

ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2568

ISSN 2985-2137 (Online)

JISSD

JOURNAL OF INTEGRATION SOCIAL SCIENCES AND DEVELOPMENT

Journal of Integration Social Sciences and Development ปีที่ 5 ฉบับที่ 1

JISSD

ISSN: 2985-2137 (Online)

Journal of Integration Social Sciences and Development Vol. 5 No. 1

Journal of Integration Social Sciences and Development

สำนักงานรดาเทรนนึ่ง แอนด์ดีเวลลอปเม้นท์

307/5 หมู่ 9 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

โทร 080-7743578, E-mail: ajisd2435@gmail.com

เจ้าของ: สำนักงาน รดาเทรนนิง แอนด์ ดีเวลลอปเม้นท์ 307/5 หมู่ 9 ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น 40000

บรรณาธิการ:

ดร.สมใจ มณีวงษ์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ:

อาจารย์ วิยะดา วรรณพันธ์

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุดรธานี

กองบรรณาธิการ:

รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัยรัฐ ห่มนึ่ง

วิทยาลัยพิษณุพนธ์

รองศาสตราจารย์ ศรดา ชัยสุวรรณ

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยุทธ ศิริสุทธิ

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราพร ไทมา

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุสิต สว่างคำ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรภัทร เริ่มศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ ถิ่นเวียงทอง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณธิตา ยลวิลาศ

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้นโกศล

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ดร.สภิตศักดิ์ คำสามารถ

มหาวิทยาลัยธนบุรี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

Journal of Integration Social Sciences and Development มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ
ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so15.tci-thaijo.org/index.php/JISSD/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต (Aim and Scope)

Journal of Integration Social Sciences and Development ISSN : 2985-2137 (Online) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขา รัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาศึกษาศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- 1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- 2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

Journal of Integration Social Sciences and Development ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่านที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 3 ท่าน จึงกล่าวได้ว่าบทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสารจึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดีๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชนผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ดร. สมใจ มณีวงษ์

บรรณาธิการ Journal of Integration Social Sciences and Development

สารบัญ

บทความวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
ทวิวัฒน์ น้อยบุตดี และ ศศิครดา แพงไทย 1 - 13
2. แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหา เพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน
สำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา
นันทนา ชวศิริกุลพล, ปัทมา รูปสุวรรณหกุล, อัจฉรา ประเสริฐสิน, อนันต์ ธรรมชาลัย
และ ฐิติรัตน์ รอดทอง 14 - 26
3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
จิรา ดันหวั่ง และ กุลจิรา รักษานคร 27 - 39
4. การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมโดยใช้สถานการณ์จำลอง
ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ปิยธิดา ผลานิสงค์ และ วรณธิดา ยลวิลาส 40 - 52
5. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรปของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2
จิรวัดณ์ เข้มทอง และ ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ 53 - 62
6. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
ลลิตา ไสยสัตย์ และ ศศิครดา แพงไทย 63 - 76
7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
พีระยุทธ คุ่มศักดิ์, พักตร์ประภา โพธิราชา และ วราภรณ์ ประทีปไพศาล 77 - 86
8. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
วรรณภา นันทะแสง 87 - 100

สารบัญ (ต่อ)

9. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ในจังหวัดนนทบุรี 101 - 111
วิชุดา นาคเถื่อน, จิตรวิภา เปรมจันทร์, สุวิมล พงษ์ลีดา และ พิระสิทธิ์ คุณเลิศอาภรณ์
10. การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R วิชาภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 112 - 121
ธนวัฒน์ คงเกต และ อัจฉรา ประเสริฐสิน
11. ผลกระทบมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงิน ที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชี
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 122 - 130
วรรณภา อิมะไชย์
12. แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย 131 - 141
พิระยุทธ คุ่มคักดี, เกียรติชัย วีระญาณนันท และ อนันต์ ธรรมชาลย์
13. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม
ของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม (พิบูลสงคราม) 142 - 151
ปริญดา ศรีมณี, ธฤชณู โภคบุญญานนท์ และ ไพสิน บรรพโต
14. ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย
สำหรับเด็กปฐมวัย 152 - 162
จิตรัตน์ รอดทอง, ปริญดา ศรีมณี, ญาดา บุญคง, สุนทร พันธัง
วรัญญา รุ่งแสง และ ปราณี ธัญญาดี
15. คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
ภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี 163 - 172
กฤษมา ศิลป์วิเศษสรรค์, ประทีป หมื่นหาญ, อีระยุทธ์ ขุนศรีแก้ว
สยาม เกิดจรัส และ มยุรี ศิริยม
16. การศึกษาผลกระทบของบทวิจารณ์ออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 173 - 181
รัชนิวรรณ อินละคม, บุญยวีร์ เก่งขุนทด, วันวิสา โฉมโต และ ธนภัทร์ ธงพันธ์

สารบัญ (ต่อ)

17. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร 182 - 190
อริษฐาน ทองเชื้อ, จตุรงค์ จิตติยพล และ ขนิษฐา ทองเชื้อ
18. การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสาร สายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย 191 - 202
คณิศรวิภา วรรณะสาร, ชวัลณัฐ หงส์วาณิชวงศ์, Loganathan Hariramakrishnan และ Lily Grace Orcino
19. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 203 - 213
สุชุม พรหมเมืองคุณ, วรรณภา นันทะแสง, รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย และ วิชัย ประทุมไทย
20. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามปราณ จังหวัดนครปฐม 214 - 224
ธนาวัลย์ ทบมาตร, จิรตนา กรวิงษ์, พรทิพย์ ทยานันท์, Raja Mannar Badur และ พระอุทิศ สุขแสง
21. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร 225 - 227
รอยันณี ต่วนจาหลง และ อัจฉรา ประเสริฐสิน
22. การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 228 - 248
กำชัย ศรีวูไร, เบญจพร วรรณูปถัมภ์ และ กระพันธ์ ศรีงาน
23. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี 249 - 258
พินิจ แก้วเกษตรกรณ์ และ วิชุดา นาคเลื่อน
24. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร 259 - 271
กชพร แก้วยอด, อัจฉรา ประเสริฐสิน และ ประสาน ประวัติรุ่งเรือง

สารบัญ (ต่อ)

25. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย อัมรินทร์ สมศรีสุข, อัจฉรา ประเสริฐสิน และ ประสาน ประวัตรุ่งเรือง	272 - 282
26. การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เอกชัย ลิโก, สังวาร์ วังแจ่ม, สมมาต คำวัจน์ และ มานะ ครุฑาโรจน์	283 - 292
27. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โกศล สอดส่อง	293 - 301
28. ผลของการใช้เกมออนไลน์เพื่อพัฒนาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ พรณรงค์ สิงห์สำราญ, ยุวดี ชูจิตต์, ณปภัช วชิรกลิ่นขจร อมรินทร์ ประวัตรุ่งเรือง และ คำเพชร ภูริปัญญา	302 - 312
29. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อภิรักษ์ ชาญศึก และ วัฒนัน มั่นตรา	313 - 322
30. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เอกลักษณ์ เพ็งพรหม และ พิพัฒน์ ประดับเพชร	323 - 334
31. การวิจัย ติดตาม และประเมินผล โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 : ศูนย์ฯพัฒน มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ และ วาสนา วิสฤตาภา	335 - 343
32. การวิจัยติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วาสนา วิสฤตาภา, สรรเสริญ สุวรรณ และ สิริลักษณ์ ผลพานิช	344 - 353

สารบัญ (ต่อ)

33. การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 354 - 365
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
หุ่่งฝน บุพพิ, สัจจวาร์ วังแจ่ม, สมมาต คำว้างนัง, และ มานะ ครุธาโรจน์

34. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา 366 - 379
อย่างต่อเนื่องของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จังหวัดเชียงใหม่
สรรพสิริญ สุวรรณ, วาสนา วิสฤตาภา และ สิริลักษณ์ ผลพานิช

บทความวิชาการ

1. หนึ่งทศวรรษการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 380 - 390
กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด
อำพล บุญพินิช และ ณัฐวุฒิ ยุบลพันธุ์

Visionary Leadership Influencing on the School's Effectiveness In the Secondary Educational Service Area Office Loei Nong bua lamphu

Thawiwat Noibuddee ^{1*} and Sasirada Pangthai ²

^{1, 2} Pitchayabundit College, Thailand

* Corresponding author. E-mail: auo0012@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) examine the level of visionary leadership among school administrators. 2) investigate the level of effectiveness of educational institutions. 3) explore the relationship between visionary leadership and the effectiveness of educational institutions. 4) study aspects of the visionary leadership among school administrators influencing the effectiveness of school administration in the Secondary Educational Service Area Office, Loei and Nong Bua Lamphu. The sample used in the research consisted of 327 educational institution administrators and civil servant teachers. The 5-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.980 and 0.987 was used to collect data in aspects of the visionary leadership among school administrators and the level of effectiveness of educational institutions respectively. Percentage, mean, standard deviation, pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis were statistically analyzed. The results of the research were as follows 1. The level of visionary leadership among school administrators in the Secondary Educational Service Area Office, Loei and Nong Bua Lamphu, was generally at the highest level. 2. The effectiveness of educational institutions in the Secondary Educational Service Area Office, Loei and Nong Bua Lamphu, was generally high. 3. The relationship between visionary leadership among school administrators and the effectiveness of educational institutions in the Secondary Educational Service Area Office, Loei and Nong Bua Lamphu, was significantly positive at a high level, with statistical significance at the .01 level. 4. Visionary leadership aspects influencing the effectiveness of educational institutions in the Secondary Educational Service Area Office, Loei and Nong Bua Lamphu, namely: exemplary leadership, vision dissemination, and vision creation. The multiple correlation coefficient was .691 ($R = .691$), with statistical significance at .01 level. The predictive power or coefficient of determination was 47% ($\text{Adj}R^2 = .473$).

The predictive equations in raw scores and standard scores are as follows:

The forecast equation in raw score is formulated as:

$$\hat{Y} = 1.770 + .240x_4 + .188x_3 + .175x_1$$

The standard score forecast equation is formulated as:

$$Z = .305Z_{x4} + .237Z_{x3} + .208Z_{x1}$$

Keywords: Leadership, Visionary Leadership, Effectiveness

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ทวีวัฒน์ น้อยบุตดี^{1*} และ ศศิธรดา แพงไทย²

^{1,2} วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: auo0012@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 327 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีเมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.980 ด้านประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ 0.987 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้แก่ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .691 ($R=.691$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 47 ($AdjR^2=.473$)

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 1.770 + .240x_4 + .188x_3 + .175x_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .305Z_{x4} + .237Z_{x3} + .208Z_{x1}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัยสามารถได้รับการพัฒนาและยกระดับได้เต็มศักยภาพและเหมาะสม ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพคน ตลอดช่วงชีวิตควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญ ทั้งในส่วนของ การปรับเปลี่ยน ค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน “วิถี” การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกรวมในการสร้างสังคมที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉมในทุกระดับตั้งแต่ ระดับปฐมวัย จนถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้

สามารถกำกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 -2570) ยังอยู่ในช่วงเวลาที่ทั่วโลกรวมถึงประเทศไทยต้องเผชิญ กับข้อจำกัดหลากหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งไม่เพียงแต่ ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยและเสียชีวิตของประชากร แต่ยังส่งผลให้เกิดเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตของประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 ยังเป็นช่วงเวลาที่แนวโน้ม ของการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การเป็นสังคมสูงวัยของประเทศไทยและหลายประเทศทั่วโลก ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้ทุกคนมีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพมีโอกาส พัฒนาตนเองสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคนสร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ศตวรรษที่ 21 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษา ตามภารกิจหลักของสถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะทำให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว และรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการและสามารถพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียนในชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระบุว่า การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมาจากการวางแผนและดำเนินการโดยผู้นำสถานศึกษาที่มีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง และสามารถพัฒนาบุคลากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) สอดคล้องกับ วัชรินทร์ ต่อชีพ (2567) ได้ให้ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ บังคับบัญชาบุคคลอื่นๆ เพื่อผลักดันให้ผู้อื่นทุ่มเททำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยใช้การจูงใจให้บุคคลหรือคณะปฏิบัติตามความคิดเห็นและความต้องการของผู้นำด้วยความเต็มใจ และยินดีให้ความร่วมมือทำให้ผู้ตามหรือคณะเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และรวมกันสานสัมพันธ์แก้ไขปัญหาลดจนทำให้ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และ ซอบารียะห์ เจ๊ะแว (2566) ได้ให้ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างมากเป็นเครื่องมือจะช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด และสามารถประเมินผลสำเร็จโดยการเปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการไปแล้วได้ทั้งระดับบุคคลและองค์กร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนา การใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์เพื่อใช้เป็นความรู้ในการตัดสินใจในการบริหารทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้องค์กรอยู่รอดได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ประกาศนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 – 2568 และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อให้การศึกษาเป็นไปตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ใช้เป็นกรอบ ทิศทางการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อหน่วยงาน สถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภูมีที่ตั้งอยู่บนที่สูง บนเนื้อที่กว่า 30 ไร่ มีเส้นทางเดินวิ่งเพื่อสุขภาพเชื่อมต่อกับโรงเรียนเลยอนุกุลวิทยา กว่า 3 กิโลเมตร มีอาคารสำนักงานรูปตัวแอลสี่เหลี่ยม มีแหล่งเรียนรู้โคกหนองนาแห่งความหวัง มีจุดชมวิวยุทธศาสตร์ โดยรอบที่สวยงามบน “สะพานรักเลยลำภู” จึงได้มีแนวคิดที่จะให้สถานที่แห่งนี้ ได้เป็น “เมืองเลยลำภู” ที่สมบูรณ์แบบภายในระยะเวลา 3 ปี ข้างหน้า ซึ่งประกอบไปด้วยเมืองแห่งสุขภาพ เมืองแห่งความสวยงาม และเมืองแห่งการเรียนรู้ การดำเนินงาน

ภายใต้แนวคิดนี้ประกอบด้วยการสร้างแหล่งเรียนรู้และเส้นทางเดินวิ่งเพื่อสุขภาพ รวมถึงโครงการสะพานรักเลยล้ำๆ ซึ่งเป็นจุดชมวิวที่ได้รับความนิยมในการเข้าชมและเช็คอิน โดยทุกโรงเรียนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่าน QR Code ที่ติดตั้งบริเวณสะพาน โดยสถานศึกษานำแนวคิดไปใช้ในการขับเคลื่อนในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความสามารถในการวางแผน กำหนดทิศทาง และเป้าหมายของสถานศึกษา สร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สื่อสารวิสัยทัศน์ให้กับครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำทางให้เห็นภาพอนาคตของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย และให้ความสำคัญของประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือช่วยตรวจสอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ประเมินผลการดำเนินงานกับแผนงานที่กำหนด และสามารถประเมินผลสำเร็จโดยการเปรียบเทียบผลงานที่ดำเนินการไปแล้วได้ทั้งระดับบุคคลและองค์กร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดทิศทางในการพัฒนา การใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์เพื่อใช้เป็นความรู้ในการตัดสินใจในการบริหารทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้องค์การอยู่รอดได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2567 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน ข้าราชการครู จำนวน 2,094 คน รวมจำนวนทั้งหมด 2,234 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปี พ.ศ. 2567 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ข้าราชการครู จำนวน 306 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 327 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2) ด้านการปฏิบัติตาม

วิสัยทัศน์ 3) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ 4) ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1961) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) ด้านคุณภาพครูและบุคลากร 5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert, 1961) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

3.2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างผ่านทางโรงเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ ถึง มกราคม ๒๕๖๘

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ พร้อมกับ QR Code จำนวน 327 ฉบับ ไปยังสถานศึกษา เพื่อแจกให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตาม เก็บข้อมูลแบบสอบถามได้ 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 วิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ซูศรี วงศ์รัตน์, 2556)

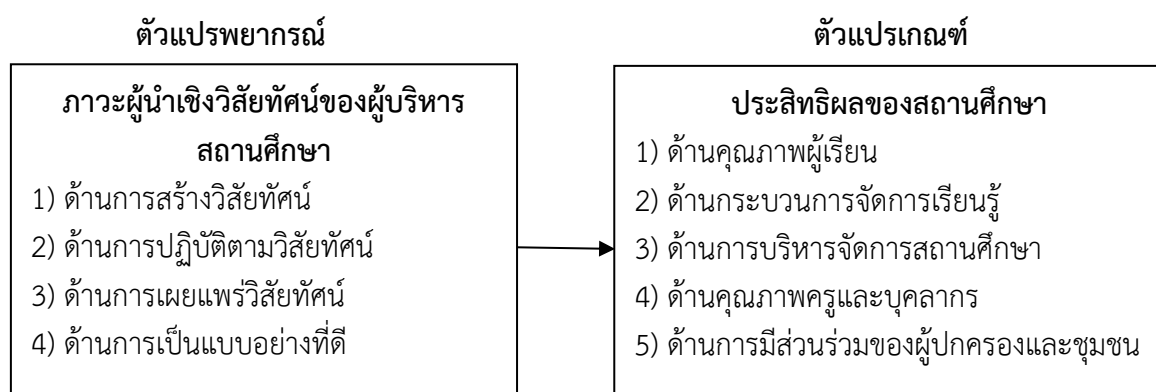
5.5 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยสังเคราะห์ขอบข่ายตามแนวคิดองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามแนวคิดนักวิชาการทางการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้แก่ อรกาญจน์ เฉียงกลาง (2562), สิงห์คำ ยอดปานันท์ (2562), ทักซิณ มวลมนตรี (2564), บุปผา เงินประโคน (2565), รัตนา คนไว (2565), นาคนครา เหลนปก (2565), ทศนา ประดับนาค (2566), วิลาสินี ศรีประทุมวงศ์ (2567), วิชรินทร์ ต่อชีพ (2567), Rock (2009), Kapur (2007), DuBrin (2006), Thompson (2005), Zaccaro & Banks (2004), Sashkin&Sashkin (2003) มุ่งองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ 2)การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 3) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

ประสิทธิผลของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 4) ด้านคุณภาพครูและบุคลากร 5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	4.62	0.54	มากที่สุด
2 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์	4.73	0.54	มากที่สุด
3 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	4.36	0.58	มาก
4 ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	4.59	0.58	มากที่สุด
รวม	4.58	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.73) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.62) และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\bar{x}$ = 4.59) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\bar{x}$ = 4.36)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1 คุณภาพผู้เรียน	4.52	0.51	มากที่สุด
2 กระบวนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด
3 การบริหารจัดการสถานศึกษา	4.59	0.53	มากที่สุด
4 คุณภาพครูและบุคลากร	4.66	0.49	มากที่สุด
5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน	4.16	0.61	มาก
รวม	4.50	0.46	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพครูและบุคลากร ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมาคือ การบริหารจัดการสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.59$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{x} = 4.16$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

	X1	X2	X3	X4	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Total X	Total Y
X1	1										
X2	.829**	1									
X3	.746**	.734**	1								
X4	.770**	.795**	.794**	1							
Y1	.649**	.644**	.603**	.638**	1						
Y2	.579**	.550**	.575**	.610**	.844**	1					
Y3	.674**	.658**	.632**	.718**	.778**	.836**	1				
Y4	.522**	.502**	.508**	.556**	.717**	.853**	.843**	1			
Y5	.300**	.267**	.444**	.346**	.480**	.590**	.505**	.575**	1		
Total X	.913**	.917**	.899**	.923**	.694**	.634**	.735**	.572**	.374**	1	
Total Y	.619**	.594**	.634**	.653**	.869**	.940**	.902**	.908**	.742**	.685**	1

** $p \leq .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .685$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด ($X_4 : Y_3 = .718$) รองลงมาคือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ($X_1 : Y_3 = .674$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ($X_2 : Y_5 = .267$)

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณและสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จากตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ที่ดีที่สุด และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู แยกเป็นรายข้อ ดังตารางที่ 4 – 5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา	R	R ²	ADJ _R ²	SE	sig
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	.653	.426	.424	.347	.000
ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	.680	.462	.459	.337	.001
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	.691	.477	.473	.332	.002

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จาก 4 ด้าน มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ซึ่งสามารถนำมาอธิบายความได้ ดังนี้

ด้านการการเป็นแบบอย่างที่ดีสามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .426 ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ร้อยละ 42 เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัวเพื่อหาค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุด เป็นดังนี้

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .462 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ร้อยละ 46

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .477 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ร้อยละ 47

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Step Wise Multiple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	b	Std error	β	t	Sig	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
(Constant)	1.770	.163		10.837	.000		
ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี	.240	.058	.305	4.136	.000	.298	3.355
ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์	.188	.056	.237	3.353	.001	.325	3.076
ด้านการสร้างวิสัยทัศน์	.175	.057	.208	3.090	.002	.358	2.795
R = .691 R ² = .477 SE _{est} = .33299 AdjR ² = .473 F = 9.548 Sig = .002 Durbin-Watson = 1.728							

จากตารางที่ 5 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ($\beta = 0.305$) ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ($\beta = 0.237$) และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ($\beta = 0.208$) ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ร้อยละ 47 โดยตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีผลต่อตัวแปรประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากค่า VIF (Variance inflation factor) น้อยกว่า 10 และค่า Tolerance มากกว่า 0.1 ดังนั้น จึงนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} &= 1.770 + .240 X_4 + .188 X_3 + .175 X_1 \\ \text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } Z &= .305 Z_{X4} + .237 Z_{X3} + .208 Z_{X1} \end{aligned}$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาที่พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้นำในปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของการแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติมากกว่าเพียงการกำหนดวิสัยทัศน์ที่สวยงาม เนื่องจากความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร มั่นคง (2564) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญกับการแปลงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติมากที่สุด โดยมีการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ รวมถึงมีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nanus, B. (1992) ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ในองค์กรระดับโลก พบว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญกับการนำวิสัยทัศน์ไปปฏิบัติมากที่สุด โดยมีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรเข้าใจอย่างชัดเจน สร้างแรงจูงใจและความผูกพันต่อวิสัยทัศน์ ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรและปรับโครงสร้างองค์กรให้เอื้อต่อการบรรลุวิสัยทัศน์

2. การศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ระดับ มาก คือ ด้านคุณภาพครูและบุคลากร สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและความสำเร็จของผู้เรียนการให้ความสำคัญกับคุณภาพครูและบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย สุวรรณรัตน์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ" โดยพบว่า การพัฒนาครูและบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ การพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง และการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Leithwood et al. (2020) ซึ่งศึกษาเรื่อง Characteristics of effective schools: A synthesis of recent research โดยชี้ให้เห็นว่าคุณภาพของครูและบุคลากรเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพอย่างมีระบบ การสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการสร้างความผูกพันกับองค์กร จากผลการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้และทักษะที่ทันสมัย ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีความพร้อมในการรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ และเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

3. อภิปรายความสัมพันธ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี กับการบริหารจัดการสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่ผู้บริหารแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพราะนอกจากจะสร้างความน่าเชื่อถือและการยอมรับจากบุคลากรแล้ว ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการทำงานในทุกระดับขององค์กร อันนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หากผู้บริหารต้องการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและแรงบันดาลใจให้บุคลากรร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณวิสา พัฒนศิลป์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากการที่ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม และความทุ่มเทในการทำงาน ส่งผลให้บุคลากรเกิดความเชื่อมั่นและให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา และ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen and Williams (2023) ที่ศึกษาเรื่อง "The Impact of Visionary Leadership on School Management Effectiveness" พบว่า การที่ผู้บริหารแสดงออกถึงพฤติกรรมการเป็นแบบอย่างที่ดี (Role Model Behavior) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะในด้าน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การพัฒนาระบบการทำงานที่มีคุณภาพ การสร้างความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร และการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีผลต่อตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มากที่สุด ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการที่ผู้บริหารแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีนั้น มีอิทธิพลต่อการสร้างแรงจูงใจและความร่วมมือของบุคลากรในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะดา สุขสมบูรณ์ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง "ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง" พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (β) = .685 เนื่องจากการที่ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่างๆ เช่น การมีคุณธรรมจริยธรรม ความทุ่มเทในการทำงาน การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การมีวินัยและความรับผิดชอบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wilson and Roberts (2023) ที่ศึกษาเรื่อง "The Role Model Effect: How Visionary Leadership Influences School Performance" พบว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของ

ผู้บริหารเป็นตัวทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่มีนัยสำคัญทางสถิติสูงสุด ($\beta = .712, p < .001$) เนื่องจากส่งผลต่อ การสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง การสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ และ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพครูและบุคลากร รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงสุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างวิสัยทัศน์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ กับประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

4. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณและสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จากตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู และสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ได้ร้อยละ 47 โดยตัวแปรภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี มีผลต่อตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ตามลำดับ นำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.770 + .240 X_4 + .188 X_3 + .175 X_1$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = .305 Z_{X_4} + .237 Z_{X_3} + .208 Z_{X_1}$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงควรเสริมสร้างการเผยแพร่วิสัยทัศน์ให้มีประสิทธิภาพมาก

ขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ สนับสนุนการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการสร้างวิสัยทัศน์ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และเน้นการเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกมิติ

1.2 ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและสนับสนุนการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้ สร้างการสื่อสารที่เปิดกว้างและต่อเนื่อง ส่งเสริมกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน เสริมสร้างบทบาทผู้ปกครองในกระบวนการการศึกษา จัดระบบประเมินผลการมีส่วนร่วม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและองค์กรภายนอก การดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้ จะช่วยเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ดังนั้นจึงควรศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับพื้นที่อื่น ๆ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลและค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ ไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือนำไปใช้ในเรื่องต่างๆ ให้เกิดประโยชน์แก่สถานศึกษาภาครัฐ ประเภทอาชีวศึกษา หรือ ภาคเอกชน

2.3 ควรศึกษาแนวทางใหม่ ๆ เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา สรรวจนวัตกรรมที่โรงเรียนสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ขอบายิยะห์ เจ๊ะแว. (2566). แรงจูงใจในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ธนภัทร มั่นคง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 15(2), 45-58.
- ปิยะดา สุขสมบูรณ์. (2564). ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตภาคกลาง. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(1), 89-103.
- วัชรินทร์ ต่อชีพ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- วรรณวิสา พัฒนศิลป์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยบูรพา, 10(2), 167-182.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 : ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติและในทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). องค์ประกอบของประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566, กุมภาพันธ์ 3). สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กำลังจะถูกสร้างสรรค์ให้เป็น “เมืองเลยลำภู” ที่สมบูรณ์แบบในอีก 3 ปี ข้างหน้า. สืบค้นจาก <https://www.obec.go.th/archives/768583>.
- อรทัย สุวรรณรัตน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือ. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Chen, X., & Williams, D. (2023). The impact of visionary leadership on school management effectiveness. *Journal of Educational Leadership and Policy*, 45.
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Characteristics of effective schools: A synthesis of recent research. *School Leadership & Management*, 40(3-4), 1-23.
- Nanus, B. (1992). *Visionary Leadership: Creating a Compelling Sense of Direction for Your Organization*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Wilson, K. B., & Roberts, S. M. (2023). The Role Model Effect: How Visionary Leadership Influences School Performance. *Journal of Educational Management and Leadership*, 42(2), 156-172.

Guidelines for Management and Problem Solving to Reduce Human Rights Violations for Thai Youth in Higher Education

Nantana Chavasirikultol ¹ Pattama Roopsuwankun ² Ujsara Prasertsin ³

Anan Thamchalai ⁴ and Thitirat Rodthong ^{5*}

^{1, 2, 3, 4, 5} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: thitirat.ro@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 094-5501144

ABSTRACT

This research aimed to 1) understand the issue of reducing human rights violations, 2) assess the needs regarding reducing human rights violations, and 3) explore management and problem solving approaches to reduce human rights violations. This research used mixed-method research. The samples 50 undergraduate students, selected through purposive sampling, 545 undergraduate students, selected through two-stage sampling, utilizing proportional stratified sampling, simple random sampling used in each stage and 8 university lecturers and independent scholars related to human rights violations, selected through purposive sampling. The instruments used were group discussions, a needs assessment form with 8 aspects, each containing 5 items, totaling 40 items on reducing human rights violations for Thai youth in higher education, and semi-structured interview form with 6 questions. Data analysis involved needs assessment evaluation and qualitative analysis using content analysis (CA) and thematic analysis (TA) and found that 1) Reducing human rights violations for Thai youth in higher education consists of 8 components: Beauty Standards, Extensive Language, Religious Equality, Impartial for Youth, Gender Equality, Health problems, The right to dress and Sound pollution. 2) Component 7, the right to dress, was identified as the most needed ($PNI_{modified}=0.099$), followed by Component 2, Extensive Language. ($PNI_{modified}=0.0089$), and 3) Guidelines for Management and problem solving to reduce human rights violations, emphasizing freedom of expression that is consistent with social appropriateness, promoting acceptance of cultural differences and individual identities.

Keywords: Management, Human Rights, Thai Youth, Higher Education

แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหา เพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

นันทนา ขวศิริกุลชล¹ ปัทมา รูปสุวรรณกุล² อัจฉรา ประเสริฐสิน³

อนันต์ ธรรมชาลย์⁴ และ จูติรัตน์ รอดทอง^{5*}

^{1, 2, 3, 4, 5} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: thitirat.ro@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 094-5501144

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน 2) ประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน และ 3) ค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ (1) นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (2) นักศึกษาปริญญาตรี 545 คน เป็นการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบมีสัดส่วน (Proportion Stratified Sampling) การสุ่มแต่ละขั้นตอนจะใช้การสุ่มอย่างง่าย และ (3) อาจารย์ นักวิชาการอิสระที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 8 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือ คือ แบบสอบถามกลุ่ม แบบประเมินความต้องการจำเป็น 8 ประเด็น ประเด็นละ 5 ข้อ รวม 40 ข้อ และแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการประเมินความต้องการจำเป็น และเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis: CA) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis: TA) ผลการวิจัยพบว่า 1) การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน 8 องค์ประกอบ คือ มาตรฐานความงาม ความแพร่หลายทางภาษา ความเท่าเทียมทางศาสนา ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน ความเท่าเทียมทางเพศ ปัญหาด้านสุขภาพ สิทธิในการแต่งกาย และมลภาวะทางเสียง 2) องค์ประกอบที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified} = 0.099$) รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 ความแพร่หลายทางภาษา ($PNI_{modified} = 0.0089$) และ 3) แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหา เน้นถึงเสรีภาพการแสดงออกที่สอดคล้องกับความเหมาะสมในสังคม ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและตัวตนของแต่ละบุคคล

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สิทธิมนุษยชน, เยาวชนไทย, ระดับอุดมศึกษา

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

เยาวชนในระดับอุดมศึกษาเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากพวกเขาคือผู้ที่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนทักษะต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ การศึกษาของเยาวชนในช่วงวัยนี้จะมีผลกระทบต่อนาคตทั้งในด้านการเรียนรู้และการทำงาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลายอย่างที่เยาวชนในระดับอุดมศึกษากำลังเผชิญทำให้พวกเขาประสบความยากลำบากในการพัฒนาตนเองและการเข้าสู่สังคมการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ปัญหาความเครียดจากการเรียน ภาวะสุขภาพจิตที่ไม่ดี การขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน หรือแม้กระทั่งปัญหาด้านความยากจนที่จำกัดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (Siririsak, 2020) ความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาสามารถสร้างอุปสรรคในการเติบโตทางการศึกษาและสังคมของเยาวชนบางกลุ่ม เช่น เยาวชนที่มาจากภูมิหลังทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าอาจประสบปัญหาในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาที่จำเป็นต่อการพัฒนาทักษะและความรู้ของตนเอง ปัญหาดังกล่าวไม่ได้เพียงแค่กระทบต่อการพัฒนาตนเองของเยาวชนเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงานในอนาคตอีกด้วย (Booth & Ainscow, 2016)

สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีมาพร้อมมนุษย์ คือสิทธิทั้งหลายที่เป็นที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยะ คำว่าสิทธิ (Rights) มีความหมายค่อนข้างเป็นนามธรรมและยากต่อการทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม Flew (1984) เสนอว่าหมายถึง

ความชอบธรรมทั้งปวงของบุคคลในฐานะที่เขาเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม (a person's entitlements as a member of society) นอกจากนี้ยังเน้นเฉพาะบุคคลผู้เป็นสมาชิกของสังคมซึ่งชวนให้เข้าใจว่าบุคคลดังกล่าวมีสถานภาพเพียงบุคคลธรรมดาสามัญที่มีความชอบธรรมเสมอกันในสังคมเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วในสังคมหนึ่งใดก็ตามย่อมมีการจำแนกสถานภาพ บทบาทและความชอบธรรมของบุคคลให้แตกต่างกันออกไป หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าความชอบธรรมของบุคคลในสังคมมีหลากหลายขึ้นอยู่กับ การได้รับการยอมรับในสถานภาพและบทบาทนั้น ๆ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างปกติราบรื่น นอกจากนี้ Taylor & Silva (2020) ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนไว้ว่า สิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรได้รับ เนื่องจากสถานะของการเป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา เพศ ภาษา หรือสภาพทางสังคม สิทธิหลักเหล่านี้ครอบคลุมถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเป็นส่วนตัว ความเสมอภาค และสิทธิในการเข้าถึงการศึกษา หรือบริการสาธารณะ สิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองโดยกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)

สิทธิมนุษยชนถือได้ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีมาพร้อมมนุษย์ ที่ยอมรับกันในประเทศที่มีอารยธรรมว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์เป็นสิทธิที่มีกฎหมายให้การคุ้มครองและป้องกัน หมายถึงสิทธิในชีวิตร่างกาย ความมั่นคงปลอดภัย การถือครองทรัพย์สินตลอดจนสิทธิในการเคลื่อนไหวและเลือกถิ่นที่อยู่ (อุดมศักดิ์ สนิทพงษ์, 2555) นอกจากนี้สิทธิในการที่พึงมีในการพัฒนาบุคลิกภาพ คุณภาพชีวิตอันได้แก่สิทธิในการได้รับการดูแลด้านสาธารณสุข หรือสิทธิในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานในความเป็นมนุษย์ในประเทศไทยได้กำหนดสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ที่มีบทหลักในมาตรา 54 ประกอบมาตรา 258 จ. และได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการไว้แล้วในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช, 2560)

แม้จะมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่บัญญัติไว้ซึ่งสิทธิทางการศึกษาที่คนไทยทุกคนต้องได้รับอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ไม่เก็บค่าใช้จ่ายและมีคุณภาพ แต่การศึกษาที่รัฐจัดให้แก่ประชาชนที่ผ่านมาพบว่ายังมีความเหลื่อมล้ำไม่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากกลุ่มของประชาชนที่มีอยู่ดังนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประชาชนที่อยู่ในเมืองและในชนบท ความเหลื่อมล้ำในทางการศึกษาที่มีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดทั้งในอาคารเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การเข้าถึงซึ่งสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดจนมาก เป็นปัญหาที่สถาบันการศึกษาจะต้องลดความเหลื่อมล้ำให้ได้หรือทำช่องว่างให้แคบที่สุดเท่าที่จะทำได้ 2) ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจนส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างเห็นได้ชัดเจนเช่นเดียวกัน นักเรียนที่มีผู้ปกครองเป็นคนรวยหรือมีฐานะดีกว่าย่อมมีโอกาสได้เรียนโรงเรียนที่ดีกว่าได้รับสิทธิพิเศษในการจัดการเรียนการสอนในโครงการพิเศษ เช่น โครงการ EP หรือ English Program หรือโครงการจัดการเรียนการสอนพิเศษที่จะต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม หรือเดินทางเข้ามาเรียนพิเศษในตัวเมืองหรือในกรุงเทพฯ เป็นต้น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560) ปัจจุบันสิทธิในการมีชีวิตอย่างมีคุณภาพ เช่น การมีชีวิตภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดีและปลอดภัยก็ถือเป็นหนึ่งในสิทธิทางสังคมที่รัฐจะต้องดำเนินการจัดทำให้ ปัจจุบันหลายประเทศในลาตินอเมริกามีการตั้งผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเหล่านี้ (Moreno, 2016)

นอกจากนี้ สิทธิมนุษยชนยังเป็นภาพสะท้อนของความเป็นไปในสังคมภาพใหญ่ ที่ไม่ได้ก้าวไปข้างหน้าเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับจังหวะของสังคมซึ่งบางช่วงก็มีการพูดถึงเป็นวงกว้าง แต่บางช่วงสิทธิมนุษยชนศึกษาก็กลายเป็นคำต้องห้าม จนบางครั้งจำเป็นต้องเลี่ยงไปใช้คำอื่น เช่น ความหลากหลาย หรือความเป็นธรรม เพื่อให้แนวคิดนี้ได้รับการโอบรับจากมหาวิทยาลัยมากขึ้น ฉะนั้น โจทย์สำคัญคือผู้บริหารต้องพยายามทำให้อาจารย์ หรือบุคลากรทางการศึกษาที่ทำงานเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาไม่รู้สึกโดดเดี่ยว หรืออยู่เพียงลำพัง อีกทั้ง ยังต้องทำให้สิทธิมนุษยชนไม่ได้เป็นเพียงแค่เนื้อหาในหลักสูตรการสอน แต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย เพราะหากสอนนักศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชน หรือสิทธิเหนือเนื้อตัวร่างกาย แต่อาจารย์ยังคงมีอำนาจในการห้ามหรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติก็จะย้อนแย้งกันเองในท้ายที่สุด สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) ได้กล่าวถึง การเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยสามารถดำเนินการได้หลายแนวทาง โดยมีหลักการสำคัญอยู่ที่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมืองในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด

จนถึงระดับประเทศ ทั้งนี้จะต้องมีหน่วยงานและงบประมาณสนับสนุน ควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกสาธารณะผ่านกระบวนการให้การศึกษาเรื่องความเป็นพลเมือง และผ่านชุมชนท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาความเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

การวิจัยนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และสร้างแนวทางการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน สำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ในเรื่องมาตรฐานความงาม สิทธิในการแต่งกาย ความเท่าเทียมทางเพศและศาสนา การสูบบุหรี่และมลภาวะทางเสียงในที่สาธารณะ ความหลากหลายทางภาษา และกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชน โดยจะนำเสนอทั้งปัญหาและแนวทางการแก้ไขที่สามารถนำไปปรับใช้ในสถาบันการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและสิทธิมนุษยชนในสังคม ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมนี้ จะช่วยให้นักศึกษาได้รับความรู้และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนที่มีความสำคัญต่อสังคมโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา
3. เพื่อค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัย แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยด้วย วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีการดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

ระยะนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย การอภิปรายกลุ่ม (Panel Discussion) ในรูปแบบของการจัดสัมมนากลุ่ม เป็นการบรรยายให้ข้อมูลความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน และการทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ เรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน สำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 50 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 8 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ ด้วยการหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ (Expert Review) 5 คน ได้ค่า IOC = 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการอภิปรายกลุ่ม ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis: CA) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis: TA)

ระยะที่ 2 การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

ระยะนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการทำแบบประเมิน กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 545 คน วิธีการสุ่มระยะนี้ เป็นการสุ่มแบบ 2 ขั้นตอน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบมีสัดส่วน (Proportion Stratified Sampling) การสุ่มแต่ละขั้นตอนจะใช้การสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา 8 ประเด็น ประเด็นละ 5 ข้อ รวม 40 ข้อ การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการประเมินคุณภาพเครื่องมือ โดยจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งจะช่วยให้มั่นใจว่าเครื่องมือสามารถวัดสิ่งที่ตั้งใจจะวัดได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ มีการประเมินความเที่ยง (Reliability) ด้วย Coefficient Cronbach's Alpha เพื่อวัดความสอดคล้องภายในของ

เครื่องมือ โดยค่าที่ควรได้มากกว่า 0.70 จะแสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ในระดับที่ดี พบว่า มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ $\alpha = 0.982$

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ใช้ Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) การประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธีการหาค่าผลต่างระหว่างสภาพที่คาดหวัง (I) กับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน (D) โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับของสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้ได้คะแนนมาตรฐาน (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) มีสูตรคำนวณดังนี้

$$PNI_{Modified} = (I - D) / D$$

PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority needs index)

I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (Importance)

D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (Degree of success)

ระยะที่ 3 การค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

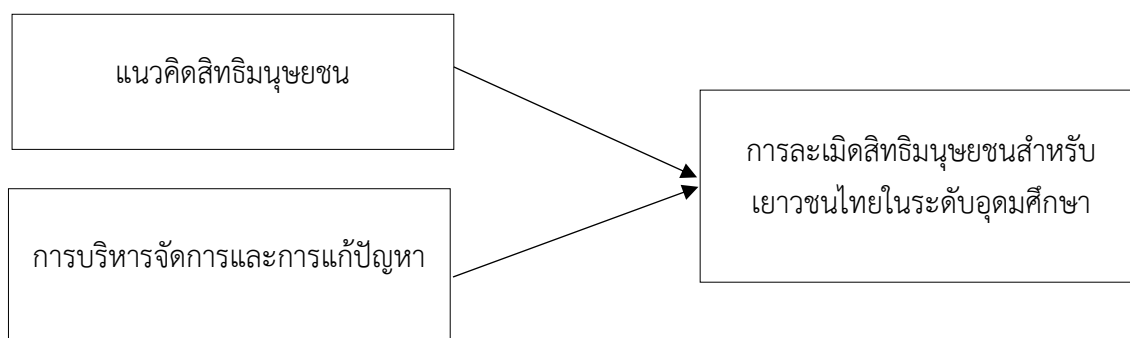
ระยะนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informant) คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นผู้นำทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 3 คน อาจารย์มหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบดูแลโครงการที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 3 คน นักวิชาการอิสระที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ เพื่อค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis: CA) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis: TA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของ 1) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2563) 2) ขาญชัย ฤทธิ์ร่วม (2562) 3) Department of Education (2012) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหา เพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา มีผลการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา (BERIGHTS) ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ 1) มาตรฐานความงาม 2) ความแพร่หลายทางภาษา 3) ความเท่าเทียมทางศาสนา 4) ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) ปัญหาด้านสุขภาพ 7) สิทธิในการแต่งกาย และ 8) มลภาวะทางเสียง และมีรายละเอียดของแต่ละประเด็นดังนี้

1. มาตรฐานความงาม (Beauty Standards) การเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวกับรูปลักษณ์และสรีรภาพนอก การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน สร้างความไม่เท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษาอาชีพ จึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลาย ส่งเสริมการคัดเลือกบุคลากรที่มุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์มากกว่ารูปลักษณ์ภายนอก ให้ความสำคัญกับความสามารถและทักษะของบุคคล

2. ความแพร่หลายทางภาษา (Extensive Language) ไม่ได้รับการยอมรับการใช้ภาษา ปัญหาการใช้ภาษาสำเนียงที่เป็นภาษาถิ่นอาจประสบปัญหาโดยเฉพาะในสถานศึกษาที่มีการใช้ภาษากลางเป็นหลัก ดังนั้นจะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการต่อต้านการกลั่นแกล้งหรือการกีดกันที่เกิดจากการใช้ภาษาถิ่น รวมถึงการจัดทำมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว

3. ความเท่าเทียมทางศาสนา (Religious Equality) การเคารพต่อความเชื่อและปฏิบัติทางศาสนา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของแต่ละศาสนาเพื่อให้นักศึกษารับข้อมูลที่ถูกต้องหรือเรื่องที่ไม่เข้าใจในวัฒนธรรมทางศาสนาที่แตกต่างจากตนเองโดยจัดโครงการหรือจัดกิจกรรมที่เชิญวิทยากรจากศาสนาพุทธ อิสลามและคริสต์หรือศาสนาอื่นที่นักศึกษาไม่นับถือมาพูดคุยและตอบคำถาม เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมแก่นักศึกษา

4. ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน (Impartial for Youth) กระบวนการยุติธรรม การลงโทษและการฟื้นฟู การแก้ไขประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษเยาวชนที่กระทำผิดเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่ การพิจารณาความเหมาะสมของการลงโทษที่เหมาะสมและเป็นธรรม ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่างของอายุและการพัฒนาในเยาวชนมุ่งเน้นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และการให้โอกาสในการแก้ไขพฤติกรรม

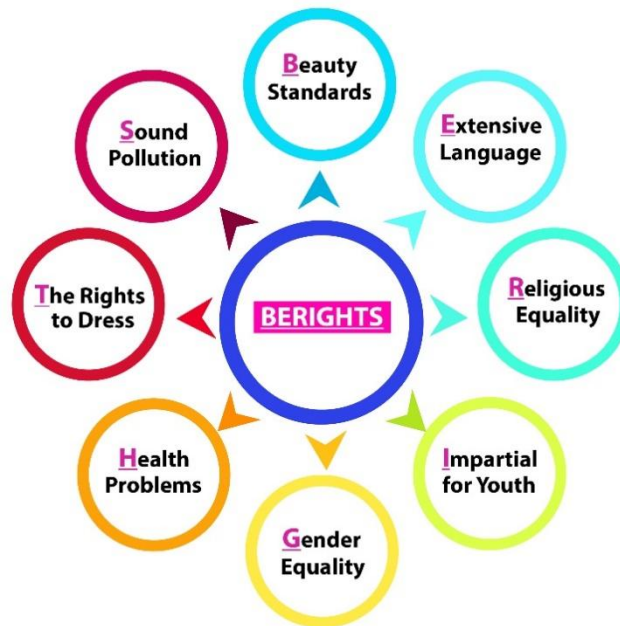
5. ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality) การปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ปัญหาความไม่เท่าเทียมทางเพศที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศในบางสถานการณ์ สนับสนุนการเข้าถึงและการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมสันทนาการอื่น ๆ โดยไม่มีข้อกำหนดทางเพศที่เป็นอุปสรรค

6. ปัญหาด้านสุขภาพ (Health problems) การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎระเบียบของการสูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะอย่างเข้มงวด อีกทั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมรณรงค์เกี่ยวกับผลกระทบของการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับนโยบายการปลอดบุหรี่ให้นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

7. สิทธิในการแต่งกาย (The right to dress) เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม ปัญหาเกี่ยวกับเสรีภาพในการเลือกแต่งกายของเยาวชนในบริบททางการศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความเหมาะสมตามกาลเทศะและค่านิยมสังคม ส่งเสริมความเข้าใจและการเคารพในความหลากหลายของการแต่งกาย โดยการจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้และส่งเสริมความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคล

8. มลภาวะทางเสียง (Sound pollution) ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ปัญหามลภาวะทางเสียงจากการพูดคุยเสียงดังในที่สาธารณะ หรือการส่งเสียงรบกวนในสถานที่พัก สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรม ให้ความรู้ ความเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของผู้อื่น ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียง ผลกระทบของมลภาวะทางเสียง การส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และผู้ที่ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เสียง ควรเลือกใช้สถานที่ที่เหมาะสมกับกิจกรรมนั้น

การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา (BERIGHTS) ประกอบด้วย 8 ประเด็น แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา (BERIGHTS) ประกอบด้วย 8 ประเด็น

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา โดยการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) คำนวณจากค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) มีดังนี้ ลำดับ 1 เทียบแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย (The right to dress): เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}=0.099$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ความแพร่หลายทางภาษา (Extensive Language) ไม่ได้รับการยอมรับการใช้ภาษา ($PNI_{modified}=0.0089$) ด้านที่ 6 ปัญหาด้านสุขภาพ (Health problems): การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ($PNI_{modified}=0.083$) ด้านที่ 8 มลภาวะทางเสียง (Sound pollution): ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ($PNI_{modified}=0.081$) ด้านที่ 1 มาตรฐานความงาม (Beauty Standards): การเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับรูปลักษณ์และสีผิว ($PNI_{modified}=0.077$) ด้านที่ 4 ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน (Impartial for Youth): กระบวนการยุติธรรม การลงโทษและการฟื้นฟู ($PNI_{modified}=0.069$) ด้านที่ 3 ความเท่าเทียมทางศาสนา (Religious Equality): Equality: การเคารพต่อความเชื่อและปฏิบัติทางศาสนา ($PNI_{modified}=0.062$) ด้านที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality): การปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ($PNI_{modified}=0.034$) ลำดับ 2 เทียบกันทั้งหมด 40 ข้อ สำหรับ 5 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่ 31 อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาพูดคุยเกี่ยวกับความหลากหลายในการแต่งกายส่งเสริมความเข้าใจในค่านิยมที่แตกต่าง มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}=0.122$) รองลงมาคือ ข้อที่ 34 อาจารย์จัดกิจกรรมให้โอกาสนักศึกษาในการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อลดความรู้สึกรถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ($PNI_{modified}=0.101$) ข้อที่ 4 อาจารย์ให้คำปรึกษา สนับสนุนการจัดการปัญหาด้านมาตรฐานความงาม การเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับรูปลักษณ์และสีผิว ($PNI_{modified}=0.100$) ข้อที่ 9 อาจารย์สนับสนุนโอกาสในการศึกษา จัดกิจกรรมโครงการฝึกงาน ทำให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาถิ่นในการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.096$) ข้อที่ 7 อาจารย์สนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีนักศึกษาใช้ภาษาต่างกัน ($PNI_{modified}=0.096$) สำหรับรายละเอียดการแสดงผลความต้องการจำเป็นของทั้ง 8 ด้าน ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

ด้าน	I	D	I-D	(I-D)/D	ลำดับที่
ด้านที่ 1 มาตรฐานความงาม (Beauty Standards): การเลือกปฏิบัติที่เกี่ยวกับรูปลักษณ์และสีผิว	4.157	3.858	0.299	0.077	5
ด้านที่ 2 ความแพร่หลายทางภาษา (Extensive Language): การกลั่นแกล้งและการส่งเสริมความครอบคลุมที่หลากหลาย	4.215	3.869	0.346	0.089	2
ด้านที่ 3 ความเท่าเทียมทางศาสนา (Religious Equality): การเคารพต่อความเชื่อและปฏิบัติทางศาสนา	4.259	4.012	0.247	0.062	7
ด้านที่ 4 ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน (Impartial for Youth): กระบวนการยุติธรรม การลงโทษและการฟื้นฟู	4.281	4.004	0.278	0.069	6
ด้านที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality): การปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน	4.292	4.045	0.247	0.061	8
ด้านที่ 6 ปัญหาด้านสุขภาพ (Health problems): การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	4.288	3.961	0.327	0.083	3
ด้านที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย (The right to dress): เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม	4.279	3.893	0.386	0.099	1
ด้านที่ 8 มลภาวะทางเสียง (Sound pollution): ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต	4.269	3.951	0.319	0.081	4

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา จากข้อมูลการสังเคราะห์เอกสาร ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องการค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษามองว่า การมีสิทธิในการเลือกแต่งกายอย่างอิสระและเสรีภาพในการแสดงออก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกอย่างมีความเหมาะสมในสังคม รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 2 ความแพร่หลายทางภาษา เนื่องจาก ทุกคนรู้สึกได้รับการยอมรับและเคารพในความแตกต่างได้อย่างเสรี โดยไม่ถูกจำกัดด้วยอคติหรือการเลือกปฏิบัติ องค์ประกอบที่ 6 ปัญหาด้านสุขภาพ เนื่องจาก ผลกระทบของการสูบบุหรี่ที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การสูบบุหรี่ไม่เพียงแต่เป็นอันตรายต่อผู้สูบเอง แต่ยังส่งผลกระทบต่อผู้ที่อยู่ใกล้ องค์ประกอบที่ 8 มลภาวะทางเสียง เนื่องจาก เสียงดังอาจรบกวนการเรียนรู้และสมาธิของนักศึกษา การจำกัดเวลาและการควบคุมเสียงที่ใช้ในพื้นที่การเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 1 มาตรฐานความงาม เนื่องจาก การกำหนดมาตรฐานความงามมีผลต่อการรับรู้และการสร้างความมั่นใจในตนเอง องค์ประกอบที่ 4 ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน เนื่องจาก แนวทางการฟื้นฟูแทนการลงโทษอย่างรุนแรง โดยมุ่งเน้นการเสริมแรงทางบวกส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้จากความผิดพลาด และปรับปรุงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น องค์ประกอบที่ 3 ความเท่าเทียมทางศาสนา เนื่องจาก การให้โอกาสทุกคนในการปฏิบัติศาสนกิจของตนเองอย่างเสรีโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติหรือกีดกันจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และองค์ประกอบที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ เนื่องจาก ทุกคนได้รับโอกาสในการแสดงออกและพัฒนาศักยภาพของตนเองโดยไม่ถูกจำกัดจากเพศการเคารพในความแตกต่างทางเพศและการให้โอกาสที่เท่าเทียมในทุกด้าน แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษาทั้ง 8 องค์ประกอบ เน้นถึงเสรีภาพในการแสดงออกที่สอดคล้องกับความเหมาะสมในสังคม ให้นักศึกษาได้มีสิทธิในการเลือกแต่งกายอย่างอิสระถือเป็นการส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและตัวตนของแต่ละบุคคล เข้าใจ

เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม เสริมความครอบคลุมในหลายภาษารวมถึงการลดการกลั่นแกล้งจากความแตกต่างทางภาษา ให้โอกาสและการปฏิบัติที่เป็นธรรมสำหรับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเพศหรือเพศสภาพ พัฒนาแนวทางการแก้ไขเพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการสูบบุหรี่และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะช่วยลดการละเมิดสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของเยาวชนในมหาวิทยาลัย และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

อภิปรายผล

1. การทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา โดยภาพรวม ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่เห็นว่าการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ควรมุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาระหว่างการเคารพในความแตกต่าง เปิดโอกาสให้กับทุกคนอย่างเท่าเทียม เนื่องจากการเคารพในความแตกต่าง ทั้งในเรื่องของรูปลักษณ์ สีผิว เพศ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมและเปิดกว้าง ซึ่งช่วยลดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิของเยาวชนในสถาบันการศึกษา การส่งเสริมความหลากหลายและการยอมรับในความแตกต่างจะช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงออกถึงตัวตนและสามารถพัฒนาศักยภาพได้เต็มที่โดยไม่ถูกจำกัดด้วยข้อกำหนดที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งจะส่งผลดีต่อการสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและเคารพสิทธิมนุษยชน การเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมและแสดงออกในสภาพแวดล้อมที่ไม่เลือกปฏิบัติจะช่วยลดปัญหาการละเมิดสิทธิและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ ประจักษ์ ก้องกีรติ (2561) ในการศึกษาและสิทธิมนุษยชนการเคารพในความแตกต่างและการให้โอกาสที่เท่าเทียมกันในสังคม การศึกษาจะช่วยลดการเลือกปฏิบัติและส่งเสริมสิทธิขั้นพื้นฐานของนักศึกษา ในสังคมการศึกษาระดับอุดมศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่ยอมรับและเคารพในความหลากหลายของนักศึกษา เช่น ความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศสภาพ และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ วรพล พิณฑทอง (2563) ในการศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับความหลากหลายในสถาบันการศึกษา การสร้างสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายและเปิดกว้างในสถาบันการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยลดการละเมิดสิทธิ แต่ยังส่งเสริมให้เยาวชนสามารถพัฒนาทักษะและความสามารถของตนในทุกๆ ด้าน การสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างเสรีและเท่าเทียมกัน จะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและทำให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Hughes (2019) นักวิชาการด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ว่า สภาพแวดล้อมการศึกษาที่เปิดกว้างและเสรีจะช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงความคิดและความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความเข้าใจระหว่างบุคคลจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน การสร้างความรู้สึกร่วมกันที่เท่าเทียมกันในสังคมการศึกษจะช่วยลดการเลือกปฏิบัติและการละเมิดสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมการพัฒนาทางด้านสังคมและบุคลิกภาพของนักศึกษา การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา เมื่อพิจารณาวิเคราะห์องค์ประกอบ 8 ประเด็น มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากเยาวชนในระดับอุดมศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในความหลากหลายทางสังคม การส่งเสริมการเคารพในความแตกต่างจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่เน้นการตระหนักรู้เกี่ยวกับความหลากหลาย ส่งเสริมความเคารพและลดการเลือกปฏิบัติในมหาวิทยาลัย จัดทำมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการกับปัญหา ส่งเสริมความเท่าเทียมในทุกด้าน จัดกิจกรรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักเกี่ยวกับการเคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของ Nussbaum (2000) การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลาย และส่งเสริมการเข้าใจในมุมมองที่แตกต่างจึงเป็นวิธีหนึ่งในการลดปัญหา การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การเสวนา หรือการจัดการแสดงออกทางความคิดที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความแตกต่างในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและสังคม กิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการเคารพความหลากหลายและยอมรับความแตกต่างอย่างเปิดเผย

2. การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยรวมโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสิทธิในการแต่งกาย เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม รองลงมาคือ ด้านความแพร่หลายทางภาษา ไม่ได้รับการยอมรับการใช้ภาษา และด้านปัญหาด้านสุขภาพ การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนใน

ระดับอุดมศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในความแตกต่างทั้งทางด้านวัฒนธรรม ภูมิทัศน์ ภาษา และเพศ ซึ่งการให้เสรีภาพในการแสดงออกและการเลือกแต่งกายอย่างเหมาะสมสามารถช่วยส่งเสริมความเป็นอิสระและแสดงตัวตนของแต่ละบุคคลในสังคมการศึกษา ผลการวิจัยสอดคล้องกับสิ่งที่ Gifford & Simpson (2023) ได้กล่าวว่า การยอมรับความหลากหลายทั้งทางด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมในสถาบันการศึกษา ส่งเสริมให้เกิดการยอมรับความแตกต่างและลดการเลือกปฏิบัติในหมู่นักศึกษา การเคารพในความแตกต่างเหล่านี้เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเสรีในการแสดงออก

2.1 ด้านสิทธิในการแต่งกาย เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความหลากหลายในการแต่งกาย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจในค่านิยมที่แตกต่าง โดยอาจารย์หรือสถาบันการศึกษาจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิและข้อกำหนดในการแต่งกายที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Bell & Clark (2022) กล่าวว่า การให้โอกาสในการแสดงออกเกี่ยวกับการแต่งกายและเสรีภาพในการเลือกแต่งกายในสถาบันการศึกษาช่วยลดปัญหาการเลือกปฏิบัติและช่วยให้เกิดความยุติธรรมและเท่าเทียมในทุกด้าน ควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิในการแต่งกาย

2.2 ด้านความแพร่หลายทางภาษา ไม่ได้รับการยอมรับการใช้ภาษา การส่งเสริมบรรยากาศที่เป็นมิตรและเปิดกว้างผ่านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภาษาถิ่น โดยการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการจัดงานเทศกาลที่เน้นการใช้ภาษา รวมถึงการออกแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษา สอดคล้องกับ Nguyen & Tran (2022) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศที่ทุกคนได้รับการยอมรับผ่านการแลกเปลี่ยนทางภาษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาถิ่นช่วยลดการกีดกันภายในมหาวิทยาลัย และสร้างสภาพแวดล้อมที่เสรีและมีความเข้าใจต่อความหลากหลายทางภาษา

2.3 ด้านปัญหาด้านสุขภาพ การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม การดำเนินกิจกรรมและนโยบายที่มุ่งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการสูบบุหรี่ทั้งต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปราศจากการสูบบุหรี่ โดยการสนับสนุนให้นักศึกษาหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ การให้คำแนะนำในการจัดการปัญหาสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ สอดคล้องกับ นพรัตน์ สกุลชัย และ ศิริวรรณ ธรรมศรี (2566) กล่าวว่า การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดบุหรี่ในสถานศึกษาเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการลดการสูบบุหรี่และส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้กับนักศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

3. การค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า องค์ประกอบที่มีประเด็นที่เหมาะสมและมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ด้านสิทธิในการแต่งกาย เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม เนื่องจาก เยาวชนในระดับอุดมศึกษามีความต้องการที่จะได้รับการยอมรับในความหลากหลาย นอกจากนี้ยังเป็นการยืนยันถึงการเคารพสิทธิในการแต่งกายของนักศึกษา ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับโดยไม่ถูกจำกัดจากค่านิยม หรือข้อกำหนดที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ยุติธรรม การส่งเสริมสิทธิในการแต่งกายและเสรีภาพในการแสดงออกที่เหมาะสมในสถาบันศึกษานั้นสำคัญต่อการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างนักศึกษาในสังคมการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล พิณฑทอง (2563) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเคารพสิทธิในการแสดงออกในสถาบันการศึกษา การเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงออกและมีส่วนร่วมในสังคมการศึกษาจะช่วยลดการละเมิดสิทธิและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาของนักศึกษา มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสิทธิในการแต่งกายและการแสดงออกอย่างเหมาะสม โดยกำหนดแนวทางในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแต่งกายและการแสดงออกในกรอบที่ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น รองลงมาคือ ด้านความแพร่หลายทางภาษา การกีดกันและการส่งเสริมความครอบคลุมที่หลากหลาย การออกแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษา การจัดหาและใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร การสนับสนุนโอกาสในการศึกษาและการฝึกฝนการใช้ภาษาผ่านโครงการฝึกงาน รวมถึงการสร้างพื้นที่หรือกิจกรรมที่เอื้อต่อการใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพล พานิชย์ และ อรทัย อัมใจ (2566) การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะการสื่อสารในภาษาที่แตกต่างกัน และสามารถเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพิ่มทักษะการสื่อสารในภาษาต่างๆ และเสริมสร้างทักษะการเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ สุพัตรา สุขไพบูลย์ (2564) กล่าวว่า การสร้าง

กิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ภาษาถิ่นภายในสถาบันการศึกษาช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและเคารพความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งสามารถช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและไม่แยกแยะ

สรุปผลการวิจัย

1. การทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา (BERIGHTS) พบว่า ประเด็นสำคัญในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนประกอบด้วย 8 ด้านหลัก ได้แก่ มาตรฐานความงาม ความแพร่หลายทางภาษา ความเท่าเทียมทางศาสนา ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน ความเท่าเทียมทางเพศ ปัญหาด้านสุขภาพ สิทธิในการแต่งกาย และมลภาวะทางเสียงและมีรายละเอียดของแต่ละประเด็นดังนี้ 1) มาตรฐานความงาม การเลือกปฏิบัติจากรูปลักษณ์และสีผิวส่งผลต่อโอกาสทางการศึกษาและอาชีพ จึงควรส่งเสริมความหลากหลายและมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์มากกว่ารูปลักษณ์ภายนอก 2) ความแพร่หลายทางภาษา การยอมรับการใช้ภาษาถิ่นและภาษาต่างๆ เป็นสิ่งสำคัญ ควรมีนโยบายต่อต้านการกลั่นแกล้งจากการใช้ภาษาถิ่น 3) ความเท่าเทียมทางศาสนาการเคารพความเชื่อทางศาสนาและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศาสนาต่างๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในวัฒนธรรม 4) ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน การลงโทษและการฟื้นฟูเยาวชนควรคำนึงถึงความแตกต่างทางอายุและการพัฒนา มุ่งเน้นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ 5) ความเท่าเทียมทางเพศ การเข้าถึงโอกาสและกิจกรรมที่เท่าเทียมกันโดยไม่มีข้อจำกัดจากบทบาททางเพศ 6) ปัญหาด้านสุขภาพ การควบคุมการสูบบุหรี่ในที่สาธารณะและการรณรงค์เกี่ยวกับผลกระทบจากการสูบบุหรี่ 7) สิทธิในการแต่งกาย ส่งเสริมเสรีภาพในการแต่งกายของเยาวชนในบริบททางการศึกษา คำนึงถึงความเหมาะสมตามสถานการณ์และค่านิยมสังคม และ 8) มลภาวะทางเสียง การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มความตระหนักในผลกระทบของมลภาวะทางเสียง และการเคารพสิทธิของผู้อื่นในพื้นที่สาธารณะ

2. การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษาโดยการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในปัจจุบันและที่ควรจะเป็นด้วยวิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) คำนวณจากค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น (I) และค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง (D) มีดังนี้ ลำดับ 1 เทียบแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย (The right to dress): เสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}=0.099$) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 ความแพร่หลายทางภาษา (Extensive Language) ไม่ได้รับการยอมรับการใช้ภาษา ($PNI_{modified}=0.0089$) ด้านที่ 6 ปัญหาด้านสุขภาพ (Health problems): การสูบบุหรี่ในที่สาธารณะที่กระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ($PNI_{modified}=0.083$) ด้านที่ 8 มลภาวะทางเสียง (Sound pollution): ผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ($PNI_{modified}=0.081$) ด้านที่ 1 มาตรฐานความงาม (Beauty Standards): การเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับรูปลักษณ์และสีผิว ($PNI_{modified}=0.077$) ด้านที่ 4 ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน (Impartial for Youth): กระบวนการยุติธรรม การลงโทษและการฟื้นฟู ($PNI_{modified}=0.069$) ด้านที่ 3 ความเท่าเทียมทางศาสนา (Religious Equality): Equality: การเคารพต่อความเชื่อและปฏิบัติทางศาสนา ($PNI_{modified}=0.062$) ด้านที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ (Gender Equality): การปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน ($PNI_{modified}=0.034$) ลำดับ 2 เทียบกันทั้งหมด 40 ข้อ สำหรับ 5 ลำดับแรก พบว่า ข้อที่ 31 อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาพูดคุยเกี่ยวกับความหลากหลายในการแต่งกายส่งเสริมความเข้าใจในค่านิยมที่แตกต่าง มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ($PNI_{modified}=0.122$) รองลงมาคือ ข้อที่ 34 อาจารย์จัดกิจกรรมให้โอกาสนักศึกษาในการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อลดความรู้สึกรังเกียจจำกัดสิทธิเสรีภาพ ($PNI_{modified}=0.101$) ข้อที่ 4 อาจารย์ให้คำปรึกษา สนับสนุนการจัดการปัญหาด้านมาตรฐานความงาม การเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับรูปลักษณ์และสีผิว ($PNI_{modified}=0.100$) ข้อที่ 9 อาจารย์สนับสนุนโอกาสในการศึกษา จัดกิจกรรมโครงการฝึกงาน ทำให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาถิ่นในการเรียนรู้ ($PNI_{modified}=0.096$) ข้อที่ 7 อาจารย์สนับสนุนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาใช้ภาษาต่างกัน ($PNI_{modified}=0.096$) สำหรับรายละเอียดการแสดงข้อมูลความต้องการจำเป็นของทั้ง 8 ด้าน

3. การค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา จากผลการประเมินความต้องการจำเป็น พบว่า องค์ประกอบที่ 7 สิทธิในการแต่งกาย เสรีภาพในการ

แสดงออกกับความเหมาะสม มีความต้องการจำเป็นมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษามองว่า การมีสิทธิในการเลือกแต่งกายอย่างอิสระและเสรีภาพในการแสดงออก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแสดงออกอย่างมีความเหมาะสมในสังคม แนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษาทั้ง 8 องค์ประกอบ เน้นถึงเสรีภาพในการแสดงออกที่สอดคล้องกับความเหมาะสมในสังคม ให้นักศึกษาได้มีสิทธิในการเลือกแต่งกายอย่างอิสระถือเป็นการส่งเสริมการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและตัวตนของแต่ละบุคคล เข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม เสริมความครอบคลุมในหลายภาษารวมถึงการลดการกลั่นแกล้งจากความแตกต่างทางภาษา ให้อิทธิพลและการปฏิบัติที่เป็นธรรมสำหรับทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเพศหรือเพศสภาพ พัฒนาแนวทางการแก้ไขเพื่อสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการสูบบุหรี่และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะช่วยลดการละเมิดสิทธิที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของเยาวชนในมหาวิทยาลัย และมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 การทำความเข้าใจเรื่องการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่าการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา (BERIGHTS) ประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่ 1) มาตรฐานความงาม 2) ความแพร่หลายทางภาษา 3) ความเท่าเทียมทางศาสนา 4) ความเป็นกลางสำหรับเยาวชน 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) ปัญหาด้านสุขภาพ 7) สิทธิในการแต่งกาย และ 8) มลภาวะทางเสียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมความเข้าใจและการเคารพสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานสำหรับเยาวชนในระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีของผู้อื่น

1.2 การประเมินความต้อการจำเป็นเกี่ยวกับการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา พบว่า ด้านที่มีความต้อการจำเป็นมากที่สุด คือด้านที่ 7 สิทธิในการแต่งกายเสรีภาพในการแสดงออกกับความเหมาะสม สถาบันการศึกษาควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิในการแต่งกายและการแสดงออกของนักศึกษา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดการเคารพสิทธิและความเสมอภาคในสังคมการศึกษาต่อไป

1.3 การค้นหาแนวทางการบริหารจัดการและการแก้ปัญหาเพื่อลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนสำหรับเยาวชนไทยในระดับอุดมศึกษา มีองค์ประกอบหลัก 8 ด้าน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานต้นสังกัด สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามบริบท เพื่อให้เกิดผลกับนักศึกษาและทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนความต้องการที่แท้จริงของนักศึกษาในด้านสิทธิมนุษยชนและการแสดงออกในบริบทต่าง ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางและนโยบายในการส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนโดยมีส่วนร่วมจากทั้งนักศึกษาและบุคลากรทุกภาคส่วน เพื่อสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่างในสังคมการศึกษา

2.3 ควรมีการติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับปรุงและพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดทำกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิของนักศึกษาในทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง

- ชาญชัย ฤทธิร่วม. (2562). วิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางสังคมด้านการศึกษาของพลเมืองชายขอบ. *วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 2(4), 49-60.
- ธนพล พานิชย์ และ อรทัย อิ่มใจ. (2566). การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะภาษาและการเข้าใจวัฒนธรรม. *วารสารการศึกษาภาษาไทย*, 28(3), 134-146.

- นพรัตน์ สุกุลชัย และ ศิริวรรณ ธรรมศรี. (2566). การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยในสถาบันการศึกษาและผลกระทบต่อสุขภาพ. *วารสารการศึกษาสุขภาพ*, 15(2), 45-59.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2561). *การศึกษาและสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2564). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก., สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- วรพล พิณทอง. (2563). *การยอมรับความหลากหลายและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมในสถาบันการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *สิทธิมนุษยชนศึกษากับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สืบค้นจาก <https://static.nhrc.or.th/file/content/pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *เจตนารมณ์/นโยบายหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ*. สืบค้น วันที่ 1 กันยายน 2567, สืบค้นจาก <http://library2.parliament.go.th/giventake/ncpo.html>.
- สุพัตรา สุขไพบูลย์. (2564). การส่งเสริมภาษาถิ่นในการศึกษาของมหาวิทยาลัย: การลดการเลือกปฏิบัติทางภาษาและส่งเสริมความเข้าใจ. *วารสารการศึกษาพื้นบ้าน*, 30(1), 78-89.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bell, J., & Clark, M. (2022). Dress Codes and Freedom of Expression in Universities: A Path to Inclusivity. *International Journal of Education*, 40(1), 33-47.
- Booth, T., & Ainscow, M. (2016). *The Index for Inclusion: Developing learning and participation in schools* (3rd ed.). Centre for Studies on Inclusive Education.
- Department of Education. (2012). *The Equality Act 2010*. available online at www.education.gov.uk/aboutdfe/policiesandprocedures/equalityanddiversity/a0064570/the-equality-act-2010.
- Flew, A. (1984). Title of the article. *Title of the Journal*, Volume (Issue), 306.
- Gifford, E., & Simpson, M. (2023). Cultural Diversity in Higher Education: Language, Culture, and Identity. *Journal of Educational Studies*, 55(1), 34-47.
- Hughes, A. (2019). Developing effective leadership strategies for schools. *Journal of Educational Management*, 15(2), 123-140.
- Moreno, E. (2016). The contributions of the ombudsman to human rights in Latin America, 1982 2011. *Latin American Politics and Society*, 58(1), 98-120.
- Nguyen, T., & Tran, P. (2022). Language, Culture, and Inclusion: Promoting Multilingual Education in University Campuses. *Journal of Language and Culture*, 50(4), 125-137.
- Nussbaum, M. C. (2000). *Women and human development: The capabilities approach*. Cambridge University Press.
- Sirisrisak, T. (2020). *Challenges of higher education students in Thailand: A study on adaptation and coping strategies*. University of Thailand Press.
- Taylor, S. P., & Silva, J. A. (2020). The evolution of human rights: From the Universal Declaration to global activism. *Human Rights Quarterly*, 42(4), 881-902.

Innovative Leadership of School Administrators Affecting the Learning Organization of Schools under the Saimai District, Bangkok

Jira Donvang ^{1*} and Kuljira Raksanakorn ²

^{1,2} North Bangkok University, Thailand

* Corresponding author. E-mail: jira.donv@northbkk.ac.th

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) Study the innovative leadership of school administrators. 2) Study the learning organization characteristics of the school. 3) Study the relationship between innovative leadership of school administrators and the learning organization of the school. 4) Examine how the innovative leadership of school administrators influences the learning organization of schools under the Saima District, Bangkok. The sample consisted of school administrators and teachers, with the sample size determined using Krejcie and Morgan's table, resulting in 240 participants selected through stratified random sampling. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.998. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation, and multiple regression analysis. The research findings revealed: 1. The overall innovative leadership of educational institution administrators is at a high level. 2. The overall learning organization characteristics of educational institutions are at a high level. 3. The relationship between innovative leadership of educational institution administrators and the learning organization characteristics of educational institutions shows a positive correlation at a high level with statistical significance at the .01 level. 4. Innovative leadership of educational institution administrators, including creating an innovative atmosphere, building collaboration and teamwork, inspiring and encouraging participation, and monitoring and evaluating innovation, affects the learning organization characteristics of educational institutions with statistical significance at the .01 level. Together, these factors predict 71.80 percent of the variance in learning organization characteristics of educational institutions.

The prediction equations are as follows:

Raw Score Prediction Equation:

$$\hat{Y} = 1.23 + 0.162 X_1 + 0.716 X_2 + .253 X_4 + 0.515 X_6$$

Standardized Score Prediction Equation:

$$Z = 0.195 Z_1 + 0.806 Z_2 + 0.263 Z_4 + 0.561 Z_5$$

Keywords: Innovative Leadership, Learning Organization, Affecting of schools

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

จิรา ดันหวั่ง ^{1*} และกุลจิรา รักชนกร ²

^{1, 2} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: jira.donv@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.998 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม และด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71.80

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.23 + 0.162x_1 + 0.716x_2 + .253x_4 + 0.515x_6$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.195z_1 + 0.806z_2 + 0.263z_4 + 0.561z_5$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, องค์กรแห่งการเรียนรู้, ส่งผลต่อสถานศึกษา

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งทุกองค์กรไม่ว่าจะมีขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ต่างเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี การแข่งขันของเศรษฐกิจโลก การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ หรือปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงาน อันเป็นแรงผลักดันที่สำคัญให้ผู้นำองค์กรต่างๆ จำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น เรียนรู้นวัตกรรมการบริหารองค์กรเพื่อแก้ปัญหา และเพิ่มประสิทธิภาพอันจะนำมาซึ่งความก้าวหน้าและเอาชนะคู่แข่ง (Tiemey, Farmer and Graen, 1999; Jung et al, 2003) การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาให้พร้อมรับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านความรู้และสมรรถนะของคน ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ทางการจัดการศึกษา ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เกี่ยวกับการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยมีแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัย

และพัฒนา เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิต และมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และยุทธศาสตร์ที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้กำหนดนโยบาย โดยจะเน้นการพัฒนาหน่วยงานในสังกัด ให้ปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) สถานศึกษาในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนานวัตกรรมตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พุทธศักราช 2562 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานวัตกรรมโดยจะต้องมีคุณลักษณะของผู้นำที่แสดงออกถึงคุณลักษณะการมีความคิดริเริ่ม มีความกระฉับกระชวยในการริเริ่มความรับผิดชอบ มีการสะท้อนกลับผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ครบถ้วน เน้นการทำงานอย่างจริงจัง สัมพันธภาพของกลุ่มบุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์กร (Van de Ven and Chu, 1998)

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนับเป็นรูปแบบที่ดีที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะยิ่งส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา คือ การที่องค์กรมีบุคลากรที่ให้ความสำคัญและมีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับอยู่ตลอดเวลา บุคลากรทุกระดับมีความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้มีการถ่ายทอดและรับความรู้ทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กรทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ถือเป็นการบริหารรูปแบบหนึ่งที่สามารถใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาได้ (ปารวี บุญเพชร, เก่งกนก เอื้อวงศ์, ชูชาติ พวงสมจิตร์, 2563)

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครถือเป็นภารกิจสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและเยาวชน เพื่อรองรับการพัฒนาและความเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งพันธกิจและนโยบายหลักของกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการศึกษา ให้เยาวชนเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ขั้นพื้นฐาน มีคุณธรรมและมีทักษะในการดำรงชีวิต (ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2563) ทั้งนี้สำนักงานเขตสายไหม มีวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย รวมถึงมีเป้าประสงค์หลักคือส่งเสริมหน่วยงานทางการศึกษาให้มีองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรม ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านการวิจัย และการนำผลวิจัยนวัตกรรมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น เข้าใจบทเรียนเป็นรูปธรรม สำนักงานเขตสายไหม ควรจะต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทำให้สถานศึกษามีความพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงและเสริมสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2567)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการทราบว่าปัจจัยด้านใดบ้างของความเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ และเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานนวัตกรรมในสถานศึกษาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วยผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 9 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 21 คน และครูในสถานศึกษาจำนวน 606 คน รวมทั้งหมดจำนวน 636 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan.1970:608) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษาและเทียบตามสัดส่วนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Forced Choice) ประกอบด้วยสถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม 2) การสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม 3) การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 4) การสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม 5) ความคิดสร้างสรรค์ 6) การติดตามและประเมินผลนวัตกรรม โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ร่วม 2) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) การเรียนรู้เป็นทีม 4) การจัดการความรู้ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการดำเนินการวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 9 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ดำเนินการให้ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยได้จัดแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ Google Form หลังจากนั้นนำ QR code ของแบบสอบถามส่งให้กลุ่มตัวอย่างแนบหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ขอเก็บข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

4. เมื่อครบกำหนด ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากระบบออนไลน์ Google Form จำนวนทั้งสิ้น 240 ฉบับ จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วนำไปสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ต่อไป

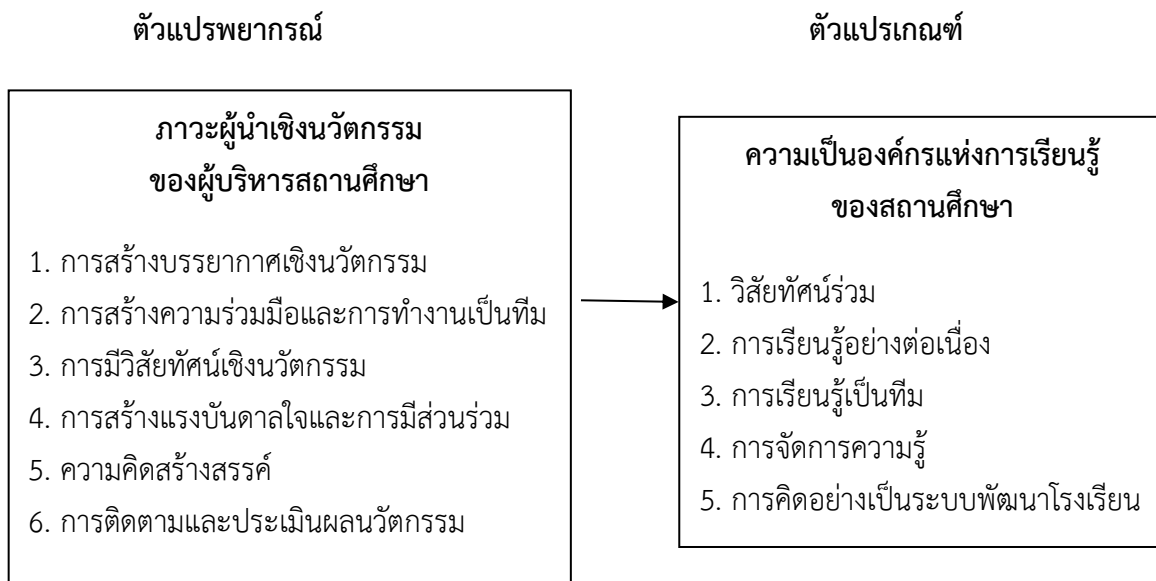
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากแบบสอบถามไปบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องมาลงรหัส (Coding Sheet) แล้วนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้วิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง
3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและความหมายในภาพรวม
4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ เพื่อทราบว่าสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับใด แล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายรายชื่อ รายด้านและความหมายในภาพรวม
5. นำข้อมูลที่ได้แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้เกณฑ์ของ (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541: 316)
6. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติ ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและรายงานการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการสังเคราะห์กรอบแนวคิดของ จัดจ์ และ พิคโคโล (Judge & Piccolo . 2004), บาส และ อาโวลิโอ (Bass & Avolio. 1994), คาลิลี (Khalili.2017), อับเดลราห์มาน และ อัลซาวาตี (Abdelrahman & AlZawati. 2017), ขวัญชนก โตนาค และคณะ (2564), ฐิตินันท์ นันทะศรี (2563), เวียงวิวรรณ ทำทูล (2566), สุกัญญา แซ่มซ้อย (2565), จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) และ พิสิฐธวัฒน์ กลิ่นโรสงศ์ (2562) แบ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 6 ด้าน ส่วนองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้สังเคราะห์กรอบแนวคิด ของ เซ็งเก้ (Senge. 1990), (Watkins & Marsick. 1993), (Fullan. 2001), (Mimi Lord. 2015), (Loon Hoe. 2007), (Nonaka & Takeuchi. 1995), (Garvin. 1993), ดวงทิพย์ อวดร่าง (2564), ทองน้ำ ร่มหัทธนกกุล (2566), นภา วุฒิสุนทร (2563) แบ่งความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม	4.46	0.59	มาก	2
2. ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม	4.44	0.55	มาก	4
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.48	0.49	มาก	1
4. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม	4.45	0.51	มาก	3
5. ด้านความคิดสร้างสรรค์	4.32	0.60	มาก	6
6. ด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม	4.36	0.53	มาก	5
รวม	4.42	0.51	มาก	

จากตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) รองลงมา ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.52	0.44	มากที่สุด	1
2. ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.42	0.53	มาก	5
3. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	4.48	0.48	มาก	2
4. ด้านการจัดการความรู้	4.44	0.57	มาก	4
5. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.47	0.56	มาก	3
รวม	4.47	0.49	มาก	

จากตารางที่ 2 ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านวิสัยทัศน์ร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	ภาพรวม	ระดับ ความสัมพันธ์
X1	.659**	.721**	.612**	.687**	.693**	.716**	สูง
X2	.737**	.811**	.685**	.763**	.794**	.805**	สูง
X3	.624**	.748**	.585**	.657**	.688**	.702**	สูง
X4	.651**	.766**	.635**	.652**	.736**	.731**	สูง
X5	.665**	.766**	.639**	.733**	.718**	.748**	สูง
X6	.718**	.773**	.686**	.778**	.762**	.790**	สูง
ภาพรวม	.720**	.813**	.682**	.759**	.779**	.797**	สูง

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง (r

= .797) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ($r = .805$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($r = .811$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม ($r = .790$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับ ด้านการจัดการความรู้ ($r = .778$) ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($r = .748$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($r = .766$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม ($r = .731$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($r = .766$) ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ($r = .716$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($r = .721$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ($r = .702$) โดยมีความสัมพันธ์สูงสุดกับด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ($r = .748$)

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยการใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบมีขั้นตอน (stepwise Multiple Regression Analysis) ดังตารางที่ 4 - 5

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

โมเดล	ตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	F	P
1	X2	.805	.648	438.186**	0.000
2	X2, X6	.835	.696	271.932**	0.000
3	X2, X6, X5	.835	.698	181.737**	0.000
4	X2, X6, X5, X4	.842	.709	142.908**	0.000
5	X2, X6, X5, X4, X1	.846	.716	118.010**	0.000
6	X2, X6, X5, X4, X1, X3	.848	.718	99.185**	0.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า การถดถอยพหุคูณโดยการคัดเลือกตัวแปรเพื่อพิจารณาโดยใช้วิธีแบบมีขั้นตอน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (X2) ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 64.80 เมื่อเพิ่มด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม (X6) เข้าไปส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 69.60 เมื่อเพิ่มด้านความคิดสร้างสรรค์ (X5) เข้าไปส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 69.80 เมื่อเพิ่มด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม (X4) เข้าไปส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 70.90 เมื่อเพิ่มด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X1) เข้าไปส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ

71.60 และเมื่อเพิ่มด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X3) เข้าไปส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 71.80

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบมีขั้นตอน (stepwise Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรต้น	b	S.E.b	β	t	Sig
Constant	1.23	.164		7.496**	.000
ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X1)	.162	.075	.195	2.154**	.032
ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (X2)	.716	.095	.806	7.514**	.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X3)	.124	.084	.124	1.467	.144
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม (X4)	.253	.100	.263	2.531**	.012
ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X5)	.050	.078	.061	.639	.523
ด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม (X6)	.515	.078	.561	6.609**	.000
$R = 0.848$ $R^2 = 0.718$ $SD_{est} = 0.262$ Adjusted = 0.711					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ คือ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X1) ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (X2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม (X4) และด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม (X6) สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .162 , .716 , .253 และ .515 และมีค่าสัมประสิทธิ์ในการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .195, .806, .263 และ .561

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีค่าเท่ากับ .848 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 71.80 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .262 สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ คือ $\hat{Y} = 1.23 + 0.162 x_1 + 0.716 x_2 + .253 x_4 + 0.515 x_6$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = 0.195 z_1 + 0.806 z_2 + 0.263 z_4 + 0.561 z_5$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่เน้นการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเพื่อความยั่งยืนและชัดเจน สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีหรือแนวคิดใหม่ๆ มาปรับใช้ในแผนการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณิศร ผู้มีทรัพย์ (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและความ

เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จังหวัดภูเก็ต ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาริยา แสงนิล (2567) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เนื่องจากสังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างเต็มที่ ผู้บริหารและครูมีการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา มีการทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อยกระดับด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อาจพิจารณาเพิ่มการสนับสนุนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมเชิงลึก การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้บุคลากรมีโอกาสร่วมโครงการพัฒนาตนเองที่ตรงกับความสนใจและความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กันตินันท์ เวชสาร (2565) ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กมลวรรณ แสนเสนาะ (2567) ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 2 ผลการวิจัยพบว่าความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 กลุ่ม 2 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้นำที่มีแนวคิดเชิงนวัตกรรมมักจะส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ผู้นำเชิงนวัตกรรมมักมีการสนับสนุนการทดลองสิ่งใหม่ ๆ และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถร่วมมือกันพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารองค์กร และผู้นำที่มีภาวะเชิงนวัตกรรมสามารถกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ในทีม ผู้บริหารที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการเรียนรู้ร่วมกันสามารถเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้ เพราะบุคลากรมีโอกาสร่วมเรียนรู้จากกันและกัน และร่วมกันพัฒนาศักยภาพในงานต่าง ๆ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และมองการพัฒนาอย่างยั่งยืนสามารถกระตุ้นบุคลากรให้มีแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองและร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร ดังนั้น ความสัมพันธ์ที่สูงระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นจากการที่ผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนการทำงานร่วมกัน และส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภูมิประสิทธิ์ ไชยบาล (2566) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมส่งผลเชิงบวกต่อการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความร่วมมือในองค์กร ผู้นำเชิงนวัตกรรมมีแนวโน้มที่จะสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้ร่วมกัน ทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริมให้เกิดการทำงานเป็นทีมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากร ถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ นวัตกรรมที่ถูกนำเสนอและทดลองใช้ผ่านความร่วมมือดังกล่าว จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลว ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่มีคุณค่า การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ต่อเนื่อง ผู้นำที่สนับสนุน

การพัฒนาและเปิดรับแนวคิดใหม่จะช่วยสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา ส่งผลให้บุคลากรรู้สึกว่าคุณค่าและพร้อมที่จะพัฒนาทักษะใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอย่างต่อเนื่อง การสร้างแรงจูงใจและการยอมรับความเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำที่เน้นนวัตกรรมช่วยให้บุคลากรกล้ารับมือกับความเปลี่ยนแปลง และปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้โรงเรียนสามารถพัฒนาเป็นองค์กรที่ยั่งยืนและแข่งขันได้ในระยะยาว งานวิจัยนี้จึงสรุปได้ว่าการบริหารงานเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ วงษ์ชัย (2567) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้ ตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม และด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 71.80 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .848 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารที่มีภาวะเชิงนวัตกรรมสามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์และการทดลองสิ่งใหม่ ๆ ภายในสถานศึกษา บรรยากาศที่เปิดกว้างและยอมรับการเปลี่ยนแปลงช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ในองค์กรและสร้างแนวทางใหม่ในการพัฒนาองค์ความรู้ ผู้บริหารที่มีภาวะเชิงนวัตกรรมมักจะเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งช่วยเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานเป็นทีมที่มีการสนับสนุนและส่งเสริมจากผู้นำช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรทำให้พวกเขามีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองและองค์กรอย่างต่อเนื่อง การให้โอกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนานวัตกรรมในองค์กรช่วยเพิ่มความรู้สึกเป็นเจ้าของและเสริมสร้างความรับผิดชอบในงาน และ การติดตามและประเมินผลนวัตกรรมช่วยให้ผู้นำสามารถตรวจสอบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการดำเนินงานและปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปารวี บุญเพชร (2563) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .738 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิมพ์พิไล เหล่าพิมพ์ (2565) ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานีโดยมี ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .702

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม รองลงมา ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ
2. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม รองลงมา ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ ด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรมกับการจัดการความรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ที่ดีที่สุด และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศเชิงนวัตกรรม (X1) ด้านการสร้างความร่วมมือและการทำงานเป็นทีม (X2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการมีส่วนร่วม (X4) และด้านการติดตามและประเมินผลนวัตกรรม (X6) สามารถพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร (Y) ได้ร้อยละ 71.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ .162 , .716 , .253 และ .515 และมีค่าสัมประสิทธิ์ในการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ .195 , .806 , .263 และ .561

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร มีค่าเท่ากับ .848 มีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 71.80 และค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .262 สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.23 + 0.162 x_1 + 0.716 x_2 + .253 x_4 + 0.515 x_6$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$\hat{Z} = 0.195 z_1 + 0.806 z_2 + 0.263 z_4 + 0.561 z_5$$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เนื่องจากระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรมีกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านความคิดสร้างสรรค์

1.2 เนื่องจากความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการความรู้ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ด้านการจัดการความรู้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 71.80 จึงอาจจะมีตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.2 ควรวิจัยเรื่องหลักสูตรทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ แสนเสนาะ. (2567). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่ม 2. *วารสารสิทธิมนุษยธรรม*, 25(2), 2293 – 2302.
- กันตินันท์ เวชสาร. (2565). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมทักษะคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เกียรติศักดิ์ วงษ์ชัย. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 18(3), 27-83.
- คณิศร ผู้มีทรัพย์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14 จังหวัดภูเก็ต. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปารวี บุญเพชร, เก่งนก เอื้อวงศ์ และชุชาติ พวงสมจิตร. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช. *วารสาร ศึกษาศาสตร์ มสธ.* 14(1), 29-44.
- พิมพ์ไพไล เหล่าพิมพ์. (2565). ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดอุดรธานี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 2197-2210.
- ภูมิประสิทธิ์ ไชยบาล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. มหาวิทยาลัยพะเยา
- ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564- 2569)*. กรุงเทพฯ: วันโพ้นเดย์.
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2567). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: พจนกิจองค์กรดา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2562*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กลุ่มวิจัยเชิงประเมินและสารสนเทศ สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อารียา แสงนิล. (2567). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารมหาจุฬาลงกรณ*, 15(1), 226 – 240.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3). 607 – 610.
- Tierney, P., Farmer, & Graen, G. B. (1999). An examination of leadership and employee creativity: The relevance of traits and relationships. *Personnel psychology*, 52(3), 591-620.
- Van de Ven, A. H., & Chu, Y. (1998). A psychometric assessment of the Minnesota Innovation Survey. In A. Van de Ven, H. Angle, & M.S. Poole (eds.), *Research on the Management of Innovation: The Minnesota Studies*. New York, NY: Harper & Row.

The Development of Mathematical Literacy on Decimals Using Simulated Situations Integrated with Gamification for Grade 7 Students

Piyathida Phalanisong^{1*} and Wannatida Yonwilad²

¹ Bachelor's degree student, B.Ed. (Innovative Learning Management, Major in Mathematics), Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University.

² Asst. Prof. Dr. (Research and Statistics in Cognitive Science), Mathematics Program, Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University.

* Corresponding author. E-mail: piyathida.ph@ksu.ac.th โทรศัพท์ 065-6740447

ABSTRACT

This research aimed to develop mathematical literacy on the topic of decimals using simulation-based learning combined with the gamification concept for Grade 7 students. The sample group consisted of 22 Grade 7 students from a school in Kalasin Province during the first semester of the 2024 academic year. The sample was selected using cluster random sampling, with classrooms as the sampling unit. The research instruments included eight lesson plans incorporating simulation-based learning and gamification, as well as a mathematical literacy test on decimals. The research followed an action research design, consisting of two action cycles. The first cycle covered lesson plans 1 to 4, while the second cycle covered lesson plans 5 to 8. Each cycle included a five-item subjective test assessing students' mathematical literacy on decimals. Data analysis was conducted using statistical methods, including mean, percentage, and standard deviation. The findings revealed that in the first cycle, students achieved an average score of 68.94%, whereas in the second cycle, their average score increased to 83.38%. This demonstrates that students' mathematical literacy on decimals improved significantly when engaged in learning activities incorporating simulated scenarios and gamification. Moreover, the students' average mathematical literacy scores in the second cycle met the "very good" quality standard, with statistical significance at the 0.50 level.

Keywords: Learning management through simulation scenarios, gamification concepts, decimals

การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิด เกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปิยธิดา ผลานิสงค์ ^{1*} และ วรณธิดา ยลวิลาส ²

¹ นักศึกษาปริญญาตรี, ค.บ. (สาขานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ วิชาเอกคณิตศาสตร์) คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัย ภาพสินธุ์

² พร.ด. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาคณิตศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยภาพสินธุ์

* Corresponding author. E-mail: piyathida.ph@ksu.ac.th โทรศัพท์ 065-6740447

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน จำนวน 8 แผน 2) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม แบบแผนการวิจัย คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งประกอบด้วย 2 วงจรปฏิบัติการ ได้แก่ วงจรปฏิบัติการที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 - 4 วงจรปฏิบัติการที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 - 8 และแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม แบบอัตนัยวงจรปฏิบัติการละ 5 ข้อ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า วงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.94 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.38 ซึ่งแสดงถึงนักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สูงขึ้น เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชันในแต่ละวงจรการปฏิบัติการ และพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมากในวงจรการปฏิบัติการที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง, แนวคิดเกมมิฟิเคชัน, ทศนิยม

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดเป็นระบบ สร้างสรรค์ มีแบบแผนและมีเหตุผล อีกทั้งสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ ช่วยให้การวางแผน ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสมและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการฝึกสอนของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์คุณครูผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดการคิดคำนวณเบื้องต้นเกี่ยวกับการบวก การลบ การคูณ และการหารทศนิยม ทำให้นักเรียนคิดคำนวณช้า คำนวณผิด ส่งผลให้ครูสอนเนื้อหาที่ยากและซับซ้อนได้ไม่เต็มที่ นักเรียนไม่สามารถหาคำตอบของโจทย์ที่มีความซับซ้อนและนักเรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการฝึกฝนตนเองให้เก่งขึ้น ซึ่งสาเหตุของปัญหาอาจเนื่องมาจาก

ธรรมชาติของเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาเกี่ยวกับความคิด เป็นนามธรรมและมีลำดับขั้นการเรียนรู้ค่อนข้างแน่นอน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่เข้าใจยาก และสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนต่ำคือการสอนของครู ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการเรียนการสอน วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ค่อนข้างน้อย ครูไม่ค่อยเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลผู้เรียน ยังไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562-2564 พบว่า นักเรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 กล่าวคือ ปีการศึกษา 2562 มีค่าเฉลี่ย 21.77 ปีการศึกษา 2563 มีค่าเฉลี่ย 25.56 และปีการศึกษา 2564 มีค่าเฉลี่ย 24.49 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับมาตรฐานอื่น ๆ พบว่า สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐานอื่น ๆ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2564) ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาการจัดการเรียนรู้สาระจำนวนและพีชคณิตอย่างเร่งด่วน อีกทั้งผลการประเมิน PISA ของนักเรียนไทยที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2558, พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2565 พบว่า นักเรียนไทยได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 415 , 419 และ 394 คะแนน สะท้อนให้เห็นว่า ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย ของ OECD มาตลอด อีกทั้งเนื้อหาทศนิยมเป็นเนื้อหาพื้นฐานที่ใช้ในการทดสอบความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ตามแนวทาง PISA นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแนวโน้มของคะแนนตั้งแต่ พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน พบว่า แนวโน้มผลการประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์มีแนวโน้มลดลงแบบไม่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากประเทศไทยอยู่อันดับที่ 55 จาก 79 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ในปีพ.ศ. 2558 ลดลงอยู่ที่อันดับ 66 ในปี พ.ศ. 2561 และเป็นอันดับที่ 58 ในปี จาก 81 ประเทศในปี พ.ศ. 2565 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) จากปัญหาดังกล่าว ผู้สอนจึงควรปลูกฝังความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญในการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการใช้ชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนที่จะรับการประเมินในอนาคต

สำหรับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง (ทศนา แหมมณี, 2555) เป็นวิธีการสอนแบบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยให้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลในความเป็นจริง ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยะ ประทุมรัตน์ (2019) ได้กล่าวว่าการใช้สถานการณ์จำลอง มีข้อดีคือ นักเรียนสามารถเรียนรู้เรื่องที่มีความสัมพันธ์ซับซ้อนได้อย่างเข้าใจ เพราะสามารถได้ประสบการณ์เชิงประจักษ์ชัดเจนด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีความสนุกสนานทำให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีความหมาย และนักเรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นหากผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนที่มีการเสริมแรง สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนุกสนานและตื่นตัวกับการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชัน (Gamification) ถือเป็นอีกวิธีการสอนหนึ่งที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสุข ตื่นเต้น สร้างความท้าทายให้ผู้เรียนแก้ปัญหา สร้างองค์ความรู้ และฝึกฝนเพิ่มทักษะด้วยตนเองโดยอาศัยหลักของการเล่นเกมที่มีความ บันเทิง สนุกสนาน ตื่นเต้น ท้าทาย และน่าติดตามผสมผสานกันไป โดยแนวคิดเกมมิฟิเคชันจะทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงในทางบวกและส่งผลดีให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งเป็นการนำข้อดีของการออกแบบเกม คือ การสร้างความสนุกและความพึงพอใจมาประยุกต์ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างแรงจูงใจ (Simoes, Redondo and Vilas, 2013) โดยแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบเกมมิฟิเคชันมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดภาระงานและมอบหมายภาระงาน คือ การมอบหมายภาระงานในการสอน ขั้นที่ 2 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติภารกิจ คือ การทำกิจกรรมผ่านภารกิจที่ครูกำหนดให้ ขั้นที่ 3 ผู้สอนประเมินกิจกรรม แสดงความคิดเห็นและให้ผลย้อนกลับ คือ ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบถามถึงข้อผิดพลาด และข้อสงสัยของตน และขั้นที่ 4 ให้

แต่มีคะแนน ถ้วยรางวัล รางวัล หรือสิ่งของเสมือนแก่นักเรียน ขั้นนี้ทำเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน (Bahji, Lefdaoul, and El Alam. 2012)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนาการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยจัดการเรียนการสอนผ่านสถานการณ์ที่ใกล้ตัวนักเรียน เพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นในบริบทของโลกจริง ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขนาดกลางแห่งหนึ่ง ในอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 22 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม ซึ่งเป็นห้องเรียนปกติที่ละความสามารถ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน แบ่งออกเป็น 8 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 8 คาบ 2 วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 1 มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้ วงจรที่ 2 มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้

2) แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม แบบทดสอบประเภทอัตนัย วงจรปฏิบัติการละ 1 ชุด โดยทั้ง 2 ชุด เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวนชุดละ 5 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ในแต่ละวงจรปฏิบัติการอยู่ในระดับดีขึ้น

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งได้ ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect) โดยทำการดำเนินการรวมทั้งสิ้น 2 วงจรปฏิบัติการ ดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 กำหนดการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการ

วงจร ปฏิบัติการ	แผน ที่	เรื่อง	เวลาที่ใช้
1	1 – 4	1 เรื่อง ความหมายของทศนิยม	4 (แผนละ 1 ชั่วโมง)
		2 เรื่อง ค่าประจำหลักของทศนิยม	
		3 เรื่อง การเปรียบเทียบทศนิยม	
		4 เรื่อง การบวกทศนิยม	
2	5 - 8	5 เรื่อง การลบทศนิยม	4 (แผนละ 1 ชั่วโมง)
		6 เรื่อง การคูณของทศนิยม	

7 เรื่อง การหารทศนิยม

8 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทศนิยมและ
เศษส่วน

รายละเอียดแต่ละวงรอบปฏิบัติการมีดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

1. สำรวจและสังเกตสภาพปัญหาในชั้นเรียน รวมทั้งศึกษาความต้องการและศักยภาพพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายวิชาคณิตศาสตร์ของโรงเรียนนามนพิทยาคม จังหวัดกาฬสินธุ์ กำหนดเนื้อหาที่จะ นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และศึกษาทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดและสร้างเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย

3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ซึ่งประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน แบ่งออกเป็น 8 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 8 คาบ 2 วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 1 มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้ วงจรที่ 2 มี 4 แผนการจัดการเรียนรู้

3.2 แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม แบบทดสอบประเภทอัตนัย วงจรปฏิบัติการละ 1 ชุด โดยทั้ง 2 ชุด เป็นแบบทดสอบแบบอัตนัย จำนวนชุดละ 5 ข้อ

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเรียบร้อยแล้ว นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อรับคำปรึกษา คำแนะนำ และพร้อมแก้ไข

5. นำเครื่องมือเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องและความถูกต้องเหมาะสมของผลการเรียนรู้

6. ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ ตามที่ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

7. จัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยแผนที่สร้างในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความหมายของทศนิยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ค่าประจำหลักของทศนิยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การเปรียบเทียบทศนิยม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การบวกทศนิยม

ขั้นที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยการสังเกตพฤติกรรมภายในห้องเรียน โดยสะท้อนผลแต่ละวงจรปฏิบัติการจากแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ทศนิยม หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และแบบบันทึกท้ายวงจรหลังจากสิ้นสุดวงจรปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการต่อไปให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นในวงจรปฏิบัติการที่ 2

วงจรปฏิบัติการที่ 2

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

- ศึกษาหาวิธีการแก้ไข้ปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์จากวงจรปฏิบัติการที่ 1
- สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่พัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน และเพิ่มวิธีการหรือแนวทางแก้ไข้ปัญหาจากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ร่วมด้วย

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติการ (Action)

- นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่พัฒนาขึ้น ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยแผนที่สร้างในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ได้แก่
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การลบทศนิยม
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง การคูณของทศนิยม
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การหารทศนิยม
 - แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทศนิยมและเศษส่วน

ขั้นที่ 3 สังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตนักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้วยการสังเกตพฤติกรรมภายในห้องเรียน โดยสะท้อนผลแต่ละวงจรปฏิบัติการจากแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ในการรู้เรื่อง ทศนิยม หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบตามแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection)

นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่จากขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปเป็นตารางขอบข่ายการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากคำตอบของนักเรียนในใบกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบทดสอบความรู้เรื่องคณิตศาสตร์ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็น (Analytic Scoring) ตามองค์ประกอบของการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การคิด/แปลงสถานการณ์ของปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์ 2) การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา 3) การตีความและประเมินผลลัพธ์ แล้วได้แสดงผลในรูปของความถี่ตามกลุ่มคำตอบของนักเรียนออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 4 (ดีมาก) 3 (ดี) 2 (พอใช้) 1 (ปรับปรุง) ตามลำดับ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงตัวอย่างเกณฑ์การให้คะแนน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงเกณฑ์การใช้คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ การคิด/แปลงสถานการณ์ปัญหาในเชิงคณิตศาสตร์

คะแนน	พฤติกรรม
4 (ดีมาก)	1. ระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริงได้ถูกต้อง สมบูรณ์
	2. ทำสถานการณ์หรือปัญหาให้อยู่ในรูปอย่างง่ายหรือแยกย่อยสถานการณ์ได้ถูกต้อง ครบถ้วน
	3. แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ตัวแปร สัญลักษณ์ แผนภาพที่เหมาะสมได้ถูกต้อง สมบูรณ์
3 (ดี)	1. ระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริงได้ถูกต้อง สมบูรณ์

คะแนน	พฤติกรรม
	2. ทำสถานการณ์หรือปัญหาให้อยู่ในรูปอย่างง่ายหรือแยกย่อยสถานการณ์ได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน 3. แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ตัวแปร สัญลักษณ์ แผนภาพที่เหมาะสมได้ถูกต้อง แต่ไม่สมบูรณ์
2 (พอใช้)	1. ระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริงได้ถูกต้องบางส่วน 2. ทำสถานการณ์หรือปัญหาให้อยู่ในรูปอย่างง่ายหรือแยกย่อยสถานการณ์ได้ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน 3. แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ตัวแปร สัญลักษณ์ แผนภาพที่เหมาะสมได้ถูกต้อง แต่ไม่สมบูรณ์
1 (ปรับปรุง)	1. ระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ของปัญหาในชีวิตจริงไม่ถูกต้อง 2. ทำสถานการณ์หรือปัญหาให้อยู่ในรูปอย่างง่ายหรือแยกย่อยสถานการณ์ไม่ถูกต้อง 3. แปลงปัญหาให้เป็นภาษาคณิตศาสตร์หรือการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ตัวแปร สัญลักษณ์ แผนภาพที่เหมาะสมไม่ถูกต้อง

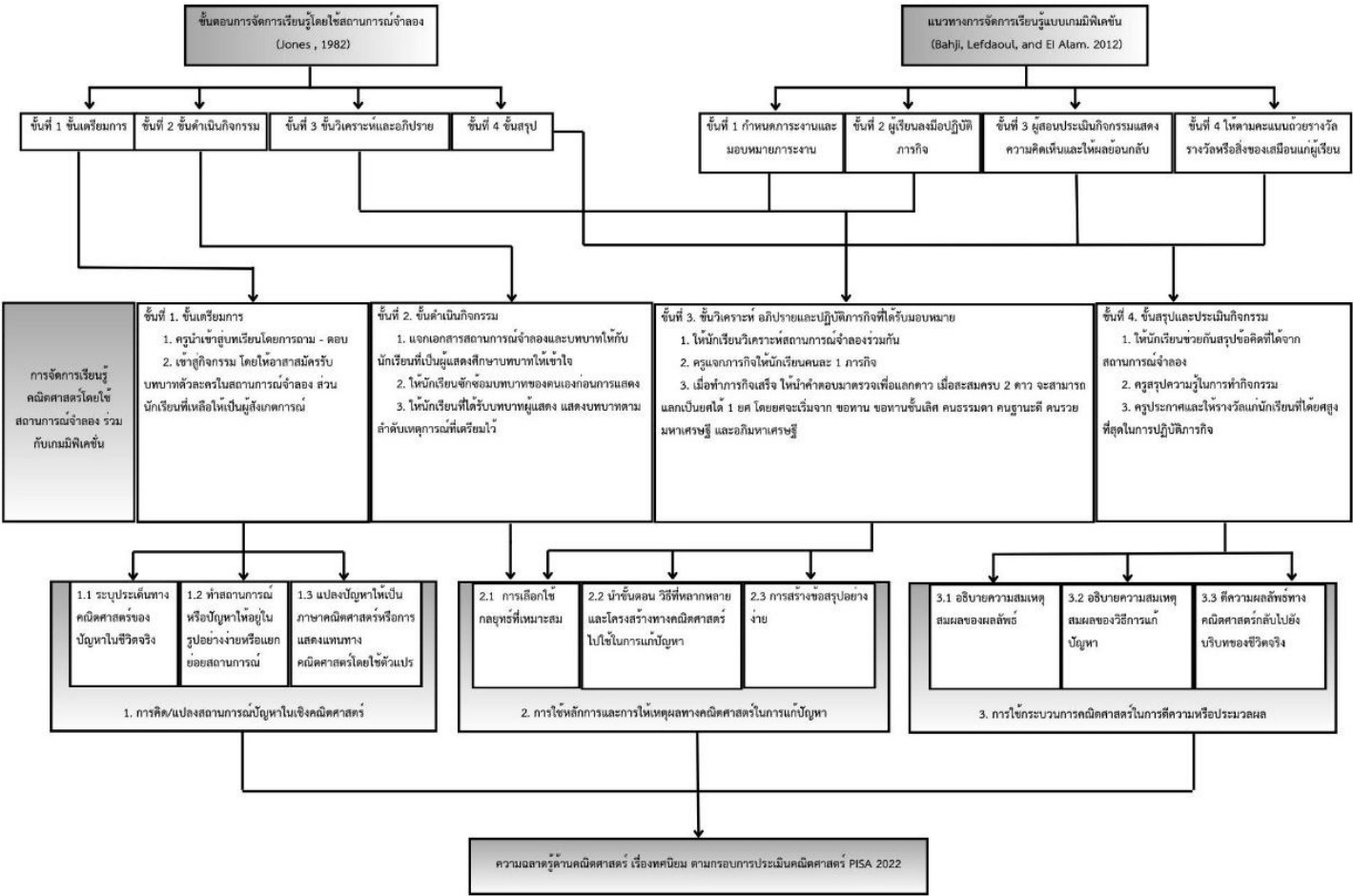
ตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์การใช้คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ การใช้หลักการและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา

คะแนน	พฤติกรรม
4 (ดีมาก)	1. เลือกใช้กลยุทธ์ที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหา 2. นำวิธีการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และแสดงการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนได้อย่างชัดเจน 3. สรุปคำตอบได้ถูกต้องชัดเจน
3 (ดี)	1. เลือกใช้กลยุทธ์ที่ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับปัญหา 2. นำวิธีการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และแสดงการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนได้ แต่ยังไม่ชัดเจน 3. สรุปคำตอบได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน
2 (พอใช้)	1. เลือกใช้กลยุทธ์ที่ถูกต้อง แต่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับปัญหา 2. นำวิธีการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ถูกต้อง และแสดงการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนได้ แต่ยังไม่ชัดเจน 3. สรุปคำตอบได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน
1 (ปรับปรุง)	1. เลือกใช้กลยุทธ์ที่ใช้แก้ปัญหาไม่ถูกต้อง 2. นำวิธีการทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง และไม่แสดงการแก้ปัญหาเป็นลำดับขั้นตอน 3. ไม่สรุปคำตอบ หรือสรุปคำตอบไม่ถูกต้อง

ตารางที่ 4 แสดงเกณฑ์การใช้คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ การตีความและประเมินผลลัพธ์

คะแนน	พฤติกรรม
4 (ดีมาก)	- อธิบายความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ได้ถูกต้อง ชัดเจน - อธิบายความสมเหตุสมผลของวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในบริบทชีวิตจริงได้ถูกต้อง ชัดเจน - ตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ที่ได้ให้อยู่ในบริบทโลกชีวิตจริงได้ถูกต้อง ครบถ้วน
3 (ดี)	- อธิบายความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ได้ถูกต้อง ชัดเจน - อธิบายความสมเหตุสมผลของวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในบริบทชีวิตจริงได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน - ตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ที่ได้ให้อยู่ในบริบทโลกชีวิตจริงได้ถูกต้องบางส่วน
2 (พอใช้)	- อธิบายความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน - อธิบายความสมเหตุสมผลของวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในบริบทชีวิตจริงได้ถูกต้อง แต่ไม่ชัดเจน - ตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ที่ได้ให้อยู่ในบริบทโลกชีวิตจริงได้ถูกต้องบางส่วน
1 (ปรับปรุง)	- อธิบายความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ไม่ถูกต้อง - อธิบายความสมเหตุสมผลของวิธีแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในบริบทชีวิตจริงไม่ถูกต้อง - ตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ที่ได้ให้อยู่ในบริบทโลกชีวิตจริงไม่ถูกต้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

จากการดำเนินการตามขั้นตอนในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นจำนวน 2 วงจรปฏิบัติการ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชันหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

วงจรปฏิบัติการที่ 1 จากแบบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนรวมเฉลี่ยรวมต่ำกว่าร้อยละ 70 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์เรื่อง ทศนิยม บอกได้ว่าเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนยังมีทักษะความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ไม่ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์ ข้อมูลนี้ไปออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 เพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมให้ดียิ่งขึ้นและผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวงจรปฏิบัติการที่ 1

คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม						
นักเรียน 22 คน	การคิด/แปลง สถานการณ์ ของปัญหาใน เชิงคณิตศาสตร์ (12)	การใช้หลักการและ กระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการ แก้ปัญหา (8)	การตีความและ ประเมินผลลัพธ์ (4)	รวม (24)	ร้อยละ (100)	ระดับคุณภาพ
1	7	3	2	12	50	พอใช้
2	5	3	2	10	41.67	พอใช้
3	8	5	2	15	62.5	ดี
4	10	6	3	19	79.17	ดีมาก
5	7	5	3	15	62.5	ดี
6	10	7	3	20	83.33	ดีมาก
7	9	6	4	19	79.17	ดีมาก
8	6	3	2	11	45.83	พอใช้
9	9	6	3	18	75	ดี
10	11	6	3	20	83.33	ดีมาก
11	8	5	3	16	66.67	ดี
12	12	8	4	24	100	ดีมาก
13	8	7	3	18	75	ดี
14	8	6	3	17	70.83	ดี
15	9	6	3	18	75	ดี
16	8	6	3	17	70.83	ดี
17	8	4	3	15	62.5	ดี
18	6	2	2	10	41.67	พอใช้
19	8	6	2	16	66.67	ดี

คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม						
นักเรียน 22 คน	การคิด/แปลง สถานการณ์ ของปัญหาใน เชิงคณิตศาสตร์ (12)	การใช้หลักการและ กระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการ แก้ปัญหา (8)	การตีความและ ประเมินผลลัพธ์ (4)	รวม (24)	ร้อยละ (100)	ระดับคุณภาพ
20	9	6	3	18	75	ดี
21	10	5	3	18	75	ดี
22	10	5	3	18	75	ดี
$\bar{X}$	8.45	5.27	2.82	16.55	68.94	ดี
S.D.	1.68	1.49	0.588	-	-	-
ร้อยละ	70.42	65.88	70.5	-	-	-

วงจรปฏิบัติการที่ 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก จำนวน 17 คน และมีนักเรียนที่คะแนนอยู่ในระดับคุณภาพดี จำนวน 5 คน คือนักเรียนคนที่ 1, 2, 3, 8, และ 18 จากการวิเคราะห์ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ พบว่านักเรียนทั้ง 5 คน มีการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ แสดงให้เห็นดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2

คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม						
นักเรียน 22 คน	การคิด/แปลง สถานการณ์ ของปัญหาใน เชิงคณิตศาสตร์ (12)	การใช้หลักการและ กระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการ แก้ปัญหา (12)	การตีความและ ประเมินผลลัพธ์ (8)	รวม (32)	ร้อยละ (100)	ระดับคุณภาพ
1	9	9	6	24	75	ดี
2	10	8	6	24	75	ดี
3	8	9	5	22	68.75	ดี
4	12	11	7	30	93.75	ดีมาก
5	10	10	8	28	87.5	ดีมาก
6	9	10	8	27	84.38	ดีมาก
7	10	10	8	28	87.5	ดีมาก
8	9	9	5	23	71.88	ดี
9	9	11	7	27	84.38	ดีมาก
10	10	12	7	29	90.63	ดีมาก
11	9	11	7	27	84.38	ดีมาก
12	12	12	8	32	100	ดีมาก
13	11	11	7	29	90.63	ดีมาก

คะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม						
นักเรียน 22 คน	การคิด/แปลง สถานการณ์ ของปัญหาใน เชิงคณิตศาสตร์ (12)	การใช้หลักการและ กระบวนการทาง คณิตศาสตร์ในการ แก้ปัญหา (12)	การตีความและ ประเมินผลลัพธ์ (8)	รวม (32)	ร้อยละ (100)	ระดับคุณภาพ
14	11	10	7	28	87.5	ดีมาก
15	11	11	6	28	87.5	ดีมาก
16	9	12	7	28	87.5	ดีมาก
17	9	10	6	25	78.13	ดีมาก
18	6	8	5	19	59.38	ดี
19	9	11	5	25	78.13	ดีมาก
20	11	11	6	28	87.5	ดีมาก
21	11	11	8	30	93.75	ดีมาก
22	10	10	6	26	81.25	ดีมาก
$\bar{X}$	9.77	10.32	6.59	26.68	83.383	ดีมาก
S.D.	1.38	1.17	1.05	-	-	-
ร้อยละ	81.42	86	82.38	-	-	-

การพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ซึ่งทำการทดสอบหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ โดยนำคะแนนความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม พิจารณาวงจรปฏิบัติการที่ 1 และวงจรปฏิบัติการที่ 2 เทียบกับ เกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก แสดงในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 คะแนนรวมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม

นักเรียน ทั้งหมด 22 คน	คะแนนรวมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม					
	วงจรปฏิบัติการที่ 1			วงจรปฏิบัติการที่ 2		
	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	การประเมิน	ร้อยละ	ระดับคุณภาพ	การประเมิน
$\bar{X}$	68.94	ดี	ไม่ผ่าน	83.38	ดีมาก	ไม่ผ่าน
S.D.	7.54	-		9.50	-	

จากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนรวมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของแบบทดสอบวัดความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนหลังจากการที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ในวงจรการปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.94 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.38 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมสูงขึ้น เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชันในแต่ละวงจรการปฏิบัติการ และพบว่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก ในวงจรการปฏิบัติการที่ 2

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ พบว่า ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 87.58 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเป็นจำนวน 2 วงจรปฏิบัติการ ซึ่งได้ผลในแต่ละวงจรปฏิบัติการดังนี้ วงจรปฏิบัติการที่ 1 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่ให้ความสำคัญในแต่ละส่วนเท่า ๆ กัน เพื่อดูการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเป็นร้อยละ 68.94 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่ให้ความสำคัญในแต่ละส่วนเท่า ๆ กัน แต่ผู้วิจัยจะมีการเน้น ให้ความสำคัญในแต่ละด้านของความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เพื่อดูการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเป็นร้อยละ 83.38 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก ที่ตั้งไว้ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มาใช้ขณะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นที่ครูนำเข้าสู่บทเรียนและนำเข้าสู่กิจกรรมสถานการณ์จำลอง ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการกิจกรรม เป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจกับบทบาทของตนเองจากสถานการณ์จำลองที่ครูกำหนดให้ ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์ อภิปรายและปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย เป็นขั้นที่นักเรียนจะแสดงบทบาทของตนเองจากสถานการณ์จำลองและทำภารกิจที่ครูมอบหมายโดยสามารถนำมาแลกเปลี่ยนกันได้ แต่ละภารกิจจะได้ดาวไม่เท่ากัน และในการเลื่อนยศ 3 ดาว จะแลกได้ 1 ยศ ซึ่งเริ่มจากขอทาน เลื่อนยศไปเรื่อยๆจนถึง อภิมา เศรษฐี ขั้นที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินกิจกรรม เป็นขั้นที่ให้นักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากสถานการณ์จำลองและการทำภารกิจ และครูประกาศผลและให้รางวัลแก่นักเรียนที่ได้ยศสูงสุดจากการปฏิบัติการกิจ จะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน มีขั้นตอนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2560, ออนไลน์) อธิบายว่าเกมมิฟิเคชันทำให้บรรยากาศในห้องเรียนให้เกิดความสนุกสนาน นักเรียนรู้สึกว่ายู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นเกม มีเป้าหมายในการเรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน กระตุ้นความสนใจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน สะสมแต้ม และเลื่อนระดับ นักเรียนจึงซึมซับเนื้อหาโดยไม่รู้ตัวผ่านกิจกรรมที่ใช้กลไกเกมมิฟิเคชัน เหมือนการเล่นและเรียนรู้ไปในเวลาเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี ยะคำ (2563) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐานสามารถทำให้นักเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์เพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ตัวบ่งชี้ นอกจากนี้การนำเกมมิฟิเคชันเข้ารวมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน จะสามารถช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้แล้วยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Michail Kalogiannakis, Stamatios Papadakis และ Alkinoos-Ioannis Zourmpakis (Kalogiannakis, Papadakis and Zourmpakis, 2021) ที่กล่าวว่า การใช้กระบวนการเกมมิฟิเคชันส่งผลเชิงบวกต่อการเรียนรู้ของนักเรียน แม้การสร้างสภาพแวดล้อมแบบเกมจะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะสั้น แต่การนำองค์ประกอบของเกมเข้าไปในรูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบกลับด้าน การเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นต้น จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในระยะยาว ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมที่ดีขึ้นด้วย แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน เรื่อง ทศนิยม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สามารถทำให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมได้

สรุปผลการวิจัย

คะแนนรวมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจากการที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ในวงจรการปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 68.94 ในวงจรปฏิบัติการที่ 2 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 83.38 ซึ่งแสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม สูงขึ้น เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชันในแต่ละ

วงจรรูปการปฏิบัติกร และพบว่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยม ผ่านเกณฑ์ระดับคุณภาพดีมาก ในวงจรรูปการปฏิบัติกรที่ 2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจำลองร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชัน ครูควรตั้งคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำอธิบาย และตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนในทุกกิจกรรมการเรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการใช้คำถามมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์จำลอง ร่วมกับเกมมิฟิเคชัน ผู้ออกแบบควรจัดทำคำแนะนำในการดำเนินกิจกรรมสำหรับนักเรียนทุกคนล่วงหน้า เพื่อให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและขั้นตอนในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด เช่น จำนวนภารกิจในการเรียนรู้ที่มีคะแนนที่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และ ภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานประจำปี 2561 สำนักงานสภาการศึกษา*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560). เกมมิฟิเคชัน (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม. สืบค้นจาก <http://touchpoint.in.th/gamification/>
- ทิตินา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ราตรี ยะคำ. (2563). *การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการอธิบายปรากฏการณ์ในเชิงวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน เรื่อง เชื้อเพลิงซากดึกดำบรรพ์ และผลิตภัณฑ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). *รายงานผลการทดสอบ ทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.niets.or.th/th/>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2566). *ผลการประเมิน PISA 2022 การอ่าน คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561) *ร่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.* กรุงเทพฯ. สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา.
- Kalogiannakis, M., Papadakis, S., Zourmpakis, A. (2021). Gamification in Science Education. A Systematic Review of the Literature. *MDPI Archives*.
- S.E. Bahji, Y. Lefdaoui and J. El Alami. (2012). *Enhancing Motivation and Engagement: A Top-Down Approach for the Design of a Learning Experience According to the S2P-LMM* Mohammed V Agdal University. Rabat. Morocco.
- Simões, J., Redondo, R. D., & Vilas, A. F. (2013). *A social gamification framework for a K-6 learning platform*. Computers in Human Behavior.

the development of learning activities using geographic process on european continent for matthayom 2 students

Jitrawat Khemtong ^{1*} and Piyaluk Potiwan ²

^{1,2} Mahasarakham University, Thailand

*Corresponding author: Breezji1828@gmail.com, 093-0439483

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to develop learning activities using the geography process on the topic of Europe for Mathayom 2 students to be effective according to the 80/80 criterion. 2) to compare the academic achievement of students of Mathayom 2 students. Mathayom 2 between before school and after school who received learning activities about geographic processes 3) to develop the geographic ability of Mathayom 2 students who received learning activities about geographic processes 4) to study the satisfaction of students with Continue learning activities using geographic processes. The sample group consisted of 41 Mathayom 2/2 students at Kantharawichai School. Kantharawichai District Maha Sarakham Province, Semester 1, academic year 2023, with the sample drawn from group random sampling. The research tools were: 1) 14 geography process learning plans, 2) an academic achievement test, 4 multiple choice options, 30 questions, 3) a subjective geography ability test, 1 question. and 4) Satisfaction questionnaire, 10 questions, with a scale of approximately 5 levels. Statistics used in data analysis include mean ($\bar{X}$) standard deviation (S.D.) and hypothesis testing using the Dependent t-test statistic.

The results of the research found more than 1) Development and analysis of the efficiency of learning activities in the geography process on the topic of Europe for Mathayomsuksa 2 students. The results of the development had an average between 4.70 - 4.88 and the efficiency was 87.50/83.73 2) Results Academic achievement by organizing geographic process learning activities on the topic of Europe has higher academic achievement after studying than before studying. Statistically significant at the .50 level. 3) Geographic ability. By organizing learning activities using geographic processes. After studying, there was a significant statistical improvement at the .50 level and 4) there was satisfaction of Mathayomsuksa 2 students with the geography process learning activities. Overall, it is at the highest level.

Keywords: Learning activities using geographic processes, geographic abilities, Europe

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จิรวัดน์ เข้มทอง ^{1*} และ ปิยลักษณ์ โพธิ์วรรณ ²

^{1, 2} มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ประเทศไทย

* Corresponding author: Breezji1828@gmail.com, 093-0439483

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 3) เพื่อพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 41 คน โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 14 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ 3) แบบวัดความสามารถทางภูมิศาสตร์ แบบอัตนัย จำนวน 1 ข้อ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราประมาณ 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติทดสอบ t-test แบบ Dependent

ผลวิจัย พบว่า 1) การพัฒนาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการพัฒนาได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.70 – 4.88 และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.50/83.73 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50 3) ความสามารถทางภูมิศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์หลังเรียนมีการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50 และ 4) มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์, ความสามารถทางภูมิศาสตร์, ทวีปยุโรป

บทนำ

การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันถือว่ามีปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก เพราะในศตวรรษที่ 21 นี้ มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้น เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนในยุคนี้เพราะทุกๆ คนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้กันได้อย่างเท่าเทียมไม่ว่าจะอยู่ที่ใด หากมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตก็สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ด้วยตนเอง สำหรับการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาครูผู้สอนถือว่าจำเป็นต้องมีการปรับตัวและนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพแก่ตัวผู้สอนและผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในอดีตจนถึงปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลาย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ และในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติและการประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติจริง

ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ (ขวัญชัย ช้วน และคณะ, 2562)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยน จุดเน้นที่จะพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ในสังคมไทยให้เป็นคนที่มีความรู้เท่าทันและมีความพร้อม ทั้งร่างกาย สติ ปัญญาและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง ซึ่งแนวทางการพัฒนาดังกล่าวมุ่งหวังให้เยาวชนมีพื้นฐานพร้อมทั้งมีสมรรถนะ และทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ที่จะส่งผลในการพัฒนาประเทศให้มั่นคงยั่งยืน และยังเป็นแนวทาง โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมรักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว ในประเด็นด้านการสร้างความสามารถและการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพมนุษย์ เพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงและที่เกี่ยวข้อง เทคโนโลยี โดยกำหนดให้ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เฉพาะสาระภูมิศาสตร์ เป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วน โดยปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดให้มีความชัดเจนครอบคลุม และมีความยืดหยุ่นทั้งเนื้อหาเวลา สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการจัดการเรียนรู้อิงสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า จากรายงานผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางภูมิศาสตร์ (SAR) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า นักเรียนยังขาดความสามารถทางภูมิศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมยังต่ำกว่าเกณฑ์ จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่า มีจุดที่ควรพัฒนา คือ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาดำรงต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ในปีการศึกษา 2564 (โรงเรียนกันทรวิชัย, 2564)

กระบวนการทางภูมิศาสตร์ในการจัดการจัดการเรียนการสอนภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างเป็นระบบและมีความรู้อย่างถูกต้อง ผู้สอนต้องเป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการจัดการกิจกรรมที่สำคัญ 5 ขั้นตอน มีดังนี้ 1) การตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ เป็นการระบุประเด็นต่างๆ ที่ผู้ศึกษานำมาพิจารณาประกอบการหา 2) การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่รวบรวมข้อเท็จจริง และข้อมูลที่เป็นประโยชน์และคาดว่าจะนำไปใช้ประกอบการศึกษา 3) การจัดการข้อมูล เป็นการจัดระเบียบข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษา นอกจากนี้ ยังเป็นการตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้อง เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล 4) การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล เป็นหัวใจของกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เมื่อข้อมูลผ่านกระบวนการจัดการแล้วก็จะง่ายต่อการอธิบาย วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูลดังกล่าว ด้วยสถิติขั้นพื้นฐาน 5) การสรุปเพื่อตอบคำถาม เป็นการสรุปเนื้อหาให้ตรงคำถามของการศึกษาตามที่ระบุไว้ในขั้นต้น นอกจากนี้ผู้ศึกษาต้องวิจารณ์ผลลัพธ์ที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยผู้ศึกษาจะต้องรายงานผลที่ได้ในแต่ละกระบวนการ อย่างละเอียด ถูกต้อง และชัดเจน ตามวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งอาจจะต้องอ้างอิงกรอบแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความสามารถทางภูมิศาสตร์การรู้เรื่องภูมิศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ บนโลกจากองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ผ่านปฏิสัมพันธ์ (interaction) เป็นการเข้าใจความเป็นไปของโลกผ่านปฏิสัมพันธ์ของระบบธรรมชาติและระบบมนุษย์ โดยในระบบธรรมชาติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจระบบของโลก สิ่งแวดล้อม และนิเวศวิทยา ที่เน้นหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน นอกจากนี้ ในระบบมนุษย์จะเป็นการเข้าใจ การประกอบกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์บนพื้นผิวโลก เช่น การตั้งถิ่นฐาน ลักษณะทางวัฒนธรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของคน ข้อมูลและข่าวสาร 1) การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnection) เป็นการเข้าใจการเกิด ปรากฏการณ์ในแต่ละสถานที่จากการมีปฏิสัมพันธ์ของระบบกายภาพและระบบมนุษย์ ดังนั้น นอกจากความเชื่อมโยง ระหว่างกัน ของทั้งสองระบบแล้ว การรู้และเข้าใจความเป็นมาสภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทางสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งผลให้เกิด

ปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละสถานที่ได้ 3) การตัดสินใจอย่างเป็นระบบการตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามนัย (implication) เป็นความสามารถขั้นสูง ที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ เรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงระหว่างกันของสิ่งต่างๆ มาใช้ ประกอบการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ในการแก้ไขปัญหาและวางแผนในอนาคตได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้รูปแบบใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชา ภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้ดียิ่งขึ้นนอกจากนี้ยังกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตัวเองโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ความสามารถในการตั้งคำถาม ความสามารถในการค้นคว้าหาข้อมูล ความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการนำเสนอและความสามารถในการกล้าแสดงออก โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เพื่อนำความสามารถทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการเรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนขึ้นจากเดิมและสามารถนำความสามารถทางภูมิศาสตร์ที่ได้จากการเรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทางภูมิศาสตร์
3. เพื่อพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทางภูมิศาสตร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 173 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนกันทรวิชัย 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 41 คน โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 14 แผนการจัดการเรียนรู้ รวมเวลาสอน 14 ชั่วโมง
- 2.2 แบบวัดความสามารถทางภูมิศาสตร์
- 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
- 2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 10 ข้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้ากลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม ปีการศึกษา 2566 ในภาคเรียนที่ 1 โดยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 นำหนังสือจากคณะกรรมการไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4.2 ปฐมนิเทศนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์
- 4.3 ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป หลังจาก นั้นเก็บคะแนนการทดสอบไว้
- 4.4 ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ จำนวน 14 แผน 14 ชั่วโมง ระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566
- 4.5 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ทั้ง 14 แผน ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน โดยใช้ข้อสอบชุดเดิม
- 4.6 ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์
- 4.7 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ ไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

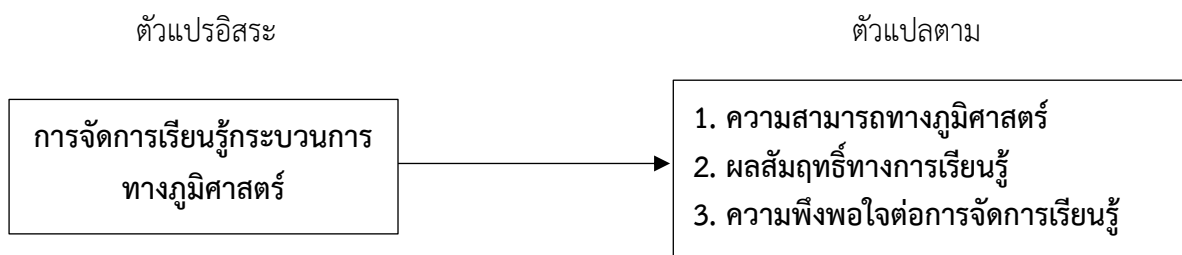
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ วิเคราะห์ความสามารถทางภูมิศาสตร์ วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent Samples Test

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปเป็นแนวความคิดการวิจัยได้ตามภาพดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์การพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การพัฒนาความสามารถจากประสิทธิภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการ	N	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	$\bar{X}$	ร้อยละ
ระหว่างเรียน	41	350	12,557	306.26	87.50
หลังเรียน	41	30	1030	24.59	83.73

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างเรียน (E1) เท่ากับ 306.26 คิดเป็นร้อยละ 87.50 และคะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (E2) เท่ากับ 24.59 คิดเป็นร้อยละ 83.73 ดังนั้น ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 87.50/83.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรปก่อนการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ก่อนเรียน	41	13.07	2.841	40	29.238	.000*
หลังเรียน	41	24.59	2.915			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความสามารถทางภูมิศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรปก่อนการเปรียบเทียบความสามารถทางภูมิศาสตร์

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถทางภูมิศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	T	sig
ก่อนเรียน	41	5.24	1.410	40	35.119	.000*
หลังเรียน	41	14.46	.711			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป มีความสามารถทางภูมิศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผล ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	นักเรียนพอใจการจัดเตรียมการสอนของครู	4.80	0.44	มากที่สุด
2	นักเรียนพอใจ สื่อ อุปกรณ์ ที่ครูจัดเตรียมมีความเหมาะสม	4.80	0.44	มากที่สุด
3	นักเรียนชอบเนื้อหาที่มีความทันสมัยสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.80	0.44	มากที่สุด
4	นักเรียนพอใจที่ครูเปิดโอกาสให้ซักถามปัญหาและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.80	0.44	มากที่สุด
5	นักเรียนชอบที่ครูส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์และร่วมกันอภิปราย	4.60	0.54	มากที่สุด
6	นักเรียนชอบที่ครูให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง	4.60	0.54	มากที่สุด
7	นักเรียนพอใจที่ครูส่งเสริมให้ค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ	4.80	0.44	มากที่สุด
8	นักเรียนพอใจการประเมินผลอย่างยุติธรรม	4.60	0.54	มากที่สุด
9	นักเรียนพอใจกับระยะเวลาในการเรียนการสอน	4.60	0.44	มากที่สุด
10	นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข	4.80	0.54	มากที่สุด
รวม		4.72	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ต่อกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าระดับความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด คือข้อ 10, 7, 4, 3, 2, ($\bar{X} = 4.80$) และข้อ 1 ($\bar{X} = 4.80$) ตามลำดับรองลงมาได้แก่ระดับมาก คือข้อ 9, 8, 6, ($\bar{X} = 4.60$) และข้อ 5 ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างเรียน (E_1) เท่ากับ 306.26 คิดเป็นร้อยละ 87.50 และคะแนนเฉลี่ยจากการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E_2) เท่ากับ 25.12 คิดเป็นร้อยละ 83.73 ดังนั้น ผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 87.50/83.73 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

80/80 ซึ่งการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการสอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภูมิศาสตร์ให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างเป็นระบบและมีความรู้อย่างถูกต้อง ซึ่งอาจจะต้องอ้างอิงกรอบแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับกนก จันรา (2561) กล่าวถึงกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องการเรียนรู้แบบสืบสอบและการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะการสังเกต ทักษะการแปลความข้อมูลทางภูมิศาสตร์ การใช้ เทคโนโลยีและการสถิติพื้นฐานเพื่อนำมาสู่ข้อสรุปที่เป็นองค์ความรู้ที่เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย สยามรัฐนักเรียน โดยการนำกระบวนการทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความสามารถในการสื่อสารที่ชัดเจน

2. ความสามารถทางภูมิศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการทาง ภูมิศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์ของนักเรียน ระหว่างการจัด การเรียนรู้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการทางภูมิศาสตร์มีพัฒนาการที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการให้เหตุผลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ บนโลกจากองค์ประกอบ ที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) ความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ ความเข้าใจระบบธรรมชาติและมนุษย์ ผ่านปฏิสัมพันธ์ (interaction) เป็นการเข้าใจความเป็นไปของโลก ผ่านปฏิสัมพันธ์ของระบบธรรมชาติและระบบมนุษย์ โดยในระบบธรรมชาติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจระบบ ของโลก สิ่งแวดล้อม และนิเวศวิทยา ที่เน้นหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ระหว่าง 2) การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ การให้เหตุผลทางภูมิศาสตร์ผ่านการเชื่อมโยงระหว่างกัน (interconnection) เป็นการเข้าใจการเกิด ปรากฏการณ์ในแต่ละสถานที่จากการมีปฏิสัมพันธ์ของระบบกายภาพและระบบมนุษย์ ดังนั้น นอกจากความเชื่อมโยง ระหว่างกัน ของทั้งสองระบบแล้ว การรู้และเข้าใจความเป็นมา สภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทางสังคม เป็นปัจจัยสำคัญ ที่สามารถส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละสถานที่ได้ 3) การตัดสินใจอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจอย่างเป็นระบบตามนัย (implication) เป็นความสามารถขั้นสูง ที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ เรื่อง ทวีปยุโรป และการเชื่อมโยงระหว่างกันของสิ่งต่างๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาและวางแผนในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดของกนก จันรา (2561) ได้กล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบสำคัญของความสามารถทางภูมิศาสตร์ ดังนี้ ความสามารถในการเข้าใจในระบบธรรมชาติและมนุษย์ ซึ่งปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ใน 3 ลักษณะดังนี้ 1) มนุษย์ปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม มนุษย์ปรับตัว หรือปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม 2) มนุษย์ปรับเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมมนุษย์เข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ตนอยู่รอด 3) มนุษย์พึ่งพิงสิ่งแวดล้อม มนุษย์มีความจำเป็นต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้สิ่งแวดล้อมเกื้อหนุนค้ำจุนชีวิตของมนุษย์

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบกระบวนการทางภูมิศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกด้าน และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2559) กล่าวถึง ความพึงพอใจว่ามนุษย์มีความต้องการเป็นธรรมชาติ มีการรู้จักตนเองพัฒนาตนเองเป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เรียกว่า Peak Experience เป็นประสบการณ์จากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริงของบุคคลนั้น ๆ มนุษย์มีความต้องการเสมอเมื่อเกิดความต้องการตามคาดแล้ว ความต้องการด้านอื่น ๆ และพัฒนาตนสูงขึ้นและนำแนวคิดมาจัดการเรียนการสอนได้ดังนี้ 1. การเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ช่วยให้เข้าใจในพฤติกรรมของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นการแสดงออกจากการต้องการของบุคคล 2. การจะช่วยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งจำเป็นกับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานที่ต้องการเสียก่อน 3. ในกระบวนการเรียนการสอน หากผู้สอนสามารถหาได้ว่าผู้เรียนแต่ละบุคคลนั้นมีความต้องการอยู่ระดับใดขั้นใด ผู้สอนสามารถนำความต้องการของผู้เรียนมาเป็นแรงจูงใจ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งนั้นได้ดี 4. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองตามความต้องการพื้นฐานของตนเองเพียงพอให้อิสระภาพและเสรีภาพกับผู้เรียนในการเรียนรู้ การมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้จะสามารถช่วยเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์จากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยและดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 87.50/83.73
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความสามารถทางภูมิศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ เรื่อง ทวีปยุโรป ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยรวมทุกด้าน คือด้านเนื้อหา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์ ด้านวัดผลและประเมินค่าระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางภูมิศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษาในเนื้อหาอื่นๆ หรือในรายวิชาอื่นๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีกระบวนการค้นหาความรู้ด้วยตัวเอง มองเห็นปัญหา รู้แนวทางในการแก้ปัญหา และมีทักษะในการแก้ปัญหาทางในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ

1.2 ครูควรให้ความสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการทางภูมิศาสตร์ในด้านเนื้อหา และทักษะที่สำคัญ ตลอดจนตั้งคำถามเชิงภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาภูมิศาสตร์ควบคู่ไปกับการฝึกฝนและพัฒนาความสามารถทางภูมิศาสตร์

1.3 ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตั้งใจในการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน โดยใช้คำถามที่ ส่งเสริมการคิดขั้นสูงและให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียน ตลอดจนให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ นักเรียนหลังจากจบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงข้อบกพร่องในการปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้ของตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถในการแสดงออกถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความสามารถทางภูมิศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษาร่วมกับกระบวนการทางภูมิศาสตร์ไปใช้ในการส่งเสริม ความสามารถ และคุณลักษณะที่มีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ เช่น การรู้เรื่อง ภูมิศาสตร์ มโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ ทักษะทางภูมิศาสตร์ การคิดเชิงอนาคต และการคิดเชิงพื้นที่ เป็น ต้น

2.2 ควรพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยวิธีการสอนแบบอื่น เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กนก จันทร. (2561). การรู้เรื่องภูมิศาสตร์ Geo-literacy learning for our planet : *ถอดบทเรียนประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ในชั้นเรียนที่เสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางสาระภูมิศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กนก จันทร. (2561). *การรู้เรื่องภูมิศาสตร์: ถอดบทเรียน ประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ในชั้นเรียนที่เสริมสร้างการเรียนรู้เรื่องภูมิศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ขวัญชัย ช้วนและคณะ. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 2. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์.บุญชม ศรีสะอาดและคณะ. (2552). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา.พิมพ์ครั้งที่5. กอฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2552). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5).กอฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- โรงเรียนกันทรวิชัย. (2564). รายงานผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์และความสามารถทางภูมิศาสตร์ (SAR) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ประจำปีการศึกษา 2565. วิชาการโรงเรียนกันทรวิชัย.

Digital Leadership of School Administrators Affecting School Effectiveness under Loei Primary Educational Service Area Office 3

Lalada Saiyasat ^{1*} and Sasirada Pangthai ²

^{1, 2} Pitchayabundit College, Thailand

* Corresponding author. E-mail: lalidasaiyasat@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study digital leadership of school administrators, 2) study the effectiveness of school administration, 3) examine the relationship between digital leadership and school effectiveness, and 4) study factors affecting school effectiveness under the Loei Primary Educational Service Area Office 3. The sample consisted of administrators and teachers, with the sample size determined using the Krejcie and Morgan table, resulting in 224 participants selected through stratified random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire with reliability coefficients of 0.985 for digital leadership of school administrators and 0.807 for school effectiveness. Data were analyzed using statistical software with percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research findings revealed that 1. The overall digital leadership of school administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 3 was at the highest level. 2. The overall effectiveness of school administration under the Loei Primary Educational Service Area Office 3 was at the highest level. 3. The relationship between digital leadership and school effectiveness under the Loei Primary Educational Service Area Office 3 showed a high positive correlation, with statistical significance at the .01 level. 4. The digital leadership aspects of school administrators under the Loei Primary Educational Service Area Office 3 namely vision, digital communication, and digital literacy—significantly affected school effectiveness at the .01 level. Together, these factors predicted 53.60% of the variance in school effectiveness, supporting the research hypothesis. The prediction equations can be written in both raw score and standardized forms.

The prediction equations are as follows:

Raw Score Prediction Equation:

$$\hat{Y} = 1.726 + .276X_1 + .201X_4 + .154X_3$$

Standardized Score Prediction Equation:

$$\hat{Z} = .323X_1 + .259X_4 + .202X_3$$

Keywords: Digital Leadership, School Effectiveness, School Administration, Educational Leadership

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ลลิตา ไสยสัตย์^{1*} และ ศศิรดา แพงไทย²

^{1,2} วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: lalidasaiyasat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา 4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีเมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 224 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น ด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.985 ด้านประสิทธิภาพของสถานศึกษา เท่ากับ 0.807 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้ร้อยละ 53.60 เป็นไปตามสมมติฐาน สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = 1.770 + .240x_4 + .188x_3 + .175x_1$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .323x_1 + .259x_4 + .202x_3$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, การบริหารสถานศึกษา, ภาวะผู้นำทางการศึกษา

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีความก้าวหน้าและดำเนินไปอย่างรวดเร็วได้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสังคม รวมถึงภาคการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้นำและผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความคล่องตัวและประสิทธิภาพของการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคนี้ที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งการเปลี่ยนแปลงในระดับต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของไทย นโยบายประเทศไทย 4.0

ของรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้การศึกษา 4.0 ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศด้วย สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบบ้างทำให้สภาพแวดล้อมภายในไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ครูในยุคดิจิทัล และเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) นอกจากนี้ยังมีอีกหลายนโยบายที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้งนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) เรื่องการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย การจัดหาเครื่องมือพร้อมอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการเรียนรู้ จัดหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของสถานศึกษา และพัฒนา ส่งเสริม และขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล ให้แก่ผู้เรียนทุกเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561–2580 ซึ่งมีเป้าหมายในภาพรวม คือ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล สร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล และปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565) ซึ่งส่งผลให้ทุกสถานศึกษาต้องปรับตัวตอบรับนโยบายและการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลเหล่านี้

ในประเทศไทย นโยบายการศึกษามีการส่งเสริมให้สถานศึกษาและผู้บริหารปรับตัวสู่การเป็นองค์กรที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีแนวทางพัฒนา คือ พัฒนาระบบพื้นฐานทางเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (การให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะพื้นฐานด้านเทคโนโลยีการใช้โครงข่ายอินเทอร์เน็ต การใช้อุปกรณ์ด้าน ICT และการพัฒนา Software) อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงสุด จัดหาอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในทุกระดับและเพียงพอต่อความต้องการของการดำเนินงานสนับสนุนงบประมาณด้านเทคโนโลยีแก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน/สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/สถานศึกษาให้ครบถ้วน โดยวิธีการต่าง ๆ รวมถึงการประสานสนับสนุนจากส่วนราชการ และภาคีเครือข่าย เพื่อรองรับการทำงาน และการจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) อย่างไรก็ตาม การนำภาวะผู้นำดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการบริหารสถานศึกษายังเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความไม่พร้อมทางทักษะของบุคลากร และการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร สิ่งเหล่านี้มีผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของการบริหารงานสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีบทบาทและภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 107 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3, 2567) ซึ่งดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้รูปแบบ TUMHOME plus INNO MODEL สู่เป้าหมาย คุณภาพ 5Q อันประกอบด้วยนักเรียนคุณภาพ (Quality Student) ครูคุณภาพ (Quality Teacher) ห้องเรียนคุณภาพ (Quality Classroom) ผู้อำนวยการคุณภาพ (Quality Director) และการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality Management) ซึ่งการขับเคลื่อนรูปแบบโมเดลในทุกขั้นตอนนี้จะมีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งความสอดคล้องนโยบายและจุดเน้น ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเรื่องของนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) เรื่องการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

จากการวิเคราะห์องค์กรในการปฏิบัติงานในปี 2566 พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 มีสภาพปัญหาปัจจุบันในภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อยกระดับให้มีมาตรฐานโดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากข้อมูลการทดสอบระดับชาติของสำนักงานมาตรฐานการทดสอบ o-net ที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน RT, NT, O-Net ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศและ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปัญหาความรู้ความเข้าใจในงาน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานนโยบาย กลยุทธ์ และจุดเน้น ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยได้เล็งเห็นความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล จนเกิดเป็นแนวทางการพัฒนาสถานศึกษา ที่มีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการให้บริการด้านต่าง ๆ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3, 2567)

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาอย่างมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 หรือไม่ อย่างไร โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยจะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะด้านภาวะผู้นำดิจิทัลของตนเอง รวมถึงการออกแบบกลยุทธ์การบริหารที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังช่วยให้หน่วยงานการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถวางแผนและกำหนดนโยบายที่เหมาะสมในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน จำนวน 538 คน จาก 107 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 77 คน และครูผู้สอน จำนวน 461 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 224 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 160 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการแบ่ง หลังจากนั้นคัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากแบบใส่คืน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล 3) ด้านการรู้

ดิจิทัล 4) ด้านการสื่อสารดิจิทัล โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ธ (Likert's five rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกกับประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

2. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษางานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3” โดยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างผ่านทางโรงเรียนด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2567 ถึง มกราคม พ.ศ. 2568

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางระบบ SMSS ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เลย เขต 3 พร้อมกับ QR Code แบบสอบถามออนไลน์จำนวน 224 ฉบับ ไปยังสถานศึกษาเพื่อแจก ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3. วิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

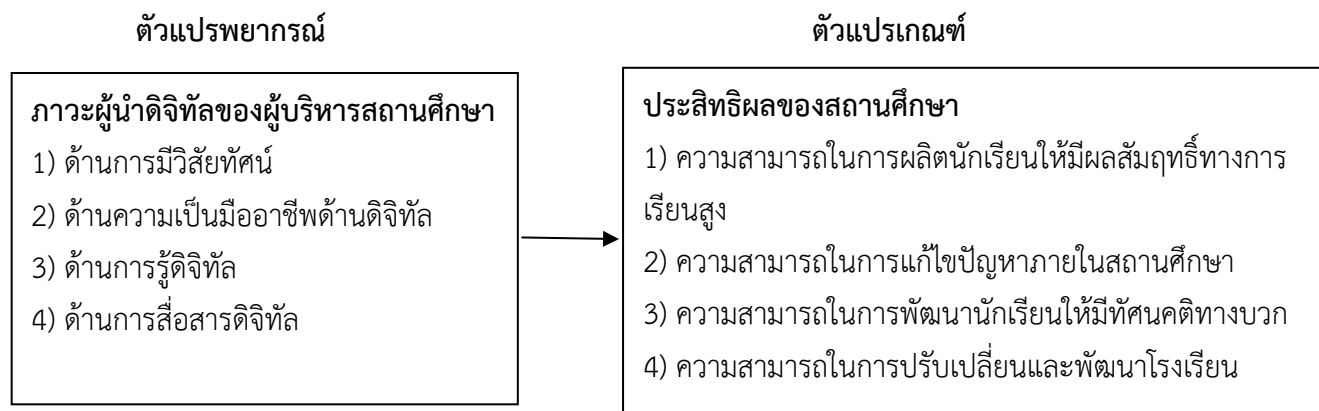
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2556: 101)

5. วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยสังเคราะห์ขอบข่ายตามแนวคิดภาวะผู้นำดิจิทัล ตามแนวคิดนักวิชาการทางการศึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้แก่ Gerald C.(Jery) Kane (2018), Zhu (2017), Sheninger (2019), ปกรณ์ ลีสกุล (2561), กนกอร สมปราชญ์ (2562), ดารุวรรณ ถวิลการ (2564), เอกรัตน์ เชื้อวงศ์ และ วัลลภา อารีรัตน์ (2564), ทินกร บัวชู และทิพภาพร บัวชู (2562), ชีวิน อ่อนลออ และคณะ (2563) และอัจฉรา นิยมภา (2561) ได้ภาวะผู้นำดิจิทัล 4 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล 3) ด้านการรู้ดิจิทัล 4) ด้านการสื่อสารดิจิทัล

ประสิทธิผลของสถานศึกษาจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Mott (1972), Nahavandi & Malekzadeh (1993), ทินกร คลังจินดา (2557), กิตติพร พรงาม (2560), Hoy & Miskel (2008), ประภาส จิตรรักศิลป์ (2561), เนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร (2562), Burns (1978), นันทนภัส สุทธิการ (2562) และประจัญ เดชสุภา (2562) เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์แล้วพบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาจำนวน 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา 3) ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก 4) ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

- ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำดิจิทัล		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการมีวิสัยทัศน์	4.60	0.54	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล	4.68	0.54	มากที่สุด
3	ด้านการรู้ดิจิทัล	4.33	0.58	มาก
4	ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.60	0.58	มากที่สุด
รวม		4.55	0.56	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความเป็น

มีอาชีพด้านดิจิทัล ($\bar{X} = 4.68$) รองลงมาคือ ด้านด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านการสื่อสารดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการรู้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.21$)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้ภาวะผู้นำดิจิทัลส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	4.52	0.53	มากที่สุด
2 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา	4.53	0.53	มากที่สุด
3 ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.61	0.54	มากที่สุด
4 ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.69	0.49	มากที่สุด
รวม	4.59	0.48	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.69$) รองลงมาคือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X} = 4.61$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X} = 4.52$)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	X_{digital}	Y_{effect}
X_1	1									
X_2	.863**	1								
X_3	.788**	.770**	1							
X_4	.830**	.867**	.794**	1						
Y_1	.674**	.675**	.623**	.667**	1					
Y_2	.578**	.549**	.576**	.572**	.835**	1				
Y_3	.739**	.733**	.685**	.733**	.811**	.780**	1			
Y_4	.575**	.569**	.554**	.558**	.735**	.815**	.834**	1		
X_{digital}	.933**	.940**	.905**	.940**	.709**	.612**	.777**	.607**	1	
Y_{effect}	.697**	.686**	.662**	.687**	.918**	.930**	.929**	.914**	.734**	1

** $p \leq .01$

จากตารางที่ 3 พบว่า แสดงความสัมพันธ์ของระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .734$) เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_3) คือ $r_{xy} = .739$ รองลงมาได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X_2) กับ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (Y_3) และด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_4) กับ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก (Y_3) มีความสัมพันธ์เท่ากัน คือ $r_{xy} = .733$ ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล (X_2) กับ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_2) คือ $r_{xy} = .549$

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณและสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จากตัวแปรภาวะผู้นำดิจิทัล

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่ดีที่สุด และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 แยกเป็นรายข้อ ดังตารางที่ 4 – 5

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัว

ภาวะผู้นำดิจิทัล	R	R ²	Adj R ²	SE	sig
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	.697	.485	.483	.35097	.000
ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_4)	.723	.523	.519	.33847	.000
ด้านการรู้ดิจิทัล (X_3)	.732	.536	.530	.33464	.000

จากตารางที่ 4 พบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จาก 4 ด้าน มีปัจจัยที่ทดสอบแล้วพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_4) และด้านการรู้ดิจิทัล (X_3) ซึ่งสามารถนำมาอธิบายความได้ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เท่ากับ .485 ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ร้อยละ 48.5 เมื่อเพิ่มปัจจัยทีละตัวเพื่อหาค่าพยากรณ์ที่ดีที่สุด เป็นดังนี้

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_4) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .523 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ร้อยละ 52.30

เมื่อเพิ่มปัจจัยด้านการรู้ดิจิทัล (X_3) ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจการพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .536 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ร้อยละ 53.60

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ภาวะผู้นำดิจิทัล	b	SE _b	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	1.726	.184		9.381**	.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X ₁)	.276	.076	.323	3.626**	.000
ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X ₄)	.201	.070	.259	2.875**	.000
ด้านการรู้ดิจิทัล (X ₃)	.154	.063	.202	2.467**	.000

R = .732 R² = .536 SE_{est} = .33464 a=1.726 AdjR² = .530 F = 84.779 Sig = .000
Durbin-Watson = 1.718

จากตารางที่ 5 พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ร้อยละ 53.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .276, .201 และ .154 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 มีค่าเท่ากับ .732 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.60 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .33464 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} = 1.726 + .276x_1 + .201x_4 + .154x_3$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z} = .323x_1 + .259x_4 + .202x_3$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงาน การพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยี และเกิดการปรับตัวของผู้บริหารในยุคดิจิทัล รวมถึงการบริหารจัดการให้บุคลากรใช้ซอฟต์แวร์ในการบริหารจัดการข้อมูล ซึ่งส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชยานนท์ ทรัพย์ถาวรธานี และคณะ (2567) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสูงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผลลัพธ์เหล่านี้บ่งบอกถึงการบริหารที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสถานศึกษาและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลพร จันทรไชย (2560) ได้ศึกษา

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนโดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษามีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านนโยบาย หลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ อยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิลม จันท์แก้ว (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและความสามารถในการปรับตัวขององค์กรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .734$) เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แสดงถึงความสำคัญของวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลที่จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์และพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธินัย วิธิบุญ และบุญช่วย ศิริเกษ (2567) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล กับ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่การแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษามักมีหลายมิติ เช่น ปัญหาภายในฝ่ายงานต่างๆ ของสถานศึกษา ปัญหาสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน ปัญหาความเข้าใจผิด ปัญหาด้านความขัดแย้งส่วนบุคคล หรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและนักเรียนหรือชุมชน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพียงอย่างเดียว การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทักษะด้านมนุษย์หรือสังคมได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ธีรประเมศวร และคณะ (2567) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรกในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลคือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพทางดิจิทัล และการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย การพัฒนาทักษะดิจิทัล การพัฒนาความคิดรวบยอด การพัฒนาตนเองรายบุคคล และการพัฒนาการรับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อน การประเมินกลยุทธ์พบว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.60 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .732 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำดิจิทัลทั้งสามด้านมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา ดังนั้น การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ในด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Eric Sheninger (2019) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลทางการศึกษา ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ด้านดิจิทัลที่ชัดเจนสามารถนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย อ้าดอนกลอย (2566) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพบว่า วิสัยทัศน์ดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล สอดคล้องกับการศึกษาของ Margaret

Harris (2022) ที่ศึกษาเรื่อง การสื่อสารดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ที่พบว่าผู้บริหารที่มีทักษะการสื่อสารดิจิทัลที่ดี สามารถสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชิตา จันทร์เวโรจน์ (2567) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่าการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับด้านการรู้ดิจิทัล ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรวดี จินดาวงศ์ (2566) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารที่มีระดับการรู้ดิจิทัลสูง สามารถพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งในส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล ไม่มีความสัมพันธ์หรืออิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 นั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนำดิจิทัลไปใช้ในเชิงบริหารอาจยังไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา ซึ่งอาจมีข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน หรือความพร้อมของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ทำให้ศักยภาพด้านดิจิทัลของผู้บริหารไม่สามารถสร้างผลลัพธ์ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา นามวงศ์(2566) ที่ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่พบว่า แม้ผู้บริหารจะมีทักษะด้านดิจิทัล แต่หากขาดการนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ ก็อาจไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต3 พบว่า ทั้งโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านความเป็นมืออาชีพ รองลงมาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์และด้านการสื่อสารดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการรู้ดิจิทัล
2. ประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ทั้งโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ทุกคู่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รองลงมาได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัลกับความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และด้านการสื่อสารดิจิทัลกับความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ได้แก่ ด้านความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล กับ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา
4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อค้นหาภาวะผู้นำดิจิทัลที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่ดีที่สุด และสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต3 โดยพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการรู้ดิจิทัล สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ร้อยละ 53.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .276, .201 และ .154 ตามลำดับ

ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณของประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต3 มีค่าเท่ากับ .732 มีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 53.60 และค่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .33464 สามารถ

สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.726 + .276x_1 + .201x_4 + .154x_3$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z} = .323x_1 + .259x_4 + .202x_3$

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการรู้ดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาควรสนับสนุนการเรียนรู้ดิจิทัลในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาครู การส่งเสริมทักษะดิจิทัลของนักเรียน หรือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนับสนุนเทคโนโลยี เพื่อให้การศึกษาในยุคดิจิทัลมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2 สถานศึกษาควรปรับปรุงประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด โดยอาจพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน เช่น ด้านเทคนิคการสอนและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน รวมทั้งจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย เช่น สื่อดิจิทัล ซอฟต์แวร์การเรียนรู้ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ที่นักเรียนสามารถใช้งานได้ เพื่อให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นั้น ๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้มาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์ (2562). *ภาวะผู้นำ: แนวคิด ทฤษฎีและการพัฒนา*. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). *แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2563 – 2565*. สืบค้นจาก https://www.senate.go.th/commission_meeting/readfile/91143/18791/2092/22113.
- กิตติพร พรงาม. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา นามวงศ์. (2566). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร.
- ชีวิน อ่อนละอ, สุชาติ บางวิเศษ, กานนท์ แสนเภา, สวิตา อ่อนละอ. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัล สำหรับนักบริหารการศึกษา Digital Era Leadership for Educational Administration. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 2563 ; 10 (1): 119 - 108.
- ณัฐฉัตร อธิประเมศวร์, วินัย ทองภูบาล, และสมาน อัสวภูมิ. (2567). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 6(1), 205–217.
- ดาวรรุณณ ธิวิลการ. (2564). *ภาวะผู้นำดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- ทินกร คลังจินดา. (2557). *บรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทินกร บัวชู, ทิพาพร บัวชู. (2563). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา The Status of Digital Leadership of Education Management Administrators. *วารสารครุศาสตร์ : Journal of Educational Studies*, 2562; 13 (2), 294-285.
- นันทน์ภัส สุทธิการ (2562). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เนาวรัตน์ ศิริเมธางกูร. (2562). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ ลีสกุล. (2561). *Leadership in Digital Era: ภาวะผู้นำในโลกดิจิทัล*. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2567. จาก <https://today.line.me/th/pc/article/Leadership+in+Digital+Era>.
- ประจัญ เดชสุภา (2562). *สมรรถนะการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ประภาส จิตร์ศิลป์ (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พัชนี วิธิบุญ และบุญช่วย ศิริเกษ. (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเลย. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 10(1), 1-15.
- ภัทรวดี จินดาวงศ์. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(2), 45-58.
- วิชานนท์ ทรัพย์ถาวรธานี ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และ บดินทร์ นารถโคชา (2567). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ปีที่ 12 ฉบับที่ 48 (กรกฎาคม - กันยายน 2567)*.
- วิชุดา จันทรเวิโรจน์. (2567). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสื่อสารดิจิทัลของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 19(1), 89-104.
- วิมล จันทรแก้ว. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(1), 45-58
- วิไลพร จันทรไชย. (2560). *ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3*. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหมาย อ่อนกลอย. (2566). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 25(3), 156-170.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567. กลุ่มนโยบาย และแผน สพป.เลย เขต 3*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2567. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัจฉรา นิยมภา (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 24(1), 50- 63.
- เอกรัตน์ เชื้อวงศ์ และวัลลภา อาริรัตน์. (2564). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 22 (น. 886-889)*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Burns (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.
- Eric Sheninger. (2019). *Digital Leadership in Education: Transforming Practice Through Technology*. New York: John Wiley & Sons.
- Harris, M. (2022). Digital Communication and School Leadership Effectiveness: A Study of Contemporary Educational Management. *Educational Leadership Quarterly*, 45(2), 178-195.
- Hoy & Miskel (2008). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (8th ed.). McGraw-Hill.
- Gerald, C. (Jerry) Kane. (2018). *Common traits of the best digital leaders*. Retrieved July 30, 2024, from <https://sloanreview.mit.edu/article/commontraits-of-the-best-digital-leaders>
- Mott. (1972). *The characteristic of effective organization*. New York: Harper and Row.
- Nahavandi, A & Malekzadeh, A.R. (1993). *Organization Culture in the Management of Mergers*. New York : Quorum Book.
- Northouse (2010)
- Sheninger, E. (2019). *Digital leadership: changing paradigms for changing time*. Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Zhu. (2017). *Five Key Elements in Digital Leadership*. Retrieved July 28, 2024, From [http:// futureofcio .blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digitalleadership.html](http://futureofcio.blogspot.com/2015/01/five-key-elements-in-digitalleadership.html)

Factors Influencing Consumers' Decision to Purchase Ready-Made Cat Food through Online Channels in Bangkok

Peerayut Kumsak ^{1*} Pukprapa Potiracha ² and Waraporn Prateepphaisan ³

¹ Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

² Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

³ Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

* Corresponding author: peerayut.ku@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to (1) compare the online purchasing decisions of consumers in Bangkok regarding commercial cat food based on demographic factors, and (2) examine the influence of marketing mix factors on such purchasing decisions. The sample consisted of 400 consumers in Bangkok who had purchased commercial cat food through online channels. The sample size was determined using quota and convenience sampling methods. The research instrument was a questionnaire using a 5-point Likert scale with a reliability coefficient of 0.8492. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The results revealed that differences in age, occupation, and income significantly corresponded to differences in purchasing decisions. Higher-income consumers tended to prioritize product quality over price, whereas lower-income consumers were more price-conscious. However, no significant differences were found based on gender. Regarding the marketing mix, all factors were perceived at a high level of importance overall. The most influential factor was product, followed by price, place (distribution), and promotion, respectively. The study recommends that business operators focus on enhancing product quality alongside offering appropriate pricing. Furthermore, expanding distribution channels to better meet consumer needs and applying targeted promotional strategies are essential to increase sales and gain competitive advantage.

Keywords: Purchasing Decision, Commercial Cat Food, Online Channel

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

พีระยุทธ คุ่มศักดิ์^{1*} พัทธกรประภา โพธิ์ราชา² และ วราภรณ์ ประทีปไพศาล³

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

³ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

* Corresponding author: peerayut.ku@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และ 2) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริโภคที่ซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตาและตามความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.849 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) อายุ อาชีพ และรายได้ของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์แตกต่างกัน โดยกลุ่มที่มีรายได้สูงมักให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่าราคา ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่ามีแนวโน้มพิจารณาด้านราคามากกว่า แต่ปัจจัยด้านเพศที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ไม่แตกต่างกัน 2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ข้อเสนอแนะจากการวิจัยระบุว่าผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพสูง ควบคู่ไปกับการกำหนดราคาที่เหมาะสม และขยายช่องทางการจัดจำหน่ายให้ครอบคลุมความต้องการของผู้บริโภค นอกจากนี้ ควรมีการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดที่ตรงกลุ่มเป้าหมายเพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน

คำสำคัญ: การตัดสินใจซื้อ, อาหารแมวสำเร็จรูป, ช่องทางออนไลน์

© 2023 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในยุคที่การบริโภคผลิตภัณฑ์สัตว์เลี้ยงมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร พฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ได้รับความสนใจจากภาคธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนการปรับตัวของผู้บริโภคต่อบริบททางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ปัจจัยประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความหลากหลายของพฤติกรรมการซื้อในกลุ่มผู้บริโภคอาหารสัตว์เลี้ยง (สมหมาย, 2564; ทิพย์สุตา, 2565) ขณะเดียวกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดหรือ Marketing Mix ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด (Kotler & Keller, 2021) เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างแรงจูงใจหรือแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในสภาพแวดล้อมการตลาดดิจิทัล โดยเฉพาะเมื่อนำเสนอผ่านช่องทางออนไลน์ที่ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบสินค้าได้อย่างรวดเร็วและสะดวกยิ่งขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2565)

การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคไม่ใช่เพียงกระบวนการเดียว หากแต่ประกอบด้วยลำดับขั้นตอนที่มีความซับซ้อนและแปรเปลี่ยนตามแรงจูงใจภายในและสิ่งเร้าภายนอก ตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค (Consumer Decision-Making Process) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ การหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การกระทำการซื้อ และพฤติกรรมหลังการซื้อ (Schiffman & Wisenblit, 2019) ในบริบทของการซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ กระบวนการดังกล่าวยังมีความสำคัญ เนื่องจากผู้บริโภคจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งจากเว็บไซต์รีวิว ผลิตภัณฑ์ตัวอย่างจากผู้ใช้งานจริง ไปจนถึงการเปรียบเทียบด้านราคาและคุณภาพ ก่อนจะตัดสินใจซื้อจริง (Wang & Chen, 2020) พฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคไม่ได้ตอบสนองเพียงต่อราคาเท่านั้น แต่ยังพิจารณาถึงคุณภาพ ประโยชน์ใช้สอย และความพึงพอใจหลังการบริโภคอย่างรอบด้าน

จากแนวโน้มดังกล่าว การศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์จึงเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญเชิงวิชาการและเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะการทำความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ ปัจจัยทางการตลาด และพฤติกรรมการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สามารถวางแผนกลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างตรงจุด งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อตามลักษณะประชากรศาสตร์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับพฤติกรรมผู้บริโภคยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันในตลาดออนไลน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งเพศชาย หญิง และเพศทางเลือก ที่เคยซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัดได้ จึงใช้การประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยสูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่มีการอ้างอิงในงานของ กัลยา วาณิชย์บัญชา (2526) ด้วยระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ $\pm 5\%$ ทำให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 385 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จึงสำรองจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 15 คน ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) ตามเกณฑ์อายุและเพศ และการสุ่มแบบ สะดวก (Convenience Sampling) ในการเก็บข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Instructional Questionnaire) สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือทำโดยประเมิน ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ ดัชนีความ

สอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการประเมินพบว่า ค่าเฉลี่ย IOC เท่ากับ 0.74 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ค่ามาตรฐาน ≥ 0.50 ตามเกณฑ์ของ Rovinelli & Hambleton, 1977)

4. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง (Try-out) กับผู้บริโภครที่ซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 40 คน ได้ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.849

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์, ด้านราคา, ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด

ตอนที่ 3 การตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ, ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค, ด้านการประเมินทางเลือก, ด้านการกระทำการซื้อ และด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลในเขตกรุงเทพมหานครมีการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ แตกต่างกัน

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปสอบถามจากผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จากประชากร 50 เขต สุ่มตัวอย่างให้เหลือ 5 เขต โดย 5 เขตที่สุ่มได้ กำหนดโควตา เขตละ 80 คน และแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) ขอบเขตเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการตอบแล้วจำนวน 400 ชุด เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวทางของเบสท์ (Best, 1981 : 174) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับปานกลาง

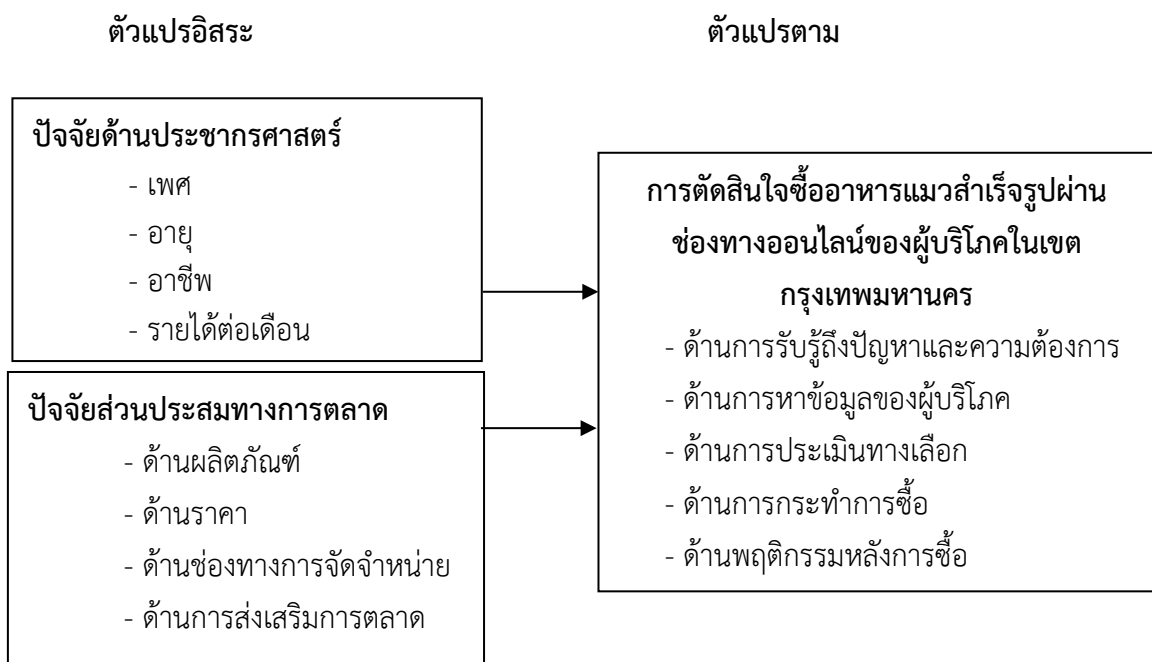
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ระดับความสำคัญของขบวนการในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวทางของเบสท์ (Best. 1981) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสำคัญ ระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.30 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 41.20 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 39.10 และมีรายได้ต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ร้อยละ 43.40

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลในเขตกรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในยุคดิจิทัลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	ระดับความสำคัญ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านผลิตภัณฑ์	3.98	0.43	มาก	3
ด้านราคา	4.08	0.62	มาก	2
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.24	0.54	มาก	1
ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.84	0.57	มาก	4
รวม	4.04	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.52) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีความสำคัญระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านราคามีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.62) ด้านผลิตภัณฑ์ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.43) และด้านการส่งเสริมการตลาดมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของขบวนการในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของขบวนการในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวม

ขบวนการในการตัดสินใจซื้อ	ระดับความสำคัญ			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ	3.82	0.46	มาก	3
ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค	4.22	0.47	มาก	1
ด้านการประเมินทางเลือก	3.64	0.47	มาก	5
ด้านการกระทำการซื้อ	3.75	0.46	มาก	4
ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ	4.18	0.47	มาก	2
รวม	3.92	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความสำคัญของขบวนการในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมมีค่าเฉลี่ยจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.47) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค มีความสำคัญระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.47) ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ มีความสำคัญอยู่ใน

ระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D.= 0.46) ด้านการกระทำการซื้อ มีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D.= 0.46) และด้านการประเมินทางเลือกมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.64$, S.D.= 0.47) ตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน แสดงดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบความแตกต่างในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ ตามลักษณะประชากรศาสตร์ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

การตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์	ลักษณะประชากรศาสตร์							
	เพศ		อายุ		อาชีพ		รายได้ต่อเดือน	
	F	p	F	p	F	p	F	p
ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ	0.759	0.344	2.406	0.043*	0.902	0.039*	1.126	0.032*
ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค	0.984	0.210	0.529	0.015*	0.706	0.029*	1.473	0.011*
ด้านการประเมินทางเลือก	1.344	0.601	0.763	0.048*	1.605	0.037*	1.419	0.036*
ด้านการตัดสินใจซื้อ	1.045	0.083	0.904	0.036*	0.773	0.043*	0.847	0.043*
ด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ	1.052	0.075	0.937	0.022*	1.315	0.042*	1.215	0.025*

*p<.05

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน อาหารแมวสำเร็จรูป (ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค ด้านการประเมินทางเลือก และด้านพฤติกรรมหลังการซื้อผ่านช่องทางออนไลน์) แตกต่างกัน แต่ เพศ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณของปัจจัยส่วนประสมทางตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	B	SE	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	4.588	1.395		3.292	.000**
ด้านผลิตภัณฑ์	.152	.038	1.322	3.615	.004**
ด้านราคา	.136	.049	1.218	2.812	.002**
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.122	.025	.869	2.958	.013*
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.116	.064	.418	2.384	.021*

$R^2 = .682$, $SEE = 7.256$, $F = 47.162$, Sig. of $F = .000$, *p<.05, **p<.01

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร เรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีผลมากที่สุด (Beta = 1.322, Sig.=.004) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านราคา (Beta = 1.218, Sig.=.002) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Beta = .869, Sig.=.013) และปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Beta = .418, Sig.=.021) เนื่องจากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31–40 ปี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 20,001–30,000 บาท ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกลุ่มผู้บริโภคในวัยทำงานที่มีรายได้ประจำเป็นกลุ่มหลักของตลาดอาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพิกา จงเจริญสุข (2560) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงสำเร็จรูปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 20–29 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001–30,000 บาท และยังสอดคล้องกับ ณัฏฐพร เขียววารีสังจะ (2565) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเลือกซื้อสัตว์เลี้ยงผ่านช่องทางออนไลน์ โดยพบว่า ผู้บริโภคกลุ่มอายุ 31–40 ปี ที่มีรายได้ 20,001–30,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญในการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง

2. ความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับ ช่องทางการจัดจำหน่าย มากที่สุด รองลงมาคือ ราคา, ผลិតภัณฑ์ และ การส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ ซึ่งสะท้อนว่าความสะดวกและเข้าถึงง่ายยังเป็นปัจจัยสำคัญในยุคการซื้อขายผ่านระบบออนไลน์ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานของ อัมพิกา จงเจริญสุข (2560) ที่พบว่า ผู้บริโภคเห็นด้วยมากที่สุดกับปัจจัยด้านราคาและช่องทางการจัดจำหน่ายในการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง และงานของ ทิพย์สุดา เหมหงษา (2566) ที่ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปพรีเมียมผ่านช่องทางออนไลน์” พบว่า แม้ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์จะมีค่าสัมประสิทธิ์มากที่สุด ($\text{Beta} = 0.582$) แต่ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\text{Beta} = 0.013$) ยังคงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมซื้อ และยืนยันโดย นฤมล สุนทรกิติ และคณะ (2566) ในการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของสินค้าสัตว์เลี้ยงออนไลน์ที่พบว่าช่องทางการจัดจำหน่ายมีค่าเฉลี่ยความสำคัญสูงที่สุดในหมวดการตลาด 4P

3. กระบวนการในการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับขั้นตอน การหาข้อมูล และ พฤติกรรมหลังการซื้อ มากที่สุดในกระบวนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคในยุคปัจจุบันใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งก่อนการตัดสินใจและติดตามประสบการณ์หลังการใช้งานอย่างใกล้ชิด ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับ ปาณิสรา ตั้งวิเทศจิต (2566) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งพบว่า ขั้นตอนด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและพฤติกรรมหลังการซื้อเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมผู้บริโภค และยังสอดคล้องกับ โชติวิทย์ กัยแก้ว (2563) ที่ศึกษากระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารสัตว์จากตลาดสด โดยพบว่าผู้บริโภคใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ตนเองและแหล่งออนไลน์ประกอบการตัดสินใจ รวมถึงประเมินความพึงพอใจหลังการซื้ออย่างต่อเนื่อง

4. ความแตกต่างของการตัดสินใจซื้อตามลักษณะประชากรศาสตร์ จากการวิเคราะห์พบว่า พบว่า อายุ, อาชีพ และ รายได้ ของผู้บริโภคมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ ขณะที่ เพศ ไม่มีความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์สุดา เหมหงษา (2566) ที่ระบุว่า อายุ, อาชีพ, รายได้ และระดับการศึกษามีผลต่อการตัดสินใจซื้อ แต่เพศไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ และงานของ โชติวิทย์ กัยแก้ว (2563) ก็พบว่า เพศและอายุไม่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้ออย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่รายได้และอาชีพมีผลต่อการเลือกซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงอย่างชัดเจน

5. ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลิตภัณฑ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุดต่อการตัดสินใจซื้อ รองลงมาคือ ราคา, ช่องทางการจัดจำหน่าย, และ การส่งเสริมการตลาด ซึ่งสอดคล้องกับลำดับความสำคัญในงานวิจัยของ ทิพย์สุดา เหมหงษา (2566) และ นฤมล สุนทรกิติ และคณะ (2566) ที่ต่างยืนยันว่าปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มีอิทธิพลสูงที่สุดในการเลือกซื้อสินค้าสัตว์เลี้ยงออนไลน์ และยังตรงกับผลการศึกษาของ เพ็ญภา ตังจิวิ (2561) ที่พบว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูง มีสารอาหารครบถ้วน และใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยต่อสัตว์เลี้ยง

สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้ มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ โดยกลุ่มผู้บริโภคที่มีอายุแตกต่างกัน มีแนวโน้มพฤติกรรมการซื้อที่ต่างกัน กลุ่มที่มีรายได้สูงมักให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากกว่าราคา ขณะที่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่ามีแนวโน้มพิจารณาด้านราคามากกว่า อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านเพศไม่ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริโภคเพศชาย หญิง และเพศทางเลือกอื่นๆ มีพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์เป็นหลัก โดยพิจารณาส่วนผสมของอาหารแมว ความคุ้มค่าทางโภชนาการ และประโยชน์ที่ส่งผลต่อสุขภาพแมว ขณะที่ราคายังคงเป็นปัจจัยรองที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้บริโภคที่มีงบประมาณจำกัด นอกจากนี้ ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ผู้บริโภคให้ความสนใจ โดยผู้บริโภคนิยมซื้อผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีความน่าเชื่อถือ มีบริการจัดส่งที่สะดวก และสามารถเปรียบเทียบราคาก่อนตัดสินใจซื้อ ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาด เช่น โปรโมชั่น โฆษณาออนไลน์ และรีวิวจากผู้ใช้งาน แม้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อในระดับหนึ่ง แต่ยังมีความสำคัญน้อยกว่าด้านผลิตภัณฑ์และราคา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 เสนอแนะทางการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์เป็นปัจจัยหลักในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน การให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ควรถูกจัดให้เป็นกลยุทธ์หลักของธุรกิจอาหารแมวสำเร็จรูป เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพผลิตภัณฑ์มากกว่าปัจจัยอื่น ธุรกิจควรมุ่งเน้นการพัฒนาอาหารแมวที่มีสารอาหารครบถ้วน ไร้วัตถุอันตราย และได้รับการรับรองมาตรฐาน พร้อมทั้งกำหนดราคาที่สมเหตุสมผลเพื่อให้เข้าถึงได้หลากหลายกลุ่มรายได้ การรักษาสมดุลระหว่างคุณภาพและราคาจะส่งเสริมความเชื่อมั่นและเพิ่มอัตราการซื้อซ้ำในระยะยาว

1.2 พัฒนาเครือข่ายการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค ธุรกิจควรลงทุนในระบบจัดจำหน่ายที่มีความรวดเร็ว ปลอดภัย และมีความน่าเชื่อถือ เช่น การเลือกพันธมิตรขนส่งที่มีความสามารถในการจัดส่งตรงเวลาและมีระบบติดตามพัสดุแบบเรียลไทม์ การนำระบบบริการหลังการขายหรือการรับคืนสินค้ามาใช้จะช่วยลดความเสี่ยงของผู้บริโภคและเพิ่มความพึงพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความจงรักภักดีต่อแบรนด์ในระยะยาว

1.3 ส่งเสริมการตลาดด้วยข้อมูลที่ครบถ้วนและเน้นสร้างความเชื่อมั่นก่อนตัดสินใจซื้อ ในกระบวนการตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคมีแนวโน้มค้นหาข้อมูลผลิตภัณฑ์ก่อนซื้อเสมอ ธุรกิจควรจัดทำสื่อข้อมูลที่ชัดเจน น่าเชื่อถือ และสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เช่น การระบุส่วนประกอบทางโภชนาการบนเว็บไซต์ หรือการจัดทำวิดีโอรีวิวผลิตภัณฑ์โดยผู้ใช้งานจริง นอกจากนี้ การใช้ช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของลูกค้า เช่น การรีวิว หรือการตอบคำถามอย่างรวดเร็ว จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและกระตุ้นให้เกิดการซื้อซ้ำ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ อิทธิพลของปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น อิทธิพลของโฆษณาบนแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย ความน่าเชื่อถือของร้านค้าออนไลน์ และพฤติกรรมการซื้อซ้ำของผู้บริโภค เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่าง พฤติกรรมการซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์กับช่องทางออฟไลน์ เพื่อวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและข้อจำกัดของแต่ละช่องทาง รวมถึงศึกษาปัจจัยที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อผ่านช่องทางใดช่องทางหนึ่งมากกว่ากัน ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจสามารถวางกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายได้

2.3 ควรมีการศึกษาถึง แนวโน้มของตลาดอาหารแมวสำเร็จรูปในอนาคต โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าระดับพรีเมียมและสินค้าที่ตอบโจทย์แมวที่มีปัญหาสุขภาพ เช่น อาหารสำหรับแมวที่เป็นโรคไต หรืออาหารที่ปราศจากสารก่อภูมิแพ้ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาดในระยะยาวและสามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2538). *การวิเคราะห์สถิติเพื่อธุรกิจ สถิติเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย หอนรงค์ศิริ. (2562). *การศึกษาองค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์อาหารแมวสำเร็จรูปชนิดเปียกที่ผู้หญิงเลี้ยงแมวให้ความสนใจในการเลือกซื้อ*. สารนิพนธ์วิทยานิพนธ์การจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชิษณุพงศ์ สุกเก่า. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านทางสื่อออนไลน์ของผู้บริโภคในอำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โชติวิทย์ ก้อยแก้ว. (2563). *กระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขและแมวของผู้บริโภคจากตลาดสดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณัฐพร เขียววาริสังจะ. (2565). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสัตว์เลี้ยงผ่านช่องทางออนไลน์*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ทิพย์สุตา เหมหงษา. (2566). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปพรีเมียมผ่านช่องทางออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤมล สุนทรภักดี, เอกชัย ศิริรัตน์, และสมบุญ ศรีวัฒนา. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงทางออนไลน์. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(3), 686–695.
- ปาณิสรา ตั้งวิเทศจิต. (2566). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารแมวสำเร็จรูปของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปัญญาพัฒน์ เตชะศิริเชษฐ์. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกซื้อสินค้าออนไลน์ตามแนวความคิดการบริโภคอย่างยั่งยืนของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร*. วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พัชรพร คำใส. (2565). *ปัจจัยการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกร้านค้าของผู้บริโภค*. วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เพ็ญญา ตั้งจิ. (2561). *การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารสำเร็จรูปสำหรับสุนัขและแมวในเขตกรุงเทพมหานคร*. สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- เปรมกมล ปรีชาภรณ์. (2562). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้ออาหารสุนัขสำเร็จรูปผ่านช่องทางออนไลน์*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ศุภาวีร์ มงคลชาติ และวิลาลินี ยนต์วิทย์. (2560). *ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อผลิตภัณฑ์สัตว์เลี้ยงสำหรับแมวของผู้บริโภคที่เลี้ยงแมวในประเทศไทย*. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์).
- สมหมาย. (2564). *แนวโน้มพฤติกรรมผู้บริโภคสัตว์เลี้ยงในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ธุรกิจสมัยใหม่.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2565). *รายงานสถานการณ์ธุรกิจสัตว์เลี้ยงในประเทศไทย*. เข้าถึงจาก <https://www.sme.go.th>
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2021). *Marketing Management* (16th ed.). Pearson Education.
- Schiffman, L. G., & Wisenblit, J. (2019). *Consumer Behavior* (12th ed.). Pearson.
- Wang, Y., & Chen, X. (2020). Online purchasing behavior of pet owners during COVID-19. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 58, 102283.

The Professional Learning Community Affecting Teacher Competency in Active Learning Management of The Schools Under Nongbua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2

Wannapa Nantasang

Faculty of Education Pichayabundit College, Thailand

Corresponding author: wannapa145789@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the professional learning community, 2) examine the teachers' competencies in active learning management, and 3) investigate the impact of professional learning communities on teachers' competencies in active learning management in schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission. The sample group consisted of 285 teachers from schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument used was a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability value of 0.94. Data were analyzed using statistical software to calculate the mean, percentage, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and regression analysis to predict the criterion variables. Multiple regression analysis with steps was used for the analysis.

The research findings are as follows: 1) The professional learning community, overall, is at a high level. 2) The teachers' competencies in active learning management overall, is at a high level. and 3) The professional learning community impacts teachers' competencies in active learning management in schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2, in the areas of teamwork (X_2), leadership (X_3), shared vision (X_1), and knowledge exchange (X_4). The multiple correlation coefficient is 0.996, with statistical significance at the .01 level. The predictive coefficient or prediction power is 99.30% ($R^2 = .993$), with the regression coefficients in standardized scores (β) of 0.240, 0.293, 0.353, and 0.111, respectively.

Keywords: Professional Learning Community, Teacher Competencies, Active Learning Management

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

วรรณภา นันทะแสง

คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต, ประเทศไทย

Corresponding author: wannapa145789@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) ศึกษาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.996 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 99.30 ($R^2 = .993$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.240, 0.293, 0.353 และ 0.111 ตามลำดับ.

คำสำคัญ: การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, สมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญกับการแข่งขันสูงและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ ประเทศไทยก็ต้องปรับการจัดการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่สามารถแข่งขันในระดับโลก พร้อมกับรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ การปฏิรูปการศึกษาของครูและระบบการบริหารจัดการภายในองค์กรต้องมีการพัฒนาเพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาที่ทันสมัย การเรียนรู้ของผู้เรียนต้องปรับเปลี่ยนตามบริบทของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงและเตรียมตัวให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายในอนาคต การปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรจึงต้องเชื่อมโยงกับบริบทสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการแก้ปัญหา โดยเน้นการร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลสำเร็จ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2560)

แนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อส่งเสริมความเป็นมืออาชีพดังกล่าว คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) เนื่องจากแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนี้นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูก็เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีความเชื่อในการทำงานอย่างร่วมมือ ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาเชิงวิชาชีพ (professional development) ได้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นแนวคิดในการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องของบุคลากรทางการศึกษาในการค้นคว้าและการวิจัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ภายใต้การปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียนและการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา โดยยึดถือวิสัยทัศน์

ของสถานศึกษาและเป้าหมายที่สมาชิกตกลงร่วมกันเป็นสำคัญ (Richard DuFour, DuFour, & Eaker, 2008) นอกจากนี้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะสร้างวัฒนธรรมการทำงานในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจในการทำงานและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของครู ซึ่งส่งผลให้การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (Cormier & Olivier, 2009) สำหรับประเทศไทย ได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสู่โรงเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยคาดหวังให้เกิดการสะท้อนคิด อันนำไปสู่แนวทางการพัฒนาด้วยการนำบุคคลมาอยู่รวมกันเพื่อเรียนรู้และแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกัน จากความเชื่อในแนวคิดที่ว่า จะก่อให้เกิดคุณภาพในการปฏิบัติจากผู้สอน บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน และคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเอง (ไพฑูริย์สินลาร์ตัน, 2560)

การนำแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการบริหารวิชาการเป็นวิธีการที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูผู้สอน ผู้บริหาร และชุมชน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในทุกระดับ ทั้งบุคคล กลุ่ม และชุมชน ซึ่งจะช่วยในการกำหนดทิศทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทิศทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างจริงจัง โดยการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิชา วิธีการสอน และแนวคิดการสอนจากการให้ครูเป็นผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว ไปสู่การให้ความสำคัญกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้ สร้างประโยชน์ต่อสังคม พร้อมทั้งพัฒนาทักษะชีวิตและความคิดสร้างสรรค์ การสอนในรูปแบบนี้ต้องการครูที่มีคุณภาพ โดยมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และสามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยในการพัฒนาวิชาชีพได้ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากความรับผิดชอบทางวิชาชีพพร้อมกันของครูและบุคลากร การจัดการศึกษาในหลายโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นการวางรากฐานการศึกษาสำหรับอนาคต สอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกันทั้งครูและผู้เรียน ครูไม่ควรเป็นแค่ผู้สอน แต่ควรผันตัวไปเป็นโค้ช หรือ "คุณอำนวย" ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการใช้ปัญหาเป็นแกนหลักในการศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ต้องเลิกเน้นการสอนแบบเดิม ๆ และเปลี่ยนไปเน้นการเรียนรู้ ซึ่งทั้งครูและผู้เรียนต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการศึกษารูปแบบใหม่ ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพนั้นถือเป็นตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาแนวทางการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพ (กัมมัสส ออแด, 2561)

จากการศึกษาวิจัยของ Maria Entezari (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น อีกทั้งผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ในระดับดีมาก ในทำนองเดียวกันกับ Diaz Martinez (2018) พบว่า การปรับเปลี่ยนวิธีการสอนจากวิธีการสอนแบบดั้งเดิมเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพด้านการสอนดีขึ้น โดยผู้เรียนร้อยละ 38 มีคะแนนพัฒนาขึ้นจากร้อยละ 12 เป็นมากกว่าร้อยละ 50 จากการศึกษาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิด และทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน (ทมนี สุไข, 2560) จากผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี เชื่อมโยงกับการปฏิรูปการเรียนการสอนในยุคประเทศไทย 4.0 (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2560) ดังนั้น สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนถือเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นพฤติกรรมที่ชี้ถึงความสามารถในการใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กลวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย มีความสามารถในการใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ตลอดจนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (ประยูร บุญใช้, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 มีเขตความรับผิดชอบ 3 อำเภอ อำเภอกลาง อำเภอสวรรคภูหา และอำเภอนาวัง มีสถานศึกษาในสังกัด 102 แห่ง เป็นโรงเรียนขยายโอกาส 33 แห่ง จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในโรงเรียนชุมชน และผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาองค์กร เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามพันธกิจของโรงเรียนให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนา และครูยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เกิดทักษะคุณภาพที่เอื้อต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่อนักเรียน ปัญหาขาดการใช้สื่อ และเทคโนโลยี และครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และ

ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร เพื่อทันต่อสภาวะการณ์เติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง ซึ่งความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างฐานปัญญาที่เข้มแข็ง เตรียมพร้อมที่จะใช้ฐานปัญญาที่มีของบุคลากรอย่างชาญฉลาด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2566)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อให้มีเป้าหมายในทิศทางปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของยุคที่ต้องการแนวคิดในการพัฒนาทางวิชาชีพในการเรียนรู้ และทำงานร่วมกันโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ เพื่อที่ผู้บริหารจะได้นำแนวทางการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปยึดถือและปฏิบัติ อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ครูและบุคลากรสามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีทักษะรวมถึงสมรรถนะในงานที่รับผิดชอบซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาบรรลุตรงตามความต้องการขององค์กร และสามารถขับเคลื่อนนโยบายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
3. เพื่อศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,080 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 285 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจากตารางสำเร็จรูปของเครซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของกลุ่มประชากรในแต่ละอำเภอ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เป็นคำถามเกี่ยวกับเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ทักษะการเรียนรู้และการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. สมมติฐานการวิจัย

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

4.1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

4.2 กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.3 สร้างแบบสอบถาม ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจน ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

4.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4.7 นำข้อมูลการทดลองใช้แบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

4.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ให้ครูผู้สอนกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

5.3 ผู้วิจัยประสานงานขอรับแบบสอบถามคืน และติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับด้วยตัวผู้วิจัย

5.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

6.3 วิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

6.4 วิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการสร้างสมการถดถอยเพื่อพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

7.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

7.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

7.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

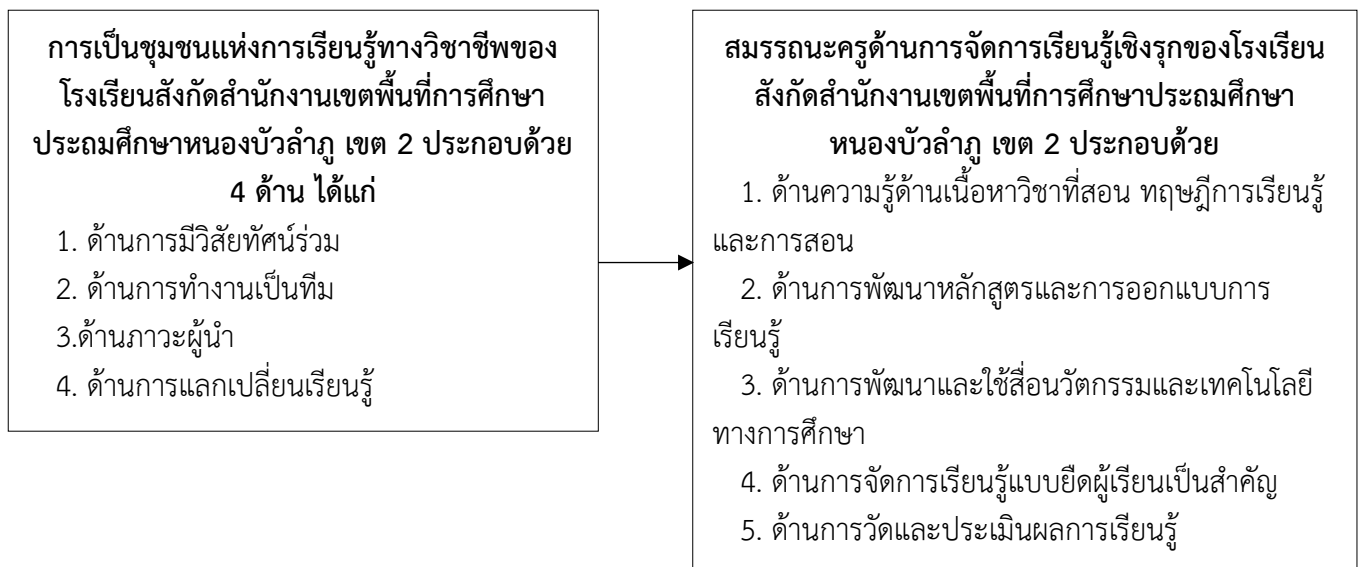
7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสร้างสมการถดถอย เพื่อพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ 1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีของนักวิชาการ ได้แก่ DuFour & Eaker (1998); Hord (1997); Sergiovanni (1994); สุภาพ ยืนคำพะเนา (2555); วิจารย์ พานิช (2556); วรลักษณ์ ชูกำเนิด (2557); สมุทร สมปอง (2558); วิริยะ วรายุ (2559); ขวลิต ชูกำแพง (2558) และสำนักพัฒนาครูและบุคลากร การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 2. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยใช้แนวคิดและงานวิจัย ของ Darling-Hammond and Baratz-Snowden (2005); Stacy Zeiger (2015); สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558); จรูญ พานิชผลินไชย (2559); เทียมจันทร์ พานิชผลินไชย (2560); อภินันท์ สิริรัตนจิตต์ และ นิธิ เหมมันต์ (2560); นันทกา วารินิน (2557); ยศ สามเมือง (2561); กันตวรรณ มีสมสาร (2562); สุพิช ชัยมงคล (2556) และเฉลิมพล สุปัญญาบุตร (2563) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรเกณฑ์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.15	0.57	มาก	4
2. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.17	0.54	มาก	3
3. ด้านภาวะผู้นำ	4.49	0.44	มาก	1
4. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.38	0.43	มาก	2
โดยรวม	4.28	0.45	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.28$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}=4.49$) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X}=4.17$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}=4.15$)

2. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน	4.41	0.44	มาก	2
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้	4.12	0.55	มาก	4
3. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.07	0.67	มาก	5
4. ด้านการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเป็นสำคัญ	4.22	0.51	มาก	3
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.57	0.46	มากที่สุด	1
โดยรวม	4.27	0.45	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.57$) ด้านความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน ($\bar{X}=4.41$) ด้านการจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเป็นสำคัญ ($\bar{X}=4.22$) และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=4.07$)

3. ผลการวิเคราะห์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ดังแสดงในตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์	X_1	X_2	X_3	X_4	Y_{tot}	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	-	.805**	.570**	.649**	.909**	สูง
2. ด้านการทำงานเป็นทีม		-	.654**	.749**	.913**	สูง
3. ด้านภาวะผู้นำ			-	.885**	.820**	สูง
4. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้				-	.862**	สูง
การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ X_{tot}					.993**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพกับสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสัมพันธ์กันทางบวกทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยทักษะที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($R=0.913$) รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($R=0.909$) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($R=0.862$) ตามลำดับ ส่วนทักษะที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ (X_3) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($R=0.820$)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

รูปแบบ	ตัวแปรทำนาย	R	R^2	R^2_{adj}	R^2_{change}	$SE_{est.}$	F_{change}	P
1.	X_2	0.913	0.833	0.832	0.833	0.18513	1410.942	.000**
2.	X_2, X_3	0.959	0.920	0.919	0.087	0.12865	304.043	.000**
3.	X_2, X_3, X_1	0.995	0.991	0.991	0.071	0.04318	2221.969	.000**
4.	X_2, X_3, X_1, X_4	0.996	0.993	0.993	0.002	0.03871	69.675	.000**
5.	Constant	0.996	0.993	0.993	0.002	0.03871	69.675	.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R) เท่ากับ 0.996 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.993 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ปรับปรุง (R^2_{adj}) เท่ากับ 0.993 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE_{est}) เท่ากับ 0.03871 ตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรสามารถพยากรณ์สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ร้อยละ 99.30

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์อำนาจทำนายของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตัวแปรทำนาย	b	β	t	p
1. ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2)	0.240	0.288	29.112	.000**
2. ด้านภาวะผู้นำ (X_3)	0.293	0.284	26.016	.000**
5. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1)	0.353	0.448	51.912	.000**
4. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4)	0.111	0.104	8.347	.000**
5. ค่าคงที่ (Constant)	0.007		0.275	.000**

$R = 0.996$, $R^2 = 0.993$, $R^2_{adj} = 0.993$, $F = 69.675$, $df1 = 1$, $df2 = 280$, $Sig. < 0.01$,

SE est. = 0.03871, a = 99.30

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 พบว่า เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) เข้าสมการถดถอยแล้ว ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.996 ($R=0.996$) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์หรือการทำนาย ร้อยละ 99.30 ($R^2=0.993$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มากที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ 0.240, 0.293, 0.353 และ 0.111 ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์จากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (B) และที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$Y' = 0.007 + 0.240 (X_2) + 0.293 (X_3) + 0.353 (X_1) + 0.111 (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$Zy' = 0.288 (Z_2) + 0.284 (Z_3) + 0.448 (Z_1) + 0.104 (Z_4)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม มีวิสัยทัศน์ร่วม และเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นอกจากนี้ การส่งเสริมภาวะผู้นำของครูยังช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู อย่างไรก็ตาม แม้การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังคงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาในมิติต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นระบบมากขึ้น และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ ชัยอาวุธ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้านประกอบด้วย ด้านมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตธร หิรัญลักษณ์ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการสะท้อนผลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ด้านการมีภาวะผู้นำร่วม ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ และด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน ตามลำดับ

2. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นเพราะ ครูตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินที่หลากหลายทั้งแบบรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีแนวโน้มในการใช้เทคนิคการประเมินที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) และการใช้แบบวัดที่เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ ซึ่งการที่ครูให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผล อาจสะท้อนถึงนโยบายของสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่สนับสนุนให้ครูพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่เหมาะสม ตลอดจนการอบรมและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รณชิต อภัยวาทีน (2567) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอน ระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสหวิทยาเขตสตึก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.996 ซึ่งนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 99.30 ($R^2 = .993$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถอธิบายและคาดการณ์สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างแม่นยำ การทำงานเป็นทีมช่วยให้เกิดการสนับสนุนและแลกเปลี่ยนแนวทางการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ภาวะผู้นำช่วยให้ครูสามารถขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีทิศทาง การมีวิสัยทัศน์ร่วมทำให้เกิดความสอดคล้องในเป้าหมายการพัฒนาการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยให้ครูได้ปรับปรุงแนวทางการสอนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนและหน่วยงานทางการศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อยกระดับสมรรถนะครูและคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภลักษณ์ ชัยอาวุธ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย ด้านมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ (Y) โดยรวมกันทำนายได้ร้อยละ 89.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์ธร หิรัญลักษณ์ (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) = 0.805 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรพยากรณ์ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ดีที่สุด 4 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์คุณภาพของผู้เรียนได้ร้อยละ 69.10 โดยด้านทีมร่วมแรงร่วมใจมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านชุมชนกัลยาณมิตร ด้านการมีวิสัยทัศน์และค่านิยมร่วมกัน และด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

1. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

2. สมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่สอน ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

3. การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_2) ด้านภาวะผู้นำ (X_3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม (X_1) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (X_4) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.996 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 99.30 ($R^2 = .993$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านภาวะผู้นำ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารควรดำเนินการดังนี้

1.1 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม โดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของครู เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทำโครงการร่วมกัน และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

1.2 พัฒนาภาวะผู้นำของครู โดยการส่งเสริมให้ครูมีบทบาทเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยสนับสนุนให้มีการอบรม การพัฒนาแบบพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) และการให้โอกาสครูได้แสดงศักยภาพในการบริหารจัดการเรียนรู้

1.3 เสริมสร้างวิสัยทัศน์ร่วม โดยการกำหนดเป้าหมายและทิศทางของโรงเรียนที่ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน และสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์กร

1.4 กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการ สร้างวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น การจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) และการให้ครูร่วมกันวิเคราะห์บทเรียน (Lesson Study)

1.5 สนับสนุนทรัพยากรและนวัตกรรมทางการศึกษา โดยการจัดหาสื่อ เทคโนโลยี และเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณและโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนาครู

1.6 ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและสมรรถนะครูอย่างเป็นระบบ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าว โดยเปรียบเทียบกับพื้นที่จังหวัดอื่นๆ เพื่อที่จะได้ทราบการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

2.3 ควรศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อรับทราบปัญหา แนวทางแก้ไขพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร.
- กัสมัสส์ อาแด. (2561). การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือร่วมพลัง ในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรัญญานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กันต์ธร หิรัญลักษณ์. (2564). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันตวรรณ มีสมสาร. (2562). การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านการคิดในเอกสารการสอนชุดวิชาแนวการพัฒนาเด็กปฐมวัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จรรยา พานิชย์ผลินไชย. (2559). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรี. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เฉลิมพล สุปัญญาบุตร. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 7(8): 130-143.
- เชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2561). คู่มือการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชลิต ชูกำแพง. (2558). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู Professional Learning Community : PLC. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสารคาม, 23(2), 1-6.
- หมณี สุขใส. (2560). การประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้นสำหรับนักศึกษาระดับมหาบัณฑิตในมหาวิทยาลัยเอกชน. วารสารวิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน, 3(1), 16-27.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูงชายแดนไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(4), 123-132.
- นันทกา วารินิน. (2557). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal. 7(2): 1-13.
- ประยูร บุญใช้. (2564). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูประถมศึกษา. วารสารพัฒนาการเรียนการสอนมหาวิทยาลัยรังสิต, 15(1), 118-137.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2560). เหลียวหลังแลหน้าการศึกษาไทย. วารสารครุศาสตร์, 45(2), 304-309.
- ไพฑูรย์ สีนาร์ตน์. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศ สามเมือง. (2561). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดอุดรธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37(4): 133-141.
- ณชิต อภัยวาทีน. (2567). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนนภาเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ & บริษัท ตาปลา จำกัด.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. (2557). รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วิริยะ วรายุ. (2559). การพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านดอนมูล (สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) โดยการเทียบเคียงสมรรถนะกับโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุ๊กบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศุภลักษณ์ ชัยอาวุธ. (2564). การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32. วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุเทพ ชิตยวงษ์. (2562). รายงานนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. (2566). รายงานผลการจัดการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สุพิช ชัยมงคล. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุภาพ ยืนคำพะเนา. (2555). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมุทร สมปอง. (2558). การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในโรงเรียนประถมศึกษา: การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุ๊กบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563). คู่มือการอบรมคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ลู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิรักษ์ สิริรัตนจิตต์ และนธิ เหมมันต์. (2560). การเปรียบเทียบสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. วารสารบรรณศาสตร์ มคอ, 9(1); 46-56.
- Cormier, R., & Olivier, D. F. (2009). *Professional Learning Committees: Characteristics, Principals, and Teachers*. Paper presented at the Annual Meeting of the Louisiana Education Research Association.
- Diaz Martinez. (2018). *Learning Fortran with active learning and Flipped Classroom at undergraduate program*. Reunión Anual 2019 de La AAPT-MX, 2.
- DuFour, R., DuFour, R., & Eaker, R. (2008). Revisiting professional learning communities at work: New insights for improving schools. *Teacher Librarian*, 37(4), 75.
- Darling-Hammond, L. & J. Baratz-Snowden. (2005). *A Good Teacher in Every Classroom: Preparing the Highly Qualified Teachers our Children Deserve*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- DuFour R. and Eaker, R. (1998). *Professional Learning Communities at Work : Best Practice for Enhancing Student Achievement*. Bloomington, IN : Solution Tree.

- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Continuous Inquiry and Improvement*. (Online). Form: <http://www.sedl.org/siss/plecredit/html>.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Maria Entezari. (2559). *Active Learning and Flipped Classroom*. International Journal of Higher Education, 5.
- Stacy Zeiger. (2015). *English Education Miami University*. Miami State.
- Sergiovanni, T. (1994). *Building Community in Schools*. San Francisco, CA : JosseyBass.

Factors Affecting the Efficiency of Online Accounting System Usage in Small and Medium-Sized Enterprises in Nonthaburi Province

Wichuta Nakthuan ^{1*} Jitvipa Premchan ² Suwimol Phongsida ³ and Peerasith Kunlertareporn ⁴

^{1, 2, 3, 4} Faculty of Business Administration, North Bangkok University

* Corresponding author. E-mail: wichuta.na@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 089-1666029

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the characteristics of small and medium-sized enterprises (SMEs) in Nonthaburi Province; 2) examine the effectiveness of online accounting system usage; and 3) investigate the factors affecting the effectiveness of online accounting system usage. This is a survey research using quantitative data collected through questionnaires from representatives of 385 SMEs in Nonthaburi Province. The statistical methods used include mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The research findings revealed that: 1) the overall characteristics of small and medium-sized enterprises (SMEs) in Nonthaburi Province were rated at a high level, the highest-rated factor was organizational leadership support, followed by personnel characteristics, technology, and organizational structure; 2) the overall effectiveness of online accounting system usage was also rated at a high level, the highest-rated aspect was the accuracy and timeliness of accounting processes, followed by the completeness and punctuality of financial reporting, the ability to audit and monitor results, and the efficiency of internal control; and 3) the factors influencing the effectiveness of online accounting system usage, ranked from highest to lowest impact, were organizational leadership support, personnel characteristics, technology, and organizational structure.

Keywords: Online Accounting Systems, Efficiency of Using Online Accounting Systems, Small and medium-sized businesses

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน จังหวัดนนทบุรี

วิชุต นาคเลื่อน ^{1*} จิตรวิภา เปรมจันทร์ ² สุวิมล พงษ์สีดา ³ และ พิระสิทธิ์ คุณเลิศอาภรณ์ ⁴

^{1, 2, 3, 4} คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

* Corresponding author. E-mail: wichuta.na@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 089-1666029

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากตัวแทนธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 385 แห่ง สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยคุณลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะของบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร 2) ประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี รองลงมาได้แก่ ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล และด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ เรียงตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร

คำสำคัญ: ระบบบัญชีออนไลน์, ประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์, ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ ระบบบัญชีออนไลน์ (Online Accounting Systems) ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถจัดการด้านการเงินและการบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and medium enterprises: SMEs) มีการเติบโตทางธุรกิจและมีการแข่งขันที่รุนแรงในการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อให้ธุรกิจมีการขับเคลื่อนไปข้างหน้าด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและนำไปสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันความสามารถในการแข่งขันอย่างหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการประกอบธุรกิจ คือ การมีระบบบัญชีที่มีความทันสมัย ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในกิจกรรมทางการบัญชีตั้งแต่ทำการบันทึกเป็นข้อมูลทางการคำนวณถึงออกรายงานทางการเงิน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565) ซึ่งระบบบัญชีออนไลน์นั้นนอกจากเพิ่มความสะดวกสบายในการทำงานแล้ว ยังช่วยลดขั้นตอนลดต้นทุน ทำให้ผู้ประกอบการสามารถประหยัดเวลาได้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยลดความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น เพราะการทำบัญชีเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความละเอียดและแม่นยำ การใช้ระบบบัญชีออนไลน์ที่มีเทคโนโลยีคอยช่วยเหลือ จะช่วยป้องกันความผิดพลาดได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้ประกอบการมั่นใจได้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคำนวณภาษี, การคำนวณค่าใช้จ่าย, การกระทบยอดธนาคาร หรือการจัดการงบกระแสเงินสด ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำธุรกิจ โดยเฉพาะกับผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

อย่างไรก็ตามการนำระบบบัญชีออนไลน์มาใช้ใน SMEs ยังคงพบกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการลงทุนด้านทรัพยากรบุคคลและระบบโครงสร้างพื้นฐาน

ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลต่อประสิทธิภาพในการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจ และเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาของ SMEs และเพื่อให้การใช้ระบบบัญชีออนไลน์มีประสิทธิภาพ ทันต่อเวลา มีความถูกต้องในการรายงานผล ผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้บริหารกิจการและพนักงานบัญชีต้องปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจในระบบ องค์กรต้องมีการพัฒนาของระบบสารสนเทศทางบัญชีหรือโปรแกรมบัญชีกำลังเปลี่ยนจาก Desktop เป็นระบบ Cloud หรือที่เรียกว่าโปรแกรมบัญชีออนไลน์ หรือ ระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ (นฤมล เพ็งจันทร์ และสุวิทย์ ไวยทิพย์, 2565) เป็นการนำเทคโนโลยีคลาวด์มาใช้กับงานด้านบัญชี เพราะช่วยให้ผู้ใช้งานจากฝ่ายต่าง ๆ นักบัญชีและผู้บริหารสามารถบันทึกและเข้าถึงข้อมูลได้จากทุกที่และหลากหลายอุปกรณ์ ซึ่งการที่ทุกฝ่ายใช้ข้อมูลบนฐานข้อมูลเดียวกันจึงทำให้การแสดงผลทำได้รวดเร็ว ทันใจ ไม่ต้องลงทุนค่าใช้จ่ายในการซื้อเหมือนระบบ Desktop แต่สามารถจ่ายค่าบริการเป็นรายเดือนซึ่งจะถูกหรือแพงก็ขึ้นอยู่กับขอบเขตของบริการที่เลือกใช้ (ศิริรัฐ โชติเวชการ, 2561) ทำให้ผู้บริหารสามารถเห็นข้อมูลทางการบัญชีได้แบบทันทีและทันเวลา (Real Time) นอกจากนี้ระบบบัญชีออนไลน์ยังมีความยืดหยุ่นในการทำงานและยังทำให้มีข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และหากนำระบบบัญชีออนไลน์มาใช้ในกิจการพบว่ามีข้อดีหรือโอกาส (Opportunities) ที่เกิดขึ้น อย่างเช่น การทำงานของฝ่ายบัญชีมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันส่งผลให้กระบวนการตัดสินใจมีข้อมูลมากขึ้น และมีความได้เปรียบด้านการแข่งขัน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงานมากขึ้น (ชฎาภา สุขสมัย, 2563) อีกทั้งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการดำเนินงานได้

จังหวัดนนทบุรีถือเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องด้วยทำเลที่ตั้งใกล้กรุงเทพมหานคร ประกอบกับระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ ส่งผลให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมี SMEs จำนวนมากขึ้น และธุรกิจได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะระบบบัญชีออนไลน์ ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้องแม่นยำ และลดต้นทุนในการดำเนินงานด้านการเงินและการบัญชี อย่างไรก็ตามการปรับใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในบริบทของ SMEs ยังเผชิญกับข้อจำกัดและความท้าทายหลายประการ เช่น ความพร้อมด้านเทคโนโลยี บุคลากร ความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน ด้วยเหตุนี้การศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เข้าใจสภาพการดำเนินงานที่แท้จริง ผลการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเจ้าของกิจการ ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีใน SMEs ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อวางแผนกลยุทธ์ด้านการเงินและการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับบริบทของธุรกิจ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลสนับสนุนการกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการส่งเสริมการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัด

นนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 20,465 แห่ง ตามข้อมูลของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ปี 2567 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2567) และใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในธุรกิจซึ่งไม่มีสถิติที่ระบุจำนวนอย่างชัดเจน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 385 แห่ง โดยในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรแน่นอน (Infinite Population) ผู้วิจัยจึงได้คำนวณขนาด

กลุ่มตัวอย่างตามสูตรของคอกเชรน (Cochran, 1977) กำหนดระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 สัดส่วนของประชากรที่จะทำการสุ่มร้อยละ 50 และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็นด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะขององค์กร เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับของ ลิเคิร์ท (Likert Scale) คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการใช้ระบบบัญชีออนไลน์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยจะติดต่อผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม ได้แก่ ส่งตามที่อยู่ของผู้ประกอบการ ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ส่งทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) และใช้รูปแบบการตอบกลับแบบสอบถามทาง Google Form, e-mail, และส่งจดหมายมาหาผู้วิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามว่าสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทุกฉบับ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามหลักการหาค่าพิสัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับมาก

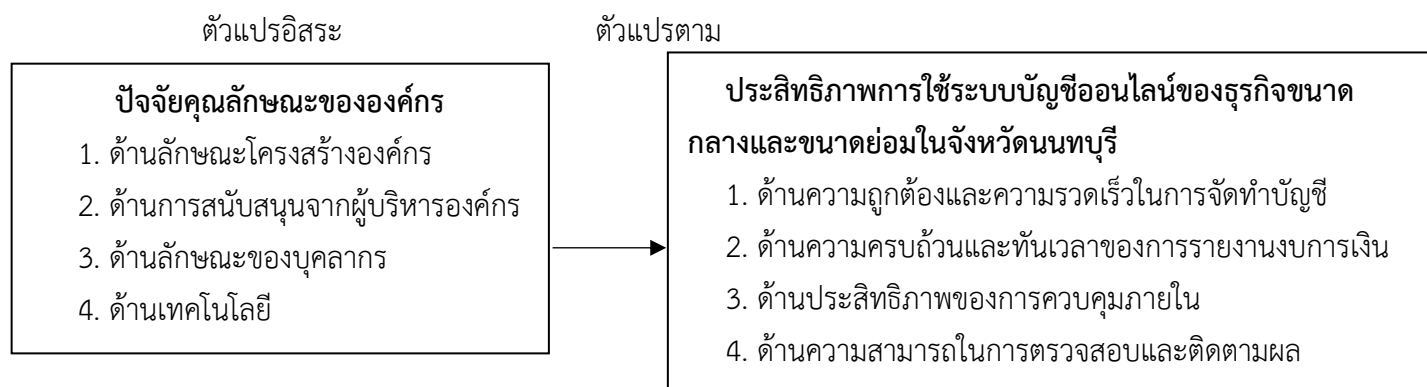
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

4.2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. **วัตถุประสงค์ที่ 1** ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าจากตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 385 แห่ง สรุปได้ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยคุณลักษณะของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี

ปัจจัยคุณลักษณะขององค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร	4.26	0.67	มาก
2. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร	4.46	0.65	มาก
3. ด้านลักษณะของบุคลากร	4.41	0.72	มาก
4. ด้านเทคโนโลยี	4.37	0.74	มาก
รวม	4.38	0.70	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ($\bar{X}=4.46$) รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะของบุคลากร ($\bar{X}=4.41$) ด้านเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.37$) และด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ($\bar{X}=4.26$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีระดับความคิดเห็นด้านลักษณะโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ โครงสร้างองค์กรเป็นตัวกำหนดทิศทางการใช้ระบบบัญชีออนไลน์สำหรับการดำเนินงาน รองลงมาคือโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในองค์กรช่วยสนับสนุนการใช้ระบบบัญชีออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

1.2 ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีระดับความคิดเห็นด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กรอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนการนำระบบบัญชีออนไลน์มาใช้ภายในองค์กร รองลงมาคือผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ และ ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการบำรุงรักษาและพัฒนาระบบบัญชีออนไลน์ ตามลำดับ

1.3 ด้านลักษณะของบุคลากร พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีระดับความคิดเห็นด้านลักษณะของบุคลากรอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในองค์กรมีทักษะเพียงพอในการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ รองลงมาคือบุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของระบบบัญชีออนไลน์ได้ดี และบุคลากรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานควบคู่กับการจัดทำบัญชีด้วยระบบบัญชีออนไลน์ ตามลำดับ

1.4 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีระดับความคิดเห็นด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ เทคโนโลยีและอุปกรณ์มีความพร้อมและสนับสนุนระบบบัญชีออนไลน์ รองลงมาคือ มีเทคโนโลยีระบบ Cloud และมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบบัญชีออนไลน์ และระบบบัญชีออนไลน์สามารถเชื่อมต่อกับระบบงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

2. **วัตถุประสงค์ที่ 2 ศึกษาประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า** จากตัวแทนผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีจำนวน 385 แห่ง สรุปผลประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี ได้ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี

ประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี	4.37	0.71	มาก
2. ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน	4.32	0.73	มาก
3. ด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน	4.12	0.82	มาก
4. ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล	4.17	0.75	มาก
รวม	4.25	0.76	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี ($\bar{X}=4.37$) รองลงมาได้แก่ ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน ($\bar{X}=4.32$) ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล ($\bar{X}=4.17$) และด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน ($\bar{X}=4.12$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชีอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้การบันทึกข้อมูลบัญชีมีความถูกต้องและแม่นยำ รองลงมาคือ การใชระบบบัญชีออนไลน์ช่วยลดระยะเวลาในการบันทึกและประมวลผลข้อมูล และระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด

2.2 ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงินอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้รายงานทางการเงินที่จัดทำมีความครบถ้วนถูกต้อง รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ทำให้การจัดทำรายงานงบการเงินเสร็จสมบูรณ์ตรงเวลา และ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถสร้างรายงานงบการเงินที่ตรงตามมาตรฐานบัญชีได้

2.3 ด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ทันที รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชี และระบบบัญชีออนไลน์มีการรักษาความปลอดภัยข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล พบว่า ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใชระบบบัญชีออนไลน์ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผลอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้การบันทึกบัญชีและรายงานผลมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ง่าย รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นสำหรัการตรวจสอบภายในและ

ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาด และ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถติดตามการทำรายการต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำและช่วยให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่าจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรี

ปัจจัยคุณลักษณะขององค์กร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta (β)		
Constant	2.682	.223		-4.462**	.000
1. ด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร	.536	.092	.309	2.578*	.047
2. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร	.437	.072	.532	3.996**	.000
3. ด้านลักษณะของบุคลากร	.338	.082	.457	3.073*	.017
4. ด้านเทคโนโลยี	.241	.057	.413	2.675*	.032

$R^2 = .413$, Adjusted $R^2 = .429$, $F = 8.322^{**}$, $SEE = .272$, $Sig. = .000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรทั้ง 4 ตัว คือปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ด้านลักษณะของบุคลากร และด้านเทคโนโลยี สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีได้ถึงร้อยละ 41 (Adjusted $R^2 = .413$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ($\beta=.532$) และปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ($\beta= .457$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.413$) และปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ($\beta=.309$)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะของบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจในการลงทุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาองค์กร รวมถึงการให้การสนับสนุนเชิงกลยุทธ์ในการนำเทคโนโลยีมาใช้หรือปรับปรุงกระบวนการทำงาน ในขณะที่ลักษณะของบุคลากรที่รองลงมามีความสำคัญเนื่องจากบุคลากรที่มีทักษะและความรู้จะสามารถปรับตัวและใช้ระบบบัญชีออนไลน์ได้ดี แต่บางองค์กรอาจยังขาดการฝึกอบรมหรือทักษะที่จำเป็น ขณะที่เทคโนโลยีอาจยังไม่ทันสมัยหรือมีข้อจำกัดในเรื่องการลงทุนหรือการพัฒนา ทำให้ไม่ได้มีผลกระทบในระดับสูงสุด ส่วนลักษณะโครงสร้างองค์กรอาจมีความซับซ้อนหรือขาดความยืดหยุ่นในการปรับตัว ทำให้การดำเนินการภายใน

องค์กรอาจไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง ดังนั้นการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประสutti ช้างสีสุก และฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2567) ที่พบว่าประสิทธิภาพของงบการเงินที่ได้จากการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีมักขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมขององค์กรในการสนับสนุนการดำเนินงานของระบบอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน ระดับความรู้และความเชี่ยวชาญของนักบัญชี การกำหนดนโยบายที่มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน และไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานมากเกินไป ยังสอดคล้องกับณฐมน พิจิตรไพรวัลย์, ประเวศ เพ็ญภูมิกุล และฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2560) ที่พบว่าปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งผู้บริหารมีการยอมรับระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีคลาวด์เป็นทางเลือกใหม่ของรูปแบบระบบการทำบัญชีที่มีความสนใจ ส่งผลต่อความต้องการใช้ระบบบัญชีออนไลน์เข้ามาใช้ในการทำบัญชีขององค์กร และยังสอดคล้องกับอภิญา ดวงภักดี (2560) ที่พบว่าปัจจัยด้านการสนับสนุนของผู้บริหารระดับสูงมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี รองลงมาได้แก่ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล และด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบบัญชีออนไลน์ช่วยลดข้อผิดพลาดจากการทำงานด้วยมือและสามารถบันทึกข้อมูลได้รวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความสะดวกในการจัดการข้อมูลบัญชีที่มีความซับซ้อนได้ดี สำหรับการรายงานงบการเงิน ที่มีความครบถ้วนและทันเวลา ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้การจัดทำรายงานเป็นไปตามกำหนดเวลาและสามารถปรับเปลี่ยนรายงานได้อย่างง่ายดาย อีกทั้งยังช่วยให้ข้อมูลทางการเงินครบถ้วนและเชื่อถือได้ และในส่วนของความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล และประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน อาจเป็นเพราะระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้สามารถติดตามและตรวจสอบข้อมูลทางการเงินได้อย่างโปร่งใส ลดความเสี่ยงจากการทำงานผิดพลาด และทำให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ทันที ซึ่งมีผลต่อการควบคุมภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับอภิวัฒน์ หวังมีชัย (2563) ที่พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นต่อความอิทธิพลของกระบวนการทำงานของระบบบัญชีออนไลน์ที่ส่งผลต่อการรองรับให้บริการระบบบัญชีออนไลน์อยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับเยาวันุช รักสงฆ์ (2561) ที่พบว่าการใช้งานง่ายของระบบบัญชีออนไลน์มีผลต่อการยอมรับและการใช้ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย และยังสอดคล้องกับรัชนี ต้นสกุล และปวีณา กองจันทร์ (2560) ที่พบว่าการดำเนินงานในปัจจุบันการควบคุมภายในระบบบัญชีที่เหมาะสมจะช่วยให้กิจการสามารถจัดทำรายงานทางการเงินได้ถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลา

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร และปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจในการลงทุนระบบบัญชีออนไลน์ รวมถึงการจัดสรรทรัพยากรและการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และการที่บุคลากรที่มีทักษะสามารถใช้ระบบได้ดีขึ้น เทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นส่งเสริมการใช้งานเทคโนโลยีอย่างราบรื่น ทำให้การใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับสิทธิชัย ทรัพย์แสนดี และดารณี เอื้อชนะจิต (2564) ที่พบว่าปัจจัยการบริหารสำนักงานบัญชีดิจิทัล ประกอบด้วย ความพร้อมของหัวหน้าสำนักงาน ความพร้อมของสำนักงาน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน การให้บริการลูกค้าแบบครบวงจร และทักษะด้านดิจิทัลของพนักงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยการบริหารสำนักงานบัญชีดิจิทัล ประกอบด้วย การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน ความพร้อมของหัวหน้าสำนักงาน ความพร้อมของสำนักงาน การให้บริการลูกค้าแบบครบวงจรและทักษะด้านดิจิทัลของพนักงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยังสอดคล้องกับปิยะวัน เพชรหมี่, สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ (2562) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดเล็กและขนาด

กลางในภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ปัจจัยด้านการดำเนินกิจการของผู้ประกอบการ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และยังสอดคล้องกับสุวิมล ตรีคงธรรมกุล (2562) ที่พบว่าคุณลักษณะระบบสารสนเทศทางการบัญชีกับประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก เพราะทำให้การใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชีผ่านสื่อดิจิทัลในการปฏิบัติงานของนักบัญชีและการตัดสินใจของผู้บริหารในสำนักงานบัญชีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถบริหารองค์กรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะของบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ โครงสร้างองค์กรเป็นตัวกำหนดทิศทางการใช้ระบบบัญชีออนไลน์สำหรับการดำเนินงาน รองลงมาคือโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในองค์กรช่วยสนับสนุนการใช้ระบบบัญชีออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนการนำระบบบัญชีออนไลน์มาใช้ภายในองค์กร รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ และ ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณเพียงพอในการบำรุงรักษาและพัฒนาระบบบัญชีออนไลน์

1.3 ด้านลักษณะของบุคลากร พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ บุคลากรในองค์กรมีทักษะเพียงพอในการใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์ รองลงมาคือ บุคลากรสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของระบบบัญชีออนไลน์ได้ดีและ บุคลากรมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานควบคู่กับการจัดทำบัญชีด้วยระบบบัญชีออนไลน์

1.4 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ เทคโนโลยีและอุปกรณ์มีความพร้อมและสนับสนุนระบบบัญชีออนไลน์ รองลงมาคือ มีเทคโนโลยีระบบ Cloud และมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบบัญชีออนไลน์ และระบบบัญชีออนไลน์สามารถเชื่อมต่อกับระบบงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. สรุปผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีมีประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี รองลงมาได้แก่ ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล และด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านความถูกต้องและความรวดเร็วในการจัดทำบัญชี พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้การบันทึกข้อมูลบัญชีมีความถูกต้องและแม่นยำ รองลงมาคือ การใช้ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยลดระยะเวลาในการบันทึกและประมวลผลข้อมูล และระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้สามารถจัดทำบัญชีได้อย่างรวดเร็วในเวลาที่กำหนด

2.2 ด้านความครบถ้วนและทันเวลาของการรายงานงบการเงิน พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้รายงานทางการเงินที่จัดทำมีความครบถ้วนถูกต้อง รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ทำให้การจัดทำรายงานงบการเงินเสร็จสมบูรณ์ตรงเวลา และ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถสร้างรายงานงบการเงินที่ตรงตามมาตรฐานบัญชีได้

2.3 ด้านประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลได้ทันที รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดในการจัดทำบัญชี และระบบบัญชีออนไลน์มีการรักษาความปลอดภัยข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านความสามารถในการตรวจสอบและติดตามผล พบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้การบันทึกบัญชีและรายงานผลมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ง่าย รองลงมาคือ ระบบบัญชีออนไลน์ช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการตรวจสอบภายในและลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาด และ ระบบบัญชีออนไลน์สามารถติดตามการทำรายการต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำและช่วยให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลที่ดี

3. สรุปผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าปัจจัยคุณลักษณะขององค์กรทั้ง 4 ด้าน คือปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ด้านลักษณะของบุคลากร และด้านเทคโนโลยี สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีได้ถึงร้อยละ 41 ($\text{Adjusted } R^2 = .413$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร ($\beta = .532$) และปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะของบุคลากร ($\beta = .457$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .413$) และปัจจัยด้านลักษณะโครงสร้างองค์กร ($\beta = .309$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การเสริมสร้างการสนับสนุนจากผู้บริหารด้วยการสร้างความตระหนักและการสนับสนุนจากผู้บริหารในการนำระบบบัญชีออนไลน์มาใช้ ซึ่งรวมถึงการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรสำหรับการพัฒนาและบำรุงรักษาระบบบัญชีออนไลน์อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนการพัฒนาทักษะของบุคลากรเพื่อให้การใช้ระบบบัญชีออนไลน์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การพัฒนาโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมด้วยการออกแบบและปรับโครงสร้างองค์กรให้สามารถรองรับการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาแนวทางการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในกระบวนการทำงานต่างๆ ขององค์กร

1.3 การพัฒนาทักษะบุคลากรด้วยการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะในการใช้ระบบบัญชีออนไลน์อย่างเต็มที่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความแม่นยำและความเร็วในการทำบัญชี รวมถึงการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว

1.4 การพัฒนาและลงทุนในเทคโนโลยีด้วยการลงทุนในเทคโนโลยีที่ทันสมัยและการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบบัญชีออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเสี่ยงจากข้อผิดพลาดในการบันทึกบัญชี และสามารถตรวจสอบข้อมูลได้ง่ายและโปร่งใส

1.5 การจัดทำมาตรการตรวจสอบภายในที่มีประสิทธิภาพด้วยการเสริมสร้างกระบวนการตรวจสอบภายในที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ โดยใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในการติดตามและตรวจสอบผลการดำเนินงานได้อย่างโปร่งใส ช่วยลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานผิดพลาด

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดอื่น ๆ หรือในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการวิจัยในจังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างหรือความคล้ายคลึงในปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.2 ควรศึกษาผลกระทบของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI), การประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) หรือการใช้ระบบ Cloud ที่มีความพัฒนาอย่างรวดเร็วต่อการปรับใช้ระบบบัญชีออนไลน์ในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

2.3 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้งานระบบบัญชีออนไลน์ในระดับปฏิบัติการ เช่น นักบัญชีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการใช้ระบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับอุปสรรคหรือปัญหาที่ผู้ใช้งานพบเจอในการใช้ระบบ รวมถึงความคาดหวังในการพัฒนาระบบ

2.4 การศึกษาและทำการวิจัยเชิงลึกในอย่างละเอียดในแต่ละปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการให้บริการระบบบัญชีออนไลน์ เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารองค์กร หรือทักษะของบุคลากร โดยการศึกษาเชิงลึกจะช่วยให้สามารถระบุแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาและปรับปรุงระบบบัญชีออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2565). *ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีและผู้ทำบัญชี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2567). *สถิติและจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพาณิชย์.
- ชฎาพา สุขสมัย. (2563). เทคโนโลยีกับการบัญชีในยุค 4.0. ค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.daa.co.th/en/news/audit-news/item/219>
- ณฐมน พิจิตรไพรวัลย์, ประเวศ เพ็ญวุฒิกุล และฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและตัดสินใจเลือกใช้ระบบบัญชีออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีลาร์ดคอมพิวเตอร์. *วารสารวิชาชีพบัญชี*. 13(37) 73-83.
- นฤมล เพ็งจันทร์ และสุวิทย์ ไวยทิพย์. (2565). ประสิทธิภาพของระบบบัญชีออนไลน์แบบคลาวด์ที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจและนวัตกรรม มทร. พระนคร (JBI)*. 1(1), 21-35.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสutti ช้างสีสุก และฐิตาภรณ์ สินจรูญศักดิ์ (2567) สมรรถนะและคุณภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของข้อมูลในงบการเงินของกลุ่มธุรกิจการผลิตขนาดใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. 14(3), 11-25.
- ปิยะวัน เพชรหมี่, สุจินดา เจียมศรีพงษ์ และศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2562). ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจผ้าทอพื้นเมืองของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางในภาคเหนือของประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจเศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*. 14(3), 146-164.
- รัชณี ต้นสกุล และปรีนา กองจันทร์. (2560). *การประเมินกิจกรรมการควบคุมสินค้าคงเหลือ กรณีศึกษา ศูนย์หนังสือภาคใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย*. ขอนแก่น: คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริรัฐ โชติเวทการ. (2561). พัฒนาการของระบบบัญชีคอมพิวเตอร์ที่น่าจับตามอง. *จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์*. 65, 24-25.
- สิทธิชัย ทรัพย์แสนดี. (2564). การบริหารสำนักงานบัญชีดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชีดิจิทัลในประเทศไทย. *Journal of Roi Kaensam Academi*. 6(10), 125-139.
- สุวิมล ตรีคงธรรมกุล. (2562). *ประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการบัญชีผ่านสื่อดิจิทัลที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจของผู้บริหารในสำนักงานบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อภิญญา ดวงภักดี. (2560). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการใช้ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อการวางแผนทรัพยากร กรณีศึกษา บริษัทผลิตไม้ยางพาราแปรรูปในประเทศไทย*. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อภิวัดน์ หวังมีชัย. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพร้อมของผู้ประกอบการ SMEs เพื่อรองรับการใช้บริการระบบบัญชีออนไลน์ในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essential of Psychology Testing*. 3rd ed. New York: Harper and Row, Publishers, Inc.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York: Harper and Row Publication.

The development of analytical reading using the sq5r teaching method in thai language for grade 5 students

Tanawat Kongket ^{1*} and Ujsara Prasertsin ²

^{1,2} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: tanawat.kongket@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 085-9045352

ABSTRACT

This research aimed to: 1. develop and implement the SQ5R teaching method for Grade 5 students and 2. compare the analytical reading ability of Grade 5 students before and after learning through the SQ5R teaching method. The sample group consisted of 35 Grade 5/3 students from Wat Don Mueang School, under the Don Mueang District Office, Bangkok, during the second semester of the 2024 academic year. The sample was selected using cluster sampling. The research instruments included: Five instructional plans for analytical reading, each lasting 2 hours, totaling 10 hours, using the SQ5R teaching method. A multiple-choice analytical reading ability test with four answer choices, consisting of 30 items. The statistical methods used for data analysis included mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and hypothesis testing using a dependent t-test.

The research Findings 1) The development of the SQ5R-based instructional plans involved five lesson plans, each 2 hours long. The plans needed to align the key content, objectives, learning materials, learning activities, instructional media, and evaluation methods. The plans were reviewed by five experts to assess their appropriateness and identify any deficiencies. 2) the compare the analytical reading ability of Grade 5 students before and after learning through the SQ5R teaching method. The study compared the analytical reading ability of fifth-grade students before and after using the SQ5R teaching method. The results showed that the pre-teaching mean score ($\bar{X}$) was 15.03 with a standard deviation (S.D.) of 2.95, while the post-teaching mean score ($\bar{X}$) increased to 22.40 with a standard deviation (S.D.) of 2.84. These findings indicate that students' analytical reading ability significantly improved after learning through the SQ5R method, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: SQ5R Teaching Method, Analytical Reading Skills, Grade 5 students

การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ธนวัฒน์ คงเกต^{1*} และ อัจฉรา ประเสริฐสิน²

^{1,2} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: tanawat.kong@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 085-9045352

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง โดยวิธีสอนแบบ SQ5R 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ในทดสอบสมมติฐานคือทดสอบค่าที (t-test dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ซึ่งความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จะต้องมีความสอดคล้องของสาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล 2) การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R พบว่าคะแนนก่อนใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.03 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.95 และหลังใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.40 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.84 สรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียน โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R สูงวก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : วิธีการสอนแบบ SQ5R, ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ยิ่งในยุคปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากทำให้การติดต่อสื่อสารและรับข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายรูปแบบ ผู้คนต้อง ขวนขวายหาความรู้เพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์โดยอาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้ที่มีทักษะการอ่านที่ดีจะสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้คนเราจึงจำเป็นต้องมีทักษะในการอ่าน กล่าวคือต้องอ่านได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพื่อแสวงหาความรู้ทั้งหลายจนสามารถเข้าใจและติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นได้ทัน เนื่องจากการอ่านเป็นการเรียนรู้ เมื่อคนเราอ่านมากก็ยิ่งมีความรู้มาก (ระพิน ชูชื่น, 2560) ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้นักเรียนต้องฝึกฝนในเรื่องของการอ่าน การคิดวิเคราะห์ เพราะเมื่อรับสารมาแล้วจะต้องสามารถคิดวิเคราะห์พิจารณาไตร่ตรองถึงเนื้อหาและความถูกต้องของสารได้

จากความสำคัญดังกล่าวหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้สาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 1 การอ่านใช้กระบวนการสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านเมื่อผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ต้องมีคุณภาพด้านการอ่านออก

เสียงบท ร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องอ่านวิเคราะห์จำแนกข้อเท็จจริงข้อสนับสนุนและข้อคิดเห็นจากบทความที่อ่านจากสื่อต่าง ๆ เช่นวรรณคดี นิทาน บทความ โฆษณา ข่าว แล้วนำความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จากที่กล่าวมาจึงเป็นหลักฐานสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นทักษะสำคัญในบริบทของการศึกษาและการดำรงชีวิตโดยเฉพาะการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นการอ่านเพื่อไตร่ตรองข่าวสารข้อมูลความน่าเชื่อถือและสาระสำคัญที่วิเคราะห์ได้จากการอ่าน ดังที่ชลธิดา หงษ์เหม (2560) พบว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนในยุคสังคมข่าวสารและยุคแห่งเทคโนโลยีที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้อ่านจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะ ไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เพื่อให้ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นทักษะการอ่านอย่างละเอียดที่ต้องใช้กระบวนการคิดขั้นสูงมาเป็นองค์ประกอบสำคัญ และเป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้านต่อชีวิตประจำวันเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีที่มาจากหลายแหล่ง มีทั้งที่สามารถเชื่อถือได้และต้องใช้วิจารณญาณในการอ่านก่อนตัดสินใจเชื่อดังนั้นก่อนเชื่อถือข้อมูลใดๆ ควรพิจารณาวิเคราะห์สารให้ถี่ถ้วนก่อน ซึ่งเบอเกส (Burgess, 2016) พบว่า ประโยชน์ของวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์โดยพยายามให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน ดังคำกล่าวของ Adler and Van Doren (1972) พบว่า ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ตามจุดประสงค์ของการอ่านของตน แล้วช่วยให้เกิดความเข้าใจความหมายและความคิดของผู้เขียนได้มากยิ่งขึ้น วชิร บุรณสิงห์ (2547) พบว่าผู้อ่านต้องใช้วิจารณญาณในการอ่านและตัดสินใจว่า เรื่องที่อ่านนั้นมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงไร ผู้อ่านจึงควรฝึกทักษะการอ่าน เพราะจะได้ประโยชน์จากการอ่านเชิงวิเคราะห์หลายประการ ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ครูต้องหาวิธีการที่จะสามารถช่วยให้นักเรียนรู้จุดหมายในอ่าน สามารถทำความเข้าใจในการอ่านเรื่องราวต่าง ๆ ได้ และครูต้องมีเป้าหมายในการสอนด้วยว่าต้องการพัฒนานักเรียนในด้านใดบ้าง

ทักษะการอ่านที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือทักษะการอ่าน เชิงวิเคราะห์ เพราะเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่จะต้องใช้สติปัญญาการพิจารณาและเหตุผลเข้า มาประกอบในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง โดยอาศัย กระบวนการคิดแยกแยะเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังที่สายใจ ทองเนียม (2560) พบว่า การอ่านเชิงวิเคราะห์มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่มีข่าวสาร ความรู้ การปกครอง และการเรียนรู้ที่ เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้อ่านต้องใช้การวิเคราะห์ แยกแยะ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ รวมทั้ง ประเมินค่าสิ่งที่อ่านด้วยเพื่อประกอบการ จึงจะสามารถตัดสินใจและดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมราบรื่นซึ่งการอ่านเชิงวิเคราะห์นี้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ การประเมินค่า และความน่าเชื่อถือของสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อโฆษณาต่าง ๆ เนื่องจากปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้าน การสื่อสารมวลชน โฆษณา วิทยากร หรือแม้แต่ความรู้ที่เข้ามาใหม่ ทำให้เราได้ข้อเท็จจริงที่เป็น พื้นฐานความรู้ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาการประเมิน และการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้ อย่างถูกต้อง (ธีระพล แก้วคำจันทร์, 2564) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็น ทักษะการอ่านที่สำคัญและคุณครูภาษาไทยควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะ การอ่านเชิงวิเคราะห์ให้ผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ครูและจากรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 20 สังกัดกรุงเทพมหานครเขตดอนเมือง จำนวน 6 โรงเรียน พบว่าผลการทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้วยข้อสอบมาตรฐานกลางของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ข้อสอบส่วนใหญ่จะวัดความสามารถในการวิเคราะห์ นั้น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2566 ทั้ง 6 โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาไทยเพียง 65.37 (รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566) ยังคงมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและจากการติดตามเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง ผลปรากฏว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนน้อยอยู่ รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2566 รายวิชาพื้นฐาน 1. ภาษาไทย 71.49 2. คณิตศาสตร์ 74.47 3. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 73.62 4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 77.87 5. ประวัติศาสตร์ 73.19 6. สุขศึกษา และพลศึกษา 92.77 7. ศิลปะ 100 8. การงานอาชีพ 98.30 และ 9. ภาษาต่างประเทศ 76.17 (โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) กรุงเทพมหานคร, 2566)

โดยเฉพาะสาเหตุมาจากการใช้กระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ ซึ่งนักเรียนไม่สามารถอ่านแล้วจับประเด็นสำคัญที่เป็นใจความสำคัญของเรื่อง แล้วแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้ และไม่สามารถเชื่อมโยงความเป็นเหตุเป็นผลความสัมพันธ์ของเรื่องราวเหตุการณ์ที่อ่านรวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน แล้วสรุปความรู้ ข้อคิด และคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้ เพราะเหตุนี้ การอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนยังคงเป็นปัญหาที่มีมาอย่างต่อเนื่องซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง จากข้อมูลดังกล่าวครูจึงควรหาแนวทางและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านควบคู่กับการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนให้มีระดับสูงขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ค้นพบงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาไทยโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา วิธีการสอนแบบ SQ5R นั้นได้รับการพัฒนาโดย Walter Pauk เป็นวิธีการสอนอ่านอย่างมีขั้นตอนเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงความรู้ด้วย การสะท้อนความคิด อีกทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นผ่านกระบวนการอภิปรายร่วมกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น ดังที่ (Walter Pauk, 2002) พบว่า SQ5R เป็นวิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องราวของสิ่งที่อ่านได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านไปสู่ทักษะการอ่านขั้นสูงต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วนิดา วันภักดี (2562) เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R อยู่ในระดับมาก ดังนั้น วิธีสอนแบบ SQ5R จึงเป็นวิธีการสอนอ่านที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนอ่านอย่างเป็นระบบเข้าใจและวิเคราะห์ข้อมูลที่อ่านได้อย่างแม่นยำ และเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนฝึกอ่านอย่างคล่องแคล่ว ดังที่ Radford University (2018) พบว่าข้อดีของวิธีการสอนแบบ SQ5R สามารถสรุปได้ว่า SQ5R ช่วยให้สามารถเรียนและอ่านได้อย่างแข็งแกร่ง เพราะช่วยให้ผู้อ่านสามารถประมวลผลข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเชี่ยวชาญในการอ่าน และเป็นเทคนิคที่ดีเยี่ยมสำหรับผู้ที่ต้องอ่านเนื้อหาในเชิงลึกช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการอ่านมากยิ่งขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจในวิธีการสอนแบบ SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้มีระดับสูงขึ้น และเป็นแนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งหมด 218 คน

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง ดังนี้

- 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จากนิทาน
- 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทความ
- 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จากข่าว
- 1.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จากบทโฆษณา
- 1.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จากวรรณคดีในบทเรียน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- +1 หมายถึง เห็นว่าสอดคล้อง
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสอดคล้อง
- 1 หมายถึง เห็นว่าไม่สอดคล้อง

ถ้าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00

ผลการนำแบบทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20-1.00 แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34-0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33-0.60

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามสูตร KR-20 ของ Kuder and Richardson โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป พบว่าแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

3. สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดเวลาในการทำข้อสอบ 60 นาทีแล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน

4.2 ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้

4.3 ดำเนินการทดลอง โดยสอนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนแบบ SQ5R จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน สอนครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง

4.4 ดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดเวลาในการทำข้อสอบ 60 นาที (แบบทดสอบชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน) แล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียน

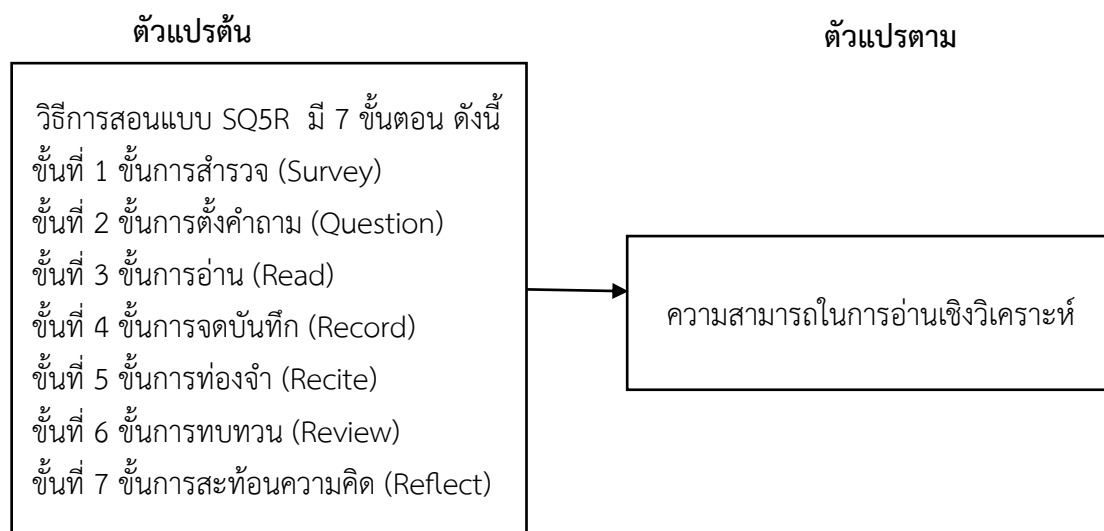
4.5 รวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนเรียน และหลังเรียน จากการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติที่ใช้ใน ทดสอบสมมติฐานคือทดสอบค่า (t-test dependent) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R วิชาภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

การสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 1. มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ซึ่งพบว่าใน ส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ 0.60 ไม่สามารถนำมาใช้ได้แล้วนำมาปรับแก้ไขใหม่ให้มีค่าดัชนีความ สอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 จนสามารถนำมาใช้ได้ 2. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็น แบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านตรวจสอบเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิง เนื้อหา (Content Validity) แล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 สามารถนำมาใช้ได้ และนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 - 1.00 แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 30 ข้อ ที่มีค่า ความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34 - 0.74 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.33 - 0.60 สุดท้ายหาค่าความเชื่อมั่นของ แบบทดสอบตามสูตร KR - 20 ของ Kuder and Richardson โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป พบว่าแบบทดสอบ วัดความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ผลการวิจัยพบว่า

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	35	30	15.02	2.95	20.61*	.001*
ทดสอบหลังเรียน	35	30	22.40	2.84		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.02 และ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.95 และหลังใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.40 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.84 ซึ่งสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R สูงวก่่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดดอนเมือง (ทหารอากาศอุทิศ) โดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงขึ้นวก่่าก่อนเรียน พบว่าความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R สูงวก่่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและพัฒนาการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากแผนจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R ที่สร้างขึ้นมีกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ฝึกทักษะด้านการอ่านอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ทั้ง 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ขั้นการสำรวจ (Survey) คือ การให้นักเรียนอ่านสำรวจเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ เพื่อพิจารณาหาจุดสำคัญของเรื่อง ขั้นที่ 2 ขั้นการตั้งคำถาม (Question) คือ การฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน โดยคำถามจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่อ่าน ขั้นที่ 3 ขั้นการอ่าน (Read) คือ การให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียดในแต่ละย่อหน้าและค้นหาคำตอบของคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้นักเรียนต้องจับประเด็นที่เป็นใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ขั้นที่ 4 ขั้นการจดบันทึก (Record) คือ การให้นักเรียนขีดเส้นใต้เพื่อเน้นใจความสำคัญของเรื่องแต่ละย่อหน้า แล้วจดบันทึกใจความสำคัญ และข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่เป็นแนวคิดหลักหรือประเด็นสำคัญให้เป็นข้อความสั้น ๆ อย่างกระชับ ขั้นที่ 5 ขั้นการท่องจำ (Recite) คือ การให้นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง จากนั้นนักเรียนพยายามท่องจำใจความสำคัญหรือข้อมูลสำคัญที่ได้เขียนสรุปไว้ ขั้นที่ 6 ขั้นการทบทวน (Review) คือ การให้นักเรียนอ่านทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องอีกครั้งเพื่อตรวจทานความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วเพิ่มเติมส่วนที่ยังเห็นว่าไม่ครบถ้วน/ไม่สอดคล้อง/ไม่เหมาะสม ด้วยการเขียนสรุปประเด็นสำคัญโดยภาพรวมของเรื่อง เป็นแผนผังความคิด ขั้นที่ 7 ขั้นการสะท้อนความคิด (Reflect) คือ การให้นักเรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์สิ่งที่ได้อ่านว่ามีความรู้สึกหรือ ความคิดเห็นอย่างไรกับสิ่งที่ได้เรียนหรือได้อ่าน โดยขยายความและเชื่อมโยงความคิดจากสิ่งที่อ่าน จากนั้นนำมาอภิปรายในชั้นเรียน จากที่กล่าวมาในข้างต้นวิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นวิธีการสอนที่เป็นระบบ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านได้ฝึกกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และได้ฝึกค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชี่ยวชาญในการอ่านยิ่งขึ้น (Walter Pauk, 2002) การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยให้บรรลุผล ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการสร้างมีขั้นตอนที่เหมาะสม และครอบคลุม โดยเริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแกนกลาง 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้ แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 1 การอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 13-14) วนิดา วันภักดี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จำนวน 1 ห้อง จำนวน 31 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 10 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน เชิงวิเคราะห์ 3) แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test Dependent Samples)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้ วิธีการสอนแบบ SQ5R พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนใช้วิธีการ สอนแบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.02 และ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.95 และหลังใช้วิธีการสอน แบบ SQ5R มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 22.40 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.84 ซึ่งสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่มีขั้นตอน ชัดเจน ช่วยส่งเสริมและพัฒนาการอ่านอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ช่วยเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและเกิดความคงทนในการเรียนรู้ให้นักเรียน รวมทั้งได้ฝึกใช้กระบวนการวิเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของเรื่องที่อ่าน ส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาการอ่านไปสู่การอ่านในขั้นสูงต่อไปได้ โดยวิธีการสอนแบบ SQ5R นั้นได้รับการพัฒนาโดย (Walter Pauk, 2002) ซึ่งเป็นวิธีการสอนอ่านที่ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน สอดคล้องพาราฮิตา (Parahita, 2017) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคนิค SQ5R เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนมัธยม SMPN 8 เมืองมาลัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบผลการใช้ เทคนิค SQ5R ที่ต่อการพัฒนาความสามารถทางการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยม SMPN 8 เมืองมาลัง ประเทศอินโดนีเซีย การศึกษาเป็นวิจัยเชิงปริมาณรูปแบบ การทดลอง เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ t-test (Independent) ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคนิค SQ5R ในการสอนช่วยพัฒนาความสามารถ ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยม SMPN 8 เมืองมาลังอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .50

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างและพัฒนากาใช้วิธีการสอนแบบ SQ5R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีการจัดทำแผนการจัดการ เรียนรู้การอ่านเชิงวิเคราะห์จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ซึ่งพบว่าในส่วนของ กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ 0.60 ไม่สามารถนำมาใช้ได้แล้วนำมาปรับแก้ไขใหม่ให้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 จนสามารถนำมาใช้ได้ และ แบบทดสอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็น แบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่มีความสามารถในด้านต่างๆดังนี้ 1.เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 2ท่าน 2. เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3. เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล 4. เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา มาตรวจสอบเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) แล้วมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 -1.00 สามารถนำมาใช้ได้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการใช้วิธีการ สอนแบบ SQ5R พบว่า ความสามารถ ในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนโดยใช้วิธีการสอน แบบ SQ5R สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการที่นำวิธีการสอนแบบ SQ5R มาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าเป็นวิธีที่ช่วยส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยที่กำลังพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และจับใจความสำคัญได้ดี อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและพัฒนาวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมความสามารถทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและควรใช้เนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนเพราะผู้เรียนจะสามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์จริงในชีวิตประจำวันได้ เกิดความสนใจและตั้งคำถามหรือสรุปความคิดได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การพัฒนาความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ควรคำนึงถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้น

1.2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูสามารถประเมินและพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน การใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลาย การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้เรียน และการนำผลการเปรียบเทียบไปปรับปรุงการสอน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หากมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและการทำงานได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. การพัฒนาวิธีการสอนแบบ SQ5R สามารถนำไปใช้ร่วมกับแบบฝึกทักษะอย่างอื่นเพื่อไปพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับวิธีการสอนอื่นหรือให้กับผู้เรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

2.2. ผู้ที่จะทำการวิจัยในครั้งต่อไปอาจนำวิธีการสอนแบบ SQ5R ไปเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการอ่านที่นำไปสู่การคิดขั้นสูงได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *คู่มือการดำเนินงานอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่อง และสื่อสารได้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุงเทพมหานคร. (2567). *รายงานผลการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2566*. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- ชลธิตา หงษ์เหม. (2560). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด*. (ปริญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระพล แก้วคำจันทร์. (2564). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับผังกราฟิกกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบปกติ*. (การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ระพีณ ชูชื่น. (2560). *บูรณาการสอนภาษาไทย*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ). (2566). *งานทะเบียนวัดผล ปีการศึกษา 2566*. กรุงเทพมหานคร:
- วนิดา วันภักดี. (2562). *การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านเชิงวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ5R*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วัชร บุณสิงห์ และนิรมล สตวุฒิ. (2542). *การอ่านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ด้านหลักสูตรและการสอน*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายใจ ทองเนียม. (2560). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น
- Adler and Van Doren. (1972). *How to read a book*. New York: Touchstone.
- Burgess, T. (2016). *What is SQ5R reading strategy*. Retrieved 18, 2020, from <https://www.quora.com/What-is-SQ5R-reading-strategy>
- Pauk, W. (2002). *How to Study in College*. Boston: Houghton Mifflin.

- Parahita, S. W. (2017). *The Implementation of SQ5R Technique in Improving the Students' Reading Ability at SMPN 8 Malang*. Bachelor's Degree dissertation English Language Department Faculty of Teacher Training and Education University of Muhammadiyah Malang.
- Radford University. (2018). *The SQ5R Study Method*. Retrieved September 19, 2018 from <https://www.radford.edu/content/harvey-knowledge-center/home/learning-guides/reading-tips.html>

The impact of financial statement decoration motives on the adjustment patterns of listed companies in the Stock Exchange of Thailand

Wanapa Imachai

Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Bangkok

Corresponding author. E-mail: wanapa.im@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 0818744690

ABSTRACT

This research aims to 1) test the relationship and 2) study the impact of financial statement motives on the adjustment pattern of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. This research is a quantitative research. The sample consists of 167 accounting executives of listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The sample is a simple random sampling. The research instruments are questionnaires. Data were collected via online and in person questionnaires. Data were analyzed using multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The results of the research found that 1) the motives for financial statement adjustment, market and investor pressure, and compliance with creditor financial covenants, have a positive relationship and impact on the adjustment pattern. 2) The motives for financial statement adjustment, shareholder pressure, financial status maintenance, and tax management, have no positive relationship and impact on the adjustment pattern. Therefore, this research can lead to the improvement of financial supervision strategies of listed companies, including the development of tools or measures that enhance transparency in financial statement preparation to reduce the risk of data adjustment and increase confidence from investors and shareholders.

Keywords: Motive Impact, Financial statement decoration, listed companies

ผลกระทบมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงิน ที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วรรณภา อิมะไชย์

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพฯ 10220, ประเทศไทย

Corresponding author. E-mail: wanapa.im@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 0818744690

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ และ 2) เพื่อศึกษาผลกระทบมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงิน ที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารฝ่ายบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 167 คน สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ และด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรงกดดันจากตลาดและนักลงทุน และด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชี 2) มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น การรักษาสถานะทางการเงิน และการบริหารภาษี ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชี ดังนั้นการวิจัยนี้สามารถนำไปสู่การปรับปรุงกลยุทธ์ในการกำกับดูแลการเงินของบริษัทจดทะเบียน รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือหรือมาตรการที่ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในการจัดทำงบการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงจากการตกแต่งข้อมูล และเพิ่มความเชื่อมั่นจากนักลงทุนและผู้ถือหุ้น

คำสำคัญ: ผลกระทบมูลเหตุจูงใจ, การตกแต่งงบการเงิน, บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

สถานการณ์เศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกในช่วงหลายปีที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเติบโตของการส่งออกที่ชะลอตัวลงและการลดลงของกำลังซื้อภายในประเทศ สิ่งนี้ส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของธุรกิจหลายอุตสาหกรรม ทำให้หนี้เสีย (NPLs) ในระบบธนาคารของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ เจ้าหนี้และธนาคารจึงมีการติดตามหนี้เสียอย่างเข้มงวดมากขึ้น และเริ่มระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อใหม่ โดยงบการเงินกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ถูกใช้ในการประเมินสถานะทางการเงินของกิจการเพื่อติดตามความสามารถในการชำระหนี้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2023) ในช่วงที่ผ่านมา ตลาดทุนไทยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนและการกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. ซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมผู้ลงทุนให้มีความรู้และความพร้อมในการลงทุน และปกป้องจากการทุจริต หนึ่งในเรื่องสำคัญที่ทั่วโลกให้ความสำคัญคือ ความถูกต้องและโปร่งใสของงบการเงิน ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการประเมินศักยภาพและคาดการณ์ผลตอบแทนจากการลงทุน อย่างไรก็ตาม งบการเงินบางครั้งถูกใช้ตกแต่งตัวเลขเพื่อเพิ่มมูลค่าหรือดึงดูดการลงทุน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุน นอกจากนี้ การตกแต่งงบการเงินอาจทำให้ผู้ลงทุนเกิดการเข้าใจผิดเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งส่งผลให้การตัดสินใจลงทุนไม่แม่นยำและอาจนำไปสู่ความเสี่ยงทางการเงินในอนาคต การรักษาความถูกต้องและความโปร่งใสของงบการเงินจึงมีความสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุนและรักษาความเสถียรของตลาดทุนไทยในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2566)

การตกแต่งงบการเงิน (Earnings Management) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารหรือฝ่ายการเงินใช้เพื่อปรับเปลี่ยนผลกำไรหรือข้อมูลทางการเงินให้ตรงตามความต้องการ เช่น การดึงดูตักเงินหรือการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินจากสถาบันการเงิน (Dechow & Skinner, 2000) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินและการตัดสินใจของผู้มีส่วน

ได้ส่วนเสีย เช่น นักลงทุนและสถาบันการเงิน การตกแต่งงบการเงินเกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น แรงกดดันจากผู้ถือหุ้น การรักษาสถานะทางการเงิน การบริหารภาษี แรงกดดันจากตลาดและนักลงทุน และการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ (Kieso, Weygandt, & Warfield, 2020) การปรับเปลี่ยนข้อมูลบัญชีเหล่านี้อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อตลาดและการตัดสินใจของผู้ลงทุน

การตกแต่งงบการเงิน (Earnings Management) เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ปรับปรุงบัญชีให้สอดคล้องกับเป้าหมาย เช่น การเพิ่มกำไร ลดภาระภาษี หรือหนี้สิน เพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักลงทุนและสถาบันการเงิน (Scott, 2003) ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเลือกวิธีการบันทึกบัญชี การจัดการรายการพิเศษ การเลื่อนหรือเร่งการรับรู้รายได้ การจัดการต้นทุน และการจัดการสำรอง การตกแต่งงบการเงินมักเกิดจากแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น ความต้องการบรรลุเป้าหมายทางการเงิน และการรักษาสถานะทางการเงินของบริษัท การปรับปรุงงบการเงินเหล่านี้สามารถมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุน และทำให้การตัดสินใจในการลงทุนไม่แม่นยำ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในระยะยาว นอกจากนี้ การตกแต่งงบการเงินที่เกินขอบเขตยังอาจสร้างความเสียหายต่อความโปร่งใสของตลาดทุนได้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลกระทบมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงินที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเข้าใจวิธีการที่ผู้บริหารปรับตัวเลขบัญชีตามเป้าหมายทางการเงิน เช่น การเพิ่มกำไรหรือการลดภาระภาษี ซึ่งการศึกษานี้ช่วยให้เห็นปัจจัยที่ผลักดันการตกแต่งงบการเงิน เช่น ความกดดันจากผู้ถือหุ้นและสถาบันการเงิน การตัดสินใจศึกษาเรื่องนี้มีความสำคัญในการประเมินผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงินและการตัดสินใจของนักลงทุน รวมถึงความโปร่งใสในตลาดทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงินที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อทดสอบผลกระทบมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงินที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารฝ่ายบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 923 คน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2567)

กลุ่มตัวอย่างใช้สูตรการหากลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 278 คน จากวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริหารฝ่ายบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย ด้านแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น จำนวน 4 ข้อ ด้านการรักษาสถานะทางการเงิน จำนวน 4 ข้อ ด้านการบริหารภาษี จำนวน 4 ข้อ ด้านแรงกดดันจากตลาดและนักลงทุน จำนวน 4 ข้อ และด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชี

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกทางบัญชี จำนวน 4 ข้อ ด้านการจัดการรายการพิเศษ จำนวน 4 ข้อ ด้านการเลื่อนหรือเร่งการรับรู้รายได้ จำนวน 4 ข้อ ด้านการจัดการต้นทุน จำนวน 4 ข้อ และด้านการปรับปรุงงบการเงินผ่านการจัดการสำรอง จำนวน 4 ข้อ

โดยในตอนต้นที่ 2 และตอนที่ 3 กำหนดค่าของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ ดังนี้ 5 4 3 2 และ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ จากนั้นวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ บุญชม ศรีสะอาด (2554: 99-100)

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน และค่า IOC เฉลี่ยมากกว่า 0.6 ทุกข้อ (0.83 - 1) ถือว่าเหมาะสม หลังทดสอบใช้กับ 30 คน พบว่าอำนาจจำแนกของมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงินอยู่ระหว่าง 0.479-0.803 และรูปแบบการปรับปรุงบัญชีอยู่ระหว่าง 0.556-0.805 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ 0.40 ขึ้นไป ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2552) ส่วนค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha = 0.964 (ระดับดีมาก) แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือสำหรับการวิจัย (Hair et al., 2006)

3. สมมติฐานการวิจัย

มูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงินมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง บริหารฝ่ายบัญชีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสร้างแบบสอบถามแบบ Online ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความครบถ้วนในเนื้อหา ผ่านการใช้งาน Google แบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับมาทั้งหมดจำนวน 167 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ คิดเป็นร้อยละ 60.07 ($167 \times 100 \div 278$) เมื่อเปรียบเทียบกับแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker และคณะ (2001) ได้เสนอว่าแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อย ร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

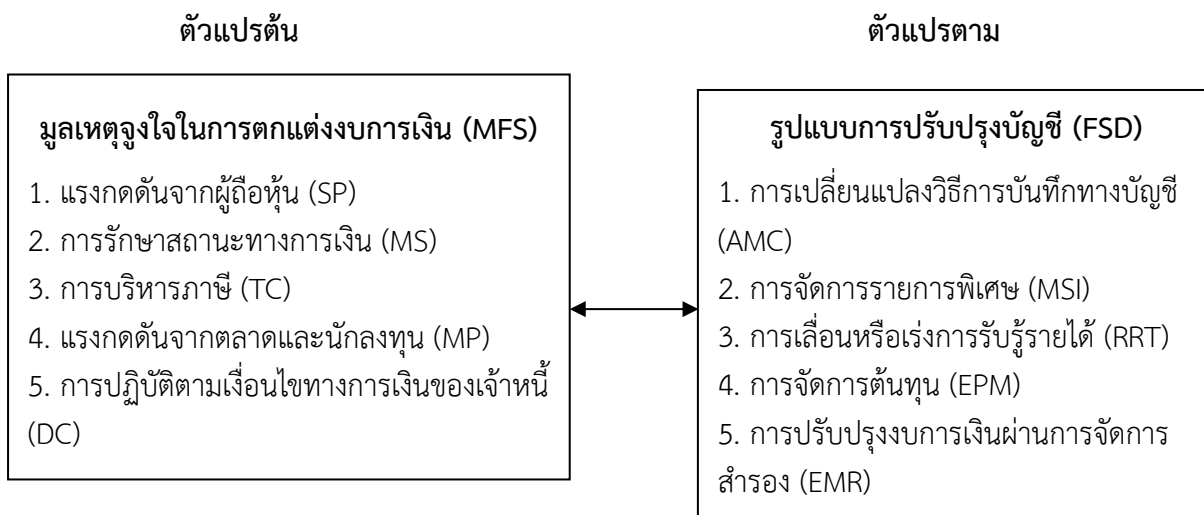
การทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของมูลเหตุจูงใจการตกแต่งงบการเงินที่มีต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการ FRQ} = \beta_0 + \beta_1\text{SP} + \beta_2\text{MS} + \beta_3\text{TC} + \beta_4\text{MP} + \beta_5\text{DC} + e$$

เมื่อ FSD แทน	รูปแบบการปรับปรุงบัญชีโดยรวม
SP แทน	มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น
MS แทน	มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านการรักษาสถานะทางการเงิน
TC แทน	มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านการบริหารภาษี
MP แทน	มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรงกดดันจากตลาดและนักลงทุน
DC แทน	มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้
e แทน	ค่าความคลื่อนของการพยากรณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ประยุกต์กรอบแนวคิดมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ของ Kieso, Weygandt, & Warfield (2020) และ จากแนวคิดรูปแบบการปรับปรุงบัญชี ของ Scott (2003) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ตัวแปรอิสระแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็นปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน มีค่าตั้งแต่ 2.618 – 3.873 ซึ่งน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันแต่ไม่มีนัยสำคัญ (Black, 2006) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน กับรูปแบบการปรับปรุงบัญชี โดยรวม ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตัวแปร	FSD	SP	MS	TC	MP	DC	VFs
$\bar{X}$	4.22	4.03	4.09	4.17	4.19	4.07	
S.D.	0.47	0.51	0.53	0.52	0.54	0.53	
FSD		0.661*	0.669*	0.669*	0.713*	0.767*	
SP			0.681*	0.689*	0.721*	0.763*	3.197
MS				0.664*	0.703*	0.654*	3.873
TC					0.641*	0.722*	2.618
MP						0.810*	2.828
DC							3.186

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ในแต่ละด้าน พบว่าความสัมพันธ์กับตัวแปรตามรูปแบบการปรับปรุงบัญชีโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง 0.661-0.767

2. การทดสอบความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์การถดถอยกับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงินโดยรวม ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์สัมประสิทธิ์การถดถอยกับมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงินโดยรวม ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน (MSF)	รูปแบบการปรับปรุงบัญชี โดยรวม (SPD)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.913	0.197	4.639*	<0.0001
1. แรกกดดันจากผู้ถือหุ้น (SP)	0.116	0.068	1.717	0.088
2. การรักษาฐานะทางการเงิน (MS)	0.052	0.081	0.647	0.519
3. การบริหารภาษี (TC)	0.118	0.076	1.561	0.120
4. แรกกดดันจากตลาดและนักลงทุน (MP)	0.343	0.073	4.714*	<0.0001
5. การปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ (DC)	0.178	0.067	2.642*	0.009
F = 61.288 p <0.0001* Adj R ² = 0.645				

* มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน (MSF) ด้านแรกกดดันจากตลาดและนักลงทุน (MP) และด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ (DC) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีโดยรวม (SPD) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านแรกกดดันจากผู้ถือหุ้น (SP) ด้านการรักษาฐานะทางการเงิน (MS) และด้านการบริหารภาษี (TC) ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อรูปแบบการปรับปรุงบัญชีโดยรวม (SPD)

เมื่อนำมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรกกดดันจากตลาดและนักลงทุน (MP) และด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ (DC) ไปสร้างสมการพยากรณ์ของรูปแบบการปรับปรุงบัญชี โดยรวม (SPD) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง (Adj R²) เท่ากับ 0.623 โดยได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$SPD = 1.208 + 0.266MP + 0.469DC$$

อภิปรายผล

1. มูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรกกดดันจากตลาดและนักลงทุนมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยผลจากการวิจัย พบว่า ผู้บริหารต้องการให้ผลประกอบการเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุนและนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ส่งผลให้บริษัทเลือกใช้ รูปแบบการเลื่อนหรือเร่งการรับรู้รายได้ เพื่อรักษาความน่าสนใจของหุ้นและลดความผันผวนของกำไร กลยุทธ์เหล่านี้อาจช่วยให้บริษัทมีภาพลักษณ์ทางการเงินที่ดีในระยะสั้น แต่หากใช้มากเกินไปอาจกระทบต่อความโปร่งใสของงบการเงินและความเชื่อมั่นของนักลงทุนในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roychowdhury (2006) พบว่าบริษัทที่เผชิญแรกกดดันจากตลาดและนักลงทุนมีแนวโน้มที่จะใช้กลยุทธ์ real earnings management เช่น การเร่งหรือเลื่อนการรับรู้รายได้ และการปรับเปลี่ยนต้นทุนเพื่อให้ผลประกอบการเป็นไปตามความคาดหวังของนักลงทุน กลยุทธ์เหล่านี้ช่วยให้บริษัทดูมีเสถียรภาพทางการเงินในระยะสั้น แต่หากใช้มากเกินไปอาจลดความโปร่งใสของงบการเงินและเพิ่มความเสี่ยงต่อการถูกตรวจสอบ นอกจากนี้งานวิจัยของ Gunny (2010) ยังสนับสนุนแนวคิดที่ว่าบริษัทเลือกใช้วิธีการจัดการกำไรผ่านกิจกรรมทางธุรกิจจริง (real activities manipulation)

เพื่อรักษาผลประโยชน์การให้สอดคล้องกับความคาดหวังของตลาดหลักทรัพย์ การกระทำดังกล่าวอาจช่วยให้บริษัทมีมูลค่าหุ้นที่มั่นคงขึ้นในระยะสั้น แต่ในระยะยาวอาจกระทบต่อคุณภาพของรายได้และความเชื่อมั่นของผู้ลงทุน

2. มุลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านการปฏิบัติตามเงื่อนไขทางการเงินของเจ้าหนี้ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า บริษัทที่มีภาระหนี้สินสูงต้องรักษาสถานะทางการเงินให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสัญญากู้ยืม ส่งผลให้บริษัทเลือกใช้ รูปแบบการจัดการต้นทุนและสำรองทางบัญชี เพื่อลดอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt-to-Equity Ratio) หรือรักษาระดับกำไรให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด แม้ว่าการดำเนินการดังกล่าวอาจช่วยให้บริษัทหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากการผิดสัญญาทางการเงิน แต่หากมีการปรับแต่งข้อมูลมากเกินไปอาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินและความโปร่งใสทางบัญชีในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Campa (2020) บริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินรุนแรงจะมีการจัดการรายได้ในระดับสูงขึ้น โดยใช้กลยุทธ์การปรับแต่งรายได้ผ่านกิจกรรมทางธุรกิจจริงมากกว่าการบันทึกบัญชี นอกจากนี้ หลักฐานยังชี้ให้เห็นว่าการจัดการรายได้ยังคงเกิดขึ้นแม้หลังควบคุมผลกระทบของวิกฤตทางการเงิน ผลลัพธ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อผู้ตรวจสอบบัญชีและหน่วยงานกำกับดูแลในการระบุสัญญาณของการจัดการรายได้ในรายงานทางการเงิน สุดท้าย บทความนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสถาบันและแรงจูงใจของบริษัทที่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์จัดการรายได้ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้งานวิจัยของ Dichev & Skinner (2002) ยังระบุว่าบริษัทที่ใกล้จะละเมิดเงื่อนไขทางการเงินมีแนวโน้มสูงที่จะใช้กลยุทธ์ทางบัญชี เช่น การจัดการสำรองหนี้สูญ หรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายบันทึกต้นทุน เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของเจ้าหนี้ได้ แม้ว่าจะช่วยให้บริษัทอยู่ในกรอบทางการเงินที่กำหนด แต่หากมีการปรับแต่งข้อมูลมากเกินไป อาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใสและลดความน่าเชื่อถือของงบการเงินในระยะยาว

3. มุลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงิน ด้านแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น การรักษาฐานะทางการเงิน และการบริหารภาษี ไม่มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แม้ว่าปัจจัยเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจทางการเงินของบริษัท แต่ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อการปรับปรุงงบการเงินในทางบัญชี บริษัทมักให้ความสำคัญกับแรงกดดันจากนักลงทุนและเจ้าหนี้มากกว่า เนื่องจากมีผลกระทบต่อราคาหุ้นและเงื่อนไขทางการเงินมากกว่า ดังนั้น ปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลต่อกลยุทธ์ทางธุรกิจโดยรวม แต่ไม่ใช่ตัวแปรหลักที่กำหนดการปรับแต่งงบการเงินโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cohen, Dey, & Lys (2008) ซึ่งพบว่าแม้ว่าปัจจัยด้านแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น การรักษาฐานะทางการเงิน และการบริหารภาษีจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเงินของบริษัท แต่ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เป็นตัวขับเคลื่อนหลักของการจัดการกำไรทางบัญชี บริษัทมักให้ความสำคัญกับแรงกดดันจากตลาดการเงินและเจ้าหนี้มากกว่า เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อราคาหุ้นและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน นอกจากนี้ งานวิจัยของ Graham, Harvey, & Rajgopal (2005) ยังสนับสนุนแนวคิดที่ว่าผู้บริหารมักมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อราคาหุ้นและความเชื่อมั่นของนักลงทุนมากกว่าการจัดการกำไรเพื่อวัตถุประสงค์ด้านภาษีหรือการรักษาฐานะทางการเงินระยะสั้น โดยพบว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับตัวเลขกำไรที่นักลงทุนใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ มากกว่าการปรับปรุงบัญชีเพื่อจุดประสงค์ทางภายใน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่ามูลเหตุจูงใจบางประการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับรูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียน โดยเฉพาะแรงกดดันจากตลาดและนักลงทุน รวมถึงข้อกำหนดทางการเงินจากเจ้าหนี้ ที่ผลักดันให้บริษัทเลือกใช้กลยุทธ์การจัดการรายได้และต้นทุนทางบัญชี ทั้งนี้เพื่อให้ผลประโยชน์และสถานะทางการเงินเป็นไปตามความคาดหวัง ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจภายนอกกับพฤติกรรมด้านบัญชีขององค์กร ขณะที่ปัจจัยอื่น เช่น การบริหารภาษี และแรงกดดันจากผู้ถือหุ้น ไม่แสดงความสัมพันธ์ที่ชัดเจน

นอกจากนี้แรงกดดันจากตลาด นักลงทุน และเจ้าหนี้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการตัดสินใจเลือกใช้รูปแบบการปรับปรุงบัญชีของบริษัทจดทะเบียน บริษัทมักใช้วิธีการเลื่อนหรือเร่งการรับรู้รายได้ และการจัดการต้นทุนเพื่อให้ผลลัพธ์ทางการเงินดูดีในระยะสั้น การใช้กลยุทธ์เหล่านี้แม้ช่วยตอบสนองความคาดหวังในช่วงเวลาหนึ่ง แต่หากใช้อย่างต่อเนื่องหรือมากเกินไป อาจทำให้คุณภาพและความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงินลดลงในระยะยาว สะท้อนถึงผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการเสริมสร้างการควบคุมภายในและการตรวจสอบที่เข้มงวด โดยกำหนดมาตรการที่เข้มงวดในการตรวจสอบการปรับปรุงงบการเงิน เพื่อป้องกันการตกแต่งข้อมูลทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นจากแรงกดดันภายนอก โดยการเสริมสร้างการควบคุมภายในและการตรวจสอบจากหน่วยงานอิสระสามารถช่วยเพิ่มความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนได้

1.2 ควรมีการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อผู้บริหารและผู้ถือหุ้น โดยให้ผู้บริหารและผู้ถือหุ้นรับผิดชอบต่อการตัดสินใจทางการเงินที่มีผลกระทบต่อความโปร่งใสของข้อมูลทางการเงิน การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในความสำเร็จของการรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและตรงตามหลักการบัญชีจะช่วยลดแรงกดดันในการปรับปรุงบัญชีที่ไม่เหมาะสม

1.3 ควรมีการพัฒนานโยบายภาษีที่ไม่เอื้อให้เกิดการปรับปรุงงบการเงินเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี โดยการปรับปรุงนโยบายภาษีให้เหมาะสม เพื่อป้องกันการตกแต่งงบการเงินจากแรงจูงใจด้านการบริหารภาษี โดยการใช้มาตรการเชิงป้องกัน เช่น การสร้างความโปร่งใสในการบันทึกรายได้และการจัดการต้นทุน จะช่วยให้บริษัทไม่เลือกใช้กลยุทธ์ที่มีผลเสียต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงิน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบระยะยาวของการตกแต่งงบการเงินที่เกิดขึ้นจากแรงกดดันของตลาดและนักลงทุน เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบต่อการตัดสินใจทางธุรกิจและความยั่งยืนของบริษัทในระยะยาว รวมถึงผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ลงทุนและเจ้าหนี้

2.2 ควรมีการศึกษาผลกระทบของมูลเหตุจูงใจในการตกแต่งงบการเงินในอุตสาหกรรมต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจว่าปัจจัยต่างๆ เช่น ความเสี่ยงในธุรกิจและการแข่งขันในตลาดมีผลต่อการปรับปรุงบัญชีในลักษณะต่างๆ อย่างไร การเปรียบเทียบในอุตสาหกรรมต่างๆ จะช่วยให้ได้ภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบอัตโนมัติ (RPA) และซอฟต์แวร์การบัญชีในการช่วยปรับปรุงกระบวนการทางการเงิน เพื่อดูว่าเทคโนโลยีเหล่านี้มีผลต่อการลดการตกแต่งงบการเงินและเพิ่มความโปร่งใสในการจัดการบัญชีได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2567). *รายชื่อบริษัทจดทะเบียน/หลักทรัพย์*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2567. จาก <https://www.set.or.th/th/market/get-quote/stock/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). *รายงานประจำปี 2565*. สืบค้นเมื่อ 21 พฤศจิกายน 2567 จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/reports/annual-report.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บุญศิริ.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2566). *ลงทุนอย่างรู้เท่าทัน : การตกแต่งงบการเงินในบริษัทจดทะเบียน*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤศจิกายน 2566 จาก <file:///C:/Users/User/Desktop/อ%20แม่/ตกแต่งบัญชี%20กลต.pdf>.
- Aaker, D.A., Kumar, V. and Day, G. (2001). *Marketing Research*. New York: John Wiley and Sons.
- Black, K. (2006). *Business Statistics: for Contemporary Decision Making*. 4th ed. New York: John Wiley and Son.
- Campa, D. (2020). Earnings management tools during financial difficulties: Evidence from French unlisted companies. *Accounting Auditing Control*, 3(26).
- Cohen, D. A., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual-based earnings management in the pre- and post-Sarbanes-Oxley periods. *The Accounting Review*, 83(3), 757-787.

- Dechow, P., & Skinner, D. (2000). Earnings management: Reconciling the views of accounting academics, practitioners, and regulators. *Accounting Horizons*, 14(2), 235-250.
- Dichev, I. D., & Skinner, D. J. (2002). Large-sample evidence on the debt covenant hypothesis. *Journal of Accounting Research*, 40(4), 1091-1123.
- Graham, J. R., Harvey, C. R., & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, 40(1-3), 3-73.
- Gunny, K. A. (2010). The influence of corporate governance on earnings management: Evidence from the pre- and post-SOX periods. *Journal of Accounting and Economics*, 49(1-2), 122-142.
- Hair, J.F., Black, W.C. and erson, R.E. (2006). *Multivariate Data Analysis*. 6th ed. New Jersey: pearson.
- Kieso, D. E., Weygandt, J. J., & Warfield, T. D. (2020). *Intermediate Accounting (17th ed.)*. Wiley.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of Accounting and Economics*, 42(3), 335-370.
- Scott, W. R. (2003). *Financial Accounting Theory (3rd ed.)*. Prentice Hall.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis, 7th ed*. New York: New York: Harper & Row.

A Strategic Approach to Enhancing Operational Performance of Community Enterprises in Northeastern Thailand

Peerayut Kumsak ^{1*} Kietchai Veerayannon ² and Anan Thamchalai ³

¹ Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

² Faculty of Business Administration, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

³ Faculty of Political Science, North Bangkok University, Pathum Thani, Thailand

* Corresponding author: peerayut.ku@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aims to investigate development methods to enhance the performance of community enterprises in Northeastern Thailand for the purpose of strengthening and ensuring the long-term sustainability of the local economy. The study consists of three main objectives: 1) to examine the characteristics of community enterprises that influence operational performance, 2) to study the management factors affecting operational performance, and 3) to analyze and propose strategic approaches to improve the performance of community enterprises. This is a quantitative study. The sample group comprises community enterprises in Northeastern Thailand, with the sample size determined according to Krejcie and Morgan's sample size table. A total of 395 enterprises were included in the study. The respondents were representatives of the enterprise committees, selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, and inferential statistics, including one-way ANOVA and multiple regression analysis. The findings revealed that: 1) the operational performance of community enterprises significantly differed at the 0.01 level when classified by province, years of establishment, average monthly income, and number of members; 2) management factors, including organizational structure, planning, marketing management, member management, and product/service production, significantly influenced operational performance at the 0.01 and 0.05 levels; and 3) four strategic approaches were proposed: leadership development, integration of creativity in product/service quality improvement, promotion of member income, and efficient and community-friendly production control. The results indicate that management factors have a statistically significant influence on the performance of community enterprises, and the proposed strategic approaches can be applied to effectively strengthen and develop community enterprises for long-term sustainability.

Keywords: Strategic Approach, Operational Performance, Community Enterprises

แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

พีระยุทธ คุ่มศักดิ์^{1*} เกียรติชัย วีระญาณนนท์² และ อนันต์ ธรรมชาลย์³

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

² คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

³ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครเทพ ปทุมธานี ประเทศไทย

* Corresponding author: peerayut.ku@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของเศรษฐกิจชุมชนในระยะยาว โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน 2) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน และ 3) วิเคราะห์และนำเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 395 แห่ง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ผู้ให้ข้อมูลคือผู้แทนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อต่างกันตามจังหวัด อายุการก่อตั้ง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิก 2) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ โครงสร้างองค์กร การวางแผน การตลาด การบริหารสมาชิก และการผลิตสินค้า/บริการ ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และ 3) แนวทางเชิงกลยุทธ์ที่เสนอประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ การพัฒนาผู้นำ การใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาคุณภาพสินค้า/บริการ การส่งเสริมรายได้สมาชิก และการควบคุมการผลิตให้มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับชุมชน ผลการวิจัยชี้ว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และแนวทางที่เสนอนั้นสามารถประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาองค์กรในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางเชิงกลยุทธ์, ผลการดำเนินงาน, วิสาหกิจชุมชน

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

สถานการณ์โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะช่วงการระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในวงกว้าง ความท้าทายนี้ทำให้ภาครัฐให้ความสำคัญกับการสนับสนุนประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง หนึ่งในแนวทางหลักคือการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนหรือเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มคนในพื้นที่ผ่านการจัดการทรัพยากร การผลิต การตลาด และการบริหารจัดการที่เหมาะสม (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2565) “วิสาหกิจชุมชน” เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยอาศัยวัตถุดิบและภูมิปัญญาชุมชน ควบคู่กับความร่วมมือในกลุ่มหรือครัวเรือน เพื่อสร้างรายได้ ลดการพึ่งพาภายนอก และยกระดับคุณภาพชีวิต การประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ซึ่งเริ่มจากมติคณะรัฐมนตรีในปี 2547 ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2565) ซึ่งในช่วงวิกฤตโควิด-19 วิสาหกิจชุมชนได้รับผลกระทบอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากข้อมูลของระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน พบว่า เขต 4 ซึ่งมีจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลาง มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนลดลงจาก 69,647 แห่งในปี 2564 เหลือเพียง 64,488 แห่งในปี 2565 (กองส่งเสริมวิสาหกิจ

ชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2565) ส่วนใหญ่เกิดจากการหยุดกิจการชั่วคราวหรือเลิกกิจการถาวร ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ การบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ การวางแผนที่ไม่ชัดเจน การผลิตที่ยังไม่สามารถแข่งขันได้ การเข้าถึงตลาดและแหล่งทุนที่จำกัด รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ยังไม่เป็นระบบ (กรมส่งเสริมการเกษตร 2565) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความเปราะบางในการดำเนินธุรกิจของกลุ่มชุมชนในช่วงที่เกิดวิกฤต จากการศึกษาข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการวิเคราะห์การจัดการของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มที่ประกอบกิจการด้านการผลิตและการบริการใน 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) โครงสร้างการบริหาร 2) การวางแผน 3) การตลาด 4) การจัดการความรู้ 5) การบริหารสมาชิก และ 6) การผลิตสินค้าและบริการ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานใน 4 มิติ คือ 1) ความสำเร็จตามพันธกิจของกลุ่ม 2) คุณภาพของสินค้าและบริการ 3) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ และ 4) การพัฒนาต่อเนื่อง งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะเฉพาะของวิสาหกิจชุมชนที่มีผลต่อผลการดำเนินงาน 2) วิเคราะห์ปัจจัยด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงาน และ 3) เสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์เพื่อยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ วิสาหกิจชุมชนทุกประเภทที่จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีจำนวนวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 64,488 แห่ง (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร. 2565) ผู้ให้ข้อมูลคือผู้แทนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากระบบสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จของเครจซี; และมอแกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างหลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ได้จำนวน 380 ตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างได้ 395 วิสาหกิจชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Instructional Questionnaire) สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.76 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปจะถือว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด (สุชาติ เกตุแก้ว, 2556)

4. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง (Try-out) กับผู้แทนคณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ได้ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.8543 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยทั่วไปค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมควรมีค่าไม่น้อยกว่า 0.70 (Nunnally & Bernstein, 1994; Tavakol & Dennick, 2011)

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ประเภท, จังหวัดพื้นที่ตั้ง, อายุการจดทะเบียนก่อตั้ง, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน โดยข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงาน, การวางแผนการดำเนินงาน, การจัดการการตลาด, การจัดการความรู้, การบริหารสมาชิก, และการผลิตสินค้าหรือบริการ มีข้อคำถามลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ โดยใช้มาตรวัดระดับความคิดเห็นแบบประเมินค่า (Rating Scales)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย ผลลัพธ์ตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน, คุณภาพสินค้าและบริการ, ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน, และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีข้อคำถามลักษณะเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบ โดยใช้มาตรวัดระดับความคิดเห็นแบบประเมินค่า (Rating Scales)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended question) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

3. สมมติฐานการวิจัย

1. วิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน มีผลการดำเนินงานแตกต่างกัน

2. ปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจความคิดเห็นจากผู้แทนวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลผ่าน 2 ช่องทาง ได้แก่

1. การจัดส่งทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 300 ชุด ไปยังที่อยู่ของวิสาหกิจชุมชนที่จดทะเบียนไว้ โดยสุ่มคัดเลือกเพียงหนึ่งตัวแทนต่อหนึ่งวิสาหกิจชุมชนเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 180 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ 60.0%

2. การเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (Google Form) ผู้วิจัยได้ประสานงานขอความอนุเคราะห์ผ่านทางโทรศัพท์และเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้ผู้แทนกลุ่มเข้าไปตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ โดยส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 300 ลิงก์ และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนจำนวน 215 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ 71.7%

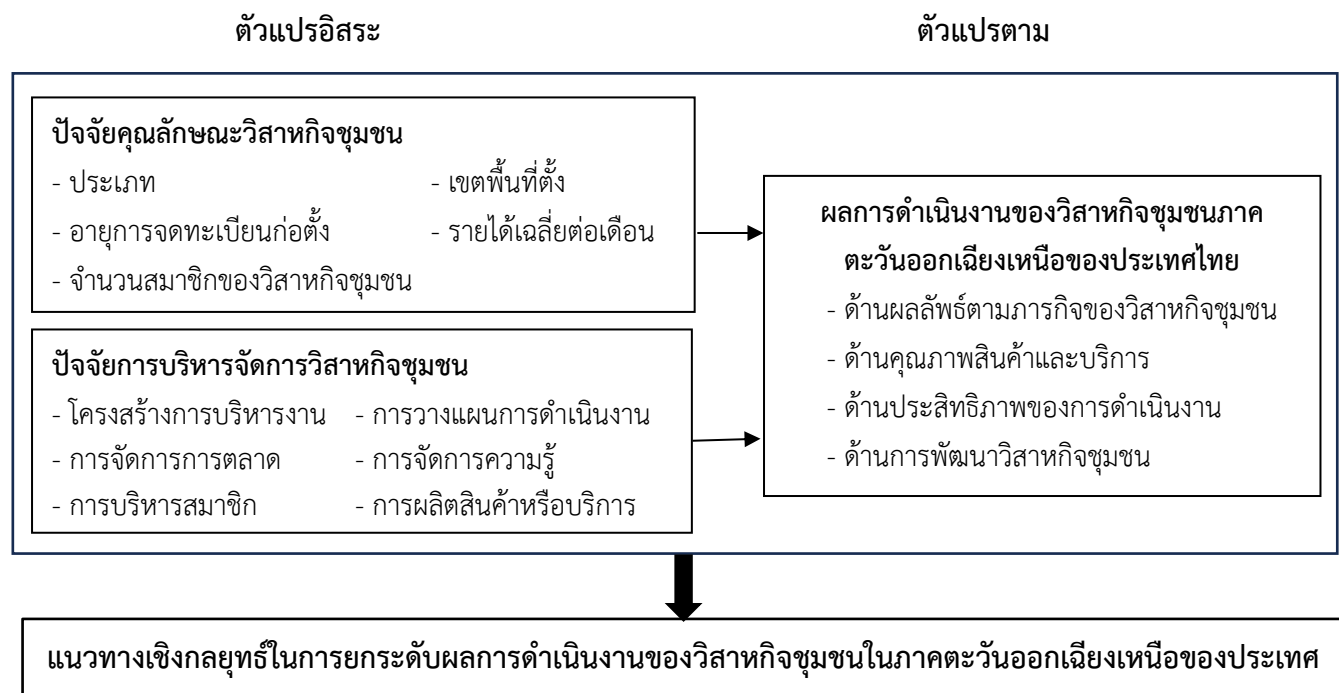
เมื่อรวมทั้ง 2 ช่องทาง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมา 395 ชุด จากแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด 600 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับรวมทั้งสิ้น 65.8% ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Babbie, 2013) โดยเฉพาะในบริบทที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชุมชนและองค์กรขนาดเล็ก ซึ่งอัตราการตอบกลับมากกว่า 60% ถือว่าเพียงพอและมีความน่าเชื่อถือในการนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงบรรยาย ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์คุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ประเภท, เขตพื้นที่ตั้ง, อายุการจดทะเบียนก่อตั้ง, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ 2) การวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ โครงสร้างการบริหารงาน, การวางแผนการดำเนินงาน, การจัดการการตลาด, การจัดการความรู้, การบริหารสมาชิก, และการผลิตสินค้าหรือบริการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การวิเคราะห์ปัจจัยผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ ผลลัพธ์ตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน, คุณภาพสินค้าและบริการ, ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน, และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ F-test โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ LSD และ 2) การวิเคราะห์การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเองด้วยค่าสถิติ (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิง แบบ All Enter โดยใช้สถิติ Adjusted R2 ได้แก่ ค่า F และ t

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นวิสาหกิจชุมชนประเภทผลิตพืช และดำเนินการผลิตสินค้าเฉพาะทาง มีสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 โดยมีอายุการจดทะเบียนระหว่าง 6-10 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 30,000 บาท ในการประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนโดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าการกระจายของข้อมูลมากที่สุดคือ ด้านการจัดการการตลาด แสดงถึงความหลากหลายของมุมมองในกลุ่มตัวอย่าง ขณะที่ด้านที่มีค่าการกระจายน้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งสะท้อนถึงความคิดเห็นที่ค่อนข้างสอดคล้องกันของกลุ่มตัวอย่างในด้านดังกล่าว สำหรับความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน เช่นเดียวกัน โดยรายด้านที่มีค่าการกระจายของข้อมูลมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน แสดงให้เห็นถึงระดับความคิดเห็นที่หลากหลายในมิติการพัฒนาองค์กร ขณะที่ด้านที่มีค่าการกระจายน้อยที่สุดคือ ด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน สะท้อนถึงความคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันของกลุ่มตัวอย่างในด้านดังกล่าว

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความแปรปรวนของกลุ่มข้อมูลในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนจำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชน	ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย		
	Statistic F (Statistica ^a)	p-value	ผลการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ
1. ด้านประเภท	.032 (One way Anova)	.969	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ด้านเขตพื้นที่ตั้ง	12.107** (Welch Test)	.000	ยอมรับสมมติฐาน
3. ด้านอายุการจดทะเบียนก่อตั้ง	17.191** (One way Anova)	.000	ยอมรับสมมติฐาน
4. ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	12.272** (Welch Test)	.000	ยอมรับสมมติฐาน
5. ด้านจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน	20.637** (Welch Test)	.000	ยอมรับสมมติฐาน

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 พบว่า ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะวิสาหกิจชุมชน ด้านเขตพื้นที่ตั้ง ด้านอายุการจดทะเบียนก่อตั้ง ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และด้านจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามด้านประเภทของวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยภาพรวม

ปัจจัยการจัดการวิสาหกิจชุมชน	Unstandardized		Standardized	t	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	SE	Beta		
(Constant)	.732	.099		7.425	.000
1. ด้านโครงสร้างการบริหารงาน	.077	.034	.098	2.269*	.024
2. ด้านการวางแผนการดำเนินงาน	.136	.040	.151	3.447**	.001
3. ด้านการจัดการการตลาด	.088	.031	.118	2.810**	.005
4. ด้านการจัดการความรู้	.077	.040	.101	1.928	.055
5. ด้านการบริหารสมาชิก	.191	.033	.252	5.797**	.000
6. ด้านการผลิตสินค้าหรือบริการ	.235	.037	.276	6.396**	.000

R = .860, R²= .740, Adjusted R²= .736, SEE = .27133, F = 184.076

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงของ ปัจจัยผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยภาพรวม ได้ร้อยละ 73.6 ($Adjusted R^2 = .736$) โดยมีปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการจัดการการตลาด ด้านการบริหารสมาชิก และด้านการผลิตสินค้าหรือบริการ ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยรวม ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่า ด้านการผลิตสินค้าหรือบริการ มีน้ำหนักมากที่สุด ($Beta = .276$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารสมาชิก ($Beta = .252$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ($Beta = .151$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการการตลาด ($Beta = .118$) และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ($Beta = .098$) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านการจัดความรู้ ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย นำมาสรุปเป็นแนวทาง โดยประกอบด้วย 4 แนวทาง ดังนี้

1. มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์
2. วิเคราะห์ตลาดและพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัล เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่าย
3. พัฒนาการเป็นผู้ประกอบการและการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมคุณภาพและการเข้าถึงตลาดเป้าหมาย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะวิสาหกิจชุมชน ด้านเขตพื้นที่ตั้ง ด้านอายุการจดทะเบียนก่อตั้ง ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และด้านจำนวนสมาชิกที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามด้านประเภทของวิสาหกิจชุมชน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษา สนิทเดช จินตนา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการจัดการธุรกิจเชิงนวัตกรรมเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี พบว่า จำนวนสมาชิก ระยะเวลาที่ดำเนินกิจการ รายได้ต่อปี ที่แตกต่างกันของวิสาหกิจชุมชน มีการจัดการธุรกิจเชิงนวัตกรรมในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสอดคล้องกับผลการศึกษา วรณช กุอุทา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า ขนาดของวิสาหกิจชุมชนที่ต่างกันมีแนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนที่ต่างกัน เมื่อจำแนกตามประเภทของกิจการ ไม่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ด้านโครงสร้างการบริหารงาน ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ด้านการจัดการการตลาด ด้านการบริหารสมาชิก และด้านการผลิตสินค้าหรือบริการ ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยรวม ได้ร้อยละ 73.6 สอดคล้องกับผลการศึกษา สุรัชญา สุขประเสริฐ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรหมนิคม จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านทิศทางวิสาหกิจชุมชน ด้านการ

จัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร ด้านการบริหารตลาด ด้านกระบวนการจัดการสินค้าและบริการ และด้านการบริหารสมาชิก วิสาหกิจชุมชน มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการศึกษา สนิทเดช จินตนา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานรากในการพึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ภาค กลางของประเทศไทย พบว่า กระบวนการทำงานของวิสาหกิจชุมชน ด้านการบริหารการตลาด ด้านกระบวนการจัดการสินค้า และบริการ ด้านการบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และด้านการวางแผนดำเนินงาน มีอิทธิพลทางบวกกับระดับศักยภาพในการ พึ่งพาตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษา รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยด้าน การบริหารจัดการ ด้านคุณภาพและมาตรฐาน ด้านการบริหารการตลาด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และด้านการจัดการ ความรู้ ส่งผลต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการ ดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ดังนี้

3.1 มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ เนื่องจาก การ ใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นยังไม่เต็มที่ และขาดการกำหนดกลุ่มลูกค้ามุ่งหวัง วัตถุประสงค์คือการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิปัญญาชาวบ้านในการผลิตสินค้า สร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ วิธีการดำเนินงานรวมถึงการอบรม การพัฒนา ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ การร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น และการสร้างกิจกรรมทางการตลาด ปัจจัยสำคัญคือการสนับสนุนจาก หน่วยงานท้องถิ่นและการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ที่พบว่าการขาดเครื่องมือใน การผลิตที่ทันสมัยและการแปรรูปที่ไม่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นปัญหาหลักในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ งานวิจัยของ ประกาย วุฒิพิพัฒน์พงษ์ (2562) ยังชี้ให้เห็นว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและการผสมผสาน ภูมิปัญญาชาวบ้านสามารถสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 วิเคราะห์ตลาดและพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัล เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากวิสาหกิจชุมชน ยังประสบปัญหาในการเข้าถึงตลาดที่กว้างขึ้นและการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของตลาด วัตถุประสงค์คือการพัฒนา ความสามารถในการแข่งขันโดยการพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและการขยายช่องทางการจัดจำหน่าย วิธีการดำเนินงาน รวมถึงการสำรวจและวิเคราะห์ตลาด การพัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัล การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย และการสร้างเครือข่าย การจัดจำหน่าย ปัจจัยสำคัญคือการมีข้อมูลตลาดที่ถูกต้องและการมีแผนการตลาดที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ที่พบว่าการใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์และการขายสินค้าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการขยายตลาด นอกจากนี้ งานวิจัยของ นงลักษณ์ เพิ่มชาติ (2562) ยังระบุว่าการวิเคราะห์ตลาดและการขยายช่องทางการจัด จำหน่ายเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดดิจิทัล

3.3 พัฒนาการเป็นผู้ประกอบการและการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนขาดความรู้และทักษะ ในการเป็นผู้ประกอบการและการใช้เทคโนโลยี วัตถุประสงค์คือการพัฒนาทักษะและความรู้การเป็นผู้ประกอบการและการใช้ เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน วิธีการดำเนินงานรวมถึงการจัดฝึกอบรม การให้ความรู้และทักษะในการใช้ เทคโนโลยี การจัดทำแผนปฏิบัติการ และการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำปรึกษา ปัจจัยสำคัญคือความร่วมมือจากภาครัฐและ เอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะและความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการเป็น ปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ งานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ยังระบุว่าการพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการบริหารจัดการ

3.4 เสริมสร้างความเข้มแข็งในการควบคุมคุณภาพและการเข้าถึงตลาดเป้าหมาย เนื่องจากวิสาหกิจชุมชนขาดการ ควบคุมคุณภาพและช่องทางการจัดจำหน่ายที่ครอบคลุม วัตถุประสงค์คือการพัฒนาความเข้มแข็งในการควบคุมคุณภาพและ การเข้าถึงตลาด วิธีการดำเนินงานรวมถึงการฝึกอบรม การพัฒนาระบบการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพ การจัดหา ทรัพยากร และการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยสำคัญคือการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ รัชดา ภัคดียิ่ง (2563) ที่พบว่าการควบคุมคุณภาพและการพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายมีความสำคัญในการเพิ่ม ความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ งานวิจัยของ สมนึก วิโนทัย (2562) ยังชี้ให้เห็นว่าการมีระบบการตรวจสอบและการ ประเมินคุณภาพที่มีประสิทธิภาพสามารถเพิ่มความเชื่อมั่นในผลิตภัณฑ์และบริการได้

สรุป

1. ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ เขตพื้นที่ที่ตั้ง อายุการจดทะเบียน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และจำนวนสมาชิก มีผลต่อผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่ประเภทของวิสาหกิจชุมชนไม่มีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาที่ชี้ว่า ปัจจัยด้านขนาด ระยะเวลา และรายได้มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการธุรกิจและความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชน

2. ศึกษาปัจจัยการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการ เช่น โครงสร้างการบริหาร การวางแผน การตลาด การบริหารสมาชิก และการผลิตสินค้า มีผลต่อผลการดำเนินงานโดยรวมของวิสาหกิจชุมชน โดยมีความสัมพันธ์ร้อยละ 73.6 ซึ่งเป็นระดับที่สูง แสดงให้เห็นว่าการจัดการภายในเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยอื่นที่ระบุถึงความสำคัญของการวางแผน การบริหารตลาด และการจัดการความรู้

3. วิเคราะห์และเสนอแนวทางเชิงกลยุทธ์ในการยกระดับผลการดำเนินงาน เสนอแนวทางกลยุทธ์ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

3.1 ใช้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ และเพิ่มมูลค่าสินค้า

3.2 พัฒนากลยุทธ์การตลาดดิจิทัล เพื่อขยายช่องทางการจัดจำหน่ายและเพิ่มการเข้าถึงตลาด

3.3 ส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการและการใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

3.4 เสริมความเข้มแข็งด้านคุณภาพสินค้าและการเข้าถึงตลาด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้าง (เช่น ขนาด อายุ รายได้) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ล้วนมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน หากมีการสนับสนุนและพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในด้านกลยุทธ์การตลาด เทคโนโลยี และคุณภาพสินค้า จะสามารถยกระดับศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เข้มแข็งและยั่งยืนได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนและการจัดการกลุ่ม ควรส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่ม เช่น อายุการก่อตั้ง รายได้ จำนวนสมาชิก และพื้นที่ตั้ง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาอย่างตรงจุด สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์หรือแผนดำเนินงานประจำปีอย่างเป็นระบบ โดยควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน และแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม

1.2 ด้านการพัฒนาศักยภาพและทักษะของสมาชิก ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการบริหารจัดการธุรกิจให้กับสมาชิก โดยสามารถดำเนินการร่วมกับหน่วยงานรัฐ มหาวิทยาลัย หรือภาคเอกชน และควรมีระบบติดตามผลหลังอบรมเพื่อให้เกิดการนำไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างความแตกต่าง กลุ่มวิสาหกิจชุมชนควรให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาสินค้า เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สามารถแข่งขันได้ในตลาด ทั้งนี้ ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการออกแบบ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และยกระดับมาตรฐานคุณภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.4 ด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่าย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแผนการตลาดผ่านช่องทางดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ และแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซต่าง ๆ เพื่อเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ควบคู่กับการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ เช่น ภาพถ่ายสินค้า บทความ หรือวิดีโอแนะนำผลิตภัณฑ์ เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และจดจำแบรนด์ของวิสาหกิจชุมชน นอกจากนี้ ควรขยายช่องทางการจัด

จำหน่ายทั้งในระดับชุมชนและระดับภูมิภาค รวมถึงดำเนินการรวบรวมข้อมูลตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาวิเคราะห์และปรับกลยุทธ์ทางการตลาดให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนในด้านการบริหารจัดการธุรกิจ โดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการของผู้นำวิสาหกิจและการสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กร เช่น การบริหารจัดการเงินทุน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

2.2 ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจและความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับภาคเอกชนหรือภาครัฐ รวมถึงแนวทางการเชื่อมโยงกับตลาดในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขยายตลาดและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

2.3 ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเพิ่มศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ การตลาดออนไลน์ และการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงลูกค้าผ่านแพลตฟอร์ม อีคอมเมิร์ซ

2.4 ศึกษาความปัญหาและอุปสรรคที่วิสาหกิจชุมชนเผชิญในการปรับตัวสู่ตลาดออนไลน์ โดยเฉพาะในเรื่องการขาดทักษะทางเทคโนโลยี และความพร้อมของสมาชิกวิสาหกิจในการใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัล รวมถึงการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะดิจิทัลของสมาชิกวิสาหกิจเพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้

เอกสารอ้างอิง

- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2562). *คู่มือการจัดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (2565). *กลุ่มทะเบียนและสารสนเทศวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2565, จาก <http://www.sceb.doae.go.th/>
- นงลักษณ์ เพิ่มชาติ. (2562). รูปแบบการดำเนินธุรกิจของวิสาหกิจชุมชนผลิตทางการเกษตรเพื่อยกระดับคุณภาพเชิงพาณิชย์. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2): 21-37.
- ประกาย วุฒิพัฒน์พงษ์. (2562). ศึกษาเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจ ชุมชนด้านการเกษตรในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. *ดุชนิพนธ์ ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*
- รัชดา รักดียิง. (2563). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดขอนแก่น. *Journal of Buddhist Education and Research: JBER*, 6(1), 175-189.
- วรณัฐ กุอุทา. (2562). แนวทางส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น*, 15(2), 449-511.
- สนิทดเดช จินตนา. (2564). ความมั่นคงของเศรษฐกิจฐานรากในการพึ่งตนเองของวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย. *วารสารการเมืองการบริหาร และกฎหมาย*, 13(1), 59-74.
- สนิทดเดช จินตนา. (2565). แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการจัดการธุรกิจเชิงนวัตกรรมเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 11(2), 87-107.
- สมนึก วิโนทัย. (2562). ศักยภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 20 (1). 53 – 73.
- สุกัญญา ดวงอุปมา. (2562). แนวทางการพัฒนาศักยภาพการจัดการที่ดี ของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 2(2), 133 - 139
- สุรัชญา สุขประเสริฐ (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเขตอำเภอพรณานิคม จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(87), 107-119.
- สุชาติ เกตุแก้ว. (2556). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า (2565). *วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากยุคโควิด -19*. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2565, จาก <https://mgronline.com/smes/detail/>
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*. 16(3).
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3): 607-610.
- Nunnally, J. C., & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Rovinelli, RJ และ Hambleton, RK. (1977). การใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาในการประเมินความถูกต้องของรายการทดสอบที่อ้างอิงตามเกณฑ์การวิจัย. *Tijdschrift Voor Onderwijs*, 2(1), 49-60

Literature-Based Learning Experiences to Foster Social Skills in Early Childhood Students at Wat Ratniyomtham School (Phibunsongkhram)

Parinda Srimunee ^{1*} Thitsanu Phokabunyanon ² and Pailin Banpato ³

^{1, 2, 3} North Bangkok University Thailand

* Corresponding author. E-mail: parinda.sr@northbkk.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to 1. examine the relationship of social behaviors in early childhood before and after participating in literature-based learning activities, and 2. compare the social behaviors of early childhood children before and after the implementation of such activities. The population consisted of 30 boys and girls aged between 4 and 5 years, enrolled in Kindergarten Year 2 during the first semester of the 2024 academic year at Wat Ratniyomtham (Phibulsongkram) School, under the jurisdiction of the Nonthaburi Primary Educational Service Area Office 1. This study employed a quasi-experimental one-group pretest-posttest design. The research instruments included eight literature-based experiential learning activity plans and a social behavior observation form, covering three aspects: interpersonal interaction, social manners, and generosity. The intervention was carried out over eight weeks, three days per week—Tuesday, Wednesday, and Thursday—for 45 minutes per day during the experiential activity session. Data were analyzed using mean (μ), standard deviation (σ), and hypothesis testing was conducted using the Chi-square test and a test for differences between pretest and posttest scores.

The research findings: 1. The social behaviors of early childhood children before and after participating in literature-based learning activities were significantly correlated, both overall and in each specific aspect, at the .05 level of statistical significance. 2. The social behaviors of early childhood children after participating in literature-based learning activities to enhance their social skills were higher than before the experiment, both in overall behavior and in each specific aspect.

Keywords: Literature-Based, Social Skills, Pre-school children

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดราชฎาราม (พิบูลสงคราม)

ปริญดา ศรีมณี^{1*} ธฤชนู โภคบุญญานนท์² และ ไพสินี บรรพโต³

^{1, 2, 3} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: parinda.sr@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน และ 2. เปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน ประชากรได้แก่เด็กปฐมวัยชาย-หญิงอายุระหว่าง 4 - 5 ปีศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่2 ภาคเรียนที่1 ปีการศึกษา2567 โรงเรียนวัดราชฎาราม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต1 จำนวน 30 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้งหมด3 ด้านคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในสังคม และ ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ3 วันคือวันอังคารวันพุธและวันพฤหัสบดี วันละ 45 นาทีในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือค่าสถิติไค-สแควร์และค่าความแตกต่าง

ผลการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีความสัมพันธ์กันทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทาง สังคมของเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยภาพรวมและจำแนกรายด้าน

คำสำคัญ: วรรณกรรมเป็นฐาน, ทักษะทางสังคม, เด็กปฐมวัย

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้านมีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควรเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย เพราะในวัยนี้เป็นวัยที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ญัตติญาณการ การะเกตุ (2563) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมนานาชาติได้นั้นต้องได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตั้งแต่เด็ก (ศุภรักษ์ ฮามคำไพ, 2563)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดวิจารณ์ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์ และทักษะการแก้ปัญหา Treffinger (2007 - 2008) ดังแสดงไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 ข้อ 3 ที่ว่า “รัฐต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง (ณัฐนิช สมะจิตร, 2551) เด็กควรได้รับการถ่ายทอดทัศนคติ ความเชื่อทางจิตใจ และสังคมตั้ง แต่เล็กๆ อันจะเป็นผลสืบเนื่องต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กเมื่อเติบโตขึ้นนั้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2551) สอดคล้องกับ บลูม Bloom (1964) ที่กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญ ในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัย เพราะเด็กในวัยดัง กล่าวมีปัญหาในการยอมรับจากเพื่อน และยังนำไปสู่ปัญหา การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่นซึ่ง (กุลวรา พุทวงศ์ไพโรจน์, 2557) กล่าวว่าวรรณกรรมสำหรับเด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเด็ก เพราะวรรณกรรมสำหรับเด็กสามารถพัฒนาเด็กได้หลายด้าน คือ 1. สร้างความอบอุ่นในครอบครัววรรณกรรมสำหรับเด็กประเภทมุขปาฐะไม่ว่าจะเป็นเพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก เพลงชุดเด็ก การเล่าของเด็ก บทร้อยกรอง และนิทานสำหรับเด็ก มีส่วนอย่างยิ่งในการสร้างความรัก ความอบอุ่น ระหว่างผู้ใหญ่และเด็กใน ครอบครัว เด็กจะรู้สึกอบอุ่นใจ มีความรัก ความผูกพันต่อกัน 2. พัฒนาทักษะทางภาษา เมื่อเด็กได้ฟังการกล่อมของผู้ใหญ่จากเพลง กล่อมเด็ก หรือ จากบทร้อยกรอง บทเล่นของเด็ก เด็กย่อมได้รับการซึมซับทางภาษาโดยไม่รู้ตัว เด็ก ๆ จะได้วาง คำศัพท์มากมายเด็ก ได้พัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้านไม่ว่าจะเป็นการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

การศึกษาในระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช พ.ศ. 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี มุ่งเน้นให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัยตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดในตัวเด็กปฐมวัยเมื่อจบหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) มาตรฐานด้านสติปัญญาและด้านสังคมที่กำหนดในหลักสูตรเป็นมาตรฐานหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาโดยเน้นให้เด็กปฐมวัย สืบค้นหา ข้อมูลด้วยตนเอง ได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กคิดสร้างสรรค์ ศุภรักษ์ ฮามคำไพ (2563) และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในมาตรฐานพัฒนาการด้านสติปัญญาและด้านสังคมของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เนื่องจากเนื้อหาของวรรณกรรมสอดแทรกไปด้วยความเชื่อ ค่านิยม การปฏิบัติตนของคนในสังคม รวมถึงคุณธรรม จริยธรรม ต่างๆให้แก่เด็ก วรรณกรรมสำหรับเด็กจัดได้ว่าเป็นสื่อที่ไม่เคยล้าสมัย ซึ่งมีความสำคัญ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก และ ส่งเสริมให้เด็กมีความเจริญงอกงาม ทางด้านสติปัญญา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ดังที่พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ช่วงวัยอนุบาล เนื่องจากเด็กจะเริ่มทำความเข้าใจเกี่ยวกับกติกาการ เรียนรู้ทางสังคมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว นับเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็ก (Eisenberg, Olson, Neumark-Sztainer, Story & Bearinger, 2004) สอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญนันต์พงษ์ (2550) ที่กล่าวว่าเด็กวัย 3-6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นจากสิ่งรอบตัวต้องการแบบอย่างด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมและช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคม ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ Tomlinson and Lynch-Brown (1996) และ Sawyer (2000) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า วรรณกรรมช่วยให้เด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ได้รับประสบการณ์ใหม่ๆและส่งเสริมให้เด็กอยากรู้อยากเห็น รักการแสวงหาความรู้โดยการอ่านหากเด็กได้อ่านวรรณกรรมที่ตัวละครมีลักษณะนิสัยหรือความสามารถตรงข้ามกับตนเอง จะทำให้เด็กได้เห็นคุณค่าของตนเองและเข้าใจความแตกต่างของคนมากขึ้นนอกจากนี้มีงานวิจัยของดาร์เร็น ทัทโต. (2554) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมด้าน ความมีวินัยในตนเองโดยใช้วรรณกรรมเป็น ฐาน พบว่าคุณธรรมด้านความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลัง การจัด กิจกรรม โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสูงกว่าก่อนจัด กิจกรรมโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และธัญยา พิทยาพิทักษ์ (2553) ศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการทฤษฎีสหบาท และแนวการสอนอ่านโดยใช้ วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาล พบว่า เด็กสามารถเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมได้ ทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางการอ่าน และการเข้าใจเรื่องถ่ายทอดความเข้าใจของตนเอง และเชื่อมโยงระหว่างนิทานภาพ 2 เรื่องได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดัง กล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสามารถนำมาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยเพื่อ เสริมสร้างทักษะทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในระดับปฐมวัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยต่างๆพบว่าวรรณกรรมสามารถเสริมสร้างทักษะทางสังคมในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมารยาทในการเข้าสังคม และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ได้จึงมีความสนใจศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนวัดราชฤทธินิมมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตสายไหม สังกัดกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในกลุ่มวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับปฐมวัยปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดราชฤทธินิมมธรรม (พิบูลสงคราม) จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกมา จำนวน 30 คน ซึ่งในการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้ เลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียน 1 ห้อง จากทั้งหมด 3 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่ายแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากห้องเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองได้นักเรียนจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน จำนวน 12 แผน

2.2 แบบประเมินวัดความสามารถด้านทักษะทางสังคม แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบประเมินทักษะทางสังคม และ ตอนที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

2.3 การสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 ศึกษาแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องเหมาะสมในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มารยาทในสังคมและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผู้วิจัยได้แบ่งกิจกรรมการเล่น (ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ลูกหมูสามตัว (ด้านมารยาทในสังคม) มดกับตักแตน (ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ราชสีห์กับหนู เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ครั้งครั้งละ 45 นาทีในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์รวมเวลาทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง

2.4 สร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นตามหัวข้อ และนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชฤทธินิมมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 2 แผน จาก 12 แผน นำมาตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข แล้วพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการทดลอง

3. สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานหลังการทดลองมีพฤติกรรมเสริมสร้างทางสังคมสูงขึ้นก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

4.1 การเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัยคือเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรีสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

4.2 เก็บข้อมูลพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม จากการร่วมจัดกิจกรรมการเล่นทาน

4.3 ทำการบันทึกโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่นทาน ทุกวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เป็นเวลา 8 สัปดาห์จำนวน 18 วัน โดยหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง

4.4 เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมทุกด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จัดกิจกรรมการเล่นทานช่วงเวลา 8 สัปดาห์

4.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคม ดังนี้

4.5.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

4.5.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมทางสังคม และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ให้เข้าใจตรงกัน

4.5.3 การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมถ้าในเวลาที่ทำการสังเกตเกิดพฤติกรรมทางสังคมและช่องระดับพฤติกรรมทางสังคมตรงกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่แสดงออก ให้แสดงเครื่องหมาย/ลงในช่องนั้น

4.5.4 การให้คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมเป็น 0, 1, 2

4.5.5 เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์นำคะแนนของผู้สังเกต ทั้ง 2 คน มาหาผลรวมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

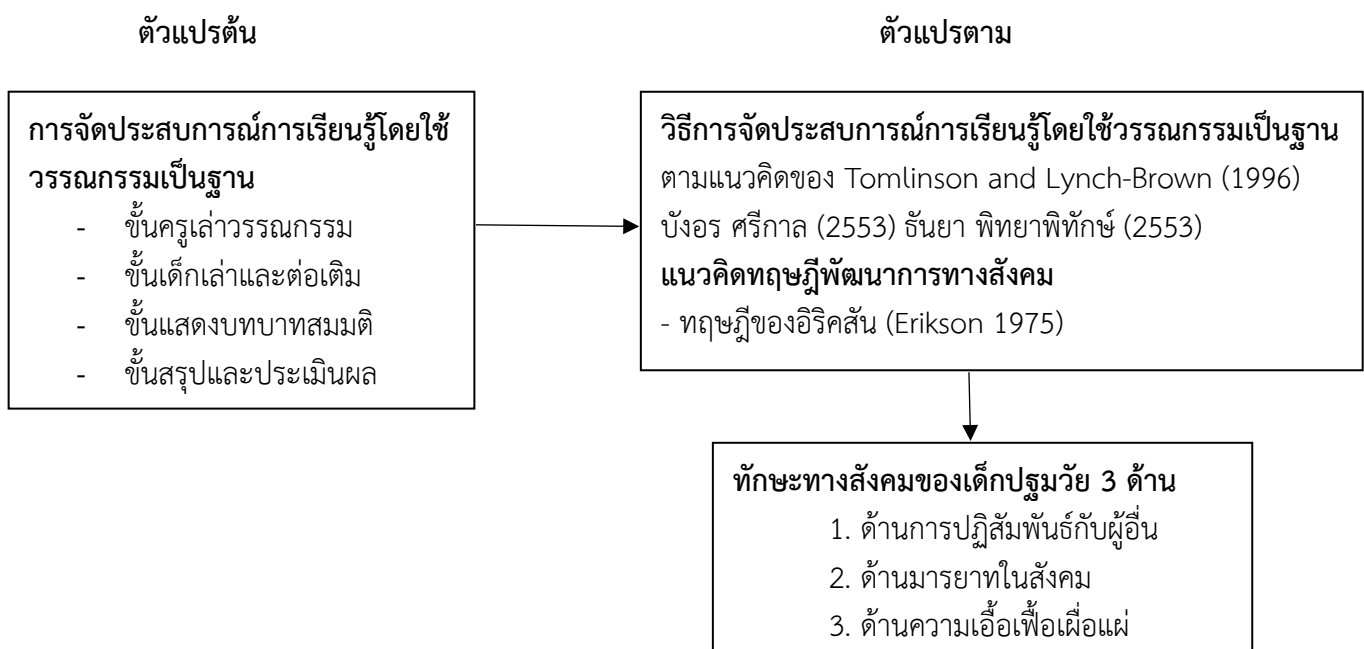
5.1 หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้ T-test แบบ Dependent Samples โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ทฤษฎีเอกสารที่เกี่ยวข้องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยโรงเรียนวัดราษฎร์นิยมธรรม (พิบูลสงคราม) สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. พฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	ก่อนการจัดกิจกรรม			หลังการจัดกิจกรรม		
	μ	σ	ระดับ	μ	σ	ระดับ
ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	5.66	0.71	ปานกลาง	6.56	0.67	มากที่สุด
ด้านมารยาทในสังคม	6.10	0.65	ปานกลาง	7.88	0.88	มากที่สุด
ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ	5.18	0.50	ปานกลาง	9.56	0.95	มากที่สุด
รวม 3 พฤติกรรม	16.94	1.86	ปานกลาง	23.99	2.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านมารยาทในสังคม ($\bar{X}$ = 6.10) รองลงมาคือด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 5.66) และน้อยที่สุดคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ ($\bar{X}$ = 5.18)

หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ ($\bar{X}$ = 9.56) รองลงมาคือด้านมารยาทในสังคม ($\bar{X}$ = 7.88) และน้อยที่สุดคือด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{X}$ = 6.56)

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้านก่อนและหลังได้รับหลังการจัดทบทประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	5.66	0.71
หลังการจัดประสบการณ์	6.56	0.67
ด้านมารยาทในสังคม	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	6.10	0.65
หลังการจัดประสบการณ์	7.88	0.88
ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อ	μ	σ
ก่อนการจัดประสบการณ์	5.18	0.86
หลังการจัดประสบการณ์	9.56	0.95

จากตารางที่ 2 พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.66 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.71 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มี

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านมารยาทในสังคม ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.10 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 และ หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.88 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.18 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.56 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.95 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน

อภิปรายผล

1. จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดราชภัฏนิคมธรรม (พิบูลสงคราม) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านมารยาทในสังคมและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ไดวางไว้ทั้งนี้ เนื่องจากทำให้เด็กได้เห็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแสดงบทบาทสมมติตัวละครในการจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่านิทานเพื่อเป็นแนวทางไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เหมาะสมกับวัย จากการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอย่างต่อเนื่องมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การพูดคุยกับเพื่อน การเล่นร่วมกัน การแบ่งปัน และการช่วยเหลือ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Erikson (1975) ที่ระบุว่า เด็กในช่วงวัยปฐมวัยอยู่ในระยะของ “ความริเริ่มสร้างสรรค์กับความรู้สึกผิด” (Initiative vs. Guilt) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เด็กต้องการแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก และมีความต้องการในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นหากผู้ใหญ่ส่งเสริมกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การเล่านิทาน เด็กจะเกิดความมั่นใจ กล้าสื่อสาร และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ การเล่านิทานยังช่วยพัฒนาทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ส่งผลให้เด็กสามารถเข้าใจบทบาทของตนเองและผู้อื่นในสังคม มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) และสามารถเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ จิราภา (2562) ที่พบว่า ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมทางสังคมที่เด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริม เด็กในช่วงวัยนี้เริ่มแสดงความสนใจต่อบุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน ครู และสมาชิกในครอบครัว ผ่านการเล่น การสนทนา และการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์ที่มีบทบาทในการพัฒนา ทักษะการเข้าสังคม (social skills) และ การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2. จากการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01 ผู้วิจัยขอกกล่าวถึงในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านที่ 1 ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นของเด็กปฐมวัย ด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเล่านิทานเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในด้านสังคมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากได้รับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยเฉพาะกิจกรรมการเล่านิทาน ซึ่งมีเนื้อหาที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม เช่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การให้ความช่วยเหลือ ความมีน้ำใจ และการเคารพกติกา เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมเชิงบวกมากขึ้น เช่น การชักชวนเพื่อนเล่น การยืมทักทาย การพูดจาสุภาพ และการช่วยเหลือกันในระหว่างทำกิจกรรมผลลัพธ์นี้ชี้ให้เห็นว่า วรรณกรรมไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงหรือความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky

(1978) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ทางสังคมของเด็กเกิดขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หรือเพื่อนร่วมกลุ่มในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณี บุญธรรม (2557) พบว่า กิจกรรมเล่นิทานส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญ โดยเด็กสามารถเรียนรู้บทบาทและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ผ่านตัวละครในเรื่องเล่า ซึ่งช่วยให้เด็กซึมซับพฤติกรรมเชิงบวกและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิสัมพันธ์จริง

2.2 ด้านที่ 2 ด้านมารยาทในสังคมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยด้านมารยาทในสังคมหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีสัมมาคารวะ รู้จักการทักทาย การกล่าวคำขอบคุณ การขอโทษ และการให้ความเคารพต่อผู้อื่น นิทานเป็นสื่อวรรณกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ด้วยเนื้อเรื่องที่เข้าใจง่าย มีลักษณะซ้ำ ๆ ชัดเจน และมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมและคุณธรรมทางสังคม เด็กสามารถเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมผ่านตัวละครในนิทาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรี ผลโยธิน, 2561) การใช้นิทานเพื่อส่งเสริมมารยาททางสังคมทำให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การสื่อสารอย่างสุภาพ การมีน้ำใจ และการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิศมัย สุขชี (2560) พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่เน้นมารยาททางสังคม มีพฤติกรรมเชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 ด้านที่ 3 ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของเด็กปฐมวัยพฤติกรรมทางสังคม ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หลังการจัดกิจกรรมหลังการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุดจากการดำเนินกิจกรรมเล่นิทานอย่างต่อเนื่อง พบว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เช่น การแบ่งของเล่นให้เพื่อน การยื่นมือช่วยเหลือเมื่อเห็นเพื่อนมีปัญหา และการแสดงความห่วงใยต่อเพื่อนในกลุ่ม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า กิจกรรมเล่นิทานช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมผ่านเรื่องราวที่เด็กเข้าใจง่ายและเข้าถึงได้ในเวลาต่อไปจึงเกิดการมีน้ำใจ รู้จักให้รู้จักแบ่งปันสอดคล้องกับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไวโกสกี (Vygotsky, 1978) ที่ชี้ว่า การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี โพธิยะราช (2560) ที่พบว่า กิจกรรมเล่นิทานสามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านความมีน้ำใจและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานมีพฤติกรรมการรู้จักแบ่งปันเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าว มีพฤติกรรมการช่วยเหลือและมีน้ำใจต่อผู้อื่นเพิ่มขึ้น
3. เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการสื่อสารและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมมากขึ้นหลังได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยวรรณกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ครูผู้สอนต้องสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือ และความร่วมมือของผู้เรียนได้
- 1.2 ครูผู้สอนสามารถนำแผนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมหลักของเด็กปฐมวัยประจำวันได้
- 1.3 ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบความสามารถด้านการเรียนรู้โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน โดยใช้เทคนิควิธีอื่น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การใช้บัตรคำประกอบภาพ เกมการศึกษา การเล่นเกมบทบาทสมมติ

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยใช้วรรณกรรมให้มีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้แนวโน้มความสามารถด้านทักษะทางสังคมชัดเจนขึ้น.

2.3 ในการศึกษาครั้งต่อไปการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐาน เพื่อวัดตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคม และความสามารถด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์. (2557). *พฤติกรรมเด็ก: การเข้าใจและจัดการอย่างสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). *การสร้างเสริมพฤติกรรมทางสังคมในเด็ก*. กรุงเทพฯ: ชัดเจนสมิทธิ์.
- ดรรชนี ทักโต. (2554). *การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธัญญา พิทยะพิทักษ์. (2553). *การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กก่อนวัยเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐนิช สมะจิตร. (2551). *การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กโดยใช้วรรณกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐทิยาภรณ์ การะเกตุ. (2563). *วรรณกรรมกับพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พรณี บุญธรรม. (2557). *แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- พิศมัย สุขชี. (2560). *ผลของกิจกรรมวรรณกรรมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ศุภรักษ์ ฮามคำไพ. (2563). *การจัดกิจกรรมวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สิริมา ภูณโณนันต์พงษ์. (2550). *พัฒนาการทางสังคมของเด็กในช่วงวัยก่อนเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). *รายงานการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุภาภรณ์ จิราภา. (2562). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่เรียนผ่านวรรณกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุภาวดี โพธิยะราช. (2560). *แนวทางการใช้วรรณกรรมสำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเชิงบวก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bloom, B. S. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals*. New York: Longman.
- Eisenberg, M. E., Olson, R. E., Neumark-Sztainer, D., Story, M., & Bearinger, L. H. (2004). Correlations between family meals and psychosocial well-being among adolescents. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 158(8), 792–796.
- Erikson, E. H. (1975). *Childhood and society (2nd ed.)*. New York: Norton.
- Sawyer, R. K. (2000). Children's spontaneous improvisation: Musical and verbal performance. *Creativity Research Journal*, 13(3–4), 361–370.

- Tomlinson, C. A., & Lynch-Brown, C. (1996). *Essentials of children's literature (3rd ed.)*. Boston: Allyn & Bacon.
- Treffinger, D. J. (2007–2008). Preparing creative and critical thinkers. *Educational Leadership*, 65(2), 8–15.

Guidelines for Management and Problem Solving to Reduce Human Rights Violations for Thai Youth in Higher Education

Thitirat Rodthong ^{1*} Parinda Srimunee ² Yada Boonkong ³ Suntorn Pantang ⁴

Varunya Rumsaeng ⁵ และ Pranee Thanyadee ⁶

^{1, 2, 3, 4, 5, 6} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: thitirat.ro@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 094-5501144

ABSTRACT

This research aimed to This study aimed to examine the effects of traditional play activities on fundamental movement skills in young children. The research employed a mixed-methods approach. The sample consisted of 25 boys and girls aged 4 – 5 years who were enrolled in Kindergarten Year 2, Semester 2, in the 2024 academic year at Wat Rat Bamrung School under the Office of the Basic Education Commission. The participants were selected using a purposive sampling method. The research instruments included a traditional play activity plan, an early childhood movement ability assessment form, and an observation record for tracking children's movement development. Data analysis and evaluation of children's movement abilities were conducted using content analysis. The findings revealed that: 1. The fundamental movement skills of young children in three aspects—agility, balance, and coordination—showed an overall improvement after participating in traditional play activities. 2. When comparing the overall average scores of fundamental movement skills before and after the intervention, the post-test scores were higher than the pre-test scores. 3. Observational data showed that the average pre-test score was 9.24, with a high degree of score dispersion. After the intervention, the standard deviation decreased to 0.07, indicating reduced score variation and greater consistency in post-test scores. 4. A comparison of average scores in each aspect of fundamental movement skills before and after participating in traditional play activities further confirmed the positive impact of the intervention.

Keywords: Traditional play activities, Motor skills, Physical movement, Early childhood

ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย สำหรับเด็กปฐมวัย

ฐิติรัตน์ รอดทอง ^{1*} ปริณดา ศรีมณี ² ญาดา บุญคง ³ สุนทร พันธัง ⁴

วรัญญา รุมแสง ⁵ และ ปราณี ธีรญาตี ⁶

^{1, 2, 3, 4, 5, 6} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: thitirat.ro@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 094-5501144

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็ก เป็นการวิจัยแบบแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 25 คน ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือ คือ แผนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน แบบประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย แบบบันทึกการสังเกตพัฒนาการการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย การวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินความสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ ด้านความคล่องตัว ด้านการทรงตัว และด้านประสานสัมพันธ์ หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการสังเกตค่ามีค่าเฉลี่ย พบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 9.24 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 0.07 มีค่าลดลง คะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังได้รับจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

คำสำคัญ: การเล่นพื้นบ้าน, ทักษะกลไก, การเคลื่อนไหวร่างกาย, เด็กปฐมวัย

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานของชีวิตเพราะการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในวันข้างหน้า จะต้องได้รับการปูพื้นฐานที่ดีมาตั้งแต่ปฐมวัย ดังที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กล่าวว่า สำหรับเด็กอายุ 2 - 3 ปี ประสพการณ์เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อันจะเป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่กล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทที่จะการทำกิจวัตรประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ การนอนหลับพักผ่อน ตลอดจนการดูแลสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของตนเอง ซึ่งประสพการณ์สำคัญที่ควรส่งเสริมได้แก่ การเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามจังหวะดนตรี การเล่นออกกำลังกายกลางแจ้งอย่างอิสระ การเคลื่อนไหวและการทรงตัว การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและระบบประสาท การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การวาด การเขียนขีด เขียน การปั้น การฉีกการตัดปะ การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย ของใช้ส่วนตัว และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น (มณีรัตน์ ลีลา, 2563)

พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย เป็นพัฒนาการที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของร่างกายในด้านโครงสร้างของร่างกาย ด้านความสามารถในการเคลื่อนไหว และด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดีรวมถึงการใช้สัมผัสรับรู้ การใช้ตา

และมือประสานกันในการทำกิจกรรมต่างๆ เด็กอายุ 3-5 ปีมีการเจริญเติบโตรวดเร็วโดยเฉพาะในเรื่องน้ำหนักและส่วนสูง กล้ามเนื้อใหญ่จะมีความก้าวหน้ามากกว่ากล้ามเนื้อเล็ก สามารถบังคับการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ดี มีความคล่องแคล่วว่องไว ในการเดิน สามารถวิ่ง กระโดด ควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี จึงชอบเคลื่อนไหว ไม่หยุดนิ่ง พร้อมทั้งจะออกกำลังและ เคลื่อนไหวในลักษณะต่าง ๆ ส่วนกล้ามเนื้อเล็กและความสัมพันธ์ระหว่างตาและมือยังไม่สมบูรณ์ การสัมผัสหรือการใช้มือมี ความละเอียดขึ้นใช้มือหยิบจับสิ่งของต่าง ๆ ได้มากขึ้น ถ้าเด็กไม่เครียดหรือกังวลจะสามารถทำกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็กได้ ดีและนานขึ้น (โรงเรียนวัดชีราลงกรณวราราม, 2560)

ซึ่งกล้ามเนื้อมัดใหญ่นั้น เปรียบเสมือนรากฐานสำคัญของระบบการเรียนรู้ทั้งหมดของเด็กปฐมวัย เพราะหากพื้นฐาน ทางร่างกายของเด็กไม่แข็งแรง ก็ยากที่ระบบการเรียนรู้ของร่างกายในส่วนต่างๆ ของเด็กจะทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะ ในช่วงระยะแรกเกิดจนถึง 1 ขวบ จะเป็นช่วงที่ร่างกายกำลังได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน โดยจะมีการเสริมสร้างทักษะในด้าน ต่างๆ อย่างต่อเนื่องเป็นขั้นบันได ซึ่งหากทักษะทางด้านใดด้านหนึ่งถูกพัฒนาข้ามขั้นตอนหรือพัฒนาได้อย่างไม่สมบูรณ์ อาจทำ ให้การพัฒนาโครงสร้างทักษะของร่างกายทางด้านอื่นทำงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพ และอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนา ทักษะในระดับที่สูงขึ้นไปอีกด้วย และในช่วงวัย 1-3 ขวบ จะเป็นช่วงที่พัฒนาการของกล้ามเนื้อมัดใหญ่กำลังเริ่มต้น เราสามารถ ส่งเสริมโดยการให้เด็กเดินด้วยตัวเอง เพื่อให้เขาได้พัฒนากล้ามเนื้อที่ใช้ในการทรงตัว โดยส่งเสริมให้เด็กเกิดการเคลื่อนไหวเพื่อ เสริมสร้างความสัมพันธ์ของแขนและขา เช่น การฝึกให้เด็กได้ปีนป่ายได้เดินเอง ได้ล้มเอง ซึ่งก็เป็นทักษะหนึ่งที่ได้ควรจะ ได้เรียนรู้ และได้ใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่อย่างระมัดระวังในครั้งต่อไป (สุภาพรรณ ศรีสุข, 2561)

จะเห็นได้ว่าพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัย มีผลเป็นอย่างมากต่อพัฒนาการการเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ของ เด็กในวัยนี้อีกด้วย ซึ่งหากเด็กขาดการพัฒนาทักษะดังกล่าวในช่วงวัยที่พวกเขาต้องการจะทำให้พัฒนาการเด็กล่าช้าไม่เป็นไป ตามวัย ยกตัวอย่างเช่น เด็กวัย 6 ขวบ ยังเดินแล้วหกล้มง่าย และมีปัญหาด้านความสัมพันธ์ของร่างกายเคลื่อนไหวไม่คล่องแคล่ว อาจทำให้เป็นอุปสรรคในการทำกิจกรรมการเรียนรู้และการเล่นกีฬาร่วมกับเพื่อนๆจนส่งผลให้พฤติกรรมการเรียนรู้ถดถอยและ เกิดความบกพร่องหน่วงในการเรียน การเล่นและการทำกิจกรรมเหล่านี้น่ามากที่สุด ดังนั้น การจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายรวมทั้งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมพัฒนาความสามารถ ในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กผ่านการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย การเดิน การวิ่ง การกระโดดลักษณะต่างๆ นี่เป็น การช่วยส่งเสริมการเคลื่อนไหวร่างกายให้สัมพันธ์กันอย่างคล่องแคล่ว (มณีรัตน์ ลีลา, 2563)

การละเล่นพื้นบ้านเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความเครียดและทำให้เด็กเรียนรู้เรื่องราว เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อมและเป็นกระบวนการพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกายเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการ กล้ามเนื้อทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว ด้านอารมณ์และสังคม การเล่นสอนให้เด็กรู้จักเหตุผล ปรับตัวให้เข้ากับ สังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การรู้จักกติกาในสังคม รู้จักแบ่งปันทำให้เด็กมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น นอกจากนั้นการเล่นยัง ทำให้เด็กมีอารมณ์แจ่มใส รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองด้านสติปัญญา การเล่นทำให้เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นตาม สภาพแวดล้อมได้แสดงออกเรียนรู้ที่จะใช้ความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เกิดจินตนาการ ดังนั้น การเล่นจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ในวัยเด็ก ทำให้เด็กสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ และคุณภาพต่อสังคม การเล่นมีหลายประเภท เช่นการเล่น กลางแจ้ง การเล่นในร่ม การเล่นออกกกำลังกาย การเล่นเกมในบ้าน การเล่นที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่ง คือ การละเล่นพื้นบ้านของ ไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของคนไทยที่สืบทอดกันมาและอยู่ในวิถีชีวิตของ คนไทย การละเล่นพื้นบ้านของไทยที่หา ได้ง่าย โดยไม่ต้องซื้อในราคาแพง เช่นการเล่นพายเรือแข่ง กระโดดคบ หนุมานชนหิน ช้อนมะนาว เป่ากบ หยอดหลุม ร่อนรูป อีชีดีเขียน ผูกหางวัว ปิดตาตีหม้อ (พรณี นิลสุวรรณ, 2555)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและนำการใช้กิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านเพื่อ พัฒนาทักษะกลไกด้านร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย นอกจากการละเล่นพื้นบ้านจะช่วยให้เด็กปฐมวัยมีความเพลิดเพลินกับการ เล่นอย่างเป็นอิสระแล้วยังจะช่วยปลูกฝังให้เด็กได้ตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญในการออกกกำลังกายแบบยั่งยืนและ

ประหยัดค่าใช้จ่ายที่สูง ในการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านยังเป็นพัฒนาการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างท้าทายและมีประโยชน์สำหรับปฐมวัยเพราะเป็นการฝึกการเคลื่อนไหวหลาย ๆ มิติ ฝึกการทำงานของสมอง ฝึกการทำงานของประสาท และการประสานงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย เช่น สมอง ตา มือ และเท้า ซึ่งถ้าเด็กปฐมวัยได้ฝึกปฏิบัติเป็นประจำสม่ำเสมอ ก็จะส่งผลให้เด็กเกิดพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เด็กสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างคล่องแคล่วว่องไวอย่างต่อเนื่อง เด็กสามารถทรงตัวได้ในการเล่นหรือการทำกิจกรรม อวัยวะร่างกายประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลในการพัฒนาด้านสมรรถภาพทางกลไกด้านร่างกายและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ที่ดี อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เด็กปฐมวัยรักในศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของตนเองเพื่อที่จะให้เด็กรักความเป็นไทยและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดลอง ก่อน - หลัง การจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัย ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยด้วย วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การสร้างแผนกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน จำนวน 24 แผน

ระยะนี้ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน จาก White (2012) และ The Welsh Government Play Policy (2002) เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมประกอบอุปกรณ์ จำนวน 24 แผน แผนละ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ขั้นที่ 2 ขั้นสร้างสถานการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินกิจกรรม และขั้นที่ 4 ขั้นสรุป สร้างแผนกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านให้สอดคล้องกับทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย ที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้คือ ทักษะด้านความคล่องตัว ทักษะด้านการทรงตัว และทักษะด้านการประสานสัมพันธ์ ทดลองกับเด็กปฐมวัยชาย-หญิงที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 25 คน ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนวัดราชบำรุง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้เวลาการทดลองรวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 แผน แผนละ 4 ขั้นตอน ในวันที่ 1 วันที่ 2 และวันที่ 3 ของสัปดาห์ ระหว่างเวลา 10.30-11.00 น. ใช้เวลาวันละ 30 นาที

2. ระยะที่ 2 แบบสังเกตพัฒนาการทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย

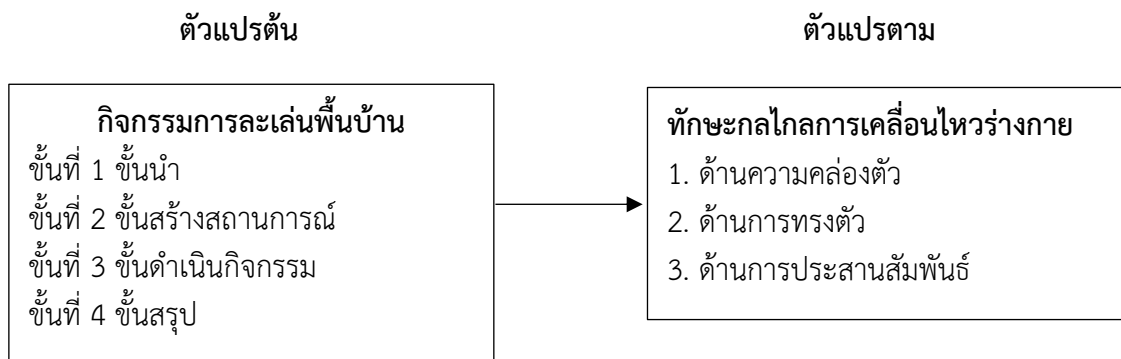
ระยะนี้ เป็นการกำหนดการฝึกปฏิบัติทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความคล่องตัว 2) ด้านการทรงตัว และ 3) ด้านการประสานสัมพันธ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเกตพัฒนาการทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย 3 องค์ประกอบๆละ 2 รายการ ได้แก่ 1) ด้านความคล่องตัว คือ ความสามารถของเด็กในการเปลี่ยนทิศทางเคลื่อนไหวหรือการเคลื่อนไหวได้ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง 2) ด้านการทรงตัว คือ การรักษาสมดุลของร่างกาย ท่าทางในขณะที่อยู่กับที่หรือเคลื่อนไหวให้อยู่ในแนวตั้งตรง และควบคุมอุปกรณ์ในขณะที่อยู่กับที่และเคลื่อนไหว โดยที่ไม่ล้ม เซ ตก และหล่น 3) ด้านการประสานสัมพันธ์ คือ เคลื่อนไหวร่างกายในการรับสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ จากฝ่ายตรงข้าม และเคลื่อนไหวร่างกายในการส่งสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้ค่าความสอดคล้อง ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC: Index of Consistency) อยู่ระหว่าง 0.67- 1.00 ทุกรายการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล หาความเที่ยงตรงของแบบสังเกตพฤติกรรม โดยนำแบบสังเกตพัฒนาการทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยนำคะแนนที่ได้มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง ข้อคำถาม จุดประสงค์การเรียนรู้จึงถือว่าใช้ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย โดยศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิดของ 1) White (2012) The Welsh Government Play Policy (2002) และ และศึกษาทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย จาก สุขพัชรา ชัมเจริญ และคณะ, (2560) และ Duncan et al. (2021) มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย มีผลการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย ภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับปฐมวัย ในภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสังเกตพัฒนาการทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความคล่องตัว ด้านการทรงตัว และด้านการประสานสัมพันธ์ ในภาพรวมคะแนนหลังการจัดประสบการณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ซึ่งมีผลต่างของคะแนนน้อยที่สุด คือ 6 คะแนน และผลต่างของคะแนนมากที่สุด คือ 13 คะแนน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับปฐมวัย ด้านความคล่องตัว ทั้ง 2 รายการ ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า 1) การเปลี่ยนทิศทางการเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนไหวได้ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว 2) ควบคุมการเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง มีผลคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งมีผลต่างของคะแนนน้อยที่สุด คือ 1 คะแนน และผลต่างของคะแนนมากที่สุด คือ 5 คะแนน

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับปฐมวัย ด้านการทรงตัว ทั้ง 2 รายการ ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า 1) รักษาสมดุลของร่างกาย ท่าทาง ในขณะที่อยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ให้อยู่ในแนวตั้งตรง 2) ควบคุมอุปกรณ์ในขณะที่อยู่กับที่และเคลื่อนไหว โดยที่ไม่ล้ม เช่น ตก และหล่น มีผลคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งมีผลต่างของคะแนนน้อยที่สุด คือ 1 คะแนน และผลต่างของมากที่สุด คือ 5 คะแนน

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับปฐมวัย ด้านการทรงตัว ทั้ง 2 รายการ ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า 1) เคลื่อนไหวร่างกายในการรับสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ จากฝ่ายตรงข้าม 2) เคลื่อนไหวร่างกายในการส่งสิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ฝ่ายตรงข้าม มีผลคะแนนหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ซึ่งผลต่างของคะแนนน้อยที่สุด คือ 2 คะแนน และผลต่างของคะแนนมากที่สุด คือ 5 คะแนน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

1. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่าหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ด้านความคล่องตัว	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	1.64	0.75
หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	4.72	1.06
ด้านการทรงตัว	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	2.12	2.12
หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	5.16	0.74
ด้านการประสานสัมพันธ์	μ	σ
ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	1.80	0.86
หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน	4.96	0.93

ด้านความคล่องตัว ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.06 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยด้านความคล่องตัว สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ด้านการทรงตัว ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 และ หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.16 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยด้านการทรงตัว สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ด้านการประสานสัมพันธ์ ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.86 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยด้านการประสานสัมพันธ์ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

ตอนที่ 3 ผลการสังเกตและบันทึกพัฒนาการทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับปฐมวัยในขณะทำกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน พบว่า หลังจากที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านแล้ว ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูงขึ้น ซึ่งอาจมีผลมาจากพัฒนาการของเด็กที่ค่อนข้างมีความแตกต่างกัน จัดได้ 3 กลุ่มคือ เด็กที่มีพัฒนาการสูง มีความสามารถโดดเด่น เด็กที่มีพัฒนาการสมวัยตามเกณฑ์ และเด็กที่ต้องการการส่งเสริม ดังนั้นความแตกต่างของพัฒนาการการนี้ จึงมีผลต่อการกระจายของค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงขึ้นหลังจากการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน การจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ในช่วงเวลา 09.00 – 10.00 น. ผู้ศึกษาได้ทำการบันทึกพฤติกรรมของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย จึงสรุปเป็นรายด้านดังนี้

1. ด้านความคล่องตัว เป็นความสามารถของเด็กในการเปลี่ยนทิศทาง การเคลื่อนที่หรือการเคลื่อนไหวได้ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทันทีทันใด พร้อมทั้งสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวได้อย่างต่อเนื่อง ในระหว่างการเล่นหรือทำกิจกรรม
2. ด้านการทรงตัว เป็นความสามารถของเด็กในการรักษาสมดุลของร่างกาย ท่าทางในขณะอยู่กับที่หรือเคลื่อนที่ให้อยู่ในแนวตั้งตรง และการควบคุมอุปกรณ์ ในขณะอยู่กับที่และเคลื่อนไหว โดยที่ไม่ล้ม เซ ตก และหล่นในระหว่างการเล่นหรือทำกิจกรรม
3. ด้านการประสานสัมพันธ์ เป็นความสามารถของเด็กในการเคลื่อนไหวร่างกายในส่วนต่าง ๆ การรับ-ส่ง สิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างกลมกลืน และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันระหว่างตา มือ และเท้าในระหว่างการเล่นหรือทำกิจกรรม

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมการเล่นโพงพาง การเล่นแมวไล่หนู การเล่นกระต่ายขาเดียว

เด็กในช่วงสัปดาห์แรกยังไม่สามารถเคลื่อนไหวได้คล่องแคล่วเท่าที่ควร เช่น ในการเล่นโพงพาง เด็กอาจจะสะดุดหรือล้มบ่อยครั้ง ขณะกระโดดข้ามช่องที่ต้องมีความแม่นยำในการข้าม ในกิจกรรมการเล่นแมวไล่หนู เด็กบางคนยังไม่สามารถวิ่งได้เร็วและเปลี่ยนทิศทางได้อย่างคล่องแคล่ว อาจทำให้การหลบหนีหรือไล่จับไม่เป็นไปตามที่ต้องการ มีปัญหาในการทรงตัวเนื่องจากการยืนขาเดียวทำให้เด็กเสียสมดุลบ่อยครั้ง ในช่วงแรก เด็กอาจจะล้มบ่อยหรือไม่สามารถยืนขาเดียวได้อย่างมั่นคง การประสานการเคลื่อนไหวระหว่างขาและแขนที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่เด็กจะค่อย ๆ เรียนรู้และปรับตัวได้จากการฝึกซ้อม

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมการเล่นวิ่งเปี้ยว การเล่นชาวประมง การเล่นแบะแซ

เด็กเริ่มมีพัฒนาการในการวิ่งเปี้ยว โดยสามารถหมุนและเปลี่ยนทิศทางได้เร็วขึ้น แต่ยังคงมีการสะดุดหรือผิตังหวะบ้าง บางคนยังวิ่งได้ไม่เร็วพอ หรือมีปัญหาเกี่ยวกับการกระโดดในกิจกรรมแบะแซ มีความพยายามในการทรงตัวในกิจกรรมการเคลื่อนไหวพร้อมกันทั้งร่างกาย และค่อย ๆ ทำได้ดีขึ้นในการเคลื่อนไหวที่ต้องมีความละเอียดและแม่นยำ

สัปดาห์ที่ 3 การเล่นรื้อข้าวสาร การเล่นเดินกะลา การเล่นงูกินหาง

เด็กเริ่มมีพัฒนาการในการเคลื่อนไหว โดยสามารถเดินบนกะลาหรือกระโดดได้ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ยังไม่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วหรือต่อเนื่อง เด็กเริ่มทรงตัวได้ดีขึ้นในกิจกรรมที่ต้องยืนหรือเดินด้วยท่าทางที่ไม่ธรรมดา เช่น การเล่นรื้อข้าวสารที่ต้องทรงตัวและกระโดดหลายครั้ง การประสานการเคลื่อนไหวระหว่างเพื่อน ๆ ได้ดีขึ้น โดยสามารถเคลื่อนไหวไปข้างหน้าและหลบหลีกการจับได้ดีขึ้น

สัปดาห์ที่ 4 การเล่นแมงมุม การเล่นม้าก้านกล้วย การเล่นมอญซ่อนผ้า

เด็กเริ่มมีความคล่องแคล่วมากขึ้นในกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว เด็กเริ่มวิ่งได้เร็วขึ้นและเปลี่ยนทิศทางได้ดีกว่าสัปดาห์แรก สามารถยืนได้ดีขึ้นเมื่อกระโดดหรือเคลื่อนไหวในลักษณะที่ไม่มั่นคง การประสานการเคลื่อนไหวระหว่างร่างกายและท่าทางต่าง ๆ ได้ดีขึ้นในการเล่นมอญซ่อนผ้า เช่น การขยับแขนขาให้ตรงตามจังหวะในเกม การเคลื่อนไหวเริ่มราบรื่นและแม่นยำมากขึ้น

สัปดาห์ที่ 5 การเล่นเป่ายิงฉุบท่าทาง การเล่นกาฟักไข่ การเล่นกระโดดเชือก

เด็กเริ่มแสดงความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวได้ดีกว่าเดิม กระโดดได้อย่างต่อเนื่องโดยไม่สะดุดทรงตัวได้ดีขึ้นในขณะทำท่าทางต่าง ๆ ขณะกระโดดหรือยืนนิ่ง เด็กสามารถรักษาสมดุลได้ดียิ่งขึ้นและไม่ล้มบ่อยเหมือนในช่วงแรก ประสานมือ

และทำให้การเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น เช่น การเก็บไข่และวิ่งไปยังจุดหมาย เด็กเริ่มทำได้เร็วขึ้นและแม่นยำขึ้นในการประสานมือกับการวิ่ง

สัปดาห์ที่ 6 การเล่นซ่อนหา การเล่นอีตัก การเล่นตั่งเต

เด็กเริ่มวิ่งได้เร็วขึ้นในการเล่นซ่อนหาและการเล่นอีตัก โดยสามารถหลบซ่อนหรือวิ่งได้อย่างรวดเร็ว การทรงตัวในท่าที่ต้องยืนและเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น เด็กสามารถรักษาสสมดุลในการยืนในท่าทางต่าง ๆ ได้ดีกว่าในช่วงแรก เด็กสามารถประสานการเคลื่อนไหวกับเพื่อน ๆ ได้ดีขึ้นในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวิ่งในการเล่นซ่อนหา หรือการทำท่าทางในกิจกรรมอีตัก เด็กเริ่มทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพ

สัปดาห์ที่ 7 การเล่นตีจับ การเล่นไล่จับกบ การเล่นไอ้ไข่ ไอ้โขง

เด็กเริ่มมีทักษะในการเคลื่อนไหวที่รวดเร็ว โดยเฉพาะในการเล่นตีจับและไล่จับกบ เด็กตัดสินใจที่รวดเร็วในการหลบหลีกหรือวิ่งไล่จับ วิ่งได้เร็วขึ้นและสามารถหลบหลีกการจับได้ดีขึ้น สามารถทรงตัวในขณะที่วิ่งและหยุดทันที สามารถประสานการเคลื่อนไหวทั้งการวิ่งและการหลบหลีกได้ดีขึ้น โดยไม่แค่เคลื่อนไหวเป็นรายบุคคล แต่ยังต้องมีการประสานงานกับเพื่อน ๆ ในการจับหรือหลบหลีกได้

สัปดาห์ที่ 8 การเล่นต่อจับ การเล่นลิงชิงหาง ตีลูกล้อ หรือหมากล้อกลิ้ง

เด็กเริ่มแสดงความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในการเล่นลิงชิงหางและตีลูกล้อ ซึ่งต้องใช้ความเร็วและการควบคุมร่างกายอย่างมาก ในการเล่นลิงชิงหาง เด็กสามารถวิ่งได้เร็วขึ้นในการเล่นไล่จับและหลบหลีกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถปรับทิศทางและเปลี่ยนจังหวะได้ดีขึ้นเมื่อเจออุปสรรคหรือเมื่อเล่นกับเพื่อน ๆ สามารถในการทรงตัวที่ดี เนื่องจากในการเล่น เด็กต้องคอยควบคุมทิศทางของลูกล้อและรักษาสสมดุลของร่างกายขณะวิ่งหรือลากลูกล้อไปข้างหน้า การประสานการเคลื่อนไหวระหว่างมือและขาได้ดีขึ้น โดยเฉพาะการจับลูกบอลในขณะที่วิ่งหรือเคลื่อนไหวไปข้างหน้า เด็กจะต้องมีการประสานมือในการจับลูกบอลและเท้าที่ต้องวิ่งตามจังหวะ โดยไม่สะดุดหรือล้ม

อภิปรายผล

1. การจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านจากผลการศึกษา พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายเท่ากับ 5.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านให้กับเด็ก ๆ อย่างต่อเนื่อง ส่งผลดีต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็ก ๆ ได้พัฒนาทักษะทางกายที่สำคัญ เช่น ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น และการประสานงานระหว่างมือและตา อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในตนเองจากการที่ได้ฝึกฝนและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง นอกจากนี้ เด็ก ๆ ยังได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม การมีวินัย และการปฏิบัติตามกฎกติกา ซึ่งเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบและการเคารพสิทธิของผู้อื่น เด็ก ๆ ได้ฝึกทักษะการสื่อสารและการร่วมมือกันในการทำกิจกรรม โดยเฉพาะการเรียนรู้การรอคอยตามลำดับ ซึ่งช่วยให้เด็ก ๆ เข้าใจถึงการรอคอยการผลัดกันทำกิจกรรมและเรียนรู้การใช้เวลารออย่างมีประสิทธิภาพ จากการปฏิบัติจริงและการฝึกฝน เด็ก ๆ ได้เรียนรู้วิธีการปรับตัวและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการเล่น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการตัดสินใจอย่างรอบคอบ เด็ก ๆ ยังได้เรียนรู้ถึงความสำคัญของการตั้งใจและการมีสมาธิในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ดีในการพัฒนาไปสู่ทักษะในด้านอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับ Piaget (1952) เกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนารการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติและการเล่น ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านการเคลื่อนไหวและการคิด ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกับการที่เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามกติกาและการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวจากกิจกรรมที่ทำจริง ในขณะที่ Vygotsky (1978) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการทำกิจกรรมร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการที่เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นร่วมกับผู้อื่น การรอคอยตามลำดับ และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตกลงร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ สวัสดิ์เสนา (2563) กล่าวว่า เด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้มีการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวและการสื่อสารที่ดีขึ้น รวมถึงการเรียนรู้การทำงานร่วมกันและการปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างมีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพิกา พรณราย (2565) กล่าวว่า เด็กที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเล่นที่บ้านได้พัฒนาทักษะทางสังคม เช่น การรอคอย การทำงานร่วมกัน และการปฏิบัติตามกฎกติกา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาความสัมพันธ์ในสังคม

2. ทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยของทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายที่สูงขึ้นทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความคล่องตัว ด้านการประสานสัมพันธ์ และด้านการทรงตัว ซึ่งจากการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านให้กับเด็ก พบว่า

ด้านความคล่องตัว เด็กที่ได้เล่นกิจกรรมโดยการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจะช่วยฝึกให้เด็กปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเมื่อเจอสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนทิศทางในการวิ่งหรือการหลบหลีก การเคลื่อนไหวเช่นนี้ทำให้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ได้รับการฝึกฝนและทำงานประสานกันอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Silliman & McMullan (2013) เด็กที่เล่นกิจกรรมที่บ้านที่ต้องการการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว เช่น การวิ่งเล่น "วิ่งจับ" หรือ "วิ่งตามหาคน" จะช่วยเพิ่มความคล่องตัว การเล่นที่ต้องใช้ความเร็วในการเคลื่อนไหว และการปรับตัวอย่างรวดเร็ว เช่น การหลบหลีก หรือการกระโดดจะช่วยพัฒนาความคล่องตัวของเด็ก โดยการฝึกเล่นจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อและระบบประสาทส่วนกลางที่ควบคุมการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วและปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ในขณะที่ World Health Organization (2020) กล่าวว่า ความคล่องตัวของเด็กเกิดจากการที่กล้ามเนื้อของเด็กมีความแข็งแรงและสามารถทำงานได้เร็วขึ้น การเล่นที่ต้องใช้แรงและการเคลื่อนไหวหลายทิศทาง เช่น การกระโดดหรือการวิ่งระยะสั้น จะช่วยฝึกให้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแข็งแรงและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากล้ามเนื้อเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อความคล่องตัวในการเคลื่อนไหว

ด้านการทรงตัว เด็กพัฒนาทักษะด้านการทรงตัวดีขึ้นนั้น เกิดจากการที่เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องผ่านการเล่น เด็กมีความสามารถในการปรับท่าทาง ได้เรียนรู้วิธีการรักษาสมดุลในขณะที่เคลื่อนไหวสามารถทรงตัวได้ดีขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ และมีความมั่นคงของร่างกายในการเคลื่อนไหวอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Penrose & Watson (2015) กล่าวถึง การฝึกให้เด็กมีทักษะในการรักษาความมั่นคงของร่างกายขณะเคลื่อนไหว เช่น การทรงตัวขณะวิ่งหรือการยืนบนขาข้างเดียว จะช่วยพัฒนาความมั่นคงและความยืดหยุ่นของร่างกาย การฝึกให้เด็กสามารถรักษาสมดุลในท่าทางต่าง ๆ นี้จะเสริมทักษะการทรงตัวในสถานการณ์ที่หลากหลาย และช่วยให้พวกเขามีความมั่นใจในการเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Suriya (2020) กล่าวว่า ทักษะการทรงตัวของเด็กคือการเดิน การเล่นกิจกรรมนี้จะช่วยเสริมสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อส่วนกลาง เช่น กล้ามเนื้อท้องและหลัง ซึ่งจำเป็นต่อการรักษาสมดุลของร่างกาย เด็กต้องมีสมาธิในการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย เพื่อไม่ให้ล้ม การฝึกฝนจะช่วยพัฒนาทักษะการประสานงานระหว่างมือและตา ทำให้เด็กสามารถควบคุมการทรงตัวได้ดีขึ้นในสถานการณ์ที่ท้าทาย

ด้านการประสานสัมพันธ์ เด็กมีทักษะด้านการประสานสัมพันธ์ดีขึ้นนั้น เกิดจากการฝึกฝนและทำกิจกรรมที่ต้องใช้การประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เคลื่อนไหวทั้งการวิ่งและการหลบหลีกได้ดีมือและขาประสานสัมพันธ์ สอดคล้องกับ Suriya (2020); Chirawut (2021) กล่าวว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะด้านการประสานสัมพันธ์ที่ดีขึ้นได้จากการฝึกฝนและทำกิจกรรมที่ต้องใช้การประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การเล่นที่บ้านที่ส่งเสริมการประสานสัมพันธ์ เช่น การวิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง หรือการเล่น "โยนลูกบอลรับบอล" ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกันของมือและขาได้อย่างคล่องตัว โดยไม่สะดุดหรือล้มขณะทำกิจกรรม สอดคล้องกับ Chirawut (2021) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านที่ท้าทาย เช่น การวิ่งหลบหลีกและการโยนรับลูกบอล จะช่วยเสริมสร้างทักษะด้านการประสานสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในแง่ของการควบคุมร่างกายและการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.64 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.03 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้านมีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นที่บ้าน เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหว

ร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และจากการสังเกตค่ามีค่าเฉลี่ยพบว่า มีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 9.24 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 0.07 มีค่าลดลง คะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัยรายด้านก่อนและหลังได้รับจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้าน

2. ทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกายสำหรับเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยแสดงออกถึงทักษะกลไกการเคลื่อนไหวร่างกาย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความคล่องตัว เด็กสามารถในการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างรวดเร็ว มีความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรม วิ่งไปข้างหน้าและหลบหลีกตามสถานการณ์ ในสัปดาห์แรก เด็กอาจยังไม่สามารถวิ่งได้รวดเร็วหรือกระโดดได้ไกล และบางครั้งอาจจะล้มบ่อยเนื่องจากความไม่มั่นคงของการเคลื่อนไหว เมื่อเด็กได้ฝึกฝนการเคลื่อนไหวซ้ำ ๆ และผ่านการเล่นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการความเร็วและการปรับเปลี่ยนทิศทาง เด็กจะสามารถวิ่งได้เร็วขึ้นและหลบหลีกได้ดีขึ้น การกระโดดและการเปลี่ยนทิศทางจะทำได้อย่างมั่นคง และเด็กจะสามารถทำกิจกรรมเหล่านี้ได้โดยไม่สะดุดหรือล้ม

2.2 ด้านการทรงตัว เด็กสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายและรักษาความสมดุลในขณะที่ทำกิจกรรม และสามารถกระโดดขาเดียวได้อย่างมั่นคงมากขึ้น โดยไม่ล้ม ควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายและใช้กล้ามเนื้อส่วนต่าง ๆ เพื่อรักษาความสมดุลได้

2.3 ด้านการประสานสัมพันธ์ เด็กสามารถในการประสานการเคลื่อนไหวระหว่างส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การประสานระหว่างมือและเท้า รวมถึงการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมต่าง ๆ เด็กจะเรียนรู้ที่จะควบคุมการเคลื่อนไหวระหว่างมือและเท้าให้สามารถทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น ทำให้สามารถวิ่งได้เร็วขึ้น พร้อมทั้งหลบหลีกหรือเปลี่ยนทิศทาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 โรงเรียนควรจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะเพื่อปฏิสัมพันธ์กับเด็กปฐมวัย

1.2 เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก เนื่องจากเด็กมีความเด็กมีประสบการณ์เดิมไม่เท่ากัน ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้เวลาในการตัดสินใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานด้วยกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ หนังสือนิทาน ชุดฝึกกิจกรรม หรือเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะที่มีต่อการพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นกลุ่ม สังคม อารมณ์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- วรารณ สวัสดิ์เสนา. (2020). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านต่อพัฒนาการทางร่างกายและการสื่อสารของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มณีรัตน์ ลีลา. (2563). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นบ้านสาธิต โดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ(รายงานการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- โรงเรียนวัดชีราลงกรณวราราม. (2560). หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.

- พรรณิ นิลสุวรรณ. (2555). *การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยการใช้เกมการเล่นพื้นบ้าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา)
- สุขพัชรา ชิมเจริญ และคณะ. (2560). *ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา*. ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. พิมพ์ครั้งที่ ๑. บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท จำกัด.
- สุภาพรรณ ศรีสุข. (2561). *กล้ามเนื้อมัดใหญ่ สำคัญอย่างไรต่อการเรียนรู้ของลูก*. สืบค้น 16 สิงหาคม 2565. จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/69805/-blogparpres-par>
- อัมพิกา พรณราย. (2022). *การศึกษามูลค่าการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านที่มีต่อการพัฒนาการทางสังคมและอารมณ์ของเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Chirawut, T. (2021). The effect of traditional play on young children's physical development. *Journal of Thai Physical Education*, 12(2), 15-30.
- Penrose, T., & Watson, M. (2015). *The impact of physical play on young children's development*. Early Child Development and Care.
- Piaget, J. (1952). *The origins of intelligence in children*. International Universities Press.
- Silliman, S., & McMullan, D. (2013). The role of physical activities in child development. *Journal of Physical Education*, 65(2), 220 – 240.
- Suriya, S. (2020). Traditional Thai games and their impact on the balance and coordination skills of young children. *Thai Journal of Child Development*, 5(4), 40-51.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
- World Health Organization (WHO). (2020). *Physical activity and young children*. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour.

Characteristics of entrepreneurs affecting the success of SMEs after the COVID-19 outbreak in Pathum Thani Province

Kusuma Sinwisetson ^{1*} Pratheep muenhern ² Teerayut Khunsrikaew ³

Siam Kerdjaras ⁴ and Mayuree Siriyom ⁵

^{1, 2, 3, 4, 5} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.si@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 062-198-2877

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) To study the characteristics of entrepreneurs that affect the success of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province, 2) To study the success factors of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province, 3) To study and compare the differences in the characteristics of entrepreneurs that affect the success of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province. The sample group was 400 SME entrepreneurs in Nonthaburi Province. Research results 1) Characteristics of entrepreneurs that affect the success of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province found that most respondents gave the highest level of opinion on their own identity. 2) Factors of success of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province found that internal processes had the highest average value. And 3) A comparison of the differences in the characteristics of entrepreneurs that affect the success of SMEs after the COVID-19 pandemic in Pathum Thani Province found that the characteristics of entrepreneurs The aspect of self-identity affects the success of the business, the aspect of customers and the characteristics of the entrepreneur. The aspect of innovation affects the success of the business. The aspect of learning and business growth has a statistical significance at the .05 level. And the characteristics of the entrepreneur, the aspect of risk-taking, the aspect of management, the aspect of consistency and eagerness to learn, and the aspect of eagerness to succeed do not affect the success of the business with a statistical significance at the .05 level.

Keywords: Entrepreneur, success, Small and Medium Enterprises, Coronavirus outbreak -19

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

กุสุมา ศิลป์วิเศษสรรค์^{1*} ประทีป หมื่นหาญ² ชีระยุทธ ขุนศรีแก้ว³
สยาม เกิดจรัส⁴ และ มยุรี ศิริยม⁵

^{1, 2, 3, 4, 5} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Kusuma.si@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 062-198-2877

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน ผลการวิจัย 1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็นด้านความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด 2) ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านกระบวนการภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ 3) การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความเป็นตัวของตัวเองมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ด้านลูกค้า และคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความมีนวัตกรรมต่อความสำเร็จของธุรกิจ ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจมี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านการบริหารจัดการ ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ และด้านความใส่ใจในความสำเร็จไม่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการ, ความสำเร็จ, ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, ภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนงานแนวนโยบายต่างๆ ของประเทศ นโยบายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) หมายความว่า 7 SMEs วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมเติบโตอย่างต่อเนื่องยั่งยืน และวางแผนการส่งเสริม SME ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ตลอดจนให้ความสำคัญกับการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Covid-19) ที่เกิดขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563) SME (Small and Medium Enterprises) หรือเรียกว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นธุรกิจที่มีรายได้ สินทรัพย์และพนักงานจำนวนน้อย ดำเนินธุรกิจโดยผู้ประกอบการรายย่อย ผู้ประกอบการ sme คือ ผู้ที่มีความเป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับกลุ่มธุรกิจใดใช้เงินลงทุนต่ำ ซึ่งหลักๆ เป็นเงินทุนของเจ้าของธุรกิจเองหรือเงินจากการกู้ยืมเงินเชื่อจากธนาคาร จุดเด่นของธุรกิจ SME คือการดำเนินธุรกิจในสินทรัพย์ที่จับต้องได้ มีทั้งธุรกิจการผลิต การค้าและ

บริการ ไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจอาหาร การเกษตรหรือโรงแรมขนาดเล็ก เป็นต้น ธุรกิจ SME จึงถือเป็นธุรกิจที่เป็นรากฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย (ธนาคารกสิกรไทย, 2565)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs มาตั้งแต่ต้นปี 2563 และยังมีการแพร่ระบาดครั้งใหม่ในช่วงปลายปีที่ผ่านมา ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันนั้น สสว. ตระหนักถึงผลกระทบของการระบาดที่มีต่อธุรกิจ SMEs จึงได้ ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของ SMEs ในช่วงระหว่างวันที่ 1 - 15 กุมภาพันธ์ 2564 ที่มีต่อมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ รวมทั้งวิธีการปรับตัวฝ่าวิกฤตโควิด-19 ของ SMEs เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานภาครัฐ จัดทำนโยบายและกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่ตรงความต้องการของธุรกิจ และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ COVID-19 หรือ ไวรัสโคโรนา ส่งผลกระทบอย่างชัดเจนให้กับเศรษฐกิจของประเทศไทย ผู้ได้รับผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะ ธุรกิจรายย่อย ทั้งร้านอาหาร และร้านค้าปลีก การปรับตัวของผู้ประกอบการต่อสถานการณ์เป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะแผนการดำเนินงานระยะสั้น เมื่อสถานการณ์มาถึงโอกาสของธุรกิจรายย่อยยังคงมีอยู่ แต่ก็ได้เปลี่ยนหรือเพิ่มวิธีการในการจัดจำหน่าย และคัดเลือกสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด (ณัชชา เจริญศรี) ด้านผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัวและรูปแบบการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และได้ประโยชน์จากโอกาสทาง การตลาดใหม่ ๆ จากสถานการณ์ปรับตัวได้ จะสามารถอยู่รอดและอยู่ได้ในระยะยาวเมื่อสถานการณ์โควิด-19 จบลง (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2563)

ในสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน มีการแข่งขันสูง มีความผันผวนไม่แน่นอน ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จต้องหาทางนำพากิจการไปสู่ความสำเร็จ เห็นโอกาสแห่งความเป็นไปได้ จะต้องมีความวิริยะอุตสาหะ มีความมุ่งมั่นไม่ยอมแพ้ รู้จักประเมินสถานการณ์ ก่อนการตัดสินใจในเรื่องสำคัญ สรรหาสิ่งใหม่และนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์ อีกทั้งต้องแสวงหาความรู้ใหม่อย่างไม่สิ้นสุดเพื่อพัฒนากิจการให้ทันยุคทันสมัยอยู่เสมอ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาเพื่อแก้ไขไปสู่ความสำเร็จ (อโนมา ภาคสุทธิ และคณะ, 2563) ลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ ความมั่นใจในตนเอง (Be Self Confident) คือความสามารถและความตั้งใจที่จะนำตนเองไปสู่โอกาส บุคคลที่มีลักษณะมั่นใจในตนเอง จะเป็นคนที่มีความสามารถทำงานได้ด้วยตนเองและสามารถตัดสินใจได้ในภาวะที่บีบคับหรือมีความจำกัดผู้ประกอบการที่มีความมั่นใจในตนเองจะยังมีความสามารถในการต่อรอง หรือเผชิญกับผู้จัดจำหน่ายหรือบริษัทใหญ่ๆ ได้ (Freser et al, 2000)

ด้วยข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ทำการผลิตสินค้าและให้บริการที่คล้ายกัน ผู้ประกอบการจึงได้พิจารณาคุณลักษณะของตนเองเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคและหาแนวทางในการพัฒนา และเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการกับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จังหวัดปทุมธานี จำนวน 71,169 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566)

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ ระดับความเชื่อมั่น 95% จำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งสอบถามเป็น 4 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามมุมมองความสำเร็จของของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

3. สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่แตกต่างกันส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี แตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร ตำรา ทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ และข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต

4.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้

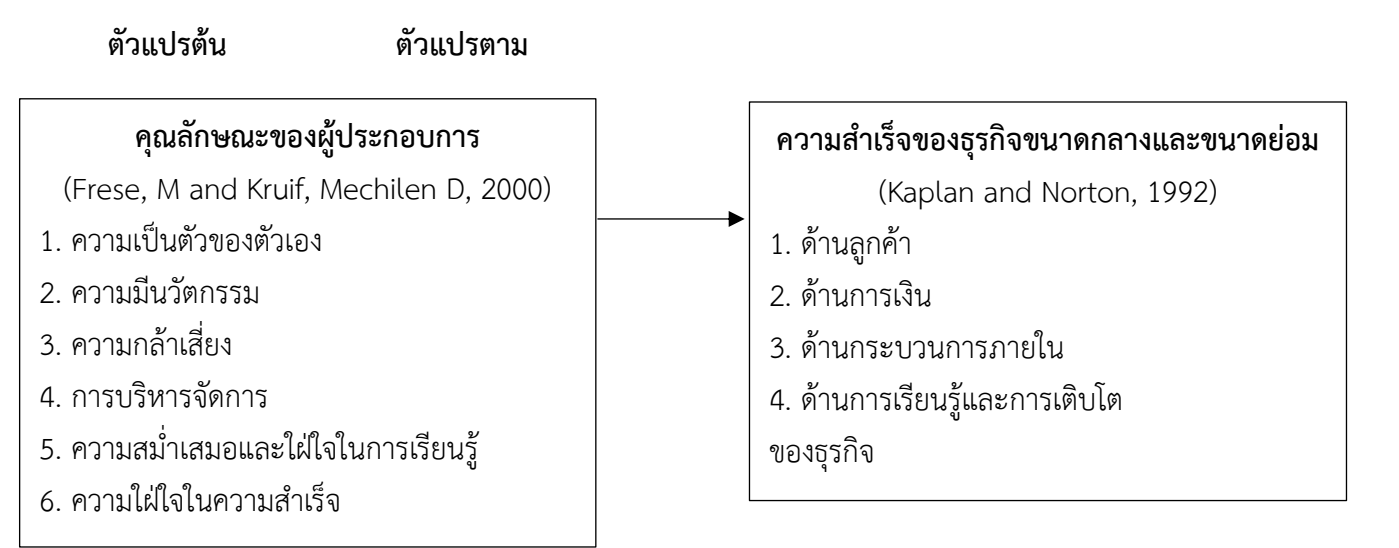
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่ออธิบายข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยนำมา แจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item – total Correlation
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นผลของด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความเป็นตัวของตัวเอง	4.41	0.69	มาก
2. ความมีนวัตกรรม	3.73	0.53	มาก
3. ความกล้าเสี่ยง	3.79	0.76	มาก
4. การบริหารจัดการ	3.95	0.69	มาก
5. ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้	4.12	0.87	มาก
6. ความใส่ใจในความสำเร็จ	4.16	0.88	มาก
รวม	4.02	0.73	มาก

จากตารางที่ 1 ด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ พบว่า ด้านความเป็นตัวของตัวเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.41 รองลงมา ด้านความใส่ใจในความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ย 4.16 และด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.12 ตามลำดับ

2. ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นผลของปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

ความสำเร็จของธุรกิจ	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านลูกค้า	3.94	0.98	มาก
2. ด้านการเงิน	3.62	0.83	มาก
3. ด้านกระบวนการภายใน	4.02	0.74	มาก
4. ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจ	3.76	0.86	มาก
รวม	3.83	0.85	มาก

จากตารางที่ 2 ด้านความสำเร็จของธุรกิจ พบว่า ด้านกระบวนการภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.02 รองลงมาด้านลูกค้า มีค่าเฉลี่ย 3.94 และด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจ มีค่าเฉลี่ย 3.76 ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการกับความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ	ความสำเร็จของธุรกิจ							
	ด้านลูกค้า		ด้านการเงิน		ด้านกระบวนการภายใน		ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจ	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ความเป็นตัวของตัวเอง	3.024	0.026*	0.030	0.956	1.415	0.240	2.313	0.135
2. ความมีนวัตกรรม	3.518	0.067	0.012	0.913	0.402	0.529	2.067	0.030*
3. ความกล้าเสี่ยง	0.987	0.325	1.422	0.242	1.701	0.167	0.922	0.460
4. การบริหารจัดการ	1.593	0.193	0.869	0.490	3.167	0.042	1.613	0.183
5. ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้	1.101	0.368	0.172	0.952	0.313	0.577	0.741	0.479
6. ความใส่ใจในความสำเร็จ	1.258	0.904	1.622	0.188	0.687	0.602	1.203	0.312

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความเป็นตัวของตัวเองมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจ ด้านลูกค้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความมีนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของธุรกิจ ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. ความคิดเห็นด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ระดับความคิดเห็น ด้านความเป็นตัวของตัวเอง เป็นอันดับแรก และอันดับสองให้ความสำคัญด้านความใส่ใจในความสำเร็จ และอันดับสามด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความกล้าเสี่ยงและผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญด้านความมีนวัตกรรมน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการได้รับมือจากสภาวะการแพร่ระบาดโรคโควิด -19 แล้วจึงสามารถบริหารจัดการธุรกิจของตนเองไปในทิศทางที่ประสบผลสำเร็จ โดยใช้กลยุทธ์และรูปแบบต่างๆที่แตกต่างจากคู่แข่งรายอื่นในการบริหารจัดการทั้งด้านธุรกิจและลูกค้า ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญมากที่จะขับเคลื่อนธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับพัทธรณ์ ฐะธรรมานนท์และกังวาน ยอดวิเศษศักดิ์ (2565) พบว่า โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด และสอดคล้องกับโชติรส สมพงษ์ และ สาโรช เผือกบัวขาว (2562) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ผู้ประกอบการต้องเสริมสร้างลักษณะนิสัยความเป็นผู้นำมีความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจ เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองสามารถดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเองและตัดสินใจได้ในภาวะคับขัน มีการค้นคว้ามองหาโอกาสทางธุรกิจด้วยตนเอง

2. ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเห็น ด้านกระบวนการภายในเป็นอันดับแรก รองลงมาให้ความสำคัญด้านลูกค้า ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญด้านการเงินน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการส่วนใหญ่หันมาใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มากขึ้น และมีการบริหารจัดการกระบวนการจัดการภายในที่ดี เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามาใช้ในการกระบวนการผลิตและเพิ่มคุณภาพของผลิตภัณฑ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี หากการบริหารจัดการทุกกระบวนการในระบบดีจะส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในธุรกิจได้ดีเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับศิวกร อโนริย์ (2564) พบว่า ด้านกระบวนการภายใน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเรื่อง ธุรกิจสามารถจัดหาและส่งมอบสินค้า หรือ บริการตรงตามกำหนด เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ แผนงานการปฏิบัติงานที่วางไว้มีความเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้โดยไม่เกิดปัญหา และกระบวนการผลิตสินค้า หรือการให้บริการ ลูกค้ามีความสูญเสียหรือเสียหายน้อยลง ตามลำดับ และสอดคล้องกับภัสสร เกษลักษณ์ (2561) พบว่า กระบวนการในการติดต่อประสานงานกับลูกค้าที่มีความสะดวกและความรวดเร็วมีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการติดตั้งประตูหน้าต่างอลูมิเนียม คือ ทำให้เราทำงานได้มากขึ้นทำให้งานมีการเจรจาตกลงกันได้รวดเร็วบางที่เราทำงานเร็ว เกินไปอาจเกิดข้อผิดพลาดทำให้ลูกค้าไม่ประทับใจได้ กระบวนการให้บริการมีต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการติดตั้งประตูหน้าต่างอลูมิเนียม คือ ทำให้เกิดความไว้วางใจในการให้บริการว่ากระบวนการและขั้นตอนในการให้บริการที่ได้มาตรฐาน มีผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการติดตั้งประตูหน้าต่างอลูมิเนียม คือ สามารถอธิบายได้ถึงผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกระบวนการและขั้นตอนในการให้บริการที่ได้มาตรฐานมีผลต่อความสำเร็จ

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะความแตกต่างของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานีพบว่า

3.1 คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความเป็นตัวของตัวเองที่แตกต่างกันมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ด้านลูกค้าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด -19 ส่งผลกระทบต่อธุรกิจทั้งด้านทางตรงและทางอ้อมทำให้เกิดแนวโน้มของธุรกิจ หลังจากที่มีรัฐบาลปลดล็อกแต่ละพื้นที่ที่ยอมทำให้การฟื้นตัวไม่เท่ากันอย่างแน่นอน ผู้ประกอบการแต่ละพื้นที่จำเป็นต้องเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อปรับตัวให้เข้ากับลักษณะการฟื้นตัวของพื้นที่ที่ตนเองกำลังดำเนินธุรกิจ จึงทำให้ผู้ประกอบการมองหาโอกาสหรือช่องทางที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มทำสินค้าใหม่ๆให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 และส่งผลทำให้ภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ทำให้ผู้ประกอบการมีการปรับตัวในการทำธุรกิจออนไลน์มากขึ้นเพื่อจะได้เข้าถึงลูกค้าและทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ จึงมีผลทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ประกอบการใช้กลยุทธ์ต่างๆในการดำเนินธุรกิจ อาทิเช่น การบริหารจัดการความสัมพันธ์ลูกค้าโดยยึดหลักการที่ลูกค้ามาเป็นอันดับหนึ่งทำให้ธุรกิจมีจุดแข็งมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Porter แล้ว Tracy และ Wiersema (Kotler & Armstrong) (2005) ได้เสนอกลยุทธ์การแข่งขันการตลาดแบบใหม่ คือธุรกิจสามารถเป็นผู้นำด้านการส่งมอบคุณค่าที่ดีเยี่ยมให้แก่ลูกค้า เน้นบริการที่ประทับใจกับกลุ่มลูกค้าของตนเอง การใช้กลยุทธ์สร้างคุณค่านี้ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรม โครงสร้างองค์กรระบบและกระบวนการทั้งในการดำเนินงานและการบริหาร เพื่อสร้างคุณค่าและส่งมอบให้แก่ลูกค้าให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หรือเรียกได้ว่ากลยุทธ์การสร้างความสัมพันธ์อันยาวนานกับลูกค้า ให้ลูกค้ามองเห็นว่าบริษัทให้ความสำคัญกับ ลูกค้าตามแนวคิดการตามใจลูกค้า และสอดคล้องกับทิตติ ทัทพกรณ์ และ ประสพชัยพสุนนท์(2562) พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการ 5 ด้านได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง ความมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ความใส่ใจในความสำเร็จมีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของธุรกิจ

3.2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความมีนวัตกรรมที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจ นวัตกรรมมีผลต่อการดำเนินธุรกิจตายแล้วจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในประเทศไทย ทำให้คนไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ โดยมีการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ที่เราเรียกว่า “ความปกติใหม่” (new normal) เป็นพฤติกรรมลูกค้าที่มีลักษณะเปลี่ยนไป ทำให้ธุรกิจหรือผู้ประกอบการต้องมีการแข่งขันด้วยการเน้นด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ และการสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดโดยการสร้างนวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับ Huang (2014) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนำนวัตกรรมมาพัฒนา

ธุรกิจ พบว่า นวัตกรรมจัดการทั้งด้านผลิตภัณฑ์ กระบวนการและบริการ สามารถทำให้ลูกค้าพึงพอใจและเกิดความภักดีต่อสินค้าและความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ในยุคดิจิทัล จากอิทธิพลของตัวแปรด้านนวัตกรรมจัดการ ด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านกลยุทธ์ทางธุรกิจ ได้ข้อค้นพบว่า สามารถทำให้มีรายได้สูงขึ้นมีลูกค้าเพิ่มขึ้น และผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์เกิดการเรียนรู้จากการทำธุรกิจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Saunila (2014) ได้ศึกษาพบว่าความสามารถเชิงนวัตกรรมที่ประกอบด้วย วัฒนธรรมความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วม แนวความคิดและโครงสร้างองค์กร บรรยากาศในการทำงานและความเป็นอยู่ที่ดี ความรู้จากภายนอกและการปรับโครงสร้างใหม่ส่งผล เชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านความเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด
2. ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านกระบวนการภายในมากที่สุด
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายหลังจากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 ในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบการ
 - 3.1 ด้านความเป็นตัวของตัวเองมีผลต่อด้านลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.2 ด้านความมีนวัตกรรมมีผลต่อด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านการเงินและด้านกระบวนการภายในไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.3 ด้านความกล้าเสี่ยงไม่มีผลต่อด้านความสำเร็จของธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.4 ด้านการบริหารจัดการไม่มีผลต่อด้านความสำเร็จของธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.5 ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ไม่มีผลต่อด้านความสำเร็จของธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 - 3.6 ด้านความใส่ใจในความสำเร็จไม่มีผลต่อด้านความสำเร็จของธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านลูกค้า ด้านการเงิน ด้านกระบวนการภายในและด้านการเรียนรู้และการเติบโตของธุรกิจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

- 1.1 สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อความสำเร็จของผู้ประกอบการให้มีความสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพมากที่สุด
- 1.2 ภาครัฐสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการสนับสนุนผู้ประกอบการในด้านต่างๆภายในองค์กร และการส่งเสริมผู้ประกอบการให้ใช้เทคโนโลยีด้านนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

- 2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยคือ ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยกว้าง ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเฉพาะธุรกิจ เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับผลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเพื่อให้ได้ข้อมูลกว้างขวางและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2.2 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปร ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยงด้านการบริหารจัดการ ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ และด้านความใส่ใจในความสำเร็จ ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมทางด้านกลยุทธ์ในการประกอบธุรกิจ หรือความสามารถของผู้ประกอบการ ได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ความมีนวัตกรรม (Innovativeness) ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์ (Proactiveness) และความแกร่งในการแข่งขัน (Competitive Aggressiveness)

เอกสารอ้างอิง

- โชติรส สมพงษ์และสาโรช เพือกบัวขาว. (2562). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 11(1), 310-327.
- ณัชชา เจริญศรี. (2563). ผลกระทบโควิด 19 ด้านเศรษฐกิจและโอกาสทางธุรกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2568 จาก <https://www.storehub.com/blog/covid-19>.
- ทิบัติ ทัพพกรณ์และประสพชัย พสุนนท์. (2562). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในธุรกิจร้านค้าบริษัททรู คอร์ปอเรชั่นจำกัด (มหาชน). *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 9(1), 06-117.
- ธนาคารกสิกรไทย. (2565). *ครบเรื่องธุรกรรมการเงิน รู้จริงทุกธุรกิจ*. สืบค้นจาก สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2568 <https://www.kasikornbank.com/th/kbiz/article/pages/guide-for-sme-business-and-how-it-works.aspx>.
- ประคอง กรณสูตร. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวชิราวุธวิทยาลัย.
- พัทธรณ์ ฐะธรรมานนท์และกัณวณ ยอดวิเศษศักดิ์. (2565). ปัจจัยธุรกิจคุณลักษณะของผู้ประกอบการและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจเบเกอรี่บนออนไลน์. *วารสารบริหารธุรกิจครีนครีนทรวโรฒ*, 13, (1), 16-31.
- ภัสสร เกษลักษณ์. (2561). *ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจให้บริการติดตั้งประตูหน้าต่างอลูมิเนียมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี)
- ศิวกร อโนริย์. (2564). *ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี*. (ดุษฎีนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร)
- สถิติข้อมูลผู้ประกอบการ SME. (2565). *จำนวนผู้ประกอบการจำแนกตามจังหวัดของประเทศไทย ปี 2565*. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2568 <https://www.smebigdata.com>.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2563). *แผนปฏิบัติการของ สสว.ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) (ฉบับทบทวน)*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อโนมา ภาณุสุทธิ, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์, และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. (2563). การเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ. *วารสารจิตวิทยามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต*, 11(2), 75-85.
- Freser, M. and et al. (2000). Entrepreneurial orientation: A psychological model of success among southern African small business owners. *European journal of work and organizational psychology*, 14(3), 315 - 344.
- Huang, K. H., & Ribeiro- Soriano, D. E. (2014). Developmental management: Theories, Methods, and Applications in Entrepreneurship, Innovation, and Sensemaking. *Journal of Business Research* 67, 657-662.
- Kaplan, R., & Norton, D. (1992). The balanced scorecard - measures that drive performance, *Harvard Business Review*, 70, 71-79.
- Porter, M.E. (2005). *The Competitive Advantage Creating and Sustaining Superior Performance*. New York : The Free Press.

Saunila, M., Pekkola, S., & Ukko, J. (2014). The relationship between innovation capability and performance: The moderating effect of measurement. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 63(2), 234-249

A Study of the Impact of Online Reviews on Online Purchasing Decisions of Consumers in Bangkok and Its Vicinity

Ratchaniwan Inlalom ^{1*} Bunyawee Kengkuntod ² Wanvisa Chomto ³ and Thanaphat Tachaphan ⁴

^{1, 2, 3, 4} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: ratchaniwan.in@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 0801656454

ABSTRACT

This research aims to 1) study the behavior of consumers viewing product reviews in Bangkok and its vicinity, 2) study the importance of factors in online reviews (online product reviews) that affect consumers' decision to buy products online in Bangkok and its vicinity, and 3) analyze the relationship between factors in online reviews (online product reviews) that affect consumers' decision to buy products online in Bangkok and its vicinity. This research is a quantitative research. The sample consists of 200 male and female people in Bangkok and its vicinity. The sample group is determined by using the G*Power program by convenience sampling method. A questionnaire is used as the research tool. The statistics used for analysis are percentage, mean, and standard deviation. The hypothesis is tested using multiple regression analysis.

The study results of the behavior of consumers watching online product reviews in Bangkok and its vicinity found that the media used to watch product reviews was watching via mobile phones (Smartphone) on the Tiktok channel, watching from 18.01-24.00 hrs. The person who influenced the viewing was themselves, and watching as a channel to consider choosing online products. The factors of online reviews (online product reviews) that affected the decision to buy online products, overall, were at a high level. Consumers gave the most importance to product information, followed by the writer of the online review and the results of the online review, respectively. The results of the multiple regression analysis between the factors of online reviews (online product reviews) that affect the decision to buy products online of consumers in Bangkok and its vicinity, namely the factors of the number of online reviews, the writers of online reviews, and the results of online reviews, were statistically significant at the .05 level. The three variables can jointly explain the variation in the decision to buy products online of consumers in Bangkok and its vicinity by 76.40 percent.

Keywords: The impact of, Online reviews, Purchase Decision

การศึกษาผลกระทบของบทวิจารณ์ออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

รัชนิวรรณ อินละคม ^{1*} บุญยวีร์ เกษขุนทด ² วันวิษา โฉมโต ³ และ ธนภัทร์ ธขพันธ์ ⁴

^{1, 2, 3, 4} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: ratchaniwan.in@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 0801656454

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการรับชมการวิจารณ์สินค้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล 2) ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล และ 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ทั้งเพศชายและหญิง จำนวน 200 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ โปรแกรม G* Power โดยวิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการศึกษา พฤติกรรมการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล พบว่า สื่อที่ใช้ในการรับชมการวิจารณ์สินค้า คือ รับชมผ่านโทรศัพท์มือถือ(Smartphone) ช่องทาง Tiktok โดยรับชมในช่วงเวลา 18.01 - 24.00 น. บุคคลมีอิทธิพลต่อการรับชมคือ ตัวเอง และรับชมเพื่อเป็นช่องทางในการพิจารณาเลือกสินค้าออนไลน์ ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สูงสุด รองลงมาคือ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล คือ ปัจจัยด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถรวมกันอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ได้ร้อยละ 76.40

คำสำคัญ: ผลกระทบ, บทวิจารณ์ออนไลน์, การตัดสินใจซื้อ

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีพัฒนาและเติบโตอย่างก้าวกระโดด สื่อและระบบอินเทอร์เน็ตกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารและส่งข้อมูลถึงกันและกันอย่างรวดเร็วได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อเข้ากับกลุ่มเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ยกตัวอย่างเช่น Facebook Twitter Line Instagram และ Youtube เป็นต้น (ศิริโสภา ฮอฟแมน, 2564)

We are social เป็นเอเจนซีทางด้านโซเชียลมีเดีย ทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสรุปสถิติการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั่วโลก โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งอัตราการใช้อินเทอร์เน็ต การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้โซเชียลมีเดีย การใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ตลอดจนการใช้อีคอมเมิร์ซ ซึ่งสรุปการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ทำให้เห็นแนวโน้มการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลในแง่มุมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ พบว่า ประเทศไทยมีประชากรมากกว่า 60 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 75 ของคนไทยที่ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลกที่ ร้อยละ 59 และมีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่สูงถึง ร้อยละ 134 กล่าวคือ มีจำนวนเบอร์มากกว่าจำนวนประชาชน ทั้งนี้ไม่ได้รวมถึงเบอร์ที่ใช้กับอุปกรณ์ไอ

ไอที ซึ่งประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 97 หรือจำนวน 50.18 ล้านคน จะเข้าอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นประจำ โดยใช้เวลาเล่นอินเทอร์เน็ตทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ถึง 4 ชั่วโมง 57 นาที ต่อวัน (ชนชาติ นุ่มนนท์, 2563) วิดีโอออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของคนไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการชมละคร หรือรายการย้อนหลังหลายคนมักจะดูผ่านยูทูบ ส่งผลให้วิดีโอเป็นคอนเทนต์ที่กำลังมาแรง เพราะเป็นสื่อที่เข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งมีแนวคิดเกี่ยวกับการทำ Video Content และขั้นตอนการทำ Viral Video ให้ประสบความสำเร็จรวมถึงช่องทางการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ (นรินทร์ เย็นธกรณ์, 2558) ผู้ใช้โซเชียลมีเดีย นิยมที่จะทำการแบ่งปัน แชร์รูปภาพ วิดีโอ และประสบการณ์การท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้ที่ค้นหาในสื่อต่าง ๆ เกิดความสนใจและกระตุ้นการค้นหา อีกทั้งยังเพิ่มความมั่นใจในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวได้แน่นอนมากขึ้น รวมถึงยังลดระยะเวลาในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวให้สั้นลง (Munar & Jacobsen, 2014)

ทั้งนี้ผู้บริโภคมักจะแสวงหาข้อมูลการรีวิวสินค้าของผู้บริโภคด้วยกันเองที่ได้เคยทดลองใช้สินค้านั้นๆ มาก่อนมากกว่าการให้ข้อมูลจากเจ้าของสินค้า เนื่องจากมีความน่าเชื่อถือเปรียบเสมือนเพื่อนแนะนำเพื่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากผู้บริโภคที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสินค้านั้นๆ หรือที่เรียกกันว่า “ผู้นำด้านความคิดเห็น” (Opinion Leader) ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติหรือพฤติกรรมของบุคคลอื่นได้ โดยบุคคลเหล่านี้จะทำการรับสารจากแหล่งข้อมูลต่างๆ แล้วส่งผ่านข้อมูลไปยังผู้รับสารอื่นๆ (พรรณพิลาศ กุลดิลก, 2558) ซึ่งจากผลการรายงานความไว้วางใจของผู้บริโภคภายใต้หัวข้อ “Global in Advertising Survey” ของ Nielsen พบว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริโภคทั่วโลกมีความไว้วางใจในแหล่งสารที่เป็นคนรู้จักสูงสุด รองลงมาคือ การรีวิวของผู้บริโภคคนอื่นในสื่อออนไลน์ ส่วนแหล่งสารที่เป็นชิ้นงานโฆษณา นั้นพบว่า ผู้บริโภคมีความไว้วางใจน้อยมาก โดยเฉพาะสื่อดั้งเดิม (Nielsen, 2012) นอกจากนี้จากผลวิจัยการตลาดเรื่อง “Online Influencer” ของนิสิตสาขาการตลาด วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยมหิดล (CMMU) ระบุว่า 56% ของผู้ที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้าและบริการผู้บริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Generation Y นั่นคือ เหล่ากูรู ชุมชนเว็บบอร์ด และบล็อกเกอร์ในอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ เพื่อดูหรือคนรู้จัก ซึ่งข้อมูลหรือการรีวิวของผู้มีอิทธิพลในสื่อออนไลน์ (Online Influence) จะมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าสูงถึง 88% นั้นหมายความว่า ข้อมูลจากผู้นำความคิดในโลกออนไลน์นั้นมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคอย่างชัดเจน (จิราวัฒน์ คงแก้ว, 2558) และจากงานวิจัยของ Birch-Jensen (2020) ได้ศึกษาความเกี่ยวข้องของวีล็อกเกอร์ท่องเที่ยวเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า วิดีโอบล็อกมีความเกี่ยวข้องและมีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวแสดงให้เห็นว่าผู้ชมรู้สึกเตรียมพร้อมมากขึ้นสำหรับการเดินทางของพวกเขาเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายการเดินทางและที่พัก และวิดีโอบล็อกทำให้พวกเขารู้สึกปลอดภัยมากขึ้น ผู้ชมส่วนใหญ่สนใจที่จะพบปะกับคนในท้องถิ่นมากขึ้นหลังจากดูวิดีโอ การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของวีล็อกเกอร์จะเพิ่มขึ้นในอนาคต นอกจากนี้ Choi และ Lee (2019) ได้ศึกษาผลกระทบของคุณลักษณะของวีโอ บล็อกเกอร์แพชชั่นต่อทัศนคติของผลิตภัณฑ์และการแบ่งปันเนื้อหา พบว่า ทัศนคติของผู้ชม ความเชี่ยวชาญ และความน่าเชื่อถือของวีล็อกเกอร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อทัศนคติของผู้ชมเมื่อวีโอบล็อกมีการเปิดเผยข้อมูลโดยปริยาย Lee และ Watkins (2016) กล่าวว่าคุณลักษณะของวีล็อกเกอร์ คือ ผู้ที่สร้างวีล็อกและดึงดูดผู้ติดตามจำนวนมาก อับโหลด์วีโอบล็อกเกอร์ วิดีโอเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวหรือบทวิจารณ์ ทำให้เพิ่มการเยี่ยมชมจากผู้ติดตามและผู้ชมคนอื่น ๆ ด้วยเหตุนี้วีล็อกเกอร์จึงกลายเป็นกุญแจสำคัญ เป็นผู้นำความคิดเห็นหรือแหล่งข้อมูลสำคัญบนโซเชียลมีเดียในปัจจุบัน Ohanian (1990) อธิบายถึงความน่าดึงดูด ความเชี่ยวชาญ และความน่าเชื่อถือ เป็นคุณลักษณะสามประการของแหล่งข้อมูล นอกจากนี้ ยังจัดประเภทคุณลักษณะของวีล็อกเกอร์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ส่งข้อมูลผ่านวีโอบล็อก ได้แก่ ความน่าดึงดูด ความเชี่ยวชาญ และความน่าเชื่อถือ

การสร้างความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านสื่อออนไลน์ด้วยรูปแบบคำวิจารณ์ ทั้งรูปแบบของบทวิจารณ์ ช่องทางในการสื่อสาร ผู้เขียนบทวิจารณ์ และผลลัพธ์ของบทวิจารณ์ เป็นต้น ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลกระทบของบทวิจารณ์ออนไลน์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยศึกษาปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่เกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รูปแบบของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ช่องทางในการสื่อสาร จำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ว่ามีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใดต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกอบการธุรกิจที่จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และพฤติกรรมของผู้บริโภคและสามารถนำไปพัฒนาระบบการขายสินค้าในยุคดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับชมการวิจารณ์สินค้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การศึกษาผลกระทบของบทวิจารณ์ออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้งเพศชายและหญิง

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนผู้วิจัยได้ใช้วิธีคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power กำหนดค่า Effect Size เท่ากับ 0.3 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) เท่ากับ 0.05 (ธวัชชัย วรพงศธร และ สุรีย์พันธุ์ วรพงศธร, 2561) และค่า Power เท่ากับ 0.95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน อนึ่ง เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงมากขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างมากกว่าผลการคำนวณ คือ จำนวน 200 คน โดยวิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามด้านปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ด้านรูปแบบของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ด้านช่องทางในการสื่อสาร ด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์

ตอนที่ 4 กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการ, ด้านการหาข้อมูลของผู้บริโภค, ด้านการประเมินทางเลือก, ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านพฤติกรรมหลังการซื้อ

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยประสานงานกับสาขาสังคมศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต เพื่อจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัยและตอบข้อซักถามของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด ในกรณีที่ได้แบบสอบถามไม่ครบจำนวน ผู้วิจัยจะทวงถามด้วยตัวเอง โดยใช้วาจาสุภาพ จากนั้นนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง กำหนดรหัสให้กับตัวแปรเพื่อป้อนข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับประมวลผลทางการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

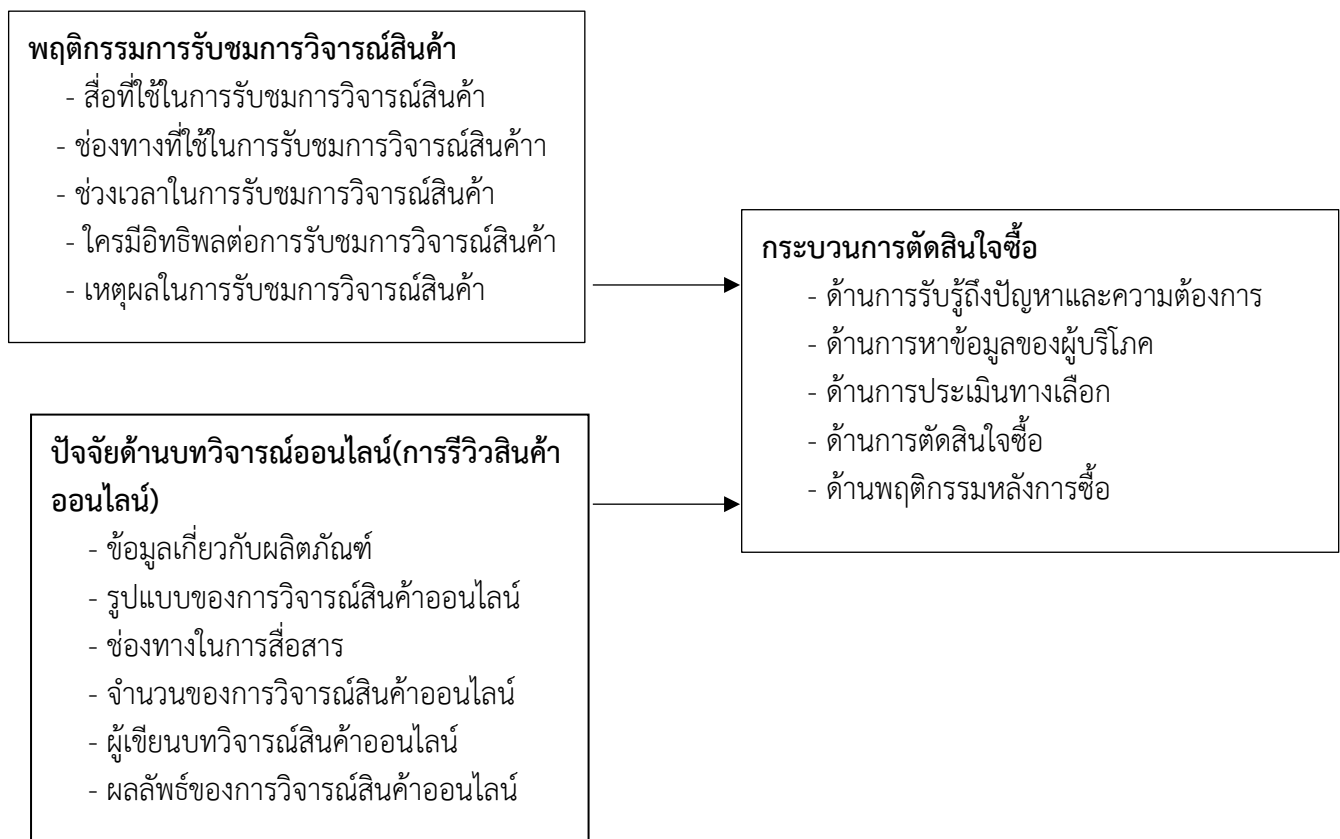
1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations)
2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Multiple Regression

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของบทวิจารณ์ออนไลน์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมในการรับชมการวิจารณ์สินค้าของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

พฤติกรรมในการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สื่อที่ใช้ในการรับชมการวิจารณ์สินค้าผู้ตอบแบบสอบถามรับชมผ่านโทรศัพท์มือถือ(Smartphone) คิดเป็นร้อยละ 87.00 ช่องทางการเลือกชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ คือ Tiktok คิดเป็นร้อยละ 41.65 ช่วงเวลาในการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ คือ ช่วงเวลา 18.01-24.00 น. คิดเป็นร้อยละ 66.50 บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการรับชมการวิจารณ์สินค้า คือ ตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 55.00 เหตุผลที่รับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางในการพิจารณาเลือกสินค้าออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 73.50

2. ระดับความสำคัญของปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ตารางที่ 1 ระดับความความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวม

ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	4.39	0.58	มาก
2. ด้านรูปแบบของการบทวิจารณ์ออนไลน์	4.33	0.60	มาก
3. ด้านช่องทางในการสื่อสาร	4.34	0.63	มาก
4. ด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์	4.36	0.54	มาก
5. ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์	4.38	0.57	มาก
6. ด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์	4.38	0.59	มาก
รวม	4.36	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ ($\bar{X} = 4.38$) ด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ($\bar{X} = 4.38$) ด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ($\bar{X} = 4.36$) ด้านช่องทางในการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.34$) และด้านรูปแบบของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตัวแปร	Unstandardized		Standardized	t	Sig.	Tolerance	VIF
	Coefficients		Coefficients				
	B	S.E.	Beta				
ค่าคงที่	.482	.171		2.815	.005**		
ด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์	-.077	.048	-.082	-1.596	.112	.464	2.154
ด้านรูปแบบของการบทวิจารณ์ออนไลน์	.012	.062	.013	.189	.850	.261	3.828
ด้านช่องทางในการสื่อสาร	-.030	.051	-.034	-.579	.563	.345	2.902
ด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์	.189	.068	.187	2.799	.006**	.273	3.658
ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์	.466	.074	.488	6.290	.000**	.203	4.919
ด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์	.306	.063	.333	4.902	.000**	.264	3.783
R2= .764	SEE = .269	F = 104.043	Sig. = .000*				

จากตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้ทำการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระโดยใช้ค่า VIF (Variance Inflation Factor) พบว่า มีค่าระหว่าง 2.154-4.919 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระสามารถนำมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณขอปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ โดยพบว่าปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ร้อยละ 76.4 โดยเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่สามารถทำนายความเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ ปัจจัยด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้ดังนี้ $\text{การตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์} = 0.482 + 0.466 \text{ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์} + 0.306 \text{ ด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์ออนไลน์} + 0.189 \text{ ด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์}$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า พฤติกรรมการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สื่อที่ใช้ในการรับชมการวิจารณ์สินค้าผู้ตอบแบบสอบถามรับชมผ่านโทรศัพท์มือถือ(Smartphone) เพราะเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สามารถนำติดตัวไปได้ทุกที่ทุกเวลา ส่วนช่องทางการเลือกชมการรีวิวสินค้าออนไลน์ คือ Tiktok เนื่องจากเป็นแอปพลิเคชันที่ได้รับความนิยมและสามารถเข้ารับชมได้ตลอดเวลา ช่วงเวลาในการรับชมรีวิวสินค้าออนไลน์ คือ ช่วงเวลา 18.01-24.00 น. เพราะเป็นช่วงเวลาหลังจากการทำงาน เป็นช่วงเวลาในการพักผ่อน บุคคลมีอิทธิพลต่อการรับชมการวิจารณ์สินค้า คือ ตัวเอง และเหตุผลที่รับชมรีวิวสินค้าออนไลน์ เพื่อเป็นช่องทางในการพิจารณาเลือกสินค้าออนไลน์ เนื่องจากการรับชมการรีวิวสินค้าออนไลน์จะทำให้ทราบถึงคุณภาพของสินค้า และประสิทธิภาพการทำงานของสินค้าที่ตนสนใจและต้องการซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริโสภา ฮอฟแมน (2564) อิทธิพลของข้อมูลจากการรีวิวเครื่องสำอางของบิต์บล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า เคยตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางหลังจากอ่านหรือดูรีวิว รับข้อมูลบ่อยที่สุดเมื่อต้องการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ เครื่องสำอางที่มีการรับข้อมูลและมีการตัดสินใจซื้อหลังดูรีวิวมากที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งใบหน้า การรีวิวสินค้าประเภทเครื่องสำอางของบิต์บล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคตามขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจพบว่า ขั้นตอนการถูกกระตุ้นด้วยสื่อ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์(การรีวิวสินค้าออนไลน์)ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญในด้านข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ สูงที่สุดรองลงมาคือ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์เนื่องจากก่อนจะทำการซื้อสินค้าจำเป็นต้องทราบถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของสินค้านั้นๆ ว่าตรงกับความต้องการของตนเองหรือไม่ มีคุณภาพเหมาะสมกับราคาจริงหรือไม่ สามารถใช้งานได้ดีมากน้อยเพียงใด สินค้าได้รับการรับรองมาตรฐานอย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริโสภา ฮอฟแมน (2564) อิทธิพลของข้อมูลจากการรีวิวเครื่องสำอางของบิต์บล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า เคยตัดสินใจซื้อเครื่องสำอางหลังจากอ่านหรือดูรีวิว รับข้อมูลบ่อยที่สุดเมื่อต้องการหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อ เครื่องสำอางที่มีการรับข้อมูลและมีการตัดสินใจซื้อหลังดูรีวิวมากที่สุดคือ ผลิตภัณฑ์ตกแต่งใบหน้า การรีวิวสินค้าประเภทเครื่องสำอางของบิต์บล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคตามขั้นตอนกระบวนการตัดสินใจพบว่า ขั้นตอนการถูกกระตุ้นด้วยสื่อ ความสนใจในการซื้อเครื่องสำอางเมื่อเห็นผู้อื่นใช้แล้วผลลัพธ์ดี บุคคลรีวิวเครื่องสำอางที่สนใจมากที่สุดคือบิต์บล็อกเกอร์

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยด้านบทวิจารณ์ออนไลน์ (การรีวิวสินค้าออนไลน์) ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ ด้านผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์ และด้านผลลัพธ์ของการบทวิจารณ์

ออนไลน์ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ได้ร้อยละ 76.4 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริโภคมีความสนใจต่อจำนวนผู้ที่เข้ามารีวิวสินค้าซึ่งหากมีจำนวนผู้รีวิวสินค้าในทางบวกก็จะยิ่งสร้างน่าเชื่อถือต่อสินค้าหรือร้านค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการการันตีว่าสินค้าหรือร้านค้านั้นให้บริการที่ดี ส่งสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคามีความเหมาะสมกับคุณภาพและประสิทธิภาพการใช้งานสินค้านั้นๆ ซึ่งผู้เขียนบทวิจารณ์ที่มีชื่อเสียงหรือได้รับความนิยมก็จะเป็นส่วนช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ร้านค้าหรือสินค้า และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับร้านค้าหรือสินค้าว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Guo, Wang & Wu (2020) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเชิงบวก: บทบาทของความพึงพอใจในการรีวิวของผู้บริโภคออนไลน์ต่อการตัดสินใจซื้อ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การรีวิวสินค้าที่ดีในเชิงบวกของผู้บริโภคออนไลน์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การรับรู้ความน่าเชื่อถือและการรับรู้การวิเคราะห์ในการรีวิวของผู้บริโภคออนไลน์มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญ์กานต์ ญูโคจร และ สมชาย เล็กเจริญ (2564) อิทธิพลของคุณลักษณะของวีล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการท่องเที่ยวของผู้ติดตามช่องวีล็อกเกอร์ท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผลการวิจัย พบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) คุณลักษณะของวีล็อกเกอร์ 2) ด้านความตั้งใจแบ่งปันวิดีโอคอนเทนต์ 3) ด้านทัศนคติต่อสถานที่ท่องเที่ยว และ 4) ด้านความตั้งใจในการท่องเที่ยว ซึ่งโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี โดยพิจารณาจากค่า CMIN/df เท่ากับ 1.12 ค่า GFI เท่ากับ 0.93 ค่า AGFI เท่ากับ 0.91 ค่า CFI เท่ากับ 0.99 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.02 ค่า SRMR เท่ากับ 0.03 ค่า RMR เท่ากับ 0.04 และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.85 แสดงว่าตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจในการท่องเที่ยวของผู้ติดตามช่องวีล็อกเกอร์ท่องเที่ยวได้ ร้อยละ 85 ปัจจัยด้านทัศนคติต่อสถานที่ท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางตรงมากที่สุดและด้านคุณลักษณะของวีล็อกเกอร์มีอิทธิพลทางอ้อมมากที่สุดต่อความตั้งใจในการท่องเที่ยวของผู้ติดตามช่องวีล็อกเกอร์ท่องเที่ยว

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผู้บริโภคมีพฤติกรรมเลือกดูผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ได้รับการแนะนำจากแพลตฟอร์มออนไลน์หลายครั้งก่อนตัดสินใจซื้อ แล้วกลับมาดูสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์หลายครั้งก่อนตัดสินใจรวมทั้ง เลือกดูผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ผู้เขียนบทวิจารณ์ออนไลน์เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและได้รับความนิยม โดยบทวิจารณ์ออนไลน์ต้องได้รับความน่าเชื่อถือ และมีจำนวนของการบทวิจารณ์ออนไลน์ในทางบวกจากผู้ใช้งานสินค้าและบริการจริงๆ ซึ่งบางครั้งความผิดพลาดหรือบทวิจารณ์ออนไลน์ในทางลบเป็นสิ่งที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้เสมอ หากผู้ประกอบการรับมือกับบางรีวิวที่ตำหนิการให้บริการได้ดีและแสดงออกถึงความจริงใจในการขอภัยลูกค้า รับผิดชอบในความผิดพลาดอย่างเหมาะสม ลูกค้าที่เข้ามาอ่านรีวิวจะรู้สึกถึงความน่าเชื่อถือ ช่วยเพิ่มการตัดสินใจในการใช้บริการมากขึ้น เพราะได้เห็นถึงการบริการหลังการขายอีกมุมหนึ่ง หากร้านค้ามีแต่คำชมอย่างเดียวมักทำให้ความรู้สึกลำบากสงสัยมากกว่าเกิดความไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจควรให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาคุณภาพของสินค้า และสร้างความเชื่อมั่นของร้านค้าตัวเอง ให้มีความน่าเชื่อถือ ต้องมีความสุจริต ไม่คดโกงลูกค้า เพราะถ้ามีลูกค้ามาซื้อสินค้าจากร้านตัวเอง แล้วสินค้ามีคุณภาพที่ดี เหมาะสมกับราคาอาจจะทำให้ลูกค้าที่ซื้อไปไปรีวิวตามเพจหรือช่องทาง Social Media ต่าง ๆ จะทำให้ร้านค้าของตัวเองมีความน่าเชื่อถือด้วย อีกอย่างผู้ประกอบการ ก็สามารถโปรโมตร้านตัวเองผ่านทาง Social Media ต่าง ๆ เองได้ เพราะได้รับการรีวิวที่น่าเชื่อถือแล้ว

1.2 สื่อทาง Social Media เป็นช่องทางที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในการที่จะทำให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อสินค้า ผู้ประกอบการอาจจะต้องนำรีวิวมีอาชีพ ช่วยในการโปรโมตร้านค้าตัวเอง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น สินค้าของผู้ประกอบการจะต้องได้คุณภาพ เหมาะสมกับราคา สัมกับการที่จ้างนักรีวิวมีอาชีพ เพราะถ้าสินค้าไม่มีคุณภาพ ถึงจะจ้างมีอาชีพมาช่วยรีวิว แต่ก็จะไม่ทำให้ร้านค้ามีชื่อเสียง แลจะเสียชื่อเสียงด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่าง เช่น กลุ่มที่ไม่เคยรับชมรีวิว และกลุ่มที่ไม่เคยทำการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เพื่อทราบถึงปัจจัยและความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค ศึกษาถึงเหตุผลที่ไม่ทำให้เกิดความน่าสนใจ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างกลยุทธ์ดึงดูดกลุ่มลูกค้าให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรเจาะลึกถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เข้ารับชมการรีวิวสินค้าเฉพาะ Social Media หรือแพลตฟอร์มที่ได้รับความนิยมนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญกานต์ กุญโศจร และ สมชาย เล็กเจริญ. (2564). อิทธิพลของคุณลักษณะของวีล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการท่องเที่ยวของผู้ติดตามช่องวีล็อกท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 41(4), 83-103.
- จิราวัฒน์ คงแก้ว. (2558). การตลาดบล็อกเกอร์ชาใหญ่โลกโซเซียล. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2567 จาก www.bangkokbiznews.com
- ธนาติ นุ่มนนท์. (2563). คนไทยใช้เวลากับอินเทอร์เน็ต สูง 'อันดับห้า' ของโลก. กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2567 <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail>
- ธวัชชัย วรพงษ์ธร และ สุริย์พันธุ์ วรพงษ์ธร. (2561). การคำนวณขนาดตัวอย่างสำหรับงานวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power Retrieve on January. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2567 จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th>
- นรินทร์ เย็นธนากรณ์. (2558). 10 วิธีการทำ Viral Video ให้ประสบความสำเร็จ. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2567 จาก <https://www.marketingoops.com>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรรณพิลาศ กุลดิลก. (2558). กลยุทธ์การสร้างที่น่าเชื่อถือในการสื่อสารการตลาดผ่านบล็อกเกอร์และความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริโภค. *ชลบุรี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ศิริโสภา ฮอฟแมน. (2564). อิทธิพลของข้อมูลจากการรีวิวเครื่องสำอางของบิตบล็อกเกอร์ที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจของผู้บริโภคเจนเนอเรชันวายในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 7(3), 304-310.
- Birch-Jensen, J. (2020). *Travel vloggers as a source of information about tourist destinations*. (Research project, Umeå University). Retrieved from <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1438168>
- Choi, W., & Lee, Y. (2019). Effects of fashion vlogger attributes on product attitude and content sharing. *Fashion and Textiles*, 6(6), 1-18.
- Guo, Wang, & Wu, (2020). Positive emotion bias: Role of emotional content from online customer reviews in purchase decision. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 5(2), 101-891.
- Lee, J. E., & Watkins, B. (2016). YouTube vloggers' influence on consumer luxury brand perceptions and intentions. *Journal of Business Research*, 69, 5753-5760.
- Munar, A. M., & Jacobsen, J. K. S. (2014). Motivations for sharing tourism experiences through social media. *Tourism Management*, 43, 46-54.
- Neilsen. (2012). *Personal recommendations and consumer opinions posted online are the most trusted forms of advertising globally: The Nielsen Company*. Retrieved from [Http://blog.nielsen.com/nielsenwire/wpcontent/uploads/2009/07/pr_global-study_07709.pdf](http://blog.nielsen.com/nielsenwire/wpcontent/uploads/2009/07/pr_global-study_07709.pdf).

Online Marketing Mix Factors Affecting the Decision to Purchase OTOP Products via Online Platforms of Consumers in Sakon Nakhon Province

Atitarn Thongchua ^{1*} Jaturong Chitiyaphol ² and Kanitha Thongchua ³

¹ Sakon Nakhon Rajabhat University

^{2,3} Northeastern University

* Corresponding author. E-mail: jaturongc@neu.ac.th โทรศัพท์ 0899443742

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the behavior of consumers in Sakon Nakhon Province towards deciding to buy OTOP products on online platforms, 2) study the level of importance of online marketing mix factors affecting the decision to buy OTOP products on online platforms of consumers in Sakon Nakhon Province, and 3) study the online marketing mix factors affecting the decision to buy OTOP products on online platforms of consumers in Sakon Nakhon Province. The research instruments were questionnaires. The population was people who had bought OTOP products on online platforms of consumers in Sakon Nakhon Province. The sample group consisted of 400 people using the convenience sampling method. The results of the study found that in terms of consumer behavior in Sakon Nakhon Province towards deciding to buy OTOP products on online platforms, most of the respondents chose to buy food products. The purpose of buying products was to buy for themselves. They mostly bought once a month. The person who had the most influence on buying products was themselves. The cost of each purchase was 201-500 baht. The payment method for products was via mobile banking. The channel to contact the seller was mostly via Line. In terms of online marketing mix factors, the most important level was 4.24 (S.D. = 0.436). When considering each aspect, it was found that the product aspect had the highest mean, followed by privacy, distribution channel, price, promotion, and personal service, respectively. The analysis of online marketing mix factors affecting the decision to buy OTOP products on online platforms of consumers in Sakon Nakhon Province found that all online marketing mix factors significantly affected the decision to buy products through online platforms of consumers in Sakon Nakhon Province at a statistical level of .05.

Keywords: online marketing mix, consumer behavior, online platform

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร

อชิฐฐาน ทองเชื้อ ^{1*} จตุรงค์ จิตติยพล ² และ ขนิษฐา ทองเชื้อ ³

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3} มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

* Corresponding author. E-mail: jaturongc@neu.ac.th โทรศัพท์ 0899443742

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนครต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ 2) ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร 3) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประชากร คือ ผู้ที่เคยซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนครต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าประเภทอาหาร วัตถุประสงค์ในการซื้อสินค้า คือ ซื้อเพื่อตัวเอง ส่วนใหญ่จะซื้อเดือนละครั้ง บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการซื้อสินค้า คือ ตนเอง ค่าใช้จ่ายที่ซื้อในแต่ละครั้งมีค่าใช้จ่าย 201 – 500 บาท วิธีการชำระเงินค่าสินค้าชำระผ่านแอปพลิเคชันของธนาคาร (mobile banking) ช่องทางในการติดต่อผู้ขายสินค้าส่วนใหญ่ติดต่อทางไลน์ ในส่วนของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์มีระดับความสำคัญมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D. = 0.436) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการรักษา ความเป็นส่วนตัว ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการให้บริการส่วนบุคคล ตามลำดับ การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ทุกด้านส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์, พฤติกรรมของผู้บริโภค, แพลตฟอร์มออนไลน์

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ในอดีตพฤติกรรมการซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคเป็นไปในลักษณะของการเดินทางไปยังร้านค้า ตลาดสด หรือห้างสรรพสินค้าเพื่อทำการตรวจสอบสินค้า เลือกซื้อ และชำระเงิน โดยมีการพูดคุยสอบถามกับพนักงานขายหรือพ่อค้าแม่ค้าเกี่ยวกับคุณสมบัติและราคาก่อนจะตัดสินใจที่จะซื้อสินค้าหรือบริการนั้นๆ การซื้อขายลักษณะนี้มีข้อดีคือผู้บริโภคสามารถสัมผัสทดลอง หรือเปรียบเทียบสินค้าก่อนซื้อได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีข้อจำกัดเรื่องระยะทาง เวลา และสต็อกสินค้าที่อาจไม่ครบตามความต้องการ เมื่อกาลเวลาผ่านไปการค้าขายเริ่มพัฒนาเข้าสู่ยุคของห้างสรรพสินค้าและร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าได้ง่ายขึ้นจากร้านค้าขนาดใหญ่ที่มีสินค้าหลากหลาย รวมถึงมีระบบโปรโมชั่น บัตรสะสมแต้ม และการจ่ายเงินผ่านบัตรเครดิตที่เพิ่มความสะดวกมากขึ้น อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของการซื้อสินค้าเริ่มเปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจนเมื่อเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวัน การเกิดขึ้นของอีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ทำให้พฤติกรรมของผู้บริโภคเริ่มเปลี่ยนจากการเดินทางไปซื้อสินค้าด้วยตนเองมาเป็นการสั่งซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ การซื้อขายในลักษณะนี้ช่วยลดข้อจำกัดเรื่องระยะทางและเวลา ผู้บริโภคสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้า อ่านรีวิวจากผู้ใช้งาน และสั่งซื้อได้ทันทีทุกเวลา (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2564) นอกจากนี้ ระบบขนส่งและการชำระเงินออนไลน์ที่มีความ

ปลอดภัยมากขึ้นยังช่วยให้การซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ตเป็นที่ยอมรับมากขึ้นเรื่อยๆ โดยในไตรมาส 2 ปี 2567 ประเทศไทยมีดัชนีความพึงพอใจในการซื้อสินค้าออนไลน์โดยรวม อยู่ในระดับพอใจมาก ซึ่งเป็นการสะท้อนคุณค่าของแพลตฟอร์มผ่านมุมมองของลูกค้าโดยตรง การค้าออนไลน์ในประเทศไทยนอกจากจะมียอดขายเติบโตอย่างรวดเร็วแล้ว ยังมีพัฒนาการไปในทิศทางบวกทั้งด้านการบริการและด้านราคาสินค้า ค่าขนส่ง เพื่อดึงดูดผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมทั้งกลุ่มที่มีความอ่อนไหวต่อราคาสูงและกลุ่มที่มีความต้องการซับซ้อน ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ผู้ประกอบการเน้นมาตรการส่งเสริมการขายด้านราคาเป็นหลักเพื่อดึงดูดลูกค้า (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567)

ปัจจุบันพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายด้วยการเติบโตของแพลตฟอร์มอีคอมเมิร์ซ เช่น Shopee, Lazada, JD Central รวมถึงการซื้อขายผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Marketplace, TikTok Shop ปัจจัยที่ทำให้การซื้อสินค้าออนไลน์เป็นที่นิยมอย่างมาก ได้แก่ ความสะดวกสบายในการสั่งซื้อ ราคาที่แข่งขันได้ โปรโมชั่นที่ดึงดูดใจ และระบบขนส่งที่รวดเร็วขึ้น นอกจากนี้ การไลฟ์สดขายสินค้า (Live Commerce) ก็เป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมการซื้อที่ได้รับความนิยมในยุคปัจจุบัน ผู้บริโภคสามารถดูรีวิวสินค้าแบบเรียลไทม์ สอบถามข้อมูล และตัดสินใจซื้อได้ทันทีผ่านระบบแชทหรือการกดสั่งซื้อโดยตรงจากไลฟ์สด ระบบ AI และ Chatbot ก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การซื้อขายเป็นไปอย่างรวดเร็วและราบรื่นมากขึ้น โดยปี พ.ศ.2563 สินค้าและบริการที่ยังคงนิยมซื้อผ่านออนไลน์มากที่สุด ได้แก่ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า 27.46% อาหารและเครื่องดื่ม 21.13% ผลิตภัณฑ์และของใช้ภายในบ้าน 18.69% สุขภาพและความงาม/ของใช้ส่วนบุคคล 17.71% โดยเหตุผลหลักในการซื้อสินค้าออนไลน์ ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเรื่องความสะดวก รองลงมาคือราคาถูก และมีให้เลือกหลากหลาย เป็นที่น่าสังเกตว่า สินค้าออนไลน์นับวันจะยังได้รับความนิยมและทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลต่อเงินเฟ้อได้อย่างมีนัยสำคัญได้ (ธนาคารกรุงเทพ, 2563)

สินค้า OTOP หรือ One Tambon One Product เป็นผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน โดยมักเป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นจากภูมิปัญญาพื้นบ้านและทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน งานหัตถกรรม อาหารแปรรูป และสมุนไพรไทย เดิมการขายสินค้า OTOP มักอาศัยการจำหน่ายภายในชุมชน หรือผ่านตลาดท้องถิ่นและงานแสดงสินค้าที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ทำให้โอกาสในการเข้าถึงลูกค้ายังคงจำกัด (เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์, 2563) เมื่อโลกเข้าสู่ยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีออนไลน์เข้ามามีบทบาทสำคัญ พฤติกรรมของผู้บริโภคก็เปลี่ยนแปลงไปจากการซื้อสินค้าผ่านร้านค้าแบบดั้งเดิมมาสู่การซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้สินค้า OTOP ต้องปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการตลาดสมัยใหม่ การนำสินค้า OTOP มาสู่ตลาดออนไลน์จึงกลายเป็นโอกาสสำคัญที่ช่วยให้สินค้าท้องถิ่นสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้กว้างขึ้น ไม่เพียงแต่ในระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังสามารถขยายตลาดให้กว้างขึ้นได้อีก แนวทางในการพัฒนาการตลาดของผู้ประกอบการ OTOP ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทักษะและองค์ความรู้ด้านการจัดอบรม เช่น การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการตลาด การบริหารต้นทุนการผลิต และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อขยายธุรกิจ นอกจากนี้ ควรมีการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้สื่อเครือข่ายทางสังคม (Social Network) เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและส่งเสริมการรับรู้ของผู้บริโภค ทั้งนี้ เพื่อให้ลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงแหล่งผลิตได้สะดวกขึ้น รวมถึงได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ปานศิริ พูนพล และทิพวรรณ พรหมลาย, 2560)

จังหวัดสกลนครตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสินค้า OTOP ที่สร้างรายได้ที่สำคัญ คือ เนื้อโคขุนโพนยางคำ นม UHT/พาสเจอร์ไรส์ ผ้าอ้อมคราม น้ำหมักเม่า ข้าวฮาง มูลค่าการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ปีงบประมาณ 2567 จำนวน 5,012,299,860.68 บาท ซึ่งมีค่าเพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2566 ที่มีมูลค่าเท่ากับ จำนวน 4,567,665,672 บาท (กรมการพัฒนาชุมชน, 2568) โดยมีกลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ลงทะเบียนในปีพ.ศ. 2557 – 2565 จำนวน 1,301 กลุ่ม จำนวน 3,303 ผลิตภัณฑ์ แยกเป็น ประเภทอาหาร จำนวน 453 ผลิตภัณฑ์ ประเภทเครื่องดื่ม จำนวน 105 ผลิตภัณฑ์ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 1,569 ผลิตภัณฑ์ ประเภทของใช้และเครื่องประดับตกแต่ง จำนวน 939 ผลิตภัณฑ์ และประเภทสมุนไพรไมใช่อาหาร จำนวน 275 ผลิตภัณฑ์ (ระบบฐานข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร, 2567)

การศึกษาวิจัยถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนครครั้งนี้ ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการพัฒนาส่วนประสมการตลาดออนไลน์สินค้า OTOP ควบคู่กับ

การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการตลาด ซึ่งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน การตลาดออนไลน์ (Online Marketing) ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายจากผู้บริโภค และกลายเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมช่องทางการตลาดยุคใหม่ เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP สามารถนำเสนอสินค้าและบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังช่วยเพิ่มยอดขายผ่านช่องทางออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม อันเป็นการตอบโจทย์ในการสร้างความเข้มแข็งให้เศรษฐกิจฐานราก และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืนส่งผลต่อการเพิ่มยอดขายของผลิตภัณฑ์ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของจังหวัดสกลนครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในจังหวัดสกลนครที่เคยซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยใช้สูตรของ W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนตัวอย่าง 385 ตัวอย่าง และเพิ่มตัวอย่างสำรองจำนวน 15 ตัวอย่าง ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้มีจำนวน 400 ตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้องให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check-List) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร

ส่วนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร ลักษณะคำถามเป็นตัวเลือกให้ตอบโดยมีการกำหนดให้มีความสำคัญต่อปัจจัยต่างๆ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์และการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP ที่จำหน่ายบนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร

3. สมมติฐานการวิจัย

ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจัดทำในรูปแบบ Google Form และทำการส่งลิงก์แบบสอบถามลงในเพจ Facebook สินค้า OTOP เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม หลังจากได้รับข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด 400 ฉบับ และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างอย่างชัดเจน การวิจัยนี้ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำเสนอผลลัพธ์ในรูปแบบของการแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ และการอธิบายข้อมูลเชิงพรรณนา นอกจากนี้ ยังมีการวิเคราะห์ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแบบสอบถามแต่ละขั้นตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการคำนวณแจกแจงความถี่และร้อยละ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ ประเภทสินค้าที่ซื้อ วัตถุประสงค์ที่ซื้อ ความถี่ในการซื้อ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อ ค่าใช้จ่ายในการซื้อแต่ละครั้ง วิธีในการชำระเงินค่าสินค้า ช่องทางในการติดต่อผู้ขายสินค้า วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีต่อการเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการส่วนบุคคล และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสำคัญ 5 ระดับ และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามหลักสถิติ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ การเลือกตราสินค้า การเลือกผู้ขาย การเลือกเวลาซื้อ การเลือกปริมาณการซื้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสำคัญ 5 ระดับ และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ตามหลักสถิติ

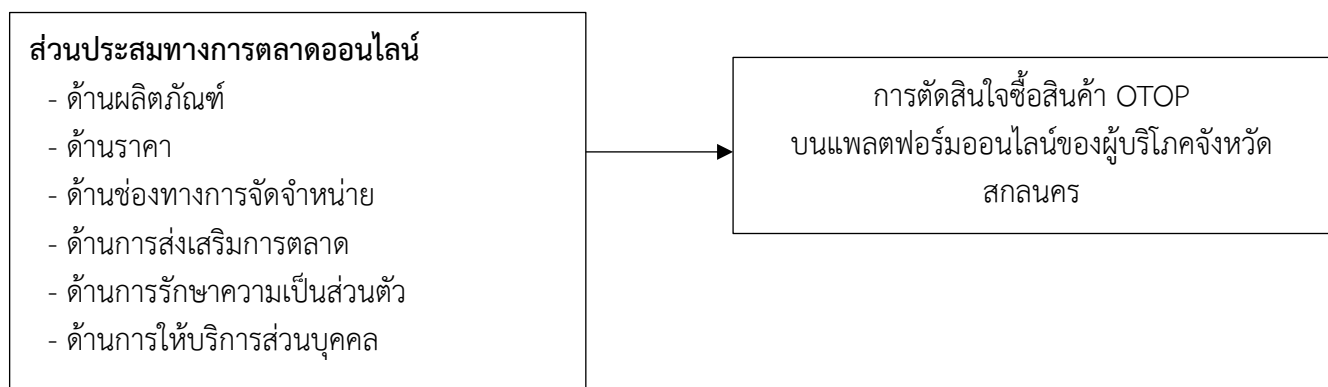
5.2 สถิติเชิงอนุมาน เป็นการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การทดสอบสถิติ ดังนี้

ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร

ข้อมูลพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าประเภทอาหาร จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.25 รองลงมา คือ ผ้าและเครื่องแต่งกาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.25 ของใช้และเครื่องประดับตกแต่ง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 สมุนไพรไม่ใช่อาหาร จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 และเครื่องดื่ม จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ตามลำดับ วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการซื้อสินค้า OTOP คือ ซื้อเพื่อตัวเอง จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมา คือ ซื้อให้บุคคลอื่น จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 33.25 สำหรับความถี่ในการซื้อสินค้า OTOP พบว่า ส่วนใหญ่จะซื้อเดือนละครั้ง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 รองลงมา ได้แก่ 2 – 3 เดือน/ครั้ง จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 4 – 5 เดือน/ครั้ง จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 เดือนละ 2 – 3 ครั้ง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.75 และนานๆ ครั้ง จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการซื้อสินค้า OTOP คือ ตนเอง จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 62.75 รองลงมา ได้แก่ญาติพี่น้อง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 เพื่อน จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และศิลปิน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75 ค่าใช้จ่ายที่ซื้อในแต่ละครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่าย 201 – 500 บาท จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมา ได้แก่ 501 – 1,001 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 ต่ำกว่า 200 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 1,001 – 1,500 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 14.25 และ 1,501 บาทขึ้นไป จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตามลำดับ วิธีในการชำระเงินค่าสินค้า พบว่า ส่วนใหญ่ชำระผ่านแอปพลิเคชันของธนาคาร (mobile banking) จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 41.50 รองลงมาคือ เก็บเงินปลายทาง จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 บัตรเครดิต จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 21.25 และอื่นๆ จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 ช่องทางในการติดต่อผู้ขายสินค้า ส่วนใหญ่ติดต่อทางไลน์ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.75 รองลงมาคือ เมสเซนเจอร์/อินบ็อกซ์ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 โทรศัพท์ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ

2. ระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร

ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร พบว่า มีระดับความสำคัญมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24 (S.D. = 0.436) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.43 (S.D. = 0.414) รองลงมา คือ ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ค่าเฉลี่ย 4.31 (S.D. = 0.451) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = 0.442) ด้านราคา ค่าเฉลี่ย 4.22 (S.D. = 0.436) ตามลำดับ และด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ค่าเฉลี่ย 4.14 (S.D. = 0.427) และด้านการให้บริการส่วนบุคคล ค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D. = 0.448) ตามลำดับ

3. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร

การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร พบว่า มีระดับความสำคัญมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = 0.483) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกผู้ขาย ค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = 0.476) รองลงมา คือ ด้านการเลือกปริมาณการซื้อ ค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = 0.484) และด้านการเลือกตราสินค้า ค่าเฉลี่ย 4.23 (S.D. = 0.511) และด้านที่มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีจำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการเลือกเวลาซื้อ ค่าเฉลี่ย 4.16 (S.D. = 0.461)

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการส่วนบุคคล และด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์	B	Beta (β)	p-value	sig
ค่าคงที่ (Constant)	.554			.000
1. ผลិតภัณฑ์ (X_1)	1.027	.224	3.056	.001*
2. ราคา (X_2)	.056	.205	3.572	.007*
3. สถานที่จัดจำหน่าย (X_3)	.740	.089	2.047	.002*
4. การส่งเสริมทางการตลาด (X_4)	.027	.038	2.355	.000*
5. การรักษาความเป็นส่วนตัว (X_5)	.302	.298	6.240	.000*
6. การให้บริการส่วนบุคคล (X_6)	.158	.242	4.628	.001*
$R^2 = .886, R = .941, F = 302.273, sig = .000, P^* < .05$				

จากตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร 88.60% โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ .298 รองลงมา คือ ด้านการให้บริการส่วนบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ .242 ด้านผลิตภัณฑ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ .224 ด้านราคา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ .205 ด้านสถานที่จัดจำหน่าย คือ .089 และด้านการส่งเสริมทางการตลาด คือ .038 ตามลำดับ โดยสามารถกำหนดเป็นรูปแบบของสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$\hat{Y} = .554 + .302X_5 + .158X_6 + 1.027X_1 + .056X_2 + .740X_3 + .027X_4$$

อภิปรายผล

ในด้านพฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนครต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าประเภทอาหาร วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดในการซื้อสินค้า OTOP คือ ซื้อเพื่อตัวเอง สำหรับความถี่ในการซื้อสินค้า OTOP พบว่า ส่วนใหญ่จะซื้อเดือนละครั้ง บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการซื้อสินค้า OTOP คือ ตนเอง ค่าใช้จ่ายที่ซื้อในแต่ละครั้ง พบว่า มีค่าใช้จ่าย 201 – 500 บาท วิธีในการชำระเงินค่าสินค้า พบว่า ชำระผ่านแอปพลิเคชันของธนาคาร (mobile banking) ช่องทางในการติดต่อผู้ขายสินค้า ส่วนใหญ่ติดต่อทางไลน์ สำหรับการซื้อสินค้า OTOP ประเภทอาหารที่ได้รับความนิยมในการเลือกซื้อ มากที่สุดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชุดิมา นิมนวล (2565) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ OTOP: จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ในด้านระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการรักษาความเป็นส่วนตัว ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการให้บริการส่วนบุคคล ตามลำดับ โดยด้านผลิตภัณฑ์มีระดับความสำคัญมากที่สุดนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวรวิทย์ วิวรรณนิธ และชิตพงษ์ อัยสานนท์ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภค ในเขตจังหวัดนครปฐม

ในด้าน การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านการเลือกผู้ขาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเลือกปริมาณการซื้อ ด้านการเลือกตราสินค้า และด้านการเลือกเวลาซื้อ ตามลำดับ โดยการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP ด้านการเลือกผู้ขายมีระดับความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขจรศักดิ์ วงศ์วิราชและคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปบนแพลตฟอร์มออนไลน์

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่าส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับจินตนา สุริยะศรี และคณะ (2565) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ช้อปปิ้งออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ช้อปปิ้งออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมาก รวมทั้งผลการศึกษาของขจรศักดิ์ วงศ์วิราชและคณะ (2565) พบว่าส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปบนแพลตฟอร์มออนไลน์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนครต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ซื้อสินค้า OTOP ออนไลน์ในจังหวัดสกลนครเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 25 – 35 ปี และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน โดยมีรายได้ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาทต่อเดือน สินค้าที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือสินค้าในหมวดอาหาร ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าที่มีรีวิวเชิงบวก มีการรับรองมาตรฐาน และมีการจัดส่งที่รวดเร็ว เมื่อทำการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนครพบว่าปัจจัยทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP ออนไลน์ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้าและความน่าเชื่อถือของตราสินค้า ราคา (Price) ราคาที่เหมาะสมและการมีโปรโมชั่นส่งเสริมการขายมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การมีร้านค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ที่เข้าถึงง่ายและมีระบบขนส่งที่รวดเร็วเป็นปัจจัยสำคัญ การส่งเสริมการตลาด (Promotion) การทำการตลาดผ่านสื่อออนไลน์ เช่น การรีวิวจากผู้ใช้งานจริงและการทำโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดีย มีผลต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภค

หลังจากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การรักษาความเป็นส่วนตัว (Privacy) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลเมื่อทำการซื้อสินค้าออนไลน์ ผลิตภัณฑ์ (Product) คุณภาพและความน่าเชื่อถือของสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า OTOP การให้บริการส่วนบุคคล (Personalized Services) เช่น การตอบคำถามรวดเร็วและให้คำแนะนำเฉพาะบุคคล ราคา (Price) ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับราคาสมเหตุสมผลและโปรโมชั่นลดราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) การเข้าถึงสินค้าได้ง่ายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เช่น Shopee, Lazada, Facebook การส่งเสริมการตลาด (Promotion) เช่น การโฆษณาผ่านโซเชียลมีเดียและการรีวิวจากลูกค้าจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

1.1 พฤติกรรมของผู้บริโภคในจังหวัดสกลนครต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าประเภทอาหาร ดังนั้น ผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่จำหน่ายสินค้าประเภทอาหาร ควรให้ความสำคัญกับมาตรฐานสินค้าอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันในตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยอาจมีการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อย. GMP HACCP และ OTOP Product Champion (OPC) ซึ่งเป็นการรับรองคุณภาพสินค้าของโครงการ OTOP เพื่อยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน

1.2 ผู้บริโภคในจังหวัดสกลนคร ให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรเน้นที่ คุณภาพสินค้าโดยการพัฒนาสินค้าให้ได้มาตรฐาน ได้แก่ การคัดเลือกวัตถุดิบ การให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตที่สะอาดปลอดภัย การควบคุมคุณภาพสินค้าอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรสร้างเอกลักษณ์และความแตกต่างให้กับสินค้า โดยการเพิ่มนวัตกรรม การใช้

story telling เพื่อสร้างและการสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์ผ่านช่องทางออนไลน์ให้โดดเด่นที่สุด รวมถึงการปรับบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัยสวยงาม มีขนาดบรรจุภัณฑ์ที่หลากหลาย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์ของผู้บริโภคจังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้มีการเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ ดังนั้น ควรมีการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้า OTOP บนแพลตฟอร์มออนไลน์จำแนกตามช่วงอายุเพื่อให้ผู้ประกอบการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับปรุงการขายสินค้าบนแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น การปรับราคาสินค้าให้เหมาะสม การโปรโมทช่องทางการจัดจำหน่ายให้ตรงกับลูกค้าที่ใช้งานจริง การวางกลยุทธ์การตลาดบนแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อผลักดันสินค้า OTOP ให้สามารถแข่งขันได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2568). รายงานผลการจำหน่ายสินค้าตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ปีงบประมาณ 2567 - 2566 จังหวัดสกลนคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2568 จาก: https://logi.cdd.go.th/otop/cdd_report/otop_r10.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2555). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด.
- ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช และคณะ. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าโอท็อปบนแพลตฟอร์มออนไลน์: Online Marketing Mix Factors Affecting OTOP Product Purchasing Decisions via Online Platforms. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 16(3), 64-78.
- จินตนา สุริยะศรี, ยุภาวดี พรหมเสถียร, และ ราชสิทธิ์ ศรีเสนห์. (2565). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ช้อปปิ้งออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 9 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 7, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ชุตินา นิมานวล. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ OTOP กรณีศึกษา : ผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์, 22(1), 27-34.
- ธนาคารกรุงเทพ. (2563). เปิดพฤติกรรมซื้อออนไลน์ปี 2020 ตลาดโตถึง 30%. สืบค้นเมื่อ วันที่ 12 มีนาคม 2568 จาก <https://www.bangkokbanksme.com/en/consumer-behavioronline-shopping-in-2020>.
- ปานศิริ พูนพล และทิพวรรณ พรหมลาย. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการตลาดของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP (ระดับ 1-5 ดาว) ในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(พิเศษ), 23-33.
- ระบบฐานข้อมูลแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร. (2567). เศรษฐกิจจังหวัดการค้าและการบริการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2568 จาก: <https://sakon-pao.go.th/home/เศรษฐกิจจังหวัด-การค้าและการบริการ>.
- วรวิทย์ วิวรรณนิต และชิตพงษ์ อัยสานนท์. (2565). ส่วนประสมทางการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคในเขตจังหวัดนครปฐม. วิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 3(1), 11-25.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2567). พาณิชย์จัดทำดัชนีใหม่ความพึงพอใจการซื้อสินค้าออนไลน์เผยดัชนีอยู่ในระดับพึงพอใจมาก. สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้ากระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). e-Commerce ไทย ยุคหลัง COVID-19. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2568 จาก: <https://www.eta.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Perspective-on-Future-of-e-Commerce.aspx?feed=cb66f430-5546-4dd8-b279-3827e88d154b>.
- เส้นทางเศรษฐกิจออนไลน์. (2563). OTOP โอกาสทางการค้าในยุค New Normal. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2568 จาก https://www.khaosod.co.th/sentangsedtee/sentang-news/article_155780.

The Influence of Perceived Service Quality on Customer Loyalty among Passengers Using Low - Cost Carriers in Thailand

Kaniswipa Wattanasarn ^{1*} Chawalanat Hongwanichwong ² Loganathan Hariramakrishnan ³
and Lily Grace Orcino ⁴

^{1, 2, 3, 4} St Teresa International University

* Corresponding author. E-mail: kanitvipa@stic.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to investigate the influence of perceived service quality on customer loyalty among passengers using low-cost carriers (LCCs) in Thailand. The sample consisted of 384 individuals who had used LCC services in the country. Data was collected using a questionnaire, and the analysis employed mean scores, t-tests, and multiple regression analysis. The results revealed the following: 1) The perceived service quality of LCC passengers was at a high level; 2) Customer loyalty was found to be high, with attitudinal loyalty at a very high level and behavioral loyalty at a high level; 3) There were no significant differences between Thai and foreign passengers in their perceptions of overall and specific aspects of service quality; 4) Thai and foreign passengers also showed no significant differences in overall and specific aspects of customer loyalty; and (5) Only one dimension of perceived service quality—reliability and trust—significantly influenced customer loyalty, accounting for 19.90% of the variance, with a regression coefficient of .126, significant at the .05 level.

Keywords: Perceived Service Quality, Customer Loyalty, Low-Cost Carriers

การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย

กนิษฐ์วิภา วรณะสาร ^{1*} ชวัลณัฐ หงส์วานิชวงศ์ ² Loganathan Hariramakrishnan ³
และ Lily Grace Orcino ⁴

^{1, 2, 3, 4} มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

* Corresponding author. E-mail: kanitvipa@stic.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย จำนวน 384 คน ได้จากตารางเครซี่และมอร์แกน เครื่องมือคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ mean, t-Test, Multiple Regression ผลการศึกษาพบว่า 1) การรับรู้คุณภาพการให้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำอยู่ในระดับสูง 2) ความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ พบว่า ความภักดีเชิงทัศนคติ (Attitudinal loyalty) ของลูกค้าอยู่ในระดับสูงมาก แต่ความภักดีเชิงพฤติกรรม (Behavioral loyalty) ของลูกค้าอยู่ในระดับสูง 3) ชาวต่างชาติและชาวไทยรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินทั้งในภาพรวมและในรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ชาวต่างชาติ และชาวไทยมีความภักดีในการใช้บริการทั้งในภาพรวมและในรายด้านไม่แตกต่างกัน 5) มีปัจจัยการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินเพียง 1 ด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 19.90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ .126 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การรับรู้คุณภาพการให้บริการ, ความภักดีของลูกค้า, สายการบินต้นทุนต่ำ

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การเดินทางโดยเครื่องบินเป็นการเดินทางที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้โดยสารอย่างยาวนานทั้งด้านความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดเวลาในการเดินทาง และเป็นการเดินทางที่มีความปลอดภัยมากที่สุด (Puncreobutr, 2016; Funyane, 2021) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการเดินทางที่มีผู้ใช้บริการเพิ่มมากขึ้นในยุคปัจจุบันอันเนื่องมาจากการเลือกใช้บริการได้ทั้งการเดินทางกับสายการบินในแบบ Full Service หรือการเดินทางกับสายการบินต้นทุนต่ำ (Fadhilla, 2019; Funyane, 2021) สำหรับการเดินทางโดยเครื่องบินในประเทศไทยนั้น ถือได้ว่าการใช้บริการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการกำหนดนโยบายประเทศไทย 4.0 และการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมการบินของไทย ซึ่งมีการเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนสายการบินและการเปิดเส้นทางการบินใหม่ๆ (Puncreobutr et al., 2022)

การเกิดขึ้นของสายการบินต้นทุนต่ำที่สามารถให้บริการได้ทั้งการบินภายในประเทศและการบินระหว่างประเทศยังทำให้การเดินทางโดยเครื่องบินได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้น ทั้งจำนวนสายการบินและจำนวนผู้โดยสารที่เดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำจึงทำให้เกิดภาวะการแข่งขันกันในการธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำที่นับวันจะทำให้ธุรกิจการบินเป็นอีกธุรกิจที่น่าสนใจและมีโอกาสเติบโตไปพร้อมกับธุรกิจการท่องเที่ยว (Saowaros and Puncreobutr, 2016; Ahmed, 2020; Setyawati et al., 2020)

ความน่าสนใจของการแข่งขันในธุรกิจการบินของสายการบินต้นทุนต่ำ คือ สายการบินต่างๆ จะแข่งขันทางด้านการให้บริการทั้งที่เป็น Ground Service และ Flight Service ได้อย่างไร ในเมื่อมีราคาเป็นปัจจัยที่กดดันอยู่เนื่องจากราคาที่ต่ำลงย่อมส่งผลถึงคุณภาพการให้บริการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าแนวโน้มจำนวนผู้โดยสารที่ใช้บริการของ

สายการบินต้นทุนต่ำต่างๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเกิดขึ้น แสดงให้เห็นว่ามุมมองในเรื่องคุณภาพการให้บริการของผู้โดยสารของสายการบินต้นทุนต่ำ มีการรับรู้คุณภาพที่แตกต่างไปจากผู้โดยสารในกลุ่ม Full Service ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับการพัฒนารัฐกิจสายการบินของโลก (Funyane, 2021; Koharudin and Simarmata, 2024)

โดยทั่วไปการรับรู้คุณภาพการให้บริการเกี่ยวข้องกับ 1) ลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) ที่ปรากฏและเห็นได้ชัดเจนเมื่อมาใช้บริการ 2) ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ (Reliability) จากการให้บริการว่าให้บริการได้ตรงกับที่ประชาสัมพันธ์ 3) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) ของผู้ให้บริการในแต่ละกลุ่มวัยได้อย่างทันท่วงที 4) การสร้างความมั่นใจในบริการ (Assurance) ที่เกิดจากการติดต่อสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และ 5) ความเข้าใจผู้ให้บริการ (Empathy) ที่สายการบินเข้าใจและให้บริการได้ตอบสนองความแตกต่างของผู้ให้บริการที่หลากหลาย (Parasuraman, Zeithaml, and Berry, 1988; Fadhilla, 2019; Kasper et al., 2006)

นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้คุณภาพการให้บริการของผู้โดยสารของแต่ละสายการบินต้นทุนต่ำยังแตกต่างกันด้วย เนื่องจากแม้ว่าจำนวนสายการบินต้นทุนต่ำจะมีเป็นจำนวนมากแต่จำนวนผู้โดยสารของแต่ละสายการบินต้นทุนต่ำก็ยังมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นซึ่งอาจมาจากการที่แต่ละสายการบินมีกลยุทธ์การแข่งขัน ด้วยวิธีการสร้างการจูงใจ ให้ผู้โดยสารยังคงตัดสินใจเลือกใช้บริการของสายการบินเดิมที่ตนเองใช้บริการต่อไป หรือ กล่าวได้ว่าสายการบินต้นทุนต่ำมีความสามารถในการสร้างความภักดีของลูกค้าได้เช่นกันไม่แตกต่างไปจากสายการบินกลุ่ม Full Service (Safitri and Nieamah, 2023; Koharudin and Simarmata, 2024)

ทั้งนี้ความภักดีของลูกค้าโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับ 1) ความภักดีเชิงทัศนคติ (Attitudinal loyalty) ที่ผู้โดยสารมีทัศนคติที่ดีต่อสายการบิน ที่เป็นความภักดีที่ได้รับจากการรับรู้ (Cognitive Royalty) ได้รับการรับรู้ข่าวสาร รับรู้ข้อมูลของสายการบินอย่างต่อเนื่อง และเป็นความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก (Effective Royalty) เช่น รู้สึกพึงพอใจจากการรับบริการ และ 2) เกี่ยวข้องกับความภักดีเชิงพฤติกรรม (Behavioral loyalty) ที่ผู้โดยสารแสดงพฤติกรรมความภักดีออกมาเป็นความตั้งใจ (Conative Royalty) เช่น ความตั้งใจที่จะใช้บริการในครั้งต่อไปหรือการแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการและแสดงพฤติกรรมความภักดีออกมาเป็นการกระทำ (Action Royalty) เช่น ยังคงใช้บริการกับสายการบินเดิม แม้ว่าสายการบินอื่นๆ หรือผู้ให้บริการรายอื่นจะมีเงื่อนไขการให้บริการที่ดีกว่าเป็นต้น (Oliver, 1999; Fadhilla, 2019; Ahmed, 2020; Limberger et al., 2021)

นั่นคือผู้โดยสารในสายการบินต้นทุนต่ำมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการบางอย่างที่อาจส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการ ดังนั้นเพื่อให้ได้คำตอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนารัฐกิจสายการบินต่ำของไทยในระดับสากลซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีทั้งจำนวนสายการบินและจำนวนผู้โดยสารเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งการเดินทางจากสนามบินนานาชาติดอนเมือง และสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิที่เป็นการเดินทางในประเทศ และที่เป็นการเดินทางต่างประเทศนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการทำการศึกษารับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อผู้บริหารและบุคลากรสายการบินต้นทุนต่ำในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัยผู้บริหารหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ทางด้านธุรกิจการบินและอุตสาหกรรมการบิน ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร
5. เพื่อศึกษาการรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือ ผู้โดยสารที่เดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำทุกสายการบินที่ออกจากท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง และท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิไปยังท่าอากาศยานต่างๆ ในประเทศไทยและต่างประเทศ ทั้งผู้โดยสารชาวไทยและต่างชาติ ในช่วงเดือนมกราคม 2568 จำนวน 100,000 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวม 384 คน (Krejcie, R. & Morgan, D., 1970) ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้สัญชาติของผู้โดยสารเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1 การรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ (Parasuraman, Zeithaml, and Berry, 1988; Kasper et al., 2006)

1.1 ลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) เป็นลักษณะที่ปรากฏและเห็นได้ชัดเจนเมื่อมาใช้บริการ เช่น สถานที่บุคลากรอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกรวมทั้งสภาพแวดล้อมที่ทำให้ผู้รับบริการรู้สึกถึงความตั้งใจให้บริการ

1.2 ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ (Reliability) เป็นผลจากการให้บริการได้ตรงกับที่ประชาสัมพันธ์ หรือได้สัญญาไว้มีความถูกต้องและเหมาะสมในทุกจุดที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่มาใช้บริการ

1.3 การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) เป็นผลจากการตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในแต่ละกลุ่มวัยได้อย่างทันทั่วทั้งที่ทั้งความสะดวกในการเข้ารับบริการการเข้าถึงบริการได้ง่ายหลากหลายช่องทางและการให้ความช่วยเหลือเมื่อพบอุปสรรค

1.4 การสร้างความมั่นใจในบริการ (Assurance) เป็นผลจากการติดต่อสื่อสารทั้งที่เป็นทางการไม่เป็นทางการทางวาจา กิริยา ท่าทางต่างๆ ด้วยความสุภาพน้อมนวลเป็นกันเองมีความรู้และทักษะที่พร้อมจะให้บริการที่ดีที่สุด

1.5 ความเข้าใจผู้ใช้บริการ (Empathy) เป็นผลจากการให้บริการบนความเข้าใจความแตกต่างของผู้รับบริการที่มีความหลากหลาย ทั้งทางเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และลักษณะส่วนบุคคล

2. ความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ (Oliver, 1999)

2.1 ความภักดีเชิงทัศนคติ (Attitudinal loyalty) เป็นความภักดีที่แสดงถึงทัศนคติที่ดีต่อองค์กรทัศนคติที่ดีต่อธุรกิจหรือบริการที่ได้รับหรือความรู้สึกผูกพัน ประกอบด้วยความภักดีที่เกิดจากการรับรู้ (Cognitive Royalty) เช่นการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ หรือ ข้อมูลการให้บริการ ความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก (Effective Royalty) เช่น ความพึงพอใจที่ได้รับจากบริการ ความสุขจากการรับบริการ เป็นต้น

2.2 ความภักดีเชิงพฤติกรรม (Behavioral loyalty) เป็นความภักดีที่ลูกค้าแสดงออกมาอย่างชัดเจน ประกอบด้วยความภักดีที่เกิดจากความตั้งใจ (Conative Royalty) เช่นมีความตั้งใจที่จะใช้บริการในครั้งต่อไปหรือตั้งใจจะแนะนำให้ผู้อื่นมาใช้บริการ ความภักดีที่เกิดจากการกระทำ (Action Royalty) ด้วยการทำทุกวิถีทางที่จะไปใช้บริการแม้จะมีเงื่อนไขที่ดีกว่าจากผู้ให้บริการรายอื่น เช่น การใช้บริการซ้ำการบอกต่อให้คนในครอบครัวมาใช้บริการ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าอำนาจจำแนก 0.44 - 0.91 ค่าความเชื่อมั่น 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ mean, t-Test, และ Multiple Regression

ผลการวิจัย

จากการศึกษาได้ผลการศึกษาดังนี้

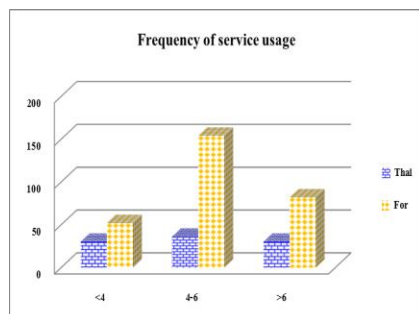
1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้โดยสารที่ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อมูลพฤติกรรมของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยมีรายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม (N=384)

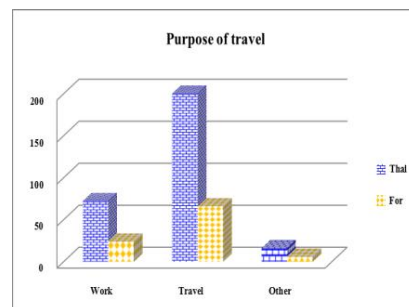
ตัวแปร	กลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
สัญชาติ	ชาวต่างชาติ	96	25.00
	ชาวไทย	288	75.00
ความถี่ในการเดินทาง	น้อยกว่า 4 ครั้ง/ปี	82	21.40
	4-6 ครั้ง/ปี	190	49.50
	มากกว่า 4 ครั้ง/ปี	112	29.20
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	ทำงาน	96	25.00
	ท่องเที่ยว	266	69.30
	อื่นๆ(เช่นกลับบ้าน)	22	5.70
เหตุผลในการตัดสินใจใช้สายการบินต้นทุนต่ำในการเดินทาง	ราคา	301	78.40
	เวลาออกเดินทาง	56	14.60
	>55	27	7.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาวไทย (ร้อยละ 75.00) ความถี่ในการเดินทางโดยสายการบินต้นทุนต่ำ 4-6 ครั้ง/ปี (ร้อยละ 49.5) ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยว (ร้อยละ 69.30) และเหตุผลที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำคือราคา (ร้อยละ 78.40)

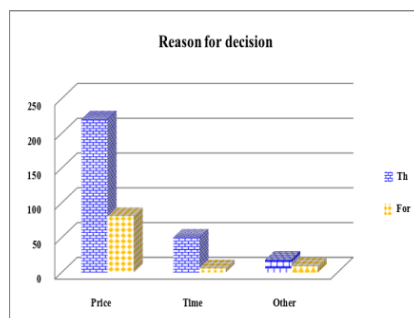
ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ของสัญชาติของผู้โดยสารกับความถี่ในการเดินทางวัตถุประสงค์ในการเดินทาง และเหตุผลในการตัดสินใจใช้สายการบินต้นทุนต่ำในการเดินทางบ่งบอกพฤติกรรมการใช้บริการมีรายละเอียด ดังแสดงในกราฟที่ 1 - 3

กราฟที่ 1 ความถี่ในการใช้บริการ

กราฟที่ 2 วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเดินทาง

กราฟที่ 3 เหตุผลที่ตัดสินใจใช้ LCC

จากกราฟพบว่าทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติมีพฤติกรรมในการใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ (LCC) ไปในทิศทางเดียวกันทั้งความถี่ในการใช้บริการวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการเดินทางและเหตุผลที่ตัดสินใจเดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำ

2. การรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน

ผลการศึกษาระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการ ของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การรับรู้คุณภาพการให้บริการ ของสายการบินต้นทุนต่ำ (N=384)

การรับรู้คุณภาพการให้บริการ	mean	S.D.	ระดับการรับรู้	อันดับ
ลักษณะทางกายภาพ(Tagibles)	4.41	0.23	สูง	1
ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ(Reliability)	4.29	0.45	สูง	3
การตอบสนองความต้องการ(Responsiveness)	4.09	0.56	สูง	4
การสร้างความมั่นใจในบริการ(Assurance)	3.65	0.58	สูง	5
ความเข้าใจผู้ใช้บริการ(Empathy)	4.41	0.30	สูง	2
ภาพรวมการรับรู้คุณภาพการให้บริการ	4.17	0.24	สูง	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยในภาพรวมมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการ ทั้ง 5 ด้าน มีการรับรู้คุณภาพในระดับสูง (3.65 - 4.41) โดยการรับรู้คุณภาพการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพและด้านความเข้าใจผู้ใช้บริการอยู่ในระดับสูง (4.41) ด้านน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ (4.29) ด้านการตอบสนองความต้องการ (4.09) และด้านการสร้างความมั่นใจในบริการ (3.65) ตามลำดับ

3. ความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสาร

ระดับความภักดีของลูกค้า ในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ ในประเทศไทยดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความภักดีของลูกค้า ในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ (N=384)

ความภักดีของลูกค้า	mean	S.D.	ระดับความภักดี
ความภักดีเชิงทัศนคติ(Attitudinal loyalty)	4.59	0.17	สูงมาก
ความภักดีที่เกิดจากการรับรู้(Cognitive Royalty)	4.65	0.22	สูงมาก
ความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก(Effective Royalty)	4.52	0.27	สูงมาก
ความภักดีเชิงพฤติกรรม(Behavioral loyalty)	4.28	0.10	สูง
ความภักดีที่เกิดจากความตั้งใจ(Conative Royalty)	4.12	0.21	สูง
ความภักดีที่เกิดจากการกระทำ(Action Royalty)	4.44	0.16	สูง
ภาพรวมความภักดีของผู้โดยสาร	4.43	0.11	สูง

จากตาราง 3 พบว่า ความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวมผู้โดยสารมีความภักดีอยู่ในระดับสูง (4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ความภักดีเชิงทัศนคติ (Attitudinal loyalty) ของลูกค้าอยู่ในระดับสูงมาก (4.59) และในรายประเด็น ทั้ง 2 ประเด็น คือ ประเด็นความภักดีที่เกิดจากการรับรู้ (Cognitive Royalty) และประเด็นความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก (Effective Royalty) มีความภักดีอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ย 4.65 และ 4.59

ตามลำดับ 2) ความภักดีเชิงพฤติกรรม (Behavioral loyalty) ของลูกค้าอยู่ในระดับสูง (4.28) และในรายประเด็น ทั้ง 2 ประเด็น คือ ประเด็นประเด็นความภักดีที่เกิดจากการกระทำ(Action Royalty) และความภักดีที่เกิดจากความตั้งใจ(Conative Royalty) มีความภักดีอยู่ในระดับสูงเช่นกัน มีค่าเฉลี่ย 4.44 และ 4.12 ตามลำดับ

4. การเปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน

เปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ในประเทศไทย จำแนกตาม สัญชาติผู้โดยสาร ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำจำแนกตาม สัญชาติของผู้โดยสาร

ด้าน	ต่างชาติ (N=96)		ไทย (N=288)		t	p
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
ลักษณะทางกายภาพ(Tangibles)	4.44	.234	4.40	.238	1.301	.194
ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ(Reliability)	4.29	.508	4.29	.423	.016	.987
การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness)	4.13	.509	4.07	.583	.895	.377
การสร้างเชื่อมั่นในบริการ(Assurance)	3.65	.607	3.64	.580	.125	.900
ความเข้าใจผู้ใช้บริการ(Empathy)	4.43	.317	4.40	.299	.703	.482
ภาพรวมการรับรู้คุณภาพการให้บริการ	4.19	.236	4.16	.248	.899	.369

* $p \leq .05$ ** $p \leq .01$

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร พบว่า การรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในภาพรวม ชาวต่างชาติมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการสูงกว่าชาวไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการเป็นรายด้าน พบว่า คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ทั้ง 5 ด้าน คือ ลักษณะทางกายภาพ ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ การตอบสนองความต้องการ การสร้างเชื่อมั่นในบริการ ความเข้าใจผู้ใช้บริการชาวต่างชาติ มีการรับรู้คุณภาพการให้บริการสูงกว่าชาวไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเปรียบเทียบระดับความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสาร

เปรียบเทียบระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสารดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร

ความภักดีของลูกค้า	ต่างชาติ (N=96)		ไทย (N=288)		t	p
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ค่าเฉลี่ย	S.D.		
ความภักดีเชิงทัศนคติ(Attitudinal loyalty)	4.60	.183	4.58	.171	1.158	.247
ความภักดีที่เกิดจากการรับรู้(Cognitive Royalty)	4.72	.225	4.63	.216	3.568**	.000

ความภักดีที่เกิดจากความรู้สึก(Effective Royalty)	4.48	.307	4.52	.265	1.359	.175
ความภักดีเชิงพฤติกรรม(Behavioral loyalty)	4.26	.095	4.27	.112	.849	.369
ความภักดีที่เกิดจากความตั้งใจ(Conative Royalty)	4.08	.195	4.12	.226	1.483	.140
ความภักดีที่เกิดจากการกระทำ(Action Royalty)	4.44	.140	4.43	.170	.794	.428
ภาพรวมความภักดีของผู้โดยสาร	4.43	.107	4.42	.111	.500	.618

* p< .05 ** p< .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ จำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร พบว่า ความภักดีของผู้โดยสารในภาพรวมชาวต่างชาติมีความภักดีสูงกว่าชาวไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการเป็นรายด้าน พบว่า ความภักดีของผู้โดยสารทั้ง 2 ด้าน คือความภักดีเชิงทัศนคติและความภักดีเชิงพฤติกรรมชาวต่างชาติ มีความภักดีสูงกว่าชาวไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าความภักดีของผู้โดยสารในประเด็นความภักดีที่เกิดจากการรับรู้ พบว่า ชาวต่างชาติ มีความภักดีสูงกว่าชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยประเด็นอื่นๆ อีก 2 ประเด็น คือความภักดีที่เกิดจากการรับรู้และความภักดีที่เกิดจากการกระทำชาวต่างชาติมีความภักดีสูงกว่าชาวไทยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการ

การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสาร สายการบินต้นทุนต่ำ ในประเทศไทย ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเพื่อทดสอบการรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย

การรับรู้คุณภาพ	β	Std. Error	Beta	t	p	ผลการทดสอบ
ลักษณะทางกายภาพ(Tagibles)	.044	.024	.094	1.813	.071	ไม่ส่งผล
ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ (Reliability)	.030	.014	.126	2.225*	.027	ส่งผล
การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness)	.006	.011	.013	.557	.578	ไม่ส่งผล
การสร้างความมั่นใจในบริการ(Assurance)	.004	.010	.023	.415	.678	ไม่ส่งผล
ความเข้าใจผู้ใช้บริการ(Empathy)	.011	.019	.029	.573	.567	ไม่ส่งผล
R Square= .199, Adjust R Square= .039, Std. Error= .109, F= 3.104**, p= .009						

* p ≤ .05 ** p ≤ .01

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัจจัยการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสารในเส้นทางภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 19.90 โดยมีตัวแปรการรับรู้คุณภาพการให้บริการเพียง 1 ด้าน คือ ความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ (Reliability) ที่มีผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสารที่เลือกใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยโดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ .126 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ตัวแปรการรับรู้คุณภาพการให้บริการอีก 4 ด้านที่เหลือ คือ ลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness) การสร้างความมั่นใจในบริการ (Assurance) ความเข้าใจผู้ใช้บริการ (Empathy) ไม่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสาร

อภิปรายผล

จากการศึกษาที่พบว่า สามารถอภิปรายการวิจัย ได้ดังนี้

1. การรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินมีการรับรู้เพียงด้านเดียวที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย คือ ด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจนั้น อาจเนื่องจากผู้โดยสารที่เดินทางด้วยสายการบินต้นทุนต่ำ (Low-Cost Carriers) รับทราบอยู่แล้วว่าเป็นสายการบินที่ให้บริการขนส่งผู้โดยสารที่มุ่งเน้นการลดต้นทุนการดำเนินงานในทุกกิจกรรม เพื่อให้ขายบัตรโดยสารได้ในราคาที่ถูกลงกว่า สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ (Full-service Carriers) จึงยอมรับได้กับคุณภาพที่เกิดขึ้นทั้ง ลักษณะทางกายภาพ การตอบสนองความต้องการ การสร้างความมั่นใจในบริการ และความเข้าใจผู้ใช้บริการโดยคาดหวังให้สายการบินต้นทุนต่ำ ให้บริการด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจอย่างมีคุณภาพสูงสุด (Funyane, 2021; Safitri & Nieamah, 2023) สอดคล้องกับแนวคิดของ Zeithaml et al. (1990) ที่กล่าวว่าคุณภาพการให้บริการต้องสอดคล้องกับความคาดหวังและการยอมรับของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Curry & Gao (2012), Rahim (2016), Herjanto et al. (2021), Koharudin & Simarmata (2024) ที่พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบิน ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าและความพึงพอใจของผู้โดยสาร

2. ความภักดีของลูกค้า ในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยในภาพรวมผู้โดยสารมีความภักดีอยู่ในระดับสูงโดยเฉพาะความภักดีเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกผ่านการใช้บริการซ้ำและการแนะนำให้ผู้อื่นใช้บริการซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความภักดีของ Oliver (1999) ที่ระบุว่าความภักดีเชิงพฤติกรรมเป็นการแสดงออกทางการกระทำขณะที่ความภักดีเชิงทัศนคติมีระดับสูงมากทั้งจากการรับรู้และความรู้สึกซึ่งบ่งชี้ว่าผู้โดยสารมีความเชื่อมั่นและความรู้สึกในแง่บวกต่อสายการบินซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาโดย Zeithaml, Berry และ Parasuraman (1996) ที่ระบุว่าความภักดีเชิงทัศนคติสะท้อนถึงความพึงพอใจและความผูกพันในระยะยาว

3. การเปรียบเทียบการรับรู้คุณภาพการให้บริการตามสัญชาติของผู้โดยสาร พบว่าชาวไทยและชาวต่างชาติมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาโดย Mattila (1999) ที่พบว่าความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าชาวตะวันตกและตะวันออกมีความคล้ายคลึงกันในขณะที่ความภักดีเชิงทัศนคติของชาวต่างชาติสูงกว่าชาวไทยอาจเป็นเพราะความคาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มลูกค้าทั้งสอง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า พบว่าปัจจัยด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาโดย Aydin & Özer (2005) ที่ระบุว่าความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความภักดีของลูกค้าในภาคบริการ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา การรับรู้คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสาร สายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 5 ด้าน มีการรับรู้คุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับสูงโดยการรับรู้คุณภาพการให้บริการ 2 อันดับแรก คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ และ

ด้านความเข้าใจผู้ใช้บริการสำหรับการรับรู้คุณภาพการให้บริการ 2 อันดับหลัง คือด้านการตอบสนองความต้องการและด้านการสร้างความมั่นใจในบริการ

2. ความภักดีของลูกค้า ในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ ในประเทศไทย ในภาพรวม ผู้โดยสารมีความภักดีอยู่ในระดับสูง โดยด้านความภักดีเชิงพฤติกรรม มีความภักดีอยู่ในระดับสูงในขณะที่ด้านความภักดีเชิงทัศนคติ ผู้โดยสารมีความภักดีอยู่ในระดับสูงมากทั้งนี้ในด้านความภักดีเชิงทัศนคติ พบว่าทั้งประเด็นความภักดีที่เกิดจากการรับรู้และประเด็นความภักดีที่เกิดจากความรู้สึกผู้โดยสารมีระดับความภักดีอยู่ในระดับสูงมากเช่นกัน

3. การเปรียบเทียบระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินทั้งในภาพรวมและในรายด้านชาวต่างชาติ และชาวไทยรับรู้คุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยจำแนกตามสัญชาติผู้โดยสาร พบว่าความภักดีของผู้โดยสารทั้งในภาพรวม และในรายด้านชาวต่างชาติ และชาวไทยมีความภักดีในการใช้บริการไม่แตกต่างกันยกเว้นความภักดีของผู้โดยสารด้านความภักดีเชิงทัศนคติ ในประเด็นความภักดีที่เกิดจากการรับรู้พบว่า ชาวต่างชาติ มีความภักดีสูงกว่า ชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ปัจจัยการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 19.90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ .126 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ตัวแปรการรับรู้คุณภาพการให้บริการอีก 4 ด้านที่เหลือไม่ส่งผลต่อความภักดีในการใช้บริการของผู้โดยสาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 จากการศึกษาที่พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำที่อยู่ในระดับสูง 2 อันดับแรกคือด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านความเข้าใจผู้ใช้บริการการรับรู้คุณภาพการให้บริการโดยชาวต่างชาติ และชาวไทยมีการรับรู้คุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าแต่ละสายการบินสร้างแรงจูงใจให้กับผู้โดยสารได้อย่างเหมาะสมอย่างไรก็ตามที่พบว่าการสร้างความมั่นใจในบริการให้กับผู้โดยสารยังอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสายการบินต้นทุนต่ำควรปรับเปลี่ยนกระบวนการการติดต่อสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้ใช้บริการเดิมและผู้สนใจที่จะใช้บริการให้น่าสนใจและให้มั่นใจในการใช้บริการ

1.2 จากการศึกษาที่พบว่าความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของผู้โดยสารที่อยู่ในระดับสูงมาก คือความภักดีเชิงทัศนคติ โดยความภักดีของผู้โดยสารชาวต่างชาติ และ ชาวไทย มีความภักดีในการใช้บริการไม่แตกต่างกันแสดงให้เห็นว่าแต่ละสายการบินสร้างแรงจูงใจได้สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสาร อย่างไรก็ตาม ที่พบว่า ชาวต่างชาติ มีความภักดีเชิงทัศนคติ ในประเด็นความภักดีที่เกิดจากการรับรู้สูงกว่าชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 นั้น ผู้บริหารสายการบินต้นทุนต่ำ ควรเพิ่มช่องทางการรับรู้ต่างๆ เช่นการรับรู้ข่าวสารการรับรู้ข้อมูลใหม่หรือข้อมูลที่นำเสนอของสายการบินอย่างต่อเนื่อง

1.3 นอกจากนี้ จากการศึกษาที่พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารสายการบินและบุคลากรของสายการบิน ต้องให้ความสำคัญกับคำสัญญาหรือคำมั่นในการให้บริการว่าสายการบินให้บริการได้ตรงกับที่ประชาสัมพันธ์ไว้ นอกจากนี้ ผู้บริหารมหาวิทยาลัยผู้บริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ทางด้านธุรกิจการบินและอุตสาหกรรมการบิน ควรพัฒนาหลักสูตร ในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับลูกค้าเสียงของลูกค้าการสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจจากลูกค้า เพื่อสร้างให้เกิดเป็นความภักดีของลูกค้าต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

จากการศึกษาที่พบว่าการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินด้านความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจส่งผลต่อความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 19.90 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ .126 ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำนั้นในขณะที่ระดับการรับรู้คุณภาพการให้บริการของสายการบินและระดับความภักดีของลูกค้าในการใช้บริการของสายการบินอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่ายังมีปัจจัยอื่นๆอีกจำนวนหนึ่งที่ส่งผลต่อการสร้างความภักดีของลูกค้า ดังนั้น ในการวิจัยต่อไป ควรมีการ ทบทวนวรรณกรรม ทั้งในประเด็นอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการรับรู้คุณภาพการให้บริการเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- Ahmed, R. (2020). Customer Satisfaction & Loyalty and Organizational Complaint Handling: Economic Aspects of Business Operation of Airline Industry. *The Engineering Economics*, 31(1), 114-125.
- Aydin, S., & Özer, G. (2005). The analysis of antecedents of customer loyalty in the Turkish mobile telecommunication market. *European Journal of Marketing*, 39(7/8), 910-925.
- Curry, N., & Gao, Y. (2012). Low-cost Airlines-A New Customer Relationship? An Analysis of Service Quality, Service Satisfaction, and Customer Loyalty in a Low-cost Setting. *Services Marketing Quarterly*, 33(2), 104-118.
- Fadhilla, R. (2019). The Impact of Price Fairness and Service Quality on Customer Satisfaction and Loyalty of Lion Air Airlines. *Due to Paid Baggage Policy on Domestic Flights at Soekarno Hatta Airport*, 2(2019), 170-177.
- Funyane, N. (2021). The Importance of Service Attributes between Low-cost and Full-service Carrier Customers: A Case of Airline Type Hybridisation. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 10(6), 1741-1757.
- Herjanto, H., Amin, M., Okumus, F., & Cobanoglu, C. (2021). Airline Service: Low-cost Carriers (LCCs) Failure and Passenger Emotional Experience. *Tourism Review*, September 2021, 1-20
- Kasper, H., Helsdingen, & P.V., Gabbott, M. (2006). *Service Marketing Management: A Strategic Perspective*. 2nd eds. Chichester: John Wiley.
- Krejcie, R. & Morgan, D. 1970. Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 607-610.
- Koharudin, M., & Simarmata, J. (2024). Analysis of Factors Causing Low-Cost Carrier Airlines Customer Satisfaction at Soekarno Hatta Airport. *Dinasti International Journal of Digital Business and Management*, 5(4), 703-715.
- Limberger, P. F., Pereira, L. A., & Pereira, T. (2021). The Impact of Customer Involvement in Airline Loyalty Programs: A Multi-group Analysis. *Tourism & Management Studies*, 17(3): 37-49.
- Mattila, A. S. (1999). The role of culture in the service evaluation process. *Journal of Service Research*, 1(3), 250-261
- Oliver, R. (1999). Whence Consumer Loyalty? *Journal of Marketing*, 63(Special Issue), 33-44.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A., and Berry, L.L. (1988). SERVQUAL: A Multiple Item Scale for Measuring Consumer Perception of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-37.
- Puncreobutr, V. (2016). The Pilot Learning and Teaching Management in Thailand. *Emerging Market: Theory & Practice eJournal*, 6(29), 1-6.

- Puncreobutr, V., Waiyakarn, S., Tapaneeeyakorn, A., & Chuepan, A. (2022). Factors Influencing The Development of Digital Literacy Skills in Thailand According to The Thailand 4.0 Policy. *Webology*, 19(2), 9273 - 9284.
- Rahim, A. G. (2016). Perceived Service Quality and Customer Loyalty: The Mediating Effect to Passenger Satisfaction in The Nigerian Airline Industry. *International Journal of Management and Economics*, 52, 94-117.
- Safitri, P. A., & Nieamah, K. F. (2023). The Effect of on time Performance on Passenger Loyalty at Citilink Indonesia Airlines at Sultan Thana Jambi Airport. *AURELIA: Jurnal Penelitian Dan Pengabdian Masyarakat Indonesia*, 2(2), 1347-1354.
- Saowaros, T., & Puncreobutr, V. (2016). The Necessity of ASEAN Community in Producing Pilots. *Journal of Education and Practice*, 7(12), 85-89.
- Setyawati, A., Susanto, P. C., & Hartono, H. (2020). Strategi Marketing Airlines Untuk Meningkatkan Penjualan Tiket Pesawat Low Cost Carrier(LCC). *Aviasi: Jurnal Ilmiah Kedirgantaraan*, 16(2): 41-49.
- Zeithaml, V. A., Parasuraman, A., & Berry, L. L. (1990). *Delivering Quality Service: Balancing Customers Perceptions and Expectations*. New York: The Free Press.

The essential needs for developing the innovative leadership capacity of school administrators nong bua lam phu primary educational service area office 2

Sukhum Prommuangkun ^{1*} Wannapa Nantasang ² Ratchaniwan Anutrakulchai ³
and Wichai Prathumthai ⁴

^{1,2} Pitchayabundit College, Thailand

* Corresponding author Email: Sukhumpro@icloud.com

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the current and desirable conditions and 2) study the needs assessment for developing innovative leadership of school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 287 school administrators and teachers under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. School administrators were selected using purposive sampling, while teachers were selected using Stratified Random Sampling. The research instrument was a dual-response questionnaire with a 5-point rating scale, having an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.67-1.00 and reliability coefficients of 0.968 for current conditions and 0.933 for desirable conditions. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and PNI_{modified} index.

The research results found that

1. The current conditions of innovative leadership among school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 were overall at a moderate level.
2. The desirable conditions of innovative leadership among school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2 were overall at a high level.
3. The needs assessment for developing innovative leadership of school administrators under Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office 2, both overall and in individual aspects, showed that the range of Priority Needs Index was between 0.228 - 0.360. There were three aspects with urgent development needs, ranked from highest to lowest: innovative creative thinking information technology usage and change leadership.

Keywords: necessity, Innovative Leadership, Educational institution administrators

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

สุขุม พรหมเมืองคุณ^{1*} วรรณภา นันทะแสง² รัชนิวรรณ อนุตระกูลชัย³ และ วิชัย ประทุมไทย⁴

^{1, 2, 3, 4} วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Sukhumpro@icloud.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 จำนวน 287 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ Stratified Random Sampling เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตอบสองคู่ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.968 สภาพที่พึงประสงค์ 0.933 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี PNI_{modified}

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็น มีค่าอยู่ระหว่าง 0.228 - 0.360 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ปัจจุบันนวัตกรรมนับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมอันนำไปสู่การปรับตัวเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ สำหรับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทั้งในระดับประเทศชาติและในระดับองค์กรเป็นอย่างมาก โดยได้มีการกำหนดนโยบายในการให้ความสำคัญกับนวัตกรรมและมีการวางแผนเพื่อนำพาประเทศไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อแก้วิกฤติการณ์และสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าในการสร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นในองค์กรนั้น ผู้นำองค์กรจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะผู้นำ คือ ผู้ที่มีบทบาทในการสนับสนุนและเสริมสร้างให้บุคลากรในองค์กรมี ความคิดและแนวทางในการสร้างสิ่งใหม่วิธีการใหม่ที่เกิดประโยชน์แก่องค์การ (กุลชลี จงเจริญ, 2560)

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพัฒนาคนให้มีความสามารถในการสร้างสรรค์ นวัตกรรมก่อให้เกิดประโยชน์ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เทคโนโลยีทางการศึกษา

มาตรา 64 ที่กำหนดว่ารัฐจะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนตำราเรียน หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงิน สนับสนุนการผลิต การให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เทคโนโลยี ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการบริหารการศึกษา จึงควรเปลี่ยนกระแสนการศึกษาใหม่ให้เป็นไปในทิศทางที่ก่อผลในทางปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดผลผลิตใหม่ในวงการศึกษาเป็นผลผลิต ที่สร้างสรรค์ (Creative) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทุกกลุ่มทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพและมีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานหลักสนับสนุนการพัฒนาประเทศในทุกด้าน อย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐจำเป็นต้อง เร่งปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานให้มีประสิทธิภาพมีความทันสมัย สอดคล้องกับสังคม ยุคใหม่เพื่อให้ระบบราชการมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอที่จะสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการ เสริมสร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถแข่งขันกับ นานาประเทศได้ (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2547)

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 - 2580 ได้ระบุถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทาง เทคโนโลยี และ นวัตกรรมแบบพลิกผันที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการเข้าถึงเทคโนโลยีโครงสร้างพื้นฐาน และองค์ความรู้ สมัยใหม่มีระดับความแตกต่างกัน ระหว่างกลุ่มประชากรต่างๆ โดยการ เปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดังกล่าวจะ ส่งผลต่อ การจ้างงานและอาชีพที่จะมีรูปแบบและ ลักษณะงานที่เปลี่ยนไป มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะ เพิ่มขึ้น ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับ การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้ ประเทศไทยสามารถยกระดับเป็นเจ้าของ เทคโนโลยีและ นวัตกรรมก้าวทันโลก อีกทั้งยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ได้ระบุว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการ ยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติไปสู่เป้าหมายการเป็น ประเทศที่พัฒนา แล้วที่ขับเคลื่อนโดยภูมิ ปัญญาและนวัตกรรมในอีก 20 ปีข้างหน้า ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการ วางรากฐานการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาและ ยกระดับคนในทุกมิติและใน ทุกช่วงวัยให้เป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการ พัฒนาประเทศไป ข้างหน้าอย่างเต็มศักยภาพ (ธนิกันต์ ศรีจันทร์ และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2566)

ผู้บริหารสถานศึกษาเองจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสนใจผู้รู้และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องและอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ตัวเองมีคุณลักษณะของผู้นำ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างโดดเด่น โดยเฉพาะทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของตนเอง ครุ พร้อมทั้งผู้เรียนในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ฮอร์ธ และ บัคเนอร์ (Horth & Buchner, 2009) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลควรมีทักษะที่ จำเป็น คือ ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) ถือว่าเป็นทักษะที่ต้องหมั่นฝึกฝนให้เกิดความเชี่ยวชาญ ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่วัตกรรมการนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตัวเองให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leader) เพื่อจูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาเองมีการร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน ยุคดิจิทัล และจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่มีลักษณะเฉพาะหลายอย่างจึงจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนที่ แข็งแรง เป็นองค์กรแห่ง นวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอดการเจริญเติบโต และการสร้างสมรรถนะในการแข่งขันอย่างการศึกษาที่มีบทบาท อย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูล ข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศในทุกๆ ด้านไปอย่าง รวดเร็ว ดังนั้นการที่จะพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและตอบรับการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกในยุคปัจจุบันได้อย่างมี คุณภาพนั้น ผู้นำจึงควรมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้ได้ นวัตกรรม หรือสิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาสามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลง ของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างพัฒนา และเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อย่างปฏิเสธไม่ได้ แม้ว่าความสำเร็จในการบริหารงานจะเป็นผลมาจากตัวแปรร่วมหลายประการ แต่ภาวะผู้นำน่าจะเป็นปัจจัยที่ สำคัญที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพในการบริหารงาน เพราะในความเป็นจริงแล้วไม่มีสิ่งใดหรือใครที่จะบังคับคนให้ ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถอย่างเต็มใจได้นอกจากตัวของเขาเอง (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการกิจหลักในด้านการส่งเสริมสนับสนุนและบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปีอย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนมีความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรมมีการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งจะช่วยทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ได้ดำเนินการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดทิศทางการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบนิเทศกำกับติดตามดูแลภารกิจหลักของโรงเรียนทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป รวมถึงการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้ทันยุคสมัยในปัจจุบัน (กลุ่มงานนโยบายและแผน, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จึงจะส่งผลให้การดำเนินงานในด้านการบริหารสถานศึกษาเกิดการสร้างพัฒนาและเป็นแรงผลักดันเพื่อให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจและต้องการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำแนวคิดใหม่มาใช้ในการศึกษานำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,124 คน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 287 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970) โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ Stratified Random Sampling

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบการตอบสนองคู่ (Dual – Response Format) เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการทำงานเป็นทีม
2. ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์
4. ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
6. ด้านการสร้างองค์การนวัตกรรม

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตจากวิทยาลัยพณิชยบัณฑิตไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสร้าง QR CODE เป็นแบบสอบถามออนไลน์

3.4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจสอบให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติด้วยการคำนวณทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์

3.5 นำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์ ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงมีความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เป็นขั้นตอนการจัดเรียงลำดับความ

ต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย โดยใช้สูตรของ สุวิมล ว่องวานิช (2558) โดยปรับจากสูตร PNI เดิมโดยใช้วิธี Priority Need Index (PNI_{Modified}) ซึ่งเป็นดัชนีการจัดการเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นหาผลต่างของสภาพที่เป็นจริงและหารด้วยค่าสภาพที่เป็นจริงเพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญความต้องการจำเป็น

5. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

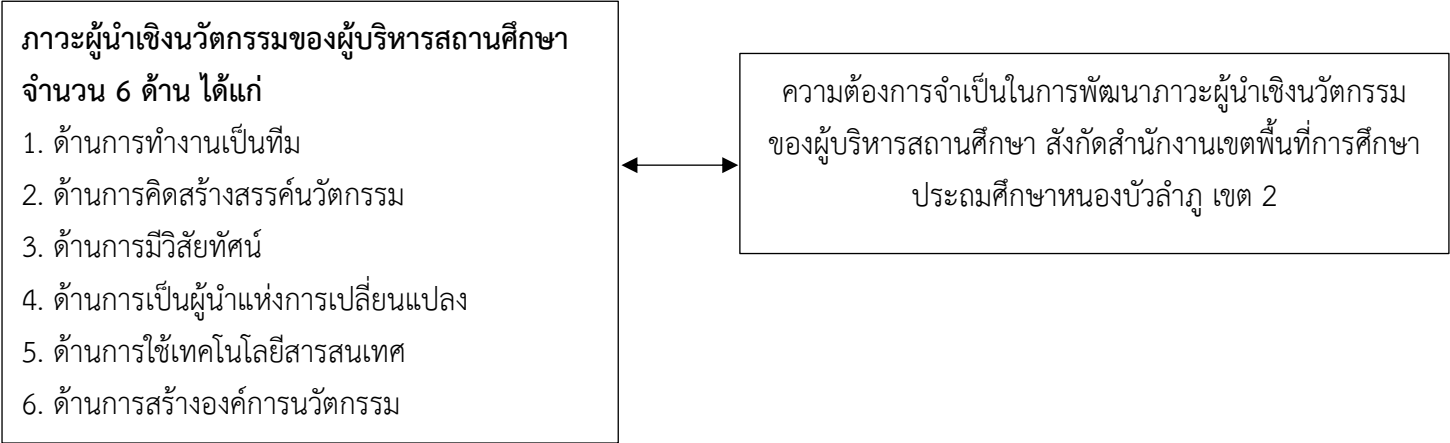
5.1 สถิติในการหาคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถามเพื่อให้นำไปใช้ในการพัฒนาเครื่องมือและการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าคุณภาพของเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

5.2 สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 สถิติที่ใช้จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ใช้วิธี Priority Need Index (PNI_{Modified}) ซึ่งเป็นดัชนีความต้องการจำเป็นของสภาพที่พึงประสงค์หาผลต่างของสภาพปัจจุบันและหารด้วยค่าสภาพปัจจุบันเพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนจะนำมาจัดอันดับความสำคัญ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการด้านการศึกษา เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย ได้แก่ จากการศึกษาแนวคิดของ George (2012), Patel (2012), Wooi (2013), จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560), ปวีณา กันถิ่น (2560), ภิญญา สายศิริสุข (2561), อรพิน อิมรัตน์ (2561), ยินดี ฮานาฟี (2562), ฌนอมวรรณ ช่างทอง (2562) และวัชรพงศ์ ทัศนบรรจง (2563) และสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 ด้านประกอบด้วย ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสร้างองค์การนวัตกรรม แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาภาวะ ผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.41	0.53	ปานกลาง	4.37	0.55	มาก
2. ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.33	0.57	ปานกลาง	4.53	0.53	มากที่สุด
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.63	0.51	มาก	4.46	0.51	มาก
4. ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง	3.42	0.64	ปานกลาง	4.47	0.54	มาก
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.43	0.59	ปานกลาง	4.51	0.50	มากที่สุด
6. ด้านองค์การนวัตกรรม	3.49	0.75	ปานกลาง	4.54	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	3.45	0.41	ปานกลาง	4.48	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.63$) รองลงมา คือ ด้านองค์การนวัตกรรม ($\bar{X} = 3.49$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X} = 3.33$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านองค์การนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($\bar{X} = 4.53$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.37$)

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สภาพที่พึงประสงค์ และดัชนีความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำ
เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ภาพรวม
รายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	D	I	PNI _{modified}	ลำดับ ความต้องการจำเป็น
1. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.41	4.37	0.281	5
2. ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.33	4.53	0.360	1
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.63	4.46	0.228	6
4. ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง	3.42	4.47	0.307	3
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.43	4.51	0.314	2
6. ด้านองค์การนวัตกรรม	3.49	4.54	0.300	4
โดยรวม	3.45	4.48	0.298	

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า พิสัยของดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.228 - 0.360 โดยด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($PNI_{modified} = 0.360$) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($PNI_{modified} = 0.327$) และด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ($PNI_{modified} = 0.307$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ตั้งเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องมีผู้บริหารที่มีคุณธรรม จริยธรรมมีธรรมาภิบาลที่ดีและรู้จักสร้างบรรยากาศในสถานที่ทำงานเพื่อให้ ครู บุคลากร นักเรียน เกิดการเรียนรู้และปรับตัวอย่างต่อเนื่องและสามารถสร้างผลงานที่ทำชื่อเสียงแก่ทางโรงเรียนได้ และองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อโรงเรียนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู คือ มีการเชื่อมโยงระหว่างทีมงานและองค์ความรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรเข้าด้วยกัน และอาจสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษายังต้องพัฒนาเพิ่มเติมในการเป็นผู้นำที่ขับเคลื่อนนวัตกรรม และอาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ทำให้ผู้บริหารต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ มูลศรีแก้ว และคณะ (2564) ทำการศึกษาเรื่องการประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ ไพรยา แลกะสินธุ์ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาในด้านการนำแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารอาจมีกระบวนการคิดริเริ่มที่เน้นนวัตกรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียน รวมถึงมีการปรับตัวตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว และบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรมีอิสระทางความคิดในการวางแผนการทำงาน ทำให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ไอรดา ชาลีคาร และยุทธศาสตร์ กงเพชร (2567) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 มี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ สิทธิกร กุลชาติ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีจำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนสูงสุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาองค์กรในยุคปัจจุบัน โดยการคิดสร้างสรรค์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาแนวคิดใหม่ๆ ที่จะยกระดับการเรียนการสอน

สอนและการบริหารงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การนำวิธีการหรือโครงการนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนและผู้เรียนในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน รองลงมาคือด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อาจเป็นเพราะปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานในสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน, การบริหารจัดการ, การสื่อสาร และการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและทำให้การเรียนการสอนมีความน่าสนใจและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามผลการดำเนินงานหรือการพัฒนาของสถานศึกษาได้แบบเรียลไทม์ จึงเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาและเพิ่มพูนทักษะในด้านนี้ให้ดียิ่งขึ้น และด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนอันดับสาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความตระหนักถึงการเป็นผู้นำที่สามารถนำพาองค์กรผ่านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การเป็นผู้นำที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษาพร้อมที่จะปรับตัวและร่วมมือในการดำเนินการต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ เช่น การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีใหม่ หรือการจัดการกับสถานการณ์วิกฤตต่างๆ การพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำที่สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้บริหารในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปข้างหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ ไพรยา แลกะสินธุ์ และคณะ (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ การเป็นนักสร้างเครือข่ายนวัตกรรม และสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ โคตรทา (2567) ทำการศึกษาเรื่องความต้องการจำเป็นในภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนกฤตศิลป์วิทยา ผลการศึกษาพบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนามากที่สุดคือ 3 อันดับแรกคือ ด้านความสามารถการบริหารและจัดการเชิงนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านความสามารถในการเรียนรู้และทักษะการคิด

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา คือ ด้านองค์การนวัตกรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม
2. สภาพที่พึงประสงค์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านองค์การนวัตกรรม รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการทำงานเป็นทีม
3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมีจำนวน 3 ด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การศึกษาลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 เมื่อพิจารณาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นเร่งด่วนคือด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีความรู้ความสามารถในการกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม และจัดสรรงบประมาณทรัพยากรสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

1.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้บุคลากรเลือกใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมที่เหมาะสม ให้มีความสอดคล้องกับลักษณะงานและบริบทของสถานศึกษา สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้เสริมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือกันปฏิบัติงานให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

1.3 ด้านผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างโอกาสในการพัฒนา มีการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในสถานศึกษา และผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมรวมถึงสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 โดยทำการศึกษานำจากผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานนโยบายและแผน. (2567). *นโยบาย จุดเน้น และนโยบายเร่งด่วน สพฐ. 2568-2569*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลชลี จงเจริญ. (2560). *เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ชุตติวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ถนอมวรรณ ช่างทอง. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษาในอำเภอท่าชนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนิกันต์ ศรีจันทร์และ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2566). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับการพัฒนาประเทศไทย. *Journal of Modern Learning Development*, 8(1), 413 – 435.
- นพรัตน์ มูลศรีแก้ว และคณะ. (2564). การประเมินความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารชุมชนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 5(1), 195 – 208.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปวีณา กันถิ่น. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประชารัฐสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบรียา แลกะสินธุ์ และคณะ. (2566). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(3), 79 - 92.
- ภริญา สายศิริสุข. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ปัญญาดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยินดี ฮานาฟี (2562). *แนวทางการส่งเสริมการมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูโรงเรียนสามโคก สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยครูสุริยเทพ. มหาวิทยาลัยรังสิต.

- วีระศักดิ์ โคตรทา. (2567). ความต้องการจำเป็นในภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนกฤตศิลป์วิทยา. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ*, 3(4), 687-706.
- วัชรพงศ์ ทศนบรรจง. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในโครงการ โรงเรียนประชารัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 12(1), 330-342.
- สุกัญญา แหม่มชัย. (2560). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3 ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธิกร กุลชาติ และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3. *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 3(9), 27 – 41.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2547). *การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ.
- อรพิน อัมรัตน์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*.
- ไอรดา ชาลีการ และ ยุทธศาสตร์ กงเพชร. (2567). ความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*, 4(2), 443-454.
- George. (2012). Innovation for inclusive growth: Towards a theoretical framework and a research Agenda. *Journal of Management Studies*, 49 (4), 661-683.
- Horth D. & Buchner D. (2009). *Innovation Leadership: How to use innovation to lead effectively work collaboratively and drive results*. New York: Minnisota University.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Patel. (2012). Evolutionary crossroads in developmental biology. *Development*, 139(11), 2637-2638.
- Wooi. (2013). The moderating effect of long3term orientation on the timing and Types of Rewards. *Managing Service Quality. An International Journal*, 12(2021), 1-9.

Community-Based Cultural Tourism Development Strategies: A Case Study of Don Wai Floating Market, Sampran District, Nakhon Pathom Province

Thanawan Thobmat ^{1*} Jirattana Kreewong ² Porntip Layanant ³ Raja Mannar Badur ⁴
and PhraUthit Suksang ⁵

¹⁻⁴ St Teresa International University

⁵ Mahachulalongkornrajavidyalaya University

* Corresponding author. E-mail: mindthanawan2542@gmail.com

ABSTRACT

This research aims to: 1) study the current conditions of community-based cultural tourism at Don Wai Floating Market, Nakhon Pathom Province; 2) analyze the key factors influencing the development of community-based cultural tourism; and 3) formulate strategic approaches for the sustainable development of community-based cultural tourism at Don Wai Floating Market, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. The study adopts a qualitative research approach focusing on the exploration of local resources, community contexts, and levels of participation related to tourism. Purposive sampling was employed to select key informants, consisting of 20 individuals for in-depth interviews and 10 participants for focus group discussions, all of whom play significant roles in the cultural tourism management of the Don Wai community. The findings reveal that Don Wai Floating Market possesses unique cultural resources and strong potential to be developed into a sustainable cultural tourism destination. However, there remains a lack of community capacity building and active local participation. Therefore, the study proposes three strategic recommendations: 1) strategies for enhancing community capacity, 2) financial and external support strategies, and 3) strategies for developing the market as a community-based learning center. These strategies aim to promote genuine community participation and effective collaboration with government agencies.

Keywords: Cultural Tourism Development Strategies, Community Participation, Cultural Tourism

กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

ธนาวัลย์ ทบมาตร ^{1*} จิรธนา กรวิงษ์ ² พรทิพย์ ทยานันท์ ³ Raja Mannar Badur ⁴ และ พระอุทิศ สุขแสง ⁵

¹⁻⁴ มหาวิทยาลัยนานาชาติเซนต์เทเรซา

⁵ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

* Corresponding author. E-mail: mindthanawan2542@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม 2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม 3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาทรัพยากรและบริบทของชุมชนซึ่งเกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเก็บ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 20 คน ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจำนวน 10 คน ซึ่งล้วนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวายผลการวิจัยพบว่า ตลาดน้ำดอนหวายมีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ โดดเด่นและมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน แต่ยังคงขาดการพัฒนาศักยภาพของประชาชนและ การมีส่วนร่วมในระดับชุมชน จึงเสนอแนวคิดเชิงกลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน กลยุทธ์ด้านการเงินและการ สนับสนุนจากภายนอก และกลยุทธ์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและเชื่อมโยงกับ หน่วยงานภาครัฐอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยว, การมีส่วนร่วมโดยชุมชน, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

วัฒนธรรมถือเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ชุมชนและท้องถิ่นต่างๆ ในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น โดย แสดงออกในรูปแบบวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาศิลปการแสดง (ฤกษ์ณะ นิยมหอม, 2564) และเป็นทุนทาง สังคมที่สามารถนำมาพัฒนาให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และสัมผัสอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ผ่านวิถีชีวิต ประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรม ความเชื่อ และภูมิ ปัญญาที่สั่งสมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีเป้าหมายหลักคือการสร้างความเข้าใจอันลึกซึ้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวในลักษณะนี้จึงมิได้มุ่งเพียงการพักผ่อนหรือแสวงหาความบันเทิง แต่เป็นการเปิดพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ การอนุรักษ์ และการถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนจำเป็นต้อง อาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนด กลยุทธ์การพัฒนา ที่ตอบสนองต่อความต้องการ ของนักท่องเที่ยวอย่างสมดุล ควบคู่กับการรักษาอัตลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไว้ให้คงอยู่ กระบวนการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการจัดการ การท่องเที่ยวให้สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืนและมีคุณภาพในระยะยาว เนื่องจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาท สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโลกและเป็นอุตสาหกรรมหลักของโลก จากรายงาน UNWTO Tourism Highlights ของ องค์การการท่องเที่ยวโลก พบว่าการท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศ (International Tourism) มีมูลค่าสูงมากเป็นอันดับที่สามของ โลก ในส่วนของประเทศไทยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวไทยมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้อง ให้ความสำคัญในการพัฒนา (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2565)

ในอดีต ประชาชนในประเทศไทยนิยมสัญจรและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านทางสายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการค้าขายหรือการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงส่งผลให้มีการก่อเกิดตลาดริมน้ำขึ้นเป็นจำนวนมาก ตลาดเหล่านี้มิได้เป็นเพียงพื้นที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย โดยเฉพาะในสมัยที่มีการค้าขายกับชาวต่างชาติซึ่งนำสินค้าเข้ามาจำหน่าย รวมถึงการใช้เรือสำเภาในการขนส่งสินค้า นำไปสู่การหล่อหลอมทางวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและนานาชาติ ในปัจจุบัน ตลาดน้ำหลายแห่งยังคงสะท้อนเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการจำหน่ายสินค้า ทั้งอาหารคาวหวาน และผลผลิตทางการเกษตรของชาวบ้าน การท่องเที่ยวตลาดน้ำจึงนับเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยเสน่ห์ที่นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสได้ถึงวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนชาวสวนที่ผูกพันกับสายน้ำมาอย่างยาวนาน

การเปลี่ยนแปลงด้านการคมนาคม สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ได้ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเกิดการปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมสมัยใหม่ ส่งผลให้วัฒนธรรมท้องถิ่นบางส่วนเลือนหายไป นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ความเสื่อมโทรมดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการกัดเซาะหน้าดิน การปนเปื้อนแหล่งน้ำ การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า หรือการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่ไม่สอดคล้องกับภูมิสถาปัตยกรรมดั้งเดิม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนในเชิงพาณิชย์มากกว่าการอนุรักษ์ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด หลักการทฤษฎีของ CBT และกรอบกลยุทธ์ทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism หรือ CBT) คือ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมและการควบคุมของชุมชนท้องถิ่นในกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างยั่งยืนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักการสำคัญของ CBT คือการให้ชุมชนเป็นเจ้าของและมีสิทธิควบคุมการพัฒนาท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ (UNWTO, 2016) นอกจากนี้ CBT ยังส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและการสร้างความสัมพันธ์ที่เคารพระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน (Scheyvens, 1999) ไม่เพียงแต่สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วัด หรือสิ่งโบราณ แต่รวมถึงตลาดที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนซึ่ง ในมุมมองของกลยุทธ์ทางการตลาด Kotler ได้เสนอกรอบการตลาดที่สำคัญ เช่น 4Ps ได้แก่ สินค้า (Product), ราคา (Price), ช่องทางจัดจำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) ซึ่งช่วยให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับความต้องการของตลาดเป้าหมาย ในขณะเดียวกันก็ยังคงความแท้จริงและค่านิยมของชุมชน (Kotler, 2017)

ตลาดน้ำดอนหวาย ตำบลดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นตลาดน้ำที่มีชื่อเสียงในด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตลาดน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่สนใจประสบการณ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน และอาหารพื้นบ้าน (สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม, 2563) ตลาดน้ำดอนหวายเป็นตลาดชุมชนที่มีการค้าขายในระดับท้องถิ่นของคนในชุมชนที่แสดงถึงวัฒนธรรมที่มีอย่างยาวนาน มีเส้นทางคมนาคมทางน้ำในแม่น้ำท่าจีน เขตเมืองนครชัยศรี โดยตลาดน้ำแห่งนี้เกิดขึ้นมาอย่างยาวนานโดยในสมัยก่อนนั้นมีคนจีนได้เข้ามาทำการค้าขาย พ่อค้าแม่ค้านำสินค้าเข้ามาขายตามหมู่บ้านและรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากชาวบ้านเมื่อมีทุนรอนก็จะค้าขายเล็กน้อยในเรือ เช่น กาแฟ โอเลี้ยง เป็นต้น ต่อมาเมื่อมีทุนมากขึ้นจะตั้งบ้านเรือนทำเป็นร้านค้าขายของกินของใช้ต่างๆ และมักจะแต่งงานกับผู้หญิงในพื้นที่คนจีนมักนิยมตั้งหลักแหล่งอยู่ในชุมชนที่หนาแน่นเหมาะที่จะทำการค้าจนเกิดเป็นตลาดท้องถิ่นขึ้นนอกจากนี้ลักษณะเด่นที่สังเกตว่าเป็นชุมชนชาวจีน ก็คือการตั้งศาลเจ้าแบบจีนอยู่ในชุมชน ตลาดน้ำดอนหวายนับเป็นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการค้าขาย การสัญจรทางน้ำ และความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันความเป็นเอกลักษณ์ดังกล่าวกลับค่อย ๆ เลือนรางไป อันเนื่องมาจากหลายปัจจัย ทั้งการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิต ความทันสมัยของเทคโนโลยี และระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เข้ามาแทนที่วิถีดั้งเดิม นอกจากนี้ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เอื้อต่อการเดินทางทางบก โดยเฉพาะถนนสายหลักที่ตัดผ่านพื้นที่ ส่งผลให้การสัญจรทางน้ำลดความสำคัญลง วิถีชีวิตของชุมชนที่เคยผูกพันกับลำน้ำท่าจีนจึงค่อย ๆ สูญเสียบทบาทในฐานะพื้นที่วัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้วิถีท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในลักษณะดั้งเดิมจึงมีแนวโน้มที่จะถูกกลืนไปกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ หากไม่ได้รับการส่งเสริมและอนุรักษ์อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนที่จะสามารถพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแต่ยังคงวิถีชีวิตของชุมชนและทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์โดยศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเพื่อนำมา กำหนดกลยุทธ์และพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวายให้พัฒนาต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวจึงทำการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดน้ำดอนหวาย เพื่อนำ ข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์และพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและยั่งยืน ต่อชุมชนท้องถิ่น โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สร้างมูลค่าเพิ่มและรักษา เอกลักษณ์วัฒนธรรมอย่างแท้จริง (กรมการท่องเที่ยว, 2562)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัด นครปฐม
3. เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัด นครปฐม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มุ่งเน้นการศึกษาทรัพยากรและบริบทในชุมชนที่มี เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม และการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำมา วิเคราะห์สร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม เก็บ รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เพื่อให้ได้ข้อมูลตาม วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 20 ท่าน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มประชากรในชุมชน กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มผู้ประกอบการในตลาดน้ำดอนหวาย

1.2 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus-Group Discussion) จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มประชากรในชุมชน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักวิชาการด้านการท่องเที่ยว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กระบวนการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม และเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยปัจจัยในการดำเนินการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามในการเก็บข้อมูล ซึ่งประเด็นที่สอบถามได้แก่ สภาพทั่วไปของวิถีชีวิตของชุมชน และ การท่องเที่ยวของตลาดน้ำดอนหวาย ปัจจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวาย

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยศึกษาทบทวนเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาทฤษฎีแนวคิดการมีส่วนร่วมเพื่อวางกรอบ แนวคิดในการพัฒนาและจัดทำกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนอย่างยั่งยืน โดยศึกษาแนวคิดการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำดอนหวายและผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง โดยเน้นวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสร้าง เครือข่ายเพื่อความยั่งยืน

3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินความสอดคล้อง แล้วนำผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมมาหาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index : CVI) โดยใช้เกณฑ์ความเห็นสอดคล้องกันและการยอมรับของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่า CVI 0.80 ขึ้นไป

4. ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มให้มีความเที่ยงตรงตามที่ผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ

5. นำแบบสัมภาษณ์และแบบสนทนากลุ่มที่ได้รับการแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งและนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมกับกระบวนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยได้เริ่มต้นด้วยการนัดหมายวันเวลาที่จะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เตรียมแบบสัมภาษณ์และศึกษาข้อคำถามในแบบเพื่อเตรียมการสัมภาษณ์ให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ตลอดจนเตรียมเครื่องมือช่วยสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์จากการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ในการสัมภาษณ์คณะผู้วิจัยจะสนทนาสืบค้นความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการสัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ จากการสัมภาษณ์และที่บันทึกเสียงไว้คณะผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อชุมชนของผู้ให้ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยคณะผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ นั่นคือ ข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมนั้น มีความสมบูรณ์ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์และสอดคล้องกับกรอบความคิดในการวิจัย โดยคณะผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีเทคนิคสามเส้า (Triangulation Technique) (ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนกิจ, 2550) คือ ต่างทฤษฎีหรือแนวคิด (Theory Triangulation) ต่างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Method Triangulation) และต่างแหล่งข้อมูล (Data Sources Triangulation) โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูล ดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลให้ตรงตามเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ หลังจากที่ได้ข้อมูลมาครบถ้วนแล้ว เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ดังนี้

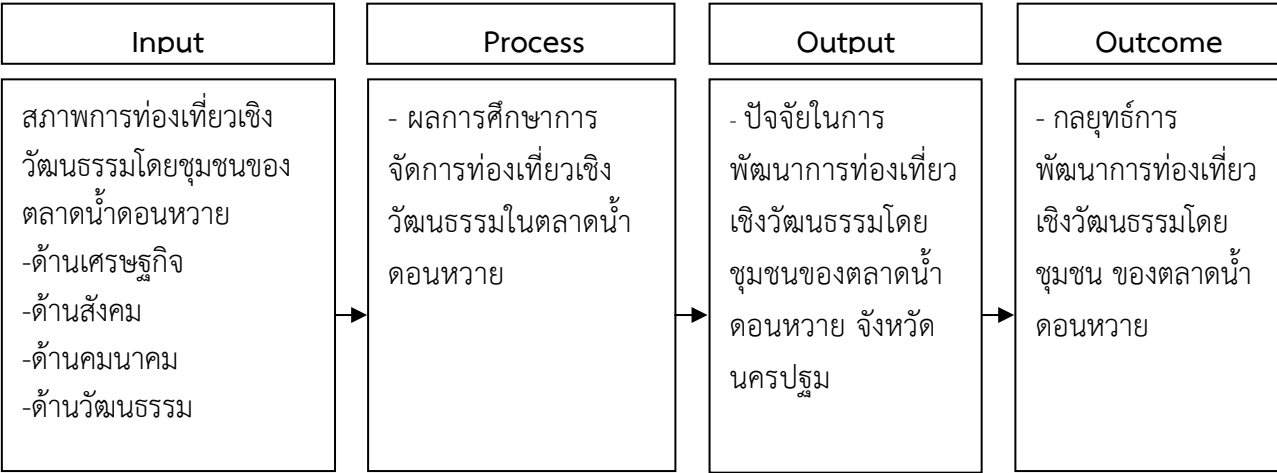
1. การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี โดยเป็นการตรวจสอบข้อมูลว่าหากมีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าคณะผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านคณะผู้วิจัย โดยเป็นการตรวจสอบข้อมูลจากคณะผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่า ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าคณะผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มามีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้มามีความถูกต้อง

3. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล โดยเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่คณะผู้วิจัยได้มามีความถูกต้องเพื่อกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาจากการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มเฉพาะ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นและสรุปนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและเข้าไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลจึงดำเนินการไปพร้อมกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยตัวแปรหลักในการวิจัยในการวิจัยนี้ Process หรือกระบวนการ คือการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในตลาดน้ำดอนหวาย โดยใช้ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม คมนาคม และวัฒนธรรม มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์และวางแผน เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการนี้จะช่วยระบุจุดแข็ง จุดอ่อน และโอกาสของตลาดน้ำดอนหวายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากกระบวนการศึกษานี้ จะได้ Output หรือผลผลิตเป็นข้อมูลและปัจจัยที่ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำดอนหวายในจังหวัดนครปฐม ซึ่งผลผลิตนี้ถือเป็นองค์ความรู้และข้อเสนอแนะสำคัญที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพผลผลิตเหล่านี้จะนำไปสู่ Outcome หรือผลลัพธ์ปลายทาง ซึ่งคือการวางกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย ที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการวิจัย โดยกลยุทธ์นี้จะช่วยส่งเสริมให้การท่องเที่ยวในพื้นที่เกิดความยั่งยืน ไม่เพียงแต่สร้างรายได้ทางเศรษฐกิจ แต่ยังคงรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่และเติบโตไปพร้อมกับชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของ ตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงอรรถาธิบายและพรรณนาความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้กำหนดนำเสนอในประเด็น ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม จากการศึกษ พบว่า ตลาดน้ำดอนหวาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีชุมชนเป็นรากฐานสำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของประชาชนในพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน จังหวัดนครปฐม โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชาวสวนที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน มาสภาพการท่องเที่ยวในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านเศรษฐกิจ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของชาวบ้านในชุมชน โดยเฉพาะการทำสวนผลไม้ เช่น สวนส้มโอ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่โดยเศรษฐกิจของตลาดน้ำมีสภาพคล่องตัวมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวชมสินค้าและมากราบไหว้ วัดดอนหวาย เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายสินค้าเกษตร สินค้าแปรรูป อาหารพื้นบ้าน และผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งช่วยกระตุ้นการหมุนเวียนของเงินภายในชุมชน ส่งผลให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นซึ่งเป็นจุดแข็งของตลาด เป็นสภาพการการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับตลาดน้ำยังเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative

Economy) โดยเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นได้มีช่องทางการตลาดใหม่ ๆ ผ่านการจำหน่ายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

1.2 ด้านสังคม เป็นพื้นที่ทางสังคมที่เอื้อต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการ พ่อค้า แม่ค้า และผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว รสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชาวบ้านสามารถดำรงชีพและเลี้ยงดูครอบครัวได้อย่างมั่นคง ผ่านกิจกรรมการค้าขาย การให้บริการ และการผลิตสินค้าท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ตลาดน้ำยังเป็นเวทีที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กันในหมู่สมาชิกของชุมชน เกิดการรู้จักคุ้นเคย การสื่อสาร และความไว้วางใจซึ่งกันและกันในระดับบุคคลและกลุ่มอาชีพ การมีปฏิสัมพันธ์กันในกิจกรรมประจำวันของตลาด ซึ่งเป็นรากฐานของความสามัคคี ความร่วมมือ และการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกในชุมชน

1.3 ด้านวัฒนธรรม ตลาดน้ำดอนหวายเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เป็นการรวมกลุ่มของคนในชุมชนจะเป็นตลาดโบราณ สะท้อนความเป็นอยู่ตั้งโบราณของชาวดอนหวายสมัยก่อนมีสิ่งปลูกสร้าง มีวัดอยู่ใกล้เคียงกับตลาด มีร้านอาหารในเรือให้นั่งทาน เหมือนกับสมัยก่อนที่มีการค้าขายบนเรือ อีกทั้งมีวัฒนธรรมที่เก่าแก่บริเวณตลาดน้ำสะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม การเกษตรที่ผูกพันกับสิ่งแวดล้อมและวิถีธรรมชาติริมแม่น้ำอย่างชัดเจน ซึ่งสภาพแวดล้อมของตลาดน้ำดอนหวายแห่งนี้ มีทั้งที่เป็นจุดแข็งคือเป็นตลาดที่มีค้าหลากหลายชนิดทั้งของสด ของแห้งผลไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนนอกจากนี้ยังเป็นของกิน ร้านอาหารมากมายอยู่ริมน้ำ ตลอดจนมีสินค้าผลไม้ที่มาจากสวนของชาวบ้านมาวางจำหน่ายทำให้สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ ด้านรูปแบบของสถาปัตยกรรมเรือนไม้ริมน้ำที่สะท้อนภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตควบคู่กับสายน้ำ รวมถึงพิธีกรรม ความเชื่อ และวิถีการค้าขายทางน้ำที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ลักษณะทางวัฒนธรรมเหล่านี้ยังปรากฏให้เห็นผ่านภาษาถิ่นที่ใช้ในการสื่อสาร มารยาทของผู้ค้าขาย และลักษณะการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมถ่อมตนและน้ำใจไมตรีตามแบบวิถีไทย

1.4 ด้านคมนาคม ตลาดน้ำดอนหวายตั้งอยู่ในพื้นที่ที่สามารถเข้าถึงได้สะดวก ทั้งจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง โดยมีโครงข่ายถนนและเส้นทางคมนาคมที่เอื้อต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเส้นทางหลัก เช่น ถนนเพชรเกษม และถนนพหลโยธินสาย 5 ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงสู่พื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งรถยนต์ส่วนบุคคล รถโดยสารประจำทาง และรถตู้โดยสาร นอกจากการคมนาคมทางบกแล้ว ตลาดน้ำดอนหวายยังคงรักษาเอกลักษณ์ของการเดินทางทางน้ำไว้ในระดับหนึ่ง โดยมีบริการเรือท่องเที่ยวในแม่น้ำท่าจีน ซึ่งถือเป็นเสน่ห์เฉพาะตัวของตลาดน้ำที่ช่วยสร้างบรรยากาศของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตของชาวสวนที่พึ่งพาแม่น้ำมาแต่โบราณ

2. ปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม
จากการศึกษา พบว่าการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนในพื้นที่ตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ได้รับอิทธิพลจากหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

2.1 ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน กล่าวได้ว่าตลาดน้ำดอนหวายมีปัจจัยทางด้านทุนสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่อย่างยาวนานสะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนในท้องถิ่น เช่นการนั่งเรือชมแม่น้ำท่าจีน ไม่เพียงแต่ได้เที่ยวตลาดยังได้ชมความงามและวิถีชีวิตของคนริมแม่น้ำทำให้เป็นอัตลักษณ์ดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ได้มาเที่ยวที่ตลาด อาหารพื้นบ้าน สถาปัตยกรรมเรือนไม้ และประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดเด่นที่สามารถนำมาใช้สร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีคุณค่า ซึ่งเป็นอัตลักษณ์นักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบสถาปัตยกรรมโบราณโดยชาวบ้านกล่าวว่าคนจีนส่วนมากมาเที่ยวชื่นชอบศิลปวัฒนธรรมที่อยู่กับตลาดน้ำดอนหวายเป็นศิลปที่หาดูยาก

2.2 ทุนทางการเงิน ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ งบประมาณที่ได้รับสามารถนำมาใช้ในการจัดตั้งและพัฒนาตลาดในด้านต่าง ๆ อาทิ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในพื้นที่ ตลอดจนการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีระบบ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีบทบาทในการยกระดับตลาดน้ำดอนหวายให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 เทคโนโลยี ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการเผยแพร่ข้อมูล ประชาสัมพันธ์กิจกรรม และให้บริการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบที่เข้าถึงง่าย และเหมาะสมกับผู้ใช้งานทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ

3. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม สถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวายมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เป็นประโยชน์แก่การท่องเที่ยวและควรจะอนุรักษ์ให้คงอยู่กับวิถีชีวิตของคนในชุมชนอีกทั้งประชาชนที่มาท่องเที่ยวตลาดน้ำดอนหวายต่างมีหลากหลายช่วงอายุความต้องการความสะดวกพึงพอใจในการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันออกไปในการเก็บข้อมูลครั้งนี้จึงได้ร่วมกันวิเคราะห์โดยการสนทนาแบบกลุ่มและพบว่า แนวคิดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนที่จะก่อให้เกิดพัฒนานั้นจะต้องตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวและยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และสร้างเครือข่ายในการประชาสัมพันธ์ อีกทั้งเสริมสร้างกระบวนการให้กับชุมชน เพื่อที่ชุมชนเตรียมความพร้อมในการร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งประเมินจากปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม สภาพแวดล้อม ดังนี้

3.1 กลยุทธ์การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน Community Capacity Building เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนให้เกิดผลอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของตลาดน้ำดอนหวาย ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทุนทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในระดับท้องถิ่นอยู่แล้ว การพัฒนาศักยภาพชุมชนจึงต้องมุ่งเน้นที่การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะให้แก่สมาชิกในชุมชน ประชุมแลกเปลี่ยนโดยการสร้างเครือข่ายร่วมกันเพื่อนำข้อมูลมาแลกเปลี่ยนและพัฒนาโดยใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในตลาด

3.2 กลยุทธ์ทางการเงิน Financial Strategy การสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชนใกล้เคียง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้น ไม่สามารถพึ่งพาเพียงพลังของชุมชนภายในพื้นที่ได้เพียงลำพัง แต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงชุมชนใกล้เคียงที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน เพื่อสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวที่เข้มแข็งและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การพัฒนาเอกชน และสถานศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน และเสริมศักยภาพให้กับชุมชนผ่านการจัดอบรม การให้ทุนสนับสนุน การประชาสัมพันธ์ และการสร้างระบบการจัดการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกร่วมกันกับประชาชน

3.3 กลยุทธ์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยชุมชน Strategies for Developing Cultural Tourism Sites into Community-Based Learning Centers การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยชุมชน เป็นแนวทางที่ส่งเสริมทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการสร้างองค์ความรู้ในระดับฐานราก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และมรดกทางวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนรวบรวม สังเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ข้อมูลทางวัฒนธรรม จัดตั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักท่องเที่ยวและเป็นจุด เชื่อมกับตลาดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในลักษณะ "เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ" (Learning by Doing) เช่น การสาธิตการทำอาหารพื้นบ้าน การเรียนรู้การทอผ้า อีกทั้งสร้างเครือข่าย วัด โรงเรียนและตลาดภายในชุมชน เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับสถานศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อจัดให้มี "ทัศนศึกษาเชิงวัฒนธรรม" หรือการศึกษานอกห้องเรียน โดยนักเรียนและนักศึกษาสามารถเรียนรู้จากบริบทจริงของชุมชน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

อภิปรายผล

จากการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำดอนหวาย พบว่าชุมชนมีศักยภาพในหลายด้าน ทั้งทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก ซึ่งส่งผลให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวาย พบว่า ตลาดน้ำแห่งนี้มีความโดดเด่นในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่สะท้อนรากเหง้าของชุมชนชาวสวนในลุ่มน้ำท่าจีนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชาวสวนริมแม่น้ำ การค้าขายทางน้ำ วัฒนธรรมท้องถิ่น อาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาชาวบ้านที่ยังคงสืบทอดและรักษาไว้ในปัจจุบัน ซึ่งชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของพื้นที่ มีส่วนร่วมในการดูแล บริหารจัดการ และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่นและทรัพยากรที่มีอยู่การค้าขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ส้มโอ ผักสด อาหารพื้นเมือง และของแปรรูปต่าง ๆ ไม่เพียงเป็นเครื่องมือสร้างรายได้ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้านอาหารและเศรษฐกิจชุมชนดั้งเดิม ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การตั้งตลาดริมน้ำ เรือไม้เก่าแก่ และบรรยากาศริมแม่น้ำท่าจีน ก็เป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษราคัม กลั่นน้ำทิพย์ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดวิถีชุมชนโอ๊ะป่อย จังหวัดราชบุรี พบว่า ตลาดโอ๊ะป่อย เกิดขึ้นจากอุดมการณ์และแนวคิดด้านความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการผสมผสานระหว่างทรัพยากรธรรมชาติอันโดดเด่นเข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง ความร่วมมือจากหลายภาคส่วนเป็นแรงผลักดันสำคัญในการก่อตั้งตลาดแห่งนี้ โดยสินค้าที่จัดจำหน่ายส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากชุมชนและอาหารพื้นถิ่นของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งสะท้อนถึงอัตลักษณ์ท้องถิ่นอย่างชัดเจน ทั้งนี้ ตลาดโอ๊ะป่อยยังให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านคุณภาพสินค้าและการให้บริการอย่างมีมาตรฐานและสม่ำเสมอ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีและยั่งยืนแก่ผู้มาเยือน

2. ปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางการเงิน และเทคโนโลยี ซึ่งแต่ละปัจจัยมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งสามปัจจัยนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ ทุนทางวัฒนธรรม คือจุดแข็งภายในที่ควรได้รับการอนุรักษ์และนำเสนออย่างสร้างสรรค์ ทุนการเงิน คือทรัพยากรสนับสนุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และ เทคโนโลยี คือเครื่องมือในการเผยแพร่ ส่งเสริม และขยายการรับรู้ของนักท่องเที่ยวในวงกว้าง สอดคล้องกับงานวิจัย ของจริย นันทิยาภุชิต และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดจันทบุรี พบว่า แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดจันทบุรี หน่วยงานการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญวิเคราะห์ ติดตามและประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนและผู้ประกอบการ เพื่อจะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนในจังหวัดจันทบุรี ควรเพิ่มโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นผู้นำในกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องดำเนินกลยุทธ์เชิงรุกที่มีทั้งการสร้างพลังภายในชุมชน และการเปิดรับความร่วมมือจากภายนอกอย่างสมดุล การจัดการอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาองค์ความรู้ การเป็นแหล่งเรียนรู้ และการสร้างเครือข่าย เป็นแนวทางที่ชัดเจนและมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวของตลาดน้ำดอนหวาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของรุ่งริศ เมืองถือ และอิสริย์ ตียะพิพัฒน์ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในเขตอารยธรรมล้านนา ของชุมชนตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน พบว่า กลยุทธ์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวได้นำจุดแข็งชุมชนมาเพื่อดำเนินการพัฒนา ซึ่งชุมชนศรีเตี้ยมีที่ตั้งเหมาะสม เชื่อมโยงจากสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น คือ มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ล้านนาและตำนานชุมชนมีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ ประกอบด้วย กลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงพลิกฟื้น กลยุทธ์รักษาเสถียรภาพชุมชน กลยุทธ์การเตรียมความพร้อม

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของตลาดน้ำดอนหวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) พร้อมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอรรถาธิบายและพรรณนาความตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พบว่า ตลาดน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีรากฐานจากวิถีชีวิตของชาวสวนริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน และมีองค์ประกอบที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชนของตลาดน้ำดอนหวาย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ตลาดน้ำเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของชุมชนผ่านการค้าขายผลผลิตทางเกษตร อาหารพื้นถิ่น และผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกทั้งยังเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ด้านสังคม ตลาดน้ำเป็นพื้นที่ของความสัมพันธ์ทางสังคม เกิดความคุ้นเคย สามัคคี และการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างสมาชิกในชุมชน ด้านวัฒนธรรม ตลาดสะท้อนอัตลักษณ์ของวิถีชีวิตชาวสวนไทยริมแม่น้ำ ทั้งในด้านสถาปัตยกรรมเรือนไม้ ภาษาล้านนา มารยาท และพิธีกรรม รวมถึงการดำรงชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาติ ด้านคมนาคม ตลาดมีความสะดวกในการเดินทางทั้งทางบกและทางน้ำ เชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยเอื้อต่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

2. ปัจจัยในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน พบว่า มีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่สามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิตริมน้ำ ประเพณี อาหารพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดแข็งที่สามารถใช้สร้างคุณค่าการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว ทุนทางการเงิน ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กิจกรรมท่องเที่ยว และส่งเสริมผู้ประกอบการในพื้นที่ เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่เข้าถึงง่ายและเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย ช่วยเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการนักท่องเที่ยว

3. กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์หลัก ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1: การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน (Community Capacity Building) มุ่งพัฒนาความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านกิจกรรมประชุมและสร้างเครือข่ายภายใน กลยุทธ์ที่ 2: กลยุทธ์ทางการเงินและการสนับสนุนจากภายนอก (Financial Strategy & Network Collaboration) ใช้การบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชนใกล้เคียงเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ 3: การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยชุมชน (Community-Based Learning Center) ส่งเสริมให้ตลาดน้ำดอนหวายเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว เช่น การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) และการสร้างความร่วมมือกับวัด โรงเรียน และสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีส่วนร่วมของชุมชน ต้องร่วมกันสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และชุมชนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว อาจจะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแนวทางการท่องเที่ยว และให้ความรู้แก่ประชาชนมากขึ้น เป็นการสร้างค่านิยมให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญ และสร้างความร่วมมือระหว่างตลาดน้ำดอนหวายกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยง

1.2 จัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในระดับพื้นที่ เพื่อสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบระหว่างชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ตลาดน้ำดอนหวาย บ้านสวนเกษตรอินทรีย์ วัดไร่ขิง และแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอสสามพราน ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาการท่องเที่ยวจากแหล่งอื่นเพื่อนำมาพัฒนากลยุทธ์และเพื่อเห็นความแตกต่างของการจัดการอีกทั้งจำต้องเพิ่มความรู้อื่นเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลจากการนำกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน โดยศึกษาเป็นเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อนำข้อแตกต่างมาปรับใช้และพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตลาดน้ำดอนหวาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2562). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กฤษณะ เนียมหอม, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(11), 350-360.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- จริย นันทิยาภุชิต (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ของจังหวัดจันทบุรี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(4), 378-395.
- บุษราคัม กลั่นน้ำทิพย์. (2565). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดวิถีชุมชนโอ๊ะป่อย จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รุ่งรติส เมืองลือ, อีสริย์ ดิยะพิพัฒน์. (2567). กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนในเขตอารยธรรมล้านนาของชุมชนตำบลศรีเตี้ย อำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*, 8(2), 296-310.
- สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดนครปฐม. (2563). *รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: สำนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว.
- ศุภกิจ วงศ์วิวัฒนกิจ. (2550). *พจนานุกรมศัพท์การวิจัยและสถิติ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- Kotler, P., Bowen, J. T., & Makens, J. C. (2017). *Marketing for hospitality and tourism* (7th ed.). Pearson.
- Scheyvens, R. (1999). *Ecotourism and the Empowerment of Local Communities*. *Tourism Management*, 20(2), 245-249.

Factors Affecting Motivation in English Language learning of primary schools under Nongchok District Office, Bangkok

Rohanee Tuanjalong ^{1*} and Ujsara Prasertsin ²

^{1, 2} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: rohanee.tuan@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 093-7828004

ABSTRACT

This research aimed to study 1) The levels of factors related to motivation in English Language learning of primary schools under Nongchok District Office, 2) The factors Affecting Motivation in English Language learning of primary schools under Nongchok District Office, Bangkok, from the 375 students enrolling Eleventh primary schools under Nongchok District Office, Bangkok: The research instruments consisted of A 45-item rating scale questionnaire with 5 levels. Affecting Motivation in English Language learning Affecting Future Orientation, Learning Attitude, Relationship between Friend, Behavior Teachers, Classroom Climate and Parent's Expectation. The statistics are used to analyze data composed of frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple regression analysis. It was tested with a try-out on a sample group of 30 elementary school students to determine the Cronbach's Alpha Coefficient (Cronbach, 1971, p.60). The reliability coefficient of the questionnaire across all six aspects of .91 The results 1. The levels of factors related to motivation in English Language learning of primary schools under Nongchok District Office, Bangkok was at a high level. For Affecting Motivation in English Language learning Parent's Expectation high level Learning Attitude at a high level and classroom Climate at a high level. 2. The factors Affecting Motivation in English Language learning consist of Parent's Expectation and Future Orientation and classroom Climate Affecting Motivation in English Language learning of primary schools under Nongchok District Office, Bangkok was statistically significant different at the .05 level

Keywords: Motivation, Factors affecting motivation, English language learning

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

รอฮันณี ต่วนจาหลง^{1*} และ อัจศรา ประเสริฐสิน²

^{1, 2} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: rohannee.tuan@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 093-7828004

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร และ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จำนวน 375 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านเจตคติต่อการเรียน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน ปัจจัยด้านพฤติกรรมการสอนของครู ปัจจัยด้านบรรยากาศในชั้นเรียนและ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) โดยนำไปทดลองสอบถาม (try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1971 p.60) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้ง 6 ด้าน เท่ากับ .91 ผลการวิจัยพบว่า 1.ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านความคาดหวังของผู้ปกครองมากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ด้านเจตคติต่อการเรียน โดยอยู่ในระดับมากและน้อยที่สุด ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน โดยอยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ได้แก่ ปัจจัยด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ($\beta = .270$) ด้านลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .180$) และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = .120$) มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: แรงจูงใจ, ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ, การเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ภาษาที่สองในอนาคต การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในวัยเยาว์จึงเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ทั้ง 4 ด้านของนักเรียน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในหลายประเทศทั่วโลกในการศึกษา ธุรกิจ อาชีพและ ที่สำคัญ คือ ติดต่อสื่อสารกัน การมีทักษะทางภาษาอังกฤษที่ดีจึงเป็นหัวใจหลักที่สำคัญที่สุด ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในยุคปัจจุบันต่อการเรียนรู้ทักษะที่สำคัญที่สุดในศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติเป็นนวัตกรรมที่มีความสำคัญยิ่งในการนำทางโลกที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ซึ่งในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทย ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษและได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในทุกภาคส่วน นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย เพื่อเตรียมพร้อมในการแข่งขันระดับนานาชาติ โดยใช้กรอบมาตรฐาน CEFR (Common European Framework of Reference for Languages) เป็นเครื่องมือหลักในการออกแบบหลักสูตร การประเมินผลและพัฒนาครูผู้สอน นโยบายนี้เน้นการสอนที่

พัฒนาทักษะการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) โดยเน้นการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงได้ การปฏิรูปนี้มีเป้าหมายเพื่อยกระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยให้สามารถแข่งขันในระดับนานาชาติได้มากขึ้น นับเป็นเครื่องมือที่เปิดโอกาสให้สามารถเชื่อมต่อกับผู้คนทั่วโลกได้อย่างเสรีและครอบคลุม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557)

แรงจูงใจในการเรียนเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการพยายามทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ได้รับมอบหมายหรือรับผิดชอบอยู่ให้ประสบผลสำเร็จลงไปได้ด้วยดี ไม่ว่าจะเป็นงานนั้นจะมีความยากลำบากหรือประสบปัญหาอุปสรรคมากเพียงไร ผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะอดทนและไม่เกิดความย่อท้อ ในทางตรงกันข้ามกลับยิ่งจะพยายามหาทางฟันฝ่าและเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านั้นด้วยตนเอง เพื่อความสำเร็จและความภาคภูมิใจที่จะเกิดขึ้นและถ้าไม่สามารถฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้ ผู้ที่มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะรู้สึกวิตกกังวลอยู่ตลอดเวลาที่มีเป้าหมายที่เด่นชัดแน่นอนเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบการเลียนแบบ มีการวางแผนในการทำงานล่วงหน้ามีระดับความคาดหวังสูงมีความอดทนมานะ บากบั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคและปัญหาต่างๆ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบว่าสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพคุ้มค่าและช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นในอนาคต งานวิจัยหลายเล่มได้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำเร็จทางการศึกษา การที่นักเรียนมีแรงจูงใจสูงจะทำให้มีความตั้งใจในการเรียนรู้และสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่พบเจอได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นการเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นการวางรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่อไปในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาการที่นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนตั้งแต่เด็กจะทำให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วในอนาคต (สุริยา กล้วยดี, 2565) และนักเรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษดีจะมีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งที่ทำให้ทราบว่าสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพคุ้มค่าและช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษได้ดีขึ้นในอนาคต งานวิจัยหลายเล่มได้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสำเร็จทางการศึกษา การที่นักเรียนมีแรงจูงใจสูงจะทำให้มีความตั้งใจในการเรียนรู้และสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่พบเจอได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นการเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นการวางรากฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทักษะทางภาษาต่อไปในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา การที่นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนตั้งแต่เด็กจะทำให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วในอนาคต (สุริยา กล้วยดี, 2565) และนักเรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษดีจะมีโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากแรงจูงใจอาจมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป โดย Arzieva Dिल्фуза Tashlanovna (2020) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนเพื่อที่ผู้สอนจะได้จัดกิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนให้ความสำคัญและส่งผลต่อแรงจูงใจของผู้เรียน ดังที่ทฤษฎีแรงจูงใจไฟสัสมฤทธิ์ของแมคเคลลีแลนด์ (McClelland) (ไมล์ สุทธิโมลีโพธิ์, 2563) เชื่อมั่นว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่สุดและควรให้ความสำคัญมากกว่าแรงจูงใจ อื่นใด คือ ต้องการให้เกิดจากความสำเร็จในการทำงานให้สำเร็จ เพราะแรงจูงใจประเภทนี้จะทำให้บุคคลมีความต้องการเช่นนี้จะมีความพยายามและความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อใ้บรรลุผลลัพท์ที่ต้องการ

แรงจูงใจในการเรียนภาษาที่สองต่างจากแรงจูงใจในการเรียนวิชาการอื่นๆ เนื่องจากนอกจากผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีต่อรายวิชาแล้วผู้เรียนจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมหรือสังคมของภาษาที่กำลังศึกษาอีกด้วยดังที่ Chirag Thaker (2019) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 2 แบบคือ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือซึ่งเน้นการใช้ประโยชน์ในการใช้ภาษาเพื่อการศึกษาหรือการทำงาน และแรงจูงใจเชิงบูรณาการซึ่งเน้นการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสังคมของภาษาเป้าหมายที่กำลังศึกษา นอกจากนี้ Seda Ekiz (2016) ยังแบ่งแรงจูงใจออกเป็นแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจภายในเกิดปัจจัยที่ผู้เรียนสามารถควบคุมได้ เช่นความสนใจส่วนตัว ทัศนคติต่อวิชาที่เรียน หรือความรู้สึกที่ผู้เรียนมีอันเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนรู้สึกสนใจหรือไม่สนใจในรายวิชานั้นๆ ในขณะที่แรงจูงใจภายนอกเกิดจากปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น อาจารย์ผู้สอน ผู้ปกครอง หลักสูตร สภาพห้องเรียน ปัจจัยภายในและภายนอกเหล่านี้ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนและส่งผลต่อความรู้ความสามารถทางภาษาของผู้เรียน จากการศึกษาศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนพบว่า งานวิจัยของ สิริณีย์ ทองนุช (2563) อธิบายว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงการมองอนาคตของ บุคคล ซึ่งผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกลวางแผนเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต

มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามและอดได้เพื่อความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา ทองแสน (2559) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่าเจตคติต่อการเรียนการเห็นคุณค่าในตนเอง และสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 ดังที่ ศรีทับทิม พานิชพันธ์ (2559) กล่าวว่า สัมพันธภาพกับเพื่อน หมายถึง ความผูกพัน รักใคร่ ความสนิทสนม การสนับสนุนหรือคัดค้าน การสนทนาติดต่อใกล้ชิดกับเพื่อน จริญญาศักดิ์ พิรศักดิ์โสภณ (2557) ที่กล่าวเรื่องอิทธิพลของเพื่อนว่าปริมาณพฤติกรรมที่เลียนแบบจากเพื่อน การคล้อยตามเพื่อนทั้งจากการสนับสนุนและบีบบังคับนั้นล้วนเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งบางครั้งเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดปัญหาหรือเป็นอันตราย ในด้านบรรยากาศในการเรียน นวรัตน์ ศึกษากิจ (2561) ให้นิยามว่า บรรยากาศเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการพยากรณ์ คุณลักษณะของมนุษย์ เช่น สถิติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้อย่อมจะมีโอกาสช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเรียนหรือในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเองในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนด้านคุณภาพการสอนของครู สุริษา ฐานวิสัย (2567) ได้กล่าวว่าคุณภาพการสอนของครูตามการรับรู้ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการคิดอภิमान ทั้งนี้เนื่องจาก คุณภาพการสอนของครูตามการรับรู้ของนักเรียนเป็นการปฏิบัติการสอนหรือการดำเนินการสอนและพฤติกรรมต่างๆ ของครูเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเบื้องต้นในโครงสร้างหลักสูตรแกนกลาง ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้นพบว่า ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้เรียนและคาดว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน ระบุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่สองไว้ 4 ประการ คือปัจจัยทางกายภาพ เช่น สภาพห้อง แสงสว่าง จำนวนผู้เรียน, ปัจจัยด้านการสอน เช่นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ปัจจัยด้านผู้สอน เช่น การเตรียมการสอนและการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งผู้สอนนั้นว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดและปัจจัยด้านผู้เรียน เช่น ความพร้อมและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนยังมีความปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษอยู่มากทั้งในระดับการออกเสียงคำไปจนถึงระดับประโยค ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนและการฝึกสอนในอนาคต ปัญหาที่พบขัดแย้งกับแนวคิดด้านแรงจูงใจที่ว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีและแรงจูงใจสูงจะมีความรู้ความสามารถทางภาษาที่ดีด้วย อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีแรงจูงใจที่ดีปัญหาหลักอีกอย่างของผู้เรียนก็คือทำอย่างไรจึงจะสามารถรักษาระดับของแรงจูงใจนั้นไว้ได้ตลอดเวลาเนื่องจากแรงจูงใจอาจมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาต่างๆ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา ฝ่ายแนะแนว ตลอดจนผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำหลักสูตร การวิจัยหรือพัฒนาให้สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอกจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จาก ทั้งหมดจำนวน 37 โรงเรียน จำนวน 14,931คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 11 โรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ได้มาจากการตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้น คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างไม่ครบตามจำนวนที่ต้องการและการได้รับแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ จะได้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 38 คน รวมเป็นขนาดตัวอย่างทั้งหมด $375 + 38 = 413$ คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนแบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านลักษณะมุ่งอนาคต 2) ด้านเจตคติต่อการเรียน 3) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน 4) ด้านพฤติกรรมการสอนครู 5) ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน 6) ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 2562)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเป้าหมาย 2) ด้านความกระตือรือร้น 3) ด้านความรับผิดชอบ จำนวน 15 ข้อเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert, 2562) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นด้านปัจจัยต่อแรงจูงใจในการเรียน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือด้วยตนเองเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย
2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบลองความเห็นและให้คะแนนวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Consistency: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามได้ค่ามากกว่า 0.60

3) นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์เพื่อวัดความสอดคล้องภายในของเครื่องมือทั้งฉบับ(Reliability)โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ $\alpha = 0.91$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง พร้อมทั้ง นัดหมาย เวลาและสถานที่รับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

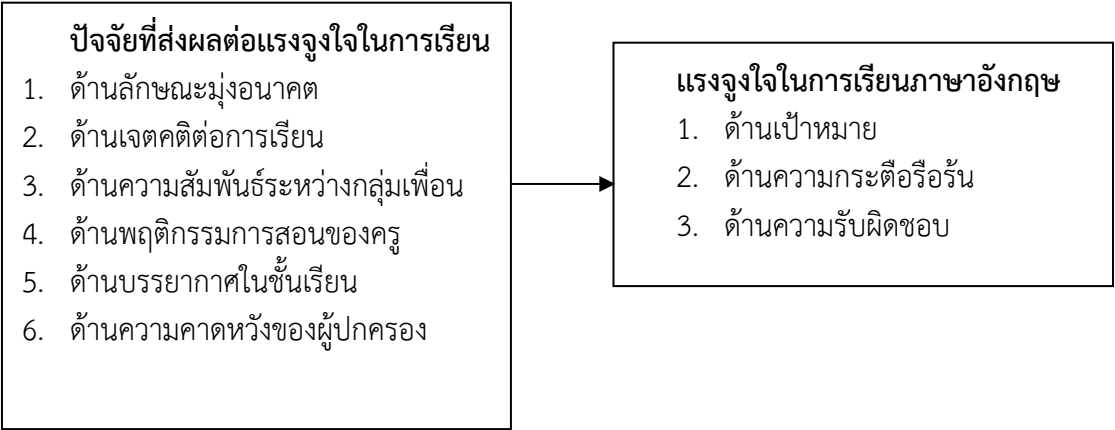
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต
หนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานครโดยรวมและราย
ด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียน วิชาภาษาอังกฤษ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านลักษณะมุงอนาคต	3.92	0.55	มาก	3
2. ด้านเจตคติต่อการเรียน	3.93	0.56	มาก	2
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน	3.86	0.64	มาก	5
4. ด้านพฤติกรรมการสอนของครู	3.88	0.63	มาก	4
5. ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	3.77	0.68	มาก	6
6. ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง	3.97	0.63	มาก	1
รวม	3.89	0.41	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชา
ภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับ

มาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อด้านความคาดหวังของผู้ปกครองมากที่สุด โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) ด้านเจตคติต่อการเรียน โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) และน้อยที่สุดด้านบรรยากาศในชั้นเรียน โดยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต หนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผลการการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานครดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y _{tot}
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X ₁)	1						
ด้านเจตคติต่อการเรียน (X ₂)	.349**	1					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน (X ₃)	.458**	.421**	1				
ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (X ₄)	.323**	.421**	.454**	1			
ด้านพฤติกรรมการสอนของครู (X ₅)	.233**	.265**	.354**	.440**	1		
ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง (X ₆)	.147**	.174**	.177**	.226**	.457**	1	
แรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (Y _{tot})	.229**	.176**	.133**	.236**	.202**	.339**	1

* p<.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ (ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในช่วง .147-.458 โดยผลรวมของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายด้านระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดสามอันดับแรก คือ ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง (X₆) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับ ความสัมพันธ์กันทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน (Y) เท่ากับ .339 ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (X₄) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน (Y) เท่ากับ .236 และด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X₁) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน (Y) เท่ากับ .229 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	B	Std. Error	β	t	Sig.
(Constant)	1.500	.200		7.500	.001*
- ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง	.270	.040	.300	6.750	.001*
- ด้านลักษณะมุ่งอนาคต	.180	.048	.170	3.750	.002*
-ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	.120	.038	.140	3.158	.004*
R = .700 R ² = .490 Adjusted R ² = .485 S.E. = .45087 F = 23.647 Sig.=0.001					

จากตาราง 3 การวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 49.0 ($R^2 = .490$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยองค์ประกอบย่อยของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงที่สุดได้แก่ ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ($\beta = .270$) ด้านลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .180$) และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = .120$) มีผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ระดับมากเนื่องจากสังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้วางนโยบายในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางส่งผลให้ผู้สอนมีความสนใจใส่ใจกับนักเรียน โดยผู้สอนยึดหลักการจัดกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจของนักศึกษาอีกทั้งยึดผู้เรียนเป็นสำคัญจึงทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดี ซึ่งส่งผลทำให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนการสอน เป็นเพราะว่าผู้เรียนที่มีแรงจูงใจความตั้งใจที่จะเรียนรู้ภาษาที่สองจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมหาวิธีการที่จะต้องการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การสอบผ่านของโรงเรียน หรือแม้แต่การสอบให้ผ่านเพื่อให้เป็นใบเบิกทางในการเข้าเรียนต่อหรือการพัฒนาตัวเองให้ไปสู่การทำงานในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้น ล้วนแล้วเป็นเหตุจากการใช้แรงจูงใจในการเรียนภาษาให้มีผลสัมฤทธิ์ที่ติดนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland) (โมลี สุทธิโมลีโพธิ์, 2563) เชื่อว่า แรงจูงใจที่สำคัญที่สุด เกิดจาก ความที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความพยายามและความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ที่ต้องการ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Masgoret & Gardner (2003) ได้อธิบายว่าการมีแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียนภาษาช่วยผลักดันให้ผู้เรียนมีความพยายามหรือความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาที่ 2 ผู้เรียนจะเรียนภาษาอย่างตั้งใจและอย่างมีเป้าหมาย อีกทั้งแรงจูงใจในตัวผู้เรียนจะเป็นตัวกระตุ้นผู้เรียนในการเสาะหาพฤติกรรม หรือกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับวิธีการเรียนภาษาซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และจะนำไปสู่การบรรลุผลในการเรียนภาษาที่ 2 ซึ่งต่างกับผู้เรียนที่มีแรงจูงใจต่อการเรียนภาษาในระดับต่ำ ทั้งนี้กล่าวได้ว่า ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์คือผู้เรียนที่ต้องการจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูง เช่น มีความตั้งใจเรียนต้องการจะประสบผลสำเร็จในการเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับ Gardner (1985) ได้กล่าวว่า

ความสำคัญของการมีแรงจูงใจที่ดีต่อการเรียนภาษาคือจะช่วยเสริมสร้างการมีทัศนคติที่ดีที่จะส่งผลต่อการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีในการเรียน ซึ่งผู้เรียนที่มีแรงจูงใจในการเรียนภาษาที่ด้นั้น คือ 1) มีความกระตือรือร้นต่อการเรียนภาษา 2) มีความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามในกิจกรรมการเรียนรู้และ 3) มีความยินดีที่สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ อีกทั้งผู้เรียนยังต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนภาษาให้ประสบความสำเร็จให้ได้ แรงจูงใจดังกล่าวนี้หมายถึงรวมถึงการที่ผู้เรียนต้องการเรียนภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ด้วย เช่น เพื่อเป็นใบเบิกทางในการทำงาน หรือเพื่อให้สอบผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยกำหนด แรงจูงใจลักษณะนี้เรียกว่าแรงจูงใจเชิงใช้ประโยชน์ (Instrumental motivation) ส่วนแรงจูงใจอีกลักษณะหนึ่งหมายถึงการที่ผู้เรียนต้องการเรียนภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร หรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเจ้าของภาษาซึ่งเรียกว่าแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative motivation)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

2.1 ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม พบว่า มีอิทธิพลในทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองตั้งเป้าหมายในการศึกษาให้กับนักเรียนและต้องการให้นักเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนเพียรพยายามดำเนินการตามที่ผู้ปกครองต้องการในด้านการเรียน ความประพฤติตลอดจนการเลือกอาชีพ ดังที่ สมลักษ์ณ์ ชาวเจริญ (2560) ได้กล่าวถึง ความคาดหวังเป็นสิ่งที่มีจำเป็นอย่างหนึ่งในการทำงานเพราะการทำงานใดก็ตามถ้าเรามีความหวังมากเราย่อมตั้งใจทำงานนั้นมาก ซึ่งสอดคล้องกับโคลิน (Collins, 1997; อ้างถึงใน วราภรณ์ ทองสว่างแจ้ง, 2549) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นสิ่งที่มีค่าหวังไว้เป็นความเชื่อว่าจะเกิดขึ้นและเป็นไปตามที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yaron Ghilay & Ruth Ghilay (2015) ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลจากความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียนต่อแรงจูงใจและความภาคภูมิใจในตนเอง โดยผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีและมีส่วนร่วมในการศึกษาของบุตรหลานมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปสู่ผลการศึกษาที่ดีขึ้นของนักเรียนในระดับการศึกษา ประถมอย่างมีนัยสำคัญและยังสอดคล้องกับ มิลเลอร์ (Miller, 1999) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลของความเชื่อ การรับรู้และค่านิยมที่มีต่อความคาดหวังของผู้ปกครองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุดฤทัย ศรีปรีชา (2550) พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

2.2 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า มีอิทธิพลในทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกล วางแผนเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุดให้ตนเอง เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ในขณะที่ ชนกนาล สมิน้อย (2557) กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การมองอนาคตของบุคคล ซึ่งผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกล วางแผนเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางในการแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามและอดได้เพื่อความสำเร็จในอนาคต โมลิ สุทธิโมลิโพธิ (2563) ได้กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองดีและเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามต่อสู้อุปสรรค เพื่อความเจริญของตนเองและประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา ยอดสาลี (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ลักษณะมุ่งอนาคต มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.16 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกภรณ์ เทสินทโชติ (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคต มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้สามารถรวมพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียน วิทยาศาสตร์ของนักเรียนได้ร้อยละ 66.40 อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhuldyz Salamatova

(2024) ศึกษาเรื่อง แรงบันดาลใจของนักเรียนโรงเรียนชนบทในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า การศึกษาแง่มุมที่มุ่งเน้นอนาคตมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจของนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนแสดงให้เห็นว่าแรงบันดาลใจและความพยายามในอนาคตของพวกเขาเป็นปัจจัยแรงจูงใจที่สำคัญ และการมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายในอนาคตสามารถเพิ่มแรงจูงใจในหมู่นักเรียนในชนบทในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเน้นถึงความสำคัญของแรงบันดาลใจส่วนบุคคลในบริบทการศึกษา

2.3 ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีอิทธิพลในทางบวก ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนที่มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการเรียน โต๊ะ เก้าอี้ มีจำนวนและขนาดเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ และไม่มีเสียงรบกวนจนเกินไป รวมถึงครูที่สามารถพูดอธิบายออกคำสั่งเสริมแรงใช้คำถามใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีความตั้งใจ ความสนใจต่อการเรียนอย่างต่อเนื่องและสามารถเรียนรู้ได้ดี จึงส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนที่ดี สอดคล้องกับ Broom (2000) ที่กล่าวว่า บรรยากาศเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการพยากรณ์คุณลักษณะของมนุษย์ เช่น สติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างดีจะมีโอกาสช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเรียนหรือในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเองในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ยงยุทธ ดุสสาย (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความสัมพันธ์ในครอบครัวการมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษมสรรค์ เขตบุญไชย (2555) ศึกษาเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีขนาดอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.03 มีขนาดอิทธิพลทางอ้อมเท่ากับ 0.05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Edi Firman, K. Dedy Sandiarsa S (2024) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเชิงบวกที่โดดเด่นด้วยความเคารพการทำงานร่วมกันและการร่วมมือส่งผลต่อแรงจูงใจอย่างมีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์ของครูยังสนับสนุนและการโต้ตอบกันของนักเรียน เพื่อนร่วมงานช่วยเพิ่มแรงจูงใจของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเน้นถึงความสำคัญของบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งเน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ครูต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ที่สนับสนุน กระตุ้นบรรยากาศในห้องเรียนที่เป็นบวก จัดหาทรัพยากรที่หลากหลายและบูรณาการเทคโนโลยีอย่างรอบคอบ เพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมและความสำเร็จของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด ได้แก่ ความคาดหวังของผู้ปกครองมากที่สุด ด้านเจตคติต่อการเรียน ด้านพฤติกรรมการสอนของครู ด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน และน้อยที่สุดด้านบรรยากาศในชั้นเรียน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรปัจจัยสามารถร่วมกันพยากรณ์แรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 49.0 ($R^2 = .490$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยองค์ประกอบย่อยของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน สูงที่สุดได้แก่ ด้านความคาดหวังของผู้ปกครอง ($\beta = .270$) ด้านลักษณะมุ่งอนาคต ($\beta = .180$) และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = .120$) ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษให้แก่เด็กนักเรียน ดังนั้นการส่งเสริมทักษะการเป็นผู้ปกครองในยุคดิจิทัล โดยโรงเรียนควรจัดอบรมหรือจัดคู่มือออนไลน์เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า เจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน

1.2 ครูผู้สอนสามารถช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนได้โดยการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนให้แก่ผู้เรียน เป็นครูยุคใหม่ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับบทเรียนรวมทั้งมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ นอกจากนี้ครูผู้สอนควรมีความเป็นกันเองกับผู้เรียน ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยแก้ไขปัญหาทางการเรียนพร้อมทั้งเสริมสร้างกำลังใจให้แก่ผู้เรียนเพื่อเพิ่มแรงจูงใจ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ตัวแปรระดับโรงเรียนซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครูต่อแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน แสดงว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่มีคุณภาพสอนของครูและสภาพแวดล้อมทางวิชาการต่างกันย่อมมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่างกัน เช่นเดียวกันดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบายที่เน้นการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเพื่อส่งเสริม คุณภาพการสอนของครูและสร้างสภาพแวดล้อมทางวิชาการของโรงเรียนโดยมีการนิเทศติดตาม การสอนของครู สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพื่อส่งเสริมคุณภาพการสอนของครู

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาขยายผลระดับของปัจจัยหรือรูปแบบที่ช่วยส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะด้านความกระตือรือร้น เพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนสามารถนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการออกแบบวิจัยในชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจและ มีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น

2.2 การศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองและแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกของนักเรียน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงผสมเพื่อได้ข้อมูลเชิงลึกและชัดเจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำข้อมูลนี้ไปใช้ในการพัฒนานโยบายหรือแนวทางในการสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 การศึกษาประสิทธิผลเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารายละเอียดในเชิงลึกประสบการณ์ของนักเรียนในบริบทเฉพาะ เช่น นักเรียนในเขตเมืองหรือชนบท โดยเน้นการเข้าใจความรู้สึกและแรงจูงใจผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสรรค์ เขตบุญไสย. (2555). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). นโยบายปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักส์.
- กนกภรณ์ เทสินทโชติ. (2560). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนิดา ยอดสาดี และกาญจนา บุญส่ง. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 9(1), 1208-1223.

- ชนกนาถ สมิน้อย. (2557). ศึกษาสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรรย์ศักดิ์ พิรศักดิ์โสภณ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการถ่ายทอดทางสังคมด้วยอารมณ์จากครอบครัวและจากเพื่อนกับประสิทธิภาพอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. (การวิจัยเชิงพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์.
- จันทบุรี ไปหนี่ (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นวรรตน์ ศึกษากิจ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาพาณิชยกรรมของโรงเรียนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษาและผู้นำทางการศึกษา, มหาวิทยาลัยสยาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เพ็ญญา ทองแสน. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 22(1), 214 - 224.
- โมลี สุทธิโมลีโพธิ. (2563). ลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วารสารพุทธจิตวิทยา, 5(6), 12 - 17.
- ศรีทัตติม พานิชพันธ์ (2559). ความรู้เบื้องต้นทางสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก
- ยงยุทธ คูสาย, อินดา ศิริวรรณ,และบุญเชิด ขานิศาสตร์. (2562). กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(3), 1379-1396.
- วรารณ ทองสว่างแจ้ง. (2549). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของลักษณะมุ่งอนาคตและความมานะอดทนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมลักษณ์ ขาวเจริญ. (2560). การศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สิวินัย ทองนุช . (2563). การพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการทฤษฎีและเทคนิค. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 15(2), 22 - 33.
- สุดฤทัย ศรีปรีชา. (2550). การศึกษาปัจจัยบางประการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุริษา ฐานวิสัย. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนสุรวิวัฒน์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุริยา กล้วยดี. (2565). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. *วารสารนันทวงแหรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์*, 10(1), 43 - 56.
- Arzieva Dilfuza Tashlanovna (2020). Factors Affecting Students' Motivation In Learning English. *Journal of scientific & technology research*, 9(3), 3323-3325.
- Broom. G., & Dozier, D. (2000). *Using research in public relations*. Eaglewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.
- Chirag Thaker. (2019). *A Study on Factors Affecting Academic Motivation of Graduating Management Students*. Retrieved from <http://www.ijream.org/Specia IssueConference/ICDOMP2019019>.
- Edi Firman, K. Dedy Sandiarsa S (2024). The Effect of Learning Environment on Students' Motivation in Learning. *Jurnal Ilmiah Mandala Education*. 2024(4), 1046 - 1051.
- Gardner, R. C. (1985). *Social psychology and second language learning: The role of attitudes and motivation*. London: Edward Arnold.

- Masgoret, A. M., & Gardner, R. C. (2003). *Attitudes, motivation, and second language learning: A meta-analysis of studies conducted by Gardner and associates. Language learning*, 53(S1), 167-210.
- Miller, W.L. and Crabtree, B.F. (1999). *Depth interviewing. In: Crabtree, B.F. and Miller, W.L., Eds., Doing Qualitative Research*, Sage, Thousand Oak, 89-107.
- Thaker, C. (2019). *A Study on Factors Affecting Academic Motivation of Graduating Management Students*. Retrieved from <http://www.ijream.org/SpecialIssueConference/ICDOMP2019019>
- Seda Ekiz (2016). The Factors Affecting Learners' Motivation in English Language Education. *Journal of Foreign Language Education and Technology*. 1(1), 18-38.
- Yaron Ghilay & Ruth Ghilay. (2015). PISMS: Parental Influence on Student Motivation and Self-esteem in Primary Education. *Journal of Studies in Education*, 2015(4), 165-180.
- Zhuldyz Salamatova (2024). Rural School Students' Motivational Orientations in Learning English as a Foreign Language. journal "*Bilim-Education*" of the National Academy of Education named after I. Altynsarin. 2024(2), 53 - 62.

The Development of Learning Achievement for First Year Certificate of Vocation Students Using MIAP Teaching With Graphic Organizers

Kamchai Sriwaurai ^{1*} Benchaporn Wannupatam ² and Krapun Sringarn ³

^{1, 2, 3} Curriculum and Learning Major, Faculty of Education, Buriram Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author: 640426024001@bru.ac.th

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the learning achievement for first year certificate of vocation students using MIAP teaching with graphic organizers; 2) to study the practical skills for first year certificate of vocation students using MIAP teaching with graphic organizers; and 3) to study the satisfaction of students towards learning management on MIAP teaching with graphic organizers. The sample of the study consisted of 30 certificate of vocation 1/1 students of aquaculture in Udornthani College of Agriculture and Technology under vocational education commission institute, academic year 2023, obtained by using cluster random sampling technique. The instruments used in this research included: a learning management plan, which was found to be highly appropriate; an achievement test, which had difficulty index (p) values ranging from 0.40 to 0.77, discrimination index (r) values ranging from 0.20 to 0.60, and a reliability coefficient of 0.88; a performance skills assessment form for students, with IOC values ranging from 0.67 to 1.00; and a student satisfaction questionnaire, also with IOC values ranging from 0.67 to 1.00. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the one-sample t-test.

The results of the research found that: 1) The learning achievement for first year certificate of vocation students using MIAP teaching with graphic organizers have average percentage was 76.00% which was higher than the set criteria of 70 %. 2) The practical skills for first year certificate of vocation students using MIAP teaching with graphic organizers were in very good level. 3) The satisfaction of students towards learning management on MIAP teaching with graphic organizers for first year certificate of vocation students as a whole was at the high level.

Keywords: MIAP Teaching Mode, Graphic Organizers, Learning Achievement, learning management

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

กำชัย ศรีวูไร¹ เญญพร วรรณูปถัมภ์² และ กระพัน ศรีงาน³

^{1, 2, 3} สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ประเทศไทย

* Corresponding author: 640426024001@bru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก 2) ศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1/1 สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 แบบวัดทักษะการปฏิบัติงานสำหรับนักเรียน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (One Samples t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 76.00 จากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กระบวนการ MIAP, เทคนิคผังกราฟิก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, การจัดการเรียนรู้

บทนำ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 เป็นหลักสูตรหลังมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และเพื่อยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติตลอดจนยึดโยงกับมาตรฐานอาชีพ โดยเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับฝีมือรวมทั้งคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และสามารถประกอบอาชีพอิสระได้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ตามความสนใจและโอกาสของตน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2562) สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ประเภทวิชาประมง ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะด้านภาษาและการสื่อสาร ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตในการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประยุกต์ใช้หลักการบริหารและจัดการวิชาชีพ การ

ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และหลักการทำงานอาชีพที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี รวมทั้งการใช้ความรู้ และทักษะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2562, 2562)

กระบวนการเรียนการสอนแบบ MIAP (Motivation Information Application Progress) เป็นกระบวนการที่เริ่มต้นด้วยการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ให้ความรู้ ทดสอบและนำผลการทดสอบ มาพัฒนาผู้เรียน ขึ้นตอนการสอนมี 4 ขั้น คือ 1. M (Motivation) ขั้นสนใจปัญหา คือ การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสร้างจุดสนใจโดยใช้คำถาม และอุปกรณ์ช่วย 2. I (Information) ขั้นศึกษาข้อมูล คือ ในเนื้อหาสาระบทเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น บรรยาย สาธิต หรือให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเองเพิ่มความเข้าใจให้นักเรียนด้วยการใช้การตรวจปรับ ใช้อุปกรณ์ช่วยสอน และวางขั้นตอนในการให้เนื้อหาเป็นลำดับอย่างเหมาะสมจากน้อยไปมาก ง่ายไปยากและตรงตามวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรที่ตั้งไว้ 3. A (Application) ขั้นการนำข้อมูลมาใช้ คือ สร้างแบบคำถาม แบบฝึกหัด หรือให้ใบงานที่บรรจุปัญหาหรือข้อคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้สอน หรือ บางอย่างที่ต้องนำความรู้ที่ได้เรียนมาใช้ให้นักเรียนได้ตอบคำถามในใบงาน หรือแบบทดสอบจนครบ 4. P (Progress) ขั้นประเมินผล คือ ตอบคำถามทันทีหลังจากให้ผู้เรียนปฏิบัติ บอกผลสำเร็จแก่ ผู้เรียนและให้ข้อมูลเพิ่มเติมหากพบว่า นักเรียนยังทำแบบฝึกหัดไม่ได้ (ภาณุเมศวร์ สุขศิริวิวัชร, 2560) กระบวนการสอนแบบ MIAP เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและไม่ซับซ้อน มีการจัดกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้เรียน โดยกระบวนการสอนนี้เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ชูเกียรติ จักรเทียน (2560) ชนิดาภา บุญประสม และกฤษ สิ้นธนะกุล (2563) ที่พบว่ากระบวนการเรียนการสอนแบบ MIAP สามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนการสอนแบบ MIAP

เทคนิคผังกราฟิก (Graphic Organizers) พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมายของ Ausubel (1968) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้จะมีความหมาย เมื่อสิ่งที่เรียนรู้สามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของผู้เรียนและสร้างความหมาย ความเข้าใจเนื้อหาสาระหรือข้อมูลที่เรียนรู้ จนสามารถจัดระเบียบข้อมูลที่เรียนรู้ด้วยผังกราฟิก ซึ่งจะช่วยให้ง่ายต่อความเข้าใจ ในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้นเร็วขึ้น และจดจำได้นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระ ข้อมูลอยู่ในลักษณะการกระจัดกระจาย ให้เป็นระบบระเบียบ ดังนั้นการแสดงออกเป็นภาพจึงมองเห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรูปแบบความคิดในสมองของผู้เรียน ที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ เนตรดาว สร้อยแสง (2560) พบว่า การเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น โดยเน้นการใช้ประจักษ์พยานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเกศรินทร์ กระมลเลิศ (2562) ที่พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี เป็นสถานศึกษาที่การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ ทวิภาคี ตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จนถึงระดับปริญญาตรี มีการจัดทำผลงานวิชาการพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการพัฒนาวิชาชีพ วิทยาลัยมีงานฟาร์มเด่นที่เป็นต้นแบบด้านเกษตรอินทรีย์และประมง มีความร่วมมือทางวิชาการ และการจัดการศึกษากับสถานประกอบการด้านการเกษตรและประมง ทั้งภาครัฐและเอกชน มีความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ มีบุคลากรทั้งหมด จำนวน 84 คน และมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 1,849 คน จากรายงานสรุปผลการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2565 พบว่า ผู้สอนเน้นการสอนแบบบรรยายและยึดเนื้อหาตามหนังสือเรียนเป็นหลัก โดยเน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นผู้รับอย่างเดียว มีลักษณะการท่องจำเนื้อหามากกว่าการทำให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือการทำงานเป็นกลุ่ม ผู้เรียนไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นรอบคอบในสิ่งที่ตนเรียนออกมาได้ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดกระบวนการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา(วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตร ชั้นปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
2. เพื่อศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลองโดยแบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดผลหลังทดลอง (One-Shot Case Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้องเรียน มีจำนวน 57 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1/1 สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) ด้วยการใช้ห้องเรียนที่มีนักเรียนละความสามารถเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 จำนวน 3 แผน ใช้เวลารวม 36 ชั่วโมง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาประมง สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1/2 เพื่อหาข้อบกพร่องเกี่ยวกับเวลา กิจกรรมสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ และเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และข้อบกพร่องต่างๆ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาที่ใช้สอน จำนวนข้อสอบ โดยจัดสร้างข้อสอบทั้งหมด 50 ข้อ เพื่อคัดเลือกสำหรับใช้จริง 30 เป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก นำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับตัวชี้วัด พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 2 สาขาวิชาผลิตเลี้ยงสัตว์น้ำ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีจำนวนนักเรียน 30 คน ซึ่งเคยเรียน เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมาแล้ว นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจ ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ซึ่งพบว่าแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.67 คัดเลือกแบบวัดผลสัมฤทธิ์ให้เหลือเพียง 30 ข้อ เพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน ซึ่งจากการคัดเลือกได้แบบวัดที่มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40 - 0.77 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 - 0.60 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกแล้วมาวิเคราะห์หาค่า ความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR - 20 ของ Kuder and Richardson พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 จัดทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบประเมินรูบิค (Rubric) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง หลักการ แนวคิด และวิธีสร้างแบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติเป็นแบบประเมินรูบิค (Rubric) แบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ ค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และนำแบบวัดทักษะการปฏิบัติงานไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 10 ข้อ ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ทฤษฎีความพึงพอใจ การวัดความพึงพอใจ และงานวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน นำแบบสอบถามความพึงพอใจ สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ ค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 เป็นข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งพบว่าแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 นำแบบสอบถามวัดความพึงพอใจไปหาค่าความเชื่อมั่นของการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามวัดความพึงพอใจมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 และนำแบบสอบถามความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3.2 นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีทักษะการปฏิบัติงาน เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สูงอยู่ในระดับดีขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ดำเนินการทดลองสอน โดยผู้วิจัยทำการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 จำนวน 3 แผน ใช้เวลารวม 36 ชั่วโมง

4.2 ดำเนินการประเมินทักษะการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดทักษะการปฏิบัติงาน เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

4.3 หลังจากการทดลองสิ้นสุดลง จึงทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความสามารถด้านความคิดวิเคราะห์สำหรับใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ตรวจเก็บคะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.4 สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ

4.5 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดการกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยการวิเคราะห์ (One Samples t-test)

5.2 วิเคราะห์ทักษะการปฏิบัติงาน เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.01 - 3.00 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ย 1.01 - 2.00 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 0.01 - 1.00 หมายถึง ทักษะการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับพอใช้

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (อ้างอิงจากบุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1) ความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือแบบสอบถามใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

2) ความยาก (Difficulty) ของแบบทดสอบ

3) อำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบ

4) ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ

5) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ โดยใช้สูตร t - test for One Sample

ผลการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 (N=30)

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
หลังเรียน	30	30	76.00	22.80	2.89	43.159*	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 76.00 จากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยภาพรวม

รายการ	ระดับทักษะปฏิบัติงาน		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ทักษะการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลา	2.56	0.32	ดีมาก
2. ทักษะการเตรียมและการใช้ฮอร์โมน	2.52	0.19	ดีมาก
3. ทักษะการฉีดฮอร์โมน	2.48	0.28	ดีมาก
4. ทักษะการผสมไข่กับน้ำเชื้อ	2.51	0.23	ดีมาก
5. ทักษะการฟักไข่	2.52	0.37	ดีมาก
โดยรวม	2.51	0.13	ดีมาก

จากตารางที่ 2 ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลา ($\bar{X} = 2.56$) รองลงมา คือ ทักษะการเตรียมและการใช้ฮอร์โมน ($\bar{X} = 2.52$) ทักษะการฟักไข่ ($\bar{X} = 2.52$) และทักษะการผสมไข่กับน้ำเชื้อ ($\bar{X} = 2.51$) ตามลำดับ ส่วนทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการฉีดฮอร์โมน ($\bar{X} = 2.48$)

3. ผลการศึกษาคำพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ครูมีการเตรียมการสอน	4.07	0.25	มาก
2. การจัดบรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนการสอน	4.20	0.55	มาก
3. ครูสอนเข้าใจง่าย	4.17	0.46	มาก
4. กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนการสอน	4.40	0.62	มาก
5. กิจกรรมการเรียนสนุกและน่าสนใจ	4.30	0.47	มาก
6. ครูใช้วิธีการสอนและใช้สื่ออย่างหลากหลาย	4.17	0.38	มาก
7. มีเอกสารและสื่อประกอบในการเรียนรู้	4.13	0.35	มาก
8. มีกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.17	0.46	มาก
9. ครูสอนอย่างมีขั้นตอนและอธิบายชัดเจนตรงประเด็น	4.17	0.53	มาก
10. การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.20	0.55	มาก
11. ใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและช่วยให้เกิดการเรียนรู้	4.30	0.47	มาก

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		ความหมาย
	$\bar{X}$	S.D.	
12. นำความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.23	0.43	มาก
โดยรวม	4.21	0.15	มาก

จากตารางที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 76.00 จากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เป็นกระบวนการของสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้โดยแสดงออกซึ่งพฤติกรรมใหม่ที่ได้รับจากสถานการณ์ของกระบวนการของสิ่งเร้าหรือสิ่งแวดล้อมของการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภาณุเมศวร์ สุขศรีศิริวัชร (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เรื่อง การเขียนภาพฉาย โดยวิธีการสอนแบบ MIAP ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการ จัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การเขียนภาพฉาย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิดาภา บุญประสม และกฤษ สันธนะกุล (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบผสมผสานตามฐานสมรรถนะโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ในรายวิชาขั้นตอนวิธีและโครงสร้างข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลา รongลงมา คือ ทักษะการเตรียมและการใช้ฮอร์โมน ทักษะการฟักไข่ และทักษะการผสมไข่กับน้ำเชื้อ ตามลำดับ ส่วนทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการฉีดฮอร์โมน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในชั้นศึกษาข้อมูล เมื่อผู้เรียนประสบปัญหา ผู้เรียนจะศึกษาข้อมูล ค้นคว้า รับรู้และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล หรือเนื้อหาสาระต่างๆ เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในการแก้ปัญหา นั้นๆ ด้วยตนเอง และนำเอาข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ปัญหาและศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้วยตนเอง โดยมีผู้ช่วยคอยดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลทำให้นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP มีทักษะปฏิบัติงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชาคริต จันทชาติ (2564) ได้ทำการศึกษา ผลการจัดการเรียนด้วยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติในรายวิชาเบเกอร์เบื่องต้นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา หลังที่ได้จัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส มีทักษะปฏิบัติรายวิชาเบเกอร์เบื้องต้น เรื่องการปฏิบัติเค้ก สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธกร ลิ้มเจริญ (2565) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะร่วมกับชุดฝึกทักษะ เรื่อง การวิเคราะห์รายการค้า ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับชั้นปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะปฏิบัติของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับชั้นปีที่ 1 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะร่วมกับชุดฝึกทักษะ เรื่อง การวิเคราะห์รายการค้า หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP เรื่อง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ช่วยผู้เรียนได้แยกส่วนประกอบต่างๆ ของข้อมูล ที่เกิดจากการเรียนรู้ พัฒนากระบวนการคิด เพื่อให้เกิดความ คล่องทางการคิด สามารถจัดระบบของข้อมูล ที่ได้รับการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระเบียบ ง่ายต่อการจดจำ จึงส่งผลทำให้นักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเกียรติ จัฒเทียน (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้อตามกระบวนการ MIAP วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานอาชีพ เรื่อง เลขยกกำลัง สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้อตามกระบวนการ MIAP ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุเมศร์ สุขศรีศิริวัชร (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เรื่อง การเขียนภาพฉาย โดยวิธีการสอนแบบ MIAP ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อโดยใช้แบบฝึกทักษะ เรื่อง การ เขียนภาพฉาย มีความพึงพอใจ อยู่ในระดับ “มาก” และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระพีพรรณ จันทิหล้า (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้อโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก รายวิชา ส 23202 สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อโดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 76.00 จากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การศึกษาทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก พบว่า ทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก โดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทักษะการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ปลา รองลงมา คือ ทักษะการเตรียมและการใช้ฮอร์โมน ทักษะการฟักไข่ และทักษะการผสมไข่กับน้ำเชื้อ ตามลำดับ ส่วนทักษะที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะการฉีดฮอร์โมน

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อตามกระบวนการแบบ MIAP ร่วมกับผังกราฟิก

สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าทุกข้อนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูจะต้องมีการกระตุ้นนักเรียนทั้งก่อนเรียนและระหว่างเรียน เพื่อให้ นักเรียน สนใจ มีความอยากรู้ โดยอาจใช้คำถามเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาเหตุผลและแยกแยะเนื้อหาด้วยเหตุผลและเมื่อเรียนจบแล้ว นักเรียนต้องร่วมกันอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปในเรื่องที่เรียนโดยมีครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด

1.2 ในการจัดการเรียนรู้การใช้คำถามปลายเปิดจะช่วยให้ครูทราบความคิด ความรู้ของนักเรียน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งจากผู้สอนกับนักเรียน หรือจากนักเรียนกับนักเรียนทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้ดีขึ้น และหากมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นผู้สอนสามารถให้ความรู้ที่ถูกต้องได้ในทันที

1.3 ในการจัดการเรียนรู้อาจมีข้อจำกัดทางด้านเวลา ซึ่งครูอาจยืดหยุ่นเวลาที่ใช้โดยพิจารณาตามความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP กับเทคนิคอื่นๆ เช่น STAD TGT LT เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อใช้แก้ปัญหาทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติงานของนักเรียนให้มีความหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกศรินทร์ กระมลเลิศ. (2562). ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ระบบนิเวศโดยใช้กระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ชูเกียรติ จัปเทียน. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการ MIAP วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานอาชีพ เรื่อง เลขยกกำลัง สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ชาคริต จันทชาติ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยตัวรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะปฏิบัติในรายวิชาเบเกอร์เบื้องต้นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชนิดาภา บุญประสม และกฤษ สันธนะกุล. (2563). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบผสมผสานตามฐานสมรรถนะโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ในรายวิชาขั้นตอนวิธีและโครงสร้างข้อมูล. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 11(1), 12-20.
- เนตรดาว สร้อยแสง. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น โดยเน้นการใช้ประจักษ์พยานทางวิทยาศาสตร์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีผลต่อการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยาศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์นธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ภัทรกร ล้มเจริญ. (2565). รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติตามองค์ประกอบของทักษะร่วมกับชุดฝึกทักษะ เรื่อง การวิเคราะห์รายการค้า ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะปฏิบัติของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระดับชั้นปีที่ 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- ภาณุเมศวร์ สุขศรีศิริวัชร. (2560). แบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เรื่อง การเขียนภาพฉาย โดยวิธีการสอนแบบ MIAP. วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 2(1), 65-74.
- ระพีพรรณ จันทิหล้า. (2562). การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิก รายวิชา ส 23202 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. อุดรธานี: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2562 ประเภทวิชาประมง สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. อุดรธานี: วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี.
- Ausubel, D.P. (1968). *Education Psychology: A Cognitive View*. New York: Holt. Board of Education, San Diego County. Graphic Organizers. Retrieval 20, June, 2018. from <http://www.sdcoe.k12.ca.us/score/actbank/torganiz.htm>

Factors Affecting Human Resource Development in Industrial Businesses in Pathum Thani Province

Phinit Keawkasetkon ^{1*} and Wichuta Nakthuan ²

^{1,2} Faculty of Business Administration, North Bangkok University

* Corresponding author. E-mail: phinit.ke@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 083-7778118

ABSTRACT

This research aims to study the organizational characteristics of enterprises, the organizational characteristics of enterprises and the factors influencing human resource development in the industrial sector of Pathum Thani Province. This is a survey research using quantitative data, with data collected through questionnaires from representatives of 359 enterprises in the industrial sector of Pathum Thani Province. Simple random sampling was used in this study. The statistical methods employed included the mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The study found that: 1) industrial businesses in Pathum Thani Province overall have a high level of organizational characteristics, when considering each aspect, the areas of personnel skills and knowledge as well as information technology are at the highest levels; 2) industrial businesses in Pathum Thani Province, both overall and in every aspect, demonstrate a high level of human resource development, the top-ranked aspect is skill development, followed by attitude and learning; and 3) the organizational characteristic factors influencing human resource development in the industrial businesses of Pathum Thani Province, ranked from most to least influential, are: personnel skills and knowledge, information technology, incentives and compensation, and leadership.

Keywords: Human Resource Development, Industrial Businesses.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

พินิจ แก้วเกษตรกรรม^{1*} และ วิชุดา นาคเถื่อน²

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

* Corresponding author. E-mail: phinit.ke@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 083-7778118

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะองค์กรของสถานประกอบการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากตัวแทนสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีจำนวน 359 แห่ง ซึ่งใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีคุณลักษณะองค์กรในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทักษะและความรู้ของบุคลากรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด 2) สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมและรายด้านทุกด้านมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านทักษะ รองลงมาคือด้านทัศนคติและด้านการเรียนรู้ และ 3) ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ธุรกิจอุตสาหกรรม

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ธุรกิจอุตสาหกรรมเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่มี 3 องค์ประกอบสำคัญ คือ แรงงาน ปัจจัยแวดล้อม และปัจจัยสนับสนุน (ธนัชพร ถวิลผล, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และศักรินทร์ วรรณะประิณญา, 2566) การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นแนวทางและนโยบายที่สำคัญของภาครัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า ช่วยเพิ่มรายได้และมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม (ปัทมา รูปสุวรรณกุล, 2561) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นหน้าที่ที่สำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในทุกอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศไทยซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของแรงงานได้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันกับความต้องการของตลาดและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในบริบทของธุรกิจอุตสาหกรรม คือการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคลากร เพื่อให้พร้อมรับกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงของโลกอุตสาหกรรมสมัยใหม่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอุตสาหกรรมต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ เช่น การศึกษาที่มีคุณภาพ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากภาครัฐ รวมถึงความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ นอกจากนี้การพัฒนา Soft Skills เช่น ทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา และความสามารถในการทำงานเป็นทีม ยังมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่ระบบการผลิตมีความซับซ้อนมากขึ้น (ทิพานัน ชะเอมไทย และคณะ, 2567)

จังหวัดปทุมธานีเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีการเติบโตของธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับกรุงเทพมหานครและมีการลงทุนจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปัจจุบันมีโรงงานสะสมกว่า 3,000 แห่ง และแรงงานกว่า 230,000 คน โดยอุตสาหกรรมเด่น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์โลหะ อาหารและเครื่องดื่ม ยาง-พลาสติก และเครื่องจักร แนวโน้มการลงทุนมีความผันผวนแต่ยังคงขยายตัวต่อเนื่อง โดยในแต่ละเดือนมีโรงงานใหม่เปิดเฉลี่ย 11-18 แห่ง มูลค่าลงทุนสูงสุดเกิน

2,500 ล้านบาท ทั้งยังมีการขับเคลื่อนสู่การเป็น “อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ” และเน้นการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ผ่าน ศูนย์วิจัยและนิคมอุตสาหกรรมสำคัญ เช่น นวนคร บางกระดี่ และ Thailand Science Park ทำให้ปทุมธานีเป็นศูนย์กลาง อุตสาหกรรมยุคใหม่ที่มีศักยภาพสูงในระดับประเทศการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มศักยภาพและ ประสิทธิภาพของธุรกิจในพื้นที่นี้ (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี, 2567) อย่างไรก็ตามการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน ธุรกิจอุตสาหกรรมยังคงเผชิญกับปัญหาและความท้าทายหลายประการ เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะเฉพาะทาง การ ปรับตัวต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการบริหารจัดการบุคลากรให้มีความสามารถในการทำงานที่หลากหลาย ดังนั้น การศึกษา เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมของจังหวัดปทุมธานีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การ วิเคราะห์และทำความเข้าใจปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ธุรกิจสามารถกำหนดกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่าง เหมาะสม นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับ อุตสาหกรรมและสามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยคุณลักษณะองค์กรของสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยมี วิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีในปี 2567 ตามประกาศของ อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำนวน 3,478 แห่ง (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือตัวแทนสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีในปี 2567 จำนวน 359 แห่ง โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยสอบถามผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของสถานประกอบการในการตอบ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะองค์กร เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี เป็นคำถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) คือ ระดับความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

3. สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรส่งผลต่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยจะติดต่อตัวแทนสถานประกอบการ ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยตรงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม ได้แก่ ส่งตามที่อยู่ของ ผู้ประกอบการ ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ส่งทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line) และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารที่

เป็นตัวแทนของสถานประกอบการเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งใช้รูปแบบการตอบกลับแบบสอบถามทาง Google Form, e-mail, และส่งจดหมายมาหาผู้วิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามว่าสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทุกรอบ

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

5.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและ รายด้าน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามหลักการหาค่าพิสัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

5.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและ รายด้าน แล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามหลักการหาค่าพิสัย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

5.2.3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร

1. ด้านโครงสร้างองค์กร
2. ด้านภาวะผู้นำ
3. ด้านวัฒนธรรมองค์กร
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
5. ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน
6. ด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร

ตัวแปรตาม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจ อุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

1. ด้านทักษะ (Skill)
2. ด้านการเรียนรู้ (Learning)
3. ด้านทัศนคติ (Attitude)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

จากตัวแทนสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำนวน 359 แห่ง พบว่า ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรของสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยคุณลักษณะองค์กรของสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	4.21	0.703	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำ	4.35	0.711	มาก
3. ด้านวัฒนธรรมองค์กร	4.26	0.720	มาก
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.52	0.784	มากที่สุด
5. ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน	4.44	0.775	มาก
6. ด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร	4.56	0.793	มากที่สุด
รวม	4.43	0.748	มาก

จากตาราง 1 พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะองค์กรในระดับมาก ($\bar{X}=4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ($\bar{X}=4.56$) และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X}=4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในอันดับมาก ซึ่งได้แก่ ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน ($\bar{X}=4.44$) ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}=4.35$) ด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X}=4.26$) และด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X}=4.21$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านโครงสร้างองค์กร พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านโครงสร้างองค์กรอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน" รองลงมาคือ "มีลำดับชั้นการบริหารที่ชัดเจนและยืดหยุ่น" และ "การประสานงานระหว่างหน่วยงานในองค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น"

1.2 ด้านภาวะผู้นำ พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "ผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผนและกำหนดทิศทางองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ" รองลงมาคือ "ผู้นำมีการสื่อสารกับพนักงานอย่างสม่ำเสมอและโปร่งใส" และ "ผู้นำขององค์กรสามารถสร้างแรงจูงใจให้พนักงานปฏิบัติงานได้"

1.3 ด้านวัฒนธรรมองค์กร พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านวัฒนธรรมองค์กรอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "ส่งเสริมค่านิยมร่วมกันระหว่างพนักงาน" รองลงมาคือ "พนักงานมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวและทำงานเป็นทีมได้ดี" และ "วัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงาน"

1.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "ระบบสารสนเทศที่ใช้ภายในองค์กรมีความทันสมัยและตอบสนองการทำงาน" รองลงมาคือ "มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการ" และ "มีการอบรมพนักงานให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ"

1.5 ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทนอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "ค่าตอบแทนของพนักงานสอดคล้องกับภาระงาน" รองลงมาคือ "มีระบบการให้รางวัลหรือโบนัสเพื่อกระตุ้นการทำงาน" และ "มีการประเมินผลงานอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส"

1.6 ด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับความคิดเห็นด้านทักษะและความรู้ของบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "พนักงานมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของงาน" รองลงมาคือ "ให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร" และ "มีการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง"

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า

จากตัวแทนตัวแทนสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี จำนวน 359 แห่ง พบว่า ปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีของสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้าน

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านทักษะ (Skill)	4.46	0.760	มาก
2. ด้านการเรียนรู้ (Learning)	4.22	0.724	มาก
3. ด้านทัศนคติ (Attitude)	4.38	0.756	มาก
รวม	4.35	0.745	มาก

จากตาราง 2 พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านทักษะ ($\bar{X}=4.46$) รองลงมาได้แก่ ด้านทัศนคติ ($\bar{X}=4.38$) และด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.22$) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ด้านทักษะ (Skill) พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านทักษะอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "พนักงานมีทักษะเฉพาะทางที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในสายอุตสาหกรรม" รองลงมาคือ "มีการจัดฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะใหม่ ๆ ให้พนักงานอย่างสม่ำเสมอ" และ "มีการประเมินและปรับปรุงทักษะการทำงานของพนักงานให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม"

2.2 ด้านการเรียนรู้ (Learning) พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "ส่งเสริมให้พนักงานเรียนรู้วัฒนธรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ " รองลงมาคือ "มีระบบหรือช่องทางในการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในองค์กรอย่างเป็นระบบ" และ "เปิดโอกาสให้พนักงานเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ด้านวิชาชีพ"

2.3 ด้านทัศนคติ (Attitude) พบว่า สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีมีระดับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านทัศนคติอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ "มีการส่งเสริมให้พนักงานมองเห็นคุณค่าและเป้าหมายร่วมขององค์กร" รองลงมาคือ "ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความมีวินัย ความรับผิดชอบ และจรรยาบรรณในการทำงาน" และ "พนักงานมีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานและต่อองค์กร"

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี

ปัจจัยคุณลักษณะองค์กร	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta (β)		
Constant	.978	.228		-5.025**	.000
1. ด้านโครงสร้างองค์กร	.308	.041	.329	2.037	.068
2. ด้านภาวะผู้นำ	.337	.047	.358	2.614*	.041
3. ด้านวัฒนธรรมองค์กร	.304	.038	.316	2.013	.072
4. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	.387	.037	.417	3.126**	.002
5. ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน	.356	.044	.375	2.874*	.025
6. ด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร	.412	.031	.424	3.285**	.000

$R^2 = .234$, Adjusted $R^2 = .374$, $F = 6.139^{**}$, $SEE = .358$, $Sig. = .000$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรทั้ง 6 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีได้ถึงร้อยละ 37 (Adjusted $R^2 = .374$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยคุณลักษณะองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ($\beta = .424$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\beta = .417$) ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน ($\beta = .375$) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ($\beta = .358$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ที่พบว่าสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะองค์กรในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทักษะและความรู้ของบุคลากรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในอันดับมาก ซึ่งได้แก่ ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะของพนักงานให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและกระบวนการผลิต ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน, ด้านภาวะผู้นำ, ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านโครงสร้างองค์กรบางองค์กรอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและการพัฒนาผู้นำที่สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรที่ยังไม่สามารถสร้างการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ได้เต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนัชร ถวิลผล, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และศักรัณห์ วรรณะปริญา (2566) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรธุรกิจอุตสาหกรรมสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ที่พบว่าสถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านทักษะ รองลงมาได้แก่ ด้านทัศนคติ และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทักษะเป็นองค์ประกอบที่เห็นผลชัดเจนและส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานและศักยภาพในการแข่งขันขององค์กร ขณะที่การพัฒนาทัศนคติซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานร่วมกันและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง แม้มีความสำคัญแต่ยังถูกจัดลำดับรองลงมา ส่วนการส่งเสริมการเรียนรู้ แม้จะเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความยั่งยืนในระยะยาว แต่อาจถูกมองว่าเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและทรัพยากรมาก ทำให้สะท้อนแนวโน้มการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์เชิงธุรกิจที่จับต้องได้ก่อนเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทิพานัน ชะเอมไทย และคณะ (2567) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครและสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อยู่ธยา ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และเมื่อวิเคราะห์ในแต่ละด้านพบว่า ด้านผู้มีทักษะหลากหลาย ด้านการคิดอย่างมีตรรกะ

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ที่พบว่าปัจจัยคุณลักษณะองค์กรที่มีอิทธิพลส่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรในภาคอุตสาหกรรมให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันการลงทุนในเทคโนโลยีสารสนเทศถูกมองว่าเป็นกลไกหลักที่ช่วยสนับสนุนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมากกว่าการมุ่งเน้นเพียงสิ่งจูงใจและค่าตอบแทนที่แม้จะมีผลต่อแรงจูงใจและความผูกพันของพนักงาน แต่ยังคงขึ้นอยู่กับข้อจำกัดด้านนโยบายและทรัพยากรขององค์กร ส่วนภาวะผู้นำแม้จะมีบทบาทสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลง แต่การพัฒนาผู้นำมักเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและไม่สามารถเห็นผลได้อย่างฉับพลัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัทมา รูปสุวรรณกุล (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสวนอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้านการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะความรู้ความสามารถให้กับพนักงาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการประเมินผล การปฏิบัติงาน ด้านความปลอดภัยและสุขภาพ ด้านพนักงานและแรงงานสัมพันธ์ และด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะองค์กรในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านทักษะและความรู้ของบุคลากรและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่เหลืออยู่ในอันดับมาก ซึ่งได้แก่ ด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน ด้านภาวะผู้นำ ด้านวัฒนธรรมองค์กร และด้านโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ

2. สถานประกอบการในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีโดยรวมมีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรกได้แก่ด้านทักษะ รองลงมาได้แก่ ด้านทัศนคติ และด้านการเรียนรู้ ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะองค์กรทั้ง 6 ตัว สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีได้ถึงร้อยละ 37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยคุณลักษณะองค์กรที่มีอิทธิพลส่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในธุรกิจอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานีเรียงตามลำดับมากไปน้อยได้แก่ ปัจจัยด้านทักษะและความรู้ของบุคลากร ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปัจจัยด้านสิ่งจูงใจและค่าตอบแทน และปัจจัยด้านภาวะผู้นำตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยสามารถเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ส่งเสริมการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยหน่วยงานรัฐควรจัดตั้งหรือสนับสนุนศูนย์พัฒนาทักษะอุตสาหกรรมในระดับจังหวัด เพื่อให้บริการฝึกอบรม/อบรมซ้ำในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคโนโลยีการผลิต ระบบอัตโนมัติ และดิจิทัลสเกล หรือส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการและสถาบันการศึกษาในการจัดทำหลักสูตรร่วม หรือฝึกงานจริงในโรงงาน เพื่อพัฒนาทักษะตามความต้องการจริงของตลาด

1.2 สนับสนุนการลงทุนในเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบดิจิทัล โดยจัดให้มีเงินทุนสนับสนุนหรือมาตรการลดหย่อนภาษีที่ลงทุนด้านเทคโนโลยี เช่น ระบบ ERP, IoT, AI เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและลดต้นทุน

1.3 กำหนดแนวทางในการปรับปรุงระบบค่าตอบแทนและแรงจูงใจในสถานประกอบการ โดยกระตุ้นให้องค์กรใช้แนวปฏิบัติค่าตอบแทนที่เป็นธรรมและโปร่งใส โดยอาจร่วมกับหอการค้า/สภาอุตสาหกรรม ในการจัดทำมาตรฐานค่าตอบแทนขั้นต่ำแยกตามกลุ่มทักษะ และส่งเสริมแนวคิดองค์กรนำอยู่ที่เน้นความผูกพันของพนักงานกับองค์กรผ่านสวัสดิการที่ดีและการเติบโตในอาชีพ

1.4 พัฒนาภาวะผู้นำในองค์กรภาคอุตสาหกรรม โดยสนับสนุนให้มีโครงการพัฒนาผู้นำอุตสาหกรรมรุ่นใหม่เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ความคิดสร้างสรรค์ และการบริหารคนรุ่นใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนให้การสนับสนุนด้านงบประมาณหรือที่ปรึกษาแก่ผู้ประกอบการรายย่อยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำในองค์กร

1.5 ปรับปรุงวัฒนธรรมและโครงสร้างองค์กรให้ทันสมัย โดยส่งเสริมแนวคิดองค์กรแบบ Agile ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โดยผ่านโครงการนำร่องและคู่มือแนวทางที่เผยแพร่โดยภาครัฐหรือหน่วยงานสนับสนุนธุรกิจ และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “Best Practices” ระหว่างองค์กรอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จในการปรับโครงสร้างองค์กรและวัฒนธรรมให้ทันสมัย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 จัดทำแผนพัฒนาทักษะบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดอบรมทักษะใหม่ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมเพิ่มศักยภาพของพนักงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเสริมความสามารถในการแข่งขันและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรม

2.2 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในกระบวนการทำงาน โดยลงทุนในระบบสารสนเทศ เช่น ERP หรือระบบการสื่อสารภายในองค์กร พร้อมทั้งอบรมพนักงานให้สามารถใช้งานเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวของการดำเนินงาน

2.3 ปรับปรุงระบบค่าตอบแทนและแรงจูงใจให้เหมาะสม โดยการออกแบบระบบค่าตอบแทนที่สะท้อนความสามารถและผลงาน เช่น การให้โบนัสตามผลงาน การปรับเงินเดือนตามความก้าวหน้า และจัดสวัสดิการที่ตอบโจทย์ความต้องการของพนักงาน

2.4 พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารและหัวหน้างาน โดยการจัดอบรมด้านภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในองค์กร

2.5 ปรับปรุงวัฒนธรรมและโครงสร้างองค์กรให้ทันสมัย โดยดำเนินโครงการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การยืดหยุ่นในการบริหาร และโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อการสื่อสารและการตัดสินใจที่รวดเร็วขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลากหลายอุตสาหกรรม เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างประเภทอุตสาหกรรม

3.2 ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัจจัยด้านนโยบายภาครัฐ การแข่งขันทางตลาด หรือความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อดูความสัมพันธ์กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3.3 ควรศึกษาผลลัพธ์ในระยะยาว เพื่อติดตามผลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อประสิทธิภาพขององค์กรในช่วงเวลา 3–5 ปี เพื่อให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงชัดเจนขึ้น

3.4 ควรศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหรือภูมิภาค เพื่อดูว่าลักษณะขององค์กรและแนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความแตกต่างกันหรือไม่ในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ธนัชร ถวิลผล, ทวีศักดิ์ รูปสิงห์ และศักรระกักร วรวัฒน์ประิณญา. (2566). แนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์การธุรกิจอุตสาหกรรม สูการเติบโตอย่างยั่งยืน. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*, 6(1), 271-284.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปัทมา รูปสุวรรณกุล. (2561). การจัดการทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในสวนอุตสาหกรรมโรจนะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธนบุรี*, 13(1), 41 – 54.
- ทิพานัน ชะเอมไทย และคณะ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาสมรรถนะของทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมนวนครและสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อยุธยา. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒน์*, 4(4), 71 – 86.
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี. (2567). *รายงานความเคลื่อนไหวการลงทุนอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี*. ปทุมธานี: สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดปทุมธานี กระทรวงอุตสาหกรรม.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York: Harper and Row Publication.

Factors Affecting English Learning Achievement of Primary Six Students Bangbon District Office, Bangkok

Kodchaporn Kaewyod ^{1*} Ujsara Prasertsin ² and Prasarn Prawatrungruang ³

^{1, 2, 3} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: Kodchaporn.kaew@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 099-9707460

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the levels of various factors affecting English learning achievement, 2) examine the relationships between various factors and English learning achievement, and 3) develop a prediction equation for factors affecting English learning achievement of Grade 6 elementary students in Bang Bon District Office under Bangkok Metropolitan Administration. The sample consisted of 269 Grade 6 elementary students in Bang Bon District Office under Bangkok Metropolitan Administration in the academic year 2024. The research instrument was a questionnaire using a 5-level rating scale with 40 items. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The reliability coefficient of the questionnaire across all 7 dimensions was .97. The research findings revealed that: 1) Factors affecting English learning achievement were overall at a high level. 2) The correlation coefficients between various factors and English learning achievement of Grade 6 elementary students showed that achievement motivation, attitude toward learning, learning intention, student-teacher relationship, parental support for learning, and classroom atmosphere had positive correlations with learning achievement at the .01 level of statistical significance, while teacher teaching quality had a positive correlation with learning achievement at the .05 level of statistical significance. 3) Internal learner factors including achievement motivation, attitude toward English learning, learning intention, and student-teacher relationship could jointly predict 93.80% of English learning achievement of Grade 6 elementary students in Bang Bon District Office under Bangkok Metropolitan Administration. External factors including parental support for learning, teacher teaching quality, and classroom atmosphere could jointly predict 27.00% of English learning achievement of Grade 6 elementary students in Bang Bon District Office under Bangkok Metropolitan Administration.

Keywords: Factors Affecting English Learning Achievement, English Learning Achievement

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

กชพร แก้วยอด ^{1*} อัจฉรา ประเสริฐสิน ² และ ประสาน ประวัติรุ่งเรือง ³

^{1, 2, 3} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Kodchaporn.kaew@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 099-9707460

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และ 3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ทั้ง 7 ด้าน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน ความตั้งใจเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัจจัยภายในตัวผู้เรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ความตั้งใจเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 93.80 ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง คุณภาพการสอนของครู และ บรรยากาศในชั้นเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.00

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างทั่วถึง และรวดเร็วเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ไร้พรมแดน ทำให้เกิดการสร้างความร่วมมือระหว่างกันหรือ การแข่งขันเพื่อการพัฒนาประเทศให้เป็นไปได้ และเป็นสิ่งจำเป็น การสร้างสัมพันธภาพระหว่างกัน ในรูปแบบต่างๆ เช่น การติดต่อสื่อสาร การดำเนินธุรกิจการค้า การเจรจาต่อรอง และการทำความเข้าใจ การเข้าถึงข้อมูลและการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ล้วนต้องอาศัยภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการถ่ายทอดข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ที่ยอมรับในฐานะภาษานานาชาติ มิใช่เป็นเพียงภาษาที่เรียนกันเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ที่มุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาทักษะทางภาษาที่ใช้ในการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะในบริบท ของการเข้าร่วมกับประชาคมอาเซียน ซึ่งภาษาอังกฤษถือเป็นภาษากลางที่สำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4), 2562)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศ สื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ ความเข้าใจใน เรื่องราว และวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิด วัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่าง สร้างสรรค์ ประกอบด้วย 4 สาระ 20 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดง ความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอด และความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆ และสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม
2. ภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาต่างประเทศตามวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาความสัมพันธ์ ความเหมือน และ ความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมไทยและนำไปใช้อย่างเหมาะสม
3. ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น เป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน
4. ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชน และโลกการใช้ภาษาต่างประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในห้องเรียน นอก ห้องเรียน ชุมชน และสังคมโลก เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กรุงเทพมหานคร มีนโยบายยกระดับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพด้านการศึกษา และมีมาตรฐานทางวิชาการอย่าง เท่าเทียมพร้อมกับการสร้างความเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพชีวิต ด้วยการพัฒนาแบบ Education 4.0 โดยเน้นการพัฒนา และกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 - 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศ การผลิตและพัฒนาากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพิ่มทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน อีกทั้งเพื่อ เป็นการพัฒนาการส่งเสริมการทำงานของครูสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นชาวไทย จึงควรส่งเสริมให้มีการยกระดับการจัดการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้ครูสอนภาษาต่างประเทศที่เป็นคนไทย เพื่อเป็นการเพิ่มขวัญและกำลังใจในการทำงานของครูและ เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้อังกฤษต่างประเทศของนักเรียนต่อไป (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2555)

สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเภทสามัญของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานครตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างยั่งยืนและเหมาะสม ควรเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะนักเรียนควรได้รับและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ จริง ควบคู่กับการเรียนรู้อย่างมีความสุขด้วยการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนด้วยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่มีความพร้อมและ เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพให้เกิดกับผู้เรียนเพื่อเป็นพื้นฐานขับเคลื่อน เด็กไทยให้ก้าวสู่สังคมอย่างมีคุณภาพเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในอนาคต และต่อยอดนำไปสู่ความรู้ในขั้นสูงต่อไป เป็น การช่วยยกระดับและส่งเสริมศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ของกรุงเทพมหานครในทุกมิติ และเชื่อมโยงศักยภาพด้านภาษาของ กลุ่มประเทศอาเซียนกับนานาชาติในอนาคตอย่างยั่งยืนต่อไป (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ,2555)

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทราบสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียน สนใจและให้ความสำคัญกับการเรียน Good (1973) ได้อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย ความถนัดทางการเรียน ของผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียนในการเข้าใจสิ่งที่ครูสอน การอุทิศเวลาของผู้เรียนให้กับการเรียน นักเรียนแต่ละคนมี ลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ดังนั้น แต่ละคนจึงมีวิธีการเรียนที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งเป็นผลมาจากบริบท นิสัยส่วนตัว และ พื้นฐานครอบครัว (Good, 1973) ได้อธิบายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นผลลัพธ์ของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งได้รับอิทธิพลจาก ปัจจัยหลายประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้เรียน ความสามารถทางสติปัญญา เจตคติต่อการเรียน และแรงจูงใจ 2) ปัจจัยด้าน ครูผู้สอน วิธีการสอน ประสบการณ์ของครู และเทคนิคการประเมินผล 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ทรัพยากรทางการศึกษา

บรรยากาศการเรียนรู้ และการสนับสนุนจากครอบครัว นอกจากนี้ Good (1973) ได้อธิบายว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมีอย่างไม่จำกัด แต่การศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งปัจจัยเหล่านั้นประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอน คุณภาพการสอนของครู เทคนิค วิธีการ สื่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพบรรยากาศห้องเรียน 2) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ของผู้ปกครอง การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง 3) ปัจจัยด้านตัวนักเรียน ได้แก่ เจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจต่อการเรียน ความรู้และสติปัญญา ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน (พิชญ์รัชฎาญจน์ ปานเผือก, 2560)

จากข้อมูลการรายงานผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ หรือ O-net (Ordinary National Educational Test) ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) คะแนนเฉลี่ยของรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน 3 ปีซ้อนหลังพบว่าต่ำกว่าร้อยละ 50 (ปีการศึกษา 2563 - 2565) ดังนี้ 45.87, 40.49 และ 41.21 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2563). และการรายงานผลของสำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 9 โรงเรียนในปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมามีผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 37.30 ซึ่งสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานครจำนวน 9 โรงเรียน 3 ปีการศึกษา (2564-2566) ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรโดยพิจารณาจากคะแนนร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนระดับ 3 ขึ้นไป จากผลรายงานของ SAR สถานศึกษาต่างๆ ทั้ง 9 โรงเรียน (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา SAR, 2566) จากผลคะแนนดังกล่าวสะท้อนให้ถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้งในระดับโรงเรียน และระดับเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566).

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ หรือส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารการศึกษสถานศึกษาต่างๆ ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ฝ่ายแนะแนว ตลอดจนผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการพิจารณาในการต่อยอดการจัดการเรียนการสอน หรือพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียน และเพิ่มศักยภาพของนักเรียนผู้ที่จะเป็นบุคลากรที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 915 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) ระดับ

ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% แบ่งโดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ (Stratified sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากนั้น คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก ร้อยละ 10 เพื่อป้องกันกรณีที่มีกลุ่มตัวอย่างไม่ครบ ตามจำนวนที่ต้องการ จะได้กลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 27 คน รวมเป็นขนาดตัวอย่างทั้งหมด $269 + 27 = 296$ คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ที่พักอาศัย เกรดเฉลี่ย รายได้เฉลี่ยของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3) ความตั้งใจเรียน 4) สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง 2) คุณภาพการสอนของครู 3) บรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของ Likert (1932)

2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ ของการวิจัย ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย
2) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบลงความเห็นและให้คะแนน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of Consistency: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 1.00

3) นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์เพื่อวัดความสอดคล้องภายในของเครื่องมือทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ $\alpha = 0.97$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นัดหมายเวลาและสถานที่ รับแบบสอบถามคืน เสร็จแล้วนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วดำเนินการ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

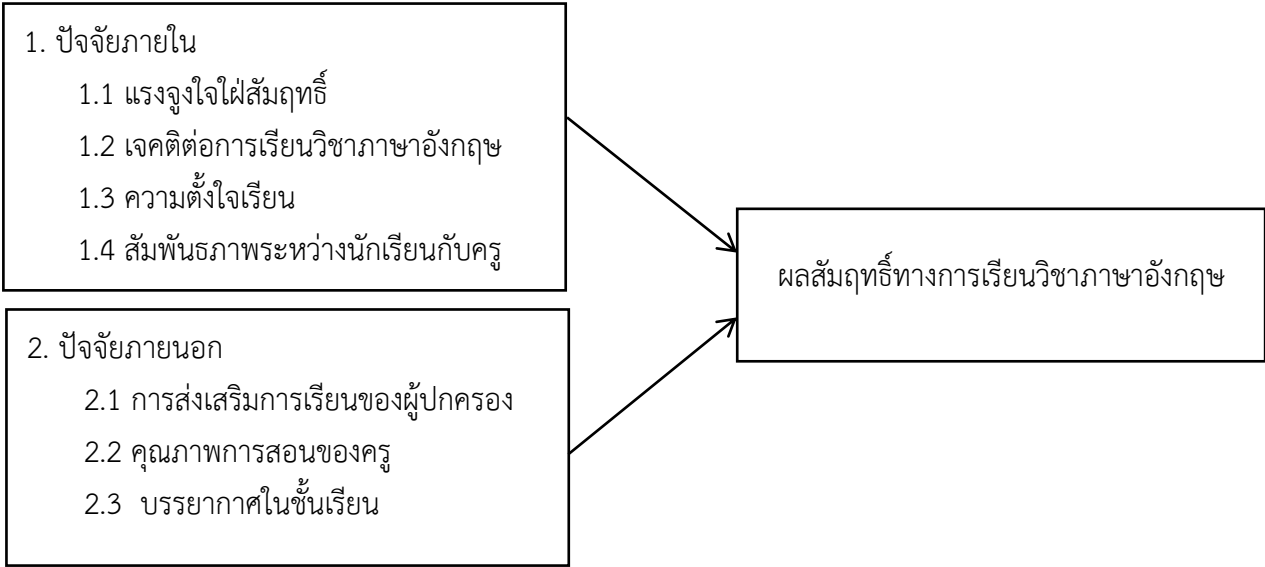
4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2. วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis)

4.3 วิเคราะห์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ปัจจัยภายใน			
1. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.89	0.64	มาก
2. ด้านเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ	3.55	0.76	มาก
3. ด้านความตั้งใจเรียน	3.40	0.69	ปานกลาง
4. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	3.91	0.77	มาก
ปัจจัยภายนอก			
1. ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง	3.52	0.89	มาก
2. ด้านคุณภาพการสอนของครู	3.91	0.76	มาก
3. ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน	3.64	0.90	มาก
รวม	3.69	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและด้านคุณภาพการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{X}$ = 3.91) รองลงมาคือด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\bar{X}$ = 3.89) ด้านบรรยากาศในชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 3.64) ด้านเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ($\bar{X}$ = 3.55) และด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ($\bar{X}$ = 3.52) ตามลำดับ มีเพียงด้านความตั้งใจเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทุกด้านอยู่ระหว่าง 0.64-0.90 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ให้เห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครูทั้งด้านสัมพันธภาพและคุณภาพการสอนมีความสำคัญมากที่สุดต่อการเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ^a (Y)	1	.967**	.962**	.820**	.925**	.488**	.132*	.270**
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X ₁)		1	.990**	.840**	.960**	.503**	.169**	.250**
เจตคติต่อการเรียน ^a (X ₂)			1	.870**	.968**	.466**	.197**	.281**
ความตั้งใจเรียน (X ₃)				1	.932**	.298**	.365**	.392**
ด้านสัมพันธภาพ ^a (X ₄)					1	.467**	.237**	.284**
การส่งเสริมการเรียนรู้ ^a (X ₅)						1	.212**	.303**
คุณภาพการสอนของครู (X ₆)							1	.818**
บรรยากาศในห้องเรียน (X ₇)								1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ความตั้งใจเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์ปัจจัย (ปัจจัยภายใน) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (ปัจจัยภายใน) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวทำนาย	B	SE	β	t	sig
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (X_1)	0.078	0.010	0.887	7.601	.001***
เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (X_2)	0.023	0.010	0.267	2.262	.024*
ความตั้งใจเรียน (X_3)	0.012	0.005	0.118	2.386	.018*
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (X_4)	0.033	0.010	0.294	3.154	.002**
ค่าคงที่ (a) = 1.282					
R = .969, R ² = .938, Adjusted R ² = .937, F = 1104.460					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดได้แก่ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .887$) เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ($\beta = .267$) ความตั้งใจเรียน ($\beta = .118$) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($\beta = .294$) สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 93.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = (1.282) + (.078X_1) + (.023 X_2) + (.012 X_3) + (.033X_4)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = (.887 Z_1) + (.267 Z_2) + (.118 Z_3) + (.294 Z_4)$$

ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนในการพยากรณ์ปัจจัย (ปัจจัยภายนอก) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (ปัจจัยภายนอก) ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตัวทำนาย	B	SE	β	t	sig
การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (X_5)	0.047	0.006	0.438	8.333	.001***
คุณภาพการสอนของครู (X_6)	0.020	0.008	0.219	2.515	0.12*
บรรยากาศในชั้นเรียน (X_7)	0.034	0.010	0.316	3.539	.001***
ค่าคงที่ (a) = 1.282					
R = .520, R ² = .270, Adjusted R ² = .263, F = 36.002					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

มาตรฐานสูงสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ($\beta = .438$) คุณภาพการสอนของครู ($\beta = .219$) และบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = .316$) สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y' = (2.575) + (.047X_5) + (.020 X_6) + (.034X_7)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z' = (.438Z_5) + (.219Z_6) + (.316Z_7)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และคุณภาพการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศในชั้นเรียน เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ตามลำดับ และด้านความตั้งใจเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยเหล่านี้ เกี่ยวข้องทั้งบทบาทของครู ตัวผู้เรียนเอง สภาพแวดล้อมในห้องเรียน และการสนับสนุนจากครอบครัว การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษจึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยเหล่านี้อย่างเป็นองค์รวม และส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการสร้างสภาพแวดล้อมและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (Benjamin S, Bloom, 1976) ที่กล่าวว่า บรรยากาศเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการพยากรณ์คุณลักษณะของมนุษย์ เช่น สติปัญญาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ห้องเรียนที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ย่อมจะมีโอกาสช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ซึ่งแสดงว่านักเรียนได้รับโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเรียนหรือในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเองในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุตดา วงศ์ขจร (2560) ที่ได้ศึกษา ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bui Thi Khanh Huyen (2023) ที่ได้ศึกษาศึกษากลยุทธ์การสอนที่กระตุ้นแรงจูงใจของครูสอนภาษาอังกฤษที่มหาวิทยาลัยประเภทต่างๆ ในกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม พบว่ากลยุทธ์ที่ครูใช้บ่อยที่สุดคือ การสร้างแรงจูงใจในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M=4.10$) และการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยสูง ($M=4.04$) ตามลำดับ

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน ความตั้งใจเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา กลิ่นหอม (2559) ได้ทำการวิจัยศึกษาถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทำนายทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ เจตคติต่อวิชาคอมพิวเตอร์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คุณภาพการสอนของครู การสนับสนุนของผู้ปกครอง และพื้นฐานความรู้เดิมมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา ศรีเกษตรกุล (2563) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนช่างอากาศอารุง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทพร

ค้นหาคง (2563) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชบูรณนิมิตธรรม (พิบูลสงคราม) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติต่อการเรียน และคุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัจจัยภายใน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ความตั้งใจเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 93.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัส พันธศรี (2564) ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า อัตมโนทัศน์ ความตั้งใจเรียน พฤติกรรมการสอนของครู และการส่งเสริมทางการเรียนของผู้ปกครอง สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 53 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ตันวงศ์ษา (2564) ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปัญญานมิต จังหวัดชลบุรี เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ พฤติกรรมการเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียน สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 71 ($R^2 = 0.71$)

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง คุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศในชั้นเรียน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง คุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศในชั้นเรียนก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแรงขับเคลื่อนในตัวผู้เรียน เพราะเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่จะทำให้อัตมโนทัศน์ไปสูเป้าหมายที่ตั้งใจ และปรารถนา โดยทั้งสองปัจจัยนี้ ร่วมกันส่งผลความสำเร็จในการเรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทพร ค้นหาคง (2563) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชบูรณนิมิตธรรม (พิบูลสงคราม) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่า คุณภาพการสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชบูรณนิมิตธรรม (พิบูลสงคราม) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 5.10 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกภรณ์ เทสินโทติ (2560) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1. ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 มีอยู่ 6 ตัว คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพศ รายได้ของผู้ปกครอง การดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง การใช้เวลาเพื่อการเรียน และเจตคติต่อการเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .63 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย เท่ากับ .40 แสดงว่าตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ร้อยละ 40.0

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูและด้านคุณภาพการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บรรยากาศในชั้นเรียน เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ และการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองตามลำดับ มีเพียงด้านความตั้งใจเรียนที่อยู่ในระดับปานกลาง

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ความตั้งใจเรียน สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ($\beta = .887$) เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ($\beta = .267$) ความตั้งใจเรียน ($\beta = .118$) และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($\beta = .294$) สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 93.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ดังนี้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานสูงสุดได้แก่ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง ($\beta = .438$) คุณภาพการสอนของครู ($\beta = .219$) และบรรยากาศในชั้นเรียน ($\beta = .316$) สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 สำนักงานเขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 27.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ความตั้งใจเรียน และสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน ควรมีนโยบายส่งเสริม พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างแรงจูงใจและความท้าทายให้ผู้เรียน ตลอดจนใช้วิธีการสอนที่ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และความมุ่งมั่นในการเรียน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างนักเรียนกับครูผ่านการพัฒนาเทคนิคการสื่อสารที่สร้างสรรค์ และระบบสนับสนุนทางจิตวิทยาในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสำเร็จของนักเรียน

1.2 ผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจากผู้ปกครองคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียน ดังนั้นผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนทางด้านการเรียนของนักเรียนอย่างจริงจัง เอาใจใส่และติดตามผลการเรียนของนักเรียนอยู่เสมอและให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในทุกๆ ด้านเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์สูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยอาจทำการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพัฒนาการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนานโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนพัฒนารูปแบบการสอนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

2.2 การวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนของครู และบรรยากาศในห้องเรียนโดยอาจพัฒนารูปแบบการสอนและการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนานโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนพัฒนารูปแบบการสอนและการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

2.3 ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังเขตพื้นที่อื่นๆ ของกรุงเทพมหานครเพื่อเปรียบเทียบผลและนำไปสู่การพัฒนา นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กนกภรณ์ เหลินทโชติ. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1*. ปริญญานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทพร คันทะคง. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดราชบุรณิยมธรรม (พิบูลสงคราม) เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ผาณิตดา วงศ์จร. (2560). *ปัจจัยพหุระดับที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการ ศึกษา. เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิชญ์ภักย์กัญจน์ ปานเผือก. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา: ศึกษาเฉพาะกรณี นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร*. สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ สำหรับนักบริหารคณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลลิตา ตันวงศ์ษา. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนปัญญานุมิต จังหวัดชลบุรี*. ปริญญานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วาสนา กลิ่นหอม. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาพิจิตร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วิทวัส พันธุ์ศรี. (2564) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1*. ปริญญานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. ราชกิจจานุเบกษา. แหล่งที่มา : <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2563). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : www.onetresult.or.th.
- สุจิตรา ศรีเกษตรกุล. (2563). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนช่างอากาศอ่าวรุ้ง*. ปริญญานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ประจำปีการศึกษา 2566*. แหล่งที่มา : <https://saronline.bangkok.go.th/web/login.htm?mode=index>.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2555). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Benjamin S.B. (1976). *Human Characteristics and School Learning*. New York : McGraw-Hill.

Cronbach, Lee Joseph. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Harper and Row Publisher.

- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education (3rd ed.)*. New York : McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Likert, R. (1932). A Technique for The Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, 22, 5-55.
- Huyen, B. t. K. (2023). A Study on Motivational Teaching Strategies Among English Teachers at Different Types of Universities in Hanoi – Vietnam. *Vietnam : International Journal of Social Science and Human*, 6(5), 2912-2918.

Project-based learning experience management for developing executive function (ef) skills in early childhood independent study

Ammornrat somsisuk^{1*} Ujsara Prasertsin² and Prasarn Prawatrungruang³

^{1, 2, 3} North Bangkok University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author. E-mail: ammornrat.soms@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 086-7101502

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) To study the development of executive function (EF) skills in first-year preschool children through project-based learning experiences, and 2) Compare the EF skills of preschool children before and after participating in project-based learning. The sample group consisted of 30 first-year preschool children enrolled in the 2024 academic year at a school located in Don Mueang District under the Bangkok Metropolitan Administration. The research employed a one-group pretest-posttest experimental design. The research instruments were divided into two types: 1) The implementation tools included 15 project-based learning plans aimed at developing EF skills in preschool children, and 2) The data collection tool was a 15-item EF skill assessment form based on the KU-THEF framework developed by the Thai Health Promotion Foundation. The assessment used a 3-point rating scale or qualitative evaluation based on observed behaviors, in accordance with the EF assessment tool for preschool children (Mahidol University, Faculty of Medical Sciences, 2019). Data were analyzed using basic statistics and the dependent t-test.

The results showed that: 1) The EF skills of the preschool children improved in all three areas after participating in project-based learning experiences; 2) The comparison between pretest and posttest EF skills revealed a statistically significant improvement, with a pretest mean of 6.17 and a posttest mean of 12.27, a difference of 6.05 points. The t-value was 31.276, indicating that the EF skills of the preschool children after the intervention were significantly higher than before, at the .05 level of significance.

Keywords: project-based learning experiences, executive function (EF), preschool children

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย

อำมรรัตน์ สมศรีสุข^{1*} อัจฉรา ประเสริฐสิน² และ ประสาน ประวัติรุ่งเรือง³

^{1, 2, 3} มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: ammrnat.soms@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 086-7101502

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ 2) เปรียบเทียบทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ เป็นการวิจัยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยปี 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร ใช้แบบแผนการวิจัยแบบทดลองเบื้องต้น แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (one group pretest-posttest design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยจำนวน 15 แผน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบประเมินทักษะสมอง EF จำนวน 15 ข้อ โดยยึดตามแบบประเมิน KU-THEF”สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) การให้คะแนนโดยจะเป็นระดับจาก 1-3 หรือ ใช้การประเมินแบบเชิงคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกแบบประเมินทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย (มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์. 2019) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติทดสอบที่ t-test (Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ เด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมมีทักษะสมอง EF ทั้ง 3 ทักษะ สูงขึ้นตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 โดยรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.17 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.27 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ, ทักษะสมอง EF, ปฐมวัย

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย มาตรา 3 ให้ความหมายของการพัฒนาว่า "การพัฒนาเด็กปฐมวัย" หมายถึง การดูแล การพัฒนา และการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยหญิงตั้งครรภ์ หรือผู้ดูแลเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากตั้งแต่ทารก ที่อยู่ในครรภ์มารดาจนถึง 6 ขวบ นอกจากนี้ยังเน้นการจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 8 พระราชบัญญัติไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กลูกปฐมวัย (พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย, 2562) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก โดยยึดแนวคิดสำคัญ คือ 1) พัฒนาการของเด็ก 2) พัฒนาเด็กโดยองค์รวม 3) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง 4) การเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก 5) การคำนึงถึงสิทธิและการสร้างคุณค่าและสุขภาวะ 6) การอบรมเลี้ยงดู ความรู้ การให้การศึกษา 7) การบูรณาการ 8) สื่อเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) การประเมินตามสภาพจริง 10) การมีส่วนร่วมของครอบครัวสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและ 11) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความเป็นไทย และความหลากหลาย เมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐานพัฒนาการด้านสติปัญญาในมาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย ตัวบ่งชี้ที่ 9 สนทนา ได้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ สภาพที่พึงประสงค์อายุ 5 - 6 ขวบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) นอกจากนี้ ยังเน้น

การจัดการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 8 พระราชบัญญัติไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ของ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย (พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย, 2562)

ทักษะสมอง EF (Executive Function) คือ ความสามารถของสมองและจิตใจที่จะควบคุมความคิด อารมณ์ และการกระทำเพื่อให้ถึงเป้าหมายได้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561) ซึ่งการพัฒนาสมองของเด็กนอกเหนือจากเรื่อง IQ และ EQ การฝึกทักษะ EF ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่จะเป็นรากฐานกระบวนการคิดตัดสินใจและ การกระทำที่มีส่วนช่วยให้เด็กในวันนี้เป็นคนที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคต (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี หาญเมธี (2559) ได้กล่าวถึง ทักษะสมอง EF (Executive Function) จะเห็นได้ว่า EF มีความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนาเด็ก เพื่อสร้าง "คนคุณภาพ" ที่ไม่ใช่แค่ผู้มีความรู้มากเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้มีทักษะความคิด ความสามารถในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง (สุภาวดี หาญเมธี, 2559) แต่ในปัจจุบัน นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล (2560) กล่าวถึง ผลการประเมิน EF ของเด็กปฐมวัย ไทยวัย 2 - 6 ปี พบว่า 30% มี EF ลำช้า เด็กที่มี EF ลำช้ากว่าเด็กวัยเดียวกันหรือมีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องมากกว่าเด็กวัยเดียวกันมักจะมีปัญหาในการกำกับตนเอง เช่น หุนหันพลันแล่นทำโดยไม่คิด ใจร้อนรอคอยไม่ได้ สมาธิสั้นวอกแวกง่ายในระยะยาวจะส่งผลเสียต่อการเรียน อาชีพการงาน มีปัญหาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่จะตามมา เช่น หนีเรียน เรียนไม่จบ ติดการพนัน ติดบุหรี ติดสุรา ติดยาเสพติด พฤติกรรมก้าวร้าวใช้ความรุนแรง การเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ การก่ออาชญากรรม ฯลฯ ยิ่งไปกว่านั้นความบกพร่องของ EF ยังเกี่ยวข้องกับโรคทางจิตเวชหลายๆ โรค เช่น โรคซึมเศร้า โรคสมาธิสั้น โรคย้ำคิดย้ำทำ โรคซึมเศร้า โรคความประพฤติดีผิดปกติเกร็ดธพาล รวมทั้งโรคจิตเภท เป็นต้น ดังนั้นถือ ได้ว่าในด้านผลการเรียนรู้ระดับประเทศ EF ในเด็กปฐมวัยเป็นตัวอาจทำนายคุณภาพของเยาวชนไทยในอีก 10-15 ปีข้างหน้า ได้จากคุณภาพ EF ของเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน

งานวิจัยพบว่า เด็กที่สามารถมีความสนใจกับงาน จัดจำคำสั่งและข้อมูล ควบคุมตนเองจากสิ่งเร้าที่เข้ามากระตุ้น และปรับตัวเมื่อต้องเข้าสังคมใหม่ได้ดี จะเป็นเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียน (McClelland, Acock and Morrison, 2006) การพัฒนาทักษะสมอง (EF) ในเด็กปฐมวัย นับเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด เพราะเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้าพัฒนามากที่สุด การพัฒนาทักษะสมอง (EF) ในเด็กปฐมวัย นับเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด เพราะเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้าพัฒนามากที่สุด (Greenberg, 2006) แต่ปัจจุบันพบว่าเด็กวัย 2-6 ปี มีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องของทักษะสมอง (EF) ประมาณ 30% คือ เป็นเด็กที่มีความบกพร่องอย่างชัดเจน 16% และบกพร่องเล็กน้อย 14% ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวนเด็กที่มีปัญหาพัฒนาการด้าน EF ลำช้า คือ พบประมาณ 29% โดยเป็นเด็กที่มีพัฒนาการด้านทักษะสมอง (EF) ต่ำกว่าเกณฑ์อย่าง ชัดเจน 14% และต่ำกว่าเกณฑ์เล็กน้อย 15% ทั้งนี้ทักษะสมองด้าน (EF) ที่เป็นปัญหามากเป็นอันดับ 1) คือปัญหาด้านการหยุด 2) ปัญหาด้านความจำขณะทำงานและ 3) ปัญหาการควบคุมอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลด้านลบต่อความพร้อมและความสำเร็จทางการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป (คันธรส ภาผล, 2563) สอดคล้องกับการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ครูปฐมวัยในโรงเรียนเครือข่ายที่ 20 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตดอนเมือง จำนวน 6 โรงเรียน ปรากฏว่า พบปัญหาเดียวกัน คือ เด็กปฐมวัยมีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องของทักษะ EF โดยปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การหยุด การควบคุมอารมณ์ และความจำ ขณะทำงาน ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้และความสำเร็จทางการเรียนในอนาคต ครูจึงต้องสังเกตและส่งเสริม ทักษะ EF ของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมเชิงบวกและเลือกตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ในอนาคต เมื่อเด็กได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะสมอง (EF) จะช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวกและเลือกตัดสินใจในทาง ที่สร้างสรรค์ดังนั้น การพัฒนาทักษะสมอง (EF) ที่ถูกที่ ถูกเวลา จึงเป็นเรื่องสำคัญ ควรฝึกพัฒนาการทักษะสมอง (EF) ในเด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้าพัฒนามากที่สุด การมีทักษะ EF ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญกับอุปสรรคและลุกขึ้น สู้ต่อไปได้ การส่งเสริมทักษะ EF ทุกด้านช่วยให้เด็กมีทักษะการปรับตัว เด็กปฐมวัยของโรงเรียน บำรุงวิวัฒนาวิทยา สำนักงานเขตดอนเมือง มีปัญหาพฤติกรรมที่เป็นความบกพร่องของทักษะด้านการจำเพื่อใช้งาน ทักษะ ด้านการวางแผนจัดระบบดำเนินการ และทักษะด้านการมุ่งเป้าหมาย เป็นปัญหาที่ครูผู้สอนเร่งหาแนวทางแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นทักษะ EF ช่วยให้เด็กสามารถเผชิญกับอุปสรรคและลุกขึ้นสู้ต่อไปได้ (Greenberg, 2006)

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา EF ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) สำหรับเด็กปฐมวัยมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือทักษะ EF (Executive Functions) อย่างมาก โดยเฉพาะ ในด้านการวางแผนและการจัดการ เด็กจะต้องวางแผนในการทำโครงการ ตั้งแต่การเลือกหัวข้อ การกำหนดขั้นตอนการ

ดำเนินงาน จนถึงการประเมินผล ซึ่งเป็นการฝึกทักษะ การวางแผน การจัดการ และการตัดสินใจในระยะยาว การควบคุมตนเอง การทำโครงการต้องใช้เวลาและความพยายาม เด็กจะได้เรียนรู้การควบคุมตนเองในการทำงานต่อเนื่อง การทำงานตามแผนที่วางไว้ และการอดทนต่อความยากลำบากหรือความล่าช้า การจัดจ่อและความยืดหยุ่นทางความคิด เด็กต้องใช้ความสามารถในการจัดจ่อ กับงานที่กำลังทำอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ แคทซ์ และชาร์ด (Katz & Chard, 2000; Helm & Katz, 2011). ที่กล่าวถึงการ จัดประสบการณ์แบบโครงการว่าเป็นการศึกษาในเรื่องที่ได้มีความต้องการและสนใจที่จะเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ และในบางครั้งต้องปรับเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการเมื่อพบปัญหาหรือข้อมูลใหม่ซึ่งเป็นการฝึกความยืดหยุ่น ทางความคิดและการแก้ไขปัญหา การควบคุมอารมณ์ พบกับความท้าทายหรือความล้มเหลว การเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์และจัดการ กับความรู้สึกเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญ ของการพัฒนาทักษะ EF การทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานในโครงการต้องใช้ความจำ ในการติดตามข้อมูลและขั้นตอนต่างๆ เช่น การจำว่าต้องทำอะไรต่อไป หรือการจำข้อมูลสำคัญที่ได้ รับมาการทำงานร่วมกันในกลุ่มยังช่วย เสริมทักษะการรับฟังและการร่วมมือกับผู้อื่น การริเริ่มและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การเลือกและดำเนินโครงการต้องริเริ่มจากเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคิดไอเดียใหม่ๆ หรือการทดลองวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้โครงการสำเร็จ การจัดประสบการณ์ แบบโครงการจึงเป็น วิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ ในบริบทที่เป็นธรรมชาติและ มีความหมาย เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะทางสมอง อันเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กเกิดการพัฒนาให้เหมาะสม กับวัยเพื่อ เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในอนาคตต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูปฐมวัยเห็นว่าในการพัฒนาทักษะสมอง (EF) โดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ เชื่อมโยงนามธรรมไปสู่ในสิ่งที่ป็นรูปธรรมได้ เด็กที่สามารถมีความสนใจกับงาน จัดจำคำสั่งและข้อมูล ควบคุมตนเองจากสิ่งเร้า ที่เข้ามากระตุ้น และปรับตัวเมื่อต้องเข้าสังคมใหม่ได้ดี จะเป็นเด็กที่ประสบความสำเร็จในการเรียน (McClelland, Acock and Morrison, 2006) ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง (EF) โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ มีอิสระในการแสดงออก ได้ลงมือกระทำ ด้วยตนเอง โดยอาศัยประสบการณ์เดิม และเป็นการ จัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะทาง สมอง อันเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กเกิดการพัฒนาให้เหมาะสมกับวัย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน อนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะสมอง (EF) ระหว่างก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการของเด็กปฐมวัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัย ภาค เรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนบำรุงรวิวรรณ์วิทยา สำนักงานเขต ดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 204 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัย ชาย - หญิง อายุ 4 – 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปฐมวัย ปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนบำรุงรวิวรรณ์วิทยา สำนักงานเขตดอนเมือง สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G* Power สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการ จับสลากห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ซึ่งรายละเอียด ส่วนประกอบ ของแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ มีดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ สาระสำคัญ จุดประสงค์ การเรียนรู้ วิธีการดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล จำนวน 15 แผน 1 โครงการ มีเนื้อหาพัฒนาทักษะ สมอง (EF) โดยยึดตามแบบประเมิน KU-THEF” สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2.2 แบบประเมินทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย เป็นแบบที่ผู้วิจัยได้ศึกษาและดำเนินการสร้างโดยยึดตามแบบประเมิน KU-THEF”สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) การให้คะแนนโดยจะเป็นระดับจาก 1-3 หรือใช้การประเมินแบบเชิงคุณภาพตามพฤติกรรมที่แสดงออกแบบประเมินทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัย (มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์. 2019)

3. สมมติฐานการวิจัย

ทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่า ก่อนการจัดประสบการณ์เรียนรู้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์และขั้นตอน ดังนี้

4.1 ก่อนการจัดประสบการณ์ตามแผน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมและบันทึกทักษะสมองของเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินทักษะสมอง 3 ด้าน 15 ข้อ ที่สร้างไว้ บันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4.2 ดำเนินการตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย จำนวน 15 แผน 1 โครงการ ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ แผนละ 40 นาที

4.3 ระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละสัปดาห์ครูสังเกตพฤติกรรมระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พร้อมบันทึกตามแบบประเมินพัฒนาการ

4.4 สังเกตหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ ครูสังเกตพฤติกรรมตามแบบประเมินพัฒนาการทักษะสมอง (EF) มีทั้งหมด 15 ข้อ แล้วบันทึกข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

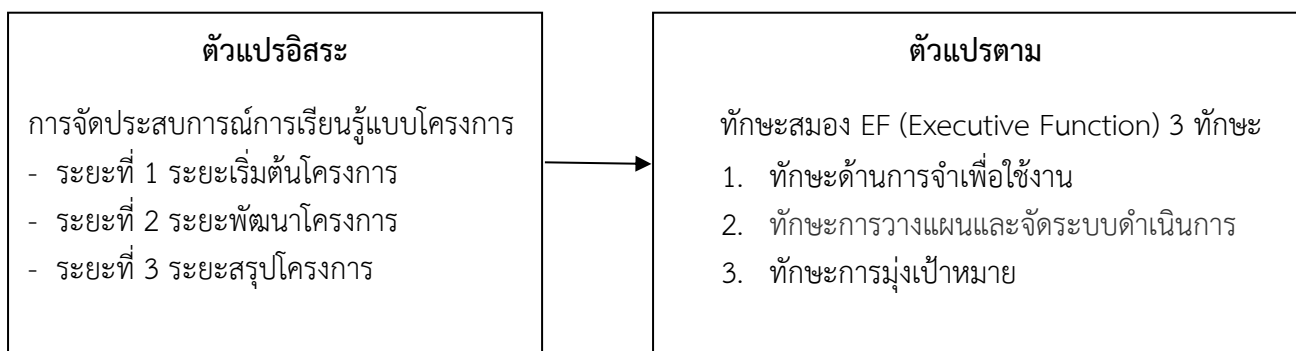
5.1 ศึกษาการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 เปรียบเทียบทักษะสมอง (EF) ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย โดยการหาค่าสถิติ t-test (Dependent)

5.3 เปรียบเทียบการพัฒนาการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว (t-test Dependent)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำกรอบแนวคิดของการวิจัยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบโครงการ

ทักษะทั้ง 3 ด้าน	สัปดาห์ที่ 1 (ร้อยละ)	สัปดาห์ที่ 2 (ร้อยละ)	สัปดาห์ที่ 3 (ร้อยละ)
ทักษะด้านการจำเพื่อใช้งาน	73.20	81.20	85.40
ทักษะการวางแผนและจัดระบบดำเนินการ	70.10	81.30	84.20
ทักษะการมุ่งเป้าหมาย	74.60	80.90	83.90

จากตารางที่ 1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการในสัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2 และ สัปดาห์ที่ 3 การแสดงพฤติกรรมทักษะทั้ง 3 ด้าน มีพัฒนาการสูงขึ้น

ผลการสังเกตพฤติกรรมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ในแต่ละระยะดำเนินโครงการตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 ดังนี้

ระยะที่ 1 เริ่มต้นโครงการ

ทักษะด้านการจำเพื่อใช้งาน เด็กสามารถจำและบอกข้อตกลงในการทำกิจกรรมได้

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กบอกกฎระเบียบหรือข้อตกลงก่อนเริ่มทำกิจกรรม และสามารถทำตามข้อตกลงโดยไม่ต้องให้ครูเตือนซ้ำ

ด้านการสามารถจำและเล่าเรื่องที่ผ่านไปเมื่อสักครู่นี้

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น สามารถบอกกิจกรรมที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ และสามารถพูดถึงรายละเอียดบางอย่างของเรื่องราว เช่น กติกาของการลงไปทำกิจกรรมนอกห้อง หรือจำชื่อของดอกหรือชื่อต้นไม้ที่ไปเจอมา

ด้านการสามารถทำกิจกรรมตามที่ครูบอกไปเมื่อสักครู่นี้ได้อย่างถูกต้อง

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กสามารถทำกิจกรรมที่ได้รับคำสั่งโดยไม่ต้องให้ครูย้ำหลายรอบและสามารถทำตามลำดับขั้นตอนง่ายๆ ที่ครูสอนโดยไม่ข้ามขั้น

ด้านการสามารถบอกและเล่าเรื่องราวของกิจกรรมตามลำดับเหตุการณ์ หลังจากทำกิจกรรมจบได้

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กสามารถเล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ตามลำดับที่เกิดขึ้นเมื่อสักครู่นี้โดยไม่สับสน และสามารถ ใช้คำเชื่อม เช่น "ก่อน", "แล้ว", "หลังจากนั้น" ได้อย่างถูกต้อง "ตอนแรกพวกเราไปที่สนามเด็กเล่น แล้วเราได้เล่นชิงช้า หลังจากนั้นเราก็กลับมาห้องเรียนค่ะ" การพูดและพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจำข้อมูล คิดเชื่อมโยง และประมวลผลเพื่อนำไปใช้งานหรือทำกิจกรรมใหม่ต่อไปได้

ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ

ทักษะการวางแผนและจัดระบบดำเนินการ เด็กสามารถลงมือทำงานตามขั้นตอนสั้นๆ ที่กำหนดให้ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องคอยเตือน

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กลงมือทำงานตามลำดับขั้นตอน เช่น วาดภาพก่อนแล้วค่อยระบายสี โดยไม่ต้องรอให้ ครูเตือน หรือ เด็กทำกิจกรรมที่ทำอยู่จนเสร็จ เช่น ต่ोजิกซอร์ตามลำดับจนสำเร็จ

ด้านการสามารถจัดวางสิ่งของเครื่องใช้ได้เป็นที่ เป็นทางเป็นหมวดหมู่ได้

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กสามารถเก็บของเล่นเข้าที่ถูกต้องโดยไม่ต้องเตือน และสามารถแยกประเภทสิ่งของ เช่น วางสีไม้รวมกัน สีเทียนรวมกัน และเก็บตุ๊กตาแยกไว้อีกที่

ด้านการรู้จักเตรียมอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรมต่อไปได้ด้วยตนเอง

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น ทำกิจกรรมที่ 1 จบลง ก่อนกิจกรรมถัดไปเริ่ม เด็กเตรียมของไว้ล่วงหน้า เช่น หยิบพู่กันและถ้วยน้ำก่อนระบายสี เมื่อทำน้ำจูนจากดอกอัญชัน เด็กเตรียมถ้วยรอสำหรับใส่น้ำจูนดอกอัญชัน

ด้านการรู้จักจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำและบริหารเวลาได้

พฤติกรรมของเด็ก : เช่น เด็กสามารถทำสิ่งที่สำคัญก่อน เช่น เก็บของเล่นก่อนเริ่มกิจกรรมใหม่ ไม่เสียเวลาไปกับเรื่องที่ยังไม่จำเป็น เช่น กินขนมให้เสร็จก่อนเล่น ขณะรอสีน้ำจูนเตรียมแกะดอกอัญชันรอ ไม่ให้เสียเวลา พฤติกรรมและคำพูดเหล่านี้ช่วยบ่งบอกว่าเด็กสามารถวางแผน จัดลำดับความสำคัญ และดำเนินการจนสำเร็จได้ตามเป้าหมายและเวลา

ระยะที่ 3 รวบรวมสรุป

ทักษะการมุ่งเป้าหมาย เด็กสามารถลงมือทำสิ่งต่างๆ จนเสร็จ โดยไม่ละทิ้งกลางคัน

พฤติกรรมของเด็ก : ตั้งใจทำกิจกรรมจนจบ เช่น "หนูขอระบายสีให้เสร็จก่อนคะ ยังเหลือต้นไม้อีกต้นหนึ่ง" ระบายสีทั้งภาพให้เสร็จโดยไม่ทิ้งงานกลางคัน ไม่เบื่อหรือเปลี่ยนไปทำอย่างอื่นก่อนงานจะเสร็จ

เด็กสามารถทำงานตามที่ได้ตกลงไว้จนเสร็จ แม้มีอุปสรรค

พฤติกรรมของเด็ก : หากเกิดข้อผิดพลาด เช่น วาดรูปผิดหรือต้อบล็อกฟ้ง เด็กไม่ยอมแพ้และพยายามแก้ไข "อันนี้ต้อบล็อกล้มไปแล้ว แต่ผมจะต่อใหม่ให้สำเร็จครับ" "หนูระบายสีภาพนี้พลาดไปนิดนึง แต่เดี๋ยวจะระบายสีทับให้สวยคะ" ไม่ร้องไห้หรือทิ้งงานไปเพราะเจอปัญหา

เด็กสามารถลงมือทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

พฤติกรรมของเด็ก : มีเป้าหมายชัดเจนและพยายามทำให้สำเร็จ เช่น ตัดกระดาษให้ครบจำนวนที่กำหนด ไม่ล้มเลิกกลางคันและมีความตั้งใจแน่วแน่ "หนูจะต่อให้ได้ครบ 10 ชิ้นเลยคะ" "ผมต้องตัดกระดาษเป็นดาวให้ครบ 5 อันก่อนถึงจะ ไป เล่นได้"

เด็กสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ แม้จะเจออุปสรรค

พฤติกรรมของเด็ก : แม้การบ้านหรือกิจกรรมจะยาก เด็กยังคงพยายามทำจนเสร็จ "วันนี้หนูทำการบ้านเสร็จหมดแล้ว แม้มันจะยากคะ" "ผมวาดรูปไม่สวย หนูขอวาดใหม่จนกว่าจะสวยครับ" หากทำพลาด ไม่ท้อแท้ แต่พยายามแก้ไข และทำต่อพฤติกรรมและคำพูดเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความพยายาม ความอดทน และแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

อย่างไรก็ตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงที่แสดงว่าเด็กมีพัฒนาทักษะสมอง EF (Executive Function) หมายถึง กระบวนการทางความคิดในสมองส่วนหน้าที่เกี่ยวข้องกับความคิดความรู้สึก Idstein and Volkow (2002) การกระทำเพื่อช่วยให้เด็กคิดเป็น มีเหตุผลยังชี้แจงได้วางแผนทำงานเป็น เรียนรู้เป็น มุ่งใจจดใจจ่อ ทำอะไรไม่วกแวก แก้ปัญหา จำคำสั่งเป็น อยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็น รวมทั้งรู้จักริเริ่มลงมือทำสิ่งต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยผู้วิจัยสนใจที่จะส่งเสริมทักษะสมอง EF (Executive Function) 3 ทักษะ คือ ทักษะการจำเพื่อใช้งาน ทักษะการวางแผนจัดระบบดำเนินการ และทักษะด้านการมุ่งเป้าหมาย จากการสังเกตพฤติกรรมและบันทึกข้อมูลชั้นปฐมวัยปีที่ 1/1 ทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะสมอง EF ทั้ง 3 ทักษะ เช่น ทักษะด้านการจำเพื่อ ใช้งาน เด็กสามารถจำ บอกข้อตกลงในการทำกิจกรรม และทำตามข้อตกลงโดยไม่ต้องให้ครูเตือนซ้ำ และสามารถทำตามลำดับขั้นตอนง่ายๆ ที่ครูสอนโดยไม่ข้ามขั้น ตอบได้ตรงคำถาม เด็กสามารถตอบคำถามของครูได้ตรงประเด็นกับเรื่องที่กำลังคุยกัน ไม่ตอบผิดเรื่อง และมีความสามารถนำข้อมูลที่เรียนรู้ไปเมื่อสักครู่มาใช้ตอบคำถามได้ การพูดและพฤติกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถจำข้อมูล คิดเชื่อมโยง และประมวลผลเพื่อนำไปใช้งานหรือทำกิจกรรมใหม่ต่อได้ เช่น หยิบพู่กันและถ้วยน้ำก่อนระบายสี เมื่อทำน้ำจูนจากดอกอัญชัน เด็กเตรียมถ้วยรอสำหรับใส่น้ำจูนดอกอัญชัน ด้านการรู้จักจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำและบริหารเวลาได้ เด็กสามารถทำสิ่งที่สำคัญก่อน

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF เด็กมีพฤติกรรมพัฒนาไปในทิศทางที่ดีซึ่งนอกจากพัฒนาทักษะสมอง EF แล้วเด็กได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการเปรียบเทียบทักษะการแสดงปริมาณ ทักษะการสื่อความหมายทักษะการลงความเห็น ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการแสดงปริมาณ ทักษะการสื่อความหมายและทักษะการหาความสัมพันธ์ เป็นต้น จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่

มีต่อพัฒนาการด้านอื่นๆ เช่น พฤติกรรมทางสังคมพัฒนาขึ้นในทางที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตที่สามารถสังเกตได้คือความร่วมมือความมีวินัยและการช่วยเหลือกัน

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบโครงการของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยระหว่าง ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ

การทดลอง	จำนวน	$\bar{X}$	S.D.	แตกต่าง	t
ก่อนการทดลอง	30	6.17	1.12	6.05	31.276*
หลังการทดลอง	30	12.27	1.05		

*มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า เด็กปฐมวัยปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงการ โดยรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 6.17 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.27 แตกต่างกันเท่ากับ 6.05 ค่า t เท่ากับ 31.276 แสดงว่าหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ การพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะสมอง (EF) โดยแยกย่อยเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ

ทักษะ	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		แตกต่างของคะแนนเฉลี่ย
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ทักษะด้านการจำเพื่อใช้งาน	2.77	1.04	4.00	0.64	1.23
ทักษะการวางแผนและจัดระบบดำเนินการ	2.77	1.04	4.00	0.64	1.23
ทักษะการมุ่งเป้าหมาย	3.23	1.07	4.47	0.63	1.24
ค่าเฉลี่ยรวม	8.77	1.43	12.47	1.22	5.70

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัยปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบโครงการ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของทักษะสมอง EF จำแนกรายด้าน พบว่าทักษะสมอง EF ด้านการทักษะการมุ่งเป้าหมายมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 1.24 ด้านการทักษะการวางแผนและจัดระบบดำเนินการและด้านการทักษะด้านการจำเพื่อใช้งานมีค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรองลงมา เท่ากับ 1.23 สรุปได้ว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะสมอง EF จำแนกรายด้าน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ทุกด้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัย การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ปรากฏผล ดังนี้ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) เป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถพัฒนาเด็กได้ในหลายๆ ด้าน เป็นรูปแบบที่เน้นการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ในหัวเรื่องที่ตนอยากเรียนรู้อย่างลุ่มลึก ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ ในโครงการ เป็นลักษณะการทำงานกิจกรรมร่วมกัน เด็กมีปฏิสัมพันธ์กัน

ตลอดเวลา ได้แสดงความคิดเห็นและวางแผนร่วมกัน ในการหาวิธีเรียนรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การสอนแบบโครงการยังเน้น กระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนา ให้ผู้เรียนเกิดทักษะทุกด้าน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ จิตใจ คุณธรรม สังคม และส่งเสริมให้เด็ก แสดงศักยภาพของตนออกมาอย่างเต็มที่ จะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็น การสร้างสรรค์ผลงานจากการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ แคทซ์ และชาร์ด (Katz & Chard, 2000; Helm & Katz, 2011) ที่กล่าวถึงการ จัดประสบการณ์แบบโครงการว่าเป็นการศึกษาใน เรื่องที่เด็กมีความต้องการและสนใจที่จะเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีการบูรณาการการสอนหลายๆ อย่าง รวมเข้าไว้ด้วยกัน ทั้งในเรื่องการเรียนรู้ในลักษณะที่เด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Centered) การเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสด้วย ประสบการณ์ตรงและลงมือปฏิบัติ (Active Learning) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการยังมีการประสานความร่วมมือ จาก บิดา มารดา ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถาบันสังคม สถานประกอบการ หน่วยงาน และบุคคลในชุมชน หลายๆ ฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มศักยภาพถือเป็นทักษะหนึ่งของครุมีอาชีพในศตวรรษที่ 21

ความสำคัญของการสอนแบบโครงการมีประโยชน์หลายประการกับตัวเด็กปฐมวัย ดังที่ วิวรรณ สารกิจปรีชา (2562) ได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการเป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง อยู่บนพื้นฐาน ทฤษฎีพุทปัญญา ช่วยพัฒนาจิต ทั้ง 5 ประการ เป็นการเรียนรู้ที่เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และ ช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีคิด ต่างๆ มากมาย ทั้งการคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ตามวัย ช่วยเตรียมความพร้อมเด็กให้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี เป็นการเรียนการสอนที่เด็กเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจอย่าง ลุ่มลึก สามารถเรียนโดยบูรณาการวิชาต่างๆ เข้า ด้วยกันได้ ทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีความหมาย และ การสอนแบบโครงการยังสอดคล้องกับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก ปฐมวัยเนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ชอบสืบค้น ชอบสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัว นอกจากนั้น นุพผา เรืองรอง (2556) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนแบบโครงการที่มีต่อเด็กปฐมวัยไว้ คือ เด็กจะเห็นคุณค่าของตนเอง เป็นแนวทางให้เด็กพึ่งพาตนเองได้ ส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสที่จะประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่ เด็กเกิดแรงจูงใจภายในและความสามารถที่เกิดจากตัวเด็กเองในงานและ กิจกรรมที่ทำ เด็กรู้จักตัดสินใจว่าควรทำอะไร และผู้ใหญ่ยอมรับในความต้องการของเด็ก รวมถึงเด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีความสุข สนุกสนานเพราะเด็กได้เรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจ รู้จักประยุกต์ใช้ความรู้ส่งเสริมให้เด็กมีวิธีการทำงานอย่างมีแบบ แผน สามารถนำรูปแบบการสืบค้นความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว เนื่องจากการ สอนแบบโครงการ พ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องร่วมมือกับครูสนับสนุนการเรียนรู้ ของเด็กทุกทุกรูปแบบ ดังนั้น การสอนแบบ โครงการช่วยให้เด็กปฐมวัยเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้เด็กมีวิธีคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ สังเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ตามวัย เห็นคุณค่าของตนเอง พึ่งพาตนเองได้ ได้ใช้ทักษะที่ตนเองมีอยู่เกิดแรงจูงใจภายใน สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้แสดงความคิดเห็น จากการสนทนาครูสังเกตจากการตอบคำถาม ครูชวนเด็กสนทนาเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อน พึ่งทำให้เด็กกล้าแสดงออก เชื่อมั่นในตนเองเกิดความตื่นตัวกับกิจกรรม สอดคล้องกับ สินีนาฏ แสงแพง (2563) ในแต่ละวันที่ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาการ ทักษะสมอง (EF) ที่ส่งผลต่อทักษะด้านการจำเพื่อใช้งาน ทักษะการวางแผนและจัดระบบดำเนินการ และทักษะการมุ่งเป้าหมาย เป็นไปตามทฤษฎีของมาสโลว์ มาใช้กับเด็กปฐมวัยว่าเด็กต้องได้รับการตอบสนอง ความต้องการพื้นฐานก่อนสร้างความมั่นใจ ให้ เด็ก จึงจะพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นได้ มุ่งหวังในการพัฒนาบุคคล คือ การหาวิถีทางที่จะให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิตซึ่งเป็น ความสามารถและความต้องการขั้นสูงสุดของชีวิตมนุษย์และ สอดคล้องกับ จิระพร ชะโน (2562) กล่าวว่า การพัฒนาเด็ก ปฐมวัยคือการเข้าใจวิถีชีวิตในวัยเด็กตั้งแต่แรกเกิด 0 - 6 ปี เป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุดของการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตและจิตใจ เด็กจะสะสมประสบการณ์การเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว และเกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว รูปแบบการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้แบบโครงการที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าการ จัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นวิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็ก ปฐมวัย เพราะการจัดประสบการณ์แบบโครงการนี้ ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสในการประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็น ถึงความสามารถ ความถนัด จากความจำเป็นดังกล่าวการจัดประสบการณ์แบบโครงการ (Project Approach) สำหรับเด็ก ปฐมวัยมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการบริหารจัดการตนเองหรือทักษะ EF (Executive Functions) อย่างมาก โดยเฉพาะในด้าน การวางแผนและการจัดการ เด็กจะต้องวางแผนในการทำโครงการ ตั้งแต่การเลือกหัวข้อ การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน จนถึงการประเมินผล ซึ่งเป็นการฝึกทักษะ การวางแผน การจัดการ และการตัดสินใจในระยะยาว การควบคุมตนเอง การทำ โครงการต้องใช้เวลาและความพยายาม เด็กจะได้เรียนรู้การควบคุมตนเองในการทำงานต่อเนื่อง การทำงานตามแผนที่วางไว้ และการอดทนต่อความยากลำบากหรือความล่าช้า การจดจำและความยืดหยุ่นทางความคิด เด็กต้องใช้ความสามารถในการจด จำกับงานที่กำลังทำอยู่ และในบางครั้งต้องปรับเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการเมื่อพบปัญหาหรือข้อมูลใหม่ซึ่งเป็นการฝึกความ

ยึดหยุ่นทางความคิดและการแก้ไขปัญหา การควบคุมอารมณ์ ในการทำโครงการ เด็กอาจพบกับความท้าทายหรือความล้มเหลว การเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์และจัดการกับความรู้สึกเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาทักษะ EF การทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานในโครงการต้องใช้ความจำในการติดตามข้อมูลและขั้นตอนต่างๆ เช่น การจำว่าต้องทำอะไรต่อไป หรือการจำข้อมูลสำคัญที่ได้ รับมาการทำงานร่วมกันในกลุ่มยังช่วยเสริมทักษะการรับฟังและการร่วมมือกับผู้อื่น การริเริ่มและการคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ การเลือกและดำเนินโครงการต้องการการริเริ่มจากเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการคิดไอเดียใหม่ๆ หรือการทดลองวิธีการต่างๆ ที่จะช่วยให้โครงการสำเร็จ การจัดประสบการณ์แบบโครงการจึงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะ EF ของเด็กปฐมวัย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะต่างๆ ในบริบทที่เป็นธรรมชาติและมีความหมาย เป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นทักษะทางสมอง อันเป็นรากฐานสำคัญให้เด็กเกิดการพัฒนาให้เหมาะสม กับวัยเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในอนาคตต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. เด็กปฐมวัยปีที่ 1 มีทักษะสมอง (EF) หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการอยู่ในระดับดี
2. เด็กปฐมวัยปีที่ 1 มีทักษะสมอง (EF) หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ สามารถนำไปใช้เสริมสร้างทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ให้สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย บางกิจกรรมอาจใช้เวลามาก เนื่องจากเด็กปฐมวัย มีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ ควรมีการปรับเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย

1.2. การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ช่วยให้ครูสามารถประเมินและพัฒนาการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะสมอง (EF) ในมิติต่างๆ ขยายขอบเขตของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทุกทักษะ รวมถึงการเสริมทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะทางคณิตศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจำแนกประเภท การแสดงปริมาณ การสื่อความหมาย และการหาความสัมพันธ์ ซึ่งจะเตรียมความพร้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้และปรับตัวในอนาคตได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่นๆ นอกเหนือจากทักษะสมอง (EF) เช่น พัฒนาการทางสังคม การทำงานร่วมกัน การมีวินัยในตนเอง ตลอดจนพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม ลดแนวโน้มพฤติกรรมก้าวร้าว ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และ การแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและพร้อมรับมือกับการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คันธรส ภาผล. (2563). ผลการจัดกิจกรรมนิทานหุ่นเงาที่ส่งผลต่อส่งเสริมการคิดเชิงบริหารสมอง สำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารครุศาสตร์สารมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 14(1), 100-113.

- จิระพร ชะโน. (2562). การคิดเชิงบริหารกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 13(1), 7-17.
- ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). *เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ แพร่ง เพื่อนเด็ก.
- พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย. (2562). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. ราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ 56 ก. 136: 5-16; 30 เมษายน 2562.
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ. (2560). *โครงการวิจัยพัฒนาแบบประเมินพัฒนาการด้าน EF ของเด็กปฐมวัยในประเทศไทย*. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.).
- นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล. (2559). การพัฒนาทักษะสมอง EF สำหรับการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21. การประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2559 “การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สินีนากู แสงแพง และปัทมาวดี เล่ห์มงคล. (2563). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในเด็กปฐมวัย. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 26(1), 117-130.
- สุภาวดี หาญเมธี. (2559). *พัฒนาทักษะสมอง EF ด้านการอ่าน*. กรุงเทพฯ : บริษัท ไอดีอีเอส ดิจิตอลพรินท์จำกัด.
- Greenberg, M. T. (2006). Promoting resilience in children and youth: Preventive interventions and their interface with neuroscience. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1094(1), 139-150.
- Helen, L., St. Clair-Thompson and Susan E. Gathercole. (2006). *Executive Functions and Achievements on National Curriculum Tests: Shifting, Updating, Inhibition, and Working Memory*. Retrieved March 9, 2025, from <http://www.cogmed.com/executive-functions-achievements-national-curriculum-tests-shifting-updating-inhibition-working-memory>.
- Katz & Chard, 2000; Helm & Katz, 2011). *Young Investigators: The Project Approach in the Early Years*. Early childhood education series.
- McClelland, M. M., Acock, A. C., and Morrison, F. J. (2006). The impact of kindergarten learning-related skills on academic trajectories at the end of elementary school. *Early Childhood Research Quarterly*, 21, 471-490.
- Idstein, Ph.D. and Nora D. Volkow, M.D. (2002). *Drug Addiction and I Neurobiological Basis: Neuroimaging Evidence for the Involvement of the*. Basic Books.
- Mc Donell, E. J. (2007). *Implanting strategic management (2nd ed.)*. Prentice Hall.
- Piaget, J., & Inhelder, B. (1964). *The psychology of the child*. Basic Books.

Educational management in multicultural society for Ethnic students in the Marginalized areas of Doi Ang Khang Consortium under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office

Eakachai ligo ^{1*} Sangwan Wangcham ² Sommart Kamwatjanang ³ and Mana Kruttarod ⁴

^{1,2,3,4} Master of Education Program (Educational Administration)

Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University, Thailand

* Corresponding author: eakjinny28@gmail.com

ABSTRACT

This research article aims to study the management of educational administration and the development guidelines for educational management in a multicultural society in the marginalized areas of the Doi Ang Khang school consortium under the Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office. The sample group consisted of 205 administrators and teachers, along with 5 key informants for the interviews. The research tools used were a questionnaire, with item IOC values ranging from 0.67 to 1.00, and an overall reliability coefficient of 0.87, and an interview form. The statistical methods used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results are presented using descriptive methods.

The results show that the educational management in multicultural societies in border areas was at a high level. On a side-by-side basis, it was found that it was at a high level in all aspects as follows: community relations and relevant agencies; administrator leadership in multicultural settings; promotion of teaching management in multicultural contexts; administrator characteristics in multicultural contexts; and school networking in multicultural contexts, respectively.

The development guidelines were that in terms of the relationship with the community and related agencies, wise people, villagers, or local knowledge were invited to educate students. In terms of administrator leadership in a multicultural education context, they should deeply understand the differences in cultures that exist in the community, whether it is traditions, lifestyles, or different beliefs. In terms of promoting teaching management in a multicultural context, they should promote teaching management in a multicultural context by using local wisdom. In terms of administrator characteristics in a multicultural context, they should be able to see and analyze the living conditions of the community and students in all aspects. In terms of building a network of schools in a multicultural context, they should be a mediate between the school and the community.

Keywords: Educational Management in Multicultural Society, Doi Ang Khang Interdisciplinary Schools, The Chiang Mai Secondary Educational Service Area Office.

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

เอกชัย ลิโก¹ สังวาร วังแจ่ม² สมมาต คำวังนัง³ และ มานะ ครุฑโรจน์⁴

^{1, 2, 3, 4} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

* Corresponding author: eakjinny28@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารการจัดการศึกษาและแนวทางการพัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 205 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ รวม 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ข้อคำถามมีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ชายขอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา ตามลำดับ

แนวทางพัฒนา คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษาเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วิถีชีวิต หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมสามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและนักเรียนในทุกมิติได้อย่างรอบด้าน ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบ, สถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมได้รับความสนใจมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากโลกมีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นผ่านกระบวนการโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลให้ผู้คนที่มีความเชื่อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาอาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่สำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลาย ดังนั้น การจัดการศึกษาในลักษณะที่คำนึงถึงวัฒนธรรมของผู้เรียนจึงกลายเป็นเรื่องจำเป็น (Banks, 2009) ความสำคัญของปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ในการสร้างความเสมอภาคในการจัดการศึกษาที่ไม่สนับสนุนความหลากหลายอาจทำให้ผู้เรียนจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างออกไปรู้สึกว่าจะไม่ได้รับโอกาสที่เท่าเทียม ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนของพวกเขา ในด้านการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การศึกษาก็ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมและลดความขัดแย้ง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เคารพและยอมรับความหลากหลายสามารถช่วยสร้างสังคมที่มีความสามัคคีและลดอคติทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ส่วนการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสังคมที่หลากหลายผู้เรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมต้อง

พัฒนาทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพวกเขาในอนาคต เมื่อเข้าสู่สังคมการทำงานที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคล การแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยแนวทางที่ครอบคลุมและยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย แนวทางการแก้ไขปัญหา ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและครอบคลุมวัฒนธรรมหลากหลาย สถานศึกษาควรออกแบบหลักสูตรที่สะท้อนให้เห็นถึง วัฒนธรรมที่หลากหลายของผู้เรียน เพื่อให้ทุกคนรู้สึกว่าได้รับการยอมรับและมีคุณค่า แนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถ เชื่อมโยงความรู้ใหม่กับประสบการณ์ของตนเองได้ง่ายขึ้น อบรมครูให้มีทักษะการสอนแบบคำนึงถึงวัฒนธรรม (Culturally Responsive Teaching) การฝึกอบรมให้ครูมีความสามารถในการสอนและเข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งจำเป็น การสอนที่เคารพและตอบสนองต่อวัฒนธรรมของผู้เรียนจะช่วยให้พวกเขารู้สึกมีส่วนร่วมมากขึ้นและสามารถประสบความสำเร็จ ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกและการสื่อสารในชั้นเรียน การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ในเชิง บวกกับเพื่อนจากหลากหลายวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมกลุ่มและการอภิปรายจะช่วยลดอคติทางวัฒนธรรมและสร้าง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นมิตร รวมทั้งปรับนโยบายและสภาพแวดล้อมการศึกษา โดย สถาบันการศึกษาควรมีนโยบายที่ สนับสนุนความเสมอภาคและการยอมรับความหลากหลาย รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการ แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี (ปาริชาติ บริเพ็ชร, 2563)

จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมมีความสำคัญในการสร้างความเสมอภาคและส่งเสริมความเข้าใจ ระหว่างวัฒนธรรม แนวทางการแก้ปัญหานี้รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรที่สะท้อนความหลากหลาย การฝึกอบรมครูให้มีทักษะ การสอนที่เคารพวัฒนธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและสนับสนุนการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม และการปรับ นโยบายให้รองรับความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นพื้นที่ที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้เรียนทุกกลุ่มและ ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม (สุชาติ ศรีหามารณ, 2565)

สหวิทยาเขตดอยอ่างขาง ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในพื้นที่ชายขอบทั้งหมด 3 โรงเรียน และอีก 2 โรงเรียนอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ว่าการอำเภอ ซึ่งทั้ง 5 โรงเรียนมีเด็กชนเผ่าที่อยู่ในระบบโรงเรียน ประมาณทั้งหมด 6,047 คน ในส่วนของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษา วิทยาเขตดอยอ่างขาง พบปัญหา ความแตกต่างทางภาษาผู้เรียนที่มีภาษาแม่ต่างกันอาจประสบปัญหาทางการสื่อสารซึ่งส่งผล ต่อการเข้าใจบทเรียนและการมีส่วนร่วมในชั้น ประกอบด้วย การขาดความเข้าใจและทักษะด้านการสอนที่ตอบสนองต่อ วัฒนธรรม ครูและผู้บริหารบางคนอาจไม่ได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมในด้านการสอนที่คำนึงถึงวัฒนธรรม ทำให้เกิดอคติหรือ การไม่เข้าใจผู้เรียนจากพื้นเพต่าง ๆ ความยากลำบากในการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับทุกวัฒนธรรมการสร้างหลักสูตรที่ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่หลากหลายเป็นเรื่องท้าทาย เนื่องจากต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยม และมุมมองที่หลากหลาย การขาดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมในโรงเรียนอาจไม่เอื้อต่อ การแลกเปลี่ยนความคิดและการยอมรับในความหลากหลายส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกไม่มั่นคงและถูกตีตราจากความแตกต่าง การ แก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนแนวคิดให้ ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันของผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการ ศึกษา รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมให้การบริหารสถานศึกษาที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประสบ ความสำเร็จยิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษา การบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของ สถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการศึกษา ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีความ หลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะเด็กชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายขอบ การศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจวิธีการปรับปรุงหลักสูตร การฝึกอบรมครู และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและครอบคลุม เพื่อให้เด็กชนเผ่าได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกับ ผู้เรียนกลุ่มอื่น นอกจากนี้การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเสมอภาคในการเรียนรู้ ลดอุปสรรคที่เกิดจากความแตกต่าง ทางภาษาและวัฒนธรรม และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 โรงเรียน รวม 437 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2567 โดยหนดขนาดตัวอย่าง ตามสูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) กำหนดที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และมีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% หรือที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน จากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากทุกโรงเรียน โดยการเทียบสัดส่วน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 3) ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ วิทยฐานะ ครูชำนาญการ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง แบบสอบถามด้วยตนเองประกอบด้วย 5 ด้าน 1) ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา 3) ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม 4) คุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม และ 5) การสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ท (rating scale) (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์และ คณะ, 2562) ซึ่งมีเกณฑ์การให้ระดับคะแนนการปฏิบัติดังนี้

- 5 หมายถึง การปฏิบัติในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง การปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง การปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

แบบสอบถาม ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตาม เนื้อหา (validity) โดยใช้การคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence) ข้อคำถามมีค่า IOC รายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 แล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน กับโรงเรียนพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาภาคเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ จำนวน 30 ชุด คำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient; α) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 พิจารณาจากเกณฑ์การประเมิน สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2544)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

แบบสัมภาษณ์ ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1 ข้อ จากแบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ข้อสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ เป็นแนวทางการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา โดยหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับพื้นที่ชายขอบ ของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ google form

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

การสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่คัดสรรไว้ ตามประเด็นในการสัมภาษณ์นำมาจากคำถามข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในแต่ละด้านเพื่อหาแนวทางการพัฒนา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ประมวลผลในการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบ ของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ด้านการทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์การบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยรวม

และรายด้าน เสนอในรูปแบบตารางแล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผลของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

- 4.51 – 5.00 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 แปลความหมายว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง

การสัมภาษณ์
วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อนำข้อมูลจากผลการวิเคราะห์ไปสรุปและอภิปรายผลเป็นลำดับต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

- แบบสอบถาม
- 1. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
 - 2. หาสภาพการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมและรายด้าน

การบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบ	ระดับปฏิบัติ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.84	0.29	มาก
2. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา	3.79	0.21	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม	3.80	0.19	มาก
4. ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม	3.97	0.24	มาก
5. ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม	3.86	0.25	มาก
โดยรวม	3.85	0.24	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.85) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม ($\bar{X}$

= 3.97) รองลงมาคือ ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.86$) ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.84$) และด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา ($\bar{X} = 3.79$)

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษา วิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2.1 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมถึงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรบูรณาการความรู้จากชุมชนเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลายและตอบโจทย์ความต้องการของนักเรียนและสังคม อีกทั้งควรปลูกฝังการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเข้าใจรากเหง้าทางวัฒนธรรมและช่วยรักษามรดกทางปัญญาสู่คนรุ่นใหม่

2.2 ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา

ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วิถีชีวิต หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน ควรมีการส่งเสริมและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในความหลากหลายส่งเสริมให้ครู นักเรียน และบุคลากรทุกคนรับรู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มองเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกมิติของวัฒนธรรม พร้อมทั้งเปิดรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายในชุมชน ปรับปรุงแนวทางการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแนวคิดกับผู้ปกครอง ครู และผู้รู้ในท้องถิ่น ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมพิเศษ และควรสนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีโอกาสเรียนรู้วิธีการสอนและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

2.3 ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรปลูกฝังการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแนวทางที่ไม่เพียงแต่ช่วยอนุรักษ์และถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม แต่ยังเป็นการพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้พร้อมรับกับความหลากหลายทางสังคม สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีการพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาที่นำแนวทางนี้ไปประยุกต์ใช้ควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและบุคลากรภายนอกเชิญผู้รู้ในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม หรือผู้ประกอบการท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน จะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและมีความหมายสำหรับทุกฝ่ายในชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือและความสามัคคีในสังคมอย่างยั่งยืน

2.4 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมที่ควรมีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุมและมองการณ์ไกล สามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและนักเรียนในทุกมิติได้อย่างรอบด้าน ในการพัฒนาสถานศึกษาให้รองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการวางนโยบายและแนวทางการบริหารที่ส่งเสริมความหลากหลายการนำความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ด้านพหุวัฒนธรรมผู้บริหารสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเป็นมิตรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายและได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้นไม่ได้จำกัดเพียงแค่การวางแผนและการบริหารจัดการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง การพัฒนาบุคลากร และการสร้างเครือข่ายกับ

ชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้สถานศึกษาสามารถเติบโตเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการและความหลากหลายของนักเรียนในยุคปัจจุบันและอนาคต

2.5 ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นสื่อกลางในการสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อพัฒนาแผนการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อสังคมพหุวัฒนธรรม ควรมีการวางแผนร่วมกันในการพัฒนาสื่อการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกัน รวมถึงการแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย นอกจากนี้ ควรมีการอบรมพัฒนาทักษะครูให้สามารถใช้สื่อการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สื่อการเรียนรู้นี้มีความทันสมัยและตอบเจตจำนงนักเรียนในยุคปัจจุบัน การร่วมมือระหว่างสถานศึกษาจะช่วยส่งเสริมการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมทุกมิติทางวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามผลการวิจัยที่พบ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมและด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น อีกทั้งยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปาริชาติ บริเพ็ชร (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในการจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมของ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ ศรีหามารด (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการในการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ในภาพรวมการปฏิบัติงานในปัจจุบันอยู่ในระดับดี และสำหรับระดับความคาดหวังการปฏิบัติในอนาคต ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก สถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษาเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วิถีชีวิต หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมสามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและนักเรียนในทุกมิติได้อย่างรอบด้าน ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ บริเพ็ชร (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาควรกำหนดให้ครูได้ศึกษาวิถีชีวิตของนักเรียนทุกกลุ่มชนเพื่อสามารถกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ได้เหมาะสม ครูควรประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับสภาพการ

เรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมโครงการที่แสดงอัตลักษณ์ของทุกกลุ่มศาสนาและวัฒนธรรม และสถานศึกษาควรสร้างกิจกรรมที่เพิ่มปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนของนักเรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาตีหะ แววันจิต (2561) ได้ทำการศึกษา บทบาทในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในจังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมบทบาทในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม ได้แก่ ด้านการบูรณาการในเนื้อหาวิชามีความต้องการให้มีหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้ ด้านกระบวนการการก่อเกิดความรู้ เน้นการให้ความสำคัญกับการพูดคุยกับนักเรียนเพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้และช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหา ด้านการลดอคติ ให้ความสำคัญต่อการไม่เลือกปฏิบัติ เพื่อสร้างความยุติธรรมให้เกิดในโรงเรียน ด้านการสอนที่ยึดหลักความยุติธรรมมุ่งการยึดตามกฎระเบียบของโรงเรียน โดยไม่แบ่งแยกทางความเชื่อ และศาสนาสำหรับมิติสุดท้ายคือ ด้านการปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน ต้องการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมประเพณีร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนา

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ชายขอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรม ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษา ตามลำดับ
2. แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาวิทยาเขตดอยอ่างขางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมศึกษาเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วิถีชีวิต หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมสามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและนักเรียนในทุกมิติได้อย่างรอบด้าน ด้านการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม เป็นสื่อกลางระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางพัฒนาการบริหารการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ดังนี้

- 1.1 ควรมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้รู้ในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อให้การศึกษามีความหลากหลาย และตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคมอย่างแท้จริง
- 1.2 ควรมีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชนอย่างลึกซึ้ง ไม่ว่าจะเป็นประเพณี วิถีชีวิต หรือความเชื่อที่แตกต่างกัน มีการส่งเสริมและเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในความหลากหลายส่งเสริมให้ครู นักเรียน และบุคลากรทุกคนรับรู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มองเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทุกมิติของวัฒนธรรม
- 1.3 ควรมีการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในบริบทพหุวัฒนธรรมด้วยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นควรปลูกฝังการอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นควรสร้างความร่วมมือกับชุมชนและบุคลากรภายนอกเชิญผู้รู้ในชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวัฒนธรรม หรือผู้ประกอบการท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- 1.4 ควรที่จะต้องมีคุณลักษณะของผู้บริหารในบริบทพหุวัฒนธรรมที่ควรมีวิสัยทัศน์ที่ครอบคลุมและมองการณ์ไกลสามารถมองเห็นและวิเคราะห์สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและนักเรียนในทุกมิติได้อย่างรอบด้าน ในการพัฒนาสถานศึกษาให้รองรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

1.5 ควรเป็นสื่อกลางระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายสถานศึกษาในบริบทพหุวัฒนธรรม และการจัดทำแผนพัฒนาสื่อการสอนร่วมกันเป็นแนวทางที่สำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม การวางแผนร่วมกัน การพัฒนาสื่อ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในการนำแนวการบริหารจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบและเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่ ไปทดลองใช้ เพื่อสรุปเป็นภาพรวมของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมพื้นที่ชายขอบของสถานศึกษาสหวิทยาเขตดอยอ่างขาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- ณัฏฐ์ วรรณบุตร. (2551). *บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงในการดำเนินงานความสัมพันธ์ ชุมชนของโรงเรียนบ้านคลองมะขาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรดา. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10).* กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปาริชาติ บริเพ็ชร. (2563). *การจัดการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากระบี่ อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- พาตีหะมะ แววันจิต. (2561). *บทบาทในการจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.*
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2562). *สถิติสำหรับการวิจัยและเทคนิคการใช้ SPSS. (ฉบับปรับปรุง).* กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2544). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ศรีหามารณ. (2565). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 364-374.*
- Banks, J. A. (2009). *Multicultural education: Issues and perspectives. (7th ed.).* Wiley.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis. (3rd Ed).* NewYork: Harper and Row Publications.

The level of organizational commitment of personnel Chom Thong Municipality Sriboonruang District Nong Bua Lamphu Province

Kosol Sodongsong

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding author. E-mail: KosolSodongsong98@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1. To study the level of organizational commitment of personnel at Chomthong Subdistrict Municipality. 2. To compare the levels of organizational commitment of personnel at Chomthong Subdistrict Municipality, Sri Bun Ruang District, Nong Bua Lamphu Province, for improvement. The sample included all 105 personnel working at Chomthong Subdistrict Municipality, Sri Bun Ruang District, Nong Bua Lamphu Province, using purposive sampling. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire with content validity ranging from 0.66-1.00 and reliability of .968. Data analysis used statistical methods including percentage, mean, and standard deviation for general information of the sample. Inferential statistics included t-test and F-test to compare the levels of organizational commitment of personnel classified by gender, age, education level, marital status, and monthly income.

Research results: 1. The overall organizational commitment of personnel at Chomthong Subdistrict Municipality, Sri Bun Ruang District, Nong Bua Lamphu Province, was at a high level. 2. The comparison of organizational commitment levels among personnel classified by gender, age, education level, marital status, and monthly income showed no statistically significant differences at the .05 level. However, differences in work duration showed statistically significant differences at the .05 level.

Keywords: level of engagement, Level of commitment to the organization, Chom Thong Subdistrict Municipality

ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

โกศล สอดส่อง

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต ประเทศไทย

Corresponding author. E-mail: KosolSodongsong98@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ให้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คือจำนวนของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งหมด คือ 105 คนที่ ปฏิบัติงานอยู่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาตั้งแต่ 0.66 - 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .968 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ F-test สำหรับเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร ที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรบุคลากรที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ระดับความผูกพัน, ระดับความผูกพันต่อองค์กร, เทศบาลตำบลจอมทอง

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

องค์กรใดจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายปัจจัยทรัพยากรมนุษย์ก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินกิจการให้มีประสิทธิภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการนำพาองค์กรขับเคลื่อนไปข้างหน้าสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ จึงนับได้ว่าทรัพยากรมนุษย์เปรียบเสมือนขุมทรัพย์ที่มีค่ามหาศาล ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่องค์กรจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ ความผูกพันต่อองค์กรครอบคลุมมากกว่าความพึงพอใจในงานที่ทำ (ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล, 2566)

ด้วยเหตุนี้เองจึงถือได้ว่าความผูกพันต่อองค์กรเป็นกุญแจสำคัญที่จะคอยผูกมัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานและร่วมงานอยู่กับองค์กรไปนานๆ องค์ประกอบของความผูกพันในงานของพนักงานนั้นประกอบไปด้วยค่านิยมของบุคคล (Individual Value) เป้าหมายของงาน (Focused Work) และการสนับสนุนระหว่างบุคคล (Interpersonal Support) ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีส่วนประกอบย่อยที่แตกต่างกันไป แนวทางในการสร้างความผูกพันในงานของพนักงาน มีดังนี้ 1. เป้าหมายของงาน (Focus Work) ประกอบด้วยความสอดคล้องกับกลยุทธ์ (Align Effort) คือในการมอบหมายงานควรมีความสอดคล้องกันระหว่างความสามารถ ความถนัดของพนักงานกับกลยุทธ์ ทั้งนี้พนักงานแต่ละคนต้องมีความเข้าใจถึงสิ่งที่องค์กรคาดหวังและได้รับรู้ข้อมูลที่มีผลกระทบกับงานการมอบอำนาจ (Empowerment) คือ พนักงานมีอำนาจที่เหมาะสม 2. ค่านิยมของบุคคล (Individual Value) ประกอบด้วยแผนการพัฒนา (Development Plans) คือพนักงานต้องมีโอกาสและได้รับการสนับสนุนให้ก้าวหน้าในงานการสนับสนุนและการยอมรับ (Support and Recognition) คือพนักงานได้รับปัจจัยที่ใช้ในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ตลอดจนองค์การต้องยอมรับถึงความแตกต่างในด้านความคิดเห็นของ พนักงานแต่ละคน 3. การสนับสนุนร่วมมือกัน

ระหว่างบุคคล (Interpersonal Support) ประกอบด้วยการทำงาน เป็นทีม (Teamwork) คือการมีความร่วมมือกันในการทำงาน และมีสภาพแวดล้อมที่ พนักงานสามารถไว้วางใจกันได้ ความร่วมมือกัน (Collaboration) คือ การมีความร่วมมือกันในการทำงานระหว่างกลุ่มการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและการมีเป้าหมายร่วมกัน (Buchanan, 1979)

การพัฒนาความระดับผูกพันในงานของพนักงานเป็นกลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่งขององค์การ เพื่อที่จะสะท้อนให้องค์การทราบว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ ความผูกพันของพนักงานมีต่องานอย่างไร ตลอดจนทำให้ผู้บริหารทราบถึงแนวโน้มของความผูกพันในงานของพนักงานในอนาคตว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะหรือรูปแบบใด ทั้งนี้ เพื่อที่องค์การจะสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงหรือสร้างความผูกพันในงานให้กับพนักงานได้อย่างเหมาะสมนอกจากกลยุทธ์ในการส่งเสริมความผูกพันในงานของพนักงานกระบวนการในการพัฒนาความผูกพันในงานของพนักงานยังสามารถทำได้ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. การเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยการเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นสามารถเรียนรู้ได้จากทั้งภายใน ได้แก่ การสำรวจความพึงพอใจของพนักงานหรือจากข้อมูลของพนักงานที่ออกจากองค์กรไปแล้ว หรือเรียนรู้จากภายนอก เช่น จากการบริหารงานของคู่ค้า หรือการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจ ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้บริหารทราบว่าสาเหตุที่ทำให้พนักงานเหล่านั้นมีความผูกพันกับงานน้อย มาจากสาเหตุใด อะไรเป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ทั้งนี้จะทำให้ผู้บริหารสามารถหาวิธีการในการที่จะลดอุปสรรคหรือหาทางป้องกันแก้ไขสาเหตุเหล่านั้น 2. การวัดระดับความผูกพันโดยการวัดระดับความผูกพันเป็นการระบุหรือชี้ให้เห็นว่าพนักงานมีระดับความผูกพันกับงานในระดับใดและเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาให้เกิดความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ในการวัดความผูกพันในงานของพนักงานนั้นมีวิธีการ คือ การออกแบบสำรวจผ่านกระบวนการวิจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้สถิติ เช่น การหาค่าเฉลี่ยในการวัดระดับความผูกพันในงานของพนักงานในภาพรวมเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานขององค์การ (รายได้หรือกำไร) เปรียบเทียบกับผลผลิตภาพของพนักงานหรือเปรียบเทียบกับเป้าหมายขององค์การ เป็นต้น 3. การปรับปรุงแก้ไข เมื่อทราบสาเหตุที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานหรือสาเหตุที่ทำให้พนักงานมีระดับความผูกพันกับงานในระดับต่ำแล้วก็นำเอาข้อมูลที่ได้มาหากลยุทธ์หรือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง โดยสามารถกระทำได้ทั้งในระดับองค์กรกลุ่มและบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาและสาเหตุเหล่านั้น แต่หากองค์กรยังไม่มีความพร้อมในการปรับปรุง ก็ควรมีการชี้แจงให้กับสมาชิกในองค์การทราบถึงเหตุผลหรือความจำเป็นที่ชัดเจน และในขั้นตอนนี้ก็เป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้ปัจจัยเหล่านั้นสามารถผูกใจ (Steers, 1977) ความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวให้สมาชิกในองค์กรได้มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาและร่วมยินดีในผลสำเร็จของงานอย่างมีคุณภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจากความสำคัญและอิทธิพลของระดับความผูกพันต่อองค์กรที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรภายในองค์กร

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กร ที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจะศึกษากับกลุ่มพนักงานและเจ้าหน้าที่บุคลากร ของเทศบาลตำบลจอมทอง ที่มีทั้งหมด 105 คน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ในการนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันหาแนวทางปรับปรุง และพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ ความรักความสามัคคี และความผูกพันต่อองค์กร และเพื่อรักษาพนักงานที่มีคุณค่าต่อองค์กรไว้นานที่สุด และพนักงานและเจ้าหน้าที่ ท้อแท้หมดกำลังใจในการทำงาน กลับมาทำงานอย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งหมด คือ 105 คนที่ ปฏิบัติงานอยู่เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (พนักงานและเจ้าหน้าที่) โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านประสบการณ์ในงาน 3) ด้านความผูกพันในองค์กร 4) ด้านบรรทัดฐานทางสังคม โดยแบบสอบถามที่ใช้เป็นชนิดเลือกตอบลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า มีทั้งหมด 5 ระดับตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1961) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูแตกต่างกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู และเก็บข้อมูลจากบุคลากร จำนวน 105 คนครบ

4.2 ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับดังนี้

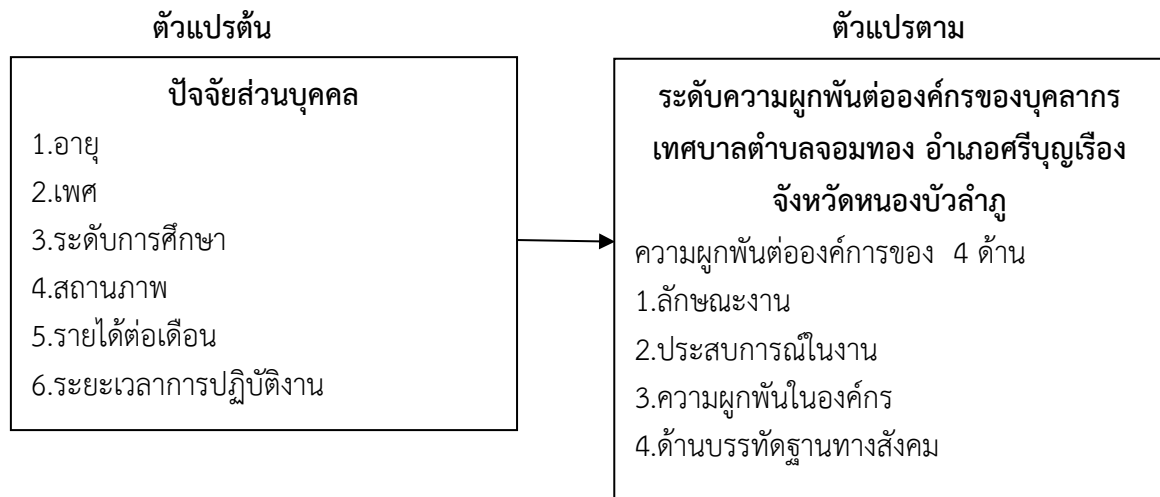
5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

5.3 ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมานทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จะทำการทดสอบ ความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้โดยได้นำแนวคิดและทฤษฎีของเฮิร์สเบิร์ก (Herzberg, Frederick and others, 1959) และทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ แม็ค เคลแลนด์ (McClelland's, 1985) แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การวิเคราะห์ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านลักษณะงาน 2) ด้านประสบการณ์ในงาน 3) ด้านความผูกพันในองค์กร และ 4) ด้านบรรทัดฐานทางสังคม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ความผูกพันต่อองค์กร		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านลักษณะงาน	3.75	0.76	มาก
2	ด้านประสบการณ์ในงาน	3.78	0.83	มาก
3	ด้านความผูกพันในองค์กร	3.66	0.83	มาก
4	ด้านบรรทัดฐานทางสังคม	3.62	0.88	มาก
รวม		3.70	0.82	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสบการณ์ในงาน ($\bar{x} = 3.78$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะงาน ($\bar{x} = 3.75$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ($\bar{x} = 3.62$)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการปฏิบัติงาน

2.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานภาพ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความผูกพันไม่แตกต่างกัน

2.5 เปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของ เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูบุคลากร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าบุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

2.6 เปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ 3 ด้านระดับความผูกพันต่อองค์กร และด้านที่ 4 ด้านบรรทัดฐานทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ส่วนด้านอื่นไม่แตกต่าง จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้านระดับความผูกพันต่อองค์กร และด้านบรรทัดฐานทางสังคมด้วยวิธีการของ Scheff's Multiple Contrasts พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ผู้มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 11-15 ปี มีระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมมากกว่าผู้มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 20 ปีขึ้นไป

อภิปรายผล

ผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลตำบลจอมทองอาจมีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความสามัคคี การทำงานเป็นทีม และการเคารพซึ่งกันและกัน ทำให้บุคลากรรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวใหญ่ และผู้บริหารอาจมีภาวะผู้นำที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็น และให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ เครือสา (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานีโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบัน บทบาททางเพศในที่ทำงานมีความเท่าเทียมมากขึ้น ทำให้ทั้งชายและหญิงมีความคาดหวังและแรงจูงใจในการทำงานที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ปกรณ์เกียรติ นิจุสุข (2566) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า เพศต่างกันความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการท่องเที่ยวไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามอายุ พบว่า บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะ วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งสามารถสร้างความผูกพันให้กับพนักงานทุกช่วงวัย ความพึงพอใจในงาน ลักษณะงานที่ท้าทาย และโอกาสในการเติบโตมีผลต่อความผูกพันมากกว่าอายุ และการได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่าเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกวัย ซึ่งสอดคล้องกับ มัทวัน เลิศวุฒิวงศา (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของพนักงานเอกชน กรณีศึกษาบริษัทจัดจำหน่ายเคมีภัณฑ์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า อายุต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ไม่ว่าจะมีการศึกษาระดับใด พนักงานทุกคนมีความต้องการพื้นฐานเหมือนกัน เช่น ความมั่นคงในงาน บรรยากาศการทำงานที่ดี และความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ การได้รับการยอมรับ และความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน มักมีผลต่อความผูกพันมากกว่าระดับการศึกษา มัทวัน เลิศวุฒิวงศา (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของพนักงานเอกชน กรณีศึกษาบริษัทจัดจำหน่ายเคมีภัณฑ์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรของเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามสถานภาพ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความผูกพันไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พนักงานหลายคนสามารถแยกแยะบทบาทในชีวิตส่วนตัวกับการทำงานได้อย่างชัดเจน ทำให้สถานภาพสมรสอาจไม่ส่งผลโดยตรงต่อความผูกพันในองค์กร และความผูกพันต่อองค์กรมักได้รับอิทธิพลจากปัจจัยในที่ทำงานโดยตรง เช่น ความพึงพอใจในงาน บรรยากาศองค์กร ความสัมพันธ์กับหัวหน้าและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานภาพสมรส ซึ่งสอดคล้องกับ มัทวัน เลิศวุฒิวงศา (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของพนักงานเอกชน กรณีศึกษาบริษัทจัดจำหน่ายเคมีภัณฑ์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของความผูกพันต่อองค์กรของ เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูบุคลากร จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่าบุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หากพนักงานรู้สึกว่ารายได้ที่ตนได้รับเหมาะสมเมื่อเทียบกับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบ พวกเขาจะรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรม ไม่ว่าจำนวนเงินจะเท่าไร และความผูกพันต่อองค์กรมักเกิดจากปัจจัยที่ไม่ใช่ตัวเงินเป็นหลัก เช่น บรรยากาศการทำงานที่ดี ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า และความสอดคล้องระหว่างค่านิยมส่วนตัวกับองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ มัทวัน เลิศวุฒิวงศา (2564) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของพนักงานเอกชน กรณีศึกษาบริษัทจัดจำหน่ายเคมีภัณฑ์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า รายได้ต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรเทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า บุคลากรที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ระยะเวลาปรับตัวของพนักงานใหม่ พนักงานใหม่อยู่ในช่วงทดลองงานและประเมินความเหมาะสมกับองค์กร ยังอยู่ในช่วงเรียนรู้และอาจยังไม่เกิดความรู้สึกผูกพันลึกซึ้ง และมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนงานหากพบว่าไม่เหมาะสม หรือพนักงานที่อยู่มานานและได้รับความสำเร็จในหน้าที่การงานมักมีความผูกพันสูงการได้รับการสนับสนุนให้เติบโตในสายอาชีพยิ่งเสริมความผูกพัน ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา ชูทับ และอรจันทร์ ศิริโชติ (2567) ทำการศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

สรุปผลการวิจัย

ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประสบการณ์ในงาน รองลงมาคือ ด้านลักษณะงาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบรรทัดฐานทางสังคม ส่วน ผลการเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรบุคลากรที่จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนระยะเวลาการปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารขององค์กรควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาความดีความชอบ การแต่งตั้งและการกำหนดตำแหน่งของพนักงานและเจ้าหน้าที่ส่วนตำบลให้สูงขึ้น ควรปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน คำนึงถึงความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานและการเสียสละเพื่อองค์กร ประกอบการพิจารณาและพิจารณาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถอธิบายชี้แจงเปรียบเทียบ ตอบข้อซักถามได้ทุกกรณี

1.2 ผู้บริหารขององค์กรควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมการปฏิบัติงานของพนักงานและเจ้าหน้าที่ ของเทศบาลและครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น รางวัลสำหรับพนักงานและเจ้าหน้าที่เทศบาล ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นประจำเดือน พุนการศึกษาบุตรของพนักงานแบ่งออกเป็นประเภทเรียนดี ประเภทสงเคราะห์ เงินช่วยเหลือครอบครัวของพนักงานและเจ้าหน้าที่ เมื่อบุคคลในครอบครัวเสียชีวิต เงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ยกรณีมีเหตุฉุกเฉิน เป็นต้น

1.3 ควรมีการเปิดโอกาสให้พนักงานและเจ้าหน้าที่เทศบาล ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจการ หรือออกความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ ขององค์กร หากกิจกรรมไหนหรือโครงการใดที่ดีก็ควรให้มีการดำเนินการ สานต่อ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรขององค์กรได้มีความคิดแปลกใหม่ และเป็นการพัฒนา องค์กรได้ตัวผู้ปฏิบัติงานโดยตรง

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากขึ้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงความต้องการของพนักงานและเจ้าหน้าที่หรือความผูกพันต่อองค์กรอย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน การศึกษาเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหน่วยงาน

2.3 ควรศึกษาว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการทำงานเพื่อสามารถที่จะนำข้อมูลมาพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา ชูทับ และอรจันทร์ ศิริโชติ. (2567). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยทักษิณ. *วารสารการ จัดการและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 11(1). 143 – 156.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์เกียรติ นิจุสุข. (2566). ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรกรมการท่องเที่ยว. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 7(1). 1 – 9.
- มัทวัน เลิศวุฒิวงศา. (2564). ความผูกพันต่อองค์กรและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีความสัมพันธ์ต่อความภักดีของพนักงาน เอกชน กรณีศึกษาบริษัทจัดจำหน่ายเคมีภัณฑ์แห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- ศุภชัย ศักดิ์ตระกูล. (2566). การจัดการองค์กรเพื่อความมั่นคงโดยอาศัยทรัพยากรมนุษย์เป็นฐาน. *วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรมปริทรรศน์*, 6(3). 90 – 103.

อภิสิทธิ์ เครือสา. (2564). *ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงเรียนคณะราษฎร์บำรุงปทุมธานี*. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Buchanan, D. A. (1979). *The development of job design theories and techniques*. New York: Praeger Publishers.

Herzberg, Frederick and others. (1959). *The Motivation to work*. New York: John Wiley and Sons.

McClelland, D.C., (1985). *Human motivation*. Chicago: Scott, Foresman.

Steers, R. M. (1977). *Organization Effectiveness*. California: Goodyear Publishers Inc.

The Effects of Using Online Games to Develop English Grammar of North Bangkok University Students

Pornnarong Singsamran ^{1*} Yuwadee Chujit ² Napapat Wachiraklinkhajorn ³
Amornrat Prawatrungrueng ⁴ and Kampechara Puriparinya ⁵

¹ Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University

² Faculty of Information Technology and Digital Innovation, North Bangkok University

^{3,4,5} Faculty of Education, North Bangkok University

* Corresponding author. E-mail: pornnarong.si@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 065 553 5196

ABSTRACT

This experimental research aimed to (1) compare English grammar learning achievement before and after using online games, and (2) investigate students' attitudes toward learning English grammar through online games. The sample consisted of 40 first-year undergraduate students majoring in Information Technology and Digital Innovation in the Faculty of Information Technology and Digital Innovation at North Bangkok University, selected through cluster random sampling. The research instruments included (1) learning management plans using online games, (2) pre-test and post-test on English grammar knowledge, and (3) a questionnaire on attitudes toward learning English grammar through online games. The research was conducted over one academic semester, with students participating in online game-based grammar activities for 16 hours, focusing on essential grammatical structures including tenses, articles, prepositions, modal verbs, conditional sentences, passive voice, relative clause and reported speech. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The results revealed that (1) students' English grammar knowledge after using online games was significantly higher than before at the .01 level, with particularly notable improvements in verb tense usage and sentence structure construction, and (2) students had positive attitudes toward learning English grammar through online games with the overall mean at a high level. Students reported increased motivation, reduced anxiety about grammar learning, and greater participation in classroom activities.

Keywords: Online games, English grammar, Game-based learning, Educational technology

ผลของการใช้เกมออนไลน์เพื่อพัฒนาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

พรณรงค์ สิงห์สำราญ ^{1*} ยุวดี ชูจิตต์ ² ณปภัช วชิรกลิ่นขจร ³
อมรรัตน์ ประวัตรุ่งเรือง ⁴ และ คำเพชร ภูริปริญญา ⁵

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{3, 4, 5} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

* Corresponding author. E-mail: pornnarong.si@northbkk.ac.th โทรศัพท์ 065 553 5196

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์ และ (2) ศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมออนไลน์ (2) แบบทดสอบวัดความรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน และ (3) แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษด้วยเกมออนไลน์ การวิจัยดำเนินการในระยะเวลาหนึ่งภาคการศึกษา โดยนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไวยากรณ์ผ่านเกมออนไลน์เป็นเวลา 16 ชั่วโมง เน้นโครงสร้างไวยากรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ กาล (tenses) คำนำหน้านาม (articles) คำบุพบท (prepositions) กริยาช่วย (modal verbs) ประโยคเงื่อนไข (conditional sentences), ประโยคที่ประธานเป็นผู้ถูกกระทำ (passive voice), ประโยคสัมพันธ (relative clause) and คำพูดที่รายงาน (reported speech) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังการใช้เกมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีพัฒนาการที่โดดเด่นในการใช้กาลของกริยา (verb tense) และการสร้างโครงสร้างประโยค และ (2) นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก นักศึกษารายงานว่ามีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนไวยากรณ์ลดลง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียนมากขึ้น

คำสำคัญ: เกมออนไลน์, ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ, การเรียนรู้ผ่านเกม, เทคโนโลยีการศึกษา

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการติดต่อสื่อสารระดับนานาชาติและเป็นทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงานยุคปัจจุบัน (Kirkpatrick, 2017) ทักษะภาษาอังกฤษที่ดีได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพและการประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาที่กำลังเตรียมตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังคงประสบปัญหาและความท้าทายหลายประการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากผลคะแนนการทดสอบมาตรฐานระดับนานาชาติเช่น TOEFL และ TOEIC ที่นักศึกษาไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย (EF English Proficiency Index, 2023) นอกจากนี้ Teng & Sinwongsuwat (2015) กล่าวว่า นักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ที่ระดับ A1-A2 ตามเกณฑ์ CEFR ซึ่งทำให้ไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพในหัวข้อที่ซับซ้อน และประสบปัญหาในการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ที่ถูกต้องในสถานการณ์ต่าง ๆ และจากการศึกษาวิจัยของ Pongsatorn Pawabutra (2024) พบว่าผู้เรียนภาษาอังกฤษชาวไทยมีแนวโน้มทำข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในรูปแบบที่เป็นระบบและสามารถคาดการณ์ได้ โดยข้อผิดพลาดประเภท Misformation (การใช้รูปแบบผิด) เป็นปัญหาที่พบบ่อย

ที่สุด คิดเป็นสัดส่วน 69.62% ของข้อผิดพลาดทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างประธานและกริยา (Subject-verb agreement) ที่พบในสัดส่วน 25.32% และการใช้รูปกริยาผิด (Verb form misformation) ในสัดส่วน 17.72% นอกจากนี้ยังพบข้อผิดพลาดประเภท Addition (การเติมเกิน) ในสัดส่วน 15.82% และ Omission (การละไว้) ในสัดส่วน 13.29% ตามลำดับ สาเหตุหลักของปัญหาเหล่านี้เกิดจากปัจจัยสำคัญหลายประการ ได้แก่ การแทรกแซงของภาษาแม่ เนื่องจากภาษาไทยไม่มีระบบการผันกริยาตามประธานหรือกาล ทำให้ผู้เรียนมีความยากลำบากในการประยุกต์ใช้กฎไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ความซับซ้อนของระบบกาลภาษาอังกฤษที่แตกต่างจากภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญ และการขาดโอกาสในการฝึกใช้ภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริงนอกห้องเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ทางทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดย Saengboon (2017) กล่าวว่า นักศึกษาไทยประสบปัญหาในการทำ ความเข้าใจและใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากความแตกต่างระหว่างโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการสื่อสารอย่างถูกต้องและเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ อีกทั้งวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เน้นการท่องจำกฎไวยากรณ์โดยขาดบริบทที่มีความหมายมักไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา (Prensky, 2019) งานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ผ่านเกมสามารถเพิ่มความสนใจ แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน (Gee, 2007) เกมออนไลน์เพื่อการศึกษา มีองค์ประกอบที่สนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การให้ข้อมูลย้อนกลับทันที การสร้างความท้าทายที่เหมาะสม และการกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านสถานการณ์จำลองที่มีความหมาย (Plass, Homer, & Kinzer, 2020) ทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning Theory) แนวคิดการเรียนรู้ผ่านเกม หรือ Game-Based Learning เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เกมเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้และพัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียน โดย Prensky (2019) ได้อธิบายว่าเกมเพื่อการศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ กฎกติกา เป้าหมาย ผลลัพธ์และข้อมูลย้อนกลับ การแข่งขันหรือความท้าทาย การมีปฏิสัมพันธ์ และโครงเรื่องหรือการนำเสนอ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียน Gee (2007) ได้เสนอหลักการการเรียนรู้ผ่านเกมที่มีประสิทธิภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าเกมที่ออกแบบมาอย่างดีจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ในระดับลึก (Deep Learning) โดยเกมจะต้องมีการออกแบบที่ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีและมีความหมาย (Immediate and Meaningful Feedback) มีความท้าทายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน (Well-Ordered Problems) สร้างแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ผ่านความสนุกและความพึงพอใจในการเล่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้จากความล้มเหลวในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (Safe Failure) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) Plass, Homer และ Kinzer (2015) ได้เสนอกรอบแนวคิดการออกแบบเกมเพื่อการเรียนรู้ (Framework for Game-Based Learning Design) ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของเกม (Game Mechanics) องค์ประกอบทางจิตวิทยา (Psychological Mechanisms) และผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) โดยอธิบายว่าการออกแบบเกมที่ดีย่อมสามารถกระตุ้นกระบวนการทางปัญญา อารมณ์ และสังคมที่นำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้ผ่านเกมสอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้ของ Kolb เนื่องจากเกมให้ประสบการณ์เชิงรูปธรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สังเกตและไตร่ตรองผลของการกระทำ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกฎไวยากรณ์ และนำความรู้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ในเกม (Plass et al., 2020) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) แนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองเชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดย Vygotsky (1978) ได้เสนอแนวคิดเขตพัฒนาการใกล้เคียง (Zone of Proximal Development: ZPD) ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยตนเองและสิ่งที่ผู้เรียนสามารถทำได้ด้วยความช่วยเหลือจากผู้อื่น การใช้เกมในการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับแนวคิดนี้ เนื่องจากเกมสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เรียน (Scaffolding) ในระดับที่เหมาะสม ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ผ่านการแก้ปัญหาในเกม เกมออนไลน์หลายรูปแบบส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Constructivism) Gee (2007) ได้ชี้ให้เห็นว่าเกมที่ออกแบบมาอย่างดีจะสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้ทดลอง ลองผิดลองถูก และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาการใช้เกมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเช่น

รภัส ชัยจรวัฒน (2564) พบว่า 1) ความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมออนไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 อยู่ในระดับมากที่สุด อรอนงค์ ธรรมจินดา (2565) พบว่า 1) ได้ค่าประสิทธิภาพของเกมออนไลน์ เท่ากับ 89.66/ 86.73 2) หลังใช้เกมออนไลน์คะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการบูรณาการเกมออนไลน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนว่าเกมออนไลน์เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านเป็นแนวทางใหม่ที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้และเข้าใจเรื่องเพศศึกษามากขึ้น ควรพิจารณานำเกมออนไลน์มาบูรณาการในการสอนเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ยงยุทธ แก้วเต็ม (2566) พบว่า ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบเกมดิจิทัลและการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่อความรู้ ทักษะการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิกสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) ไม่พบอุบัติการณ์การเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิก โดยผลลัพธ์หลังใช้โปรแกรมสนับสนุนให้นักศึกษามีทักษะด้านความปลอดภัยตัว ด้านอารมณ์และการบริหารจัดการความคิดในการป้องกันความเสี่ยงทางคลินิก ดังนั้นโปรแกรมการเรียนรู้ดังกล่าวจึงส่งเสริมการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิกในการฝึกภาคปฏิบัติได้

กิงกมล ศิริประเสริฐ (2564) พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง 2) ผลการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษ มีการกำกับตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์เฉลี่ยอยู่ในระดับกลาง และ 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ณัฐฐา ผิวมา (2566) พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนพัฒนาการเฉลี่ยร้อยละ 53.54 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับพัฒนาการเรียนรู้ระดับสูง และ 3) ความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การใช้เกมออนไลน์ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเริ่มได้รับความนิยมในประเทศไทย แต่ยังมีศึกษาน้อยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของเกมออนไลน์ในการพัฒนาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้เกมออนไลน์ในการพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์
2. เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้แบบแผนการวิจัยเบื้องต้นแบบ กลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 177 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยการจับสลากเลือก 1 ห้องเรียนจากทั้งหมด 3 ห้องเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมออนไลน์ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 16 ชั่วโมง ประกอบด้วย หัวข้อไวยากรณ์ภาษาอังกฤษพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ Tenses, Articles, Prepositions, Modal Verbs, Conditional Sentences, Passive Voice, Relative Clauses และ Reported Speech โดยบูรณาการเกมออนไลน์ 5 ประเภท ได้แก่ Kahoot!, Quizizz ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67-1.00

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ ที่ครอบคลุมเนื้อหาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษทั้ง 8 หัวข้อ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.35-0.80 ค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25-0.85 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 เท่ากับ 0.86

2.3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษด้วยเกมออนไลน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านประโยชน์และความสำคัญของเกมออนไลน์ในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ (2) ด้านความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน (3) ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน และ (4) ด้านความเหมาะสมของเกมออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน พร้อมคำถามปลายเปิด 2 ข้อเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสนอแนะในการใช้เกมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.89

3. สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่เรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 50 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

4.2 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมออนไลน์ จำนวน 8 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 16 ชั่วโมง ในช่วงเดือนธันวาคม 2567 ถึงมกราคม พ.ศ. 2568

4.3 หลังจากดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบตามแผนที่กำหนด ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษแบบเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน

4.4 ให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษด้วยเกมออนไลน์

4.5 นำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษาก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)

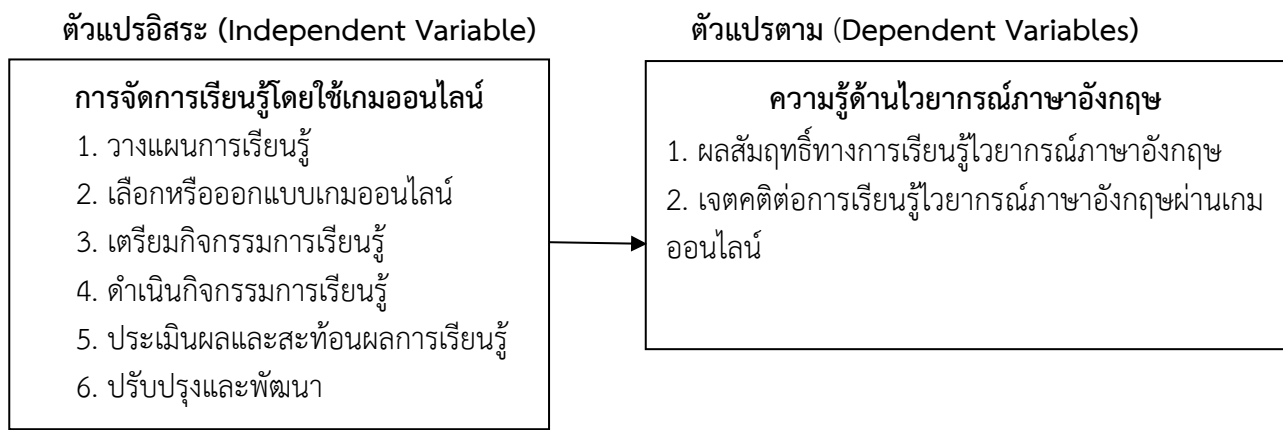
5.3 วิเคราะห์เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. **วัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์

ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมออนไลน์ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	40	50	23.75	5.64	18.42**	.000
หลังเรียน	40	50	38.35	4.92		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนเท่ากับ 23.75 คะแนน (S.D. = 5.64) และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 38.35 คะแนน (S.D. = 4.92) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าที พบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ ผลการศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านประโยชน์และความสำคัญของเกมออนไลน์ในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ	4.38	0.52	มาก
2 ด้านความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน	4.56	0.48	มากที่สุด
3 ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน	4.48	0.54	มาก
4 ด้านความเหมาะสมของเกมออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน	4.32	0.58	มาก
รวม	4.44	0.53	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน ($\bar{X} = 4.56$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน ($\bar{X} = 4.48$) ด้านประโยชน์และความสำคัญของเกมออนไลน์ในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ($\bar{X} = 4.38$) และด้านความเหมาะสมของเกมออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์คำตอบจากคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสนอแนะในการใช้เกมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ สามารถสรุปได้ดังนี้

ข้อดีของการใช้เกมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

1. ช่วยสร้างความสนุกสนานและลดความเครียดในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ
2. กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้และมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น
3. ได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีทำให้รู้ข้อผิดพลาดและสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว
4. ช่วยจดจำกฎไวยากรณ์ได้ง่ายและนานขึ้นเนื่องจากเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่น่าสนใจ
5. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแข่งขันที่สร้างสรรค์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการใช้เกมออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

1. ควรมีการจัดการเวลาในการเล่นให้เหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป
2. ควรมีการอธิบายกฎไวยากรณ์ก่อนเริ่มเล่นเกมเพื่อให้เข้าใจพื้นฐานก่อน
3. ควรเพิ่มความหลากหลายของเกมให้มากขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความจำเจ
4. ควรพัฒนาเกมที่รองรับอุปกรณ์ที่หลากหลายและระบบอินเทอร์เน็ตที่ไม่เสถียรควรมีการให้รางวัลหรือ

คะแนนพิเศษเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษหลังการใช้เกมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การได้ฝึกฝนซ้ำ ๆ ผ่านกิจกรรมเกมที่หลากหลายช่วยให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจและจดจำโครงสร้างไวยากรณ์ได้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนรู้และมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น ได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีทำให้รู้ข้อผิดพลาดและสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว ช่วยจดจำกฎไวยากรณ์ได้ง่ายและนานขึ้นเนื่องจากเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่น่าสนใจ และส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการแข่งขันที่สร้างสรรค์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน เกมออนไลน์ที่ได้รับการออกแบบให้มีความท้าทายที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของ

ผู้เรียน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับทันที (Immediate feedback) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Krashen (1985) ที่กล่าวถึงการลดตัวกรองทางอารมณ์ (Affective filter) ในการเรียนภาษา และทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านเกม (Game-based learning) ของ Prensky (2019) ที่เน้นความสำคัญของความสนุกและความท้าทายในการเรียนรู้ ซึ่งช่วยเพิ่มแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการเรียน เกมดิจิทัลสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะทางภาษาซ้ำ ๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย เสริมสร้างการเรียนรู้แบบอิสระ และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ในบทความวิจัยของ Anyaegbu, Ting และ Li (2012) เรื่อง Serious Game Motivation in an EFL Classroom in Chinese Primary School พบว่า การสอนไวยากรณ์ผ่านเกมออนไลน์ช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลย้อนกลับทันที เพิ่มแรงจูงใจในการเรียน และสร้างบริบทที่มีความหมายสำหรับการใช้โครงสร้างไวยากรณ์ในสถานการณ์จริง และสอดคล้องกับ Deesri (2002) ในบทความ Games in the ESL and EFL Class ได้ระบุว่า เกมทำให้การเรียนรู้ไวยากรณ์น่าสนใจมากขึ้น โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น การฝึกฝนซ้ำในบริบทที่แตกต่างกัน และการเรียนรู้แบบอิสระซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความมั่นใจในการใช้ภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รักษ์ ชัยจรรพวัฒน์ (2564) ที่ศึกษา ผลการใช้เกมออนไลน์ที่มีต่อความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดบำเพ็ญพรต (ประมาณราชวรวิหารนุสรณ์) จังหวัดสระบุรี พบว่า ความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ อรอนงค์ ธรรมจินดา (2565) ที่ศึกษา ผลของการบูรณาการเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้าน ต่อความรู้และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า หลังใช้เกมออนไลน์คะแนนเฉลี่ยความรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ยงยุทธ แก้วเต็ม (2566) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบเกมดิจิทัลและการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ต่อความรู้ ทักษะการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิก พบว่า ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบเกมดิจิทัลและการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่อความรู้ ทักษะการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิกสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เกมออนไลน์สามารถดึงดูดความสนใจผู้เรียนด้วยภาพและเสียงที่น่าสนใจ มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน สร้างความมั่นใจผ่านระดับความยากที่เหมาะสม และสร้างความพึงพอใจผ่านระบบให้รางวัลและการบรรลุเป้าหมายในเกม สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจ ARCS Model ของ Keller (2010) ที่ประกอบด้วย Attention (ความสนใจ), Relevance (ความเกี่ยวข้อง), Confidence (ความมั่นใจ) และ Satisfaction (ความพึงพอใจ) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Yolageldili, G., & Arian, A. (2011). ที่ศึกษา ประสิทธิภาพของการใช้เกมในการสอนไวยากรณ์ให้กับผู้เรียนรุ่นเยาว์ พบว่า เกมช่วยสร้างบริบทการเรียนรู้ที่มีความหมาย กระตุ้นแรงจูงใจ ให้ข้อมูลย้อนกลับทันทีทันใด และส่งเสริมการฝึกซ้ำในบรรยากาศที่สนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะไวยากรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับแนวคิดของ Plass, Homer, & Kinzer (2020) ที่พบว่าผู้เรียนที่เรียนผ่านเกมมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนมากกว่าวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้อง กิ่งกมล ศิริประเสริฐ (2564) ที่ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ อรอนงค์ ธรรมจินดา (2565) ที่ศึกษา ผลของการบูรณาการเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านต่อความรู้และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมต่อการบูรณาการเกมออนไลน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ญัฐภา ผิวมา (2566) ที่ศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้เกมเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำศัพท์ ไวยากรณ์ สำนวนเพื่อการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอของนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่า ความพึงพอใจในภาพรวมของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้เกมเป็นฐานอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษระหว่างก่อนและหลังการใช้เกมออนไลน์ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน (38.35 คะแนน) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (23.75 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีคะแนนเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 14.60 คะแนน คิดเป็นพัฒนาการร้อยละ 29.20 เมื่อวิเคราะห์ตามหัวข้อไวยากรณ์ทั้ง 8 หัวข้อ พบว่า หัวข้อที่นักศึกษามีพัฒนาการสูงที่สุด คือ Tenses และ Modal Verbs หัวข้อที่นักศึกษามีพัฒนาการปานกลาง ได้แก่ Articles, Prepositions และ Passive Voice หัวข้อที่นักศึกษายังคงมีความท้าทายแม้จะมีพัฒนาการ ได้แก่ Conditional Sentences, Relative Clauses และ Reported Speech นอกจากนี้ ผลการทดสอบหลังเรียนพบว่า นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 76.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ โดยมีนักศึกษาร้อยละ 85 ที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ และมีนักศึกษาร้อยละ 25 ที่ได้คะแนนในระดับดีมาก (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์ ผลการศึกษาเจตคติพบว่า นักศึกษามีเจตคติโดยรวมต่อการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษผ่านเกมออนไลน์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.44) โดยมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ ด้านความสนใจและแรงจูงใจในการเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.56 ระดับมากที่สุด) นักศึกษาเห็นว่าเกมออนไลน์ช่วยเปลี่ยนการเรียนไวยากรณ์ที่น่าเบื่อให้เป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ กระตุ้นให้อยากมีส่วนร่วม และช่วยลดความวิตกกังวลในการเรียนไวยากรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.48 ระดับมาก) นักศึกษารู้สึกมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อน และกล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่เรียนมากขึ้น ด้านประโยชน์และความสำคัญของเกมออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.38 ระดับมาก) นักศึกษาเห็นว่าเกมออนไลน์ช่วยให้เข้าใจและจดจำกฎไวยากรณ์ได้ดีขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง และได้รับข้อมูลย้อนกลับทันทีซึ่งช่วยให้เรียนรู้จากข้อผิดพลาดได้ ด้านความเหมาะสมของเกมออนไลน์ที่ใช้ (ค่าเฉลี่ย 4.32 ระดับมาก) นักศึกษาเห็นว่าเกมออนไลน์ที่เลือกใช้มีความหลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับความสามารถ สามารถเข้าถึงได้ง่ายผ่านอุปกรณ์ต่าง ๆ จากข้อมูลเชิงคุณภาพในคำถามปลายเปิดพบว่านักศึกษาชื่นชอบการแข่งขันและการทำงานเป็นทีมผ่านเกมออนไลน์ ซึ่งช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในชั้นเรียน นอกจากนี้ การได้รับผลคะแนนและข้อมูลย้อนกลับทันทีช่วยให้นักศึกษาประเมินความก้าวหน้าของตนเองและปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำเกมออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักศึกษา โดยควรเลือกเกมที่เหมาะสมกับระดับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
- 1.2 การใช้เกมออนไลน์ในการเรียนการสอนควรมีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน รวมทั้งมีการอธิบายกฎไวยากรณ์พื้นฐานก่อนเริ่มเล่นเกม เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาที่จะเรียนรู้ผ่านเกม
- 1.3 สถาบันการศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของอาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ เพื่อให้สามารถใช้เกมออนไลน์และเทคโนโลยีอื่นๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาผลของการใช้เกมออนไลน์ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้านอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
- 2.2 ควรศึกษาผลของการใช้เกมออนไลน์ในการพัฒนาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในระยะยาว เพื่อติดตามความคงทนของความรู้
- 2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้เกมออนไลน์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษ เช่น ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกมล ศิริประเสริฐ. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ห้องเรียนกลับด้านร่วมกับเกม Kahoot วิชาภาษาอังกฤษ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 4(2), 157 – 180.
- ณัฏฐา ผิวมา. (2566). ผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) โดยใช้เกมเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำศัพท์ ไวยากรณ์ สำนวนเพื่อการนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ รายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการนำเสนอของนักศึกษา สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีการจัดการ*, 4(2), 84–96.
- ยงยุทธ แก้วเต็ม. (2566). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบเกมดิจิทัลและการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ต่อความรู้ ทักษะการป้องกันการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ทางคลินิก. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์*, 18(1), 21–40.
- รภัส ชัยขจรวัฒน์ (2564) ผลการใช้เกมออนไลน์ที่มีต่อความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนวัดบำเพ็ญพรต (ประมาณราษฎร์วิทยานุสรณ์) จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. คลังปัญญามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรอนงค์ ธรรมจินดา. (2565). ผลของการบูรณาการเกมออนไลน์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษาแบบรอบด้าน ต่อความรู้และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิจัยการพยาบาลและวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 14(1), 47 – 61.
- Anyaeabu, R., Ting, S. H., & Li, C. S. (2012). Serious game motivation in an EFL classroom in Chinese primary school. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(1), 154–161.
- Deesri, A. (2002). *Games in the ESL and EFL class*. Peter Lang, New York.
- EF English Proficiency Index. (2023). *EF EPI 2023 - EF English Proficiency Index*. Peter Lang, New York.
- Gee, J.P. (2007). *Good Video Games and Good Learning: Collected Essays on Video Games, Learning and Literacy*. Peter Lang, New York.
- Keller, J. M. (2010). *Motivational Design for Learning and Performance: The ARCS Model Approach*. Springer.
- Kirkpatrick, A. (2017). *World Englishes: Implications for international communication and English language teaching*. Cambridge University Press.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice-Hall.
- Krashen, S. (1985). *The input hypothesis: Issues and implications*. New York: Longman.
- Pongsatorn Pawabutra. (2024). An analysis of grammatical errors in English speaking of Thai EFL learners. *Journal of English Language and Linguistics*, 5(3), 297-313.
- Plass, J. L., Homer, B. D., & Kinzer, C. K. (2015). Foundations of Game-Based Learning. *Educational Psychologist*, 50, 258-283.
- Plass, J. L., Mayer, R. E., & Homer, B. D. (2020). *Handbook of game-based learning*. Massachusetts, U.S.A: MIT Press.
- Prensky, M. (2019). *Digital game-based learning* (2nd ed.). McGraw-Hill Education.
- Saengboon, S. (2017). English grammar and Thai university students: An insurmountable linguistic battle. *English Language Teaching*, 10(11), 22–33.
- Teng, F., & Sinwongsuwat, K. (2015). Thai university students' problems of language use in English speaking. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 14(2), 601–617.

- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society. The development of higher psychological processes*. Cambridge: Harvard University Press.
- Yolageldili, G., & Arikan, A. (2011). Effectiveness of using games in teaching grammar to young learners. *Elementary Education Online*, 10(1), 219–229.

Academic leadership of educational administrators under the Chaiphum Provincial Administrative Organization

Apirak Chansuck ^{1*} and Rawat Mantra ²

¹ Chaiphum Rajabhat University

² Loei Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: Piya11032515@gmail.com โทรศัพท์ 087-8742791

ABSTRACT

This research aims to: 1) Study the academic leadership of school administrators under the Chaiphum Provincial Administrative Organization, 2) Compare the academic leadership of these administrators based on teachers' opinions classified by age, education level, and work experience and 3) Examine guidelines for enhancing academic leadership among these school administrators. The study population consisted of 234 teachers from 26 schools under the Chaiphum Provincial Administrative Organization. A questionnaire using a 5-point Likert scale was utilized for data collection, and statistical analyses including percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA were performed.

The findings indicated that the majority of respondents were female (66.09%) with ages ranging predominantly between 41 and 50 years. Most had a bachelor's degree (68.70%) and over ten years of work experience (36.52%). The overall level of academic leadership was deemed high. Specifically, the highest-rated areas included curriculum management and instructional strategies, followed by evaluation of student progress. The lowest rated was mission planning.

The analysis of teachers' perspectives showed that opinions differed significantly based on work experience regarding instructional supervision and evaluation of student progress.

Keywords: Academic Leadership, Educational institution administrators.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

อภิรักษ์ ขาญศึก^{1*} และ รวิวัฒน์ มั่นตรา²

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

² มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

* Corresponding author. E-mail: Piya11032515@gmail.com โทรศัพท์ 087-8742791

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 26 โรงเรียน จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสถิติ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ในภาพรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอยู่ระดับมากที่สุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจอยู่ระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า สถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน และด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ซึ่งความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals:SDGs. 2030) ที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบัน รวมทั้งผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบกับแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้

การบริหารจัดการองค์กรและหน่วยงานทางการศึกษานั้น ปัจจัยที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานและขับเคลื่อนองค์กร คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมี “ภาวะผู้นำ

ของการบริหาร” ที่จะสามารถนำพาองค์กรให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาจะสามารถสร้างและนำพาองค์กรให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพของการศึกษาไทย

ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญในการบริหารโรงเรียน 70-80 % จะเป็นเรื่องงานวิชาการในโรงเรียน ส่วน 20-30 % เป็นงานสนับสนุน คือ งานบริหารการเงินและสินทรัพย์ งานบริหารงานบุคคลและงานบริหารงานทั่วไป บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งในส่วนของการหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อเอื้ออำนวยให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับบริบทความถนัดและสมรรถนะของเด็กแต่ละคน

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจในการนำพาไปสู่ความสำเร็จขององค์กร เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารองค์กร เพราะความสำเร็จขององค์กรนั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีประสบการณ์สามารถจูงใจผู้ร่วมงาน ได้มีคุณธรรมจริยธรรม และมีความทุ่มเทให้กับการพัฒนาองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ (นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล, 2560) ในขณะที่ เพ็ญภา พลัฒิม (2559) กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของบุคลากร และมีความสำคัญต่อผลงานโดยรวมทั้งหมดของสถานศึกษา ทั้งนี้ เพราะผู้นำหรือผู้บริหารนั้นเป็นผู้ควบคุม ดูแล และมีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ซึ่งทำให้ผลการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้นำเป็นผู้รับผิดชอบต่อประสิทธิผลของงานและความสำเร็จของสถานศึกษาจะเกิดได้ขึ้นอยู่กับความตระหนักรู้ในความสำคัญของผู้นำว่าจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม สภาพชุมชนและเป็นผู้สนองความต้องการทางการศึกษาของชุมชน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แกะไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถโน้มน้าวจูงใจหรือชี้นำบุคคลในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาการส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ เน้นแนวประสานงานให้ความสะดวกสร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจและความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (เพ็ญภา พลัฒิม, 2559) ในขณะที่ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารสถานศึกษาเป็นหลัก

Mehrnaz, Idris and Shakib (2016) กล่าวถึง ปัญหาภาวะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหารขาดความคิดสร้างสรรค์ ขาดความยืดหยุ่นในด้านเวลาที่จำเป็นในการเรียนรู้ ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรตามนโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ในทำนองเดียวกัน Ifan and Usman (2017) กล่าวถึง ปัญหาของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนหลักสูตร ขาดการฝึกอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารและประสานงานมีน้อย เครือข่ายทางวิชาการยังไม่เป็นระบบ และมีข้อเสนอแนะ คือ ควรให้ผู้บริหารส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสำคัญต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิและศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ทราบข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาตนเองได้อีกทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ และหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารให้ทำงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 26 แห่ง ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 600 คน กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 26 โรงเรียน จำนวน 234 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970:608) จากนั้นนำไปทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับฉลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เป็นแบบ Check List

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบ่งเป็น 5 ด้าน ใช้มาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาเป็นแบบเลือกตอบ (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

3. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานเกี่ยวกับความแตกต่างของความคิดเห็นตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการขออนุญาตจากหน่วยงานต้นสังกัด แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง และติดตามเก็บคืนภายใน 1-2 สัปดาห์ จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่า t-test for Independent Samples F-test

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยหาค่าความถี่และร้อยละ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยกำหนดกรอบแนวคิดของ Krug (1992 : 53) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนกำหนดภารกิจ 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ตามแผนภาพดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ
- 2) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน
- 3) ด้านการนิเทศการสอน
- 4) ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
- 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. **วัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิในภาพรวม อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) แสดงเป็นรายด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารได้กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมา คือ ผู้บริหารกำหนดดัชนีชี้วัดและคุณภาพผลการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการสื่อสารพันธกิจและขอบข่ายของงานวิชาการรวมถึงหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียนได้รับทราบ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

1.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตร อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ ผู้บริหารวางแผนการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้นหลังจากได้รับการประเมิน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$)

1.3 ด้านการนิเทศการสอน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารกำหนดวางแผนการนิเทศและออกแบบเครื่องมือการนิเทศพร้อมวางแผนร่วมกับครูในการนิเทศการสอนครั้งต่อไป อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการแนะนำ ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุน ติดตามและประเมินผล

ของครูในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการสอนตามหลักสูตรอย่างเป็นระบบ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมครูให้ได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์สอน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

1.4 ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารกำหนดให้ครูแจ้งผลการประเมินความก้าวหน้าในการเรียนให้นักเรียนทราบทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) รองลงมา คือ ผู้บริหารนำผลการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดผู้บริหารมีการตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมิน แบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$)

1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ผู้บริหารเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือ ผู้บริหารจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอและมีความทันสมัยต่อจำนวนนักเรียน อยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดผู้บริหารพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ อยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$)

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม อายุ และระดับการศึกษา พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า สถานศึกษา ด้านการนิเทศการสอน และด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ LSD ดังนี้

1) ด้านการนิเทศการสอน จำแนกเป็นรายคู่ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี

2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำแนกเป็นรายคู่ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า

3.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารควรวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในโรงเรียนในการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนที่ชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 75.65

3.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารควรเสริมสร้างความรู้ให้แก่คณะครู โดยการสนับสนุนให้คณะครู อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน หรือหาวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้หลักสูตรและการสอนมาให้ความรู้แก่คณะครู คิดเป็นร้อยละ 68.70

3.3 ด้านการนิเทศการสอน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารควรตรวจสอบติดตามการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารควรวางแผนการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ สร้างความพึงพอใจให้กับผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการนิเทศการสอน คิดเป็นร้อยละ 58.26

3.4 ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารควรติดตามแบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข คิดเป็นร้อยละ 69.57

3.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารควรจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีความปลอดภัยและสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 65.22

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ระดับมากที่สุด ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร และผู้บริหารวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในทุกระดับชั้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสนับสนุนครูให้ใช้สื่อการสอนที่ตรงกับเนื้อหาหลักสูตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ วางแผนการจัดการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตร และส่งเสริมสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและให้การสนับสนุนงบประมาณทรัพยากรอย่างเพียงพอ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560 : 74-128) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและการสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูและด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ตามลำดับ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่าง จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการเข้าร่วมอบรม สัมมนา เสริมสร้างความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา โดยไม่ได้เลือกคุณสมบัติผู้ได้รับการพัฒนา การเข้าอบรม สัมมนา ตามระดับการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้โอกาส ความเสมอภาค ลดความ เลื่อมล้ำ ให้ครูทุกท่านสามารถได้รับการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันจึงมีประสบการณ์และความรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการตามพันธกิจของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนาวรรณประภา (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นครูในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า สถานศึกษา ด้านการนิเทศการสอน และด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ LSD ดังนี้ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำแนกเป็นรายคู่ พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่า ประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มองว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ยาวนานเข้าใจบทบาทของผู้นำและกระบวนการพัฒนาวิชาการในโรงเรียนลึกซึ้งกว่า ทำให้รับรู้และประเมินภาวะผู้นำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารควรวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในโรงเรียนในการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตามแผนยุทธศาสตร์ของโรงเรียนที่ชัดเจน และผู้บริหารควรมีการระดมสมองในการจัดทำแผนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการร่วมวางแผนกับทุกฝ่าย เพื่อกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ ที่สอดคล้องกับงานวิชาการของโรงเรียน โดยมีเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์โรงเรียน รวมถึงระดมสมองพัฒนาหลักสูตรและระบบประกันคุณภาพ เพื่อต้องการให้การบริหารงานมีความครอบคลุมและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนรชัย ภักดีสุภผล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และแต่ละองค์ประกอบมีด้านที่มากที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการเป้าหมายของโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งกาญจน์ สุขสำราญ.(2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการ กำหนดพันธกิจ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารมีเป้าหมายและจุดเน้นที่พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารได้กำหนด พันธกิจที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และผู้บริหารสื่อสารพันธกิจและขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนให้ครูและบุคลากรได้รับทราบส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสื่อสารพันธกิจของหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียนทราบ

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 จากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของครู พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านการจัดการหลักสูตรและการสอนซึ่งได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความสามารถในการส่งเสริมให้ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ส่วนด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ แม้จะยังอยู่ในระดับมาก แต่สะท้อนถึงโอกาสในการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการสื่อสารพันธกิจทางวิชาการให้ครูและนักเรียนรับทราบอย่างทั่วถึง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารมีบทบาทเด่นในการสนับสนุนการใช้สื่อและวางแผนการจัดการเรียนการสอน ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องและสื่อสารกับผู้ปกครองเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียน ด้านการนิเทศการสอน มีการวางแผนร่วมกับครูและสนับสนุนการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างทุกภาคส่วนในโรงเรียนและด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ มีการกำหนดทิศทางเชิงนโยบายที่ชัดเจน แต่ยังควรเสริมในเรื่องการสื่อสารและถ่ายทอดข้อมูลให้ถึงทุกกลุ่มเป้าหมายในโรงเรียน

สรุปผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 จากการศึกษาความแตกต่างของความคิดเห็นครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา พบว่า ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินงานส่งเสริมความเสมอภาคในการพัฒนาครูอย่างทั่วถึง ส่งผลให้ครูทุกกลุ่มมีประสบการณ์และความรู้ใกล้เคียงกัน ไม่ว่าจะเป็นพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกันเพียงใด การได้รับโอกาสในการอบรม สัมมนา และพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างรักตาม เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการนิเทศการสอน และด้านการประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยเฉพาะครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นที่

แตกต่างกันอย่างชัดเจนจากครูที่มีประสบการณ์ 6–10 ปี สะท้อนถึงความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าในกระบวนการภาวะผู้นำ และการตระหนักรู้ถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงวิชาการในโรงเรียน

สรุปผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาที่มุ่งเสนอแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า แนวทางสำคัญที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้บริหารมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมวางแผนกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรมีการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและระดมสมองร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตร รวมถึงการวางระบบประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและขับเคลื่อนพันธกิจทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ ผู้บริหารควรมีการสื่อสารพันธกิจและขอบข่ายของงานวิชาการรวมถึงหลักสูตรสถานศึกษาให้นักเรียนได้รับทราบ
- 1.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารควรมีกระบวนการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ดีขึ้นหลังจากได้รับการประเมิน
- 1.3 ด้านการนิเทศการสอนผู้บริหารควรส่งเสริมครูให้ได้พัฒนาวิชาชีพในโรงเรียนโดยการร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์สอน
- 1.4 ด้านการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควรมีการตรวจสอบคุณภาพของนักเรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมิน แบบรายงานพัฒนาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
- 1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- 2.3 ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายกรณี ในสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการประกาศเกียรติคุณด้านต่าง ๆ เช่น โรงเรียนที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน โรงเรียนในฝัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มอำเภอลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ทัศนาวรรณประภา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นรชัย ภักดีศุภผล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพพล ศุภวิทยาเจริญกุล. (2560). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งชาติ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต. ชัยภูมิ. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- เพ็ญนภา พลบัณเฑาะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอดงรัก*. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษ. นครปฐม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา*. งานนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ชลบุรี. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Irfan, Bashie & Usman Khalil. (2017). Instructional Leadership at University Level in Pakistan: A Multi Variable Based Comparative Study of Leadership Styles of Heads of The Instructional Departments. *Bulletin of Education and Research*, 39 (1), 175-186.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Krug, R.E. (1992). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Mehnaz, Fahimirad, Idris, Khairuddin & Shakib,. Sedigheh, Kotamjani. (2516). Instructional leadership and instructor development: A case study of Malaysia research universities. *Malaysian Journal of Society and Space*, 12 (10), 101-112.

The Relationship Between 21st Century Leadership of School Administrators and Teachers' Work Motivation Under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu

Ekkalak Phengphrom ^{1*} and Pipat Pradubphet ²

^{1,2} independent researcher, Thailand

* Corresponding author Email: pengprom2527@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to study 1) 21st century leadership of school administrators, 2) teachers' work motivation, and 3) the relationship between 21st century leadership of school administrators and teachers' work motivation under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu. The sample consisted of 326 administrators and teachers from schools under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table. Administrators were selected through purposive sampling, while teachers were selected using stratified random sampling. The research instrument was a paired-response questionnaire using a 5-point Likert scale with an Index of Item Objective Congruence (IOC) of 0.67-1.00 and overall reliability of 0.868. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient for hypothesis testing.

The research findings revealed that: 1. The 21st century leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu was at a high level overall. 2. Teachers' work motivation under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu was at a high level overall, and 3. There was a very high positive linear relationship between 21st century leadership of school administrators and teachers' work motivation under the Secondary Educational Service Area Office of Loei and Nong Bua Lamphu, which was statistically significant at the .01 level ($r = .956$).

Keywords: Leadership in the 21st Century, Motivation, Teacher performance

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

เอกลักษณ์ เพ็ญพรหม^{1*} และ พิพัฒน์ ประดับเพชร²

^{1, 2} นักวิจัยอิสระ ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: pengprom2527@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จำนวน 326 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซี่และมอร์แกน โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ Stratified Random Sampling เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามตอบสนองคู่ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.868 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ 3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมากในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .956$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21, แรงจูงใจ, การปฏิบัติงานของครู

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีช่วงระยะเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001 – ค.ศ. 2100 หรือ พ.ศ. 2544 - พ.ศ.2643 ซึ่งเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีการเปลี่ยนแปลง และเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเชื่อมต่อข้อมูลต่างๆ ของทุกภูมิภาคและทั่วโลกเข้าด้วยกัน ทั้งข้อมูล ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม การเปลี่ยนแปลงทรัพยากร ธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและสังคมซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงค์, 2560) ระบบการศึกษาในปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก โรงเรียนต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกในศตวรรษที่ 21 โดยโรงเรียนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าความสำเร็จทางวิชาการแต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การจัดการศึกษาทั่วโลกในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นการจัดการศึกษาที่ต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพโดยให้ผู้เรียนมี ความรู้ ทักษะ ความสามารถ และสมรรถนะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ซึ่งทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) โดยอ้างอิงรูปแบบ (Model) ที่มาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือ (Partnership for 21st Century Skills) หรือ เรียกว่า เครือข่าย P21 จากกระแสโลกในศตวรรษที่ 21 จะเห็นได้ว่าการสอนการเรียนรู้ยุคใหม่ มุ่งเน้นไป

ที่ทักษะ โดยบุคลากรหลักคือครู ดังนั้นการที่ครูจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ผู้บริหารในฐานะผู้สนับสนุนและผู้เอื้อต้องแสดงความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานให้จงได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึง 2565 โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 ถึง 2580 แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาโดยเฉพาะกิจกรรมปฏิรูปประเทศ ที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญที่มีความสำคัญเร่งด่วน สามารถดำเนินการวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี พ.ศ. 2564 ถึง 2565 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และการปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) จะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในยุคนี้ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ความสามารถ และทักษะจำเป็น (วิจารณ์ พานิช, 2555) โดยเฉพาะทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) สำคัญที่สุด ซึ่งครูผู้สอนผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนที่เปลี่ยนแปลงไป

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรหลักในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้บริหารในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องแสดงภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ ต้องเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ทางการศึกษา เป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมทางวิชาการมีความรู้ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล และสามารถเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิเช่น การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้ (Learning to Do) การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน (Learning to Live Together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) เป็นต้น และทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ประเทศทั่วโลกได้นำมาปรับใช้ให้เกิดขึ้นกับพลเมืองของตนเอง ซึ่งการจัดการศึกษาในยุคใหม่นี้ต่างก็มุ่งปฏิรูปคุณภาพ และมาตรฐานผลผลิตทางการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและสร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มาใช้บริการ ดังนั้นภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ไปสู่การสร้างคุณภาพทางการศึกษา (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) เพื่อให้แรงกระตุ้นและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุวัตถุประสงค์ท่ามกลางความท้าทายนี้

การทำงานหลักๆ ของครู คือ จัดเตรียม วางแผนและออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสมตามรายวิชาที่รับผิดชอบ จัดการชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดูแลและให้คำแนะนำนักเรียนในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองของนักเรียนในชั้นเรียน รวมไปถึงปฏิบัติงานในโรงเรียนเพิ่มเติมหรืองานพิเศษที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งการที่ครูจะปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์นั้น ปัจจัยหลักคือแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจ เนื่องจากครูเป็นผู้ปฏิบัติ เป็นผู้สอนเป็นผู้ทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ เพราะแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูโดยตรง ถ้าครูผู้สอนมีแรงจูงใจที่ดีก็จะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (เมตตา สอนเสนา, 2558) บนเงื่อนไขแรงจูงใจทั้งภายนอกและภายในตามแนวคิดของ Herzberg Mausner & Snyderman (1959) ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู หมายถึง เงื่อนไขหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ต้องประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 จะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู หรือมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยสาเหตุหลายประการทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังจะเห็นได้จาก บุขยมาส ผาดี (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 ผลการวิจัยนี้พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อันเนื่องมาจากเงื่อนไขหลายประการเช่น การยอมรับนับถือความก้าวหน้า หรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา หรือระหว่างเพื่อนร่วมงานเป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับ Ogomaka (1986) ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบของแรงจูงใจในโรงเรียนสอนศาสนาในลอสแอนเจลิส พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ คือการได้รับความเจริญก้าวหน้าในงานรองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ผลสัมฤทธิ์ในงาน การได้รับการตอบสนอง การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร ลักษณะของงาน ข้อตกลงทางศาสนา ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสนับสนุนจากผู้ปกครอง ความมั่นคงปลอดภัย และเงินเดือนไม่มีผลต่อแรงจูงใจของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ โอกาสที่จะก้าวหน้า และแรงจูงใจภายนอกได้แก่ นโยบายของเงินเดือนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสภาพการทำงานมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีสถานศึกษา นักเรียน และบุคลากร ที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยมีโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 52 โรงเรียน ในท้องที่ 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเลย มีโรงเรียนตั้งอยู่ในท้องที่จังหวัดเลย จำนวน 31 โรงเรียน และ จังหวัดหนองบัวลำภู มีโรงเรียนตั้งอยู่ในจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 21 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 40,213 คน มีครูผู้สอน จำนวน 2,027 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 86 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2568) สภาพปัญหาของการดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ยังคงต้องเน้นการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จึงพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ในแผนปฏิบัติการงบประมาณปี 2568 คือ พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินและการพัฒนา การสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญกำลังใจในการทำงาน และส่งเสริมการจัดสวัสดิการ สวัสดิภาพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2568) เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้างต้นที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ผู้นำหรือผู้บริหารจึงแสดงความมีภาวะผู้นำดังกล่าวให้ยุทธศาสตร์ข้างต้นบรรลุวัตถุประสงค์

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้สารสนเทศ และเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,113 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู, 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 326 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์

แกน (Krejcie and Mogan, 1970) โดยผู้บริหารเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน ครูผู้สอนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ Stratified Random Sampling ได้กลุ่มตัวอย่าง 240 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถาม ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษา 2) ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำ 3) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ และ 4) ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้แก่ มากที่สุด มาก

ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

5 หมายถึง มีภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีภาวะผู้นำของผู้บริหารอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยอมรับนับถือ 2) ด้านความก้าวหน้า 3) ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เรียงตามระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังนี้

5 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. สมมติฐานการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์กันทางบวก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตจากวิทยาลัยพินิจบัณฑิตไปเก็บข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสร้าง QR CODE เป็นแบบสอบถามออนไลน์

4.4 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจสอบให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อ เพื่อนำไปวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติด้วยการคำนวณทางโปรแกรมคอมพิวเตอร์

4.5 นำผลการคำนวณวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งหมดแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม หลังจากนั้นผู้วิจัยลงรหัสตามเกณฑ์แต่ละข้อ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่ง ใช้การวิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้กับกลุ่มตัวอย่าง ใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยแทนค่าน้ำหนักของคะแนนจากแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) และนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2556) แปลความหมายดังนี้

- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.80 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

เมื่อค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางบวก หมายถึง เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้น อีกตัวแปรมีค่าเพิ่มขึ้นตาม ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทางลบ หมายถึง เมื่อตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าเพิ่มขึ้น อีกตัวแปรจะมีค่าลดลง

5. สถิติที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปดังนี้

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

5.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

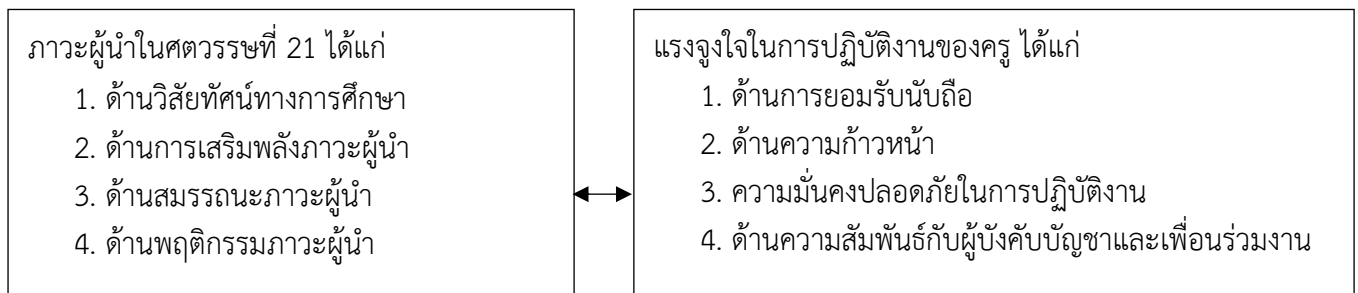
5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จึงได้สังเคราะห์แนวคิดของ ชัยยนต์ เพาพาน (2559), ประเมศร์ กลิ่นหอม (2562), สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556), วราภรณ์ ทองนพคุณ (2556), นันทวัน จันทร์กลิ่น (2557), คณินันต์ กิจวิธ (2561), บุญมาศ ผาดี (2563), วิจารย์ พานิช (2555), Kay K (Kay K, 2012: อ้างถึงใน วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตฤกษ์, 2556) มาใช้เป็นกรอบและแนวทางในการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และนำแนวคิดของ Herzberg Mausner & Snyderman (1959) มาเป็นกรอบและแนวทางในการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ซึ่งตัวแปรประกอบไปด้วย แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษา	4.44	0.48	มาก
2. ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำ	4.43	0.46	มาก
3. ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ	4.31	0.49	มาก
4. ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ	4.40	0.54	มาก
รวม	4.40	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) รองลงมา คือ ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.43$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ($\bar{X} = 4.31$)

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สภาพปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ภาพรวมรายด้าน

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการยอมรับนับถือ	4.45	0.50	มาก
2. ด้านความก้าวหน้า	4.41	0.51	มาก
3. ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน	4.47	0.50	มาก
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน	4.39	0.45	มาก
รวม	4.43	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.47$) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.39$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครู					
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y _{tot}
ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21					
X ₁	.752**	.847**	.772**	.773**	.821**
X ₂	.831**	.872**	.923**	.969**	.942**
X ₃	.881**	.873**	.836**	.867**	.902**
X ₄	.845**	.884**	.817**	.761**	.873**
X _{tot}	.894**	.935**	.897**	.904**	.956**

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมากในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .956$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำ (X2) ($r = .942$) รองลงมาคือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ (X3) ($r = .902$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษา (X1) ($r = .821$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีการเสริมสร้างภาวะผู้นำโดยการอบรมพัฒนาตนเอง จนนำไปสู่การแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำที่ดี เพราะภาวะผู้นำเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรทุกสายงาน สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ผ่านการศึกษาในสายผู้บริหารสู่การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายขององค์กรหรือสถานศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ตลอดจนมีการปรับตัวที่ดี เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนวิธีการต้องเปลี่ยนนำไปสู่กระบวนการแสดงออกซึ่งภาวะผู้นำที่ต้องปรับตัวเข้าสู่สถานการณ์นั้นๆ โดยเฉพาะโลกในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องสร้างคุณลักษณะของผู้บริหารเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำในตนและผู้อื่น การบูรณาการความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้นำ การสื่อสารที่ดี การทำงานเป็นทีม และสร้างพลังเชิงบวกเพื่อผลสัมฤทธิ์ของงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ปราณีต จินดาศรี (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ ภูมิภัทร สุวรรณศรี (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงวิถิเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิถิเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิกสังกัด สังฆมณฑลจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ เชิงวิถิเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 คือ ผู้นำแบบบรรลุผลสำเร็จ ผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้นำแบบสนับสนุน และผู้นำ แบบสั่งการ

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูคือบุคลากรหลักที่ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้ผู้เรียน และในขณะเดียวกันครูก็ถือเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่ทำหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งค่าตอบแทนในการดำรงชีพ เลี้ยงดูตนเองและครอบครัวไม่ต่างจากอาชีพอื่น ดังนั้นความมั่นคง ปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ขวัญและกำลังใจในการขับเคลื่อนงานหรือผลสัมฤทธิ์ของงานคือสิ่งที่สำคัญนอกเหนือจากจิตวิญญาณของความเป็นครู ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น เงื่อนไขหรือปัจจัยการติดต่อระหว่างบุคคลกับผู้บังคับบัญชาที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันและเข้าใจซึ่งกันและกัน การติดต่อระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกันและเข้าใจซึ่งกันและกัน หรือเงื่อนไขหรือปัจจัยของผลหรือการมองเห็นการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพของบุคคลในสถานที่ทำงาน เช่น การได้รับการเลื่อนตำแหน่ง การได้เลื่อนเงินเดือน การได้รับโบนัส และการมีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมล้วนสำคัญต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างยิ่ง แรงจูงใจเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของมนุษย์ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย แรงจูงใจดังกล่าวเป็นแรงขับเคลื่อนทั้งภายในและภายนอกของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow (1954) ที่กล่าวว่าความต้องการของคนจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ ความต้องการต่างๆ และ สอดคล้องกับ Ogomaka (1986) ที่ได้วิจัยเรื่อง องค์ประกอบของแรงจูงใจในโรงเรียนสอนศาสนาในลอสแอนเจลิส พบว่า ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ คือการได้รับความเจริญก้าวหน้าในงานรองลงมาได้แก่ การได้รับการยอมรับนับถือ ผลสัมฤทธิ์ในงาน การได้รับการตอบสนอง การสนับสนุนของฝ่ายบริหาร

ลักษณะของงาน ข้อตกลงทางศาสนา ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสนับสนุนจากผู้ปกครอง ความมั่นคงปลอดภัย และเงินเดือนไม่มีผลต่อแรงจูงใจของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ โอกาสที่จะก้าวหน้า และแรงจูงใจภายนอกได้แก่นโยบายของเงินเดือนความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสภาพการทำงานมีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู จะเห็นได้ว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวกระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้มีอำนาจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและส่งผลต่อแรงจูงใจของครูทุกมิติ ดังนั้นเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำในทางบวกแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูก็จะมีความสัมพันธ์ทางบวก ในทางตรงกันข้ามเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำในทางลบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูก็จะมีสัมพันธ์ทางลบ และถ้าหากผู้บริหารไม่มีอิทธิพลหรือไม่สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ภาวะผู้นำของผู้บริหารอาจจะไม่สัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูได้ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับบุษยมาส ผาดี (2563) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมาก ในทิศทางบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.956$) เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านวิสัยทัศน์ทางการศึกษา (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมาก ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .821$) ด้านการเสริมพลังภาวะผู้นำ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมาก ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .942$) ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมาก ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .902$) ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นระดับสูงมาก ในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .873$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ทั้งนี้ผู้บริหารยังขาดคุณลักษณะเกี่ยวกับการเข้าใจพฤติกรรม การสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยนี้ เป็นกรอบสารสนเทศในการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับด้านสมรรถนะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้ครูยังขาดการได้รับความช่วยเหลือ การส่งเสริมสนับสนุน ความเอาใจใส่ ความไว้วางใจ

ความเป็นกันเองกับผู้บังคับบัญชา ตลอดจนการได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งแสดงถึงความมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์กับครูผู้ปฏิบัติงาน ให้มีบทบาทที่แสดงออกซึ่งการทำงานร่วมกับแบบเพื่อนร่วมงาน มีใช้ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บัญชาเพียงด้านเดียว

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 อย่างรอบด้านเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมทุกด้านและมีความเชื่อมั่นสูง

2.2 ควรมีการเก็บข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายและครอบคลุม เช่น กลุ่มลูกจ้าง กลุ่มพนักงานราชการ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- คณินันต์ กิจวิธ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า*, 5(1), 33 – 40.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 *Fundamental Concepts and Theories for being Leaders of School Administrators in the 21st century. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 12(1), 2 – 10.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2556). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 10)*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- นันทวัน จันทร์กลั่น. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพใน การพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 : โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.*
- บุษยมาส ผาดี (2563). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. จันทบุรี : สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปรานิต จินดาศรี. (2559). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ในจังหวัดสระแก้ว. Academic Journal of Buriram Rajabhat University*, 9(1), 113-136.
- ปรเมศร์ กลิ่นหอม. (2562). *องค์ประกอบภาวะผู้นำในศตวรรษที่21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ภูมิภัทร สุวรรณศรี (2560). *ภาวะผู้นำเชิงวิถีเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี. จันทบุรี : สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- เมตตา สอนเสนา. (2558). *ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(1), 115 - 123.
- วรางคณา ทองนพคุณ. (2556). *เอกสารประกอบทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.*
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตฤกษ์. (2556). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นเวิลด์.

- สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2560). ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 10(2), 2843 - 2854.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ถึง 2565*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). *ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู. (2568). *ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2568*. กลุ่มงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- Herzberg, Frederick; Mausner, Bernard; & Snyderman, Block. (1959). *The Motivation to work*. Newyork: John Wiley & Son.
- Maslow, A. (1943). *A Theory of Human Motivation*. New York: Harpers and Row.
- Ogomaka. (1986). The factors which motivation California credentialed teacher to teach in Los Angeles archdiocesan high school. *Dissertation Abstracts International*, 46(12), 3563-A.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 -610.

Research, Monitoring, and Evaluation of the Teacher and School Development Project for Continuous Enhancement of Educational Quality (Batches 1 and 2): Yavapat Center, The General Prem Tinsulanonda Statesman Foundation

Suwit moolkum ¹ Orathai moolkum ² and Wasana wisaruetapa ^{3*}

^{1,2} Retired Civil Servant, Independent Researcher

³ Dhurakij Pundit University)

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th Tel. 094-666-9545

ABSTRACT

This study aimed to monitor and evaluate the implementation of Yavapat Center, The General Prem Tinsulanonda Statesman Foundation, project in enhancing teacher and school development under the Department of Local Administration. A mixed-methods research design, incorporating both quantitative and qualitative approaches, was employed. Data were collected from administrators, teachers, students, and project coaches across 20 schools in 11 provinces through focus group discussions, observations, document analysis, and participation in online meetings.

The findings revealed that most schools effectively implemented the project's measures. For Measure 1, target setting, schools involved the community in collaboratively establishing goals with school personnel. Regarding Measure 2, active learning management, the majority of teachers were able to design diverse instructional approaches tailored to their classroom contexts. Measure 3, teacher and administrator development through Professional Learning Communities (PLC), indicated that schools conducted both formal and informal PLC meetings with close guidance from coaches. Measure 4, the establishment of a quality information system for development, helped reduce teachers' administrative workload and enabled more efficient tracking of student progress. Measure 5, focusing on building collaborative networks among schools, communities, and various agencies, showed that most schools successfully expanded their networks and systematically exchanged knowledge for joint educational development. The final measure, ensuring equity and safety, demonstrated significant improvements in school facilities and student welfare, including home visits and comprehensive student care. Overall, schools exhibited development across all areas, particularly in learning management processes and student behavior, reflecting the project's success in fostering systematic and continuous school self-improvement. Key factors contributing to this success included the coaches' dedicated attention, guidance, problem-solving, and supportive assistance.

Keywords: Monitoring Evaluation Educational Quality Improvement, Yavapat Center, The General Prem Tinsulanonda Statesman Foundation.

การวิจัย ติดตาม และประเมินผล โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 : ศูนย์ยวพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

สุวิทย์ มูลคำ¹ อรทัย มูลคำ² และ วาสนา วิสฤตภา^{3*}

^{1, 2} ข้าราชการบำนาญ นักวิจัยอิสระ

³ วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th Tel. 094-666-9545

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ยวพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการพัฒนาครูและโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมปศุสัตว์ โดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และโค้ชของโครงการในโรงเรียน 20 แห่งใน 11 จังหวัด โดยรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การศึกษาเอกสาร และการเข้าร่วมประชุมออนไลน์

ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินงานตามมาตรการของโครงการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมาตรการที่ 1 คือการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน มาตรการที่ 2 คือการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งครูส่วนใหญ่สามารถออกแบบการสอนที่หลากหลายตามบริบทของชั้นเรียน มาตรการที่ 3 คือการพัฒนาครูและผู้บริหารผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พบว่าโรงเรียนมีการจัดประชุม PLC ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีโค้ชให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด มาตรการที่ 4 คือการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ ซึ่งช่วยลดภาระงานเอกสารของครูและทำให้การติดตามพัฒนาการนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ มาตรการที่ 5 เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่สามารถขยายเครือข่ายและแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อพัฒนาการศึกษาาร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ ส่วนมาตรการสุดท้ายคือการสร้างความเสมอภาคและการดูแลความปลอดภัย โรงเรียนมีการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และการดูแลนักเรียนในระดับดีมาก รวมถึงการเยี่ยมบ้านนักเรียนและดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง จากภาพรวมพบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และพฤติกรรมของนักเรียน สะท้อนให้เห็นว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ โค้ชให้ความสำคัญ แนะนำ เอาใจใส่ แก้ปัญหาและช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร

คำสำคัญ: การติดตาม การประเมินผล ยกระดับคุณภาพการศึกษา, ศูนย์ยวพัฒน์, มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ได้กำหนดกรอบทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และผลิตกำลังคนที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ เป้าหมายหลัก 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงการศึกษา (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และความทันสมัย (Relevancy) นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ 3Rs8Cs ซึ่งครอบคลุมทั้งทักษะพื้นฐานและการคิดขั้นสูง ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพการศึกษา กองทุนเพื่อเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้จัดตั้งโครงการโรงเรียนพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach: WSA) ผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

โครงการนี้ครอบคลุมโรงเรียน 727 แห่งทั่วประเทศ โดยมีสถาบันอุดมศึกษาและมูลนิธิทางการศึกษาเป็นผู้ขับเคลื่อน (มูลนิธิศึกษาธิการ, 2563)

ศูนย์ยวพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นหนึ่งในสถาบันรับทุนจาก กสศ. ที่รับผิดชอบพัฒนาผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางสังกัดท้องถิ่น 20 แห่ง ใน 11 จังหวัด การศึกษานี้จึงมุ่งวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของโครงการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกรอบนโยบายของชาติ เพื่อเป็นแนวทางในการขยายผลสู่สถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป (ศูนย์ยวพัฒน์ฯ, 2563)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามกระบวนการบริหารงานและการดำเนินงานของโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก กสศ. ภายใต้โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานโครงการเป็นระยะ
2. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนเป้าหมายในโครงการฯ ในกระบวนการดำเนินงาน (process) และผลการดำเนินงาน (outputs, outcomes) ของการพัฒนาครูและโรงเรียนให้สามารถพัฒนาโรงเรียนตนเองทั้งระบบ (whole school approach) อย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางและเป้าหมายของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนที่สามารถใช้ขยายผลต่อไป
3. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาครูและโรงเรียนในระดับโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาเอกสาร การประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structure Interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) จากผู้นำชุมชน (อบต./เทศบาลตำบล) คณะกรรมการสถานศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ผู้ปกครอง เกี่ยวกับบริบทของโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูแกนนำ/ครูวิชาการ ทีมโค้ช และกลุ่มนักเรียน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง (นักเรียน 121 - 600 คน) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ใน 11 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี ชัยนาท ชลบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี อ่างทอง และอุทัยธานี จำนวนรวม 20 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงกระจายออกไปครบทุกเครือข่ายของโค้ชที่รับผิดชอบ จำนวน 5 โรงเรียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง ราชบุรี กาญจนบุรี และชลบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสังเกต แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แบบประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ และแบบสอบถามปลายเปิด (สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูแกนนำ ครูผู้สอน โค้ช และนักเรียน)

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 การส่งแบบสอบถามเพื่อการประเมินตนเองก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ ให้ทั้ง 20 โรงเรียนโดยใช้ Google form ได้รับการส่งคืนผ่านระบบ online คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม บันทึกข้อมูลจากการสังเกตการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้นำชุมชน (อบต./เทศบาลตำบล) คณะกรรมการสถานศึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ผู้ปกครอง เกี่ยวกับบริบทของโรงเรียน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูแกนนำ/ครูวิชาการ ทีมโค้ช และกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้จากวิธีการสอนแบบใหม่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ทั้งในส่วนของคุณภาพการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 การวิจัยครั้งนี้จึงได้ออกแบบกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนาครูและโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการหลักการและทฤษฎีที่สำคัญหลายประการเข้าด้วยกัน เริ่มจากการนำทฤษฎีระบบมาใช้เป็นพื้นฐานสำคัญ โดยพิจารณาทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร เริ่มจาก สภาพแวดล้อม (Context) ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ทั้งในด้านนโยบาย ความพร้อมของโรงเรียน และบริบทชุมชน ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องใช้ เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร จากนั้นเป็นกระบวนการ (Process) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอบรมครู การนิเทศการสอน การใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง ผลที่คาดหวังจากกระบวนการเหล่านี้แบ่งออกเป็นหลายระดับ เริ่มจากผลผลิต (Output) ที่เป็นรูปธรรม เช่น จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ ผลลัพธ์ (Outcome) ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสุดท้ายคือ ผลกระทบ (Impact) ในระยะยาว ซึ่งหมายถึงการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) จากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในด้านการบริหารโครงการ ได้นำหลักการบริหารจัดการมาใช้อย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การวางแผนที่ต้องทำอย่างรอบคอบและมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การจัดองค์กรและทีมงาน ให้มีความคล่องตัวและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน การบริหารงบประมาณ อย่างคุ้มค่าและโปร่งใส ตลอดจน การนิเทศ ติดตาม และรายงานผล อย่างใกล้ชิดเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นอย่างมาก โดยประสิทธิภาพวัดจากความสำเร็จในการใช้ทรัพยากร ความทันเวลา และการเกิดประโยชน์สูงสุด ส่วน ประสิทธิภาพนั้นวัดจากความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ทั้งในด้านผลลัพธ์ทางการศึกษาและความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง กลยุทธ์หลักในการพัฒนามี 2 ระดับ ได้แก่ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) ซึ่งเน้นการทำงานแบบองค์รวม โดยให้โรงเรียนมีอิสระในการกำหนดทิศทาง พร้อมกับส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และ การพัฒนาบุคลากร ที่ใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การจัดทำคู่มือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการใช้ช่องทางสื่อสารทั้งออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้ครูและผู้บริหารสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้โครงการบรรลุเป้าหมาย โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การติดตามแบบมีส่วนร่วม ที่เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายร่วมแสดงความคิดเห็น การเสริมพลัง (Empowerment) เพื่อสร้างความมั่นใจและความสามารถในการทำงาน และ การติดตามแบบกัลยาณมิตร ที่มุ่งแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ เป้าหมายสูงสุดของโครงการคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะศตวรรษที่ 21 ครบทุกด้าน ทั้งทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต รวมถึงการปลูกฝังคุณธรรม ที่สำคัญ เช่น ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้ โครงการยังมุ่งสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ด้วยการให้โอกาสผู้เรียนทุกกลุ่มเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม กรอบแนวคิดการวิจัยนี้จึงไม่เพียงแต่มุ่งพัฒนาครูและโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังคำนึงถึงผลกระทบในวงกว้างต่อระบบการศึกษาโดยรวม โดยเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม การใช้ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการประเมินผลอย่างรอบด้าน เพื่อให้การพัฒนามีความยั่งยืนและตอบโจทย์ความต้องการที่แท้จริงของการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินการตาม 6 มาตรการ ซึ่งเป็นการบริหารจัดการโรงเรียนพัฒนาทั้งระบบ (Whole School Approach) ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มีคุณภาพ (school goal) ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนของโรงเรียนร่วมกับกรรมการสถานศึกษา พ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชน เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 55.00 มีเพียงส่วนน้อย จำนวน 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนของโรงเรียนเป็นผู้กำหนด 2) การพัฒนาการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน (classroom) ด้วยการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก โดยประยุกต์ใช้ร่วมกับกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยครูทุกคนได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอน/รูปแบบการเรียนการสอน/เทคนิคการสอนต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ใช้ตามบริบทของความถนัดของผู้สอน เนื้อหาสาระ ระดับชั้นที่สอน เช่น วิธีสอนแบบร่วมมือ วิธีสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม วิธีสอนแบบโครงงาน วิธีสอนแบบ 5E ร่วมกับเทคนิค STAD และวิธีสอนแบบทดลอง เป็นต้น ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้นตามบริบทของโรงเรียน ในระดับปฐมวัยได้นำวิธีสอนแบบไฮสโคปมาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติผ่านมุกกิจกรรมที่หลากหลาย ที่มีสื่อและกิจกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กเป็นตัวช่วยเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างอิสระด้วยตนเอง 3) การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทุกโรงเรียนในโครงการมีกระบวนการพัฒนาระบบการประชุม PLC โดยผู้บริหารและครูได้รับความรู้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จากการเข้ารับการอบรม โดยศูนย์ยวพัฒน์ ในหัวข้อ “การวิเคราะห์เป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาและกระบวนการประชุม PLC” กับ “กระบวนการประชุม PLC สู่การเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล” มีทีมโค้ชซึ่งจาก ศูนย์ยวพัฒน์ ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ชัดเจนมากขึ้น จึงมีการจัดตั้งกลุ่มการประชุม PLC กลุ่มย่อยขึ้นในโรงเรียนทั้งในเชิงบริหารและเชิงวิชาการ ตามบริบทและความต้องการจำเป็นของโรงเรียน มีการกำหนดเวลาการประชุม PLC ที่ชัดเจนขึ้น และมีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ (info) โรงเรียนทำงานผ่านทางระบบสารสนเทศ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็วและเป็นระบบ การจัดระบบสารสนเทศช่วยลดภาระครูสำหรับการประมวลผลการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนได้อย่างมีคุณภาพ รองลงมา นอกจากนั้นยังใช้ระบบสารสนเทศ (info) ในการจัดเก็บข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถติดตามพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง แจ้งเตือนนักเรียนที่มีความเสี่ยง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนได้ดีขึ้น เช่น การติดตามสถิติการขาดเรียนของผู้เรียน ทำให้สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างใกล้ชิดและลดภาระงานด้านเอกสารแก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน อีกทั้งยังสามารถให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เรียกดูข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วเป็นปัจจุบัน ทำให้วางแผนเชิงป้องกันและแก้ไขได้ทันเวลา 5) การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (network) เกิดการสร้างเครือข่ายของโรงเรียนโดยมีการขยายจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างโรงเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน และมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันของผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนั้น ศูนย์ยวพัฒน์ฯ ยังแบ่งโรงเรียนออกเป็นเครือข่ายย่อยอีก 4 เครือข่าย ๆ ละ 5 โรงเรียน โดยจัดตามบริบทของที่ตั้งของโรงเรียนในโครงการที่อยู่ใกล้กันตามสภาพภูมิศาสตร์ ซึ่งได้จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ หลายโรงเรียนสร้างเครือข่ายระหว่างโรงเรียนกับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อการทำงานร่วมมือกันให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน และ 6) การสร้างความเสมอภาค การพัฒนาอาคารสถานที่และความปลอดภัย โดยภาพรวม พบว่า โรงเรียนในโครงการมีร้อยละการพัฒนาร้อยละ 71.63 อยู่ในระดับดีมากทุกรายการ ส่วนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการพัฒนาร้อยละ 73.73 อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ 1) ครูออกเยี่ยมบ้าน นำผลมาวิเคราะห์ช่วยเหลือปัญหานักเรียนจนสำเร็จ 2) ครูจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน 3) นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครูอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมทั้งด้านการเรียนรู้ สุขภาพอนามัยทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน และ 4) นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมตามลำดับ สำหรับด้านการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ผลการพัฒนาร้อยละ 70.37 อยู่ในระดับดีมาก ได้แก่ 1) พัฒนา

สภาพแวดล้อมเอื้อต่อความปลอดภัย 2) จัดให้มีครูเวรประจำวันเพื่อดูแลความปลอดภัยนักเรียนในโรงเรียน 3) ซ่อมแซมอาคารสถานที่ทั้งในโรงเรียนและห้องเรียนเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน และ 4) มีเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนดูแลนักเรียนให้ปลอดภัย ตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประเมินตนเองเปรียบเทียบระหว่างและหลังการดำเนินโครงการ ด้านปัจจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน มีค่าร้อยละการพัฒนาอยู่ที่ร้อยละ 68.50 อยู่ในระดับดีมาก คือ 1) ผู้บริหารและครู เข้าใจมาตรการของ กสศ. ทั้ง 6 ประการ 2) ผู้บริหารและครู มีความรู้ ความเข้าใจนโยบายของ กสศ. และ 3) ผู้บริหารและครู มีความรู้ความเข้าใจนโยบายหน่วยงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่โรงเรียนสังกัด สำหรับผู้บริหารและครู เข้าใจมาตรการของ กสศ. รายการที่อยู่ในระดับดีเยี่ยม คือ มีโค้ชให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้ในการพัฒนาครูและโรงเรียน (coach) ส่วนด้านกระบวนการ โดยภาพรวม พบว่า ร้อยละการพัฒนา 67.58 อยู่ในระดับดีมาก จำแนกเป็นด้านการบริหารจัดการของโรงเรียน ร้อยละการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 7 รายการ ส่วนด้านการสนับสนุนการพัฒนาของสถาบันรับทุนฯ ร้อยละการพัฒนาอยู่ในระดับดีมากครบทุกรายการ สำหรับด้านการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (WSA) ร้อยละการพัฒนาอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 14 รายการ ผลการประเมินตนเองเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินโครงการฯ โรงเรียนมีร้อยละการพัฒนา/เปลี่ยนแปลงสูงขึ้น ร้อยละ 100 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านการสร้างความเสมอภาคในการดูแลช่วยเหลือและดูแลความปลอดภัยของนักเรียน และด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (core learning outcomes) ที่ กสศ. กำหนด

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า เชิงปริมาณ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกับหลังเข้าร่วมโครงการฯ โดยภาพรวมพบว่า มีร้อยละพัฒนา 61.93 อยู่ในระดับดีมาก ระดับดีเยี่ยม ได้แก่ โค้ชให้ความสำคัญ แนะนำ เอาใจใส่ แก้ปัญหาและช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร ระดับดีมาก 3 รายการแรก ได้แก่ 1) โรงเรียนใช้ความรู้เป็นฐานในการพัฒนา โดยความเอาใจใส่ ให้ความรู้และให้คำปรึกษาที่ดีจากโค้ช 2) โรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากสถาบันรับทุนฯ และ 3) ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เชิงคุณภาพ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ (1) ผู้บริหารโรงเรียน ภายใต้เงื่อนไข การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและเป็นกัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (2) ครูและบุคลากรของโรงเรียน ภายใต้เงื่อนไข ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบจากทีมโค้ชที่มีประสบการณ์ การทำงานเป็นทีมอย่างเป็นกัลยาณมิตร ยอมรับปรับเปลี่ยนวิถีจัดการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก (3) นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียน และมีการทำงานเป็นทีม (4) ทีมโค้ช (Coaching teams) ภายใต้เงื่อนไข ให้การพัฒนาครูและบุคลากร แนะนำ เอาใจใส่ แก้ปัญหาและช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร ตลอดจนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ 2) ด้านนโยบาย มีความชัดเจน นโยบายต้นสังกัดควรสนับสนุนให้สอดคล้องกับ กสศ. 3) ด้านงบประมาณ/เงินทุน จำนวนเพียงพอ มีการจัดสรรในการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและครูตามความต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ 4) ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ จำนวนเพียงพอตรงตามความต้องการของครูและนักเรียน

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ที่ 1 เกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินงานตาม 6 มาตรการ WSA พบว่า การกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน (School Goal) สะท้อนหลักการของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Shared Leadership) ตามแนวคิดของ Harris (2008) ที่เน้นการกระจายอำนาจการตัดสินใจ โดยพบว่าโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ (ร้อยละ 55) มีแนวโน้มสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นเจ้าของร่วมมากกว่าโรงเรียนที่ยังคงใช้ระบบจากบนลงล่าง (ร้อยละ 45) ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Epstein (2018) ที่ชี้ว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนส่งผลเชิงบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ในด้านการสอนเชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถประยุกต์ใช้เทคนิค เช่น การสอนแบบ 5E และ STAD ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ของ Piaget (1950) ที่เชื่อว่าผู้เรียนสร้าง

ความรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ข้อค้นพบนี้ยังเสริมแรงงานวิจัยของ Prince (2004) ที่แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติช่วยเพิ่มทักษะการคิดวิเคราะห์

กระบวนการ PLC เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยพัฒนาครู ซึ่งตรงกับกรอบแนวคิดของ Hord (1997) และ DuFour (2004) ที่เน้นย้ำว่าการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติระหว่างเพื่อนครู (Peer Collaboration) ช่วยขยายศักยภาพการสอน ผลการศึกษาชี้ว่าการมีโค้ชจากภายนอกจากศูนย์ยวพัฒน์ช่วยเร่งการพัฒนาครูได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Joyce & Showers (2002) ที่พบว่าการใช้แบบจำลองมิติให้ผลลัพธ์ดีกว่าการอบรมแบบทั่วไป

การนำระบบสารสนเทศมาใช้ (Info System) ช่วยลดปัญหาภาระงานเอกสารของครูและเพิ่มความแม่นยำในการติดตามนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการตัดสินใจที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-Driven Decision Making) ของ Fullan (2013) ที่ชี้ว่าการใช้ข้อมูลเชิงลึกช่วยปรับปรุงนโยบายการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network) ระหว่างโรงเรียนและชุมชนยังส่งเสริมทุนทางสังคม (Social Capital) ตามแนวคิดของ Bryk et al. (2010) ที่พบว่าความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียช่วยสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ 2 เกี่ยวกับการพัฒนาของโรงเรียนหลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า การประเมินตนเองของโรงเรียนหลังการดำเนินโครงการพบว่าการพัฒนาทั้ง 4 ด้านหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ความเสมอภาค และผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทการนิเทศภายใน (Instructional Leadership) ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hallinger (2003) ที่พบว่าผู้นำโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็น "ผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้" และยังพบว่า การที่นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของ กสศ. ยังสะท้อนหลักการการศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-Based Education) ของ Spady (1994) ที่เน้นการออกแบบการศึกษาโดยมุ่งผลลัพธ์เป็นหลัก

วัตถุประสงค์ที่ 3 ในเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จ พบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความสำเร็จคือ การโค้ช (Coaching) ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ Joyce & Showers (2002) ที่พบว่า การสนับสนุนแบบตัวต่อตัวช่วยให้ครูนำเทคนิคใหม่ไปใช้ในชั้นเรียนได้จริง ในมิติเชิงคุณภาพ การทำงานเป็นทีมแบบจำลองมิติของบุคลากรสอดคล้องกับแนวคิด PLC ของ DuFour (2004) ขณะที่การสนับสนุนด้านงบประมาณและสื่อการเรียนก็เป็นไปตามหลักมุมมองตามทรัพยากร (Resource-Based View) ของ Barney (1991) ที่ชี้ว่าทรัพยากรที่มีคุณภาพส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพองค์กร

สรุปผลการวิจัย

การศึกษารั้วนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตาม 6 มาตรการในการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ ซึ่งนำร่องใน 20 โรงเรียน โดยใช้แนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถนำมาตรการต่าง ๆ ไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบในทุกด้าน พบว่า โรงเรียนกำหนดเป้าหมายร่วมกับชุมชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถปรับใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบโครงงาน กระบวนการกลุ่ม และวิธีสอน 5E ร่วมกับ PLC ทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยที่นำวิธีไฮสโคปมาใช้ในส่วนของการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการ PLC พบว่า โรงเรียนมีการจัดระบบการประชุมอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในเชิงบริหารและวิชาการ โดยมีทีมโค้ชจากศูนย์ยวพัฒน์คอยให้คำปรึกษา ทำให้ครูและผู้บริหารมีความเข้าใจกระบวนการมากขึ้น นอกจากนี้ ระบบสารสนเทศ (Info) ยังช่วยลดภาระงานเอกสารของครู และเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคล ในเรื่องการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network) ซึ่งโรงเรียนมีการขยายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก รวมถึงการแบ่งกลุ่มเครือข่ายย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และท้ายสุดเรื่องการสร้างความสำเร็จและความปลอดภัย พบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และการดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง

ผลการประเมินตนเองของโรงเรียนหลังดำเนินโครงการพบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านปัจจัยและกระบวนการ ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 68.50 และ 67.58 ตามลำดับ นอกจากนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากโค้ช การทำงานเป็นทีมของบุคลากร และความเพียงพอของงบประมาณและสื่อการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบด้วย 6 มาตรการนี้ ช่วยให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืน โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางนี้สามารถนำไปขยายผลในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรจัดทำนโยบายส่งเสริมคุณภาพนักเรียนโดยใช้มาตรการของ สกศ. เป็นกรอบแนวทางเพื่อให้โรงเรียนในสังกัดมีทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน

1.2 ควรสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ เพื่อนำผลสำเร็จไปขยายผลสู่โรงเรียนอื่น

1.3 ควรจัดระบบติดตามและประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักวิชาการและศึกษานิเทศก์ เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.4 ควรเผยแพร่ต้นแบบโรงเรียนที่ดีในแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นแบบอย่างและขยายผลการดำเนินงาน

1.5 ควรจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรเพื่อสนับสนุนโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.6 ควรส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และขยายผลนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ

1.7 ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ทั้งด้านบริหารจัดการ การเรียนรู้ และการระดมทรัพยากร

1.8 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศการศึกษา (Info System) โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี

1.9 ควรพัฒนาศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) อย่างมีประสิทธิภาพ

1.10 ควรสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนและบุคลากรที่มีผลงานดีเด่น เช่น การเผยแพร่ผลงาน การเชื่อมโยงกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ

1.11 ควรขับเคลื่อนการบริหารแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ "Whole School Approach" โดยบูรณาการมาตรการของ สกศ. และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.12 ควรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

1.13 ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.14 ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและภาคีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยความสำเร็จของโรงเรียนต้นแบบ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบ

2.2 วิจัยประสิทธิผลของนวัตกรรมการศึกษา ที่โรงเรียนในโครงการพัฒนาขึ้น เพื่อประเมินความเหมาะสมในการขยายผล

2.3 ประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในโรงเรียนสังกัดท้องถิ่น เพื่อหาจุดแข็งและข้อปรับปรุง

2.4 ศึกษาบทบาทของชุมชนและภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา เพื่อออกแบบแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม

2.5 วิเคราะห์ระบบสารสนเทศการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่น เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและเท่าเทียม

2.6 วิจัยแรงจูงใจของครูและผู้บริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). *โครงการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง*. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (เอกสารอัดสำเนา).
- มูลนิธิศึกษาธิการ. (2563). *รายงานผลการศึกษากการประเมินตนเองของโรงเรียนในโครงการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง: หลังการเข้าร่วมโครงการ*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- ศุภชัยพัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์. (2563) *เอกสารแนบท้ายสัญญา โครงการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง*. (เอกสารอัดสำเนา).
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Bryk, A. S., Sebring, P. B., Allensworth, E., Luppescu, S., & Easton, J. Q. (2010). *Organizing schools for improvement: Lessons from Chicago*. University of Chicago Press.
- DuFour, R. (2004). What is a professional learning community? *Educational Leadership*, 61(8), 6-11.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. Routledge.
- Fullan, M. (2013). *Stratosphere: Integrating technology, pedagogy, and change knowledge*. Pearson.
- Hallinger, P. (2003). Leading educational change: Reflections on the practice of instructional and transformational leadership. *Cambridge Journal of Education*, 33(3), 329-352.
- Harris, A. (2008). Distributed leadership: According to the evidence. *Journal of Educational Administration*, 46(2), 172-188.
- Hord, S. M. (1997). *Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement*. Southwest Educational Development Laboratory.
- Joyce, B., & Showers, B. (2002). *Student achievement through staff development* (3rd ed.). ASCD.
- Piaget, J. (1950). *The psychology of intelligence*. Routledge.
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Spady, W. G. (1994). *Outcome-based education: Critical issues and answers*. American Association of School Administrators.

Monitoring and Evaluation of Teacher and School Development for the Continuous Enhancement of Educational Quality at Prince of Songkla University

Wasana wisaruetapa ^{1*} Sanrasern suwan ² and Siriluck Phonphanich ³

^{1, 2, 3} Dhurakij Pundit University

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th โทรศัพท์ 094-666-9545

ABSTRACT

This study aims to monitor and evaluate the development of teachers and schools to continuously enhance the quality of education at Prince of Songkla University. A mixed-methods research approach, incorporating both quantitative and qualitative methods, was employed. The sample group included project administrators, coaches, school administrators, teachers, and students. Research instruments consisted of document analysis, focus group discussions, observations, and self-collected data. The findings revealed that Prince of Songkla University implemented the project in accordance with four key objectives: (1) monitoring the management and operational processes of the project, (2) examining changes in the target schools, (3) identifying factors and conditions contributing to success, and (4) evaluating the effectiveness of the implementation.

The research findings indicate that schools participating in the project demonstrated system-wide improvements aligned with the five measures set by the Equitable Education Fund (EEF). Notably, teacher and administrator development through the Professional Learning Community (PLC) process showed the highest level of effectiveness. Additionally, significant behavioral changes were observed among school administrators and teachers in both management and instructional practices. Students exhibited substantial improvements in knowledge, skills, and morality, with the most pronounced progress in moral development. Key success factors included support from Prince of Songkla University, the presence of experienced coaches and mentors, and adequate financial resources. However, some challenges were identified, such as data redundancy between the EEF and the Office of the Basic Education Commission (OBEC) and time constraints in project implementation.

The key recommendations include improving the information system to ensure interoperability between agencies, extending the implementation period, and providing continuous support for teacher and school development.

Keywords: Continuous Enhancement of Educational Quality, Monitoring and Evaluation, Teacher and School Development.

การวิจัยติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วาสนา วิสฤตภา 1* สรรเสริญ สุวรรณ 2 และ สิริลักษณ์ ผลพานิช 3

1, 2, 3 วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th โทรศัพท์ 094-666-9545

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้รับผิดชอบโครงการ โค้ช ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน เครื่องมือวิจัยได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ดำเนินการตามวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ติดตามกระบวนการบริหารงานและการดำเนินงานของโครงการ 2) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนเป้าหมาย 3) ศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และ 4) ประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาทั้งระบบตาม 5 มาตรการของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โดยเฉพาะการพัฒนาครูและผู้บริหารผ่านกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ซึ่งมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ ผู้บริหารและครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริหารและการสอนอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนมีการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การมีโค้ชและพี่เลี้ยงที่มีความเชี่ยวชาญ และการได้รับงบประมาณที่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม พบปัญหาบางประการ เช่น การซ้ำซ้อนของข้อมูลระหว่าง กสศ. และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะหลัก ได้แก่ การปรับปรุงระบบสารสนเทศให้เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน การเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินงาน และการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง, การติดตามและประเมินผล, การพัฒนาครูและโรงเรียน

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องรุ่นที่ 1 (ต่อเนื่อง) เป็นโครงการที่สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โดยมีเป้าหมายโรงเรียนจำนวน 290 โรงเรียน ในพื้นที่ 35 จังหวัด มุ่งให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมีการพัฒนาและขับเคลื่อนด้วยตัวเองทั้งโรงเรียน โดยการสนับสนุนจากทีมโค้ช (Coach) มีรูปแบบการบริหารจัดการตนเองทั้งโรงเรียน ด้วยการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มีคุณภาพ (School Goal) ชัดเจน เพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ (Info) สำหรับครูและผู้บริหารเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการเรียนการสอน และการดูแลนักเรียน มีกระบวนการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เป็นชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูมืออาชีพ รวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับชั้นเรียน (Classroom) ที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเสมอภาคและการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน โดยมีเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ตัวนักเรียน (Core Learning Outcomes) จากการระดมความคิดเห็นและสังเคราะห์เป้าหมายของนักเรียนในโครงการ พบว่าเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (Core Learning Outcomes) ที่ควรได้รับ คือ 1)

ความรู้ 2) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต และ 3) มีคุณธรรม ได้แก่ มีวินัย ความซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา เป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ดำเนินงานโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นโรงเรียนอยู่ในจังหวัดสตูลจำนวน 7 โรงเรียนและโรงเรียนอยู่ในจังหวัดสงขลา เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการที่สนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนและเพิ่มคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องด้วยการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 2) เพื่อพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยการจัดการเรียนรู้แบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย และแบบโครงงานฐานวิจัย 3) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมและผลลัพธ์การเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งครูทุกคนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ต้องจัดการศึกษาให้นักเรียนทุกชั้นที่โรงเรียนเปิดสอน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น เพราะการจัดการเรียนรู้แบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ในระดับชั้นอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เน้นการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป และให้นักเรียนทำกิจกรรมจิตตปัญญาในการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้นักเรียน ซึ่งการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้พัฒนาโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามมาตรการ ที่ กสศ.กำหนด ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มีคุณภาพ (School Goal) 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 3) การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ (Info) 4) การพัฒนาการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน (Classroom) 5) การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (Network) และ 6) ความเสมอภาค ได้แก่ การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเสมอภาคและความปลอดภัยของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ (Core Learning Outcomes) ที่ กสศ. กำหนด ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณญาณ 3) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะการสื่อสาร 5) ทักษะอาชีพ 6) ทักษะชีวิต และคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ 1) มีวินัย 2) ความซื่อสัตย์ และ 3) มีจิตสาธารณะ โดยมีทีมโค้ชและพี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามมาตรการดังกล่าว อย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อติดตามกระบวนการบริหารงานและการดำเนินงานของโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ภายใต้โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและประเมินเพื่อการพัฒนา
2. เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนเป้าหมายในโครงการฯ ในกระบวนการดำเนินงาน (Process) และผลการดำเนินงาน (Outputs, Outcomes) ของการพัฒนาครูในโรงเรียน ให้สามารถพัฒนาตนเองทั้งระบบ (Whole School Approach) อย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางและเป้าหมายของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนที่สามารถใช้ขยายผลต่อไป
3. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานพัฒนาครูและโรงเรียนในโครงการฯ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการและโค้ชของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 17 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 255 คน โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนระดับชั้นประถมศึกษาอยู่ในจังหวัดสตูลและจังหวัดสงขลา จำนวน 17 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 255 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถามเพื่อการประเมินตนเองทั้งก่อนและหลัง (ใกล้สิ้นสุด) การดำเนินโครงการ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบสังเกต 4) แบบสนทนากลุ่ม และ 5) แบบสังเคราะห์เอกสาร การพัฒนาครูและโรงเรียนตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และตัวแปรการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการวิจัยโดยมีวิธีการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพโดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงตามที่โรงเรียนพิจารณา ได้แก่ ผู้บริหาร ตัวแทนครู ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน จำนวนโรงเรียนละ 15 คน ใช้เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบประเมินตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดการวิจัยด้วยการแสดงค่าระดับความเห็น 5 ระดับ จากมากไปหาน้อย คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด การรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลข้างต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลเป็นตารางและความเรียงประกอบภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักการ แนวคิด กำหนดเป็นตัวแปรได้ ดังนี้

1) หลักและทฤษฎีระบบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม (Context) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Products) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

2) หลักบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากรและทีมงาน การบริหารงบประมาณ โครงการ การอำนวยความสะดวก การนิเทศ ติดตาม และรายงาน

3) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่

3.1) ประสิทธิภาพ คือ ความคุ้มค่า ทนเวลา และเกิดประโยชน์สูงสุด

3.2) ประสิทธิผล คือ การบรรลุผลสำเร็จ (รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไข) และความพึงพอใจ

4) หลักและวิธีการพัฒนา ได้แก่

4.1) หลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) คือ ความเป็นอิสระ การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและต่อเนื่อง

4.2) หลักการพัฒนาบุคลากร คือ การจัดทำคู่มือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การจัดอบรมให้ความรู้ การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การนิเทศและเยี่ยมเยียน การสื่อสารออนไลน์และออฟไลน์

5) หลักและวิธีการติดตาม ได้แก่ การติดตามตามวัตถุประสงค์ การติดตามแบบมีส่วนร่วม การเสริมพลัง (Empowerment) การติดตามอย่างกัลยาณมิตร การติดตามเพื่อเสริมประสิทธิภาพ การแก้ไขและป้องกันความผิดพลาด

6) หลักและวิธีการประเมินโครงการ ได้แก่ การดำเนินการทั้งระบบในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยกระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินงาน

7) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษา และประสิทธิภาพทางการศึกษา รวมทั้งทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและวิพากษ์อย่างมี

วิจารณ์ญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ตลอดจนคุณธรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ได้แก่ มีวินัย ความซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะ

8) สาระของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนฯ ได้แก่ การมีโค้ชที่มีคุณภาพ การกำหนดเป้าหมาย (School Goal) การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ (Info) การพัฒนาการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียน (Classroom) และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (Network) ที่ส่งผลถึงผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก มี (พัฒนาการ) ความรู้ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมี (แนวโน้ม) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

9) ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Core Learning Outcomes) เป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับ

9.1) ความรู้ ได้แก่ การอ่านจับใจความสำคัญ เขียนเรื่องเพื่อการสื่อสาร อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการดำรงชีวิต ระบุปัญหา แนวทางแก้ไข และบอกวิธีนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

9.2) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ ทักษะการสื่อสาร และทักษะชีวิต

9.3) มีคุณธรรม ได้แก่ มีวินัย ความซื่อสัตย์ มีจิตสาธารณะ และผลการดำเนินงานตาม กสศ. กำหนดร่วมกับสถาบัน/หน่วยงานที่ดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

10) ความเสมอภาคทางการศึกษา ได้แก่ การได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ การได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงเท่าเทียม เป็นธรรม และความปลอดภัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่ามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประกอบด้วย 1) สำนักงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคม ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ผู้ประสานงานกลาง ห้องเรียนออนไลน์ โค้ชวิทยากรคุณธรรม เจ้าหน้าที่ประสานงานโครงการ เจ้าหน้าที่การเงินของโครงการ 2) ทีมโค้ช ประกอบด้วย โค้ชบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย โค้ชโครงงานฐานวิจัย โค้ชงานแผนพัฒนาสร้างเครือข่ายการประชุม PLC และระบบดูแลนักเรียน ในส่วนของการดำเนินงานมีการจัดทำโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 ต่อเนื่องประกอบด้วย กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมครอบคลุมการดำเนินงานตาม 5 มาตรการที่ กสศ. กำหนด และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในส่วนของการอำนวยความสะดวกจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนละ 50,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาอบรมและจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียน ได้แก่ การสอนบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยและโครงงานฐานวิจัย โดยให้อิสระแก่โรงเรียนในการบริหารจัดการงบประมาณโค้ชนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง / โรงเรียน พร้อมทั้งสะท้อนคิดผ่านการประชุม PLC ให้ผู้บริหารและครู (และในช่วงการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) เน้นการนิเทศแบบออนไลน์) จัดทำผังการพัฒนาครูและโรงเรียนทั้งระบบ ประกอบด้วย 1) การปรับปรุงเป้าหมายของโรงเรียนและการจัดทำแผนพัฒนาที่ท้าทาย 2) การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยในระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และการจัดการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และใช้กิจกรรมจิตตปัญญาในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า 2.1) สภาพเริ่มต้น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 ต่อเนื่อง จำนวน 17 โรงเรียนเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 10 โรงเรียน และเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล จำนวน 7 โรงเรียน ทุกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นครั้งแรก และทุกโรงเรียนนำนวัตกรรมการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปใช้สอนครบทุกระดับชั้น โดยระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นำการสอนแบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยไปใช้ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นำการสอนโครงงานฐานวิจัยไปใช้จัดการเรียนการสอนให้นักเรียน โดยใช้กิจกรรมจิตตปัญญาในการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนทุกระดับชั้น และมหาวิทยาลัยให้ทุกโรงเรียนพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามมาตรการที่ กสศ. กำหนด และเน้นในเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนตามรูปแบบการดำเนินงานพัฒนาครูและโรงเรียนที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์กำหนด เพื่อให้นักเรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ในด้านความรู้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณธรรม 2.2) ผลการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีการดำเนินงานพัฒนาตนเองทั้งระบบ ตาม 5 มาตรการและทั้ง 5 มาตรการ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยภาพรวมมีผลการพัฒนาทั้ง 5 มาตรการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.03) มี 1 มาตรการ ที่มีผลการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (ค่าเฉลี่ย = 4.27) ที่เหลือ 4 มาตรการ มีผลการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของโรงเรียนเชิงคุณภาพ ที่พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพทุกโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเห็นความสำคัญและประโยชน์ในการประชุม PLC ประกอบกับโค้ชของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ให้คำแนะนำแก่โรงเรียนในการประชุม PLC ที่ชัดเจนแบ่งตามช่วงชั้น ตามระดับและให้มีการจัดตารางประชุม PLC โดยให้ประชุมทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ เหมือนที่โค้ชของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ใช้การประชุม PLC ในการพัฒนาโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนที่เข้าโครงการมีการพัฒนาได้เร็วขึ้นกว่าเดิม 2.3) ผลการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและครู (1) การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำเรียนรู้การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปรับเปลี่ยนวิธีคิดใหม่ให้ความสำคัญกับครูและการดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้ครูใช้การประชุม PLC ในการพัฒนาการเรียนการสอนและนำระบบสารสนเทศมาใช้ในโรงเรียน มีการนิเทศภายในโรงเรียนและสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ผ่านการจัดกิจกรรมเปิดบ้านและเปิดชั้นเรียน (2) การเปลี่ยนแปลงของครู พบว่าครูมีการปรับเปลี่ยนการสอนเน้นการสอนเชิงรุกให้นักเรียนปฏิบัติจริงสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครูมากขึ้น รู้จักเข้าใจนักเรียนมากขึ้น ดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึง ใช้เทคนิควิธีสอนที่หลากหลายและใช้การประชุม PLC ในการพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ปัญหาให้นักเรียน 2.4) ผลการเปลี่ยนแปลงของนักเรียน พบว่านักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงตนเองหลังการดำเนินโครงการในด้านความรู้ทักษะและคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.11) สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.15) และพบว่าด้านคุณธรรม มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.40) รองลงมา ด้านทักษะ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) และด้านความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และทั้ง 3 ด้าน มีการพัฒนาอยู่ในระดับดี พฤติกรรมที่นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ได้แก่ ด้านความรู้ ได้นำความรู้มาใช้ในการนำเสนอรายงาน รู้จักสรุปสาระสำคัญจากการทดลอง และการทำโครงงาน รู้จักการสังเกต ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้อง และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนมากขึ้น ด้านทักษะ ได้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดวิพากษ์ได้มากขึ้นเกี่ยวกับการแก้ปัญหาขยะในชุมชน ทักษะการคิดสร้างสรรค์ นักเรียนคิดนำขยะมาใช้ใหม่ โดยการนำไปทำกระเป๋ากันเปื้อน คิดทำกระดาษสาจากพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น ทักษะการสื่อสาร นักเรียนสามารถใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ทักษะอาชีพ นักเรียนเกิดอาชีพใหม่ที่ได้จากการเรียนรู้โครงงานฐานวิจัย เช่น การปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ การทำแหนมเห็ดจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ การเลี้ยงปลาในบ่อซีเมนต์ ทักษะชีวิต นักเรียนรู้จักการสังเกตและตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัย รู้จักการทำงานเป็นทีม เห็นคุณค่าของตนเองและเพื่อน คิดต่อยอดอาชีพจากที่เรียนรู้ในโรงเรียนมาทำที่บ้าน เช่น การทำแหนมจากข้าวไรซ์เบอร์รี่ การทำน้ำส้มควันไม้ การปลูกพืช ไร้ดิน ด้านคุณธรรม พบว่านักเรียนเกิดคุณธรรมเกี่ยวกับการมีวินัยและมีจิตสาธารณะมากขึ้น มีการแสดงพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ที่ยังไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมที่เก็บของได้ส่งครู และปฏิบัติตามกฎของห้องเรียนและโรงเรียน

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียน เกิดจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นำปัญหาและข้อเสนอแนะไปปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรการที่ กสศ.กำหนด ทีมโค้ชของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาและแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารและครู มีที่เล็งในการดูแลโรงเรียนอย่างใกล้ชิด ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู และมีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ได้รับการเสริมแรงในการพัฒนาต่อยอด ให้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ และรับฟังความคิดเห็นของครูมากขึ้น นอกจากนี้ โรงเรียนได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเพียงพอ และมีอิสระในการใช้งบประมาณในการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

4. วัตถุประสงค์ที่ 4 ด้านประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และให้การสนับสนุนด้านวิชาการมากขึ้น ครูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน มีการออกแบบการเรียนรู้และจัดทำแผนการสอนทำให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูอย่างทั่วถึงทุกคน ผู้บริหารและครูมีเครือข่ายการทำงานที่หลากหลาย โดยเฉพาะผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้ปกครองและครูเห็นว่าการเข้าร่วมโครงการฯ เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามาก ด้านประสิทธิผล นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรมดีขึ้น ผู้ปกครองพึงพอใจและภาคภูมิใจในการนำเสนอผลงานของนักเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้โรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง และชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดในโครงการ โดยมีผลการพัฒนาโรงเรียนหลังการดำเนินโครงการมีการพัฒนา/เปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก มีการพัฒนาคิดเป็นร้อยละ 51.89 ด้านความต่อเนื่องและยั่งยืน พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่จะนำนวัตกรรมมาดำเนินงานตามโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนไปใช้ให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนในรูปแบบต่าง ๆ กัน ได้แก่ 1) บูรณาการกับโครงการและแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา 2) นำนวัตกรรมไปบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอน 3) นำนวัตกรรมไปจัดในกิจกรรมโครงงาน และ 4) ใช้การประชุม PLC ในการสร้างเครือข่ายการทำงาน และปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ด้านความต้องการพัฒนาในอนาคต พบว่าโรงเรียนต้องการพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) พัฒนาการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัยและเป็นระบบ 2) จัดการเรียนการสอนเชิงรุก 3) สร้างภาคีเครือข่ายชุมชน ผู้ปกครองเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษา 4) ครูจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และจัดการสอนที่พัฒนาทักษะอาชีพให้นักเรียน 5) จัดการเรียนรู้แบบ Coding โดยใช้กระบวนการ PLC ในการพัฒนา 6) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน 7) ส่งเสริมทักษะด้านภาษาและเทคโนโลยีของเด็กปฐมวัยเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น 8) ครูปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน 9) ครูจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 และ 10) จัดการเรียนการสอนแบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยและโครงงานฐานวิจัยให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง

จุดเด่นของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า 1) วิทยากร กับโค้ชเป็นคนเดียวกันทำให้ทราบข้อมูลในการพัฒนาครู และผู้บริหารโรงเรียนได้ตรงประเด็น และได้รับการยอมรับศรัทธาจากผู้บริหารและครูเป็นอย่างมาก 2) มีพี่เลี้ยงในการดูแลช่วยเหลือและประสานกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด 3) มีนวัตกรรมและทิศทางการพัฒนาผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่ชัดเจน 4) เน้นให้ครูออกแบบการเรียนรู้และเขียนแผนการสอนด้วยตนเอง 5) พัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 6) พัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบ โรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน 7) นำผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาและข้อเสนอแนะของ กสศ. และทีมวิจัย ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการรุ่นที่ 1 ต่อเนื่องในปี 2563 8) ใช้การอบรมผ่านระบบออนไลน์ได้อย่างทั่วถึงและแก้ปัญหาในช่วงเกิดน้ำท่วมโรงเรียน และเกิดการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้สามารถดำเนินงานตามกิจกรรมที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

ปัญหา/อุปสรรค พิจารณาในแต่ละระดับ พบว่า 1) ระดับ กสศ. 1.1) การจัดเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนกันระหว่าง กสศ. กับหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้เพิ่มภาระงานให้กับครู 1.2) ระยะเวลาในการดำเนินงานมีจำกัด 2) ระดับ สพฐ. 2.1) ระบบข้อมูลสารสนเทศของ สพฐ. ซ้ำซ้อนกับของ กสศ. 2.2) นโยบายของ สพฐ. มากเกินไป 3) ระดับ สพท. 3.1) การสนับสนุนและการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีน้อย 3.2) ไม่ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 3.3) ไม่กระตุ้นและสนับสนุนให้โรงเรียนนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการบริหารการเรียนการสอนและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3.4) ศึกษาวิเคราะห์ลงไปติดตามช่วยเหลือโรงเรียนน้อยมาก 4) ระดับสถาบันรับทุน (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) 4.1) ในช่วงการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (COVID-19) โค้ชไม่ลงพื้นที่ติดตามโรงเรียน แต่ใช้การติดตามผ่านระบบออนไลน์ 4.2) การประชุมผ่านระบบออนไลน์ร่วมกับโค้ชและพี่เลี้ยง ส่วนใหญ่ใช้เวลาราชการ ครูไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ทุกครั้ง 4.3) การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่มีเรื่องการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน 5) ระดับโรงเรียน 5.1) การประชุมผ่านระบบออนไลน์และการทำ PLC บางครั้งตรงกับเวลาสอนของครู ทำให้ครูไม่ได้สอนนักเรียน 5.2) ระยะเวลาที่ให้โรงเรียนเก็บข้อมูลหรือรายงานผลการจัดกิจกรรมโครงงานฐานวิจัยและบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยเร็วและกระชั้นชิดเกินไปทำให้โรงเรียนส่งงานไม่ทัน 5.3) ครูบางคนไม่มีทักษะในการสอนโครงงานวิทยาศาสตร์ 5.4) ระยะเวลาในการดำเนินงานของโรงเรียนค่อนข้างน้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ข้างต้นนั้น พบว่าสถาบันรับทุนการพัฒนา มีความพยายาม จริ่งจ้ง ตั้งใจ และใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาครูและโรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย แม้ว่าจะมีอุปสรรคจากสถานการณ์โควิด-19 เป็นอุปสรรคสำคัญ แต่สถาบันรับทุนการพัฒนา (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) สามารถบริหารจัดการ การสนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นทั้งการสนับสนุนการพัฒนาตนเองของโรงเรียนทั้งระบบ แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยมาตรการสนับสนุนการพัฒนาในด้าน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่มีคุณภาพ การพัฒนาครูและโรงเรียน ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่มีคุณภาพ การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สุขภาพและความปลอดภัย (พรเทพ รุ่งแผน, 2564; วิทยา วรพันธุ์ และสินธะวา คามดิษฐ์, 2564; สรรเสริญ สุวรรณ, 2564; อรทัย มูลคำ และสุวิทย์ มูลคำ, 2564; แอนจิรา ศิริภิรมย์ และจรัสฤทธิ์ กลิ่นสุวรรณ, 2564)

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีการออกแบบและนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา และความเอาใจจริงเอาใจของโค้ช ซึ่งเป็นประโยชน์กับต้นสังกัดและโรงเรียนอื่นๆ เพื่อการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ และขยายผล แต่สถาบันมีการประสานความร่วมมือทั้งจากฝ่ายบริหารและจากบุคลากรต้นสังกัดน้อยกว่าที่ควรจะเป็น รวมถึงการเชื่อมโยงกับต้นสังกัดเป็นไปในลักษณะตัวบุคคลมากกว่าระบบ ซึ่งสรรเสริญ สุวรรณ (2564) ได้กล่าวถึงการนำแนวปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) และนวัตกรรมมาใช้ในการส่งเสริมให้การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Approach) ร่วมกับโรงเรียนเป้าหมายตามบริบทของโรงเรียนทั้งด้านการบริหารจัดการโรงเรียนในทุกองค์ประกอบและกระบวนการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) เพื่อสนับสนุนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารจัดการในทุกองค์ประกอบ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายและแผนพัฒนาโรงเรียน (Goal) การใช้ชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ (PLC) การใช้ระบบสารสนเทศ (Info) การสร้างเครือข่าย (Network) การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และอื่น ๆ ที่จำเป็น

สรุปผลการวิจัย

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ ได้แก่

การติดตามกระบวนการบริหารงานและการดำเนินงานของโครงการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดตั้งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน โดยมีสำนักงานพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพันธกิจสังคมทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลาง ประกอบด้วยผู้ประสานงานกลาง ทีมโค้ช วิทยากร และเจ้าหน้าที่สนับสนุนต่าง ๆ การดำเนินงานเน้นการพัฒนาครูและโรงเรียนผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ 5 มาตรการของ กสศ. รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเพื่อใช้ในการอบรมและจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน โดยให้อิสระในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ยังมีการนิเทศติดตามการทำงานของโรงเรียนทั้งแบบออนไลน์และแบบพบปะ พร้อมกับการประชุม PLC เพื่อสะท้อนผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การศึกษาความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 17 แห่ง ในพื้นที่สงขลาและสตูล ได้นำนวัตกรรมการสอนของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปปรับใช้ เช่น การสอนแบบบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อยสำหรับระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 3 และการสอนแบบโครงงานฐานวิจัยสำหรับระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการประเมินพบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาตาม 5 มาตรการของ กสศ. ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.03) โดยเฉพาะการพัฒนาครูผ่านกระบวนการ PLC ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.27)

นอกจากนี้ ยังพบการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้บริหาร ครู และนักเรียนอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน ครูมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเป็นแบบเชิงรุก (Active Learning) และออกแบบการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ส่วนนักเรียนมีการพัฒนาด้านความรู้ ทักษะในศตวรรษที่ 21 และคุณธรรม โดยเฉพาะด้านคุณธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 4.40)

ปัจจัยและเงื่อนไขที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากทีมโค้ชของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่มีความรู้และประสบการณ์ การใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน การนำข้อเสนอแนะจาก กสศ. และทีมวิจัยมาปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง

ประสิทธิภาพและความยั่งยืนของโครงการ พบว่า โครงการนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในด้านการบริหารและการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่แสดงความตั้งใจที่จะนำนวัตกรรมไปใช้ต่อเนื่อง เช่น การบูรณาการกับแผนปฏิบัติการของโรงเรียน หรือการจัดกิจกรรมโครงงานฐานวิจัย

แต่ยังพบอุปสรรคบางประการ เช่น ภาระงานของครูที่เพิ่มขึ้นจากระบบข้อมูลซ้ำซ้อนระหว่าง กสศ. และ สพฐ. รวมถึงข้อจำกัดด้านเวลาดำเนินงานและการนิเทศในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 และพบว่าการออกแบบนวัตกรรมการสอนและการใช้กระบวนการ PLC ช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลสำเร็จของโครงการนี้สามารถเป็นแบบอย่างสำหรับการขยายผลไปยังโรงเรียนเครือข่ายต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำระบบสารสนเทศมาใช้ในโรงเรียน ให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันได้จะได้ลดความซ้ำซ้อนในการกรอกข้อมูล

1.2 ควรประสานการใช้ข้อมูลสารสนเทศระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาให้สามารถเชื่อมโยงและใช้ร่วมกันได้

1.3 การกำหนดนโยบาย ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนเป็นหลัก และปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนลดกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้น้อยลงแต่เพิ่มการบูรณาการให้มากขึ้น

1.4 ควรให้ศึกษานิเทศก์ลงพื้นที่เพื่อติดตาม แนะนำ ช่วยเหลือโรงเรียน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง/โรงเรียน

1.5 โค้ชควรลงพื้นที่นิเทศ ติดตามโรงเรียนเพื่อการนิเทศช่วยเหลือ แนะนำ สามารถสื่อสารได้ทั้ง 2 ทาง โดยการประชุมออนไลน์แต่ละครั้ง และควรบันทึกวิดีโอเพื่อให้ครูดูย้อนหลังได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในระดับโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนตามมาตรการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

2.2 ควรทำมีการวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- พรเทพ รุ่งแผน. (2564). รายงานการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ 2 : มหาวิทยาลัยนเรศวร. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- พิณสุดา สิริธรรังศรี, พรเทพ รุ่งแผน และวาสนา วิสฤตาภา. (2563). คู่มือการวิจัย ติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- พิณสุดา สิริธรรังศรีและคณะ. (2564). รายงานความก้าวหน้าการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง. งวดที่ 2 1 กันยายน 2563 - 28 กุมภาพันธ์ 2564. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- พิณสุดา สิริธรรังศรีและคณะ. (2564). รายงานการวิจัย ติดตาม และประเมินผลโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 รายงานฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- วิทยา วรพันธ์ และสินธะวา คามดิษฐ์. (2564). รายงานการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ 2 : มูลนิธิสืบลายมาศพัฒนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.

- สรเสรีญ สุวรรณ. (2564). รายงานการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ 2 : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- อรรถัย มูลคำและสุวิทย์ มูลคำ. (2564). รายงานการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1 และ 2 : มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ศูนย์พัฒน์ มูลนิธิรัฐบุรุษ (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) มูลนิธิสยามกัมมาจล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- แอนจิรา ศิริภิรมย์ และจรัสฤทธิ์ กลิ่นสุวรรณ. (2564). รายงานการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รุ่นที่ 1: มหาวิทยาลัยศรีปทุม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาธิการและกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.

Administration of the Child Development Center in the Digital Age under the Local Government of Sri Bunruang District, Nong Bua Lamphu Province

Thungfon Bupphi ^{1*} Sangwan Wangcham ² Sommart Kamwatjanang ³ and Mana Kruttarod ⁴

^{1, 2, 3, 4} Master of Education Program (Educational Administration)

Faculty of Social Sciences and Liberal Arts North-Chiang Mai University, Thailand

* Corresponding author: bupphi2521@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to examine the administration of early childhood development centers in the digital era under the local administrative organizations in Sri Bunruang District, Nong Bua Lamphu Province, and to identify approaches for further development. The sample group consisted of 124 individuals, including acting headteachers, teachers, and caregivers in the 2024 academic year. Additionally, five experts were purposively selected for interviews. Research instruments included questionnaires and semi-structured interview forms. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis.

The research findings indicate that the overall management of early childhood development centers in the digital era is at a high level. When considering each aspect, all were rated at a high level. The aspects, ranked from highest to lowest mean score, are as follows: professional development, public relations, digital vision, opportunity creation, promotion of learner engagement, and adaptation of the learning environment.

The development approaches are as follows: (1) Enhancing knowledge through hands-on training, providing appropriate tools, and establishing learning communities to exchange experiences in digital teaching. (2) Procuring and developing diverse, modern, and conducive learning resources, such as smart classrooms, digital libraries, and creative spaces, to promote effective learning in the digital era. (3) Utilizing suitable platforms to create engaging, creative, and positive content with proper monitoring and content control before dissemination to enhance the institution's reputation and credibility. (4) Emphasizing learning through play, exploration, and direct experiences, such as project-based activities, learning centers, and simulations, to naturally develop children's skills and creativity. (5) Implementing child-centered management approaches, developing teacher expertise, fostering a safe and stimulating learning environment, and integrating appropriate technology and innovations for early childhood education. (6) Promoting the continuous professional development of teachers and staff through hands-on training, lifelong learning, and Professional Learning Communities (PLC), along with supporting research and innovation in early childhood education.

Keywords: School management, Early childhood development centers, Management of early childhood development centers in the digital era.

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ทุ่งฝน บุพพิ ^{1*} สัจวาร วังแจ่ม ² สมมาต คำวังนัง ³ และ มานะ ครุฑาโรจน์ ⁴

^{1, 2, 3, 4} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

*Corresponding author: bupphi2521@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และผู้ดูแลเด็ก ปีการศึกษา 2567 จำนวน 124 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาระดับมีอาชีว ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสร้างโอกาส ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ตามลำดับ

แนวทางพัฒนา คือ 1) ควรเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ สนับสนุนเครื่องมือที่เหมาะสม และสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอนแบบดิจิทัล 2) ควรจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ ห้องสมุดดิจิทัล และพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ยุคดิจิทัล 3) ควรใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสม สร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ และเชิงบวก พร้อมทั้งมีการควบคุมและตรวจสอบเนื้อหาก่อนเผยแพร่ เพื่อเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสถานศึกษา 4) ควรเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การสำรวจ และประสบการณ์ตรง เช่น กิจกรรมแบบโครงงาน ศูนย์การเรียนรู้ และการจำลองสถานการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ 5) ควรใช้แนวทางบริหารที่มุ่งเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและกระตุ้นการเรียนรู้ รวมถึงบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวัย และ 6) ควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พร้อมสนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว ประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งจะเผชิญกับความท้าทายของกระแสโลกปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและท้าทายดังกล่าวได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจัดเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งโดยต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ให้อัจฉริยภาพ วิเคราะห์ รู้จักคิดแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ตนเอง สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาตนเองของคนให้มีคุณภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อมุ่ง

พัฒนาเยาวชนให้มีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ขั้นพื้นฐาน มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อพัฒนาตนเองและดำรงชีวิตในแนวที่เหมาะสมความต้องการของตนเอง และสังคม (พรทิพย์ ไพรัตน์, 2563)

ยุคดิจิทัลเป็นยุคกระแสหลักของโลกนับจากทศวรรษนี้ การไม่เปลี่ยนแปลง ยึดติดกับอะไรเดิม ๆ จะทำให้องค์กรล้าหลัง ด้อยพัฒนา สุดท้ายองค์กรเหล่านั้นก็ย่อมล่มสลายลง การศึกษาไทยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนนำดิจิทัลมาใช้ในการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้สถานศึกษาต้องนำดิจิทัลเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีคลังสื่อดิจิทัล เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาตนเองได้ในทุกที่ทุกเวลา อนันต์ วรดิพงษ์ (2561) ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่ม้อย (2562) กล่าวว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีไม่เพียงแต่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต แต่ยังมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในสถานศึกษาแบบองค์รวม ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ตโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เมื่อนำอุปกรณ์เหล่านี้เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดทั้งด้านเวลา สถานที่และปริมาณของความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้จากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งวิวัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ต่อผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อทิศทางของยุคสมัยและจะต้องมีความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาเป็นอย่างดี และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ผู้บริหารจะต้องทำการวิเคราะห์สถานศึกษาทั้งระบบเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่ และนำไปวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาให้สถานศึกษาเกิดความก้าวหน้าและสอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกๆ ด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่างๆ (มฤดี เฟื่องสง่า และมัทนา วังนอมศักดิ์, 2566)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560, 2560) ประกอบกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งเทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542, 2542) ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาล มีหน้าที่ ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (พระราชบัญญัติเทศบาล (แก้ไขฉบับที่ 13) พุทธศักราช 2552, 2552) และองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (แก้ไขฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2562, 2562) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร สำหรับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้น มีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ประสานส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ และการพัฒนาบุคลากร ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัยกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัยให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2560)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและ

สติปัญญา ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 48 ศูนย์ มีครูรักษาการแทนหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 48 คน ครู จำนวน 32 คน ผู้ดูแลเด็ก 104 คน และมีเด็กปฐมวัยช่วงอายุ 2 ขวบ จำนวน 640 คน ช่วงอายุ 3 ขวบ จำนวน 720 คน ช่วงอายุ 4 ขวบ จำนวน 139 คน และช่วงอายุ 5 ขวบ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 1,503 กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพื่อให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ซึ่งจากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การบริหารยังไม่ทันต่อยุคดิจิทัล ขาดการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากร ผ่านระบบดิจิทัล โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านใช้เทคโนโลยี พบว่า แนวทางการอบรมเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ คือ จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เป็นสื่อธรรมชาติ เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก สื่อที่เอื้อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ หลีกเลี่ยงการใช้สื่อเทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ยังขาดใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยระหว่างภายในกับภายนอกองค์กร ในการปฏิบัติงานยังขาดการเสนอแนวความคิดที่สร้างสรรค์และนวัตกรรมใหม่ (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2567) ดังนั้น ผู้อำนวยการกองการศึกษาและหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องพัฒนากระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล และวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย กระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

จากปัญหาที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อนำผลที่ได้ไปวางแผนการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาและผู้บริหารสามารถนำข้อเสนอแนะจากความคิดเห็นของครู นำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วย ครูรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 48 คน ครู 32 คน และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 104 คน รวมทั้งสิ้น 184 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 48 ศูนย์ (ระบบสารสนเทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีการศึกษา 2567 ณ วันที่ 10 กรกฎาคม 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูรักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประจำปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 อ้างถึงใน กิ่งกาญจน์ สุขสำราญ, 2565) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 124 คน จากนั้นทำการแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แหล่งข้อมูลได้จากผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน และครูชำนาญการ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยเพศ อายุระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 6 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์จากแบบสอบถามแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เก็บข้อมูลจาก กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 3 ท่าน และผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 2 ท่าน

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า ตำรา วารสาร บทความ แนวคิดของนักวิชาการต่างๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สร้างแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการค้นคว้าครั้งนี้

2. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลต่างๆเพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะ สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล จากนั้นก็นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยดำเนินการตรวจสอบการใช้สำนวนภาษา ความถูกต้อง ความครอบคลุมตามขอบเขต และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่ปรับตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายของการสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) รวมไปถึงความครอบคลุมของข้อคำถามและความชัดเจนทางภาษาโดยค่าดัชนี IOC ที่ได้เป็นค่าเฉลี่ยจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการกำหนดคะแนนที่

ผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าของความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้ถ้าต่ำกว่านั้นต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์และมีความเหมาะสมไปทดลอง (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่เป็นกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยนำไปทดลองใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202 - 204) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

5. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการดำเนินงานวิจัย เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคคลิจุทิล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคคลิจุทิล

2. จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยนำข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 1 ข้อ จากแบบสอบถามแต่ละด้านมากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ข้อคำถาม จำนวน 6 ข้อ เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคคลิจุทิล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ข้อมูล และข้อคำถาม

4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบ และพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหา โดยหาค่า IOC พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

5. นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง แก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

6. ปรับแก้แบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคคลิจุทิล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึงผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Google Form ให้แก่รักษาการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู และผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ปีการศึกษา 2567

3. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อและบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคคลิจุทิล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยกำหนดข้อคำถามออกเป็นประเด็นให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตจัดบันทึก บันทึกเสียง และบันทึกภาพระหว่างการสัมภาษณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างอิสระ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1. นำแบบสอบถาม ที่มีข้อมูลสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอด้วยตาราง

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้วยโปรแกรมประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ และรายด้าน และ โดยรวม เสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายโดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จากการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามหัวข้อหลักที่กำหนดไว้มาสรุปข้อมูล และนำเสนอโดยวิธีเชิงพรรณนา

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. หาค่าสถานภาพส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)
3. หาสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมและรายด้าน

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล	ระดับปฏิบัติ		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ	4.26	0.47	มาก
2. ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้	4.14	0.55	มาก
3. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.20	0.52	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.16	0.62	มาก
5. ด้านการสร้างโอกาส	4.19	0.61	มาก
6. ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.20	0.54	มาก
โดยรวม	4.20	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.20$) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.20$) ด้านการสร้างโอกาส ($\bar{X} = 4.19$) และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.14$)

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ คือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้กับครูและบุคลากร พร้อมทั้งสนับสนุนเครื่องมือและแพลตฟอร์มที่เหมาะสมสำหรับการสอน สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคนิคการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านคอร์ส ออนไลน์และสัมมนาวิชาการ และพัฒนาระบบสนับสนุนด้านเทคโนโลยีในสถานศึกษาเพื่อช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการใช้งานเครื่องมือดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ คือ ควรจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น กระดานอัจฉริยะ และอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อรองรับการเรียนการสอนแบบโต้ตอบ พัฒนาห้องสมุดดิจิทัลที่มี e-books และฐานข้อมูลออนไลน์ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์ เช่น Co-working Space เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้แบบลงมือทำ นำเทคโนโลยี VR/AR มาใช้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย น่าสนใจ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล

ด้านการประชาสัมพันธ์ คือ ควรเลือกแพลตฟอร์มให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น Facebook และ YouTube สำหรับผู้ปกครอง หรือ TikTok และ Instagram สำหรับนักเรียน พร้อมมีแอดมินดูแลเนื้อหาอย่างเหมาะสม สร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์และเชิงบวก เช่น วิดีโอสั้นและอินโฟกราฟิก พร้อมตรวจสอบเนื้อหาก่อนเผยแพร่เพื่อรักษาภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมออนไลน์ เช่น โพลหรือไลฟ์สด และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เช่น โครงการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และการจำลองสถานการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ผู้เรียนยังได้รับประสบการณ์ตรงผ่าน การสำรวจและทัศนศึกษา ที่ช่วยให้เข้าใจโลกกว้างมากขึ้น นอกจากนี้ การใช้ การเรียนรู้ผ่านการเล่น เช่น เกม บทบาทสมมติ และกิจกรรมสร้างสรรค์ ยังช่วยกระตุ้นจินตนาการและทักษะทางสังคม ทำให้การเรียนรู้สนุกและเป็นธรรมชาติ

ด้านการสร้างโอกาส คือ เน้นการบริหารที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความสามารถของแต่ละบุคคล พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการสอน และส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและกระตุ้นพัฒนาการ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์จากโลกจริง

ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล คือ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเปิดรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมและสัมมนาเพื่ออัปเดตเทคโนโลยีการสอน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทันที การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนวัตกรรมใหม่ๆ การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมในการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เช่น การใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (VR) หรือกิจกรรมสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสร้างโอกาส และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ได้เองเพื่อตอบสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการใช้แหล่งข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ให้สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ เป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการ และแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับผลวิจัยของ กันทาใจ (2565) กล่าวถึง การปฏิบัติที่เป็นเลิศอย่างมืออาชีพในยุคดิจิทัล โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะที่เชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสถานศึกษา สามารถสนับสนุนส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมดิจิทัลได้อย่างมืออาชีพให้กับผู้เรียน โดยการมอบอำนาจแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลต่าง ๆ มีการอำนวยความสะดวกในการมีส่วนร่วมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยการกระตุ้นอบรมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริวรรณ อยู่ถุณยา, สังวาร์ วังแจ่ม ทศนีย์ บุญมาลี และสุรศักดิ์ สุทธสิริ (2567) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระพิทักษ์ จันทโร (รอดบุญธรรม) (2566) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริดา เกตุนิม (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า 1) ควรเน้นการพัฒนาคอร์สความรู้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ สนับสนุนเครื่องมือที่เหมาะสม และสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอนแบบดิจิทัล 2) ควรจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ ห้องสมุดดิจิทัล และพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบโจทยยุคดิจิทัล 3) ควรใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสม สร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ และเชิงบวก พร้อมทั้งมีการควบคุมและตรวจสอบเนื้อหาก่อนเผยแพร่ เพื่อเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสถานศึกษา 4) ควรเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การสำรวจ และประสบการณ์ตรง เช่น กิจกรรมแบบโครงงาน ศูนย์การเรียนรู้ และการจำลองสถานการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ 5) ควรใช้แนวทางการบริหารที่มุ่งเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและกระตุ้นการเรียนรู้ รวมถึงบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวัย และ 6) ควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พร้อมสนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของศิริดา เกตุนิม (2565) ได้ทำการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ Line4DLTV, Google Meet และ Facebook เพื่อสนับสนุนการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวอร์มัล ดังนั้น จึงเสนอแนะให้องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอบัวไร่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองมีความรู้ มีทักษะ และสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างถูกต้อง รวมถึงสามารถดำเนินงานด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการจัดการศึกษาร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับผลวิจัยของ พระพิทักษ์ จันทโร (รอตบุญธรรม) (2566) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง มีการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) มีการจัดการเรียนการสอนแบบ (Active Learning) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม สอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการ จัดการเรียนรู้แบบสืบค้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตอบสนองความสนใจของนักเรียนที่ต่างกัน สร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน มีการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ รองลงมาคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสร้างโอกาส และด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

2. แนวทางพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า 1) ควรเน้นการพัฒนาศักยภาพความรู้ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ สนับสนุนเครื่องมือที่เหมาะสม และสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการสอนแบบดิจิทัล 2) ควรจัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ทันสมัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ ห้องสมุดดิจิทัล และพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์ยุคดิจิทัล 3) ควรใช้แพลตฟอร์มที่เหมาะสม สร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ น่าสนใจ และเชิงบวก พร้อมทั้งมีการควบคุมและตรวจสอบเนื้อหาก่อนเผยแพร่ เพื่อเสริมภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสถานศึกษา 4) ควรเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การสำรวจ และประสบการณ์ตรง เช่น กิจกรรมแบบโครงงาน ศูนย์การเรียนรู้ และการจำลองสถานการณ์ เพื่อพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอย่างเป็นธรรมชาติ 5) ควรใช้แนวทางการบริหารที่มุ่งเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและกระตุ้นการเรียนรู้ รวมถึงบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับวัย และ 6) ควรส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) พร้อมสนับสนุนการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัลในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมสัมมนา PLC การศึกษาดูงานเพื่อให้มีการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทันต่อยุคดิจิทัลส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

1.2 ผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในประเด็นต่อไปนี้

1) ด้านการพัฒนาระดับมืออาชีพ ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างหลากหลายวิธี รวมทั้งสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอต่อการใช้งาน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การขับเคลื่อนการเรียนรู้ขององค์กร มีการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงแหล่งข้อมูลมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำแนวทางการปฏิบัติที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2) ด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ ควรจัดหาและติดตั้งอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อรองรับการเรียนการสอนแบบโต้ตอบ ฐานข้อมูลออนไลน์ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ ออกแบบพื้นที่สร้างสรรค์ เพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และการเรียนรู้แบบลงมือทำ นำเทคโนโลยี มาใช้เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมจริง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย น่าสนใจ และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนยุคดิจิทัล

3) ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรเลือกสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย สร้างเนื้อหาที่สร้างสรรค์ และ เชิงบวก พร้อมตรวจสอบเนื้อหา ก่อนเผยแพร่เพื่อรักษาภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมออนไลน์ และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาปรับปรุงกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ผู้เรียนยังได้รับประสบการณ์ตรงผ่าน การสำรวจและทัศนศึกษา และการเรียนรู้ผ่านการเล่น

5) ด้านการสร้างโอกาส ควรเน้นการบริหารที่ให้เกิดเป็นศูนย์กลาง ปรับหลักสูตรให้ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความสามารถของแต่ละบุคคล พัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการสอน และส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและกระตุ้นพัฒนาการ นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาบูรณาการในการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ พร้อมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์จากโลกจริง

6) ด้านวิสัยทัศน์ดิจิทัล ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรกระตุ้นให้ครูและบุคลากรเปิดรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรมและสัมมนาเพื่ออัปเดตเทคโนโลยีการสอน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ทันที การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และนวัตกรรมใหม่ๆ การสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมในการสอนที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.3 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหาร ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคดิจิทัล เพื่อให้สามารถวางแผนพัฒนาทางนโยบายและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กึ่งกาญจน์ สุขสำราญ. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอ ปลาแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2560). *คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ.
- ณัฐกฤตา กันทาใจ. (2565). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอยาง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2*. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระพิทักษ์ จันทโร (รอดบุญธรรม). (2566). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (แก้ไขฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2562. (2562). *ราชกิจจานุเบกษา* 136. (เมษายน 2562): หน้า 158.
- พระราชบัญญัติเทศบาล (แก้ไขฉบับที่ 13) พุทธศักราช 2552. (2552). *ราชกิจจานุเบกษา* 136. (กุมภาพันธ์ 2552): หน้า 14.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542, 2542 : พรทิพย์ ไพรรัตน์. (2564). การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอัครสังฆมณฑลสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(3), 165-177.
- มฤดี เพ็งสง่า และมัทนา วังนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*, 24(2), 162-175.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา* 143. (เมษายน 2560). หน้า 74-75.
- ศิรดา เกตุนิม. (2565). แนวทางการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนิวนอร์มัล เขตอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ อยู่ถมยา, สัจวาร วังแจ่ม ทศนีย์ บุญมาภิ และสุรศักดิ์ สุทธสิริ. (2567). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ความเป็นเลิศในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(1), 1587-1598.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนันต์ วรดิพิงศ์. (2561). การศึกษารูปแบบดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. *Veridian E-Journal Science and Technology Silpakorn University*, 11(2), 1200-1215.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York : Harper Collins.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

Monitoring and Evaluation of Teacher and School Development for Continuous Educational Quality Enhancement by the Starfish Country Home Foundation in Chiang Mai Province

Sanrasern suwan ¹ Wasana wisaruetapa ^{2*} and Siriluck Phonphanich ³

^{1, 2, 3} Dhurakij Pundit University

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th โทรศัพท์ 094-666-9545

ABSTRACT

This research aimed to monitor and evaluate the teacher and school development initiatives implemented by the Starfish Country Home Foundation, focusing on the continuous enhancement of educational quality. A mixed-methods research design, incorporating both quantitative and qualitative approaches, was employed. Data were collected from administrators, teachers, students, and coaches across 59 schools located in Chiang Mai, Lamphun, and Samut Sakhon provinces. Data collection methods included observation, in-depth interviews, focus group discussions, and document analysis.

The findings regarding the initial conditions and subsequent changes in schools revealed that most institutions possessed strong foundational support, particularly in terms of budget allocation. However, a deficiency in an adequate number of teacher development coaches was noted. Following participation in the Foundation's program, core operational processes, such as school management and community engagement, demonstrated improvement. Furthermore, student skills, as both outputs and outcomes, increased from a moderate to a high level. The project management aspect was executed according to five key measures and four core processes, including flexible learning management and continuous teacher development. Results indicated a significant improvement in outcomes post-intervention, with notable advancements in students' analytical thinking and communication skills. Key success factors identified included the presence of coaches with a strong pedagogical commitment, consistent budgetary and academic support, the preparedness of school administrators and teachers, and active community involvement. In terms of project effectiveness, the initiatives were found to contribute to time and cost savings through the adoption of online training modules. This, in turn, enhanced teachers' proficiency in utilizing technology, enabled students to create work aligned with their potential, and facilitated schools in developing innovations to improve overall academic achievement.

Keywords: Monitoring, Evaluation, Educational Quality Enhancement, Starfish Country Home Foundation

การติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จังหวัดเชียงใหม่

สรเสรีญ สุวรรณ¹ วาสนา วิสฤตาภา^{2*} และ สิริลักษณ์ ผลพานิช³

^{1, 2, 3} วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Corresponding author. E-mail: Wasana.wia@dpu.ac.th โทรศัพท์ 094-666-9545

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และโค้ชในโรงเรียน 59 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และสมุทรสาคร โดยรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยสภาพเริ่มต้นและความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัจจัยสนับสนุนในระดับมาก โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณ แต่ยังขาดโค้ชพัฒนาครูอย่างเพียงพอ หลังเข้าร่วมโครงการ กระบวนการทำงานหลัก เช่น การบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับดีขึ้น ส่วนผลผลิตและผลลัพธ์ด้านทักษะนักเรียนเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมาก การบริหารงานโครงการมีการดำเนินงานตาม 5 มาตรการและ 4 กระบวนการหลัก เช่น การจัดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและการพัฒนาครู พบว่าผลลัพธ์หลังเข้าร่วมโครงการสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสารของนักเรียนที่พัฒนาขึ้น ปัจจัยสำคัญได้แก่ การมีโค้ชที่มีจิตวิญญาณครูสูง การสนับสนุนงบประมาณและวิชาการ ความพร้อมของผู้บริหารและครู ตลอดจนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในส่วนของประสิทธิผลโครงการพบว่า โครงการช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายผ่านการอบรมออนไลน์ ส่งผลให้ครูใช้เทคโนโลยีได้ดีขึ้น นักเรียนสร้างสร้งงานได้ตามศักยภาพ และโรงเรียนพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์

คำสำคัญ: การติดตาม, การประเมินผล, ยกระดับคุณภาพการศึกษา, มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป็นโครงการที่สำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีเป้าหมายโรงเรียนจำนวน 290 โรงเรียน ในพื้นที่ 35 จังหวัด มุ่งให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมีการพัฒนาและขับเคลื่อนด้วยตัวเองทั้งโรงเรียน โดยการสนับสนุนจากทีมโค้ช (coach) มีรูปแบบการบริหารจัดการตนเองทั้งโรงเรียนด้วยการกำหนดเป้าหมาย (school goal) ชัดเจนเพื่อยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียน ที่สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีระบบสารสนเทศ (Info) ที่มีคุณภาพสำหรับครูและผู้บริหาร เพื่อใช้ในการบริหารจัดการ มีกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) เป็นชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูมืออาชีพ รวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับชั้นเรียน (classroom) ที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก (active learning) ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนตามเป้าหมายที่กำหนด ใน 4 กระบวนการ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น 2) การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) การพัฒนาครูให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ 4) สร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยมีเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ ที่ตัวนักเรียน (core learning outcomes) จากการระดมความคิดเห็นและสังเคราะห์เป้าหมายของนักเรียนในโครงการ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) พบว่า เป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (core learning outcomes) ที่ควรได้รับ คือ 1) ความเสมอภาค ได้แก่ การได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 2) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และ

วิพากษ์อย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และ 3) มีคุณธรรม ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะ

มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถาบันหนึ่งที่ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาดำเนินงานโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรับผิดชอบการพัฒนาครูและโรงเรียน จำนวน 59 โรงเรียน เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 - 6 จำนวน 44 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 - 2 จำนวน 5 โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 10 โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อหา แนวปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (best practices) และนวัตกรรมมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (whole school approach) 2) มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Full participation) และพัฒนาไปพร้อมกันโดยใช้การบริหาร จัดการโรงเรียนอย่างเป็นระบบ 3) เพื่อดำเนินการให้เกิดการบูรณาการเข้าสู่ระบบงานครอบคลุม 9 องค์ประกอบของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้นำ ชุมชน การวัดผล บรรยากาศการเรียนรู้ เทคโนโลยี รูปแบบและการปฏิบัติการสอน หลักสูตรและการ ประเมิน การพัฒนาวิชาชีพครู และการเรียนรู้ของนักเรียน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process ซึ่งเป็นกระบวนการคิดเชิงออกแบบในการแก้ไขปัญหา และการจัดกิจกรรมพื้นที่สำหรับนักสร้างสรรค์ (Maker space) เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะและความคิดสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมที่ใช้กระบวนการ STEAM Design process เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ โครงงานที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการสร้างและใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ ศิลปะและคณิตศาสตร์ ใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมได้พัฒนาโรงเรียนเกี่ยวกับการบริหารจัดการตาม 5 มาตรการที่ กสศ.กำหนด (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Goal) 2) การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ วิชาชีพ (PLC) 3) การจัดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ (Info) 4) การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ (Classroom) 5) การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (Network) นอกจากนี้ยังพัฒนาโรงเรียนตาม 4 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น 2) การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) การพัฒนาครูให้เป็นผู้ใฝ่เรียนเป็นครุมีอาชีพและ 4) การสร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ของ นักเรียนที่ กสศ. กำหนด ได้แก่ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณ์ญาณ 2) ทักษะการคิด สร้างสรรค์ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะอาชีพ 5) ทักษะชีวิต และคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ 1) ความมีวินัย 2) ความซื่อสัตย์ และ 3) การมีจิตสาธารณะ โดยมีทีมโค้ชของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมเป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการดำเนินงานตาม 5 มาตรการ 4 กระบวนการหลักของโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพเริ่มต้นและความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของ การพัฒนาครูและโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อเนื่องอย่างเป็นระบบตามแนวทางและเป้าหมายของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนที่สามารถใช้ขยายผลต่อไป
2. เพื่อศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่องของโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และสมุทรสาคร จำนวน 59 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน (ก่อนดำเนินโครงการ) และแบบประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน (หลังเข้าร่วมโครงการ)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) จาก ครูแกนนำ ครูผู้สอน โค้ช และนักเรียน การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้บริหาร โรงเรียน ครูแกนนำ ครูผู้สอน โค้ช และนักเรียน

3.2 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวทางการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อเสนอโครงการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) โครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม แผนปฏิบัติงาน หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูแกนนำ คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาครูแกนนำของโรงเรียน ครั้งที่ 1 เอกสารจากโครงการสตาร์ฟิชเมคเกอร์ (Starfish Maker): Create Learn Share เอกสารการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process คู่มือการดำเนินงานคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบและปฏิทินการนิเทศของโค้ช รายงานผลการดำเนินงาน งวดที่ 1 และ 2 ของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม และแผนการทำงานของโรงเรียนภายใต้โครงการของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลง (percentage different) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ยึดแนวคิดและกำหนดเป็นตัวแปร ดังนี้

1. หลักและทฤษฎีระบบ ได้แก่ สภาพแวดล้อม (context) ปัจจัย (Input) กระบวนการ (process) ผลผลิต (products) ผลลัพธ์ (outcomes) และผลกระทบ (impacts) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการฯ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

2. หลักบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การจัดบุคลากรและทีมงาน การบริหารงบประมาณ โครงการ การอำนวยความสะดวก การนิเทศ ติดตามและรายงาน

3. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพ คือ ความคุ้มค่า ทันเวลาและเกิดประโยชน์สูงสุด และ 2) ประสิทธิผล คือ การบรรลุผลสำเร็จ (รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไข) และความพึงพอใจ

4. หลักและวิธีการพัฒนา ได้แก่ 1) หลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (whole school approach) คือ ความเป็นอิสระ การมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมและต่อเนื่อง และ 2) หลักการพัฒนาบุคลากร คือ การจัดทำคู่มือ การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ การจัดอบรมให้ความรู้ การสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การนิเทศและเยี่ยมเยียน การสื่อสารออนไลน์และออฟไลน์

5 หลักและวิธีการติดตาม ได้แก่ การติดตามวัตถุประสงค์ การติดตามแบบมีส่วนร่วม การเสริมพลัง (empowerment) การติดตามอย่างกัลยาณมิตร และการติดตามเพื่อเสริมประสิทธิภาพ

6. หลักและวิธีการประเมินโครงการ ได้แก่ ดำเนินการทั้งระบบ ทั้งด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัย กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ทั้งก่อน ระหว่างและหลังการดำเนินงาน

7. การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา ความเสมอภาคทางการศึกษาและประสิทธิภาพทางการศึกษา รวมทั้งทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมี

วิจารณ์ญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ตลอดจนคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะ

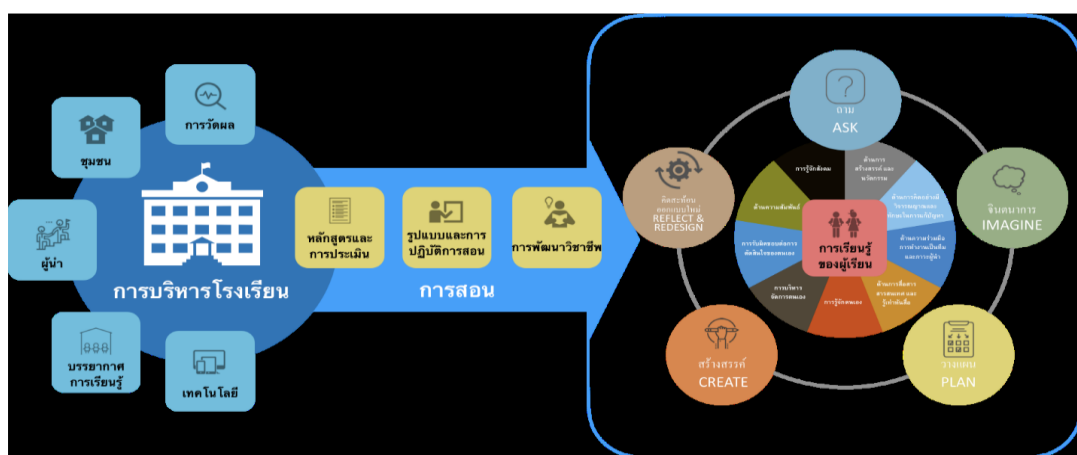
8. สารของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนฯ ได้แก่ โค้ช (coach) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (goal) การพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) การจัดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ (Info) การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ (classroom) และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (network) ด้วยกระบวนการ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น 2) การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) การพัฒนาครูให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และ 4) การสร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่ส่งผลถึงนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก มีพัฒนาการความคิดวิเคราะห์ และคิดสร้างสรรค์ อย่างมีวิจารณ์ญาณ มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

9. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (core learning outcomes) เป้าหมายผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน (core learning outcomes) ที่ควรได้รับ คือ 1) ความเสมอภาค ได้แก่ การได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และการได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม 2) ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ 21 ที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และวิพากษ์อย่างมีวิจารณ์ญาณ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต 3) มีคุณธรรม ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ การมีจิตสาธารณะ และผลการดำเนินงานตาม กสศ. กำหนดร่วมกับสถาบัน/หน่วยงานที่ดำเนินโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. **วัตถุประสงค์ที่ 1** เพื่อศึกษาสภาพเริ่มต้นและความเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในกระบวนการดำเนินงาน (process) และผลการดำเนินงาน (output) ของการพัฒนาครูและโรงเรียนให้มีคุณภาพต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ (whole school approach) ตามแนวทางและเป้าหมายของโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียนที่สามารถใช้ขยายผลต่อไป รูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ปรากฏตามภาพดังนี้

ที่มา : มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม, 2563.

รูปแบบการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม มีการขับเคลื่อน 3 ด้าน ดังนี้

1. การขับเคลื่อนด้านการบริหารโรงเรียน มีปัจจัยหลัก จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 ผู้นำ เป็นทีมงานซึ่งเป็นผู้มีบทบาทและหน้าที่ในการจัดทำกลยุทธ์และเป้าหมาย (Goal) ด้านวิสัยทัศน์ ชุมชน การวัดผล บรรยายภาคการเรียนรู้ เทคโนโลยี รูปแบบการสอน หลักสูตร การพัฒนาวิชาชีพ และการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดการขับเคลื่อนและสร้างนวัตกรรมในการเรียน การสอน และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

1.2 ชุมชน เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งทีมผู้นำจะต้องสร้างความเห็นพ้องในวิสัยทัศน์ เพื่อให้ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา นักธุรกิจในพื้นที่ ภาครัฐ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ต่าง ยึดถือและเกิดการมีส่วนร่วมและเกิดเครือข่ายความร่วมมือ (Network) เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา

1.3 บรรยายภาคการเรียนรู้ เป็นการออกแบบสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนการสอนของโรงเรียน (Classroom) ซึ่งจะต้องมีความยืดหยุ่นและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งสามารถตอบสนอง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างของนักเรียนได้

1.4 เทคโนโลยี เป็นการกำหนดนโยบายและรูปแบบการใช้งาน รวมทั้งการพัฒนาความรู้และทักษะ (Coach) ในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการ โดยจัดให้มีระบบสารสนเทศ (Info) และเพิ่มผลิตภาพ ของการทำงาน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน (Classroom) ให้ได้อย่างเหมาะสมตามพัฒนาการของนักเรียนและ บริบทของสถานศึกษา

1.5 การวัดผล เป็นการกำหนดเป้าหมายและวิธีการตรวจสอบความคืบหน้าตามเป้าหมาย รวมทั้งแนวทางใน การถ่ายทอดเรื่องราว ความสำเร็จและระบุส่วนที่ควรปรับปรุงเพื่อการพัฒนาโรงเรียนที่ยั่งยืน

2. การขับเคลื่อนด้านการสอน มีปัจจัยหลักจำนวน 3 องค์ประกอบ คือ

2.1 หลักสูตรและการประเมิน เป็นการพัฒนาครู เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและสามารถ พัฒนาแผนการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมต่อนักเรียน รวมทั้งสามารถเลือกใช้วิธีการในการ ประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถสะท้อนถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียนและทักษะที่ได้รับการพัฒนาได้อย่างแท้จริง และ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 รูปแบบและการปฏิบัติการสอน เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ บูรณาการและส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านการใช้กระบวนการ STEAM Design Process เพื่อจัดกิจกรรมการ เรียนรู้แบบโครงงานหรือการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งกระบวนการ STEAM Design Process มี ขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 : ถาม (Ask) ฝึกนักเรียนตั้งคำถามในเรื่องที่เป็นปัญหาหรือเรื่องที่ยากจะเรียนรู้

ขั้นที่ 2 : จินตนาการ (Imagine) ฝึกนักเรียนรู้จักหาคำถามความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นคำถามเรื่องที่ยาก จะหาวิธีการที่จะได้มาซึ่งความรู้ที่เป็นปัญหาหรือที่ยากจะรู้

ขั้นที่ 3 : วางแผน (Plan) เลือกวิธีการที่จะได้มาซึ่งองค์ความรู้จากที่กำหนดในขั้นที่ 2 มา 1 วิธีที่มติของ กลุ่มเห็นว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดและวางแผนกำหนดขั้นตอนในการทำงานตามวิธีที่เลือก

ขั้นที่ 4 : สร้างสรรค์ (Create) นักเรียนลงมือทำงานตามขั้นตอนที่วางแผนในขั้นที่ 3 โดยเลือกใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่มีในห้องที่มีการจัดกิจกรรมพื้นที่สำหรับนักสร้างสรรค์ (Maker space) และถ่ายทำผ่านแอปพลิเคชัน หรือพื้นหลังสีเขียว (Green Screen) และนำคลิปหรือวิดีโอที่ทำเสร็จแล้วนำเสนอหน้าห้องเรียน หรือนำเสนอผลการทำงานโดยเขียน พร้อม วาดภาพประกอบลงในกระดาษขนาดใหญ่ (flip chart)

ขั้นที่ 5 : คิดสะท้อน ออกแบบใหม่ (Reflected and Redesign) ครูและนักเรียนในห้องเรียนวิเคราะห์ ผลงานของกลุ่มที่นำเสนอแต่ละกลุ่มแล้วร่วมกันสะท้อนคิดว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไรเพื่อให้ผู้นำเสนอ ผลงานแต่ละกลุ่มนำไปปรับปรุงใหม่หรือออกแบบใหม่ในกรณีที่ใช้ไม่ได้

2.3 การพัฒนาวิชาชีพ เป็นการกำหนดนโยบายและกระบวนการในการเพิ่มพูนความรู้และทักษะของครูอย่าง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) และเครือข่าย เพื่อการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพทั้งในและนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

1. การขับเคลื่อนด้านการเรียนรู้ของนักเรียน มีปัจจัยหลัก คือ การส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Classroom) โดยอาศัยการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อการสร้างองค์ความรู้และการใช้กระบวนการ STEAM Design Process ในการพัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 และบูรณาการองค์ความรู้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตจริง เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ 1) หลักสูตรและการประเมิน 2) รูปแบบและการปฏิบัติการสอน และ 3) การพัฒนาวิชาชีพ บรรลุวัตถุประสงค์ มุลินิสตาร์ฟิชคันทรี่โฮมจึงได้ดำเนินการจัดอบรมผู้บริหาร ครูและทีมโค้ช ดังนี้

1.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (School Leadership for the 21st) และศึกษาดูงานโรงเรียนบ้านปลาตาว

มุลินิสตาร์ฟิชคันทรี่โฮม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างผู้นำเพื่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและผู้แทนของโรงเรียน จำนวน 59 คน และศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 9 คน พร้อมทั้งแจกเอกสารคู่มือการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อใช้เป็นคู่มือประกอบการอบรมและให้ผู้อบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับรูปแบบ การปฏิบัติการสอน และการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ ณ โรงเรียนบ้านปลาตาว อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการอบรมพบว่าผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ แนวคิดในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ การใช้แหล่งเรียนรู้และชุมชนออนไลน์ (Starfish Labz) เพื่อพัฒนาครูและสังเกตการจัดกิจกรรม Maker space ที่ใช้กระบวนการ STEAM Design Process โดยฝึกให้ผู้บริหารโรงเรียนสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการของโรงเรียนบ้านปลาตาว ตามกระบวนการ STEAM Design Process รวมทั้ง ให้ผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 59 โรงเรียนร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์โรงเรียน (school concept) และการจัดทำกรอบกลยุทธ์ในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อการปฏิรูปโรงเรียนอย่างยั่งยืน มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้ของนักเรียน 2) หลักสูตรและการประเมิน 3) รูปแบบการปฏิบัติการสอน (STEAM Design Process) 4) การพัฒนาวิชาชีพ 5) ผู้นำ 6) ชุมชน 7) บรรยากาศการเรียนรู้ 8) เทคโนโลยี และ 9) การกำหนดเป้าหมาย โดย มุลินิสตาร์ฟิช และผู้บริหารร่วมกันกำหนดองค์ประกอบในการติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน ได้แก่ 1) ปัจจัยของโรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนมีอิสระในการบริหารจัดการ ผู้บริหารมีสมรรถนะด้านการบริหาร วิชาการและการบริหารจัดการ ความพอเพียงของทรัพยากร มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของโรงเรียนและการประเมินสมรรถนะครู การพัฒนาวิชาชีพ PLC และการสังเกตห้องเรียน การสนับสนุนภายในและภายนอก สภาพการทำงานร่วมกัน 2) ปัจจัยในห้องเรียน ประกอบด้วย การวางแผนออกแบบการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และให้ข้อมูลย้อนกลับ 3) ปัจจัยนักเรียน ประกอบด้วย ปัญหาด้านพฤติกรรม ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาการเป็นโค้ชและพี่เลี้ยง เพื่อให้โรงเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

จากการดำเนินงานดังกล่าวของ มุลินิสตาร์ฟิชคันทรี่โฮม ส่งผลให้โรงเรียน ทั้ง 59 โรงเรียน สามารถกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบได้ ซึ่งสามารถจัดประเภทของเป้าหมายได้ ดังนี้ โรงเรียน ร้อยละ 18.4 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ร้อยละ 17.9 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอาชีพของนักเรียน ร้อยละ 12.2 กำหนดเป้าหมายให้นักเรียนเป็นผู้ประกอบการ ร้อยละ 10.2 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาเทคโนโลยี/นวัตกรรมและรักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 9.7 กำหนดเป้าหมายส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 7.1 กำหนดเป้าหมายด้านการใช้ภาษาและการสื่อสาร ร้อยละ 6.1 กำหนดเป้าหมายการพัฒนาชุมชนและโลก ร้อยละ 1 กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสุขภาพอนามัยนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดประชุมผู้บริหาร ครู ตัวแทนผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และตัวแทนนักเรียน เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน ครู และตัวแทนนักเรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนาโรงเรียน และแจ้งให้ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาทราบ

1.2 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูแกนนำ (Teacher Boot Camp) ครั้งที่ 1 เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเป้าหมาย หลักสูตร รูปแบบ และการปฏิบัติการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน

มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อปฐมนิเทศและพัฒนาครูแกนนำโรงเรียนละ 3 คน รวม 223 คน มีศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมอบรม จำนวน 11 คน และจัดทำเอกสารประกอบการอบรม แจกให้ผู้อบรม จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ คู่มือการพัฒนาความรู้และทักษะสำหรับครูแกนนำ

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์วิทยากรและผู้เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการฯ พบว่า มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จัดอบรมให้แก่ครูแกนนำโรงเรียนละ 3 คน เพื่อให้ครูแกนนำและผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมแล้วไปถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับจากการอบรมให้แก่ครูทุกคนในโรงเรียนตามหลักสูตรการอบรม และเอกสารการอบรมที่ทางมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมแจกให้ ซึ่งในการอบรมให้แก่ครูแกนนำมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม เน้นให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 การจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ STEAM Design Process และการเรียนรู้เกี่ยวกับ Starfish Labz การอบรมเน้นการฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ STEAM Design Process 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ถาม (Ask) 2) จินตนาการ (Imagine) 3) วางแผน (Plan) 4) สร้างสรรค์ (Create) 5) คิดสะท้อน ออกแบบใหม่ (Reflect and Redesign) ซึ่งกระบวนการสอนนี้เน้นให้ครูรู้จักการใช้เทคโนโลยี จัดทำสื่อการสอน/วัดผลประเมินผล และค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนฝึกให้ครูรู้จักการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และจากการสำรวจความพึงพอใจของผู้อบรม พบว่า มีความพึงพอใจด้านวิทยากร อยู่ในระดับดี ส่วนด้านการบริหารจัดการอบรม สถานที่อบรมและประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับดีมาก

1.3 การวางแผนการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ได้จัดสรรงบประมาณในการจัด Maker space โดยมีโค้ชแนะนำให้คำปรึกษาในการจัดและแนะนำให้ครูนำนักเรียนไปใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จะสร้างสรรค์ชิ้นงานจากห้อง Maker space พร้อมทั้งแนะนำการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 การพัฒนาและจัดทีมผู้ถ่ายทอดความรู้และถาม-ฟัง-สะท้อน (Trainer Coach) เพื่อออกเยี่ยมให้คำปรึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า การออกเยี่ยมโรงเรียนทีมโค้ชของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ใช้รูปแบบการโค้ช ทั้งแบบเป็นทางการและแบบไม่เป็นทางการ โดยจัดโค้ชเป็น 6 ทีม ๆ ละ 2 - 3 คน แต่ละทีมที่รับผิดชอบติดตามดูแลโรงเรียนละ 9 - 10 โรงเรียน

1) การโค้ชแบบทางการ ทีมโค้ชลงพื้นที่เป็นรายโรงเรียนโดยก่อนลงพื้นที่ได้ประสานกับโรงเรียน เพื่อกำหนดวันเวลาที่จะไปนิเทศ เรื่องที่นิเทศ โดยการแนะนำให้คำปรึกษา พาทำ และจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารและครู

2) การโค้ชแบบไม่เป็นทางการ ทีมโค้ชจะแนะนำให้คำปรึกษาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนโดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นเครื่องมือ เช่น โทรศัพท์ Facebook กลุ่ม LINE ส่งผลให้ครูสามารถปรึกษาได้ตลอดเวลา โค้ชทราบความเคลื่อนไหวการปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง เมื่อครูมีปัญหาโค้ช สามารถให้คำแนะนำแก้ไขได้ทันที ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาครูและโรงเรียนในโครงการร่วมกันได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการจากกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์

วิธีการโค้ช ก่อนลงโรงเรียนโค้ชทำความเข้าใจและวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการในการโค้ชผู้บริหารและครูในเรื่องที่ต้องการโค้ช ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 2) การสร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 3) การจัดทำระบบสารสนเทศ 4) การพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ (STEAM Design Process) ในชั้นเรียน และ 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (Network) พร้อมทั้งสร้างความศรัทธา เชื่อมั่น และความเป็นกัลยาณมิตรให้เกิดแก่ผู้บริหารและครู ซึ่งจากการสังเกตผู้บริหารและครูทุกโรงเรียนมีความเชื่อมั่นและเป็นกันเองกับโค้ช เนื่องจากมีวัยใกล้เคียงกัน สามารถถ่ายทอดความรู้และสื่อสารให้เข้าใจง่ายและชัดเจน ขณะที่ครูพูดโค้ชจะเป็นผู้ที่ดีเพื่อจับประเด็นในสิ่งที่ครูต้องการสื่อสารซึ่งจะช่วยครูแก้ปัญหาได้ตรงประเด็นบางครั้งครูไม่เข้าใจโค้ชทำให้ครูเป็นตัวอย่าง หรือใช้สื่อประกอบการโค้ชให้ผู้บริหารและครูเห็นภาพจริงเพื่อจะได้เข้าใจได้ง่ายขึ้นเมื่อให้คำแนะนำเสร็จโค้ชจะตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์ แบบกัลยาณมิตรเพื่อให้ครูเกิดกระบวนการคิดตรikirรองหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณและเป็นคำถามเชิงบวก เพื่อให้ครูค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองและนำตัวอย่างคำถามไปใช้ในการสอนนักเรียน บางโรงเรียนครูไม่เข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้ STEAM Design Process โค้ชจะอธิบายทีละขั้นตอนอย่างละเอียดพร้อมยกตัวอย่างประกอบจนครูเข้าใจและสะท้อนคิดหลังจากอธิบายให้ครูเข้าใจ รวมทั้งยกตัวอย่างผลงานของนักเรียนโรงเรียนบ้านปลาขาวที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครูและช่วยผ่อนคลายปัญหาของครูเมื่อครูมีปัญหา เช่น โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ STEAM Design Process

และการจัดบรรยากาศในโรงเรียนโค้ชให้การสนับสนุนโดยการให้โรงเรียนจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการซื้อสื่อจากมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม หลังจากโรงเรียนจัดทำโครงการของงบประมาณทางมูลนิธิฯ จะจัดสรรให้ทุกโรงเรียน

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เห็นว่าโค้ชของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม มีความพร้อมและประสบการณ์ในการโค้ชเป็นอย่างดี เข้าใจวิธีการโค้ชในแต่ละขั้นตอนเป็นที่พอใจของผู้บริหารและครูเป็นอย่างมาก

1.5 การจัดเตรียมแหล่งการเรียนรู้และชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียน มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมมีการแนะนำการใช้ระบบ Starfish Labz เพื่อการพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ (PLC) ผ่าน Facebook Group โดยใช้ชื่อกลุ่มว่า “แกนนำพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ” โดยมีครูแกนนำของโรงเรียนในโครงการสมัครใจเข้าระบบ Starfish Labz และมีสมาชิกสมัครเข้าร่วมกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการ (PLC) ผ่าน Facebook Group ในช่วงแรก จำนวน 300 คน หลังจากเกิดการระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) มีผู้บริหารและครูสนใจเข้าไปเรียนรู้จาก fish Labz จำนวน 100,000 คน

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่ามูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ได้ดำเนินงานตามกิจกรรมและระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการ โดยดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารและครูแกนนำ และให้ครูนำกระบวนการ STEAM Design Process ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการกับการจัดการเรียนรู้เป็นฐาน หรือบูรณาการกับโครงการและโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง หรือนำไปใช้จัดกิจกรรมในชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ให้กับนักเรียน

2. ผลการศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียน

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 59 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม เป็นครั้งแรก จำนวน 48 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.40 โรงเรียนที่เคยเข้าร่วมโครงการ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 11 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 18.60 ส่วนด้านประชากร พบว่า มีจำนวนครัวเรือนของชุมชนเฉลี่ย 1,226 ครัวเรือน และจำนวนคนประมาณ 2,784 คน สำหรับอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมา คืออาชีพเกษตรกรและค้าขาย รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของประชากรในเขตโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีรายได้เฉลี่ย 48,655 บาท/ครัวเรือน/ปี ศาสนาที่ประชาชนนับถือ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมา คือศาสนาคริสต์ การใช้วัดกรรมในการจัดการเรียนรู้ทุกชั้น จำนวน 27 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.80 และใช้สอนบางชั้น จำนวน 32 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 54.20

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน ด้านบริบทของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการเป็นครั้งแรก มีครัวเรือนเฉลี่ย 1,226 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างและเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนค่อนข้างน้อยประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธซึ่งเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นว่าครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่ค่อนข้างยากจน ดังนั้น โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเสมอภาคและโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน รวมทั้งช่วยลดความเหลื่อมล้ำให้นักเรียนได้ด้วย

2.2 ข้อมูลด้านปัจจัย พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยด้านปัจจัยของโรงเรียนในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทุกปีการศึกษา รองลงมา คือการศึกษาทำความเข้าใจนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ) และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาตามลำดับ ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ การมีโค้ชในการพัฒนาครูและโรงเรียน รองลงมา คือการศึกษาทำความเข้าใจนโยบายของสำนักงานกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

2.3 ด้านกระบวนการหลัก จำแนกเป็น

ก. การบริหารจัดการ พบว่า โดยภาพรวมของโรงเรียนมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดทำโครงสร้างองค์กรและทีมงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา รายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ โรงเรียนมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดตั้งอำนวยการความสะดวกในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

ข. การจัดการเรียนการสอน แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้และวิธีการสอนของครู 2) การสอนของครูโดยสร้างแรงบันดาลใจ บทบาทผู้สอน การสอนกระบวนการคิด การสอนสอดแทรก

คุณธรรม การใช้สื่อการวัดและประเมินผล 3) ครูรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยความเสมอภาคอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 4) ผู้บริหารมีการพัฒนาและส่งเสริมครูให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อเป็นครูมืออาชีพ 5) การสร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน 6) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ และ 7) ผลการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนตามที่ กสศ.กำหนด โดยแต่ละกลุ่มปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้และวิธีสอนของครู พบว่า โดยภาพรวมครูมีการจัดการเรียนรู้และวิธีสอน อยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ การสอนที่เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รองลงมา คือ การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและครูมีการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เน้นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน รายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) และการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

2) การสอนของครูโดยการสร้างแรงบันดาลใจ บทบาทผู้สอนการสอน กระบวนการคิด การสอดแทรกคุณธรรม การใช้สื่อ การวัดและประเมินผล พบว่า โดยภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ ครูสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ฝึกปฏิบัติและจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีวินัย มีจิตสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือ ครูสอนกระบวนการคิดและฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเกิดทักษะชีวิตและครูใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย สำหรับรายการที่ครูปฏิบัติน้อย คือ ครูใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับนักเรียนและนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ รองลงมา คือ ครูนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการสอนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนา นักเรียน

3) ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนด้วยความเสมอภาคอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พบว่า โดยภาพรวมครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนและนำผลมาพัฒนานักเรียน รองลงมา คือ มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา รายการที่ครูปฏิบัติน้อย คือ มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีไม่สามารถแก้ปัญหาได้ รองลงมา คือ จัดการสอนเสริมให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

4) ผู้บริหารมีการพัฒนาและส่งเสริมครูให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพื่อเป็นครูมืออาชีพ พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ส่งครูเข้ารับการอบรม/ประชุมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น รองลงมา คือ ส่งครูเข้ารับการพัฒนาระบบครบวงจร (คุปองครู) รายการที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การพัฒนาผู้บริหารและครูด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ รองลงมา คือ พัฒนาครูให้เป็นครูแกนนำ หรือครูต้นแบบในการจัดการเรียนรู้

5) การสร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ ผู้บริหารให้บริการด้านวิชาการและอาคารสถานที่แก่ชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของชุมชนด้วยความจริงใจ รายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ ผู้บริหารและครูสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูสร้างศรัทธาต่อชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลายเป็นที่ยอมรับ

6) การพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม รายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ การพัฒนาด้วยระบบ Online หรือวิดีโอ Conference ให้ครูและบุคลากร รองลงมา คือ โรงเรียนมีความเป็นอิสระในการบริหาร

7) ผลการพัฒนาตามกองทุนความเสมอภาคทางการศึกษากำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้พบว่า ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะและคุณธรรมโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่มีการปฏิบัติมาก คือ มีการพาครูและบุคลากรในโรงเรียนไปศึกษาดูงาน รองลงมาคือ มีการนิเทศ ติดตามผลการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สำหรับรายการที่มีการปฏิบัติน้อย คือ มีการจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform) ในการพัฒนาครูและบุคลากร

2.4 ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ พบว่า ภาพรวมมีผลผลิตและผลลัพธ์เกิดขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง รายการที่เกิดผลผลิตและผลลัพธ์มาก คือ นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม รองลงมา คือ นักเรียนมีความเสมอภาคโดย

5) มุลินอิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ใช้ความรู้เป็นฐานพัฒนาผู้บริหารและครู เอาใจใส่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาที่ดีจากโค้ช ($\bar{X} = 4.53$)

6) ผู้บริหารและครู ร้อยละ 94.7 เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมโครงการว่ากิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดในการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนและการประกันคุณภาพภายนอกจาก สมศ. จึงมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการดำเนินการด้วยความเต็มใจ ($\bar{X} = 4.56$)

7) ครูมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.61$)

8) ครูมีการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\bar{X} = 4.47$)

9) นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงตามความต้องการ ($\bar{X} = 4.36$)

10) ชุมชน ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้กับโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 4.24$)

11) ครูใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.25$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า จากการที่ กสศฯ. กำหนดให้แต่ละสถาบันใช้มาตรการสนับสนุน 5 มาตรการ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายที่มีคุณภาพ (School Goal) 2) การพัฒนาผู้บริหารและครูด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) 3) การจัดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ (Info) 4) การพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ (Classroom) และ 5) การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน (Network) และ 4 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น 2) การดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3) การพัฒนาครูให้รู้รู้ใฝ่เรียนเป็นครูมืออาชีพ และ 4) การสร้างศรัทธาให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นกระบวนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องครั้งนี้ ภายใต้โครงการสนับสนุนและพัฒนาครูและโรงเรียนของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมมีผลการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนอยู่ในลำดับสูงสุด โดยใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ STEAM Design Process คือ กระบวนการบูรณาการความรู้เพื่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) ถาม (Ask) 2) จินตนาการ (Imagine) 3) วางแผน (Plan) 4) สร้างสรรค์ (Create) 5) คิดสะท้อน ออกแบบใหม่ (Reflect and Redesign) โค้ชมีความรู้ความสามารถประสบการณ์การโค้ช ทำงานอย่างเต็มที่เสียสละ อุทิศตน ช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น (รายงานผลการประชุมสรุปผลโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง, วันที่ 27 กันยายน 2563) ซึ่งเห็นได้ว่า มูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากที่สุด เพราะการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพของครูส่งผลต่อนักเรียนที่มีคุณภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

โรงเรียนได้ดำเนินการหลังการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องเกิดการเปลี่ยนแปลงตาม 5 มาตรการและผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน ดังนี้

ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า ภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการฯ อยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้น 29.46 รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนดำเนินงาน/กิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ โรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายที่มีคุณภาพของโรงเรียนอย่างชัดเจน ด้านการพัฒนาครูและผู้บริหารด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ ภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงมากเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกระบวนการ PLC ที่มูลนิธิแนะนำ รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความรู้และความเข้าใจรูปแบบ PLC ที่มูลนิธิ แนะนำ ด้านการจัดระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับ มาก มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้น 32.05 รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงมากเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ เมื่อโรงเรียนพบปัญหาการใช้ระบบสารสนเทศสามารถปรึกษาหารือ ได้รับคำแนะนำแก้ไขจากมูลนิธิ รายการที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดนโยบาย/แนวทางอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อช่วยในการบริหารจัดการของโรงเรียน

และการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่มีคุณภาพ ภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับ ปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้น 42.33 รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงมากเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์ รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ภาพรวมก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้น 39.94 รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงมากเป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจรูปแบบ/วิธีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันที่มูลนิธิฯ แนะนำรายการที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ โรงเรียนนำรูปแบบ/วิธีการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันที่มูลนิธิฯ แนะนำมาสร้างเครือข่ายของโรงเรียนเพิ่มขึ้นใหม่

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า ในภาพรวมนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านทักษะและคุณธรรม ก่อนเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับปานกลาง หลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนาขึ้น 30.77 รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงมากเป็นอันดับที่ 1 ได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ รายการที่มีค่าร้อยละการเปลี่ยนแปลงน้อย ได้แก่ มีจิตสาธารณะ

การดำเนินงานของมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮมที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เกิดจากปัจจัยและเงื่อนไขสำคัญหลายประการที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ประการแรกคือ การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดที่มีนโยบายชัดเจนและต่อเนื่องเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้โครงการสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการจริงของครูและนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนเชิงรูปธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาบุคลากร โครงการให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูแกนนำและผู้บริหารโรงเรียนอย่างต่อเนื่องตามแผนที่กำหนด พร้อมทั้งระบบการโค้ชที่เข้มแข็ง โดยโค้ชให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการเรียนรู้ตามมาตรการและกระบวนการหลักอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบและต่อเนื่อง ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารก็มีบทบาทสำคัญ โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดีและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ด้านครูพบว่าครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงและพร้อมปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ นอกจากปัจจัยภายในแล้ว ความเชื่อมั่นและศรัทธาของผู้บริหารและครูทุกคนในโรงเรียนต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เป็นเงื่อนไขทางจิตวิทยาที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินงานบรรลุผล ขณะที่การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนจากภายนอกที่เสริมสร้างความสำเร็จของโครงการ

ปัจจัยและเงื่อนไขเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ โดยปัจจัยด้านนโยบายและการสนับสนุนทรัพยากรสร้างพื้นฐานที่จำเป็น ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากรและภาวะผู้นำสร้างความเข้มแข็งภายในองค์กร ส่วนปัจจัยด้านเจตคติและความร่วมมือจากชุมชนเป็นแรงเสริมสำคัญที่ทำให้การพัฒนามีความยั่งยืนและเกิดผลกระทบในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรพัฒนาโค้ช และโรงเรียนให้มีความรู้และนิเทศการดำเนินงานของโรงเรียนให้ครอบคลุม 5 มาตรการ 4 กระบวนการหลัก และให้โรงเรียนมีอิสระในการคิดแก้ปัญหา และใช้งบประมาณที่มูลนิธิฯ จัดสรรให้ตามความต้องการและบริบทของโรงเรียน

1.2 ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนนำนวัตกรรมไปประยุกต์ใช้ จนเกิดนวัตกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน

1.3 การวัดประเมินผลการเรียนรู้ ควรประเมินให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติของนักเรียน

1.4 การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ควรให้ความรู้แก่ครูแกนนำในการนำกระบวนการ STEAM Design Process 5 ขั้นตอน ไปบูรณาการในการจัดทำแผนการเรียนรู้ หรือในการจัดเป็นฐานการเรียนรู้การทำโครงงานหรือโครงการ จะช่วยให้การนำนวัตกรรมของมูลนิธิฯ ไปใช้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

1.5 ควรนำรูปแบบการพัฒนาครูและโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไปกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกโรงเรียนได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน

1.6 ควรรวบรวมนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดพิมพ์เผยแพร่ผ่านสื่อและช่องทาง ต่าง ๆ เพื่อประชาสัมพันธ์ผ่านรายการ “พุธเช้าข่าว สพฐ.” ที่ออกอากาศทุกวันพุธของสัปดาห์ให้ผู้บริหารและครูสามารถเลือกนวัตกรรมนำไปใช้พัฒนานักเรียนให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21

1.7 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดให้มีผู้แทนไปติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมหาวิทยาลัย/มูลนิธิต่าง ๆ เพื่อศึกษาปัจจัย กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น และนำมาถอดบทเรียนสร้างเป็นนวัตกรรมการพัฒนาครู ผู้บริหารและนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของ สพฐ.

1.8 กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารและครู คิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.9 ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูและโรงเรียนทั้งระบบตาม 5 มาตรการ 4 กระบวนการหลักที่ กสศ. กำหนดให้ทุกโรงเรียนในสังกัดนำไปปฏิบัติ โดยมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม เป็นโรงเรียนต้นแบบให้โรงเรียนอื่น ๆ มาศึกษาดูงานหรือให้คำปรึกษา

1.10 ควรให้โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการกับมูลนิธิสตาร์ฟิชคันทรีโฮม ขยายผลการพัฒนาครูและโรงเรียนทั้งระบบ ไปยังโรงเรียนใกล้เคียงอย่างน้อย 1:5 โรงเรียน

1.11 ควรสร้างผู้บริหารแกนนำในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ และครูแกนนำให้จัดการเรียนรู้ตามกระบวนการ STEAM Design Process โดยให้เป็นโค้ชหรือวิทยากรแกนนำของ สพท. ในการพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรสร้างครูแกนนำในโรงเรียนให้เข้มแข็งเป็นที่ยอมรับ และมีความพร้อมในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ทำให้ดูเป็นตัวอย่างและเป็นพี่เลี้ยงแก่ครูทุกคนในโรงเรียน

2.2 ควรขยายผลการนำการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ STEAM Design Process ไปใช้ให้ครบทุกชั้นเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.3 ควรนำโครงการพัฒนาครูและโรงเรียนทั้งระบบ เชื่อมโยงหรือบูรณาการกับโครงการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก เพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระให้ครู และไม่เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อน

2.4 หลังโครงการสิ้นสุดลง โรงเรียนควรประยุกต์องค์ความรู้และกิจกรรมจากกระบวนการ STEAM Design Process ไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนและโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). รายงานการประชุมคณะกรรมการกำกับทิศโครงการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง. วันที่ 8 พฤษภาคม 2563. (เอกสารอัดสำเนา).

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). รายงานการประชุมคณะกรรมการกำกับทิศโครงการวิจัย ติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง. วันที่ 19 มิถุนายน 2563. (เอกสารอัดสำเนา).

วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ตถตา พับลิเคชั่น.

วิจารณ์ พานิช. (2563). คุณค่าในการพัฒนาครูและโรงเรียน TSQP. บรรยาย, วันที่ 26 กันยายน 2563.

A Decade Transfer of Subdistrict Health Promoting Hospital to Local Government Organizations Case study of Local Government Organizations in Roi-Et Province

Ampon Boonpinich ^{1*} and Nattawut Yubolpan ²

¹ Northeastern University, Khon Kaen, Thailand.

² Chalmkarnchana University, Surin, Thailand.

* Corresponding author. E-mail: Ampon.boo@neu.ac.th Tel: 065-6541069

ABSTRACT

This academic article aims to study, analyze, review, and monitor the implementation process as well as examine the challenges and obstacles involved in the transfer of Sub-district Health Promoting Hospitals to local administrative organizations. The case study focuses on local administrative organizations in Roi Et Province over the past ten years (2016–2025), in accordance with the Decentralization Act of 1999 and the Second Decentralization Plan of 2008.

The study found that the decentralization of public health services in Thailand comprises two key components to enhance the administrative capacity of local government organizations. First is technical expertise and professional specialization, which play a crucial role for local administrators. Second are the issues arising from the centralization of power at the national level, which have resulted in certain laws and regulations being impractical or inapplicable at the local level. The identified problems and obstacles include: (1) issues related to personnel management and human resources, (2) issues concerning finance, budgeting, and fiscal management, and (3) issues related to the provision and accessibility of public health services.

Keywords: Local Government, Decentralization to Local Areas, Local Government Organization, Roi-Et Province.

หนึ่งทศวรรษการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด

อำพล บุญพินิช ^{1*} และ ณัฐวุฒิ ยูลพันธ์ ²

¹ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น, ประเทศไทย

² มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา, สุรินทร์, ประเทศไทย

* Corresponding author. E-mail: Ampon.boo@neu.ac.th โทรศัพท์ 065-6541069

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ทบทวน ติดตาม ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2559 - 2568) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551 นั้น

จากการศึกษา พบว่า การกระจายอำนาจด้านสาธารณสุขของประเทศไทย มีองค์ประกอบสองประการ เพื่อให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการบริหาร ประการแรก คือ ความเชี่ยวชาญ ด้านเทคนิคและความเป็นวิชาชีพเฉพาะ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทสำคัญสำหรับผู้บริหารท้องถิ่น ประการที่สอง ปัญหาจากการรวมอำนาจไว้ที่รัฐบาลส่วนกลาง ทำให้กฎหมายหรือระเบียบบางประเด็นไม่สามารถนำมาปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสภาพปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและกำลังคน 2) ปัญหาด้านการเงินการคลังและงบประมาณ และ 3) ปัญหาด้านการให้บริการและรับบริการด้านสาธารณสุข

คำสำคัญ : การปกครองท้องถิ่น, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, จังหวัดร้อยเอ็ด

© 2025 JISSD: Journal of Integration Social Sciences and Development

บทนำ

รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศและถือเป็นกฎหมายของประชาชน กำหนดกรอบความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างรัฐซึ่งปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยแบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นสามส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจรัฐกับประชาชนถูกกำหนดโดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ จึงทำให้มีกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นเครื่องมือของรัฐมากกว่าการเป็นตัวแทนของประชาชน (ปริดา เต๋ออารักษ์ และคณะ, 2567) ในอดีตก่อนการปฏิรูปทางการเมือง พัฒนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง มีรูปแบบที่หลากหลายก่อความสับสนต่อสาธารณชน เนื่องจากมีพื้นฐานจากรัฐบาลกลางสู่ประชาชน การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางมิได้ เกิดจากการรวมกลุ่มของประชาชน จึงทำให้การพัฒนาท้องถิ่นเกิดความล่าช้า (ปริดา เต๋ออารักษ์ และคณะ, 2567)

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่1 ถึง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพของประชาชนโดยทั้งสิ้น การปฏิรูปการปกครองของประเทศไทย หลายช่วงเวลาทำให้เกิดการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่บัญญัติตามปรากฏในมาตรา 52 ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” และวรรคสองกำหนดว่า “การบริการสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมเท่าที่จะกระทำได้” และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ตามบัญญัติปรากฏในมาตรา 47 ที่ว่า **“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ”** วรรคแรกกำหนดว่า **“บุคคลยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่มีค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ”** วรรคสองกำหนดว่า **“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย”** (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2554) จากบทบัญญัติข้างต้นชี้ชัดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ของตนในฐานะผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) และเป็นผู้จัดหาบริการสุขภาพ (Provider) ให้แก่ประชาชน นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ด้านสาธารณสุขและการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บให้แก่ประชาชน ประเทศไทยในปัจจุบันได้มีการประเมินความพร้อมและส่งเสริมความสามารถด้านการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (อำพล บุญพิณ และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2559) จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำทางการเมืองและบริบททางสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่บริการสาธารณะเช่นกัน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข แต่หนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้ถ่ายโอนกลับไปยังกระทรวงสาธารณสุขเช่นเดิม (อำพล บุญพิณ และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2559) พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการรองรับการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีภาวะผู้นำท้องถิ่นที่เข้มแข็งเป็นผลพวงมาจากระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ทัศนคติของประชาชนที่เป็นบวกต่อการรักษาสุขภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพนั้นถือเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนอันส่งผลดีต่อพัฒนาการด้านการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น

นับตั้งแต่ การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 รัฐบาลได้มีการถ่ายโอนภารกิจด้านสาธารณสุขไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กรอบกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจและแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ฉบับที่ 2 กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาแนวทางการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข โดยกระบวนการมีส่วนร่วมมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ อย่างกว้างขวาง โดยยึดหลักการและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส.ก.ถ.) และใช้เป็นแนวทางดำเนินการนับตั้งแต่ที่ประชุม ส.ก.ถ. มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2549 เป็นต้นมา (อำพล บุญพิณ และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2559)

จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวนทั้งหมด 231 แห่ง จากการดำเนินงานตามนโยบายการถ่ายโอนที่ผ่านมา (พ.ศ. 2562) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ยังไม่สามารถถ่ายโอนได้ เนื่องจากผู้บริหารไม่มีความพร้อม ไม่มีความชัดเจนในวิธีการปฏิบัติในการถ่ายโอน และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยังไม่มี ความมั่นใจในการถ่ายโอนไปอยู่กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดได้รับแจ้งจากกระทรวงมหาดไทยว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดให้ภารกิจด้านสาธารณสุขเป็นภารกิจที่จะต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 254 (ง) เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2564 เรื่องหลักเกณฑ์และขั้นตอนการถ่ายโอนภารกิจสถานีนามัยเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษา นวมินทราชินี และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ในปีงบประมาณ 2566 มีการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 3,263 แห่ง ใน 49 จังหวัด โดยในปี พ.ศ. 2566 สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด มอบหมายให้ท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด รายงานปัญหาและอุปสรรคการการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ตำบลให้แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในประเด็นระดับพื้นที่ได้และปัญหาที่ให้ส่วนกลางแก้ไขไปยังกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2566)

บทความนี้ พัฒนามาจากการศึกษา“ความสามารถในการบริหารงานสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”ของอำพล บุญพิณิช และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ ประชา (2559) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการศึกษาทบทวน ติดตาม ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ในระยะเวลา10ปี ที่ผ่านมา โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา กฎหมาย พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่2) พ.ศ. 2551 และงานวิชาการจากนักวิชาการในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์การศึกษา

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ทบทวน ติดตาม ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ตั้งแต่ (พ.ศ. 2559 - 2568) ในระยะเวลา10ปี ที่ผ่านมา โดยเน้นศึกษาจากเอกสารงานวิจัย, พระราชบัญญัติ, กฎหมาย, ระเบียบต่างๆ เพื่อสกัดเอาองค์ความรู้รวมถึงข้อเสนอแนะในการดำเนินการด้านการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในมิติต่าง ๆ

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและกำลังคน 2) ปัญหาด้านการเงินการคลังและงบประมาณ และ 3) ปัญหาด้านการให้บริการและรับบริการด้านสาธารณสุข ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงข้อวิเคราะห์และบรรยายในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดร้อยเอ็ด : ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลและกำลังคน

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
1) บุคลากรถ่ายโอนมาไม่เป็นไปตามกรอบโครงสร้างตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้รับการถ่ายโอนภารกิจมา 100% แต่มีบุคลากรข้าราชการถ่ายโอนมา 70% (711 ราย) ลูกจ้างถ่ายโอนมา 69% (714 ราย) ซึ่งต้องใช้เวลาปรับปรุงในการจ้าง แต่กรอบโครงสร้างตามประกาศ ก.ก.ธ.มีทั้งหมด จำนวน 2,604 อัตรา	1) ปรับเปลี่ยนอัตรากำลังและออกประกาศให้ไปช่วยราชการ รวมทั้งให้ย้ายภายในจังหวัดในแห่งที่ขาดแคลนบุคลากรตามความสมัครใจและบริบทความเหมาะสม 2) ดำเนินการสรรหาบุคลากรโดยการประกาศรับสมัครและสอบคัดเลือกกลุ่มลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน จำนวน 149 อัตรา (กลุ่มสหวิชาชีพ) ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่แจ้งความประสงค์ขอรับบุคลากรโดยใช้	1) เสนอให้ส่วนกลางหาแนวทางให้การถ่ายโอนเป็นไปตามความประสงค์และความสมัครใจของบุคลากรโดยแท้จริง ไม่ให้ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชา 2) เสนอให้ส่วนกลางอุดหนุนงบประมาณเพื่อบรรจุบุคลากรให้ครอบคลุมตามกรอบโครงสร้างที่สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
		งบประมาณจากเงินบำรุงของ รพ.สต.	
2) บุคลากรไม่ขอย้าย โอนไปสังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัด	แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม 1) กลุ่มที่ยังไม่ตัดสินใจย้ายโอน และประสงค์ของช่วยราชการ 2) กลุ่มไม่ประสงค์ย้ายโอน	1) ประชาสัมพันธ์เชิญชวน บุคลากรให้สมัครขอย้ายโอน	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดแนวทางเปิด โอกาสให้บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขที่ ปฏิบัติงานด้านปฐมภูมิสามารถย้ายโอนมา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยไม่มีเงื่อนไข
3) องค์การบริหารส่วน จังหวัดไม่สามารถตั้ง งบประมาณเพื่อ จัดสรรบุคลากรได้ตาม กรอบโครงสร้าง ตาม ประกาศของสำนักงาน คณะกรรมการการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	1) ตามระเบียบองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดมีข้อจำกัดเรื่อง งบประมาณด้านบุคลากรต้องไม่ เกินร้อยละ 40 ซึ่งบุคลากรตาม กรอบโครงสร้างมีจำนวนเพิ่มขึ้น มาถึง 6 เท่า ซึ่งเทียบกับ บุคลากรเดิมขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งองค์การ บริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่ได้ มีรายได้/ได้รับการสนับสนุน งบประมาณเพิ่มจากที่เคยได้รับ 2) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยเอ็ดมีการเปลี่ยนคณะ บริหารระหว่างครองตำแหน่ง ส่งผลให้การวางแผนในการ ดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งการตั้ง งบประมาณรองรับการถ่ายโอน ไม่มีความต่อเนื่อง	1) ดำเนินการสรรหาบุคลากร โดยการประกาศรับสมัครและ สอบคัดเลือกกลุ่มลูกจ้าง ชั่วคราวรายเดือน จำนวน 149 อัตรา ในโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลที่แจ้งความ ประสงค์ขอรับบุคลากรโดยใช้ งบประมาณเงินบำรุงของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล ปี 2566 2) จัดสรรงบประมาณจากส่วน อื่นมาเพื่อสรรหาบุคลากรใน เบื้องต้น	1) เสนอให้ส่วนกลาง/สำนักงานงบประมาณ จัดสรรงบประมาณส่วนของบุคลากรตาม กรอบโครงสร้างที่สำนักงานคณะกรรมการการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นได้ประกาศไว้เลยจะได้ไม่เป็นภาระกับ องค์การบริหารส่วนจังหวัดในการหา งบประมาณ ซึ่งอาจหมายถึง งบประมาณที่ใช้ ในการดูแลประชาชนส่วนอื่นๆ แต่ต้องนำมาใช้ เพื่อสรรหาบุคลากรมาปฏิบัติงานใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลก่อนซึ่งมี จำนวนมากนั้น
4) แพทย์เวชศาสตร์ ครอบครัวคณะผู้ ให้บริการสุขภาพปฐม ภูมิที่มีผู้ให้บริการที่มีผู้ ให้บริการสุขภาพปฐม ภูมิตามกฎหมาย	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยเอ็ดไม่มีแพทย์เวชศาสตร์ ครอบครัวคณะผู้ให้บริการ สุขภาพปฐมภูมิตามกฎหมาย	1) ดำเนินงานตามขอบเขต และระดับการให้บริการโดย เชื่อมประสานกับระดับทุติย ภูมิและตติยภูมิ ตามมาตรฐาน ของ พระราชบัญญัติปฐมภูมิ พ.ศ.2562 ที่ ประกอบด้วย แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว และคณะผู้ให้บริการสุขภาพ ปฐมภูมิ ซึ่งเป็นเครือข่าย หน่วยบริการปฐมภูมิ	1) เสนอให้ส่วนกลางประสานความร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ของตัวเองตามบริบท
5) สิทธิประโยชน์และ ความก้าวหน้าของ บุคลากรที่ถ่ายโอน ได้รับน้อยกว่าเดิม	1) ยังไม่มีความชัดเจนในการนับ อายุราชการที่เดิมในการทำ ผลงานการเลื่อนระดับให้สูงขึ้น ได้ 2) ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินในการ ขึ้นในการปฏิบัติงานนอกเวลา ราชการในช่วงเทศกาลได้สอง เท่าของกระทรวงสาธารณสุข	1) ศึกษาระเบียบปรึกษากัน กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอบถามจากจังหวัด ข้างเคียงอื่นๆ 2) แจ้งข้อหาหรือไปยังส่วนกลาง เป็นรายการณี	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องออกมาเป็นแนว ปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้ ถูกต้องตามระเบียบลดภาระงาน ความเครียด และความวิตกกังวล
6) ประเด็นปัญหาอื่นๆ	1) การประสานข้อมูลด้าน บุคลากรที่ประสงค์จะถ่ายโอน จากสำนักงานสาธารณสุข	-	1) เสนอให้ส่วนกลางหาแนวทางให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามแนวทางและปฏิบัติตาม ระยะเวลาอย่างเคร่งครัด

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
	จังหวัด และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร โดยให้ข้อมูลว่าต้องรอหนังสือสั่งการจากผู้บังคับบัญชาเท่านั้น		

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดร้อยเอ็ด : ปัญหาด้านการเงิน การคลังและงบประมาณ

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
1) ไม่ได้ได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานงบประมาณ รวมทั้ง งบประมาณที่เคยได้รับการจัดสรร เช่น เงินค่าเล่าเรียนบุตร เงินค่าเช่าบ้าน เงินประจำตำแหน่ง เป็นต้น	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าสวัสดิการ มาเพียง 25 แห่ง ส่วนอีก 204 แห่งได้รับจัดสรรเฉพาะเงินเดือน และเงินประจำตำแหน่ง ยังไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณสวัสดิการส่วนนี้	1) ใช้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมาในส่วนของเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง จ่ายค่าสวัสดิการที่จำเป็นเร่งด่วน บางส่วนก่อน เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร และ กบข. เนื่องจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดถ่ายโอนมาทั้งจังหวัดต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจ่ายค่าสวัสดิการทุกอย่าง	1) ขออนุมัติให้ส่วนกลางเร่งจัดสรรงบประมาณส่วนที่ยังไม่ได้รับการจัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยเร่งด่วน
2) ไม่ได้รับจัดสรรเงินจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เนื่องจากกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถโอนให้กับหน่วยบริการต่างสังกัด	1) ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เป็นบางส่วน และบางส่วนของโรงพยาบาลหน่วยบริการประจำที่เป็นคู่สัญญาในการจัดบริการปฐมภูมิกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติแล้วแต่ยังไม่ได้รับจัดสรรต่อให้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	1) ขอมติจากคณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ให้จัดทำข้อตกลงการจัดสรรเงินระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลสรุปและเสนอให้คณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ รับทราบและหาวิธีในการจัดสรรงบประมาณต่อไป	1) เสนอให้ ส่วนกลางกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ ระเบียบในการจัดสรรงบประมาณให้เป็นแนวทางเดียวกัน 2) เสนอให้ส่วนกลางหาแนวทางให้สามารถจัดสรร/โอนงบประมาณให้หน่วยบริการได้
3) องค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่ได้จัดตั้งกองทุนตามประกาศคณะกรรมการ หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ พ.ศ. 2561	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนนี้เนื่องจากไม่มีพื้นที่/ประชากรที่รับผิดชอบชัดเจน ซึ่งมีอยู่แล้วในองค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานเทศบาลตำบล	1) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลยังทำงานร่วมกับกองทุนฯ ในพื้นที่เช่นเดิม	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดขอบเขตในการดำเนินงานให้ชัดเจนว่ากองทุนไหน หรือส่วนงานใดเป็นบทบาทขององค์กรใด และแจ้งแนวทางการปฏิบัติให้ชัดเจน

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
4) ประเด็นปัญหาอื่นๆ	1) มีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหลายแห่งที่มีสถานะการเงินบำรุงคงเหลืออยู่ในภาวะวิกฤตเนื่องจากเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขนาดเล็ก มีประชากรน้อย งบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจึงน้อยตามไปด้วย	1) ตรวจสอบสถานการณ์ด้านการเงินของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หาแนวทางลดภาระค่าใช้จ่าย	1) กำหนดระเบียบหลักเกณฑ์ต่างๆ ให้สามารถปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้น หรือไม่ยากกว่าเดิม

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด : ปัญหาด้านการให้บริการและรับบริการด้านสาธารณสุข

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
1) ไม่มีแพทย์ ทันตแพทย์ ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมในการกำกับการให้บริการ	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ไม่มีแพทย์และทันตแพทย์ในการกำกับการให้บริการ	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดทำ MOU ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ดโดยให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้กำกับการให้บริการวิชาชีพเวชกรรมตามแนวทางการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดบริบทขอบเขต การดำเนินงานให้เข้าใจถูกต้องตรงกัน
2) ไม่มีรูปแบบและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านสุขภาพระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านสาธารณสุขมูลฐานและระบบสุขภาพปฐมภูมิขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดไม่ได้เตรียมการในการจัดทำแผนระบบฐานข้อมูลด้านสุขภาพรองรับไว้ก่อนถ่ายโอนภารกิจ	1) อยู่ระหว่างการจัดดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านสุขภาพร่วมกับบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง เพื่อตอบโจทยกับปัญหาสุขภาพของประชาชนในพื้นที่และปัญหาบุคลากรที่ ต้องปฏิบัติงานมากที่สุด โดยขณะอยู่ระหว่างทดลองการใช้งาน	-
3) ยังไม่ขึ้นทะเบียนหน่วยบริการตาม พ.ร.บ. หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2545 มาตรา 44 และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ	1) ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน รอคอยชัดเจนตามหลักเกณฑ์ สปสช.	1) ให้ คณะทำงานศึกษา รายละเอียดและให้ข้อมูลแก่พื้นที่ในการประเมินตนเองไปพลางก่อน	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติรวมทั้งเป็นพี่เลี้ยงให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดในเบื้องต้นก่อน
4) ไม่มีกลไกและแนวทางในการประสาน แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการบูรณาการโครงการและกิจกรรมตามแผนพัฒนาสุขภาพชุมชนของกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับ	1) มีกลไกการประสานงาน โดยผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนตามหลักประกันสุขภาพในท้องถิ่นอยู่แล้ว	1) ดำเนินการพิจารณาไม่ให้เป็นเกิดความซ้ำซ้อน และเติมเต็มในส่วนที่ยังขาด	-

ประเด็น	รายละเอียด	การแก้ไขปัญหาในพื้นที่	ต้องการให้ส่วนกลางแก้ไข
พื้นที่ ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
5) ไม่ได้รับสนับสนุนยา และเวชภัณฑ์	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสนับสนุนยาและเวชภัณฑ์ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน โดยทำข้อตกลงกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดไว้ และเก็บข้อมูลไว้คิดมูลค่าภายหลัง	1) ดำเนินการศึกษาระเบียบแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเตรียมการดำเนินการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์เอง โดยอยู่ระหว่างแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารยาและเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคณะกรรมการกำหนดคุณลักษณะ ราคากลางยา และเวชภัณฑ์	1) เสนอให้ส่วนกลางซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างยาและเวชภัณฑ์เองรวมทั้งหาแนวทางในการนำงบประมาณจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล/อุดหนุนงบประมาณให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์
6) ยังไม่ได้จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการของ สป.สช.	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดมีการจัดตั้งกองทุนฟื้นฟูแล้ว	-	-
7) ยังไม่ได้จัดตั้งระบบการแพทย์ฉุกเฉินในพื้นที่ตามแนวทางสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน	1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ระหว่างศึกษาข้อมูลและมีแผนจะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567	-	-
8) ยังไม่ได้จัดตั้งกลุ่มพื้นที่สุขภาพขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด	1) ยังไม่ดำเนินการ	-	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดรูปแบบสัดส่วน และบทบาทหน้าที่มาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน
9) ยังไม่มีการจัดให้มีคณะกรรมการบริหารสถานบริการสาธารณสุข ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ก.ธ.กำหนด	1) ยังไม่ได้ดำเนินการ	-	1) เสนอให้ส่วนกลางกำหนดรูปแบบสัดส่วน และบทบาทหน้าที่มาเป็นแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน
10) ยังไม่กำหนดแนวทางการพัฒนา อสม.ให้เป็นผู้ช่วยผู้ประกอบวิชาชีพสาธารณสุข	1) ขาดความชัดเจนในการกำกับดูแล อสม.	-	1) เสนอให้ส่วนกลางออกประกาศหรือระเบียบให้ชัดเจนในการกำกับดูแลและพัฒนาศักยภาพของ อสม.
11) ไม่สามารถจัดบริการสุขภาพแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขเคยดำเนินการ เช่น การฝากครรภ์ และทันตกรรม เป็นต้น	1) สามารถให้บริการตามขอบเขตและบริบทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คือ งานส่งเสริมและป้องกันโรคได้ตามมาตรฐาน แต่การจัดบริการสุขภาพแก่ประชาชนอาจไม่ครอบคลุมเหมือนที่ผ่านมาเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องบุคลากร	1) มีการสรรหาอัตรากำลัง เช่น การรับโอนย้าย การเปิดสอบบรรจุข้าราชการ การรับถ่ายทอดปี 2567 การรับกลุ่มข้าราชการช่วยราชการ และการสอบคัดเลือกลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนด้วยเงินบำรุงเพื่อพัฒนาการจัดบริการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานต่อไป	1) อุดหนุนงบประมาณ SML ให้ครบถ้วนตามประกาศ กกธ.1 ล้าน 1.5 ล้าน และ 2 ล้านบาท 2) อุดหนุนงบประมาณเพื่อจัดทำกำลังคนคามากรอบ SML 7 คน 12 คน และ 14 คน

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคด้านการดำเนินการด้านการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้เขียนขอเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน ที่ศึกษาในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และด้านการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ลักขณา อินทร์บึง และคณะ (2567) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยให้คำอธิบายว่า การให้บริการสาธารณะเป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพ แต่การให้บริการสาธารณะยังพบปัญหา ทั้งการให้บริการสาธารณะที่ไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดขาดคุณภาพ บริการสาธารณะบางอย่างไม่ตรงกับปัญหาเชิงพื้นที่และไม่ตรงกับความต้องการของภาคประชาชน

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2550) กล่าวว่า นวัตกรรมของกองทุนสุขภาพตำบล ของกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับพื้นที่ ซึ่งสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ริเริ่มในปี 2549 ร่วมกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสมทบเงินจากทั้งสองฝ่าย พร้อมกับจัดตั้งกองทุนในระดับตำบล โดยใช้หลักการกระจายอำนาจโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการกองทุน และจากการศึกษาพบว่า กองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดตั้งตามหลักเกณฑ์ และโครงสร้างที่ สปสช.กำหนด กล่าวคือ การมีตัวแทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ซึ่งการสมทบเงินเข้ากองทุนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์ (บางแห่งสมทบมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด) ค่าเฉลี่ยการสมทบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่ากับร้อยละ 21 ของวงเงินสนับสนุนของ สปสช.ของวงเงินสนับสนุนของ สปสช. กองทุนสุขภาพท้องถิ่นได้ดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณจากกองทุนฯ เพื่อดำเนินการด้านสุขภาพในอัตราร้อยละ 60-80 (ค่าเฉลี่ย ณ เดือนกรกฎาคม/สิงหาคม ประมาณร้อยละ 68) และคาดว่าเมื่อสิ้นปีงบประมาณ (เดือนกันยายน 2550) อัตราการเบิกจ่ายงบประมาณกองทุนน่าจะอยู่ในอัตราร้อยละ 90-100

ปรีดา แต่อารักษ์ และคณะ (2567) การศึกษาและพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่ออภิบาลระบบสุขภาพภายใต้บริบทการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พบว่า กลไกอภิบาลสุขภาพปฐมภูมิเป็นสิ่งที่สามารถผลักดันให้เกิดขึ้นได้ โดยผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และส่งผลดีต่อการยกระดับการให้บริการสุขภาพและระบบสนับสนุนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า การถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีส่วนสำคัญในการเพิ่มคุณภาพบริการสุขภาพปฐมภูมิโดยตรง และรัฐบาลควรสนับสนุนผลักดันการดำเนินการถ่ายโอนต่อไป

อัครณัฐ วงศ์ปรีดี และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2567) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวแบบระบบสุขภาพปฐมภูมิขององค์กรบริหารส่วนจังหวัด: กรณีศึกษาขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยอง พบว่า ภายหลังจากถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยองประสบปัญหากำลังคนขาดแคลน โดยเฉพาะการขาดแคลนแพทย์และทันตแพทย์ ซึ่งการขาดแคลนกำลังคนนี้เป็นปัญหาเรื้อรังของระบบสาธารณสุขในประเทศไทยที่เกิดขึ้นก่อนการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยอง นอกจากนี้ ในระยะเริ่มแรกภายหลังจากถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกิดความสับสนเนื่องจากรัฐบาลไม่ได้จัดสรรเงินอุดหนุนอย่างเพียงพอให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และไม่ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด โดยเฉพาะการบริหารยาและเวชภัณฑ์ การจัดการและส่งต่อข้อมูลสุขภาพประชากร และมาตรฐานการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ

อำพล บุญพินิช และธัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการบริหารงานสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองและบริบททางสังคมเศรษฐกิจของท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการถ่ายโอนภารกิจหน้าที่บริการสาธารณะ เช่นกัน โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผ่านเกณฑ์ประเมิน ความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของกระทรวงสาธารณสุข กรณีศึกษานี้พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการรองรับการถ่ายโอน นั้นมีภาวะผู้นำท้องถิ่นที่เข้มแข็งซึ่งเป็นผลพวงมาจากระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ทัศนคติของประชาชนที่เป็นด้านบวกต่อการ

รักษาสุขภาพ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมสุขภาพยังเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชน อันส่งผลดีต่อพัฒนาการด้านการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น

บทสรุป

การถ่ายโอนภารกิจของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้ก่อให้เกิดปัญหาเชิงระบบด้านการบริหารงานบุคคลและกำลังคนอย่างหลากหลาย ทั้งในระดับพื้นที่และระดับส่วนกลาง โดยมีประเด็นสำคัญ ที่สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการจัดการที่ต้องการการสนับสนุนและการปรับปรุงจากภาครัฐอย่างเร่งด่วน

ประเด็นแรก คือ ปัญหาด้านโครงสร้างกำลังคน ที่ไม่เป็นไปตามกรอบโครงสร้างที่กำหนดโดยประกาศของสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ภารกิจจะถ่ายโอนมาเต็ม 100% แต่บุคลากรกลับ ได้รับการถ่ายโอนมาเพียง 70% ทั้งข้าราชการและลูกจ้าง ซึ่งทำให้ต้องใช้งบประมาณบำรุงของ รพ.สต. ในการจ้างบุคลากรเพิ่มเติมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ต้องปรับเกลียวอัตรากำลังและประกาศให้ไปช่วยราชการ รวมถึงเปิดรับสมัครบุคลากรใหม่เพื่อชดเชยกำลังคนที่ขาดแคลน พร้อมเสนอให้ส่วนกลางอุดหนุนงบประมาณและดำเนินการให้การถ่ายโอนเป็นไปด้วยความสมัครใจ

ประเด็นที่สอง คือ การไม่ได้รับงบประมาณจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) อย่างครบถ้วน เนื่องจากติดข้อจำกัดของกระทรวงสาธารณสุขด้านการโอนงบไปยังหน่วยบริการที่เปลี่ยนสังกัดแล้ว ซึ่งสร้างความไม่ชัดเจน ในการบริหารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จึงต้องอาศัยมติจากคณะกรรมการสุขภาพระดับพื้นที่ในการเจรจาจัดสรรเงินร่วมกับโรงพยาบาลชุมชน พร้อมเสนอให้ส่วนกลางกำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการโอนงบอย่างชัดเจนและใช้ได้ในระดับประเทศ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดยังไม่ได้จัดตั้งกองทุนสุขภาพระดับท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการ สปสช.กำหนดไว้ เนื่องจากไม่มีพื้นที่หรือประชากรเฉพาะที่รับผิดชอบต่างจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาล ซึ่งยังคงทำงานร่วมกับกองทุนเดิมอยู่ อบจ.จึงเสนอให้ส่วนกลางกำหนดขอบเขตและบทบาทที่ชัดเจนของแต่ละองค์กร เพื่อป้องกันความซ้ำซ้อนและสับสนในภารกิจ

ประเด็นสุดท้าย คือ การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปสู่องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด สะท้อนข้อจำกัดในการให้บริการสุขภาพที่ยังไม่ครอบคลุมและขาดความพร้อม ทั้งในด้านบุคลากร ระบบสนับสนุน และกลไกการบริหารจัดการ ซึ่งต่างจากรูปแบบการดำเนินงานเดิมของกระทรวงสาธารณสุข พื้นที่ยังขาดแพทย์ ทันตแพทย์ และบุคลากรผู้กำกับวิชาชีพโดยตรง รวมถึงยังไม่มีระบบฐานข้อมูลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและการขึ้นทะเบียนหน่วยบริการตามกฎหมายหลักประกันสุขภาพ ส่งผลให้การบริการยังไม่เต็มศักยภาพ ประชาชนบางส่วนจึงอาจยังเข้าไม่ถึงสิทธิที่ควรได้รับ ในขณะเดียวกัน การขาดแนวทางและกลไกประสานงานระหว่างแผนพัฒนาท้องถิ่นและแผนสุขภาพ รวมถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนยา เวชภัณฑ์ และงบประมาณที่ชัดเจน ยิ่งเพิ่มภาระให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่าน แม้มีความพยายามดำเนินการในหลายเรื่อง เช่น การทำบันทึกความร่วมมือกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด การพัฒนาระบบข้อมูล และจัดหากำลังคนเพิ่มเติม แต่หลายประเด็นยังต้องอาศัยการสนับสนุนจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะเป็นการจัดโครงสร้าง แผนงบประมาณ กลไกกำกับดูแล อสม. และแนวทางพัฒนาให้บริการเป็นไปตามมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะ

การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านกฎหมาย การบริหารจัดการ และความต้องการของชุมชน ดังข้อเสนอแนะ ต่อไปนี้

1) **ความไม่พร้อมด้านทรัพยากร** กล่าวคือ การถ่ายโอน รพ.สต. ไปยัง อบจ. ร้อยเอ็ด มีอุปสรรคในเรื่องทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ เช่น งบประมาณและบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความชำนาญ หากไม่มีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมและเพียงพอ อาจส่งผลให้การบริการสุขภาพในชุมชนมีคุณภาพลดลง และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

2) การปรับโครงสร้างการบริหาร กล่าวคือ เมื่อ รพ.สต. ถูกถ่ายโอนให้แก่ อบจ. ร้อยเอ็ด จำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างการบริหารงานใหม่ ทำให้เกิดความสับสนในด้านการประสานงานและการจัดการระบบการบริการ เนื่องจาก อบจ. ร้อยเอ็ด อาจขาดความชำนาญในการบริหารจัดการโรงพยาบาล ส่งผลให้การทำงานเป็นไปอย่างไม่ราบรื่น

3) ปัญหาด้านกฎหมายและข้อบังคับ กล่าวคือ การถ่ายโอน รพ.สต. พบปัญหาในด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กระบวนการถ่ายโอนทรัพย์สิน อำนาจหน้าที่ และสิทธิประโยชน์ของบุคลากรในโรงพยาบาล ซึ่งอาจต้องการการปรับแก้กฎหมายหรือระเบียบการให้สอดคล้องกับการถ่ายโอน นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณและการปฏิบัติตามข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อน ก็อาจเป็นอุปสรรคที่ทำให้กระบวนการนี้ล่าช้าหรือไม่ราบรื่น

4) ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน กล่าวคือ การที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลถูกถ่ายโอนจากหน่วยงานสาธารณสุขไปยัง อบจ. อาจเกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะในด้านวิธีการทำงานหรือการใช้ทรัพยากรเกิดความไม่พอใจจากเจ้าหน้าที่ในระบบเดิม หรือจากฝ่ายบริหารของ อบจ. ที่ไม่คุ้นเคยกับการจัดการด้านสุขภาพ

5) ความท้าทายด้านการประสานงาน กล่าวคือ การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรทั้งสองด้าน โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานสาธารณสุขและ อบจ. อาจเกิดปัญหาในการประสานงาน ทำให้ไม่สามารถสื่อสารข้อมูลหรือการดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ การประสานงานที่ไม่ดีอาจส่งผลให้การบริหารสุขภาพแก่ประชาชนชะงักงัน

6) ปัญหาด้านการให้บริการประชาชน กล่าวคือ การถ่ายโอนอาจมีผลกระทบต่อ การให้บริการประชาชนโดยตรง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการ อาจทำให้เกิดช่องว่างในบริการ หรือการลดคุณภาพของการบริการสุขภาพในพื้นที่ตำบล ทำให้ประชาชนได้รับการดูแลที่ไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น

ดังนั้น การถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาและดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ทั้งในด้านทรัพยากร การบริหารจัดการ กฎหมาย และการประสานงาน เพื่อให้สามารถรักษาคุณภาพการบริการสุขภาพให้กับประชาชนในชุมชนได้อย่างเต็มที่ การมีแผนการบริหารจัดการที่ดี และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้การถ่ายโอนนี้ประสบความสำเร็จและไม่เกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อระบบสาธารณสุขของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2566). *กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book). แหล่งที่มา www.dla.go.th.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2550). *การวิจัยนโยบายสาธารณะกองทุนหลักประกันสุขภาพท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: พิเลทฟิง.
- ปรีดา แด่อารักษ์ และคณะ. (2567). *การศึกษาและพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่ออภิบาลระบบสุขภาพท้องถิ่นภายใต้บริบทการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด*. รายงานการวิจัยระบบสาธารณสุข (สรส.). สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- ลักขณา อินทร์ปึง และคณะ. (2567). *การบริการสาธารณะที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเป็ดอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 14(4), 216-229.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2554). *ระบบบริหารจัดการกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับพื้นที่*. แหล่งที่มา <http://tobt.nhso.go.th/index.php>.
- อัชกรณ วังศรีปรีดี และอัชฌณิ สุธิพงษ์ประชา. (2567). *การพัฒนาตัวแบบระบบสุขภาพปฐมภูมิขององค์การบริหารส่วนจังหวัด: กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง*. วารสารการจัดการภาครัฐและเอกชน. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำพล บุญพิณ และอัชฌณิ สุธิพงษ์ประชา. (2559). *ความสามารถในการบริหารงานสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการถ่ายโอนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วารสารคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 5(1), 253 – 282.

